
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Gazi
1926

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME YÖNELİK GELİŞTİRİLEN E-PORTFOLYO UYGULAMASININ ÇOCUKLAR VE EĞİTİM ORTAMI ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI

Aslı Balcı

DOKTORA TEZİ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ARALIK 2022

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren yirmi dört (24) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Aslı
Soyadı : Balcı
Bölümü : Okul Öncesi Eğitimi
İmza :
Teslim tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı: Okul Öncesi Eğitime Yönelik Geliştirilen E-Portfolyo Uygulamasının Çocuklar ve Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımaları

İngilizce Adı: Reflections of the E-Portfolio Application Developed for Preschool Education on Children and Educational Environment

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Aslı BALCI

İmza: ……..

JÜRİ ONAY SAYFASI

Aslı BALCI tarafından hazırlanan "Okul Öncesi Eğitime Yönelik Geliştirilen E-Portfolyo Uygulamasının Çocuklar ve Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımaları" adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Gazi Üniversitesi Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Başkan: Prof. Dr. Neriman ARAL
Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi ……

Üye: Prof. Dr. Adalet KANDIR
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Üye: Prof. Dr. Ümit DENİZ
Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi ……

Üye: Prof. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI
Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Ankara Üniversitesi ……

Tez Savunma Tarihi: 2 Kasım 2022
Bu tezin Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Prof. Dr. Şaban ÇETİN
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü ……

TEŞEKKÜR

Lisansüstü eğitimim süresince bilgisini, deneyimini, akademik ve manevi desteğini esirgemeyen, verdiği motivasyonla her zaman yanımda olan saygıdeğer hocam Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN'e teşekkürü bir borç bilirim.

Araştırmama değerli görüşleriyle katkı sunan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Neriman ARAL'a, Prof. Dr. Adalet KANDIR'a, Prof. Dr. Ümit DENİZ'e, Prof. Dr. Müdriye YILDIZ BIÇAKÇI'ya, Dr. Arif YILMAZ'a, Dr. Öğr. Üyesi Figen ŞAHİN'e ve Prof. Dr. Hüseyin KOTAMAN'a teşekkür ederim.

Araştırmamın en zorlu süreci olan e-portfolyo uygulamasının geliştirilmesi aşamasında verdikleri teknik destek ve cesaretle araştırmama önemli katkılar sunan Prof. Dr. Engin KURŞUN'a, Dr. Öğr. Üyesi Ömer ARPACIK'a, Öğr. Gör. Ebubekir KABA'ya ve değerli arkadaşım Dr. Begüm TOPUZ İN'e şükranlarımı sunarım.

Araştırma sürecimin her aşamasında desteklerini esirgemeyen, huzurla ve keyifle çalıştığım değerli hocalarım Doç. Dr. Sinan KOÇYİĞİT'e, Dr. Öğr. Üyesi Ayşenur YAZAR'a, Doç. Dr. Arzu GÜLBAHÇE'ye, Prof. Dr. Başaran GENÇDOĞAN'a; sevgili dostlarım Arş. Gör. Dr. Zehra Saadet FIRAT'a, Arş. Gör. Dr. Yekta KOŞAN'a, Arş. Gör. Tülay Gül TAŞKIN GÖKÇE'ye, Arş. Gör. Dr. Mücella SAVAŞ YALÇIN'a ve Arş. Gör. Derya KARAKELLE'ye teşekkür ederim.

Araştırmamın uygulama aşamasında gösterdikleri ilgi ve emekle uygulama sürecimi keyif ve motivasyonla tamamlamama katkı sunan uygulama sınıfının değerli öğretmenine, ailelerine ve minik çocuklarına teşekkürü bir borç bilirim.

Yaşamımın her aşamasında gerek dostlukları gerek ise akademik katkılarıyla her zaman yanımda olan değerli arkadaşlarım Arş. Gör. Nilay ÇELİK ERCOŞKUN'a ve Arş. Gör. Zeynep Nur AYDIN KILIÇ'a teşekkür ederim.

Son olarak varlıklarıyla bana güç katan sevgili aileme teşekkür ederim.

OKUL ÖNCESİ EĞİTİME YÖNELİK GELİŞTİRİLEN E-PORTFOLYO UYGULAMASININ ÇOCUKLAR VE EĞİTİM ORTAMI ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI

(Doktora Tezi)

Aslı Balcı

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Aralık 2022

ÖZ

Araştırmanın amacı okul öncesi eğitime yönelik geliştirilen e-portfolyonun çocuklar ve eğitim ortamı üzerindeki yansımaları ile içeriğini ve kullanım durumunu belirlemektir. Nitel araştırma yaklaşımı benimsenerek yapılan araştırma iç içe geçmiş tek durum deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcılarını 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Erzurum İli Palandöken İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir ilkokulun bünyesindeki anasınıfına devam eden 60-72 ay arası 19 çocuk, bu çocukların aileleri ve öğretmeni oluşturmuştur. Araştırma verileri "Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu", "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu", "Aile Görüşme Formu", "Öğretmen Görüşme Formu" ve "Dokümanlar" aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde frekans analizi ve tematik analiz kullanılmıştır. Araştırma sürecinin ilk basamağını araştırmada kullanılacak olan e-portfolyo uygulamasını geliştirmek oluşturmuştur. E-portfolyo uygulamasının geliştirilme sürecinde öncelikle alan yazın taraması yapılmış ve çalışma grubunun dışında yer alan 28 okul öncesi öğretmeni ve 36 okul öncesi dönemde çocuğu bulunan aile ile ihtiyaç belirleme çalışması yapılmıştır. İhtiyaç belirleme çalışmasının ardından uzman görüşleri alınmış, tasarımsal öğeler ve ara yüzler oluşturularak "PORTİ" isimli e-portfolyo uygulaması geliştirilmiştir. "PORTİ" e-portfolyo uygulaması 10 hafta, haftada üç gün katılımcılara uygulanmıştır. Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocukların yansıtıcı düşünme becerilerini destekleyen bir araç olduğu gözlem verilerine dayalı olarak belirlenmiş, görüşme verileri ile desteklenmiştir. Öte yandan araştırma sonucunda e-portfolyonun "teknolojik yeterlik", "pekiştirme", "akıl yürütme", "akran öğrenme" ve "akran değerlendirme" gibi bilişsel gelişim becerilerine; "sözcük dağarcığı", "cümle kurma", "ifade" ve "okuma yazmaya hazırlık" gibi dil gelişim

becerilerine; "motivasyon", "iletişim", "okula uyum-devam", "öz düzenleme", "özgüven", "sorumluluk", "prososyal davranışlar" ve "kişilerarası olumlu ilişkiler" gibi sosyal ve duygusal gelişim becerilerine; "kesme", "kalem tutma", "makas tutma" ve "çizgi çizme" gibi motor gelişim becerilerine ve "elbiselerini giyip çıkarma", "tuvalet gereksinimlerini karşılama", "yaşam alanını düzenleme", "yeterli ve dengeli beslenme" gibi öz bakım becerilerine çeşitli katkıları olduğu gözlem ve görüşme verilerine dayalı olarak ulaşılmıştır. E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımalarına ilişkin olarak öğretmenin çocuğu tanıması, planlama ve değerlendirme yapması, öğretmen-çocuk ilişkisi ve aile katılımına çeşitli katkıları olduğu belirlenmiştir. E-portfolyonun içeriğine ilişkin olarak öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya oldukça sık ürün yükledikleri, e-portfolyoyu aktif olarak kullandıkları, ürünlere ilişkin karşılıklı yorum yaptıkları, yüklenen ürünlerin açıklamalarında ve karşılıklı yapılan yorumlarda çocuğa ilişkin çeşitli gelişimsel vurgular olduğu, e-portfolyodaki ürünlerin öğretmen tarafından MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan birçok beceriyle ilişkilendirilebildiği belirlenmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları çocukların, öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya karşı oldukça ilgili olduklarını ve uygulamayı kullanımlarını teşvik eden birçok unsurun olduğunu göstermiştir. Araştırmada e-portfolyonun olumlu yanları ve sınırlılıklarına ilişkin olarak öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya yönelik kolay erişilebilirlik, sistematiklik, veri zenginliği, aile katılımını sağlama, paylaşılabilir, taşınabilir ve kalıcı olma, kâğıt, zaman ve saklama açısından ekonomiklik sağlama gibi avantajlar bildirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber öğretmen ve aileler tarafından e-portfolyo sürecinde internete ve teknolojiye erişim, internet hızı, ürün yükleme gibi teknik zorlukların yanı sıra okuma yazma becerisindeki zayıflık, vakit bulamama, teknolojiye uzak olma gibi zorluklar bildirilmiştir.

Anahtar Kelimeler : Okul öncesi eğitim, portfolyo, elektronik portfolyo, e-portfolyo
Sayfa Adedi : xxv + 408
Danışman : Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN

REFLECTIONS OF THE E-PORTFOLIO APPLICATION DEVELOPED FOR PRESCHOOL EDUCATION ON CHILDREN AND EDUCATIONAL ENVIRONMENT

(Ph.D Thesis)

Aslı Balcı

GAZI UNIVERSITY

GRADUATE SCHOOL OF EDUCATIONAL SCIENCES

December 2022

ABSTRACT

The aim of the research is to determine the reflections of the e-portfolio, developed for preschool education, on children and the educational environment and to determine the content and usage status of the developed e-portfolio. In this qualitative research single case-embedded design was used. The participants of the study consisted of 19 children aged 60-72 months who attended the kindergarten in a primary school affiliated to Erzurum Province Palandöken District National Education Directorate in the 2021-2022 academic year, their parents, and teachers. Research data were collected through the "Reflective Thinking Skills Child Observation Form", "Children Observation in Clasroom Form," "Parent Interview Form", "Teacher Interview Form", and "Documents". Frequency analysis and thematic analysis were used to analyze the data obtained from the research. The first step of the research process was to develop the e-portfolio application to be used in the research. During the development process of the e-portfolio application, first of all, a literature review was conducted and a needs assessment study was conducted with 28 preschool teachers and 36 parents with children in the preschool period. After the needs determination study, expert opinions were taken, design elements and interfaces were created, and the e-portfolio application named "PORTI" was developed. The "PORTI" e-portfolio application was applied to the participants for 10 weeks, three days a week. As a result of the research, it was determined that the e-portfolio is a tool that supports children's reflective thinking skills based on observation data and supported by interview data. On the other hand, as a result of the research, cognitive development skills such as "technological competence", "reinforcement", "reasoning", "peer learning" and "peer assessment" of the e-portfolio; language development skills such as "vocabulary", "sentence making", "expression" and

"preparation to read and write"; social and emotional development skills such as "motivation", "communication", "adaptation to school", "self-regulation", "self-confidence", "responsibility", "prosocial behaviors" and "positive interpersonal relations"; It has been observed that it has various contributions to motor development skills such as holding a pencil, "holding scissors" and "drawing a line" and self-care skills such as "putting on and taking off clothes", "meeting toilet needs", "organizing the living space", "adequate and balanced nutrition". It was determined that the teacher and the parents contributed to the e-portfolio, knowing the child, planning and evaluating the child, making various contributions to the teacher-child relationship, and parent participation in the descriptions of the uploaded products and mutual comments, they frequently upload products, actively use the e-portfolio and make mutual comments on the products. It has been determined that there are various developmental emphases on the child, and the products in the e-portfolio organized by the teacher can be associated with many skills in the MoNE (2013) Preschool Education Program. In addition, the research results showed that children, teachers, and paretnts are very interested in e-portfolio, and many factors encourage their use of the application. Regarding the positive aspects and limitations of the e-portfolio, it was concluded that teachers and parents reported advantages such as easy accessibility, systematicity, data richness, parent participation, shareable, portable, and permanent, and economy in terms of paper, time, and storage. In addition to technical difficulties such as accessing the internet and technology, internet speed, product loading, difficulties such as poor literacy skills, lack of time, and being away from technology were reported by teachers and parents in the e-portfolio process.

Key Words : Preschool education, portfolio, electronic portfolio, e-portfolio
Page Number : xxv + 408
Supervisor : Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU i

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI ii

JÜRİ ONAY SAYFASI iii

TEŞEKKÜR iv

ÖZ v

ABSTRACT vii

İÇİNDEKİLER ix

TABLOLAR LİSTESİ xviii

ŞEKİLLER LİSTESİ xix

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ xxv

BÖLÜM I 1

GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu 1

1.2. Araştırmanın Amacı 7

1.3. Araştırmanın Önemi 8

1.4. Sınırlılıklar 11

1.5. Tanımlar 11

BÖLÜM II 13

KAVRAMSAL ÇERÇEVE 13

2.1. Erken Çocukluk Eğitiminde Portfolyolar 13

2.1.1. Erken Çocukluk Eğitiminde Portfolyoların Önemi 15

2.1.2. Portfolyoların Çocuğa Katkıları 18

2.1.3. Portfolyoların Öğretmene Katkıları 20

2.1.4. Portfolyoların Aileye Katkıları 21

2.1.5. Portfolyo Türleri 23

2.1.6. Portfolyo İçerisinde Yer Alan Ürünler 26

2.1.7. Portfolyo Geliştirme Süreci 39

2.1.8. Portfolyo Sürecinde Çocuk ve Aile Katılımı 47

2.1.8.1. Portfolyo Sürecinde Çocuk Katılımı 47

2.1.8.2. Portfolyo Sürecinde Aile Katılımı 49

2.1.9. Portfolyoların Saklanması ve Depolanması 52

2.1.10. Portfolyo Sürecinde Yaşanan Zorluklar 54

2.2. E-Portfolyolar 57

2.3. Erken Çocukluk Eğitiminde E-Portfolyolar 61

2.3.1. E-Portfolyoların Çocuğa Katkıları 62

2.3.2. E-Portfolyoların Öğretmene Katkıları 65

2.3.3. E-Portfolyoların Aileye Katkıları 67

2.3.4. E-Portfolyo Sürecinde Yaşanan Zorluklar 68

2.3.5. E-Portfolyo Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar 72

2.4. İlgili Araştırmalar 77

BÖLÜM III 87

YÖNTEM 87

3.1. Araştırmanın Modeli 87

3.2. Araştırmanın Katılımcıları 89

3.2.1. Çocukların ve Ailelerin Kişisel Bilgileri 89

3.2.2. Öğretmenin Kişisel Bilgileri 92

3.3. Araştırma Ortamı 93

3.4. Araştırmacının Rolü 94

3.5. Veri Toplama Araçları 95

3.5.1. Kişisel Bilgi Formları 96

3.5.2. Gözlem Formları 97

3.5.2.1. Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu 97

3.5.2.2. Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu 98

3.5.3. Görüşme Formları 99

3.5.3.1. Aile Görüşme Formu 99

3.5.3.2. Öğretmen Görüşme Formu 100

3.5.4. Dokümanlar 100

3.6. E-Portfolyo Uygulamasının Geliştirilme Süreci 101

3.7. E-Portfolyonun Uygulanması ve Veri Toplama Süreci 117

3.7.1. Öğretmene Eğitim Verilmesi 118

3.7.2. Ailelere Eğitim Verilmesi 119

3.7.3. Çocuklara Eğitim Verilmesi 120

3.7.4. Pilot Çalışmanın Yapılması 121

3.7.5. Uygulama Süreci 122

3.8. Araştırma İçin Gerekli Materyal ve Donanımlar 125

3.9. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması 126

3.9.1. Gözlem Süreci 127

3.9.2. Görüşme Süreci 127

3.9.3. Doküman İncelenme Süreci 128

3.10. Verilerin Analizi 128

3.10.1. Gözlem Verilerinin Analizi 128

3.10.2. Görüşme Verilerinin Analizi 129

3.10.3. Dokümanların Analizi 130

3.11. Geçerlik ve Güvenirlik İçin Alınan Önlemler 131

BÖLÜM IV 133

BULGULAR VE YORUM 133

4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum 134

4.1.1. E-Portfolyonun Çocukların Yansıtıcı Düşünme Becerileri Üzerinde Oluşturduğu Değişikliklere İlişkin Bulgular ve Yorum 134

4.1.2. E-Portfolyonun Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 152

4.1.2.1. E-Portfolyonun Çocukların Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 153

4.1.2.2. E-Portfolyonun Çocukların Dil Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 157

4.1.2.3. E-Portfolyonun Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 160

4.1.2.4. E-Portfolyonun Çocukların Motor Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 172

4.1.2.5. E-Portfolyonun Çocukların Öz Bakım Becerileri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 172

4.2. E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 174

4.2.1. E-Portfolyonun Öğretmenin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum..... 175

4.2.2. E-Portfolyonun Öğretmenin Planlama Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum 176

4.2.3. E-Portfolyonun Öğretmenin Değerlendirme Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum 177

4.2.4. E-Portfolyonun Öğretmen-Çocuk İlişkisi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....179

4.2.5. E-Portfolyonun Aile Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....180

4.2.5.1. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....180

4.2.5.2. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğun İhtiyaçlarını Karşılaması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....185

4.2.5.3. E-Portfolyonun Ailelerin Öz Yeterliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....188

4.2.5.4. E-Portfolyonun Aile-Çocuk İletişimi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....190

4.2.5.5. E-Portfolyonun Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....191

4.2.5.6. E-Portfolyonun Baba Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....194

4.3. E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Bulgular ve Yorum.....197

4.3.1. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Sayısı, Türü ve Farklı Bölümlere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum 197

4.3.2. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlere Yapılan Yorum Sayısına İlişkin Bulgular ve Yorum.....203

4.3.3. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Açıklama ve Yorumlarındaki Gelişimsel Vurgulara İlişkin Bulgular ve Yorum 205

4.3.4. E-Portfolyoya Yüklenen Ürünlerin Farklı Gelişim Alanlarındaki Becerilerle İlişkilendirilme Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum 222

4.4. E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....227

4.4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....228

4.4.1.1. Çocukların E-Portfolyoya Yönelik İlgi Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....228

4.4.1.2. Çocukların E-Portfolyo Kullanımlarının Denetim Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....229

4.4.1.3. Çocukları E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorum.....231

4.4.2. E-Portfolyonun Öğretmen ve Aileler Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum.....236

4.4.2.1. Öğretmen ve Aileleri E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorum.....236

4.4.2.2. Ailelerin E-Portfolyo İçeriğini Paylaşma Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....247

4.4.2.3. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Erişim Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....250

4.4.2.4. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoyla Etkileşim Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum.....256

4.4.2.5. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Olumlu Yanlarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....264

4.4.2.6. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Zorluklarına ve Bu Zorlukları Çözüm Yollarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....275

4.4.2.7. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum.....283

BÖLÜM V.....289

SONUÇ VE TARTIŞMA.....289

5.1. E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....289

5.1.1. E-Portfolyonun Çocukların Yansıtıcı Düşünme Becerileri Üzerinde Oluşturduğu Değişikliklere İlişkin Sonuç ve Tartışma.....289

5.1.2. E-Portfolyonun Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....292

5.1.2.1. E-Portfolyonun Çocukların Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....293

5.1.2.2. E-Portfolyonun Çocukların Dil Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....296

5.1.2.3. E-Portfolyonun Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....297

5.1.2.4. E-Portfolyonun Çocukların Motor Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....303

5.1.2.5. E-Portfolyonun Çocukların Öz Bakım Becerileri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....303

5.2. E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....304

5.2.1. E-Portfolyonun Öğretmenin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....304

5.2.2. E-Portfolyonun Öğretmenin Planlama Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....305

5.2.3. E-Portfolyonun Öğretmenin Değerlendirme Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....306

5.2.4. E-Portfolyonun Öğretmen-Çocuk İlişkisi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....307

5.2.5. E-Portfolyonun Aile Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....308

5.2.5.1. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....308

5.2.5.2. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğun İhtiyaçlarını Karşılaması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....309

5.2.5.3. E-Portfolyonun Ailelerin Öz Yeterliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma.....311

5.2.5.4. E-Portfolyonun Aile-Çocuk İletişimi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 311

5.2.5.5. E-Portfolyonun Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 312

5.2.5.6. E-Portfolyonun Baba Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 315

5.3. E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Sonuç ve Tartışma 316

5.3.1. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Sayısı, Türü ve Farklı Bölümlere Göre Dağılımına İlişkin Sonuç ve Tartışma 316

5.3.2. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlere Yapılan Yorum Sayısına İlişkin Sonuç ve Tartışma 319

5.3.3. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Açıklama ve Yorumlarındaki Gelişimsel Vurgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma 320

5.3.4. E-Portfolyoya Yüklenen Ürünlerin Farklı Gelişim Alanlarındaki Becerilerle İlişkilendirilme Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 322

5.4. E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 323

5.4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 324

5.4.1.1. Çocukların E-Portfolyoya Yönelik İlgi Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 324

5.4.1.2. Çocukların E-Portfolyo Kullanımlarının Denetim Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 324

5.4.1.3. Çocukları E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Sonuç ve Tartışma 326

5.4.2. E-Portfolyonun Öğretmen ve Aileler Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma 330

5.4.2.1. Öğretmen ve Aileleri E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Sonuç ve Tartışma 330

5.4.2.2. Ailelerin E-Portfolyo İçeriğini Paylaşma Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 338

5.4.2.3. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Erişim Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 339

5.4.2.4. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoyla Etkileşim Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma 342

5.4.2.5. Öğretmenin ve Ailelerin E-Portfolyonun Olumlu Yanlarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma 345

5.4.2.6. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Zorluklarına ve Bu Zorlukları Çözüm Yollarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma 352

5.4.2.7. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma 357

5.5. Öneriler 362

KAYNAKLAR 365

EKLER 399

EK 1. Ailelere Yönelik Kişisel Bilgi Formu 400

EK 2. Öğretmene Yönelik Kişisel Bilgi Formu 401

EK 3. Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu 402

EK 4. Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu 403

EK 5. Aile Görüşme Formu 404

EK 6. Öğretmen Görüşme Formu 405

EK 7. Gaye Gronlund'tan Alınan İzne İlişkin E-Mail Yazışması 406

EK 8. Etik Kurul İzni 407

EK 9. MEB İzni 408

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. *Çocukların Rumuzları ve Kişisel Bilgileri* 90

Tablo 2. *Ailelerin Kişisel Bilgileri* 91

Tablo 3. *Araştırma Sorularına Yönelik Kullanılan Veri Kaynakları ve Veri Toplama Teknikleri* 96

Tablo 4. *Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğini Sağlamak için Kullanılan Stratejiler* ... 132

Tablo 5. *Çocukların "Alışkanlık" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri* 135

Tablo 6. *Çocukların "Anlama" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri* . 139

Tablo 7. *Çocukların "Yansıtma" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri* 143

Tablo 8. *Çocukların "Eleştirel Yansıtma" Düzeyindeki Yansıtıcı Konuşmalarına İlişkin Frekans Değerleri* 148

Tablo 9. *E-Portfolyo Uygulamasının Farklı Bölümlerine Yüklenen Ürünlerin Her Bir Çocuğa Göre Dağılımı* 198

Tablo 10. *E-Portfolyo Uygulamasına Yüklenen Ürün Türlerinin E-Portfolyonun Bölümlerine Göre Dağılımı* 200

Tablo 11. *Ailelerin Çocuklarının Profil Sayfalarını ve Ürünlerini Haftalık Görüntüleme Sayıları* 262

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Portfolyo uygulama süreci. 41

Şekil 2. Araştırmanın uygulama sürecinin gerçekleştirildiği sınıfın fiziksel görünümü..... 94

Şekil 3. E-portfolyo uygulamasının geliştirilme süreci..... 102

Şekil 4. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo ile ilgili genel görüşleri..... 107

Şekil 5. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda çocukla ilgili bulunması gereken bilgi ve ürünlere ilişkin görüşleri..... 108

Şekil 6. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda bulunması gereken özelliklere ilişkin görüşleri 109

Şekil 7. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoya öğretmen dışında erişebilecek kişilere ilişkin görüşleri..... 111

Şekil 8. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında ailelerin almaları gereken rollere ilişkin görüşleri..... 112

Şekil 9. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında yaşanabilecek olası sorunlara ilişkin görüşleri 113

Şekil 10. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik eğitim alma ihtiyacı ve eğitim içeriğine ilişkin görüşleri 114

Şekil 11. E-portfolyonun uygulanması ve veri toplama süreci 118

Şekil 12. Öğretmene eğitim verilmesi..... 119

Şekil 13. Ailelere eğitim verilmesi..... 120

Şekil 14. Araştırmanın uygulama süreci 122

Şekil 15. Güne başlama zamanı 123

Şekil 16. PORTİ merkezi 124

Şekil 17. Büyük grup toplantısı 124

Şekil 18. Portfolyo sunum günü 125

Şekil 19. Araştırma bulgularının sunumu 133

Şekil 20. Çocuklar oyun zamanında kendilerinin ve arkadaşlarının e-portfolyosunu incelerken 138

Şekil 21. Çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarındaki yansıtma sayıları 151

Şekil 22. Çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarındaki yansıtma sayılarına ilişkin haftalık veri grafiği 151

Şekil 23. E-portfolyonun çocukların bilişsel gelişimine yansımaları 153

Şekil 24. E-portfolyonun çocukların dil gelişimine yansımaları 157

Şekil 25. E-portfolyonun çocukların sosyal ve duygusal gelişimine yansımaları 160

Şekil 26. Ürün örneği 1 165

Şekil 27. Ürün örneği 2 166

Şekil 28. Ürün örneği 3 169

Şekil 29. Ürün örneği 4 170

Şekil 30. E-portfolyonun çocukların motor gelişimine yansımaları 172

Şekil 31. E-portfolyonun çocukların öz bakım becerilerine yansımaları 173

Şekil 32. Ürün örneği 5 174

Şekil 33. E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları 175

Şekil 34. E-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıma durumuna yansımaları 175

Şekil 35. E-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumuna yansımaları 176

Şekil 36. E-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumuna yansımaları 178

Şekil 37. E-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisine yansımaları 179

Şekil 38. E-portfolyonun aile katılımına yansımaları 180

Şekil 39. E-portfolyonun ailelerin çocuğu tanıması üzerindeki yansımaları 181

Şekil 40. Ürün örneği 6 185

Şekil 41. E-portfolyonun ailelerin çocuğun ihtiyaçlarını karşılaması üzerindeki yansımaları 186

Şekil 42. Ürün örneği 7 188

Şekil 43. E-portfolyonun ailelerin öz yeterliği üzerindeki yansımaları 189

Şekil 44. E-portfolyonun aile çocuk iletişimi üzerindeki yansımaları 190

Şekil 45. E-portfolyonun aile-öğretmen iletişim ve işbirliği üzerindeki yansımaları 192

Şekil 46. E-portfolyonun baba katılımına yansımaları 194

Şekil 47. E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı 197

Şekil 48. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin e-portfolyonun bölümlerine göre dağılımı ... 199

Şekil 49. Öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlerin sayısı ve ürün türlerine göre dağılımı 202

Şekil 50. Ailelerin e-portfolyoya yükledikleri ürünlerin sayısı ve ürün türlerine göre dağılımı 203

Şekil 51. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya yüklenen ürünlere ilişkin yorum sayıları .. 204

Şekil 52. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyonun farklı bölümlerine yaptıkları yorum sayıları 205

Şekil 53. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular 206

Şekil 54. Öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik yaptığı açıklamaların içeriği 206

Şekil 55. İlgi ve yetenek alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 207

Şekil 56. Betimleme-detaylandırma alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 208

Şekil 57. Planlama alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 208

Şekil 58. Kutlama alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 209

Şekil 59. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 210

Şekil 60. Temenni alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 210

Şekil 61. İhtiyaç alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 211

Şekil 62. Teşekkür alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri 212

Şekil 63. Öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği 212

Şekil 64. Betimleme detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri 213

Şekil 65. İlgi-yetenek alt temasına ilişkin yorum örnekleri 214

Şekil 66. Teşekkür alt temasına ilişkin detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri 214

Şekil 67. Kutlama alt temasına ilişkin alt temasına ilişkin yorum örnekleri 215

Şekil 68. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin yorum örnekleri 215

Şekil 69. Temenni alt temasına ilişkin yorum örnekleri 216

Şekil 70. Planlama alt temasına ilişkin yorum örnekleri 216

Şekil 71. İhtiyaç alt temasına ilişkin yorum örnekleri 217

Şekil 72. Onaylama alt temasına ilişkin yorum örnekleri 217

Şekil 73. Ailelerin yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği 218

Şekil 74. Betimleme detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri 218

Şekil 75. İlgi-yetenek alt temasına ilişkin yorum örnekleri 219

Şekil 76. Teşekkür alt temasına ilişkin detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri 219

Şekil 77. Kutlama alt temasına ilişkin alt temasına ilişkin yorum örnekleri 219

Şekil 78. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin yorum örnekleri 219

Şekil 79. Temenni alt temasına ilişkin yorum örnekleri 220

Şekil 80. Planlama alt temasına ilişkin yorum örnekleri 220

Şekil 81. İhtiyaç alt temasına ilişkin yorum örnekleri 220

Şekil 82. Onaylama alt temasına ilişkin yorum örnekleri 220

Şekil 83. E-portfolyoya yüklenen ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği 221

Şekil 84. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu 222

Şekil 85. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin bilişsel gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu 223

Şekil 86. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin dil gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu 224

Şekil 87. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin sosyal ve duygusal gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu 225

Şekil 88. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin motor gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu 226

Şekil 89. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin öz bakım becerileriyle ilişkilendirilme durumu 227

Şekil 90. Kullanım denetimi teması ve alt temaları 229

Şekil 91. Çocukları e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar 231

Şekil 92. Öğretmeni e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar 237

Şekil 93. Aileleri e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar 241

Şekil 94. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaştığı kişiler 248

Şekil 95. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaşma kanalları 249

Şekil 96. Ailelerin ürün paylaşımına ilişkin WhatsApp durum örneği 250

Şekil 97. Ailelerin e-portfolyoya erişim izni verdiği kişiler 251

Şekil 98. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya erişmek için kullandığı araçlar 252

Şekil 99. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya erişim sıklığı 253

Şekil 100. Öğretmenin e-portfolyoya erişimek için tercih ettiği saatler 254

Şekil 101. Ailelerin e-portfolyoya erişmek için tercih ettiği saatler 255

Şekil 102. Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına haftalık ürün yükleme sıklığı 257

Şekil 103. Öğretmenin e-portfolyoya ürün yükleme saatleri 257

Şekil 104. Ailelerin e-portfolyoya haftalık ürün yükleme sıklığı 258

Şekil 105. Ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme günleri 259

Şekil 106. Ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme saatleri 259

Şekil 107. Öğretmen tarafından yüklenen ürünlere yorum yapılma ve cevap verilme süreleri 260

Şekil 108. Aileler tarafından yüklenen ürünlere yorum yapılma ve cevap verilme süreleri 261

Şekil 109. Ailelerin çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini haftalık görüntüleme sayıları 263

Şekil 110. E-portfolyonun avantajları 265

Şekil 111. Öğretmenin ve ailelerin tercih ettikleri portfolyo türü 272

Şekil 112. E-portfolyoda en beğenilen içerik türleri 273

Şekil 113. E-portfolyonun zorlukları 276

Şekil 114. Yaşanan zorlukları aşmak için kullanılan yollar 281

Şekil 115. E-portfolyoya yönelik öneriler 283

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

A.G.	Ailelerin Görüşü
B.G.T.	Büyük Grup Toplantısı
F	Frekans
G.	Gözlem
G.B.Z.	Güne Başlama Zamanı
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
O.Z.	Oyun Zamanı
Ö.G.	Ailelerin Görüşü
P.S.G.	Portfolyo Sunum Günü

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem Durumu

Değerlendirme eğitim süreciyle ilgili karar almanın temelini oluşturur (Wortham, Barbour & Desjean-Perrotta, 1998). Öğrenme ve gelişimin desteklenmesinde önemli rol oynayan değerlendirmenin, küçük yaş gruplarında farklı biçimlerde yapılması gerekmektedir. Okul öncesi dönem çocukları değerlendirilirken çocukların doğal olmadığı ortamlarda yapılan, yapabildiklerine değil yapamadıkları üzerine odaklanarak başarısızlığını vurgulayan ve çocukları kendi içinde karşılaştırarak sıralayan standart değerlendirmeler (Garnett, 1993) yerine çoklu değerlendirme yöntemlerini içeren (Notari-Syverson & Losardo, 2004) ve çocukları bütüncül olarak ele alabilen değerlendirme yöntemleri kullanılmalıdır (Gelfer & Perkins, 1996). Okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme sürecine katılırken değerlendirilmeleri gerekir. Böylece öğretmen değerlendirme sonuçlarını, çocukların güçlü yönlerini vurgulamak, ihtiyaçlarını karşılamak, uyguladığı programı geliştirmek ve programın etkililiğini belirlemek için kullanabilir (Hughes & Gullo, 2010). Çocuklara ilişkin kapsamlı ve bütüncül bir bakış açısı öğretmenlerin ailelerle sürekli olarak işbirliği yapması ve bilgi paylaşımında bulunmasıyla mümkün olur (Notari-Syverson & Losardo, 2004). Öğretmenler çocuğu bireysel olarak değerlendirmenin yanı sıra ailelerden aldıkları geri bildirimleri ve çocukların kendi öğrenme süreçlerine ilişkin öz değerlendirmelerini de değerlendirmenin bir parçası olarak ele almalıdır (NAEYC, 2009). Portfolyolar bu tür bir değerlendirme yapabilmek için kullanılabilecek en önemli araçlardan biridir (Hanson & Gilkerson, 1999).

Portfolyo bir çocuğun süreç içerisindeki öğrenme ve gelişiminin farklı boyutlarını ortaya çıkaran öğelerden oluşan bir koleksiyondur (Shores & Grace, 1998). Portfolyolar günümüzün bütüncül öğretim yöntemlerinin ihtiyaçlarını karşılar. Çocuğun öğrenme ve

gelişim süreciyle ilgili geleneksel değerlendirme yöntemleriyle elde edilemeyen bilgileri sağlar (Garnett, 1993). Portfolyolar yardımıyla öğretmenler çocuğun gelişim ve ilerlemesini sadece sözel olarak değil somut kanıtlarla sunabilirler. Bu değerlendirme şekli standart değerlendirmelerin aksine çocukların doğal ortamında gerçekleşir. Portfolyolar sayesinde hem öğretmenler hem de aileler çocuğun gelişimini sistematik bir şekilde izleyebilirler. Portfolyo değerlendirme, erken çocukluk eğitiminin felsefesiyle örtüşen, hesap verilebilirliği ve etkileşimi yüksek bir değerlendirme yöntemidir (Hanson & Gilkerson, 1999).

Portfolyolar değerlendirme aracı olmalarının yanı sıra aynı zamanda etkili bir öğretim aracıdır (Arter & Spandel, 1992). Portfolyolar aracılığıyla çocuklar bütüncül olarak değerlendirilirken, öğrenme ortamı ise anlamlı hale gelir (Pickens, 2018; Smith, Brewer & Heffner, 2003). Portfolyolar çocukların kendi gelişim süreçleri üzerine düşünme, bağımsız karar verebilme (Shores & Grace, 1998), öz değerlendirme (Shores & Grace, 1998; Smith & Murphy, 1992; Thompson, 1991), öz düzenleme (Händel, Wimmer & Ziegler, 2020) yansıtıcı düşünme (Mills, 1996; Smith & Murphy, 1992; Wade & Yarbrough, 1996), eleştirel ve yaratıcı düşünme, problem çözme ve karar verme gibi üst düzey bilişsel becerileri (Mokhtaria, 2015; Paulson & Paulson, 1990), işbirliği, motivasyon ve akran ilişkileri (Thompson, 1991), özgüven (Gronlund & Engel, 2001) gibi birçok alandaki becerisini destekler.

Portfolyo süreci değerlendirmede öğretmenin, çocuğun ve ailenin rollerini genişleten bir yapıya sahiptir (Garnett, 1993). Aileler çocuklarının gelişimi hakkındaki bilgilere ihtiyaç duyarlar. Bu sebeple çocuğa ilişkin değerlendirmeler sürekli olarak ailelerle paylaşılmalıdır. Çocukların çalışmaları ve buna ilişkin değerlendirme belgeleri, ailelerin çocukları ve uygulanan program hakkında bilgi edinmelerini ve uygun beklentiler içerisine girmelerini sağlar (Shepard, Kagan & Wurtz, 1998).

Portfolyolar ancak dikkatli bir şekilde planlanıp uygulandığında etkili bir araç olabilirler (Arter & Spandel, 1992). Okul öncesi öğretmenleri çocukların öğrenme ve gelişim sürecini takip edebilmek için çocuklarla ilgili her türlü belge ve kayıtları toplayarak her bir çocuk için portfolyo hazırlarlar. Bu tür evrak işleri öğretmenler için çok zaman alıcıdır (Lin, 2012). Kankaanranta (2001) kâğıt temelli portfolyoların bireyin gelişimini bütünsel açıdan göstermesini zorlaştırdığını belirterek özellikle birkaç yıl boyunca toplanan çalışmaların saklanmasının ve bu çalışmalardan anlamlı bir sonuç çıkarmanın zorluğunu vurgulamaktadır. Ayrıca kâğıt temelli portfolyoların her bir çocuk için kişiselleştirilmesinin ve sürece aileleri dahil etmenin zorluğu, estetik olarak aileler ve çocuklar açısından daha az

ilgi çekmesi, form ve içerikten bağımsız olarak niteliğinin düşük olması gibi dezavantajları bulunmaktadır (Liu & Liu, 2019). Nitekim portfolyoların kullanımıyla ilgili az sayıda çalışma olmasına karşın (Appl, Leavitt & Ryan, 2014; Gilkerson & Hanson, 2000) yurtiçi ve yurtdışında okul öncesi dönemde yapılan sınırlı sayıda çalışmalar portfolyo sürecinin etkin bir şekilde yürütülemediğini göstermektedir. Yapılan çalışmalar öğretmenlerin öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde portfolyo kullanımını önemli ve gerekli olarak görmelerine karşın uygulamada zorluk yaşadıklarını ve portfolyoyu amacına uygun olarak etkili bir biçimde kullanamadıklarını göstermektedir (Balcı & Tezel-Şahin, 2021; Eren, 2007; Gezer, 2012; Işık, 2015; Özsırkıntı, Akay & Bolat, 2014; Sezer, 2010; Tükel, 2017). Balcı ve Tezel-Şahin'in (2021) çalışmasında öğretmenler çocuğa özgü portfolyo hazırlama, aile katılımı sağlama, çalışma örneklerini saklama, sistematik olma gibi konularda zorluk yaşarken, sınıfın kalabalık olmasını ve portfolyo hazırlamanın zaman almasını sorun olarak bildirmişlerdir. Krnjaja ve Pavlović-Breneselović'in (2016) araştırmasında portfolyo oluşturmanın öğretmenler tarafından oldukça zaman alıcı bulunduğu, çoğu öğretmenin portfolyoyu işlevsel ve aktif katılım aracı olarak kullanmadıkları, uyguladıkları programla ilişkilendiremedikleri, hazırladıkları portfolyonun öğrenmeyi görünür hale getirmediğini, çocukların, akranlarının ve ailelerin portfolyolara erişiminin kısıtlı olduğu, çok sayıda çocuk olması, zaman, kaynak ve portfolyoları saklayacak alan yetersizliğini algıladıkları zorluklar arasında belirtmişlerdir. Eren (2007) çalışmasında öğretmenlerin portfolyonun uygulanması konusunda bazı endişelerin olduğu; zaman yönetiminin, sistematik olarak belgelemenin, aileleri ve çocukları portfolyoya dahil etmenin zor olabileceğini belirtmiştir. Alaçam ve Olgan'ın (2016) araştırmasında portfolyo sürecinde ailelerin ve çocukların sürece aktif olarak katılmadıkları ve portfolyonun ilkokul öğretmenlerine aktarılmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Kaya'nın (2018) araştırmasında bazı öğretmenler zorunlu olduğu için portfolyo hazırladıklarını, çalışma örneklerini düzenlemenin dışında portfolyonun herhangi bir faydasını görmediklerini, çocuk sayısının fazla olmasını ve sınıfta çalışma örneklerini saklayacak yer bulamamalarını sorun olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Yılmaz-Topuz ve Erbil-Kaya'nın (2016) araştırmasında ise çok az öğretmenin çocuğu tanıma ve değerlendirmede portfolyo kullandığı belirlenmiştir. Kâğıt temelli portfolyoların var olan bu sınırlamaları ve portfolyo hazırlamada bilgi ve iletişim teknolojilerinin kabul edilen önemi e-portfolyolara geçişi tetiklemiştir (Barrot, 2021).

Bilgisayarlar, dijital kameralar, akıllı telefonlar ve tabletler gibi dijital teknolojiye dayalı medya araçları, son yıllarda toplumun her kesiminde artan bir şekilde kullanılmaktadır

(Schönborn & Kuhl, 2020). Bu durum bireylerin iletişim kurma ve bilgiyi paylaşma biçimlerinde değişiklik yaratmış; anlık mesaj, e-posta, fotoğraf-video paylaşımı ve görüntülü sohbet iletişim kurmada önemli araçlar haline gelmiştir (Goodman, 2015). Günümüzde hem çocuklar hem de yetişkinler teknoloji odaklı bir dünyaya maruz kalmaktadır (Dooley, Flint, Holbrook, May & Albers, 2011; Goodman, 2015; Grey, 2011; Kankaanranta, 2001). Çocuklar çok küçük yaşlardan itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerini günlük yaşamlarının vazgeçilmez ve doğal bir parçası olarak görmektedirler (Kankaanranta, 2002). Geçmiş nesillerden farklı olarak günümüz çocukları birçok dijital cihazı kullanarak büyümektedirler (Norton, Sonnemann & McGannon, 2013). Sonuç olarak, çocuklar teknolojik açıdan zengin bir dünyayı deneyimlemekte ve bu tür teknolojilerle meşgul olmak için bilişsel, duygusal ve sosyal olarak hızla gelişen yeterlilikler kazanmaktadırlar (Plowman, McPake & Stephen, 2010).

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler erken çocukluk eğitim ortamlarında da etkisini göstermiş (Mishra & Joseph, 2012), okulda ve evde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımı artarken aynı zamanda daha kabul edilebilir hale gelmiştir (Dooley vd., 2011; Grey, 2011; Kankaanranta, 2001). Özellikle erken çocukluk eğitim ortamlarında ve ailede bilgisayar ve mobil cihazların kullanımıyla küçük çocukların yaşamları oldukça etkilemiş (Plowman vd., 2010), bu teknolojiler çocukların oynadıkları oyunlarda, öğrenme biçimlerinde, okul-aile iletişiminde, eğitim programı hazırlamada, çocuklar ve aileler hakkındaki bilgileri kayıt etmede önemli roller üstlenmiştir (Mishra & Joseph, 2012). Son yıllarda araştırmacılar ve eğitimciler dijital teknolojilerin çocuğun öğrenme ve gelişim sürecini belgeleme ve ailelere bilgi sağlamanın alternatif bir yolu olarak dikkate değer bir potansiyeli olduğunu fark etmişlerdir (Gauvreau & Sandall, 2019; Goodall 2016; Goodman, 2015; Goodman & Cherrington, 2017; Plowman vd., 2010). Erken çocukluk eğitim ortamlarında çocukların yaptıkları çalışmaların fotoğraflarını, video ve ses kayıtlarını kaydederek öğrenme ve gelişim süreçlerini belgelemek, bunları çocuklarla beraber gözden geçirmek, yansıtmak ve ailelerle paylaşmak bu teknolojilerin önemli rolleri arasında yerini almıştır (Mishra & Joseph, 2012). Bu sebeple okul öncesi dönemde çocukların öğrenimini görünür kılan (White, Rooney, Gunn & Nuttall, 2021), ailelerin ve öğretmenlerin çocukların çalışma örneklerini, fotoğraflarını, video ve ses kaydı gibi ürünlerini kolayca paylaşmalarını sağlayan e-portfolyolara olan ilgi ve kullanım oranı giderek artmaktadır (Picher, 2019).

E-portfolyolar öğrenme ve gelişim sürecini izlemek, değerlendirmek, desteklemek ve üst düzey düşünmeye katkıda bulunmak için mükemmel araçlar olarak kabul edilmektedirler

(Buzzetto-More, 2010b). Okul öncesi eğitim ortamlarında e-portfolyo sürecinin uygulanmasının çocuğun çalışma ve projeleri hakkında geri bildirim alabildiği ve sıklıkla öz değerlendirme yapabileceği bir ortam yaratılmasına yardımcı olduğu bildirilmektedir (Tsirika, Kakana & Michalopoulou, 2017). E-portfolyoların farklı öğretim ilkeleri ve değerlendirme yöntemlerini desteklemesi (Meyer, Abrami, Wade & Scherzer, 2011) ve günümüz çocuklarının ilgi alanı olan teknolojinin işe koşularak eğitim ortamının eğlenceli hale getirilmesi e-portfolyoların güçlü bir öğrenme ve değerlendirme aracı olmasını sağlamaktadır (Buzzetto-More & Alade, 2006; Goldsmith, 2007). Bununla beraber e-portfolyoların kâğıt temelli portfolyo sürecinde yaşanan birçok zorluğa çözüm getirdiği bilinmektedir (Kankaanranta, 2001; Liu & Liu, 2019). E-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara göre çok sayıda avantajı olduğu belirtilmektedir. E-portfolyolar birçok dosya türünü destekler, iletişim ve işbirliğini teşvik eder, bireyin kendini daha fazla ifade etmesine olanak tanır (Buzzetto-More, 2006). Fotoğraf, video ve ses kayıtlarının kaydedilmesi, düzenlenmesi, saklanması, kopyalanması ve erişilebilirliği açısından önemli avantajlar sunar (Lin, 2012). Ayrıca çalışma örneklerinin çoğu elektronik bir formata kolayca dönüştürülebilmektedir (Barret, 2007). E- portfolyolar kurumsal bir sistemde saklandığında sorgulanabilen ve referans alınabilen anlamlı bir veri tabanı oluşturulmasına olanak tanımaktadır (Buzzetto-More, 2010a).

Çocukların çalışmalarının erişilebilir arşivi okul, öğretmen, aile gibi çocukla ilgili olan herkes için değerli veriler sağlar (Barret, 2007). E-portfolyoların kullanımı ailelere çocuklarının eğitim ortamındaki deneyimleriyle ilgili bilgi ve belgelere ulaşmak için esnek, erişilebilir ve işlevsel bir yol sunar (McFadden & Thomas, 2016). Kâğıt temelli portfolyolar henüz geçmişte kalmasa da e-portfolyoların fotoğraf, video ve ses kaydı gibi içerikleri barındırabilmesi ve kâğıt temelli portfolyolardaki birçok materyalin okulda kalması e-portfolyoları aileler için daha uygun hale getirmektedir (Bates, 2014). Okul öncesi dönemde çocuğun ev ortamında desteklenmesi ve okul-aile işbirliğinin sürdürülmesi kritik bir öneme sahiptir (Picher, 2019). Öğretmenler ve aileler arasındaki işbirliğinin kalitesinden bağımsız olarak, erişimi sınırlı olan bir portfolyoya karşı aileler daha az ilgi duymaktadır (Goodman & Cherrington, 2017). Yost ve Fan (2014) okul öncesi dönemde çocuğu bulunan aileler üzerinde yapılan küçük bir araştırmanın bulgularından yola çıkarak, bir akıllı telefon veya benzeri bir teknolojik araç aracılığıyla bilgiye erişmenin kolaylığını ve bu tür bir hizmetin nasıl sağlanacağını tartışmaktadır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar, akıllı telefonlar üzerinden dijital olarak sunulan belgelerin ailelerin çocukların yaşamlarına katılımını

artırabileceğine dair güçlü kanıtlar sunmaktadır. Dijital okuryazar olan günümüz ailelerinin çoğu akıllı telefon kullanmakta (Lim & Cho, 2019) ve mobil iletişim konusunda kendilerini daha rahat hissedebilmektedirler (Stratigos & Fenech, 2021). E-portfolyoların önemli bir kolaylığı aile üyelerinin tümünün çocukla ilgili belgelere erişiminin olmasıdır. Ayrı yaşayan aile bireylerinin veya teyze, amca, büyükanne, büyükbaba gibi geniş aile üyelerinin çocuğun okuldaki deneyimleri hakkında bilgi edinmesine ve çocuğun gelişimine destek olmasına katkıda bulunur (Buchholz & Riley, 2020). Goodall (2016) mobil teknolojilerin aile katılımını ve okul-aile işbirliğini geliştiren bir iletişim kanalı olarak rol oynayabileceğini belirtmiştir. Okul öncesi dönemde e-portfolyolar öğrenme ve değerlendirme süreçlerinde iletişim ve işbirliğini geliştirmek (Goodman & Cherrington, 2015), çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerini daha anlamlı bir biçimde aile üyeleriyle paylaşmak, okul-aile işbirliğini desteklemek (Goodman, 2015) için kullanılmaktadır.

Farklı öğretim kademelerinde yapılan araştırmalar e-portfolyoların öğrenme sürecine önemli katkıları olduğunu ve öğrencilerin gelişimlerini olumlu yönde etkilediğini göstermiştir (Aktay, 2011; Barış & Tosun, 2013; Chang, 2001; Chang, Liang, Tseng & Tseng, 2014; Chanpet & Chomsuwan, 2013; Erdemci, 2015; Gülbahar & Köse, 2006; Karaoğlan & Ertual, 2010; Kayri, 2008; Kazan-Navarro, 2006; Mamur, 2009; Nicolaidou, 2013; Polat & Köse, 2013; Tang & Lam, 2012). Son yıllarda ise özellikle yurtdışında yapılan sınırlı sayıdaki araştırmalar e-portfolyo uygulamalarının okul öncesi eğitiminde de kullanılabileceğini ve etkili sonuçlar alınabileceğini göstermektedir (Beaumont-Bates, 2017; Goodman, 2015; Habeeb & Ebrahim, 2019; Higgins, 2015; Knauf & Lepold, 2021; Liu & Liu, 2019; Shapero, 2017; Tsirika vd., 2017). Habeeb ve Ebrahim (2019) araştırmasında e-portfolyoların kullanımının program hedeflerinin gözle görülür bir şekilde gerçekleştirilmesine yardımcı olduğu, öğretmenlerin çocukları daha sağlıklı ve gerçekçi bir şekilde değerlendirebilmelerini, çocuklar ve yetişkinler arasındaki iletişimi, aile-çocuk ilişkisini geliştirdiği ve öğrenme sürecinde iyileştirmeler sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Beaumont-Bates (2017) yaptığı araştırmada e-portfolyoların öğretmen-çocuk-aile arasındaki işbirliğini desteklediği, ailelerin değerlendirme süreçlerine katılımlarını sağladığı ve özellikle çocukların kendi portfolyolarına erişebilmelerinin önemli katkıları olduğu belirlenmiştir. Higgins'in (2015) araştırmasında e-portfolyoların öğretmenler ve aileler arasında iletişimi ve ilişkiyi kolaylaştırdığı ve geliştirdiği, bu iletişimin ise çocukların öğrenmelerini etkileme potansiyeline sahip olduğu görülmüştür. Goodman (2015) çocukların e-portfolyoları ile derinlemesine etkileşime girdikleri sonucuna ulaşmıştır. Hooker (2016) erken çocukluk

döneminde kâğıt temelli portfolyolarla e-portfolyoları karşılaştırdığı araştırmasında e-portfolyoların çocukların kendi öğrenme süreçlerine katkıda bulunması noktasında daha kullanışlı olduğunu, çocukların sadece kendi portfolyolarında değil akranlarının portfolyolarına da aktif katılımcı olabildiklerini, ailelerin çocuklarının öğrenme sürecine katkı yaparak aile katılımını artırdığı, öğretmene zaman, maliyet ve saklama alanı açısından kâğıt temelli portfolyolara kıyasla avantaj sağladığını belirlenmiş, araştırmaya katılan ailelerin kâğıt temelli portfolyalardan ziyade e-portfolyo sistemini tercih edeceklerini belirlemiştir. Tsirika vd.'nin (2017) araştırması e-portfolyo kullanımıyla çocukların öz değerlendirme ve akran değerlendirmesinin geliştirilmesinin mümkün olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca ailelerin e-portfolyoya karşı oldukça ilgi gösterdikleri ve kullanımı konusunda olumlu görüşler bildirdikleri belirlenmiştir.

Bu araştırmalar e-portfolyoların çocuğun bütünsel gelişimini sağlamada, çocuğu tanıma ve değerlendirmede, çocuk, öğretmen ve aile katılımını artırmada ve okul-aile işbirliğini desteklemede yenilikçi bir yöntem olduğunu ve kâğıt temelli portfolyo sürecinde karşılaşılan birçok zorluğun aşılmasında önemli katkıları olduğunu göstermektedir. Hem uluslararası hem ulusal düzeyde yükselen bir olgu olan e-portfolyoların okul öncesi eğitimde kullanımına ilişkin ülkemizde politika düzeyinde (MEB, 2018) önemli adımlar atmasına karşın, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın kazanımlarına uygun, öğretmenlerin, ailelerin ve çocukların ihtiyacına dönük, sistematik bir biçimde hazırlanmış bir e-portfolyo uygulaması henüz geliştirilmemiştir. Bu araştırma ülkemiz okul öncesi eğitim kurumlarında kullanılmak üzere geliştirilmiş bir e-portfolyo uygulaması ve bu e-portfolyo uygulamasının kullanılabilirliğini, çocuklar ve eğitim ortamı üzerinde nasıl yansımaları olduğunu belirleme ihtiyacı gerekçesiyle ortaya çıkmıştır. Araştırma sonuçlarının e-portfolyonun okul öncesi eğitimde sistematik bir biçimde hayata geçirilmesi, yaygınlaştırılması ve geliştirilebilecek farklı e-portfolyo uygulamaları için yararlı olacağı düşünülmektedir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma okul öncesi eğitime yönelik geliştirilen e-portfolyonun çocuklar ve eğitim ortamı üzerindeki yansımalarını belirlemek ve geliştirilen e-portfolyonun içeriğini ve kullanım durumunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada belirtilen amaçlar doğrultusunda aşağıda yer alan soru ve alt sorulara cevap aranmıştır:

E-portfolyonun çocuklar üzerindeki yansımaları nasıldır?

- E-portfolyo çocukların yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde nasıl bir değişiklik oluşturmuştur?
- E-portfolyonun çocukların gelişimleri üzerindeki yansımaları nasıldır?

E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları nasıldır?

- E-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıması üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumu üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumu üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisi üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun aile katılımı üzerindeki yansımaları nasıldır?

E-portfolyonun içeriği nasıldır?

- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı, türü ve farklı bölümlere göre dağılımı nasıldır?
- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlere yapılan yorum sayısı nasıldır?
- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürün açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular nasıldır?
- E-portfolyoya yüklenen ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu nasıldır?

E-portfolyonun kullanım durumu nasıldır?

- E-portfolyonun çocuklar tarafından kullanım durumu nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından kullanım durumu nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Portfolyolar okul öncesi dönemdeki çocukların öğrenme ve gelişim süreçleri hakkında bilgi edinebilmek için değerli araçlardır (Seitz & Bartholomew, 2008). Portfolyoya dahil edilecek

belgeler birçok kaynaktan ve birçok yöntemle toplanmalıdır (Gullo, 2005). Ayrıca portfolyo sürecine ailelerin katılması değerlendirme sürecini zenginleştiren bir durumdur (Gilkerson & Hanson, 2000). Bununla beraber portfolyolara eklenecek fotoğraf, video ve ses kaydı gibi belge çeşitliliğinin artması, portfolyolara ailelerin dahil edilme sürecinde yaşanan zorluklar ve portfolyoların var olan sınırlılıkları alternatif araçlara olan ihtiyacı artırmıştır (Buzzetto-More, 2010a). Çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerini belgelemek, yansıtmak ve ailelerle paylaşmak, bilgi ve iletişim teknolojilerinin erken çocukluk eğitim ortamlarındaki rolleri arasına girmiştir (Mishra & Joseph, 2012). Teknolojinin kullanımın artmasıyla öğretmenler mevcut Facebook, WhatsApp vb. sosyal medya platformlarına yönelmiş ve okul-aile işbirliğini arttırmak için bu araçları eğitsel amaçlı kullanmaya başlamışlardır. Ancak asıl amacı farklı olan bu tür sosyal medya platformları her ne kadar eğitimsel amaçlar için kullanılsa da amaca yönelik sistematik bir platformun yerini alması söz konusu değildir. Bu sebeple araştırma sürecinde geliştirilen e-portfolyo uygulamasının öğretmenlere çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerinin belgelenmesinde ve ailelerle işbirliği kurmada amaca uygun sistematik bir araç sunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

E-portfolyoların ortaya çıkışı ve eğitim ortamlarında yaygın olmasa da kullanılmaya başlanmasıyla okullar özellikle teknolojiye erişimin kısıtlılığı ve alt yapı yetersizliğinden dolayı bu teknolojik yeniliğe uzak kalmayı tercih etmektedirler. Buna karşın son yıllarda kablosuz internetin ve teknolojik araçların artan kullanımı, okulların teknolojik alt yapısındaki iyileştirmeler e-portfolyonun kullanımının yeniden gözden geçirilmesini sağlamaktadır (Barrett & Garrett, 2009; Hartnell-Young vd., 2007). MEB (2019) "2019-2023 Stratejik Planı"nda okul öncesi eğitimde okulların niteliğini artıracak yenilikçi uygulamalara yer verilmesi, fiziki ve teknolojik alt yapının güçlendirilerek eğitim-öğretim süreçlerinde bilgi ve iletişim teknolojilerinin etkin bir biçimde kullanılması vurgulanmaktadır. Ayrıca MEB'in (2018) "2023 Eğitim Vizyonu" belgesinde eğitim sisteminde yapılacak değişim ve dönüşümlere ilişkin erken çocukluk eğitiminden başlanarak üst öğrenim kademelerinde de devam edecek şekilde, çocukların tüm gelişim alanlarının izlenmesi, değerlendirilmesi ve iyileştirilmesine yönelik e-portfolyo oluşturulması planlanmaktadır. Ancak ülkemiz okul öncesi eğitim ortamlarının henüz bu tür bir çevrimiçi platformla tanışmamış olma durumu söz konusudur. Alan yazında okul öncesi eğitimde e-portfolyo süreci ile ilgili yapılan çalışmaların büyük çoğunluğu belirli e-portfolyo yazılımları (Örneğin; Storypark, Seesaw, EvidenceMe vb.) aracılığıyla ve uyguladıkları erken çocukluk eğitim programı, çocuğu değerlendirme ve aile katılımı açısından

uluslararası boyutta kabul görmüş Whāriki'yi uygulayan Yeni Zelanda gibi ülkelerde gerçekleştirilmiştir (Picher, 2019). Yurtdışında geliştirilen hazır e-portfolyo uygulamaları Türkçe olmamakla beraber, ülkemizde uygulanan MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'yla uyumlu değildir. Ayrıca bu yazılımlar kullanıcılarından önemli ücretler talep etmektedir. Bu araştırmada e-portfolyonun okul öncesi eğitim ortamlarındaki kullanımını belirleyebilmek için hazır bir uygulama kullanmak yerine MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın, öğretmenlerin ve okul öncesi dönemde çocuğu bulunan ailelerin ihtiyaçlarına dönük bir e-portfolyo yazılımı geliştirilmesi tercih edilmiştir. Bu sebeple araştırma sürecinde geliştirilen e-portfolyo uygulaması ulusal düzeyde okul öncesi dönem çocuklarının öğrenme ve gelişim süreçlerinin belgelenmesinde, çocuğu tanıma ve değerlendirme süreçlerinde ve okul-aile işbirliğinin sağlanmasında alternatif bir yol sunması açısından önemlidir. Öte yandan araştırma sürecinde geliştirilen e-portfolyo uygulamasının kapsamlı bir değerlendirmesini sunmanın, yakın zamanda yaygın kullanımı kaçınılmaz olan farklı e-portfolyo uygulamalarının geliştirilme sürecine sağlayacağı katkının değerli olduğu düşünülmektedir.

Yurtiçi ve yurtdışında e-portfolyolarla ilgili alan yazın ve yapılan araştırmaların büyük bir kısmı ortaöğretim ve yükseköğretim seviyesinde yapılmıştır (Beaumont-Bates, 2017). E-portfolyolar okul öncesi eğitimde yeni bir olgudur. Son araştırmalar e-portfolyonun okul öncesi eğitim ortamlarında giderek daha fazla kullanıldığını ve e-portfolyonun potansiyel faydalarının keşfedilmeye başlandığını göstermektedir (Knauf, 2020). E-portfolyoların okul öncesi eğitimde kullanımının artan popülaritesine karşın e-portfolyoların okul öncesi eğitimde kullanılabilirliği, çocuk, öğretmen ve aileler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğuna yönelik çok az sistematik çalışma yapılmıştır (Goodman & Cherrington, 2017; Higgins, 2015; Picher, 2019; Shapero, 2017; Stratigos & Fenech, 2021). Ülkemizde ise okul öncesi eğitimde e-portfolyonun kullanımına yönelik herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Bu sebeple araştırmadan elde edilen sonuçların alan yazına ve ileride yapılacak farklı araştırmalara katkı sağlaması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

Araştırmayı önemli kılan diğer bir durum araştırmada kullanılan yöntemle ilgilidir. Araştırmada e-portfolyonun çocuklar, aileler ve eğitim ortamı üzerindeki yansımaları gözlem, görüşme ve dokümanlar gibi çoklu veri kaynakları kullanılarak belirlenmeye çalışılmıştır. Böylece e-portfolyonun okul öncesi eğitimde kullanılabilirliği ve katkıları ayrıntılı, derinlemesine ve bütüncül bir biçimde ele alınabilmiştir. Benzer bir durum araştırmanın katılımcılarıyla ilgilidir. Araştırma çocuklar, aileler ve öğretmenin katılımıyla

gerçekleştirilmiştir. Bu durum e-portfolyonun okul öncesi eğitiminde kullanılabilirliğini, çocuklara, ailelere ve öğretmene katkılarının, kullanım süresince ortaya çıkan durumların, sorunların ve çözüm önerilerinin daha zengin ve geniş bir perspektiften ele alınabilmesine olanak sağlamıştır. Ayrıca araştırmanın katılımcıları seçilirken çocukların tipik gelişim gösterip göstermemesi, ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, uygulamaya erişilen teknolojik araçlar gibi farklılaşan nitelikleri barındırmasına dikkat edilmiştir. Bu sebeple e-portfolyo uygulamasının kullanımına ilişkin araştırma sonuçlarının benzer özellikler taşıyan kısıtlı bir alandan ziyade, farklılık ve çeşitlilikleri sunması açısından önemli olduğu düşünülmektedir.

1.4. Sınırlılıklar

Bu araştırma

- Araştırmacı tarafından geliştirilen e-portfolyo uygulaması "PORTİ" ile,
- 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı anasınıfına devam eden 60-72 ay arasında bulunan 19 çocuk, bu çocukların aileleri ve öğretmeni ile,
- Araştırmanın yapıldığı 10 haftalık süre ile,
- Araştırma sürecinde toplanan gözlem, görüşme ve doküman verileri ile sınırlıdır.

1.5. Tanımlar

PORTİ: Araştırmacı tarafından alan yazın taraması, öğretmen ve ailelerle ihtiyaç belirleme çalışması yapılmasının ardından geliştirilen e-portfolyo uygulamasıdır. MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'na PORTİ "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" bölümlerinden oluşmaktadır. Ayrıca uygulamada "Kazandığım Beceriler", "Kişisel Bilgiler" ve "Genel Gelişimim" bölümleri yer almaktadır. PORTİ her bir kullanıcıya özel kullanıcı adı ve şifre ile giriş yapma, mobil ve WEB ara yüzüne sahip olma, farklı ürün türleri yükleyebilme, ürün hareketlerinde bildirim ve e-mail alma, karşılıklı yorum yapma gibi özelliklere sahiptir.

Portfolyo: Portfolyolar, çocukların bir veya daha fazla alandaki ilgisini, becerisini, yeteneklerini, tutumunu, çabasını, ilerlemesini, başarısını ve zaman içerisindeki gelişiminin farklı yönlerini sergileyen amaca yönelik ve sistematik olarak toplanan çalışma koleksiyonu olarak tanımlanır (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; MacIsaac & Jackson, 1994; Mindes, Ireton & Mardell-Czudnowski, 1996; Nilsen, 1997; Paulson, Paulson & Mayer, 1991; Seitz & Bartholomew, 2008; Shores & Grace, 1998).

E-Portfolyo: Alan yazında elektronik portfolyo, web temelli portfolyo (webfolyo), dijital portfolyo, dijital dosya, dijital klasör, çevrimiçi portfolyo, pedagojik dokümantasyon teknolojileri gibi farklı şekillerde adlandırılan e-portfolyolar metin, görüntü, video ve ses kaydı dahil olmak üzere görsel ve işitsel içeriği depolayabilen, çeşitli pedagojik süreçleri ve değerlendirme amaçlarını desteklemek için tasarlanmış dijital bir kapsayıcı olarak tanımlamaktadır (Abrami & Barrett, 2005; Meyer, Abrami, Wade, Aslan & Deault, 2010).

BÖLÜM II

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Erken Çocukluk Eğitiminde Portfolyolar

Portfolyolar, çocukların bir veya daha fazla alandaki ilgisini, becerisini, yeteneklerini, tutumunu, çabasını, ilerlemesini, başarısını ve zaman içerisindeki gelişiminin farklı yönlerini sergileyen amaca yönelik ve sistematik olarak toplanan çalışma koleksiyonu olarak tanımlanır (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; MacIsaac & Jackson, 1994; Mindes, Ireton & Mardell-Czudnowski, 1996; Nilsen, 1997; Paulson, Paulson & Mayer, 1991; Seitz & Bartholomew, 2008; Shores & Grace, 1998). Bir portfolyo çocukların çalışma koleksiyonundan daha fazlasıdır. Çünkü portfolyolar çocukların öğrenme deneyimlerini yorumlamak ve bu yorumlara bağlı olarak çocuğa özgü yapılacak planlamalar için önemli araçlardır (Wortham vd., 1998). Portfolyolar, çocuğun gelişiminin ve başarılarının bir temsili olarak görülmelidir (Gelfer & Perkins, 1992).

Portfolyolar amacına, ne sıklıkta toplanıp değerlendirildiğine ve içinde yer alan belgelere bağlı olarak biçimlendirici veya özetleyici değerlendirme aracı olarak kullanılabilir (Seitz & Bartholomew, 2008). Özetleyici portfolyolar öğrenme çıktılarına odaklanan ve öğrenme sürecinden ziyade öğrenme sonuçlarını gösteren portfolyolardır. Biçimlendirici bir portfolyonun ana rolü ise öğrenme sürecine odaklanmaktır (Cooper & Love, 2001).

Portfolyolar bir tür otantik değerlendirme aracı olarak da kabul edilmektedir. Otantik değerlendirme standart testler gibi sınıfın gerçek bir rutinin parçası olmayan değerlendirme yöntemleri yerine, çocukların gelişimlerinin günlük etkinlikler yoluyla değerlendirilmesidir. Günlük etkinliklerde çocukların ne öğrendikleri ve nasıl geliştikleri daha doğru bir biçimde ortaya konur (Gronlund & Engel, 2001).

Portfolyolar okul öncesi dönemdeki çocukların gelişim ve öğrenme sürecini anlamak için değerli araçlardır. Sistematik olarak yapılan veri toplama ve dokümantasyon süreci

çocukların yeteneklerine ve güçlü yönlerine yönelik çok güçlü bir değerlendirme aracı haline gelir (Seitz & Bartholomew, 2008). Portfolyo içerisinde yer alan belgeler çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal, dil gibi tüm gelişim alanlarındaki ilerlemelerine dair kanıtlar sağlar (Gilkerson & Hanson, 2000). Bu sebeple portfolyolar çocukların gelişim ve öğrenme süreçlerindeki ilerlemelerini ve güçlü yönlerini belirlemede ve onları ihtiyaç duydukları alanda desteklemede yararlı ve pratik araçlardır (Gullo, 2005).

Portfolyoların amaçları birbirinden farklılık gösterse de portfolyo oluşturmadaki temel amaç çocuğun gelişimini izlemek ve değerlendirmek, çocukla ilgili kısa ve uzun vadede planlama yapmak, kendi başına bir öğretim aracı olarak kullanmak, ailelerle iletişim kurmak ve onlara çocuk hakkında bilgi vermek ve programı değerlendirmektir (Arter & Spandel, 1992; Lynch & Struewing, 2001; McAfee & Leong, 2001; Murphy & Smith, 1990; Wortham vd., 1998). Portfolyo sadece tipik gelişim gösteren çocuklar için değil özel gereksinimli çocukların gelişim süreçlerini takip edebilmede ve ihtiyaçlarına cevap verecek eğitim ortamı hazırlamada da kullanılabilecek araçlardır (Smith vd., 2003; Swicegood, 1994). Portfolyolar özel ihtiyaçları olan çocukları belirlemek için bir tarama aracı olarak işlev görmekten ziyade çocuğun bireysel gelişimini vurgulamayı amaçlamaktadır (Wortham vd., 1998).

Wortham vd. (1998) portfolyoların aşağıdaki amaçlar için kullanılabileceğini belirtmiştir:

- Çocukların ilgi alanları, eğilimleri ve tutumları hakkında veri sağlamak,
- Çocukların zaman içinde, tüm gelişim alanlarında veya belirli bir alandaki gelişimini belgelemek,
- Çocukların gelişimini, her çocuk için oluşturulan bireysel ölçütlere göre değerlendirmek,
- Çocukların başarılarını vurgulamak,
- Çocukların öğrenme sürecini takip edebilmek,
- Ailelere çocukları hakkında somut ve kapsamlı veri sağlamak,
- Çocukların kendi öğrenme süreçleri hakkında düşünmelerini ve analiz etmelerini sağlamak,
- Bir sınıftan diğerine geçerken çocuklara eşlik edecek kayıtları saklamak,
- Çocukların bireysel ihtiyaçlarının belirlenmesinde faydalı olabilecek bilgileri elde edebilmek,

- Programın etkinliğini değerlendirmek için öğretmenler, yöneticiler ve ailelere veri sağlamak.

2.1.1. Erken Çocukluk Eğitiminde Portfolyoların Önemi

Erken çocukluk döneminde tanıma ve değerlendirme yöntemlerinin uygun kullanımı, çocuğun sonraki dönemlerdeki eğitimini ve gelişimini etkileyen önemli bir unsurdur (Gullo, 2005). Çocuklar, yetişkinler ve yaşça daha büyük olan çocuklardan farklı şekillerde öğrendiklerinden değerlendirilme süreçlerinin de buna göre şekillendirilmesi gerekir (Shepard vd., 1998). Bu sebeple öğretmenlerin çocukları değerlendirmenin alternatif yollarını düşünmeleri gerekir. Çocuğun gelişimini, üretkenliğini, büyümesine ilişkin verileri toplamaya ve organize etmeye dayanan portfolyolar önemli bir alternatif değerlendirme yaklaşımıdır (Gelfer & Perkins, 1996).

Portfolyolar çocukları değerlendirmek için geleneksel yöntemlerden oldukça farklı yollar sunar. Standart testler nicel ve hesaplanabilen birimler halinde sonuçlar sunarken, portfolyolar çocukları daha geniş bir bağlamda gözlemleme fırsatı tanır (Paulson vd., 1991). Portfolyolar çocuğa uygun olmayan standart test sonuçlarını sorgulama, yorumlama ve doğrulama fırsatı verir (Thompson, 1991).

Portfolyolar geleneksel değerlendirmenin eksikliklerini gidererek çocuğun gelişimindeki karmaşık ve önemli durumları değerlendirme imkânı sunar (Sewell, Marczak & Horn, 2003). Portfolyolar standartlaştırılmış değerlendirmelerde ölçülmesi zor olan öz değerlendirme, derinlemesine düşünme, sorumluluk alma ve eleştirel düşünme gibi üst düzey becerilerin değerlendirilmesini ve aynı zamanda bu becerilerin kazanılmasını sağlar (Seitz & Bartholomew, 2008). Puanlama, karşılaştırma ve sınıflama gibi uygulamada hiç kullanılmayacak bilgiler yerine, çocuğun performansının nasıl geliştirilebileceğine ilişkin bilgiler sağlar (Winter, 2006).

Portfolyolar geleneksel yaklaşımların aksine eğitim ve değerlendirmeyi bütünleştirmeye fırsat tanır (Paulson vd., 1991; Thompson, 1991). Uygun bir biçimde hazırlanan portfolyolar eğitim ve değerlendirmenin kesişim noktası haline gelir. Portfolyo sadece bir eğitim veya sadece bir değerlendirme aracı değil bunların her ikisidir. Bu anlamda programa güçlü bir eğitimsel bileşen katarken, çok yönlü bir değerlendirme için ise fırsat sağlar (Paulson vd., 1991). Böylece değerlendirme zaman alan ayrı uygulama değil öğrenme süreçleri içerisinde gerçekleşen bir uygulama olarak karşımıza çıkar (Wortham vd., 1998). Portfolyolar çocuğu

çok yönlü değerlendirmenin yanı sıra öğrenmeyi geliştirdiği için değerli birer araç olarak görülmektedir (Wortham vd., 1998). Örneğin, öğretmen beslenme zamanında çocuğa kaç tane atıştırmalık istediğini sorarak hem eğitimsel bir aktivite yapmış hem de çocuğun sayma becerisini değerlendirmiş olur (Smith vd., 2003).

Bir çocuktan tek bir seferde alınan anlık performans bilgisi çocuk için tahminlerde bulunmak için yeterli değildir. Zaman, destek, ilgi, motivasyon gibi değişkenler çocuğun anlık performansını etkileyen unsurlardır. Portfolyolar bir çocuğun farklı koşullarda farklı görevlerde nasıl bir performans gösterdiğinin görülmesine yardımcı olur. Hangi durumlarda çocuğun performansının arttığını veya düştüğünü gösterir (Murphy, 1999). Gözlemler ve çalışma örneklerinin doğal ortamda toplanması çocuğun gelişimini temsil eden bilgi, beceri ve tutumları daha rahat ortaya koymasını sağlar (Lynch & Struewing, 2001). Portfolyolar çocukların potansiyelleri hakkında çok fazla bilgi verir (Paulson vd., 1991).

Portfolyodaki ürünlerin sistematik bir şekilde toplanması çocuğun gelişimini somut bir biçimde belgeler (Gullo, 2005; Mokhtaria, 2015). Portfolyo sürecinde birçok kaynaktan bilgi toplanır. Bu sebeple çocuğun gelişimin kapsamlı bir resmini sağlayan sürece birçok kişi dahil olarak farklı bakış açılarıyla katkıda bulunabilirler (Lynch & Struewing, 2001). Öğretmenin her bir çocuğu bireysel olarak, kendi kişisel özellikleri, ihtiyaçları ve güçlü yönleriyle tanımalarını sağlar (Sewell vd., 2003). Böylelikle çocukların yeteneklerini doğru bir biçimde yansıtmasını sağlar. Bu durum değerlendirmenin geçerliğini ve güvenirliğini arttırır (Gullo, 2005).

Portfolyolar öğretmenin her bir çocuğu kendi gelişim süreci içerisinde karşılaştırmasına fırsat veren bilgiler sağlar. Bu bilgiler çocukların güçlü yönlerini ve ihtiyaçlarını ortaya koyarak eğitimin bireyselleştirilmesine fırsat tanır (Gullo, 2005). Portfolyolarda çocukların en iyi çalışmaları sergilenebilir. Böylece çocukların eksiklikleri yerine güçlü yönlerine odaklanılabilir (Swicegood, 1994). Erken çocukluk döneminde çocuklar dillerine, aile yapılarına, cinsiyetlerine, mizaçlarına, özel gereksinimlerine, yeteneklerine ve birçok kültürel farklılığa bağlı olarak farklı şekillerde öğrenirler. Portfolyo sürecinde çocuğa sağlanan bireysel yaklaşım ve etkili aile katılımı çocuk hakkında daha fazla bilgi edinilmesini sağlayarak sınıf içerisindeki çeşitliliği destekler ve farklı geçmiş ve yeteneklere sahip çocukların değerlendirme sürecine dahil olma fırsatı verir (Lynch & Struewing, 2001; Shores & Grace, 1998).

Portfolyo için veri toplama düzenli bir etkinlik haline geldikçe öğretmen çocuğu öğrenmeye neyin motive ettiği, nasıl bir süreçte ve çevresel koşulda öğrendiği hakkında daha fazla bilgi

edinir (Shores & Grace, 1998; Smith vd., 2003). Örneğin, çocuğun hangi koşullar altında hikâyeyi dikkatlice dinlediği veya verilen görevi tamamladığı gibi (Smith vd., 2003). Çocukların mevcut bilgi, beceri, yetenek ve ihtiyaçlarının değerlendirilmesi öğretmenin etkinliklerini planlamasına rehberlik eder (Gilkerson & Hanson, 2000).

Portfolyolar uygulanan programı geliştirmeye yardımcı olur. Portfolyolar program hedefleri ile ilgili düşünmeye ve hedeflerin daha iyi tanımlanmasına fırsat verir (Sewell vd., 2003). Portfolyo değerlendirme yapmak için çocukların gelişimlerini gösteren orijinal çalışmalar yapmaları gerekmektedir. Bu nedenle öğretmen çocuklardan orijinal çalışma örnekleri toplamak için eğitim ortamını zenginleştirmek durumunda kalır (Shores & Grace, 1998).

Portfolyolar ağırlıklı olarak çocukların gelişimini belgelemek için kullanılırken aynı zamanda program değerlendirme için de değerli bir araç olma potansiyeline sahiptir (Sewell vd., 2003). Portfolyoların sınıf içerisinde uygulanan programın bir yansıması olması, çocuk ve çocukla ilgili kişilerin ihtiyaçlarını dinamik bir şekilde ortaya koyabilmesi programı değerlendirmeye de fırsat sağlar (Gullo, 2005; Sewell vd., 2003). Böylece programın uygulanmasında esneklik sağlayarak, programın çocuklara uygun hale getirilmesi için fırsat yaratır (Gelfer & Perkins, 1996; Gullo, 2005). Portfolyolar esnek, bireysel hedefleri olan programları değerlendirirken oldukça kullanışlıdırlar (Sewell vd., 2003).

Portfolyoya dahil edilecek ürünlere karar verme sürecine hem öğretmenler hem de çocuklar katılır. Bu şekilde hem öğretmenler ve hem de çocuklar öğrenme-öğretme sürecinin birer parçası haline gelir. Çocuklara yaptıkları çalışmalar üzerinde düşünme fırsatı sağlar (Gullo, 2005; Smith vd., 2003).

Öğretmenler portfolyoya dahil edilecek belgelere karar vermek için çocuklarla bireysel olarak çalışırlar (Smith vd., 2003). Bu durum planlamada çocuğun bireyselliğini ön plana çıkararak eğitim ortamını öğretmen merkezlilikten çocuk merkezliliğe doğru geçişini sağlar (Shores & Grace, 1998). Çocuklar öğrenme ve değerlendirme sürecini daha eğlenceli şekilde deneyimlediğinden olumlu bir sınıf iklimi yaratılmış olur. Çocuklar bütüncül olarak değerlendirilirken, öğrenme ortamı ise anlamlı hale gelir (Pickens, 2018; Smith vd., 2003).

Portfolyolar çocukların gelişiminde sürekli değerlendirmeyi teşvik ederek (Gelfer & Perkins, 1996), sınıf uygulamalarında ve eğitim politikalarında, çocukların gelişimsel ihtiyaçlarını daha iyi karşılayan okula doğru kaymayı teşvik eder (Grace, 1992).

2.1.2. Portfolyoların Çocuğa Katkıları

Portfolyonun çocuklara birçok katkısı bulunmaktadır. Portfolyolar çocuğun akademik gelişimini sağlarken, aynı zamanda kişilik gelişimini de destekler (Mokhtaria, 2015). Portfolyolar bir klasör veya koleksiyondan çok daha fazlasıdır. Öğretmenler portfolyonun içeriğini incelerken, çocuklar kendi portfolyoları üzerinde özerklik ve özyönetim üstlenebilirler (Swicegood, 1994). Çocukların çalışmalarını başkalarına sunmaları, yansıtmaları ve değerlendirmeleri oldukça büyük bir öneme sahiptir. Böylece öğrenme süreçlerini değerlendirme ve yönetme becerisi kazanırlar. Bunlar portfolyonun çocuklar açısından en önemli kazanımlarındandır (Winter, 2006).

Portfolyolar çocukların kendi öğrenmeleri üzerine derinlemesine düşünmelerini sağlayan önemli araçlardır (Knauf, 2017a; Kroeger & Cardy, 2006; Murphy, 1999; Paulson vd., 1991; Winter, 2006). Çocukların kendi öğrenme süreçlerini yansıtma, yeniden yönlendirme ve onaylamalarını sağlar (Mokhtaria, 2015). Portfolyolar çocukların öğrenme deneyimlerini anlamalarına, ifade etmelerine ve öğrendikleriyle bağlantı kurmalarına yardımcı olur (Seitz & Bartholomew, 2008). Portfolyolar aracılığıyla çocuklar öğrenmeyi öğrenirler (Thompson, 1991).

Portfolyolar diğer pedagojik dokümantasyon biçimleriyle karşılaştırıldığında çocuk katılımı için özel fırsatlar oluşturur (Knauf, 2017a). Portfolyolar çocukları kendi gelişimsel kanıtlarını toplama ve değerlendirmede aktif kılarak değerlendirme sürecinin bir parçası olmalarını sağlar (Gelfer & Perkins, 1992; Thompson, 1991). Portfolyo sürecinde çocuklar güçlü yönlerini vurgulamak ve portfolyosuna koyacağı çalışmaları belirlemek için öğretmenle birlikte çalışırlar (Fox, 2003). Çocuklar portfolyolarında yer alacak ürünleri seçip inceledikleri zaman, içeriğin nasıl değiştiğine odaklanarak kendi gelişimlerini anlamaya başlarlar (Gelfer & Perkins, 1992; Shores & Grace, 1998). Çocuklar zaman içerisinde toplanan kendi çalışma örneklerini, gelişim ve ilerlemelerini görmekten önemli ölçüde fayda görürler (Shepard vd., 1998). Çocukların en iyi olduğunu düşündüğü çalışmaları seçmeleri öz değerlendirme ve derinlemesine düşünme süreçlerine dahil olmalarını ve kendi öğrenmelerine katkı sağlamalarını gerektirir (Gelfer & Perkins, 1992; Shepard vd., 1998; Wortham vd., 1998). Böyle bir anlayışla kendilerini değerlendirmek, onların kendi performanslarını eleştirerek hedeflerini belirlemelerine, öğretmenle işbirliği yaparak plan yapmalarına ve yansıtıcı süreç yoluyla daha bağımsız ve kendi öğrenmelerinden sorumlu olmalarına yardımcı olur (Fox, 2003; Garnett, 1993; Paulson vd., 1991; Seitz & Bartholomew, 2008; Shores & Grace, 1998; Thompson, 1991; Winter, 2006).

Çocuklar açısından artan bu sorumluluk, öğretmenlerin sınıf içindeki rollerinin liderlikten, öğrenmeyi kolaylaştırıcı bir yapıya kaymasını sağlar (Fox, 2003).

Portfolyo sayesinde çocuklar kendi öğrenmelerini kontrol ederek kendi çabalarıyla başarılı olabileceklerinin farkına varırlar. Kendi hedeflerini belirleyebilir ve başarılı olma konusunda motive olabilirler (Fox, 2003; Thompson, 1991). Bu durum çocuklarda öz farkındalık gelişimine yardımcı olur (Winter, 2006).

Portfolyolar çocuğun kendi başarısını görmede önemli araçlardır. Bu durum çocuğa gelecekteki çalışmaları için güven ve cesaret sağlar (Seitz & Bartholomew, 2008). Çocukların gurur duydukları çalışmaları sergilemeleri onların özsaygı gelişimini sağlarken (Fox, 2003; Lynch & Struewing, 2001), çalışmalarına önem verildiğini görmeleri kendilerini değerli hissetmelerine yardımcı olur (Harris, 2009). Ayrıca öz değerlendirme yoluyla çocuklar kendilerine ve çalışmalarına değer vermeyi öğrenirler (Thompson, 1991). Portfolyo sürecine ailenin katkıda bulunması çocuğa kendini değerli hissettiren ve özgüveninin sağlayan diğer bir unsurdur (Gronlund & Engel, 2001).

Portfolyolar aracılığıyla çocuklar çalışmaları hakkındaki izlenimlerimi sözlü olarak ifade etmeyi, görüş alışverişinde bulunmayı, araştırmayı, yeniden üretmeyi öğrenebilirler. Bunu yaparken kendileri için bir hafıza geliştirirler (Winter, 2006). Portfolyolar çocukla ilgili kişiler arasında sürekli iletişim ve bilgi alışverişi sağlayan somut bir araç görevi görür (Sewell vd., 2003). Bu iletişim ağı çocuk için nihai amaçları gerçekleştirmeyi kolaylaştırırken, okul yaşamı ile aile yaşamı arasında bağlantı kurmasını sağlar (Shores & Grace, 1998).

Portfolyoda her bir çocuk bireysel ihtiyaçlarına ve hedeflerine göre değerlendirilir (Sewell vd., 2003). Portfolyolar geleneksel değerlendirmenin kısıtlayıcılığını ortadan kaldırarak özellikle başarısız olarak görülen çocuklara, kendilerini gösterme fırsatı verir. Çocukların sadece test geliştiricilerinin belirledikleri bağlamdan ziyade öğrenme ortamındaki becerileri göstermelerine olanak tanır (Mokhtaria, 2015). Portfolyolar her çocuğa kendi hızında hareket eden bağımsız bir birey olarak yaklaşma fırsatı tanır (Seitz & Bartholomew, 2008). Çocuğun bireysel olarak yapabileceklerine odaklanıldığından kendi gelişimlerine dayalı hedefler belirlenmesine ve desteklenmesine katkıda bulunur (Knauf, 2015; Thompson, 1991). Bu sebeple özel gereksinime ihtiyaç duyan veya gelişimsel geriliği bulunan çocukların diğer çocuklarla karşılaştırılmadığı, özgüven ve özsaygıya dayalı bir değerlendirme ortamı sağlar (Smith vd., 2003).

2.1.3. Portfolyoların Öğretmene Katkıları

Portfolyoların öğretmenlerin mesleki gelişmelerine birçok katkısı bulunmaktadır. Portfolyo sürecinde öğretmenin çocukları sürekli gözlemlemesi ve değerlendirmesi, yaptığı etkinliklerin etkililiğini sorgulaması öğretmeni çeşitli iyileştirmeler yapmak için denemeler yapmaya, daha fazla okumaya ve araştırmaya teşvik eder (Shores & Grace, 1998). Portfolyolar öğretmenin her bir çocuğun öğrenme stilini belirlemesine ve etkinliklerinde buna uygun yöntem ve teknik kullanmasına olanak tanır. Örneğin, çocuğun görsel ipuçlarıyla daha etkili öğrenmeler gerçekleştirdiğini belirleyen öğretmen etkinliklerinde daha fazla görsel ögeler kullanabilir (Smith vd., 2003). Portfolyolar çoklu zeka, proje yaklaşımı, atölye çalışmaları gibi gelişime uygun birçok stratejinin uygulanmasını gerektirir. Bu süreçte öğretmen birçok farklı tekniği keşfetmek için araştırmalar ve denemeler yapar. Portfolyo sürecinde öğretmenlerin eğitime yönelik yetenekleri ve becerileri gelişirken çocuklar daha etkin öğrenir, ebeveynler ise çocuklarının gelişimine dahil olurlar. Portfolyolar öğretmenlerin kendilerine yönelik yansıtıcı düşünmelerini destekler (Shores & Grace, 1998).

Portfolyo çocuğa yönelik karar almada ortak bir yaklaşımı teşvik ederek çocuk ve öğretmen arasındaki ilişkinin bir hiyerarşiden, ortaklığa doğru bir geçiş sağlamasına yardımcı olur (Grace, 1992; Pickens, 2018). Öğretmenlerin çocuk hakkında daha detaylı bilgi edinmesini sağlayarak çocuğa odaklanmasına ve çocukla daha yakın ilişkiler kurmasını sağlar (Grace, 1992). Böylece öğretmenlerin çocuklarla ilişkileri güçlenirken, öğretmenler sınıflarındaki ihtiyaç ve farklılıklara karşı daha duyarlı hale gelirler. Bu duyarlılık eğitsel ortam ve planlamaların daha etkili olmasını sağlar (Harris, 2009).

Çocuğun sınıftaki deneyimlerinin somut kanıtlarla ve çok kaynaklı verilerle aileye ve yöneticilere sunulması, öğretmenin sınıfında neler olduğunu paylaşmaya istekli olduğunu gösterir. Bu durum ise hesap verilebilirliği artırarak öğretmenin kendini daha fazla güvende hissetmesini, motive olmasını, aileler ve yöneticilerle iletişiminin güçlenmesini sağlar (Gronlund & Engel, 2001; Harris, 2009; Mokhtaria, 2015; Seitz & Bartholomew, 2008; Sewell vd., 2003).

Portfolyolar öğretmenleri standart değerlendirmelerin sınırlılıklarından kurtararak daha özgür bir değerlendirme ortamı sağlar. Böylece öğretmenler değerlendirme repertuarlarına daha fazla yöntem ekleyerek çocukları çok boyutlu ve gelişimsel olarak değerlendirme konusunda motive olurlar (Ratcliff, 2001; Shores & Grace, 1998).

Portfolyolar çocukların süreç içerisindeki gelişim, öğrenme ve ilerlemelerini yansıtır. Bu da öğretmenlerin çocuklar için uzun vadeli hedefler ve planlar geliştirmesini sağlar (Gelfer & Perkins, 1996; Seitz & Bartholomew, 2008; Wortham vd., 1998).

Portfolyolar öğretmene sınıf içi uygulamalarını ve uyguladıkları programın amaçlarının ne kadar gerçekleştiğini izlemelerine yardımcı olan kanıt niteliğinde verilerden oluşur (Fox, 2003; Garnett, 1993; Harris, 2009). Böylelikle hem uyguladıkları programı değerlendirerek iyileştirmeler yapabilir hem de sınıftaki çocukların gelişimini izleyebilirler (Garnett, 1993). Bu kanıtlar gerektiğinde somut veriler sağlamak için ve ailelere çocukları hakkında bilgi vermek için kullanılabilir (Fox, 2003; Ratcliff, 2001).

Portfolyo verileri doğal öğrenme toplandığından kanıtlar gerçek durumu temsil eder. Çalışma örnekleri sınıfta yapılan etkinliklerin doğal parçaları olduğundan uygulanan programın planlamasına entegre edilir. Toplanan verilerle çocuğun bütün gelişim alanlarına odaklanılabilir. Bu nedenle veri toplama süreci öğretmen için zaman alıcı değildir (Lynch & Struewing, 2001; Thompson, 1991).

2.1.4. Portfolyoların Aileye Katkıları

Portfolyolar aileye çocuk hakkında detaylı bilgi vermek için kullanılabilecek araçların başında gelir (Gelfer & Perkins, 1992). Aileler portfolyo sürecine dahil oldukça çocuklarını daha yakından tanıyarak, gelişimlerini takip edebilirler (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1992; Gronlund & Engel, 2001). Portfolyolar çocuğun ilgi alanları ve ihtiyaçları hakkında detaylı bilgi edinmeyi sağlayarak öğretmenin ve ailenin çocukla ilgili planlama ve karar almalarına katkıda bulunur (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Portfolyolar aracılığıyla çocuklar çalışmalarını başkalarına gösterebilir ve açıklayabilir. Böylelikle aileleriyle sohbet başlatabilir, aileler de çocukların öğrenme deneyimlerine katılabilirler (Winter, 2006). Portfolyolar ailelerin ebeveynlik konusunda cesaretlerinin ve öz yeterliklerinin artmasını sağlar (Gronlund & Engel, 2001).

Portfolyolarda çocukların güçlü yönlerine odaklanıldığından ailelerin değerlendirme sürecindeki endişelerini azaltır. Aileler çocuklarının portfolyosunun katılımcısı olma yönünde motive olurlar (Smith vd., 2003). Özellikle portfolyoya evden çalışma örneklerinin eklenmesi ailelerin değerlendirme sürecinin bir parçası olmasına ve çok yönlü bir değerlendirme ortamı sağlanmasına katkıda bulunur (Gelfer & Perkins, 1992; Shores & Grace, 1998; Smith vd., 2003).

Portfolyolar çocuğun gelişimine ilişkin belge ve kanıtların ailelerle paylaşılmasına imkan tanır. Öğretmen aileyle bir araya geldiğinde çocuğun gelişimi hakkındaki bilgiyi sözel açıklamalar yerine, çalışma örnekleri ve kanıtlarla sağlayabilir (Harris, 2009). Böylece istatistiksel verilerin karmaşıklığını gidererek aileler için çocuklarının başarılarına yönelik somut ve anlaşılır kanıtlar sunar (Sewell vd., 2003). Bu somut veriler sınıfta uygulanan programın, programın işleyişinin ve çocuğun gelişiminin aileler tarafından daha iyi anlaşılmasını sağlar (Gullo, 2005). Öğretmen ve aile arasında çocuk odaklı tartışmalar kolaylaşır ve çocuk için ortak hedef belirlemeyi sağlar (Gronlund & Engel, 2001). Aileler çocuklarının okulda neler yaptığını, çocuğun okuldaki durumunu, çocuğunun yeni bir şeyler öğrenip öğrenmediğini, çocuğun okul süreci boyunca nasıl gelişim gösterdiğini merak ederek çocuğa ve öğretmene sıklıkla bununla ilgili soru yöneltirler. Portfolyolar çocuğun performansının ailelere, doğru, anlaşılır ve zamanında iletilmesini sağlar (Gelfer & Perkins, 1992). Ailelerin çocuklarının neye göre değerlendirildiklerini bilmeleri ve kullanılan değerlendirme sistemini anlamaları ailelere çocuklarının belirlenen hedeflere doğru nasıl ilerlediğinin gösterilmesine yardımcı olur (Shores & Grace, 1998).

Portfolyolar çocuğun gelişim sürecine aileleri dahil etmek için çeşitli fırsatlar sunar (Gilkerson & Hanson, 2000; Shores & Grace, 1998). Portfolyolar aileyi çocuğun ve sınıfın merkezine dahil etmeyi gerektirir. Böylelikle portfolyolar ailelerin öğretmen ve kurum yöneticileriyle nitelikli ilişkiler geliştirmesine ve programın ortakları haline gelmesine katkıda bulunur (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Portfolyo süreci içerisinde gerçekleşen çeşitli aile katılımı çalışmaları aileyi müfredatın gelişimine katkıda bulunmaya teşvik eder. Çalışma örneklerinin sergilenmesi, sınıf içi etkinliklerin fotoğraflarını eve gönderme, aile üyelerini çeşitli projelere katma girişimleri kapsamlı bir aile katılımı gerektirir (Shores & Grace, 1998). Portfolyolar okul ve öğretmenle daha az ilişki içinde olan aileler için okul aile arasındaki iletişimi güçlendirir (Gelfer & Perkins, 1992; Shores & Grace, 1998).

Portfolyolar ailelerle nitelikli iletişim kurma ve işbirliği geliştirmenin önemli yollarından biridir (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1992; Gronlund & Engel, 2001; Kim & Yazdian, 2014; Notari-Syverson & Losardo, 2004; Shores & Grace, 1998). Erken çocukluk döneminde başarılı bir değerlendirmenin anahtarı aileleri çocuğun gelişimi hakkında bilgilendirmek ve mümkün olduğunca sınıf uygulamalarına dahil etmektir (Shores & Grace, 1998).

Etkili bir biçimde hazırlanmış portfolyolar öğretmen aile görüşmelerine kaynaklık eder. Özellikle çalışma örnekleri, gözlemler ailelerle paylaşılabilecek portfolyo verileridir. Portfolyolar geleneksel öğretmen aile görüşmelerinden farklı olarak daha zengin ve anlamlı olan öğretmen, aile ve çocuğu sürece katan üç yönlü bir sistem sağlar (Grace, 1992; Knauf, 2015; Shores & Grace, 1998). Çocuklar, öğretmenler ve aileler arasındaki etkileşimi güçlendirir. Bu sebeple portfolyo süreci çocuk, öğretmen, aile ve okul için kalıcı ve anlamlı sonuçları olan yararlı bir araçtır (Seitz & Bartholomew, 2008).

2.1.5. Portfolyo Türleri

Çocukların gelişim düzeyleri ve yaşları portfolyo hazırlarken öğretmenin yapacağı planlamaları etkileyecektir. Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanacak portfolyo ile ortaokuldaki çocuklar için hazırlanacak portfolyonun amaçları ve içeriği farklı olacaktır. Okul öncesi dönem çocukları için hazırlanan portfolyolar gelişimi vurgularken, daha ileri sınıftaki çocukların portfolyoları program hedeflerine ne kadar ulaşıldığını gösteren kanıtlardan oluşabilir (Wortham vd., 1998). Bu sebeple öğretmenlerin çocuklar hakkında belgelemek istedikleri bilgilere ve ne tür bir portfolyo hazırlayacaklarına karar vermeleri gerekir (Gronlund, 1998; Murphy & Smith, 1990). Alan yazın incelendiğinde portfolyo türlerinin çeşitli şekillerde sınıflandırıldığı görülmektedir. Smith vd.'ye (2003) göre dört tür portfolyo vardır Bunlar vitrin, yansıtıcı, kümülatif ve hedef temelli portfolyolardır. Vitrin portfolyosu çocukların en iyi çalışmalarının koleksiyonunu içerir. Yansıtıcı veya süreç portfolyosu çocuğun belirli alanlardaki öğrenme süreçlerini belgeleyen portfolyo türüdür. Kümülatif veya ilerleme portfolyosu çocuğun belirli bir alandaki çalışmalarını süreç içerisinde birden fazla belgelemeye dayanır. Hedefe dayalı portfolyolar ise önceden belirlenen hedeflere ne kadar ulaşıldığını belgelemeye yönelik kanıtlardan oluşur. Wortham vd.'ne (1998) göre değerlendirme, çalışma, vitrin ve arşiv portfolyosu olmak üzere dört tür portfolyo bulunur. Gullo'ya (2005) göre okul öncesi dönemde üç tür portfolyo bulunmaktadır. Bunlar devam eden çalışmalar portfolyosu, yıllık portfolyo ve kalıcı portfolyodur. Shores ve Grace (1998) okul öncesi dönemde kullanılan üç tür portfolyo türü olduğunu belirtmiştir. Bunlar; bireysel (özel) portfolyo, öğrenme portfolyosu ve geçiş portfolyosudur. Gronlund (1998) ise okul öncesi dönemde kullanılmak üzere sergileme, vitrin ve değerlendirme portfolyolarını vurgulamıştır. Aşağıda okul öncesi dönemde en yaygın kullanılan portfolyo türlerine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çalışma Portfolyosu: Çalışma portfolyoları çocuğun gelişim süreci hakkında detaylı kanıtların toplandığı portfolyolardır. Çalışma örnekleri çocuğun en iyi çalışmaları yerine onun güçlü ve geliştirilmesi gereken yönlerini belgeler (Gronlund, 1998). Çalışma portfolyosunun amacı, çocuğun ilerlemesini öğretmen ve çocuğun birlikte değerlendirmesini sağlamaktır (Wortham vd., 1998). Öğretmen çocuğun çalışma portfolyosunu inceleyerek çocuğun gelişimine yönelik stratejiler belirleyebilir (Gronlund, 1998). Hem çocuk hem de öğretmen, öğrenme ve gelişmeyi göstermek için örnekler seçer. Aileler ise çocuğun okul dışında gösterdiği performansına yönelik katkıda bulunabilir (Wortham vd., 1998).

Bu portfolyoda sadece bitmiş ürünler değil, devam eden öğrenme süreci de vurgulanır. Çocuğun ürünleri, öğretmen ve çocuğun yorum ve değerlendirmeleri, işbirliği içinde hazırlanmış ilerleme notları ve gelecekteki çalışmalar için yapılan planlamalar bu portfolyoda yer alabilir (Wortham vd., 1998). Çocuğun belirli alandaki benzer becerileri belirli periyotlar da toplanarak gelişim süreci daha somut bir biçimde ortaya konabilir (Gronlund, 1998).

Çalışma portfolyolarını uygun değerlendirme süreçleriyle beraber geliştirmek, çalışma örneklerini öğrenme ve program hedefleriyle ilişkilendirmek çalışma portfolyosunu değerlendirme portfolyosu haline getirebilir (Gronlund, 1998).

Vitrin Portfolyosu: Vitrin portfolyosu çocuğun sadece en iyi çalışmalarını içerir (Gronlund, 1998; Haladyn, 1997; Smith vd., 2003; Wortham vd., 1998). Devam eden çalışmalar bu portfolyoya dahil değildir. Vitrin portfolyosunda çocuğu, en iyi veya en sevdiği ürünü gösteren tamamlanmış projeler geliştirmesi için motive etmek amaçlanmaktadır (Wortham vd., 1998). Çocuklar vitrin portfolyolarındaki çalışmalarını sergileme konusunda genellikle motive olurlar (Gronlund, 1998). Hem çocuk hem de öğretmen, belirli bir süre için içeriği seçmeye katılabilir. Ancak içerikte yer alacak ürünleri çocuğun seçmesi daha uygun görülmektedir. Çünkü çocuk bunu seçerken kendisini en iyi yansıttığını düşündüğü ürünleri seçmektedir (Bahar, Nartgün, Durmuş & Bıçak, 2012; Haladyn, 1997). Çocuklar portfolyolarını aileleriyle paylaşabilir veya öğretmen-aile toplantılarına katılabilirler. Günlük performans belgesinin yer almadığı vitrin portfolyoları çocuğun gerçek performansı hakkında her zaman bilgi vermeyebilir (Gronlund, 1998; Haladyn, 1997; Wortham vd., 1998). Çocuğun sadece en iyi çalışmalarına odaklanan aileler çocuklarıyla ilgili gerçekçi olmayan beklentilere girebilirler (Gronlund, 1998). Vitrin portfolyosu çocuğu motive eden veya cesaretini kıran faktörlerin belirlenmesine yardımcı olur (Smith vd., 2003).

Değerlendirme Portfolyosu: Değerlendirme portfolyosunun amacı, öğretmeninin okul personeli ve ailelerle işbirliği içinde, çocuğun program hedeflerine, amaçlarına veya standartlarına göre ilerlemesinin değerlendirilmesini sağlamaktır (Wortham vd., 1998). Öğretmenin çocuğu değerlendirmek için ihtiyaç duyduğu tüm çalışmaları kapsar (Korkmaz, 2004). Öğretmenler her çocuğun portfolyosu için çeşitli öğeleri seçer. Bunlar, çocuğun çalışma örneklerini (Örneğin, devam eden veya bitmiş ürünler), anektod kayıtlarını, günlüklerini, kontrol listelerini, derecelendirme ölçeklerini, test verilerini, veli toplantısı notlarını ve ebeveyn anketlerini veya yorumlarını içerebilir. Değerlendirme portfolyosunun çocuğun bireysel olarak ilerlemesini belgeleyecek, güçlü yönlerini ve ihtiyaç alanlarını belirlemek için bir temel sağlayacak ve ailelere ve yöneticilere rapor vermek ve devam eden müfredat geliştirme için kullanılacak öğeleri içermesi gerekir. Değerlendirme portfolyoları biçimlendirici veya özetleyici değerlendirme için kullanılabilir (Wortham vd., 1998).

Geçiş Portfolyosu: Arşiv portfolyosu veya kalıcı portfolyo olarak da isimlendirilen geçiş portfolyolarının amacı çocuğun gelişim süreci hakkında bir sonraki öğretmenine kapsamlı bir bilgi vermektir (Arter & Spandel, 1992; Gullo, 2005; Wortham vd., 1998). Çocuklar farklı sınıflara geçtiğinde veya öğretmeni değiştiğinde portfolyolar her yeni öğretmen için önemli bir bilgi kaynağıdır (Gronlund & Engel, 2001). Geçiş portfolyosu okul öncesi dönemden ilkokulun sonuna kadar çocuğa eşlik eder (Shores & Grace, 1998). Bu portfolyo çocuğun bir sonraki öğretmenine çocuk hakkında bilgi verilmesini ve bir sonraki yıl için uygun planlamalar ve müdahaleler tasarlanmasını sağlar (Shores & Grace, 1998; Wortham vd., 1998).

Geçiş portfolyosunun amacı ve hedef kitlesi farklı olduğundan bu portfolyonun içine dahil edilecek ürünler için farklı kriterler kullanılabilir. Örneğin, bazı ürün ve belgeler bu portfolyonun içeriğinden çıkarılabilir (Arter & Spandel, 1992). Geçiş portfolyosunda yer alan çalışma örneklerinin sınırlandırılması ve bir sonraki öğretmene çocuğun gelişimi, akademik durumu ve çocuk için önemli gelişmeleri gösteren net ve özet bir bilgi verecek şekilde düzenlemesi gerekir (Gullo, 2005; Shores & Grace, 1998; Wortham vd., 1998). Portfolyoya çocuğun çalışmasının hem süreç içinde hem de bitmiş parçalarını, kontrol listelerini, derecelendirme ölçeklerini, anekdot kayıtlarını, informal değerlendirmelerini, öğretmenin çocuğun çalışmasıyla ilgili yorumlarını ve öğretmen veli görüşmesi raporlarını dahil etmek gerekir (Wortham vd., 1998). Geçiş portfolyosuna öğretmen, aile ve çocuk tarafından seçilen çalışmalara kısa bir açıklama yazılarak seçim gerekçeleri belirtilebilir. Geçiş portfolyosunun çalışma seçim sürecine ailelerin ve çocukların katılımı oldukça

önemlidir. Ancak çocuklar geçiş portfolyosu için seçim sürecine katıldıklarında en iyi veya gelişimlerini en iyi yansıtan çalışmaları seçemeyebilirler. Bu sebeple öğretmen geçiş portfolyosuna çalışma seçerken çocukla sürekli fikir alışverişinde bulunmalı ve doğru çalışmaları seçmek için çocuğu da ikna edebileceği farklı yaklaşımlar kullanmalıdır (Örneğin, çocuğun belirlediği üç çalışma örneğinden birini seçmek) (Shores & Grace, 1998). Anaokulu ve ilkokul arasındaki geçiş, geçiş portfolyoları ile desteklenebilir (Richter, Velten & Cloos, 2012).

2.1.6. Portfolyo İçerisinde Yer Alan Ürünler

Portfolyolara dahil edilecek öğeler birçok kaynaktan ve birçok yöntemle toplanabilir. Portfolyoya dahil edilebilecek birçok öğe vardır. Ancak portfolyo içeriği özellikle çocuğun program dahilinde kendiliğinden yaptığı çalışmaları yansıtmalıdır (Gullo, 2005).

Çocukların gelişimini belgelemek için toplanacak öğeler oldukça zengindir. Çocuklar, aileler ve öğretmenler için hazırlanmış bir portfolyo hazine sandığı gibidir. Bazı öğeler anıları canlandırırken, bazıları gülümsetecek, bazı öğeler ise geçmiş performanslarını tekrar denemek için çocuklara cesaret verecektir. Tüm öğeler çocukların büyümesi ve gelişimi hakkında bilgi sağlayacaktır. Portfolyoda en tipik öğeler çalışma örnekleridir. Bununla birlikte portfolyoya diğer öğeler toplandıkça portfolyo daha zengin ve kullanışlı hale gelir (Shores & Grace, 1998). Portfolyo içeriğine karar verirken çocuğun gelişimini yansıtacak iyi kanıtlar elde edilmelidir (Arter & Spandel, 1992). Okul öncesi dönemde hazırlanacak portfolyoların içeriğinde aşağıdaki öğeler yer alabilir:

Çalışma Örnekleri: Çalışma örnekleri çocukların doğal ortamında gerçek deneyimlerinin somut kanıtlarını içerir. Bu kanıtlar öğretmene çocukların davranışlarını ve ürünlerini değerlendirme fırsatı sunarak çocuğun başka neler yapabileceğine dair öğretmene güçlü örnekler sağlar (Ratcliff, 2001). Çalışma örnekleri çocuğun zaman içindeki gelişimimin kanıtını sunduklarından bir portfolyonun bel kemiğidirler (Shores & Grace, 1998). Bu sebeple portfolyonun ana içeriğini oluşturmalıdır (Gullo, 2005). Portfolyoda programda yer alan tüm gelişim alanlarını temsil edecek çalışma örneklerinin yer almasına dikkat edilmelidir (Gullo, 2005; Harris, 2009).

Her çalışma örneği çocuğun gelişimi ile ilgili kanıt sunmayabilir (Mills, 1996). Portfolyoya çocukların gelişimsel ilerlemelerinin kanıtları olan çalışma örnekleri dahil edilmelidir (Diffily & Fleege, 1993). Bu sebeple öğretmenlerin çalışma örneğinin veya fotoğrafın yanına

ürünün eğitsel değeri ile ilgili kısa bir açıklama ve yorum yazmaları gerekir (Mills, 1996; Shores & Grace, 1998). Çocukların çalışma örneklerinin açıklamaları yapışkan kâğıtlara yazılabilir veya zımba ile çalışmaya tutturulabilir (Gronlund & Engel, 2001). "Sevimli bir resim" ürünün gelişimsel değerini ortaya koymak için yeterli bir açıklama değildir (Mills, 1996). Öğretmen portfolyoya seçilen her bir çalışma örneği için bir form hazırlayabilir. Bu formda çalışma örneğinin kim tarafından başlatıldığı, önemi, çocuğun gelişimini nasıl temsil ettiği, nasıl geliştirilebileceğine yönelik kısa açıklamalar yapılabilir. Forma öğretmenin yorumları dışında çocuğun yorumları da eklenebilir. Hazırlanan bu formlar ailelerle yapılan toplantılarda ailelere sunulabilir ve benzerlerinin evde yapılması teşvik edilebilir (Shores & Grace, 1998). Çalışma örneklerinden yola çıkılarak gelişimin takip edilebilmesi için mutlaka tarih atılması gerekir. Tarihlendirme öğretmen dışındaki kişilere portfolyoyu yorumlamada kolaylık sağlar. Yıl boyunca benzer çalışma örneklerinden başlangıç, orta, son örnekler portfolyoya dahil edilebilir (Gullo, 2005).

Çalışma örnekleri farklı biçimlerde olabilir (Gullo, 2005). Çocuğun çizimleri, boyamaları, üç boyutlu tasarımları, ürünlerinin fotoğrafları, kesme ve kolaj çalışmaları, çocuğa okunan kitapların listesi, sınıf içi deneyimleri, çocuğun dikteleri vb. çocuğun ilerlemesinin kanıtları olarak portfolyoya dahil edilebilir (Harris, 2009; Lynch & Struewing, 2001; Shores & Grace, 1998).

Okul öncesi eğitim programları çocuklara çizim yapmaları ve sanat eseri yaratmaları için birçok fırsat sunar. Okul öncesi öğretmenleri çocukların bireysel olarak sanat ve çizim becerilerinin gelişimini belgelemek için çalışma örneklerini toplayıp yorumlayabilirler (Shores & Grace, 1998). Çizimler ve resimler çocuğun yaratıcılık, renk ve biçim kullanımı, temsili becerileri ve estetik becerileri hakkında; rakam yazma çalışmaları çocukların ince motor becerileri ve matematiksel kavramları anlama konusunda bilgi verir (Diffily & Fleege, 1993).

Çalışma örneğinin aslı yerine fotoğrafları da kullanılabilir ve kaydedilebilir (Lynch & Struewing, 2001). Blok çalışmaları gibi çocukların yaptıkları bazı çalışmaları portfolyoya dahil etmek mümkün olmayabilir. Bu durumda bu çalışmaların fotoğrafları alınarak saklanabilir (Gullo, 2005).

Proje çalışmaları portfolyoya dahil edilebilecek bir başka çalışma örneğidir. Çocukların bireysel veya grup halinde planlayıp üzerinde çalıştıkları projelerin fotoğrafları, proje sürecinde edindiği bilgi ve kavramlar, araştırmaları, proje çıktıları vb. yorumlarıyla beraber

belgelenerek portfolyoya eklenebilir (Hanson & Gilkerson,1999; Lynch & Struewing, 2001; Wortham vd., 1998).

Dikte ettirme yani söyleyip yazdırma çocuklar için önemli bir faaliyettir. Çünkü çocuğun sözlü dil ile yazılı dil arasında bağlantı kurmasını sağlar. Bunlar çocuğun ifade edici dil becerilerini kullanmalarını sağladığı için önemli bir çalışma örneğidir. Dikteler yazılı bir biçimde veya ses kayıt cihazına kaydedilerek çocuğun portfolyosuna eklenebilir (Shores & Grace, 1998). Çocukların yaptığı sanat çalışmaları, blok yapıları gibi çalışmaları hakkında düşündükleri, tepkileri, tahminleri portfolyolarına dahil edilebilir (Diffily & Fleege, 1993).

Portfolyoya dahil edilecek çalışma örneklerinin bir kısmını öğretmen, bir kısmını ise çocuk seçebilir (Gullo, 2005). Çocuklar portfolyolarına dâhil etmek için çalışma örneği seçerken çocuklara bu ürünleri neden seçtiklerine yönelik düşünme fırsatı verilmelidir. Buna yönelik olarak çocuklardan ürünleri seçme gerekçeleri yapışkan notlarla ürünün üzerine yapıştırabilir (Wortham vd., 1998). Bununla beraber çocukların kendi çalışma örneklerine yorum yapmaları teşvik edilerek öz değerlendirme yapmaları sağlanmalıdır (Shores & Grace, 1998). Bu tür bir öz değerlendirme çocuğun öğrenme sürecini sahiplenmesine ve öğretmenle beraber ortak bir hedef belirlemeye yardımcı olur (Wortham vd., 1998). Ayrıca çocukların birbirlerinin çalışmaları hakkında yorum yapmaları teşvik edilerek akran değerlendirmesi sağlanmalıdır (Shores & Grace, 1998).

Çalışma örnekleri bülten panolarında veya şövalelerde sunulabilir. Ailelerle yapılan veli toplantılarında beş dakikalık kısa slayt gösterileri haline getirilerek sunulabilir (Shores & Grace, 1998).

Gözlem Kayıtları: Çocukların öğrenme ve gelişim sürecine ilişkin bilgi almanın en doğrudan yöntemi gözlemlerdir (Wortham, 2014). Gözlem daha çok çocukların davranış değişikliklerini kolaylıkla ortaya çıkarabilen ve davranışların detaylandırılmasını sağlayan bir araç olarak kullanılır (Bayhan, 2019). Okul öncesi dönemdeki çocukların kendilerini sözel yolla yeterince açıklayamamaları (Wortham, 2014) ve standart değerlendirmelerin küçük çocuklar için uygun olmayışı (Gullo, 2005) gözlemleri çocuğun öğrenme ve gelişim süreci hakkında bilgi almak için kullanılacak en önemli yöntemlerden biri haline getirmiştir. Çocukları tanımanın ve değerlendirmenin en önemli yollarından biri onları günlük aktivitelerde gözlemlemektir. Gözlem, davranışa odaklanmayı gerektirdiğinden öğretmenin çocuğu bir grubun üyesi olarak değil bireysel olarak tanımasını sağlar. Çocuklar gözlemlenirken gözlemin amacı, süresi ve gözlem için kullanılacak formlar önceden belirlenmelidir (Wortham, 2014). Gözlem farklı biçimlerde yapılabilir (Wortham, 2014).

Okul öncesi dönemde portfolyo dosyasına konulabilecek bazı gözlem türlerine aşağıda yer verilmiştir:

Anekdot Kayıtları: Anekdot kayıtları çocuğun portfolyosunda yer alan en önemli öğelerden biridir (Shores & Grace, 1998). Çocukları dikkatlice gözlemlemek, doğru ve bilgilendirici anekdotlar yazmak anlamlı bir portfolyo oluşturmanın temel unsurlarıdır (Gronlund & Engel, 2001).

Anekdot kayıtları çocuğun davranışlarının doğrudan gözlemlenmesine bağlı olarak davranışın ne olduğunu ve hangi bağlamda ortaya çıktığını anlatan, belirli olay ve durum hakkında gerçeklere dayalı, yargılayıcı olamayan açıklamalar içeren yazılı açıklamalardır (Grace, 1992; Harris, 2009; Lynch & Struewing, 2001; Ratcliff, 2001; Wortham vd., 1998). Objektif bir biçimde yazılmış anekdot kayıtları portfolyonun özgünlüğünü, güvenirliğini ve hesap verilebilirliğini arttırır (Gronlund & Engel, 2001).

Anekdot kayıtlarında olayın nerede, ne zaman ve nasıl olduğu bildirilir. Bu bilgiler öğretmene çocuğun davranışlarını ve becerilerini anlamasına yardımcı olacak içgörüler sağlamak için kullanılabilir. Anekdot kayıtları çocukla ilgili önemli, ilginç veya eğlenceli olayları belgelemek için kullanılabilir (Ratcliff, 2001). Portfolyoda yer alan ve sürekli olarak gözden geçirilmesi gereken bu kayıtlar çocukların bireysel ihtiyaçları, ilgi alanları ve farklı alanlardaki gelişimlerine ilişkin önemli ipuçları verir (Shores & Grace, 1998). Bir etkinlik esnasında meydana gelen problem çözme süreçleri veya sosyal etkileşimler gibi olaylar anekdot kayıtları kullanılarak belgelenebilir (Gullo, 2005).

Anekdot kaydı yazılırken kaydın tek bir olayla sınırlandırılması, davranışın doğrudan gözleminin sonucu olması, sadece gerçeklerin yazılması ve olayla ilgili yorumun ayrı bir bölüme kaydedilmesi gerekir (Gullo, 2005; Shores & Grace, 1998).

Çocukların çalışma örnekleri ve fotoğrafları anekdot kaydına kaynaklık edebilir. Özellikle fotoğraflarda yer alan önemli durumlar için anekdot kaydı almak öğretmenin işini kolaylaştırabilir (Shores & Grace, 1998). Bir fotoğraf veya çalışma örneği için yazılan anekdotlar bağımsız olarak yazılan anekdotlar kadar ayrıntı içermeyebilir. Çünkü fotoğraf ve çalışma örneği çocuğun ne yaptığı hakkında bazı ipuçları verebilmektedir. Ancak anekdot bağımsız olarak yazılıyorsa anekdot kaydı daha ayrıntılı bir biçimde yazılmalıdır (Gronlund & Engel, 2001). Çocuğun çalışma örneğinin portfolyoya somut olarak dahil edilemediği durumlarda, çalışma örneğinin gelişimsel olarak önemi anekdot kaydı aracılığıyla belgelenebilir (Gullo, 2005).

Anekdot kaydının olaydan hemen sonra yazılmasına dikkat edilmelidir (Diffily & Fleege, 1993; Gullo,2005). Ancak erken çocukluk sınıfları çok aktif yerler olduğundan öğretmen gün içinde ayrıntılı bir anekdot kaydı yazmak için fırsat bulamayabilir. Böyle bir durumda öğretmen yaptığı gözleme ilişkin birkaç anahtar kelime veya kısa notlar alıp daha sonra anekdotunu ayrıntılı ve objektif bir dille yazabilir (Diffily & Fleege, 1993; Gronlund & Engel, 2001).

Öğretmenlerin yapışkan not kâğıtları, dizin kartları, bilgisayar ortamında hazırlanmış hazır formlar, çocuğun adının basılı olduğu kartlar veya tablolar kullanarak anekdot kaydı alması sürecini kolaylaştırmada, objektif yorumlar yapmada ve anekdotu organize etmede etkilidir. Bu anekdotlar gün sonunda çocuğun portfolyo sununun ilgili bölümüne konulabilir (Lynch & Struewing, 2001; Mills, 1996; Wortham vd., 1998).

Kontrol Listeleri: Kontrol listeleri kategorik olarak düzenlenmiş davranışların veya becerilerin çocuk tarafından sergilenip sergilenmediğini belirlemeye yönelik oluşturulan sıralı davranış veya beceri listesidir (Harris, 2009; Ratcliff, 2001; Wortham vd., 1998). Kontrol listeleri doğrudan eğitim programının hedefleriyle ilgili sıralı davranış veya beceri dizinini kaydetmek ve incelemek için kullanılan araçlardır. Her bir çocuğu ayrı ayrı değerlendirebilmesi ve çocuğun ilerlemesi için net bir görüntü sağlaması açısından avantajlıdır. Kontrol listeleri çocukların gelişim raporlarını hazırlarken ve ailelere çocuk hakkında bilgi verirken oldukça kullanışlıdırlar (Gullo, 2005).

Kontrol listeleri çocukların davranış ve becerilerini belgelemek için en kolay kullanılabilen araçlardan biridir (Diffily & Fleege, 1993; Grace, 1992; Hanson & Gilkerson, 1999). Kontrol listeleri çocuğun gelişim ilkelerine ve programın hedeflerinde yer alan becerilere dayalı olarak oluşturulduğunda etkili olabilir (Grace, 1992; Gullo, 2005; Shores & Grace, 1998; Thompson, 1991). Ayrıca öğretmenlerin uygulamalarını değerlendirmelerini sağlar (Harris, 2009).

Öğretmenler geçerli bir kontrol listesini hazır olarak kullanabilecekleri gibi kendileri de uyguladıkları programın hedeflerine dayalı olarak bir kontrol listesi hazırlayabilirler. Örneğin, çocukların okuma yazmaya hazırlık becerilerini değerlendirmeyi amaçlayan bir öğretmen çocuğun doğru kalem tutup tutmadığını, kitabı soldan sağa takip edip etmediğini hazırladığı kontrol listesiyle hızlı bir biçimde gözlemleyebilir (Ratcliff, 2001). Matematik becerilerine yönelik bir kontrol listesi hazırlayarak çocuğun nesneleri boyutuna göre sıralama, nesneleri sayma gibi matematikle ilgili bazı davranışlarını gözlemleyebilir. Çocuk belirlenen bu davranışları herhangi bir ortamda gösterdiğinde kontrol listesine işaretlenebilir

(Diffily & Fleege, 1993). Ancak öğretmenin kendi kontrol listesini oluştururken bir görevi yerine getirmede gereken davranış ve becerilerin sırasını tam olarak bilmesi gerekir (Gullo, 2005).

Öğretmenlerin portfolyoya ekleyebilecekleri diğer bir belge gelişim kontrol listeleridir. Gelişim kontrol listeleri öğretmenlerin çocuğun gelişimini ve ilerlemesinin gözlemlenmesi ve belgelenmesine dayanır. Gelişim kontrol listeleri programda yer alan gelişim alanlarını kapsar. Her bir gelişim alanı önemli beceri ve davranışları temsil eden kriter referanslı performans göstergeleri içerir. Gelişim kontrol listeleriyle sınıftaki her bir çocuk hemen hemen aynı şekilde gözlemlenir. Böylelikle okuldaki tüm öğretmenler çocukları değerlendirmek için ortak bir çerçeve kullanabilirler (Meisels, 1993, 1997; Meisels, Liaw, Dorfman & Nelson, 1995).

Çocuğun hangi etkinliklere çok hangilerini az katıldığını belirlemek de önemlidir. Çocuğun yapmaktan kaçındığı etkinlikleri belirlemek öğretmenin bu etkinliklere katılımını arttıracak planlamalar yapmasını sağlar. Çocuğun katılmaktan kaçındığı etkinlikler beceri eksikliğinden kaynaklıyor olabilir. Öğretmen çocukların katıldıkları etkinliklerin yer aldığı bir kontrol listesi geliştirilebilir ve tüm çocukların sınıftaki ilgi duyduğu veya duymadığı etkinliklerin listesi oluşturulabilir (Lynch & Struewing, 2001).

Kontrol listeleri davranışın gözlenip gözlemlenmediğini gösterirler (Diffily & Fleege, 1993; Wortham vd., 1998). Çocuğun gelişimi hakkında detaylı bilgi almak için kullanıldıklarında işlevsiz olabilirler (Hanson & Gilkerson, 1999). Ayrıca öğretmenin sadece listelediği davranışlara odaklanması diğer önemli davranışları gözden kaçırmasına sebep olabilir (Mills, 1996; Thompson, 1991). Kontrol listeleri kullanılırken her çocuğun gelişim seyrinin kendine özgü olduğu, kontrol listesinde yer alan becerilerin yalnızca bir kılavuz olduğu, yalnızca gözlem esnasındaki beceri ve davranışın varlığını veya yokluğunu belgelediğini, gözlenmeyen davranışın çocuğun repertuarının bir parçası olmadığı anlamına gelmediği bilinmelidir (Ratcliff, 2001). Kontrol listesindeki beceriler çalışma örnekleri ve diğer gözlem yöntemleriyle de desteklenmelidir (Thompson, 1991).

Derecelendirme Ölçekleri: Derecelendirme ölçekleri çocuklarda belirli davranışların varlığını ve yokluğunu belgelemek yerine, bu davranışların çocukta ne ölçüde bulunduğunu ve sergilenme derecesini belirlemeye yarayan araçlardır (Gullo, 2005; Harris, 2009; Wortham vd., 1998).

Derecelendirme ölçekleri bir davranışın mevcut olup olmadığını basitçe belirtmek yerine sergilenen davranışın niteliğini belirlemeye yarayan sayısal ve grafiksel veriler elde edilmesini sağlar (Wortham vd., 1998). Derecelendirme ölçekleri de kontrol listeleri gibi geliştirilmesi ve kullanılması kolay olan araçlardır. Ancak derecelendirme ölçekleri gözleme farklı bir boyut katarak davranışın sadece gösterilip gösterilmediğini değil ne sıklıkta gösterildiğini de belgeler (Diffily & Fleege, 1993). Değerlendirme ölçekleri öğretmenlerin çocukların gelişimlerini izlemelerine ve ihtiyaçlarını belirlemelerine yardımcı olur (Harris, 2009).

Derecelendirme için 1-5 arası sayılar kullanılabilirken; üstün, ortalamanın üstünde, ortalama, ortalamanın altında ve yetersiz; asla, nadiren, sık sık, her zaman gibi tanımlayıcılar da kullanılabilir (Diffily & Fleege, 1993; Gullo, 2005).

Derecelendirme ölçekleri davranışın nedenlerini ve nasıl bir bağlamda ortaya çıktığına değinmeden davranışı tanımlar. Bu nedenle derecelendirme ölçeklerini tek başına kullanmak yerine diğer gözlem yöntemleriyle beraber kullanmak gerekir (Gullo, 2005). Süreç içerisinde bir davranışla ilgili tek seferlik derecelendirme ölçeği kullanmak çocuk hakkında sınırlı bir bakış açısı sunabilir. Çocukların benzer becerileri yıl boyunca birkaç kez değerlendirilerek davranışlarındaki gelişim karşılaştırılabilir ve grafiksel olarak sunulabilir (Diffily & Fleege, 1993).

Rubrikler: Rubrikler çocuğu değerlendirmek amacıyla çalışmalarına uygulanan nicel bir ölçüdür. Rubrikler çocuğun ürünü veya performansının kalite düzeyini belirlemeyi sağlar. Rubrikler bir ürün veya performansta neye bakılması gerektiğine ilişkin tanımlayıcılar içerir (Gullo, 2005).

Aile Gözlemleri: Aileler çocuklarının gelişimsel davranışlarını gözlemlemeleri ve belgelemeleri içi teşvik edilmelidirler (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Hanson & Gilkerson, 1999). Gözlemler ev ortamında veya aile gezilerinde yapılabilir. Örneğin, çocuğuyla beraber hayvanat bahçesine giden bir aile, 15 dakika boyunca gözlem yapması ve eve döndüğünde bunula ilgili bir hikâye yazması konusunda teşvik edilebilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996). Öğretmen ailelerin evde yaptıkları gözlemleri kaydedebilecekleri bir kontrol listesi hazırlayabilir. Ailenin dolduracağı kontrol listeleri açık, anlaşılır olmalı ve amacı açıklanmalıdır. Bu kontrol listesi aile tarafından çocuğun belirli davranışları gözlenip gözlenmediğini belirlemek için yapılır. Ailelerden alınan kontrol listeleri çocuğun portfolyosuna eklenerek çocuğun gelişimini değerlendirmek için kullanılabilir (Gelfer, 1991).

Standart Testler: Portfolyo içeriğinde öğretmenin çocuklara uyguladığı tarama testleri, gelişim envanterleri gibi bazı standart test sonuçları bulunabilir (Sewell vd., 2003; Wortham vd., 1998). Ancak öğretmen, küçük yaş grubu çocukları tanımak için bu testlerin uygun olmadığını bilmelidir (Wortham vd., 1998).

Öğretmen bu testleri çocukları sınıflandırma ve etiketleme amacıyla değil çocuğun güçlü yönlerini belirlemek, onlar için uygun öğrenme ortamı sağlamak ve çocuğun portfolyosundaki diğer bileşenlerle bağlantı kurabilmek amacıyla kullanmalıdır (Grace, 1992; Wortham vd., 1998). Standart test sonuçları tek başına değil alternatif değerlendirme araçlarından elde edilen sonuçlarla beraber yorumlanmalıdır (Grace, 1992). Ancak portfolyonun esas amacının bu olmadığı bilinmelidir (Sewell vd., 2003).

Öğretmen Notları: Anekdot kayıtları çocuğun davranışlarının objektif açıklamalarını içerirken öğretmenlerin yorum, içgörü ve düşüncelerini yansıtmaz. Öğretmenler çocukların davranışları ve gelişimlerini özetleyen notlar alabilir, aldıkları notlarda çocuklarla ilgili değişimleri düzenli olarak kaydedebilirler. Örneğin, öğretmen çocuğun yaptığı çalışmalar üzerine tek tek notlar ekleyebilir, bir proje çalışmasının fotoğrafını alarak altına açıklama yazabilir veya çocuğun bir resminin altına onu anlattıklarına dayanarak bir yorum ekleyebilir (Wortham vd., 1998).

Fotoğraflar: Fotoğraflar bir durum veya olayın zengin kayıtlarıdır. Bir olayın ne zaman, nerede, nasıl meydana geldiğine ilişkin detaylı betimlemelere fırsat tanır. Fotoğraflar öğretmenin gözlem yapmasına yardımcı olur. Öğretmen fotoğraf çektiğinde sınıfın karmaşık ortamından uzaklaşarak daha önce önemsiz gibi görünen birçok durum ve olaya odaklanabilir (Shores & Grace, 1998).

Fotoğraflar anı yakaladığı için anekdot kayıtlarına benzer. Çocuğun öğrenme merkezlerindeki çalışmalarına ilişkin fotoğraflar önemli bilgiler sağlar. Örneğin, blok merkezinde haftalarca veya aylarca çekilmiş fotoğraflar bunun en iyi yoludur. Çocuğun blok yaparken kullandığı mekânsal ilişkiler vb. beceriler hakkındaki ilerlemesine ilişkin bir görünüm sağlar (Diffily & Fleege, 1993). Blok inşa etme, alan gezisine katılma, bilim etkinliği yapma bir veya bir grup çocuk tarafından hazırlanan sanat çalışması veya sergisinin fotoğrafları çekilebilir (Hanson & Gilkerson,1999). Fotoğraflar portfolyoda saklanması zor olan üç boyutlu çalışmaların örneğini almada kolaylık sağlar (Shores & Grace, 1998). Özellikle çalışma üretmek istemeyen veya tamamlanmış bir çalışma üretemeyen özel gereksinimli çocukların çalışma sürecindeki fotoğrafları oldukça yararlıdır (Lynch & Struewing, 2001).

Öğretmen yazılı kayıt tutarken fotoğraflardan faydalanabilir. Çekilen fotoğraflar incelenip o an neler olduğuna dair kısa açıklamalar yazılabilir. Bu notları öğretmen bir ses kaydına alıp daha sonra yazıya da dökebilir (Shores & Grace, 1998). Fotoğrafların, öğretmenin notlar alması veya çocuklara fotoğraflar hakkında yorum dikte ettirmesi için altında boşluk kalacak şekilde bir kağıda yapıştırılması önerilir (Lynch & Struewing, 2001). Açıklama veya anekdot kaydı yazılmayan bir fotoğrafın çocuk hakkında bir şey anlatması zordur. Portfolyo içine konulan açıklamasız bir fotoğraf veya çalışma örneği karşı taraf için pek bir şey ifade etmez. Anekdotlar ve açıklamalar fotoğrafa veya çalışma örneğine derinlik, bağlam ve perspektif katar (Gronlund & Engel, 2001).

Fotoğraflar ailelerin çocuklarının sınıf içerisindeki aktivitelerini görme imkânı sağlar (Lynch & Struewing, 2001). Çocukların sınıf içerisinde gerçekleştirdiği etkinliklerin fotoğraflarını açıklamaları ile sunmak ailelerin çocuklarının deneyimlerini anlamalarına yardımcı olur. Birçok aile için çocuklarının fotoğraf ve videolarını görmek oldukça ilgi çekici olduğundan portfolyolarda fotoğraf ve videolara yer vermek aile katılımını arttırmak için önemli bir fırsat olarak değerlendirilir (Gronlund & Engel, 2001).

Öğretmenin fotoğraf çekmeye zaman ayırması, çekilen fotoğrafın anlatılmak istenen durumu yansıtması, olayın nerede geçtiğini belgelemek için arka planı da fotoğrafa dahil etmesi, çocuğun yüzünün anlaşılır şekilde kaydedilmesi ve çekilen fotoğrafa yönelik tarih, ortam, çocuğun ismi ve fotoğrafın gelişimsel olarak önemi hakkında kısa notlar alınması önemlidir (Shores & Grace, 1998).

Portfolyo için en etkili fotoğraflar çocuğun etkinliğe aktif bir şekilde katıldığı andaki fotoğraflarıdır (Gronlund & Engel, 2001). Fotoğraf çekerken çocukların poz vermelerini, gülümsemelerini, yaptığı şeyi durdurmasını istemek doğru değildir. Bunun yerine öğretmen orada yokmuş gibi, çocuğun doğal ortamında yaptığı etkinliği veya ilgisini açıkça gösteren anları yakalamak için fotoğraf çekilmelidir (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Öğretmenin her hafta sınıftaki önemli olayları belgelemek için fotoğraf çekmesi beklenir (Shores & Grace, 1998).

Video Kayıtları: Video kayıtları yazıya dökülmesi zor olan öğrenme süreçlerinin gerçek ve somut kanıtlarıdır (Wortham vd., 1998). Video kayıtları özellikle öğretmenin çocuğun gelişiminde belgelemesi zor olan kanıtları toplamada yararlıdır (Lynch & Struewing, 2001). Anekdot kayıtları ayrıntılı bilgi sağlasa da video kayıtları bir olayı baştan sona gösteren ve gözden kaçabilecek detayları açıkça gösterme açısından avantajlıdır (Ratcliff, 2001). Video kayıtları çocuğun kaydedilen performansının çok sayıda kişi tarafından analiz edilmesine,

tekrar tekrar izlenebilmesine ve öğretmen tarafından davranışların tekrar gözden geçirilerek kontrol listesi veya anekdot kaydı oluşturmasına yardımcı olur. Ayrıca öğretmen bu kayıtları ailelerle iletişim aracı olarak kullanabilir ve ailelerle yaptığı görüşme esnasında somut kanıt olarak sunabilir (Ratcliff, 2001; Wortham vd., 1998). Video kayıtları öğretmenlere ve ailelere çocuğun gelişimi ve çevreyle kurdukları etkileşim hakkında oldukça detaylı bilgi verir (Lynch & Struewing, 2001).

Video kayıtları çocuğun farklı ortamlarda gözlemlenmesini, işbirliği ve iletişim becerisinin belgelenmesini sağlar (Garnett, 1993). Örneğin, dramatik oyunlar esnasında alınan video kayıtları çocuğun sosyal ve duygusal, dil gelişimi; çizim, legolarla oynama vb. faaliyetlerin kaydedilmesi ince motor becerileri hakkında bilgi sağlar. Çocukların kaba motor becerilerinin süreç içerisinde nasıl geliştiği de video kayıtları ile belgelenebilir (Diffily & Fleege, 1993). Çocuk bir proje üzerinde çalışırken, öğrenme merkezleri ve açık havadaki bir oyuna katılırken video kayıtları alınabilir (Diffily & Fleege, 1993; Hanson & Gilkerson,1999).

Ses Kayıtları: Video kaydı olanağının olmaması durumunda ses kayıtları önemli bir araç haline gelir (Ratcliff, 2001). Ses kayıtları çocuğun gelişimi hakkında zengin bir bilgi kaynağıdır (Shores & Grace, 1998). Özellikle çocuğun dil gelişimiyle ilgili kanıt toplanırken ses kayıtları çok değerli araçlardır (Lynch & Struewing, 2001; Ratcliff, 2001). Çocuğun kelime dağarcığı, kurduğu cümlenin yapısı, fiil çekimleri, telaffuz vb. becerilerin ses kaydı zengin bir bilgi kaynağıdır. Ses kayıtları çocuğun iletişim becerilerini değerlendirmek için de kullanılabilir (Diffily & Fleege, 1993). Öğretmen zaman zaman bu kayıtları dinleyebilir ve belgeleyebilir (Ratcliff, 2001). Ses kayıtlarının yazıya dökülmüş hali gelişimsel olarak ilerlemeyi değerlendirmek için kullanışlıdır (Diffily & Fleege, 1993). Ses kayıtlarının derinlemesine analizi için bir konuşma veya dil terapistinden yardım alınabilir. Çocuklara kendi ses kayıtları ara ara dinletilerek yorum yapmaları sağlanabilir (Lynch & Struewing, 2001).

Özellikle aileler çocuklarının ses kayıtlarına oldukça değer verirler. Bir çocuğun okunan hikâyeyi tekrar anlatması, şarkı söylemesi, çocukla yapılan görüşmelerin kaydı, sorulan soruları cevaplaması, öğrendiği yabancı dildeki kelimeleri sıralaması çocuk, öğretmen ve aile için dil gelişimin önemli kanıtlarıdır (Diffily & Fleege, 1993; Hanson & Gilkerson, 1999; Shores & Grace, 1998).

Öğretmen çocukları yakından izleyemediği durumlarda bazı öğrenme merkezlerine ses kayıt cihazı yerleştirerek çocukların etkileşimlerini detaylı olarak inceleyebilir (Diffily & Fleege, 1993).

Anlatı Raporları: Anlatı raporları çocukların çeşitli gelişim alanlarındaki ilerlemesinin yanı sıra ihtiyaçları, güçlü yönleri ve yapabileceklerine yönelik periyodik olarak yazılan raporlardır (Shores & Grace, 1998; Thompson, 1991). Anlatı raporları öğretmenin çocuğa yönelik olarak topladığı çalışma örnekleri, anekdot kayıtları, gözlemler vb. öğeleri inceleyerek çocuğun büyüme ve gelişim süreci hakkındaki bulgularının, yani portfolyosunun özetleridir. Anlatı raporları hazırlamak için çocuğun portfolyosunun düzenli olarak incelenmesi ve çocuğun gelişiminin program amaçlarıyla ilişkilendirilmesi gerekir. Bu raporlar haftalık olarak ailelere gönderilebilir (Shores & Grace, 1998). Yorumlar ailelerin anlayabileceği şekilde iyi ifade edilmelidir (Thompson, 1991).

Görüşmeler: Görüşmeler öğretmenlerin çocuklar hakkında bilgi sağlamak için ailelere ve çocuklara sorduğu sorulardan oluşur. Görüşmeler genellikle çocukları değerlendirmenin temelidir. Öğretmenlerin çocukla çalışmaya başlamadan önce çocuk hakkında fikir edinmesine yardımcı olur. Aynı zamanda öğretmen-aile ilişkisini güçlendirir (Harris, 2009).

Aileyle Yapılan Görüşmeler: Aile ve öğretmen arasında gerçekleştirilen telefon görüşmeleri, mesajlaşmalar, ev ziyaretleri esnasında yapılan görüşmeler not edilerek portfolyoya eklenebilir. Bu notlar görüşmenin amacı, içeriği, çocuğun gelişimi, davranışları ve ihtiyaçları, getirilen çözüm önerileri vb. konularında olabilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Wortham vd., 1998). Aile görüşmelerinde tartışılan konular, bildirilen endişeler ve belirlenen hedeflere ilişkin alınan notlar çocukla ilgili planlama yapmak ve okul-aile işbirliğini sağlamak için oldukça yararlıdır. Öğretmenin bu notları gözden geçirmesi bir sonraki görüşme için hazırlanmasına yardımcı olur (Lynch & Struewing, 2001). Aileyle yapılan görüşmelerin tarihi, sıklığı, açıklamaları not alınıp raporlanarak portfolyoya eklenmelidir (Gelfer, 1991; Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996).

Çocukla Yapılan Görüşmeler: Çocuk hakkında bilgi toplamanın en etkili ve kolay yollarından biri de çocuklara doğrudan açık uçlu sorular sormaktır (Grace, 1992). Öğretmen çocuklarla düzenli olarak yaptığı görüşmeler yoluyla değerlendirmek istediği beceri veya kavramlar hakkında bilgi alabilir. Görüşmeler standart testler veya farklı tekniklerle değerlendirilmesi zor olan beceri ve kavramları derinlemesine değerlendirmeye olanak tanır. Çocukla yapılan görüşmeler çocukların temel kavram ve becerilere hâkimiyetini değerlendirirken aynı zamanda doğal bir ortamda çocuklarla iletişim kurmayı sağlar (Shores

& Grace, 1998). “Bunu bana anlatmanı istiyorum” gibi açık uçlu istekler çocuğun ifade edici dil becerisinin örneklerini ortaya çıkarır. Çocuklara yaptıkları etkinlikler hakkında neden, nasıl gibi sorular sormak çocuklara yaptıkları etkinlikler hakkında düşünme fırsatı sağlar (Grace, 1992). Bazı durumlarda konu sadece bir araç olarak kullanılıp çocuğun sözel ifade becerisi de değerlendirilebilir. Görüşmeler kendiliğinden ortaya çıkabileceği gibi öğretmen tarafından planlı bir biçimde de gerçekleştirilebilir (Shores & Grace, 1998). Çocukların bir oyunun nasıl oynandığı, bir kurabiyenin nasıl yapıldığı, çalışmaları hakkındaki düşünceleri gibi sürece yönelik açıklamaları ses, video kaydı veya yazılı transkriptler kullanılarak belgelenip çocuğun portfolyosuna eklenebilir (Hanson & Gilkerson, 1999; Shores & Grace, 1998).

Öz Değerlendirme Formları: Çocuğun öğretmen tarafından rapor edilen kendi periyodik öz değerlendirmeleri portfolyoya eklenebilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996). Çocukların hangi öğrenme merkezlerini kullandıkları, tercih ettikleri etkinlikleri, becerilerini, seçtiği projeleri vb. öğretmen tarafından önceden hazırlanan formlara kaydedilebilir. Bu süreç çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimine yardımcı olur (Wortham vd., 1998). Ayrıca öğretmen çocukla bir araya geldiği görüşmelerde veya portfolyo sunum günlerinde daha önce belirlediği hedefe ulaşıp ulaşmadığını basitçe sorabilir (Shores & Grace, 1998).

Portfolyo Görüş Formu: Portfolyoya konulabilecek diğer bir belge portfolyo görüş formudur. Aileler çocuklarının portfolyosunu inceledikten sonra tek tek tüm çalışmalar veya portfolyonun tamamı hakkında yorum yazabilirler (Wortham vd., 1998). Böylelikle ailelerin portfolyodan elde ettikleri bilgilere dayalı olarak çocukları hakkında öğrendikleri, yorumları ve önerileri hakkında görüşleri elde edilebilir (Garnett, 1993). Yapışkan notlar ailelerin yorum yazmaları için kullanışlı birer araç olabilir (Wortham vd., 1998).

Portfolyo Görüşme Raporu: Çocuk, öğretmen ve ailenin beraber gerçekleştirdiği portfolyoları üzerine yapılan görüşmeler, çocuğun ilgi, ihtiyaç ve becerilerine yönelik öğretmen tarafından alınan notlar ve çocuğun gelişimini sağlamaya yönelik ailelerle beraber alınan kararlar görüşme esnasında veya sonrasında öğretmen tarafından rapor edilebilir ve raporun bir örneği aileye verilebilir. Bu raporlar çocuk ve aileyle birlikte gözden geçirilerek portfolyo dosyasına konulabilir ve daha sonra yapılacak toplantılarda karşılaştırmalı olarak incelenebilir (Wortham vd., 1998).

Anketler, İlgi ve Tutum Envanterleri: Bazı anket tipi soruların kullanılması yoluyla çocuklar okul içi veya dışındaki ilgili oldukları konular, beğendikleri veya hoşlanmadıkları durumları

belirtebilirler. Bu tip anket veya envanterle elde edilen bilgiler çocuğa yönelik öğrenme ortamı sağlama ve çalışma planı hazırlamada öğretmene yardımcı olabilir (Wortham vd., 1998). İlgi envanterlerinde çocuğa "Yapmaktan hoşlandığın etkinlikler neler? En sevdiğin kitap hangisi? Okuldan sonra ne yapmaktan hoşlanırsın? En sevdiğin yemek nedir? En sevdiğin oyuncak nedir? gibi sorular sorulabilirken; tutum envanterlerinde ise çocuğa "Okula gitme konusunda ne hissediyorsun? Bloklarla oynama hakkında ne düşünüyorsun? Öğretmenin hakkında ne düşünüyorsun?, Uyku zamanında ne düşünüyorsun? gibi sorular yöneltilebilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996).

Günlükler: Yaş grubu ne olursa olsun çocuklar çalışmaları hakkında duygu, düşünce ve değerlendirmelerini düzenli olarak kaydetmeye teşvik edilebilir. Okuma yazma bilmeyen okul öncesi dönem çocukları günlüklerini yetişkinlere dikte ettirebilirler. Günlükler çocuğun okunan kitaplar hakkındaki yorumlarını, yapılan etkinlikler veya projeler hakkındaki düşüncelerini, çocuğun öğretmeni ve ailesiyle kurduğu diyaloglarını veya çocuğun öz değerlendirmelerini içerebilir (Wortham vd., 1998).

Aile-öğretmen günlükleri ailelerle öğretmenlerin iletişim kurmalarını sağlayan diğer bir yöntemdir. Ailelerden çocuklarıyla ilgili her türlü gözlem ve düşünceleri öğretmenle paylaşmaları istenebilir. Bu bilgiler çocuğun portfolyosuna eklenebilecek, çocuk hakkında oldukça zengin bir kaynaklardır (Thompson, 1991).

Yazışmalar: Öğretmen ve aile arasında yapılan yazışmalar özellikle yüz yüze görüşme imkânı olmayan aileler için alternatif bir yoldur. Aileler çocuklarının gelişimi ile ilgili düşüncelerini yazışmalar yoluyla açık bir şekilde ifade edebilirler (Wortham vd., 1998). Portfolyoya eklemek üzere ailelerin çocuklarının gelişimi hakkında hızlı ve kolayca yorum yapabilecekleri bir fom eklenebilir. Form ailelerin yorum yazmaları ve tarih atabilecekleri boşluklar içeren basit bir kâğıt olabilir (Lynch & Struewing, 2001).

Program Hedef-Kazanımları: Öğretmenler uyguladıkları programın amaçlarını ve programda yer alan hedefler veya kazanımları bir form haline getirerek portfolyo dosyasına koyabilir, okul idaresine ve ailelere birer örneğini verebilir. Bu formlar ailelere çocuklarının gelişim ve ilerlemelerini değerlendirmede yardımcı olurken, okul idaresine programın uygulanabilirliği ve program hedeflerine ne kadar ulaşıldığı hakkında bilgi verir (Wortham vd., 1998).

Bilgi Formları: Portfolyoya çocuk ve ailesi hakkında bilgi edinmek için belirli formlar eklenebilir. Bu formlarda çocuğun sağlık durumunu, ilgi alanlarını, ailesinde kimler

olduğunu, aile içi ilişkilerini, ebeveyn tutumlarını, çocuğun kişilik özelliklerini vb. belirlemeye yönelik sorular olabilir. Ayrıca öğretmen ailenin çocuğa yönelik hedeflerini, algılarını çocukla ilgili bilinmesi gereken önemli durumları, okuldan beklentilerini açık uçlu sorular aracılığıyla belirleyebilir. Bu formlar öğretmenin çocuk hakkında diğer değerlendirme yöntemleriyle elde edilemeyen bilgilere kolaylıkla ulaşmayı sağlar (Lynch & Struewing, 2001; Thompson, 1991; Wortham vd., 1998). Örneğin, çocuğun kardeşlerinin veya evcil hayvanının ismini bilmek öğretmenin çocukla iletişimini kolaylaştıracak değerli verilerdir (Lynch & Struewing, 2001).

2.1.7. Portfolyo Geliştirme Süreci

Okul öncesi dönemde portfolyoların geliştirilmesi ve değerlendirilmesi diğer öğretim kademelerinkinden daha farklı olarak ele alınmaktadır (Winter, 2006).

Portfolyo geliştirme sürecine başlamadan önce mutlaka bir planlama yapılmalıdır. Planlama gözlem ve belgelemenin düzenli olmasını sağlayan önemli bir unsurdur. Öğretmenler portfolyo sürecine başlamadan önce portfolyo içerisinde yer alacak öğeleri nerede ve nasıl saklayacağını, portfolyoları paylaşmak için ailelerle ne kadar sıklıkta bir araya geleceğini, tüm gelişim alanlarına mı yoksa birkaç gelişim alanına yönelik mi portfolyo hazırlayacağını, süreçte hangi formları kullanacağını, fotoğraf, video ve ses kayıtlarını hangi araçlarla toplayacağını, çocukların gelişimini hangi yollarla belgeleyeceğini, ne sıklıkta gözlem yapacağını ve gözlemlerini nasıl oluşturacağını planlamalıdırlar (Gronlund & Engel, 2001; Wortham vd., 1998). Portfolyo geliştirme sürecinde aşağıdaki aşamalar izlenmelidir:

Amaçların Belirlenmesi: Öğretmenin portfolyo sürecine başlamadan önce portfolyoyu hangi amaç için oluşturacağını belirlemesi önemlidir (Seitz & Bartholomew, 2008; Wortham vd., 1998). Amacı olmayan bir portfolyo sadece çocuğun çalışmalarının koleksiyonudur. Farklı amaçlar farklı türden portfolyolarla sonuçlanabilir (Arter & Spandel, 1992; Seitz & Bartholomew, 2008). Bazı portfolyoların amacı sadece çocuğun başarılarını vurgulamak ve öğrenme süreci hakkında düşünmelerini sağlamakken, bazı portfolyolar hatıra amaçlı sadece çocuğun favori olarak gördüğü en iyi çalışmalarını içerebilir. Bazı portfolyolar ise çocuğun gelişimini değerlendirmeye yönelik kritik çalışma örneklerinden veya öğretmenin hesap verilebilirliğini sağlayan kanıtlardan oluşabilir (Arter & Spandel, 1992; Seitz & Bartholomew, 2008). Örneğin, portfolyoyu bir sınıftan diğerine geçerken uzun süreli kullanmayı amaçlayan bir öğretmenin portfolyo içerisindeki belgeleri bu amacı

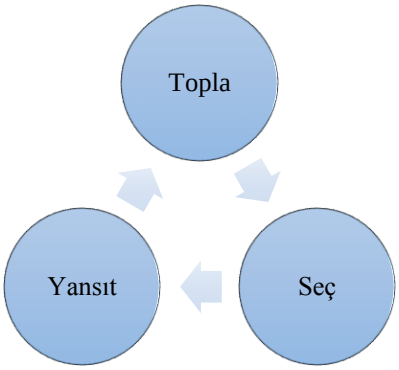
gerçekleştirebilecek şekilde düzenlemesi gerekir (Wortham vd., 1998). Bununla beraber bir portfolyonun birden çok amacı da olabilir. Ancak bu amaçlar birbiri ile çelişmemelidir. Portfolyoda çocuğa yönelik bireysel hedefler yansıtılır ancak genel olarak tüm portfolyoların amacı eğitim programında yer alan hedeflerde ilerleme göstermektir (Paulson vd., 1991). Bu sebeple öğretmenlerin portfolyo sürecine başlamadan önce portfolyonun amacını net olarak belirlemeleri, çocukları ve aileleri bilgilendirmeleri ve süreci amaca uygun olarak yönetmeleri gerekir (Arter & Spandel, 1992; Seitz & Bartholomew, 2008).

İçeriğin Düzenlenmesi: Öğretmenler portfolyonun amacını belirledikten sonra geçmiş deneyimlerini kullanarak veya farklı düzenleme stratejilerini deneyerek nasıl bir portfolyo hazırlayacaklarına ilişkin karar vermelidirler (Diffily & Fleege, 1993; Wortham vd., 1998). Portfolyo tasarlamanın tek bir doğru yolu yoktur. Çünkü portfolyo amaca, bireysel olarak çocuğa, uygulanan programa ve hedef kitleye göre değişiklik gösterir (Arter & Spandel, 1992; Diffily & Fleege, 1993). Öğretmenler tek bir stratejiye bağımlı kalmamalı, zaman içerisinde farklı portfolyo stratejilerini denemelidirler (Shores & Grace, 1998). Portfolyo hazırlamada tek bir strateji kullanılsa bile toplanan öğeler her bir çocuk için farklı olacak ve hiçbir portfolyo birbirinin aynı görünmeyecektir (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Portfolyolar onları oluşturan çocuklar ve bulundukları sınıflar kadar çeşitlidir (Paulson vd., 1991).

Portfolyo içeriğinin nasıl düzenleneceği çocukların yaş ve gelişim düzeylerine, kullanılan portfolyonun türüne ve belirli beceri alanının hedeflenip hedeflenmediğine göre değişiklik gösterir (Wortham vd., 1998). Erken çocukluk döneminde portfolyolar bilişsel, sosyal ve duygusal, dil vb. gelişim alanlarına veya matematik, sanat, okuma yazmaya hazırlık vb. beceri alanlarına dayalı olarak iki farklı yolla oluşturulabilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Wortham vd., 1998). Ayrıca gelişim alanlarına göre düzenlendikten sonra belirli beceri alanları da hedeflenebilir (Wortham vd., 1998).

Portfolyolar sistematik bir şekilde düzenlenmeli ve kullanıcı dostu olmalıdır. Portfolyo öğretmen ve çocuk tarafından kullanılabilecek bir organizasyona sahip olmalıdır. Portfolyonun nasıl düzenlendiği içeriğindeki verileri analiz etme ve yorumlayabilme kolaylığını önemli ölçüde etkiler (Wortham vd., 1998).

Portfolyonun Uygulanması: Portfolyoların uygulanması genellikle her biri farklı bir işleve sahip olan ve "Topla", "Seç", "Yansıt" boyutlarından oluşan bir süreçte gerçekleştirilir (Seitz & Bartholomew, 2008). Bu sürece ilişkin şematik döngüye Şekil 1'de yer verilmiştir.

Şekil 1. Portfolyo uygulama süreci. "Seitz, H., & Bartholomew, C. (2008). Powerful portfolios for young children. *Early Childhood Education Journal, 36*(1), 63–68."

Topla: Bu aşama süreç boyunca ortaya çıkan çalışma örnekleri, belgeler, fotoğraflar ve projeler gibi ürünlerin toplandığı aşamadır. Bu aşamada toplanan ürünlerin tümü portfolyoya dahil edilmez (Seitz & Bartholomew, 2008). Öğretmen çalışma örneklerini toplamaya başlamadan önce hangi tür çalışma örneği, her çocuk için hangi sayıda ve hangi zaman aralıklarında toplayacağına karar vermelidir. Okul öncesi dönemde toplanacak çalışma örnekleri çocuğun gönüllü olarak katıldığı gerçek çalışmalarından oluşmalıdır (Shores & Grace, 1998). Öğretmenlerin çocuklardan düzenli olarak çalışma örneği toplaması gerekir. Çalışma örnekleri öğretmenin, çocuğun ve ailenin seçtiği örnekler olabilir. Her bir çocuktan haftada üç veya dört çalışma örneği toplanabilir (Meisels & Steele'den aktaran Thompson, 1991). Portfolyo öğeleri toplanırken çocuğun güçlü yönlerini ve becerilerini gösterecek yeterli sayıda örnek olduğundan emin olunmalıdır. Toplanan çalışma örneklerinin neyi temsil ettiği doğru bir biçimde belirlenmelidir. Her şeyi toplamak hatasına düşmemek gerekir. Çünkü bazı çalışmalar zaman içinde değişiklik göstermeyebilir. Bu durumda gelişimsel durumu belgelemek için sadece bir örnek yeterli olabilir. Bu sebeple durağan durum ve becerilerden ziyade değişiklik görülen beceriler üzerinde durulmalıdır (Hanson & Gilkerson, 1999).

Seç: Bu aşamada portfolyo sürecinin amacına geri dönülerek, neden portfolyo oluşturulduğu ve portfolyoda nelerin vurgulanması gerektiği üzerine düşünülmelidir (Seitz & Bartholomew, 2008). Erken çocukluk sınıflarında çocuklar çok fazla çalışma örneği üretirler. Ancak her çalışma örneği çocuğun gelişimsel olarak ilerlemesini yansıtamayabilir. Öğretmenin çocuğun tüm çalışma örnekleri ve fotoğraflarını toplama ve değerlendirme girişimi çoğu zaman öğretmene fazladan iş yükü yaratabilir ve başarısızlıkla sonuçlanabilir (Gronlund, 1998).

Portfolyo oluşturulurken içeriğe, çocukla ilgili her şeyin değil, çocuğun gelişim sürecini en iyi yansıtan belgeler konulmalıdır (Mindes vd., 1996; Paulson vd., 1991). Seçilen çalışmaların, çocuğun gelişimini, programda belirtilen amaçları nasıl kazandığını, portfolyo için doküman seçimine nasıl katıldığını ve aile portfolyoyu incelendiğinde çocuğun neleri öğrendiğini kolay bir şekilde göstermesi önemlidir (Morrison, 2006). Bu sebeple öğretmen çalışma örneklerini seçerken kendine "Bu parça bana çocuk hakkında ne anlatıyor?" sorusunu sorabilir. Öğretmenin program hedeflerini dikkatlice incelemesi, portfolyodaki öğeleri bu hedefler doğrultusunda belirlediği kriterlere göre değerlendirerek seçmesi gerekir (Gronlund, 1998). Seçim kriterleri portfolyoya nelerin dahil edileceği konusunda kılavuzluk eder. Bu kriterler öğretmen tarafından önceden yapılandırılmış olabileceği gibi, çocuğun istediği herhangi bir ürünü koyabileceği yapılandırılmamış bir şekilde de yapılabilir (Arter & Spandel, 1992).

Öğretmenlerin çocukların çalışma örneklerini portfolyoya dahil ederken bazı kriterleri göz önünde bulundurmaları ve kendilerine şu üç soruyu sormaları gerekir:

1. Çalışma örnekleri çocukların gelişimsel ve akademik ilerlemeleri hakkında bilgi veriyor mu?
2. Çalışma örneklerinden elde edilen bilgiler programı geliştirme, bireyselleştirme ve değiştirmeye yönelik karar almaya nasıl yardımcı olacak?
3. Çalışma örneklerini toplama süreci çocukların kendi gelişimsel ve akademik başarılarını anlamalarına nasıl yardımcı olacak? (Gullo, 2005).

Çocuklar portfolyoları için ürün seçerken bile sezgisel olarak bazı kriterler kullanmaktadırlar. Bu sebeple portfolyoya ürün seçmeden önce öğretmen ve çocuklar bu kriterler üzerinde konuşmalıdırlar. Kriterlerin çocuklarla paylaşılması çocukları değerlendirme sürecinin bir parçası haline getirir. Çocuk için beklenti ve hedeflerin netleşmesine yardımcı olur (Arter & Spandel, 1992).

Öğretmenler çocuklara çalışma örneklerini portfolyolarına dahil etmek isteyip istemediklerini sorarak çocuklara portfolyoları için seçim fırsatı vermelidir (Harris, 2009; Shores & Grace, 1998). Bu süreçte öğretmen çocuklara "Neden bunu portfolyona koymak istiyorsun?", "Neden bunu ailenle paylaşmak istiyorsun?" gibi sorularla çocukların ürünleri üzerinde düşünmelerini sağlamalıdır (Seitz & Bartholomew, 2008). Bu durum çocukların portfolyolarını sahiplenmelerini, ilgi alanlarını ve güçlü yönlerini keşfetmelerini, ne öğrendiklerini görmelerini ve sonraki süreçlerde ne yapabileceklerini düşünmelerini,

çalışmalarını tamamlamak için motive olmalarını ve değerli olduklarını hissetmelerini sağlayacaktır (Harris, 2009; Seitz & Bartholomew, 2008). Bu süreçte öğretmen ve çocuk üç-dört haftada bir portfolyoya seçilen çalışma örneklerini tartışmak üzere beş-yedi dakika arası bireysel veya grup halinde bir araya gelebilir. Bu doğrultuda çalışma örnekleri incelenebilir ve çocuğun büyüme ve gelişimini en iyi temsil eden örnekler seçilebilir. Portfolyoya dahil edilen tüm ürün ve belgeler tarihlendirilmeli ve öğretmen tarafından seçilme nedenleri kısaca açıklanmalıdır. Portfolyoya dahil edilmeyen ürünler eve gönderilebilir. Gereksiz görülen ve çocuğun gelişimini daha az temsil ettiği düşünülen çalışmalar çıkarılabilir (Gelfer & Perkins, 1996).

Yansıt: Yansıtma sürecinde yapılan çalışmalar gözden geçirilir, güçlü ve geliştirilebilir yönler hakkında düşünülür ve yeni hedefler belirlenir. Çocuklar bu süreçte "Burada neler öğrendim?", "Bunu tekrar yapsaydım neleri değiştirirdim?", "Bu ürünü neden sevdim?" gibi sorular sorarak öğrendikleri üzerinde derinlemesine düşünme fırsatı bulurlar. Kendini yansıtma süreci çocuğa kendi kendini değerlendirme fırsatı sağlar (Seitz & Bartholomew, 2008; Shores & Grace, 1998). Öğretmen çocuğu portfolyosunda yer alan ürünleri inceleyip, değerlendirmeye ve gözden geçirmeye teşvik etmelidir. Bu yansıtmalar esnasında öğretmen çocukla hangi çalışmasını daha önemli gördüğü üzerine tartışmalar yapabilir (Shores & Grace, 1998). Öğretmen çocukları yansıtmaya teşvik etmek için "Çalışmanın güçlü yönleri neler?,"En sevdiğin çalışmayı en sevmediğin çalışmadan farklı kılan ne?" gibi sorular sormalıdır. Yansıtma süreci çocukların çalışmalarını gözden geçirerek ne öğrendikleri, nasıl geliştikleri ve bir sonraki hedeflerinin neler olduğu hakkında çocuğa bilgi sağlar (Arter & Spandel, 1992). Öğretmen portfolyolarındaki ürünleri incelemek üzere sık sık çocuklarla bir araya gelmelidir. Böylelikle çocuklar kendi ilerlemelerini somut bir şekilde görebilirler (Swicegood, 1994). Çocuklar öğretmenleriyle aralarında güvene dayalı ilişkiler kurma, karar verme ve problem çözme becerileri sağlama fırsatına sahip olurlar. Çocuklar gelişimleri ve performansları hakkında kendi gözlemlerini tartışmaya, kendi gözlemlerini öğretmen değerlendirmeleriyle tartışmaya, öğretmen rehberliğinde geliştirmeye ve bunun için uygun planlar yapmaya teşvik edilirler (Gelfer & Perkins, 1996).

Portfolyoların Değerlendirilmesi ve Paylaşılması: Çocuğu merkeze alan okul öncesi eğitim programlarında çocuğun değerlendirilmesinde kullanılacak yöntemler sınırlıdır. Öğretmenin portfolyodan elde ettiği bilgileri çocuğa yönelik bireysel planlamalar yapmak için kullanması beklenir. Bu süreçte öğretmen portfolyo için veri toplar, yorumlar ve analiz eder.

Daha sonra ailenin ve çocuğun da katkılarıyla çocuğa yönelik bireysel planlamalar oluşturur (Wortham vd., 1998).

Portfolyoların değerlendirilmesi, hangi bilgilerin çocuk için anlamlı olduğuna ve çocuk için önemli bilgileri aktardığına karar vermeyi, çocuğu ve aileleri sürece katmayı gerektiren yansıtıcı bir süreç içerisinde gerçekleşir (Swicegood, 1994). Okul öncesi dönemde portfolyolar içerisinde standart testleri de kapsayan diğer öğelerle beraber değerlendirme sisteminin temelini oluşturur. Bu dönem portfolyolarında yer alan öğeler puanlanarak veya not verilerek değerlendirilmez (Shores & Grace, 1998). Portfolyolar değerlendirilirken standart testlerde olduğu gibi çocuğun performansını önemsizleştirme gibi bir çaba olmamalıdır (Arter & Spandel, 1992).

Portfolyoların hangi kriterlere göre değerlendirileceği önemli bir durumdur. Bazı öğretmenler portfolyoyu program hedefleriyle ilişkilendirirken, bazı öğretmenler çocuklar için kendilerinin belirledikleri hedefler üzerinden değerlendirmeyi tercih edebilir (Murphy & Smith, 2013). Ancak çocukların portfolyoları bireysel ve gelişimsel olarak değerlendirilmelidir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996). Bu değerlendirmeler uygulanan programın hedefleri ve çocuğa yönelik gelişimsel beklentilerle uyumlu olmalıdır. Portfolyolar çocukları birbiriyle karşılaştırmak için değil, her bir çocuğun zaman içerisindeki gelişimini belgelemek amacıyla kullanılmalıdır. Çocuğun başarısı, yetenekleri, güçlü yönleri ve ihtiyaçları hakkında elde edilen veriler çocuğun bütünsel gelişimine, program hedeflerine ve çocuğun gelişim aşamalarına dayanmalıdır (Grace, 1992). Gelişim kontrol listeleri ve standart testlerde yer alan gelişim göstergeleri gelişimsel ilerlemeyi belirlemek için bir ölçüt olarak kullanılabilir. Portfolyoda yer alan kanıtların özetleri bilişsel, sosyal ve duygusal, dil vb. gelişim veya beceri alanları açısından ele alınabilir (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996). Portfolyo değerlendirme, yorumlamayı kimin yaptığına göre bağlı olarak değişebilir. Örneğin, çocuğun okuma yazmaya hazırlık alanındaki gelişimine yönelik çalışma örneklerini farklı öğretmenler farklı şekilde yorumlayabilir. Bunun için bu alandaki gelişim sürecinin nasıl olduğuna ilişkin öğretmenlerin sistematik bilgilerinin olması gerekir (Arter & Spandel, 1992). Portfolyoyu değerlendirebilmek için öğretmenin sürekli gözlem yapması, daha önceki gözlem ve çalışma örnekleriyle çocuğun mevcut gözlem ve çalışma örneklerini kıyaslaması gerekmektedir (Grace, 1992; Hanson & Gilkerson, 1999).

Portfolyoların nasıl değerlendirileceğine ilişkin kesin ve katı kurallar olmamasına karşın öğretmenlerin portfolyoları kimin inceleyip değerlendireceğine, çocuklarla ve ailelerle ne

sıklıkta bir araya geleceklerine ve nasıl geri bildirim vereceğine ilişkin önceden karar vermeleri gerekmektedir (Murphy & Smith, 2013).

Portfolyoların değerlendirilmesi birden fazla kişinin sürece dahil olmasını gerektirir. Bu noktada öğretmen çocuk, aile, çocuğun arkadaşları, diğer öğretmenler vb. birçok farklı kişinin geri bildirimlerinden ve görüşlerinden yararlanabilir (Murphy & Smith, 2013). Portfolyo görüşmeleri, çocuğun portfolyosundaki öğelerin kanıt olarak kullanıldığı ve çocuğun gelişimini tartışmak için öğretmen ve çocuğun zaman zaman ise ailenin de katıldığı görüşmelerdir. Çocukla öğretmenin beraber yaptığı iki yönlü portfolyo görüşmeleri, çocuk kendini daha rahat ifade etmeye başladıkça aylık olarak düzenlenebilir. Öğretmen bu görüşmelere başlarken çocuğa değerlendirme vurgusu yapmaktan kaçınarak beraber portfolyosunu incelemek istediğini basitçe belirtmelidir (Shores & Grace, 1998). Görüşmeler esnasında çocuklara portfolyolarına 3-4 haftalık süre içerisinde dahil ettikleri tüm çalışmaları paylaşma fırsatı verilmelidir. Öğretmen çocuklarla portfolyoları hakkında ayrı ayrı görüşmek üzere bir dönem planı oluşturabilir. Her çocuk için önce bireysel daha sonra küçük grup ve tüm sınıfla beraber portfolyo tartışmaları yapılabilir. Özellikle serbest zamanlarda çocuklarla bireysel görüşmeler yapılabilir (Gelfer & Perkins, 1996). Çocukla öğretmenin beraber yaptığı iki yönlü portfolyo görüşmeleri çocuk kendini daha rahat ifade etmeye başladıkça aylık olarak düzenlenebilir (Gelfer & Perkins, 1996; Shores & Grace, 1998).

Öğretmen çocukla gerçekleştirdiği iki yönlü portfolyo görüşmelerinden sonra ailelerin de katıldığı üç yönlü portfolyo görüşmeleri düzenlemelidir. Çocuğun öğretmeniyle gerçekleştirdiği iki yönlü görüşmeler onların üç yönlü görüşmelerde kendilerini daha rahat ifade etmelerini sağlar (Shores & Grace, 1998). Öğretmenlerin çocukların ilgi alanlarını, yeteneklerini belirlemek için zamana ihtiyaçları vardır. Öğretmenlerin çocuklardan elde ettiği verileri düzenli olarak gözden geçirmeleri ve bu bilgileri yansıtmaları için bir zaman dilimi belirlemeleri, çocukların gelişimlerini destekleyici eğitim ortamı planlamaları için olanak sağlar (Ratcliff, 2001). Bu sebeple aile öğretmen ve çocuğun katılacağı portfolyo görüşmelerinden birkaç hafta önce öğretmen, çocuğun portfolyosunu inceleyerek çocuğun gelişimini, önemli görülen ilerlemelerini, başarılarını ve ilgi alanlarını özetleyen bir rapor hazırlamalıdır (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Bu süreçte öğretmen portfolyoya ürün toplamayı bırakmalı, çocuğun portfolyosunu incelemeye vakit ayırmalıdır (Shores & Grace, 1998).

Ailelere çocuklarının gelişim süreci hakkında bilgi vermenin en etkili yolu olan bu görüşmelerde öğretmen portfolyodaki bilgileri ailelerle paylaşabilir. Yüz yüze etkileşim ailelerin yanlış anlamalarını giderilmesinde ve çocuk hakkında ailelerden ek bilgiler toplanmasına fırsat tanır (Thompson, 1991). Görüşmelerde ailelere çocuğun zaman içindeki gelişimini gösteren çalışma örnekleri, anekdot kayıtları ve kontrol listeleri gibi belgeler tarihleriyle beraber sunularak çocuk için belirlenen amaçların hedefine ulaşıp ulaşmadığı üzerine tartışılmalıdır (Gelfer & Perkins, 1996; Thompson, 1991). Üçlü görüşmelerin amacı sadece çocukların çalışmalarını ailelerine göstermek değil, ailelerin de çocuklarının gelişimleri hakkındaki fikirlerini ortaya çıkarmaktır. Görüşmeler esnasında çocuğun gelişimdeki önemli durumlar vurgulanmalı ve ailenin önerileri istenmelidir (Shores & Grace, 1998). Bu görüşmeler esnasında çocuk süreç boyunca topladıkları ve başarılarını kanıtlayan ürünlerini tanıtmakla sorumludur (Fox, 2003). Görüşme esnasında öğretmen ve aile, çocuğa çalışmaları ve hedefleri hakkında sorular sorabilirler. Portfolyo görüşmeleri sayesinde çocuklar öğrenmenin kendi sorumluluklarında olduğunun farkına varırlar. Çocuklar, öğretmenleri ve aileleriyle beraber hedeflerini gerçekleştirmek için yeni planlamalar ve stratejiler geliştirirler (Fox, 2003; Thompson, 1991). Portfolyo görüşmeleri ailenin çocuk hakkında vereceği kıymetli bilgiler ve çocuğun öz değerlendirme becerilerini geliştirme açısından önemli bir etkinlik olarak görülmektedir(Wortham vd., 1998).

Öğretmenin aileyle beraber çocuğun gelişimini tartışmak üzere gerçekleştireceği portfolyo görüşmelerinin bir yıllık bir programda en az iki kez veya üç aylık periyotlar halinde olması tavsiye edilir (Gelfer & Perkins, 1996; Gronlund & Engel, 2001; Mills, 1996; Murphy & Smith, 2013). Etkili bir portfolyo görüşmesi için yaklaşık 30 dakika yeterli bir süredir (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Öğretmen, ailelerle gerçekleştireceği görüşmeler için bir takvim veya çizelge oluşturabilir (Gronlund & Engel, 2001). Portfolyoların değerlendirilmesi eğitim akışını kesintiye uğratmamalıdır. Değerlendirme süreci eğitimin bir parçası olmalıdır (Murphy & Smith, 2013).

Çocuklarla ve öğretmenlerle yapılan bu görüşmeler raporlaştırılmalıdır. Bu rapor ve notlar ileride yapılacak olan görüşmeler için kılavuz görevi görür (Gelfer & Perkins, 1996; Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998).

Öğretmenler portfolyodan elde ettiği bilgilerle her bir çocuğun gelişimini, ilgi alanlarını ve yeteneklerini nasıl destekleyeceği üzerine planlamalar yapmalı ve çocuklar için anlamlı öğrenme deneyimleri sağlamalıdır (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Gronlund & Engel, 2001; Harris, 2009; Murphy & Smith, 2013; Wortham vd., 1998).

Planlanan etkinlikler çocuğun ihtiyaç duyduğu alanlarda ve gelişim süreciyle ilgili olmalıdır. Sürekli bloklarla oyun oynamayı tercih eden çocuk için öğretmen blok merkezine farklı materyaller yerleştirmesi, deniz canlılarına ilgisi duyan bir çocuk için kitap merkezine deniz canlıları ile ilgili kitap konulması öğretmenin değerlendirme sonucunu çocuğun ilgisine dayalı planlama yapmak için kullanmasına örnek olarak gösterilebilir (Gronlund & Engel, 2001).

Çocuklar bağımsız olarak veya arkadaşlarıyla beraber portfolyoyu incelemeyi planlayabilirler (Valencia, 1990). Akran değerlendirme portfolyo sürecinde kullanılabilecek bir tekniktir. Ancak akran değerlendirilmelerinde çocuğun çalışmasının değerli olduğu, saygı duyulduğu ve ancak kendisi isterse çalışmalarının akranları tarafından değerlendirilebileceğini bilmesi gerekir (Shores & Grace, 1998).

2.1.8. Portfolyo Sürecinde Çocuk ve Aile Katılımı

Portfolyoların paydaşları genellikle çocuklar öğretmen ve aileler olarak kabul edilir. Bunun yanı sıra okul yönetimi, okuldaki diğer personeller vb. de portfolyoların paydaşları olarak kabul edilebilir (Arter & Spandel, 1992). Öğretmen portfolyo sürecine başlamadan önce aileleri ve çocukları portfolyo sürecine dahil etmeye teşvik etmelidir (Gelfer & Perkins, 1996).

2.1.8.1. Portfolyo Sürecinde Çocuk Katılımı

Birçok öğretmen portfolyo hazırlamayı çocuğun değil öğretmenin işi ve sorumluluğu olduğunu düşünmektedir (Knauf, 2017b). Ancak portfolyolarda çocuk değerlendirmenin bir amacı olmaktan çok değerlendirme sürecinin bir parçası ve katılımcısıdır (Paulson vd., 1991). Çocuk portfolyonun nesnesi değil öznesi olmalıdır (Knauf, 2015). Öğretmen çocuğun çalışmalarını portfolyoda bir araya getirmiş olsa da bir portfolyonun eğitici değeri ve gücü çocuklar ne istedikleri hakkında karar alırken ve özyansıtma kullanırken ortaya çıkar (Arter & Spandel, 1992). Portfolyo süreci çocuk ve öğretmen arasında etkileşimle gerçekleşir. Bu nedenle öğretmenin rolü olarak başlayan bu durum genellikle çocuk rolüne dönüşür (Garnett, 1993).

Çocuk katılımı portfolyo için önemli bir husustur (Arter & Spandel, 1992; Knauf, 2015). Çocukların katılımı olmadan nitelikli bir portfolyo hazırlamak ve portfolyoların gücünden yararlanmak mümkün değildir (Knauf, 2017b; Shores & Grace, 1998).

Etkili bir portfolyo hazırlamada sınıf ortamının çocuk merkezli olması önemli bir unsurdur. Öğretmenin sınıf içi etkinliklerini çocuk merkezli olarak planlaması, çocuk katılımı arttıran etkileşimli bir sınıf ortamı yaratması, karar verme süreçlerinde çocuğu dikkate alması ve çocuklardan elde ettiği verileri eğitim ortamını zenginleştirmek için kullanması gereklidir (Garnett, 1993). Çocuğun katılımının olmadığı eğitim ortamlarında genellikle bir grubun aynı etkinliği yapması teşvik edilir. Portfolyolar için anlamlı ürünler kendileri için sunulan yaratıcı eğitim ortamlarında açığa çıkar (Knauf, 2017b). Çocukların kendilerini rahatlıkla değerlendirebilmeleri için çevreleriyle olan ilişkilerinin güvenli ve rekabetten uzak olmasını gerektirir (Thompson, 1991).

Çocukların portfolyoya seçilecek ürünlere karar vermek, portfolyolarını düzenlemek, portfolyoları ile ilgili sorumluluk almak, analiz etmek, karşılaştırmak güçlü ve zayıf yönlerini fark etmek, öğretmenleriyle işbirliği yapmak, kendini ve akranlarını değerlendirmek gibi rolleri bulunmaktadır (Garnett, 1993). Çocukların portfolyolarında yer alacak belgelerin bir kısmını seçme sorumluluğuna sahip olması gerekir. Portfolyoyu güçlü kılan en önemli etkinlikler bunlardır. Portfolyo amacına ve çocuğun yaşına bağlı olarak az ya da çok öğretmen rehberliği gerektirebilir (Arter & Spandel, 1992). Küçük çocuklar bile portfolyolarının seçim sürecine dahil edilebilirler (Knauf, 2017a). Portfolyo oluşturulurken öğretmen çocukları motive etmeli, karar verme sürecini ve kontrolü çocuklarla paylaşmalıdır (Garnett, 1993).

Öğretmen çocuklarla neyi başarmaya çalıştığı hakkında konuşmalıdır. 3-5 yaş arası çocuklar becerilerini ve yeteneklerini gösteren çalışma örnekleri toplamayı anlayabilirler. Çocuklar çalışmalarını anlatmak için istekli olurlar. Bir şey üzerinde uzun süre çalıştıklarını ve çalışmalarını neden sevdiklerini söyleyebilirler. Çocuklarla çalışmaları üzerine sohbet etmek, çocuğun ilgi alanları ve becerilerini belirlemek için ilk elden bilgi sağlar. Çocuklar portfolyolarına koymak için uygun olmayan bir çalışma örneği seçtiğinde çocuğun heyecanı anlayışla karşılanmalı ve motivasyonunu azaltmamak için isteği yerine getirilmeye çalışılmalıdır (Gronlund & Engel, 2001).

Çocukların portfolyolarına katkıda bulunma konusunda sorumluluk almaları sağlanmalıdır (Gelfer & Perkins, 1992). Çocuklar eğitim öğretim yılı boyunca portfolyoları ile ilgili sürekli etkileşim halinde olacaklarından dönem başında çocuklara portfolyonun amacı, nasıl

kullanılacağı, nasıl bir portfolyo hazırlanacağı, alacağı rollerin neler olacağı, yıl boyunca nasıl çalışma örnekleri toplanacağı hakkında bilgi verilmesi ve bu konuda cesaretlendirilmeleri gerekir (Arter & Spandel, 1992; Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Lynch & Struewing, 2001). Çocukların bu konuda çekingen davranması kendi becerilerini tam olarak yansıtmamalarına neden olur (Arter & Spandel, 1992).Çocuklara portfolyonun ne anlama geldiği ve zaman içerisinde gelişimin nasıl olduğu örneklerle anlatılarak uygulamalı deneyimler kazandırılabilir. Ayrıca öğretmenin portfolyolarına ürün seçmek için çocuklara rehberlik etmesi ve seçilen içeriği çocuklarla beraber gerekçelendirmesi gerekmektedir (Gelfer & Perkins, 1996). Başlangıçta her çocuk portfolyosunun kapağını süslemek ve tasarlamakla görevlendirilebilir (Gelfer & Perkins, 1992). Portfolyo dosyalarını çocukların süslemesine izin vermek çocukların portfolyolarını sahiplenmesini sağlar (Mills, 1996).

Portfolyoya ürün seçme süreci çocuk hazır olana kadar öğretmen seçimiyle başlayıp daha sonra çocuk ve öğretmen işbirliğinde bir seçime ve daha çocuğun daha bağımsız olduğu bireysel seçim sürecine dönüşebilir (Garnett, 1993). Çocukların yaşı büyüdükçe ve dili bir iletişim aracı olarak kullanmaya başladıkça portfolyolarının oluşturulmasına ve çalışma örneği seçimine o kadar fazla dahil olabilirler (Knauf, 2017b).

Portfolyoda yer alan fotoğraflar çocuk ve aile için oldukça ilgi çekici bileşenlerdir. Çocuklar kendi fotoğraflarına bakmaktan, fotoğraflarda kendilerini bulmaktan ve fotoğraf çekilirken neler olduğu hakkında konuşmaktan oldukça zevk alır. Bu sebeple fotoğraflar çocukları portfolyolarına dahil etmede bir araç olarak kullanılabilir. Fotoğraflar çocuklarla beraber incelenerek fotoğrafta geçen olayı anlatmaları ve öğretmene dikte ettirerek not alınması sağlanabilir (Shores & Grace, 1998).

Çocukların portfolyolarına katılmalarında en önemli etkenlerden biri portfolyonun erişilebilir olmasıdır. Portfolyoların zarar görmemesi için kaldırılması veya bir dolaba kilitlenmesi çocukların portfolyolarına katılmalarını engeller (Knauf, 2017b).

2.1.8.2. Portfolyo Sürecinde Aile Katılımı

Bir çocuğun büyüme ve gelişmesini tam olarak anlayabilmek için ailelerle işbirliğine dayalı bir süreç gerekmektedir. Ailelerin ve öğretmenlerin çocukların gelişimini destekleyebilmeleri ve çocukla etkileşime girmeleri için çocuk hakkında bilgi alışverişinde bulunmaları gerekir (Gilkerson & Hanson, 2000). Öğrenmeyi desteklemek için kullanılan

değerlendirmelerin birincil hedefi ailelerin çocuklarının ilk öğretmeni olduğunu kabul etmektir. Aileler çocukların gelişim sürecini değerlendirmede önemli veri kaynaklarıdır (Shepard vd., 1998). Ailelerin portfolyoya dahil edilecek ürünlerin toplanma ve seçim sürecine katılmaları değerlendirme sürecini zenginleştiren bir durumdur. Bu sebeple öğretmenin tasarladığı portfolyo hem öğretmeni hem de aileleri kapsayacak şekilde planlanmalıdır (Gilkerson & Hanson, 2000).

Öğretmen eğitim-öğretim yılının başında portfolyonun çocuğu değerlendirmedeki rolü, amaçları, portfolyonun nasıl kullanılacağı hakkında ailelerle toplantılar yapmalı, süreci açıklayan bilgilendirme notları göndermeli ve çocuklarının portfolyolarını istedikleri zaman inceleyebileceklerini bildirmelidir (Gelfer, 1991; Harris, 2009; Lynch & Struewing, 2001; Shores & Grace, 1998).

Çocuk hakkında bilgi toplamanın diğer bir yolu aileleri portfolyo sürecine dahil etmektir (Gilkerson & Hanson, 2000; Shores & Grace, 1998). Portfolyo sürecine aileleri dahil etmeye çocuk hakkında ailelerin doldurduğu bilgi formlarıyla başlanabilir. Bunun yanı sıra öğretmenin çocuğun ileriki süreçlerde gelişimini karşılaştırabileceği çocuk hakkında aileden aldığı bazı temel bilgilere de ihtiyaçları vardır. Belgeleme sürecine çocuk okula ilk kez başlarken çocuğun boyu, kilosu, sağlık durumu, kardeş sayısı vb. bilgilerin yanı sıra çocukla ilgili bilinmesi gereken ilgi alanı, yetenekleri vb. alanlarını aileden alınan bilgiler doğrultusunda eklemekle başlanabilir (Gilkerson & Hanson, 2000).

Portfolyolara aileleri dahil etmek için güçlü bir öğretmen aile iletişimi gerekmektedir. Ailelerin portfolyoya hangi yollarla daha etkin katılabileceğini belirlemek bu süreçte önemlidir. Bazı aileler portfolyoya evde yapılan çalışma örneklerini eklemeyi tercih ederken bazılar sadece portfolyoyu değerlendirmede görev almak isteyebilirler. Bu sebeple öğretmenlerin aileleri portfolyoya dahil edebilecekleri teknikler geliştirmeleri gerekmektedir (Gilkerson & Hanson, 2000).

Aileler çocukların gelişimsel olarak değerlendirilmesinde temel kaynaklardır. Çünkü evde öğretmenin asla tanık olmadığı birçok durumla ilgili doğal değerlendirme yapma fırsatına sahiptirler. Bu sebeple öğretmenler ailelerin çocuklarını evde değerlendirebilmeleri için farklı türde değerlendirme araçları kullanabilirler (Shores & Grace, 1998). Öğretmen ailelerden ev gözlemleri yapmalarını, basit kontrol listelerini kullanmalarını ve anekdot kayıtları almalarını sağlayarak aileleri çocuğun portfolyusuna dahil etmeye çalışabilir (Gilkerson & Hanson, 2000; Notari-Syverson & Losardo, 2004; Shores & Grace, 1998). Böylece aileler evde çocuklarını desteklemek için daha fazla motive olabilirler (Shores &

Grace, 1998). Örneğin, okulda birebir sayma kazanımını ele alan öğretmen ailelerden çocuğun yemek masası kurmasına yardım etmesini isteyerek bu görevde ne kadar başarılı olduğuna yönelik bilgileri not etmelerini; çocuğun evde kullandığı dil becerilerini belgelemek isteyen bir öğretmen ailelerden çocuğun evdeki konuşma örneklerini not etmelerini ve kendisiyle paylaşmalarını isteyebilir. Öğretmen bu bilgileri çocuğun portfolyosuna dahil edebilir (Gilkerson & Hanson, 2000).

Haftalık bültenler hazırlamak aileleri portfolyoya dahil edebilmek için kullanılabilecek diğer bir yoldur. Haftalık bültenler o hafta sınıf içerisinde yapılan etkinlikler ve bu etkinliklerin amaçları ile ilgili ailelere bilgi verir. Bu doğrultuda aileler o haftanın amaçlarına ilişkin olarak çocuklarını evde destekleme ve çocukların gelişimini belgeleme konusunda motive olabilir ve çocuğun portfolyosuna katkıda bulunabilirler (Gilkerson & Hanson, 2000).

Aileleri portfolyo sürecine dahil etmek için portfolyoya aileler için bir alan eklenebilir (Gronlund & Engel, 2001). Öğretmen ailelere evde yapabilecekleri etkinlik önerilerinde bulunabilir (Gilkerson & Hanson, 2000; Gronlund & Engel, 2001). Çocuğa okunan kitapların listesi, evdeki önemli olayların fotoğraflarını ve fotoğrafa ilişkin açıklamaları, bir gezi veya kutlama esnasındaki fotoğraflar ve açıklamaları, kardeşin doğumu veya evcil hayvanın eve gelişinin hikayesi, çocuğun isminin nasıl seçildiğinin hikayesi, çocuğun evde yaşadığı önemli bir olayın fotoğrafı ve açıklamaları, aile hayatının fotoğrafları ve açıklamaları, çocuk tarafından seçilen bir hikayenin aile tarafından okunma anındaki fotoğrafları ve açıklamaları vb. öğretmen tarafından aileyi portfolyo sürecine dahil etmek için kullanılabilecek etkinliklerdir (Gronlund & Engel, 2001; Notari-Syverson & Losardo, 2004; Shores & Grace, 1998). Ayrıca öğretmen çocuğun portfolyosuna koymak için ailelerden aile albümü hazırlamalarını isteyebilir (Shores & Grace, 1998). Bu belgeler portfolyoda aileler için ayrılan özel bölüme eklenerek ailelerin portfolyo için daha fazla katkıda bulunması sağlanabilir (Gronlund & Engel, 2001).

Portfolyonun geçiş portfolyosu türünde hazırlanması kullanılabilecek bir yol olarak düşünülebilir. Genel olarak hazırlanan bir portfolyo eğitim-öğretim dönemi bittiğinde eve gönderilir ve ailelerden geri istenmez. Çocuk başka bir sınıfa geçtiğinde yeni öğretmen çocuğa en baştan bir portfolyo oluşturur. Portfolyoyu geçiş portfolyosu niteliğinde, diğer öğretmene aktarılabilir şekilde hazırlamak aileleri portfolyoyu geliştirme, yeni ürünler ekleme ve saklama konusunda motive edebilir (Gilkerson & Hanson, 2000).

Aile portfolyosu hazırlamak aileleri çocuğun portfolyosuna dahil etmek için kullanılabilecek diğer bir yoldur (Appl vd., 2014; Gelfer, 1991; Gilkerson & Hanson, 2000). Gelfer (1991)

bir aile-öğretmen portfolyosunda ailelere gönderilen haber mektupları, telefon görüşmesi notları, ailelerin doldurduğu gözlemler ve kontrol listeleri, ev ziyaretleri ve aile öğretmen görüşmesi raporları, ailelerle yapılan yazışmalar, aile katılım formları ve örnekleri, aile atölyeleri, teşekkür mektupları, değerlendirme raporları bulunabileceğini belirtmiştir.

2.1.9. Portfolyoların Saklanması ve Depolanması

Portfolyoları saklama ve depolama portfolyo süreci için önemli bir aşamadır(Gronlund, 1998). Öğretmen portfolyoları saklarken saklayacağı materyalin sağlamlığına, boyutuna, çok fazla yer kaplamamasına ve sınıfın mevcut saklama kapasitesine dikkate dikkat etmelidir (Garnett, 1993; Wortham vd., 1998). Pizza kutuları, ayakkabı kutuları, çekmeceler, klasörler, her bir çocuk için ayrı ayrı yapılmış cepli duvar askıları, akordeon dosyalar büyük boy zarflar, birbirine zımbalanmış alışveriş poşetleri portfolyoları saklamak için kullanılabilir (Gronlund, 1998; Lynch & Struewing, 2001; Shores & Grace, 1998; Wortham vd., 1998). Portfolyo uygulanmaya ilk başladığında bu tür dosyalar yeterli olabilirken zamanla tüm öğelerin tek bir dosyaya sığması pek mümkün değildir (Shores & Grace, 1998). Portfolyolar olabildiğince az yer kaplamalı ancak tüm yıl boyunca yapılan çalışmaları depolamaya yetecek kadar büyük olmalıdır. Portfolyoya sığmayacak kadar büyük üç boyutlu çalışmaların fotoğraflarını çekip saklamak (Lynch & Struewing, 2001) veya karton, plastik, ayakkabı veya pizza kutusu gibi çeşitli kutular kullanmak gerekebilir (Arter & Spandel, 1992; Gronlund & Engel, 2001; Hanson & Gilkerson,1999; Smith vd., 2003). Portfolyoları saklamak için tüm çocuklarda aynı materyali kullanmak sınıf düzeni ve depolama açısından kolaylık sağlayabilir (Wortham vd., 1998).

Portfolyo dosyası çocuğun zaman içindeki gelişimini gösteren çalışma örneklerinin belirli özelliklere göre ayrı ayrı bölümlerden oluşan bir dosya biçiminde olabilir (Gelfer & Perkins, 1992). Portfolyolar aylara, dönemlere veya gelişim alanlarına göre ayrılarak saklanabilir. Portfolyolar saklanırken portfolyonun amacına göre ayrılan bölümlere göre ayıraçlarla ayrılmalıdır. Öğretmen portfolyoyu gelişim alanlarına göre bölümlere ayıracaksa her bir gelişim alanını temsil eden tanımlayıcılar kullanabilir (Lynch & Struewing, 2001). Bunun için her bir çocuk için ayrı ayrı düzenlenmiş ve üzerlerinde isim yazılı olan cepli klasörler veya manila klasörleri kullanılabilir. Klasörlerdeki her bir cep sosyal ve duygusal, dil, bilişsel vb. gelişim alanlarına göre etiketlenerek bu gelişim alanlarına yönelik çalışma örnekleri bu alanlarda saklanabilir (Harris, 2009). Çocuğun fotoğrafları ve anekdot kayıtları gibi gözlem formları isimlerinin yazılı olduğu dosyalara konulabilir (Gronlund & Engel,

2001). Portfolyo dosyaları ucuz olmalıdır. Eğitim öğretim yılının başında ailelerden çocukları için bir dosya temin etmeleri sağlanabilir (Lynch & Struewing, 2001).

Portfolyoları saklarken dikkat edilmesi gereken diğer bir durum portfolyoların öğretmenler, çocuklar ve aileler için kolay erişilebilir olmasıdır (Garnett, 1993; Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996; Gronlund & Engel, 2001; Lynch & Struewing, 2001; Valencia, 1990; Wortham vd., 1998). Erişilebilirlik portfolyoların hem öğretmen hem de çocuklar tarafından incelenmesine, eklemeler yapılmasına, içerikleri üzerinde düşünmeye, planlamalar yapmaya, çocukların serbest zamanlarında portfolyolarıyla rahatça vakit geçirip düzenleme yapmalarına olanak tanır. Erişilebilirlik çocukları portfolyolarıyla çalışmaya teşvik eder (Valencia, 1990; Wortham vd., 1998). Portfolyolarda gizlilik önemli olduğundan ailelere sadece kendi çocuklarının portfolyolarına bakmaları gerektiğini belirten bir not gönderilebilir (Lynch & Struewing, 2001).

Okul öncesi eğitim ortamlarında portfolyoları depolamak ve düzenlemek için bir alanın belirlenmesi önemlidir (Gelfer & Perkins, 1996). Bir okul öncesi sınıfında çocukların portfolyoları sınıfın her yerini süsleyebilir (Shores & Grace, 1998). Sınıf içerisinde bir portfolyo merkezi belirlenebilir. Belirlenen bu alan yeni çalışma örneklerini toplamaya, paylaşmaya ve yansıtmaya motive edecek bir alan olmalıdır (Gelfer & Perkins, 1992; Gelfer & Perkins, 1996). Burada önemli olan portfolyoların çocukların erişebileceği, sürekli gözden geçirip güncelleyebileceği özellikle alçak raflarda yer almasıdır. Çocukların özel bilgilerinin yer aldığı bireysel (özel) portfolyolar, anlatı raporları ve diğer özel öğeler öğretmenin özel çekmecesinde saklanmalıdır (Shores & Grace, 1998).

Portfolyoları saklamak öğretmenler için önemli bir sorundur (Shores & Grace, 1998). Öğretmenler portfolyoları saklamada yer sıkıntısının önüne geçmek için teknolojik imkânları kullanabilirler. Uygun teknolojik donanım (Örneğin; bilgisayar, CD vb.) iki veya üç boyutlu çalışmaların fotoğraflarını saklamada kullanışlı bir yoldur (Wortham vd., 1998).

Öğretmenin portfolyoda neyin saklanacağını, aileye ve çocuğa neyin verileceğini belirlemesi gerekir (Lynch & Struewing, 2001). Tamamlanan portfolyolar eve gönderilir. Aileler çocuklarının gelişim süreçlerine yönelik toplanan bu belgeleri almaktan mutluluk duyarlar. Portfolyoların ne zaman eve gönderileceği öğretmen ve kurum yöneticisinin tutumuna bağlıdır. Bazı öğretmenler her dönem için iki farklı portfolyo dosyası oluşturup her dönem sonunda eve göndermeyi tercih edebilirler. Başka bir seçenek ise çocuk okuldan ayrılana kadar tek bir portfolyo hazırlayıp sadece yılsonunda eve göndermektir (Gronlund & Engel, 2001). Bununla birlikte çocuk sonraki yıl da aynı kuruma devam edecekse bazı öğeler

öğretmen tarafından saklanabilir. Böyle bir durumda öğretmen orijinalini saklamak yerine öğelerin kopyalarını tercih etmelidir. Özellikle portfolyonun özet raporunun öğretmen tarafından saklanması önerilir (Lynch & Struewing, 2001).

2.1.10. Portfolyo Sürecinde Yaşanan Zorluklar

Portfolyonun birçok avantajı olmasına karşın bazı dezavantajları da bulunmaktadır. Buna karşın portfolyoların avantajlarının dezavantajlarına göre daha fazla ağır bastığını belirtmek gerekir (Gullo, 2005).

Portfolyonun esnekliği portfolyoyu güçlü yapan bir unsurken aynı zamanda en büyük dezavantajlarından biridir. Portfolyonun yaygın kullanımının önündeki en büyük endişelerden biri sınıflar ve okullar arasındaki güvenirlik, tutarlılık ve eşitsizlik ilgili problemlerdir. Özellikle öğretmenler formal değerlendirme sonuçlarının daha güvenilir ve geçerli olduğuna inanmaktadırlar (Sewell vd., 2003; Valencia, 1990).

Değerlendirme sonuçlarının karşılaştırılabilir olmaması portfolyonun geçerlik ve güvenirliğine ilişkin diğer bir sorundur (Mokhtaria, 2015). Ayrıca portfolyoya eklenen çalışmaların çocuğun gelişiminin temsili olup olmadığının doğrulanmasına ilişkin zorluğu geçerlik ve güvenirlik sorunlarına yol açabilmektedir (Mills, 1996; Mokhtaria, 2015; Thompson, 1991). Portfolyodan çıkarılan sonuçlar değerlendirmeyi yapan kişiden büyük ölçüde etkilenir (Arter & Spandel, 1992). Her çalışma örneği, fotoğraf veya gözlem notları çocuğun gerçekte neyi başardığına ilişkin gelişimsel kanıt sunmayabilir (Arter & Spandel, 1992; Mills, 1996). Gelişimin her yönünü temsil eden kanıt bulmada yaşanan zorluklar değerlendirmenin derinliğini etkileyebilir (Mokhtaria, 2015). Özellikle kötü tasarlanmış, amaçları belirsiz, herhangi bir kritere dayanmayan portfolyolar çocuğun gelişimine vurgu yapmayan çeşitli çalışmaların koleksiyonundan öteye gitmeyebilir (Arter & Spandel, 1992; Sewell vd., 2003). Bazı durumlarda ise portfolyolar çocukların deneyimlerinin bir yansıması olmaktan ziyade öğretmenlerim yaptırdığı çalışmaların bir vitrini gibi gözükebilir (Knauf, 2017b). Böyle bir durumda çocuk kendisini yanlış temsil eden çalışmalar üzerinden değerlendirilerek öğretmenlere ve ailelere yanıltıcı bilgi verebilir. Kaç çalışma örneğinin çocuğun yeteneklerini ve gelişimini doğru şekilde yansıtacağını kestirememek, çocukla ilgili sadece çalışma örneği toplamanın bir süre sonra kafa karıştırıcı hale gelmesi (Gullo, 2005), tüm nitel verilerde olduğu gibi portfolyolardan elde edilen verilerin analizi ve verilerden anlamlı bir sonuç çıkarmanın zorluğu (Sewell vd., 2003) portfolyo hazırlamanın diğer

sınırlılıkları arasındadır. Portfolyoyu dikkatli bir biçimde tasarlamak, çalışma örneklerini doğru ve dikkatli bir şekilde seçmek, portfolyoda destekleyici kanıtlara yeterince yer vermek, fotoğrafın veya çalışma örneğinin gelişimsel ve eğitsel değerine ilişkin not yazmak bu sorunları azaltmak için önemlidir (Arter & Spandel, 1992; Mills, 1996; Mokhtaria, 2015; Thompson, 1991). Ayrıca portfolyonun amacı ve seçim kriterleri açıkça belirlenmişse portfolyodaki kanıtlar analiz sürecini oldukça kolaylaştırır (Sewell vd., 2003). Öğretmenler çocukları gözlemleme ve değerlendirme konusunda deneyim kazandıkça ürünün gerçekten önemli olup olmadığına daha kolay karar vererek bu sorunu aşabilirler (Mills, 1996; Thompson, 1991). Bununla birlikte öğretmenlerin diğer personellerle işbirliği yaparak çocuğun portfolyosunu değerlendirimesi daha nesnel sonuçlar elde edilmesini sağlayabilir (Sewell vd., 2003). Tutarlılığı sağlamanın diğer yolu destekleyici değerlendirme kanıtları toplamaktır. Destekleyici kanıtlar öğrenmeye ilişkin ek belgelerdir. Kanıtlar bağımsız olarak kendiliğinden ortaya çıkabileceği gibi, öğretmen ve çocuk tarafından da planlanabilir. Destekleyici kanıtlar çocuğun gelişiminin tam bir resmini çıkardığı, derinliğini ve çeşitliliğini sağladığı için oldukça önemlidir (Valencia, 1990).

Portfolyolar çok somut, tek tip hedefleri ve amaçları olan programları değerlendirmede, çocuğu ve programı nicel veya standarlaştırılmış normlarla değerlendirmede kullanışlı değillerdir (Sewell vd., 2003).

Portfolyolar günümüzde oldukça popüler bir değerlendirme aracı olmalarına karşın pek çok eğitimci bu araçların gerçekte ne amaçla ve nasıl kullanılacağına dair çok az bilgi sahibidirler. Öğretmenlerin portfolyoya yönelik eğitim eksikliği en önemli sorunlardan biridir (Wortham vd., 1998). Öğretmenlerin portfolyoları etkili bir biçimde kullanabilmeleri için iyi bir eğitim ve deneyime ihtiyaçları vardır (Mokhtaria, 2015; Shores & Grace, 1998; Wortham vd., 1998). Özellikle uyguladıkları programın amaçlarını, çocuğun gelişim sürecinde her bir gelişim alanı için hangi davranışların kritik olduğunu bilmeleri; bu kritik davranışların performans göstergelerini tanıyabilmeleri, fark etmeleri ve çocuklarla etkili bir biçimde çalışabilmeleri için sağlam temellerinin olması gerekir (Arter & Spandel, 1992; Shores & Grace, 1998). Portfolyo hazırlama hem öğretmen hem de çocuklar açısından sistematiklik gerektirir (Gelfer & Perkins, 1992). Ayrıca öğretmenlerin portfolyonun içerisinde yer alan anekdot kaydı tutma, gözlem formu hazırlama, kontrol listesi oluşturma gibi birçok değerlendirme yöntem ve tekniğine ilişkin bilgi birikimlerinin olması gerekmektedir (Shores & Grace, 1998).

Portfolyo değerlendirme öğretmenlere ilk başta zor ve alışılmadık gelebilir (Sewell vd., 2003). Öğretmenlerin yeni bir değerlendirme yöntemine geçmeleri yeni bir eğitim sistemine geçmek kadar zordur (Wortham vd., 1998). Portfolyolar öğretmenlerin ve okul yönetiminin çocukları değerlendirmeye yönelik bakış açılarında önemli değişiklik yapmalarını gerektirebilir. Öğretmenler için bu değişim bazen zor olabilir ve portfolyoya karşı direnç oluşturabilirler (Harris, 2009). Öğretmenler her ne kadar portfolyonun amacını ve felsefesini benimsemiş olsalar da yöneticilerin standart değerlendirmeleri daha hesap verilebilir bulmaları öğretmenleri formal değerlendirmelere yönlendirmektedir (Wortham vd., 1998). Ancak öğretmenler portfolyo hazırlama konusunda deneyim elde ettikçe bu değerlendirme yöntemine olan önyargıları azalacaktır (Arter & Spandel, 1992; Harris, 2009).

Geleneksel değerlendirmelere duyulan ilgi portfolyoları daha çok testlere benzemeye yönelik baskılara yol açabilmektedir. Oysaki portfolyolar standart testlere alternatif olarak geliştirilmiştir (Paulson & Paulson, 1994). Portfolyoları zorunlu bir değerlendirme aracı olarak kullanmak, gelişimin yansıtıcı yönünü göz ardı edip, kontrol listesine göre materyalleri bir araya getirmek portfolyonun temel faydalarının kaybolmasına neden olur (Barrett & Wilkerson, 2004).

Portfolyolar çocukların ilgi alanları, yetenekleri ve gelişimleri hakkında oldukça detaylı bilgi sağlarken portfolyo sürecinde sadece ürüne odaklanma gibi bir hataya düşülebilir. Estetik açıdan çekici ve özenle hazırlanmış portfolyolar pedagojik açıdan çocuğun benlik saygısı için önemlidir. Ancak portfolyoda esas olan çocuğun gelişimsel olarak ilerlemesinin kanıtlarını toplamaktır. Öğretmenin portfolyonun değil, çocuğun nasıl değiştiğine odaklanması gerekir (Lynch & Struewing, 2001).

Zaman problemi portfolyo sürecindeki başka bir zorluktur. Standart değerlendirmeler uygulayıcılar açısından nispeten daha az zaman alıp ve çok fazla çaba gerektirmezken, portfolyoların planlanması, düzenlenmesi ve uygulanması oldukça zaman alıcı bir süreçtir (Ratcliff, 2001; Seitz & Bartholomew, 2008). Zaman faktörü öğretmenler ve yöneticiler tarafından sıklıkla dile getirilen bir sorundur (Mokhtaria, 2015). Bu durumun en önemli nedeni öğretmenlerinin eğitim etkinliklerini ve değerlendirmeyi ayrı birer etkinlik olarak görmeleridir. Yazılı kayıtların çok fazla zaman alması ve öğretmenlerin değerlendirmeye çok fazla zaman harcamamak istememeleri önemli bir sorundur (Sewell vd., 2003; Shores & Grace, 1998). Özellikle çocukları sürekli olarak gözlemlemek sınıfta yapacakları etkinliklerin önünde bir engel olarak görebilmektedir (Gronlund & Engel, 2001). Portfolyo

hazırlarken zaman sorununu aşmak için portfolyo hazırlamayı sınıf rutini haline getirmek gerekir (Ratcliff, 2001; Seitz & Bartholomew, 2008).

Portfolyo değerlendirmede yaşanan zorluklardan biri de ailelerle ilgilidir (Wortham vd., 1998). Alışılmadık bir değerlendirme sistemi için ailelerin desteğini alamama durumu söz konusu olabilir (Mokhtaria, 2015). Aileler çocuklarını aynı sınıf veya yaş grubundaki çocuklarla karşılaştırabildikleri, sayısal bir puan beklentisi olan değerlendirme türlerine daha alışkındırlar. Ailelerin portfolyoların çocuklarının başarılarını daha iyi yansıttığına ve çocuğun gelişimini değerlendiren geçerli bir araç olduğuna güvenmeleri ve ikna edilmeleri gerekmektedir (Gullo, 2005; Wortham vd., 1998).

Aileleri portfolyo sürecine etkili bir biçimde dahil edememek bu süreçte yaşanan diğer zorluklardandır. Öğretmenler sürece aileleri dahil etmek istiyorsa portfolyo hakkında ailelere yeterince bilgi vermelidir (Wortham vd., 1998).

Fizibilite ve maliyetle ilgili sorunlar portfolyo sürecinde yaşanan başka bir zorluktur (Mokhtaria, 2015). Portfolyo içerisinde önemli bir yere sahip olan fotoğrafların renkli baskılarını almak veya sınıfta bunlar için bir dijital fotoğraf makinesi bulundurmak masraflı olabilir (Lynch & Struewing, 2001; Shores & Grace, 1998). Portfolyoya dahil edilecek öğelerin bir kısmının fotokopi ile çoğaltılması gerekebilir. Özellikle renkli fotokopi çekmek oldukça maliyetli bir iştir. Renkli fotokopiye olan erişim ayrı bir sorundur (Shores & Grace, 1998). Veri toplamak için ses ve video kayıtlarının kullanılması için bazı masraflar söz konusu olabilir. Bu durumu çözmek için okul bütçesinden veya ailelerden mali destek istenebilir (Thompson, 1991).

Portfolyoların nerede depolanacağı ve saklanacağı durumu ise öğretmenler için diğer bir sorundur (Gronlund & Engel, 2001; Gullo, 2005; Shores & Grace, 1998; Thompson, 1991). Bir sınıftaki çocuk sayısı, toplanan çalışma örnekleri sayısı ile çarpıldığında saklanacak çalışma örneği sayısı kontrol edilemez hale gelebilir. Bu soruna olası çözüm yolu çalışma örneklerinin taranarak veri depolama aygıtlarında saklanmasıdır (Gullo, 2005).

2.2. E-Portfolyolar

Alan yazında elektronik portfolyo, web temelli portfolyo (webfolyo), dijital portfolyo, dijital dosya, dijital klasör, çevrimiçi portfolyo, pedagojik dokümantasyon teknolojileri gibi farklı şekillerde adlandırılan (Abrami & Barrett, 2005; Barrett, 2000a; Butler, 2010; Goodman, 2015; Picher, 2019; Wade, Abrami & Sclater, 2005) e-portfolyolar için çeşitli tanımlamalar

yapılmıştır. E-portfolyolar metin, görüntü, video ve ses kaydı dahil olmak üzere görsel ve işitsel içeriği depolayabilen, çeşitli pedagojik süreçleri ve değerlendirme amaçlarını desteklemek için tasarlanmış dijital bir kapsayıcı olarak tanımlanmaktadır (Abrami & Barrett, 2005; Meyer, Abrami, Wade, Aslan & Deault, 2010). Butler (2010) e-portfolyoları bilgisayar destekli bir ortamda oluşturulan ve yalnızca metni değil, aynı zamanda dijital görüntüleri, web sitelerini, ses ve video dosyalarını içeren bir portfolyo olarak tanımlamıştır (Butler, 2010). Lorenzo ve Ittelson (2005) e-portfolyoları dijitalleştirilmiş çalışma koleksiyonu, geri bildirim ve süreç içerisindeki beceri gelişimi ve başarıları göstermek için kullanılan yansımalar olarak ele almıştır. Sutherland ve Powell'a (2007) göre e-portfolyo, dijital nesnelerin, fikirlerin, yansıma öğelerinin, geri bildirimin vb. kasıtlı bir koleksiyonudur. Challis (2005) ise e-portfolyoları belirli amaçlar için kasıtlı olarak toplanan, kişinin gelişimini ve başarılarını gösteren, dijital olarak depolanabilen ve uygun bir yazılımla yönetilebilen araçlar olarak tanımlamıştır.

E portfolyoların genel olarak devlet kurumları, kamu kuruluşları, iş ve sanayi sektörü, pazarlama, istihdam, kariyer hizmetleri, profesyonel gelişim, yaşam boyu öğrenme, sürekli eğitim, akreditasyon ve okul öncesi eğitimden lisansüstü eğitimin sonuna kadar pek çok sektör ve alanda kullanıldığı bilinmektedir (Barret, 2007; Buzzetto-More, 2010a).

Eğitim amaçlı kullanılan e-portfolyolar genellikle gelişimseldir ve bireyin zaman içerisindeki gelişim süreci ve sonucunu sistematik olarak belgelemek ve sunmak için tasarlanmışlardır (Barret, 2007; Buzzetto-More, 2010a; Chang vd., 2014). Bunun yanı sıra değerlendirmeyi kolaylaştırma ve anlamlı hale getirme, eleştirel ve yansıtıcı düşünmeyi geliştirme, üst bilişsel öğrenmeyi destekleme veya bireyin başarılarını gösterme gibi amaçlara da hizmet ederler (Buzzetto-More, 2010a).

E-portfolyolar değerli bir öğrenme ve değerlendirme aracıdır. E-portfolyo bir bireyi, grubu veya kurumu temsil eden gösteriler, kaynaklar ve başarıları içeren sayısallaştırılmış bir eserler koleksiyonudur. Bu koleksiyon, bir web sitesinde, CD-ROM veya DVD gibi diğer elektronik ortamlarda arşivlenen metin temelli, grafik veya multimedya öğelerinden oluşabilir. Bir e-portfolyo basit bir koleksiyondan daha fazlasıdır. Aynı zamanda oluşturulan ürün veya projeleri yönetmek, düzenlemek ve kimlerin görebileceğini kontrol etmek için bir yönetim aracı olarak da hizmet edebilir (Lorenzo & Ittelson, 2005b).

E-portfolyo geliştirmenin başlangıçtaki amacı iki boyutlu çalışma ve video kayıtlarını saklayabilecek bir veri depolama sistemi tasarlamak (Campbell, 1996; Wall, Higgins, Miller & Packard, 2006) ve karmaşıklığı azaltmak (Buzzetto-More, 2010a) olmasına karşın Barrett

(2007) e-portfolyoları sadece teknolojik bir değişim değil yenilikçi bir öğrenme yaklaşımı olarak tanımlamaktadır. E-portfolyolar yalnızca içeriği düzenledikleri için değil, aynı zamanda çeşitli pedagojik ve değerlendirme süreçlerini desteklemek üzere tasarlandıkları için önemli bir öğrenme aracı haline gelmişlerdir (Meyer vd., 2010).

E-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolardan evrimleşmiştir. Her iki portfolyonun amacı, pedagojik ve değerlendirme süreçleri aynıdır (Barrett & Knezek, 2003). Portfolyo pedagojisi, uygun iletişim yöntemlerini kullanarak başarı, öğrenme ve gelişim sürecini sergileme, yansıtma ve değerlendirme için kullanılabilir (Boulton, 2014; FitzPatrick & Spiller, 2010). E-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolardaki gibi aynı tür bilgileri içerir fakat bilgi elektronik olarak toplanır, depolanır ve yönetilir (Lambert & Corrin, 2007). Benzer olarak e-portfolyo sürecinde kâğıt temelli portfolyolarda olduğu gibi topla, seç ve yansıt süreci uygulanır (Samuel & Haque, 2010). Ancak e-portfolyoların gücü, yansıtıcı öğrenme uygulamalarının kapsamlı kullanımında yatmaktadır. İçerikle ve başkalarıyla olan etkileşim, yansıtıcı öğrenme süreci, öğrenme sürecini yaratıcı bir şekilde tasarlayabilme, sürekli geri bildirim ve özgün değerlendirmeler aracılığıyla öğrenenlerde önce kendi kendine öğrenme ve kendi kendini değerlendirme becerilerini geliştirmeyi daha sonra akranlarıyla beraber öğrenmeyi ve bilgi üretebilmeyi sağlar (Cheng & Chau, 2013; De Jager, 2019). Bu sebeple e-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolara göre daha etkili bir öğrenme aracı olarak ele alınmaktadırlar (TeachOnline, 2014).

E-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara göre birçok avantajı olduğu vurgulanmaktadır. Kâğıt temelli portfolyoların temel eksikliği bilgiye erişim ve iletişim sorunu olarak ele alınabilir (Kankaanranta, 2001). Kâğıt temelli portfolyolar gibi e-portfolyolar da çocuğun çalışma örneklerini barındırır. Ancak Web 2.0 teknolojisi ile işbirlikli araçların kullanımı öğretmenlerin çocukların çalışma örneklerini dijital olarak kaydetmesini, paylaşmasını ve sergilemesini sağlar (Bates, 2014). Kâğıt temelli portfolyoların aksine e-portfolyolar Web 2.0 teknolojileri aracılığıyla içeriğe daha geniş bir kitlenin erişebilmesine olanak tanır (Buzzetto-More, 2010a; Cheng, 2008; Chye, Liau & Liu, 2013; Meyer vd., 2010). Bu tür bir eşzamanlı erişim kâğıt temelli portfolyolar için hantal bir kopyalama işlemi ile mümkündür (Samuel & Haque, 2010).

Multimedya araçlarıyla desteklendiğinden e-portfolyolarda öğrenme sürecini ve ilerlemeyi organize etmek ve görünür hale getirmek kâğıt temelli portfolyolara göre daha kolaydır (Abrami & Barrett, 2005). E-portfolyolar öğrenme sürecine ilişkin pekiştirilebilir şeffaf kanıtlar sunarken, eğitimcilerin öğrenme sürecine ilişkin anında geri bildirim vermesine

olanak tanır (Venville, Cleak & Bould, 2017). Ayrıca kullanıcının gelişim ve öğrenme süreci üzerinde daha derinlemesine düşünmesini ve bunu başkalarıyla paylaşmasını sağlayarak iletişim ve işbirliğini teşvik eder (Barrett, 2010; Buzzetto-More, 2010a).

Kâğıt temelli portfolyolar bireyin gelişiminin çoklu biçimlerini göstermede dezavantajlı hale gelmiştir (Kankaanranta, 2001). E-portfolyoların multimedya formatında farklı tür dosyalar içerebilmesi, gerçek bir performansın video ve ses kayıtlarının, sanat çalışmalarının fotoğraflarının vb. e-portfolyoya dahil edilmesini (Abrami & Barrett, 2005; Cummings & Maddux, 2010) ve kullanıcının kendini farklı yollarla ifade edebilmesini mümkün kılar (Buzzetto-More, 2010a). Fotoğraf, video ve ses kaydı gibi farklı dosya türlerini ekleyebilme daha esnek ve özelleştirilebilir bir yapı sunar (Samuel & Haque, 2010). Ayrıca e-portfolyolarda yer alan görsel ve işitsel öğeler kâğıt temelli portfolyolara göre daha uyarıcı bir ortam sağlarken, yarattığı ortam günümüzün öğrenme stiline oldukça uygundur (Barrot, 2016). E-portfolyo kullanmak belirli bir teknolojik beceri gerektirir. Bu sebeple günümüzün ihtiyaç duyduğu teknolojik becerilerin gelişimini sağlar (Barrett, 2011).

Kâğıt temelli bir portfolyonun aksine e-portfolyolar; verinin depolanmasına, istenildiği vakit ulaşılmasına, güncellenmesine ve gerektiğinde çeşitli elektronik ya da fiziksel biçimlerde değerlendirmeye sunulabilmesine olanak tanımaktadır (Lambert & Corrin, 2007). Kâğıt temelli portfolyolar, veri arama, düzenleme, kaydetme ve yönetmede çok fazla zaman ve insan gücüne mal olur. Özellikle ses ve video gibi her türlü dosya biçimi eklenemez (Chang vd., 2014). Dijitalleştirilmiş oldukları için, e portfolyoların yönetimi kâğıt temelli portfolyolara göre daha az hantaldır (Cummings & Maddux, 2010). Tüm belgeler tek bir ortamda bulunduğundan (Samuel & Haque, 2010) içeriğe kolay bir erişim sağlayarak belirli bileşenleri aramayı ve bulmayı kolaylaştırır (Abrami & Barrett, 2005; Challis, 2005; Cummings & Maddux, 2010; Strudler & Wetzel, 2005). E-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolara göre çaba, kâğıt ve zamandan tasarruf sağlayarak maliyeti düşürür ve verimliliği artırır. Aynı zamanda kullanıcı, aile, öğretmen vb. tarafından taşınması ve paylaşılması kolaydır (Abrami & Barrett, 2005; Barrot, 2016; Challis, 2005; Cheng, 2008; Chye vd., 2013; Meyer vd., 2010; Strudler & Wetzel, 2005). E-portfolyodaki veriler bir CD'ye veya dijital ortamlara çok kolay ve hızlı bir şekilde aktarılabilir (Abrami & Barrett, 2005).

Kâğıt temelli portfolyolarda yıl boyunca toplanan çalışma örneklerinin nasıl saklanacağı diğer bir sorundur. E-portfolyolar sayesinde çalışma örneklerinin dijital ortama aktarılması

bu sorunun çözümünde önemli bir avantaj olarak ele alınmaktadır (Barrot, 2016; Kankaanranta, 2001).

2.3. Erken Çocukluk Eğitiminde E-Portfolyolar

Geleneksel kâğıt temelli portfolyolar erken çocukluk eğitim ortamlarında uzun süredir kullanılmasına karşın (Opitz & Ford, 2006), eğitim ortamlarında teknoloji kullanımının artması e-portfolyoların kullanımını da arttırmıştır (Bates, 2014). E-portfolyolar eğitimin ilk, orta ve yükseköğretim kademelerinde yaygın olmakla birlikte okul öncesi eğitimde nispeten yenidir (Hooker, 2016). Öğretmenlerin, çocukların ve ailelerin çocuğa yönelik gelişim ve öğrenme süreçlerini belgelemelerini ve paylaşmalarını sağlayan e-portfolyolar (Goodman & Cherrington, 2015) aynı zamanda ailelerle iletişim kurmanın alternatif yollarını sağlayan bir yeniliktir (Penman, 2014). Okul öncesi dönemde kullanılan e-portfolyolar hâlihazırda kullanılan kâğıt temelli portfolyoların dijital versiyonlarıdır (Penman, 2014). Bu portfolyolar genellikle çocukların çalışma örneklerini ve farklı gelişim alanlarına yönelik kanıtlarını içerir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

E-portfolyonun amacına bağlı olarak çocukların gelişim ve öğrenme süreçleri farklı şekillerde derlenerek aile veya ilkokul öğretmeni gibi çocukla ilgili kişilerin paylaşımına açılabilir. E-portfolyonun sunduğu özellikler sayesinde çocuğun gelişim ve öğrenme süreci fotoğraf, video ve ses kaydı gibi çeşitli biçimlerde belgelenebilir. E-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolarda olduğu gibi aile, öğretmen ve çocuğun birlikte gerçekleştirdiği portfolyo sunumlarına kaynaklık edebilir. Ayrıca çocuklar aileleri, akrabaları ve arkadaşlarıyla e-portfolyolarını kolaylıkla paylaşabilirler (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

Günümüzde e-portfolyo oluşturmak içinDrupal ED, Elgg, Epsilen, Exabis, Factline, Fronter, Mahara, Movable Type, OSPI; PebblePad, Sakai, Taskstream, Wordpress (Cheng, 2008; Himpsl & Baumgartner, 2010), Seesaw, Edmodo, FreshGrade, Sesame (Buchholz & Riley, 2020) gibi çeşitli platformlar mevcut olmasına karşın, erken çocukluk döneminde kullanılabilecek uygulama sayısı sınırlıdır. Özellikle Yeni Zelanda'da Educa ve Storypark erken çocukluk döneminde kâğıt temelli portfolyolar yerine çevrimiçi sürümleri tercih eden eğitimciler için iki e-portfolyo uygulamasıdır. Her iki e-portfolyo uygulaması öğrenme hikâyesi şablonları, video kaydı, fotoğraf, pdf vb. içeriklerin yüklenmesine olanak tanır. Ayrıca uygulamalara bilgisayar, telefon ve tablet gibi teknolojik araçlarla kolaylıkla erişilebilir. Her iki uygulamanın da aile katılımını destekleme, öğrenmeyi bireyselleştirme

ve görünür hale getirme, ailelerin çocuklarının öğrenmesine daha fazla dâhil olmasını sağlama gibi amaçları bulunmaktadır (Educa, 2022; Storypark, 2022). Bununla beraber bazı araştırmacılar tarafından tasarlanan ve birkaç anaokulunda test edilen "Ning Xiner Growth Records" gibi e-portfolyo uygulaması da bulunmaktadır (Liu & Liu, 2019).

2.3.1. E-Portfolyoların Çocuğa Katkıları

Kâğıt temelli portfolyolarda olduğu gibi, e-portfolyolar da, öğrenenin sadece bilginin alıcısı olmaktan ziyade aktif olarak öğrenmelerine katılmalarını mümkün kılan öğrenci merkezli öğrenme yaklaşımının bir parçasıdır (Tosh, Light, Fleming & Haywood, 2005). E-portfolyolar bireyi öğrenme sürecinde aktif kılarak öğrenme sürecinin daha anlamlı hale getirilmesini sağlar (Barrett, 2007; Buzzetto-More, 2010a; Buzzetto-More, 2010b; Sutherland & Powell, 2007).

Boardman (2007) dijital platformların çocuklara kendilerini dışarıdan bir bakış açısıyla gözlemleme fırsatı verdiğini belirtmiştir. E-portfolyolar çocukların bir aynaya bakar gibi kendi öğrenme süreçlerini ve güçlerini görmelerini sağlar (Parnell & Bartlett, 2012). Çocuklar e-portfolyo aracılığıyla öğrenme ve gelişim süreçlerine, ilgi, yetenek ve başarılarına, geliştirilebilir yönlerine ilişkin farkındalık kazanırlar (Brown, 2002; Darling, 2008; Schallhart & Wieden-Bischof, 2010; Wade vd., 2005; Wall vd., 2006). Böylece çocuklar değerlendirme süreçlerine daha fazla dahil olabilirler (Wade vd., 2005).

E-portfolyoların hem öğretmenler hem de öğrenenler için gelişim ve ilerlemeyi daha belirgin, görünür ve şeffaf hale getirmesi çocuğa öğrenme süreci üzerinde daha fazla kontrol yetkisi verir (Hartnell-Young vd., 2007). E-portfolyo sürecinde çocuklar en önemli gördükleri projeleri seçerek çevrelerini nasıl organize edeceklerini ve şekillendireceklerini kendileri belirlerler (Tsirika vd., 2017). Çocukların kendi öğrenme kanıtlarını seçmeleri, farklı kanıtlar arasında bağlantı kurmalarını (Bauer & Dunn, 2003; Lorenzo & Ittelson, 2005a; Mcalpine & Weston, 2002; Reardon, Lumsden & Meyer, 2005) ve kendileri için hedef belirlemelerini (Hartnell-Young & Morriss, 2006) sağlar. Böylece e-portfolyolar çocukları kendi öğrenmelerinden sorumlu bağımsız öğrenenler olma yolunda destekler (Beckers, Dolmans & Van Merriënboer, 2016; Hewett, 2004; Johnson & Rayman, 2007; Wall vd., 2006). E-portfolyo aracılığıyla çocuklar deneyimlerini yansıtma ve edindikleri bilgileri nasıl anladıklarını belirleme sürecine dâhil olurlar (Tsirika vd., 2017).

E-portfolyo oluşturmak derinlemesine öğrenme sürecinin önemli bir parçası olan yansıtıcı düşünme becerisinin gelişimini etkili bir biçimde destekleyen bir süreçtir (Basken, 2008; Butler, 2010; Chang & Tseng, 2009; Hartnell-Young vd., 2007; Kidwai, Johnson, Hsieh & Hu, 2010; Stefani, Mason & Pegler, 2007). E-portfolyo süreci yansıtıcı düşünmeyi, öğrenmenin anlamlandırılmasını ve sonraki öğrenme süreçlerinin planlamasını destekler (Buzzetto-More, 2010a).

E-portfolyo sürecinde öğretmenler, çocukların çalışmalarını e-portfolyoya yükler, depolar ve onları öğrenme ve gelişim süreçleri hakkında yorum ve değerlendirme yapmaya teşvik eder (Wall vd., 2006).

Çocuğun zaman içerisindeki ilerlemesi üzerinde düşünmesi e-portfolyoların en değerli özelliklerinden biri olarak ele alınmaktadır (Hartnell-Young vd., 2007). E-portfolyolar, öğrenenlerin kendi kendine yansıtma ve başkalarından gelen değerlendirmeler yoluyla öğrenme süreçlerini ve sonuçlarını gözden geçirmelerini sağlar (Palmer, Holt, Hall & Ferguson, 2011).

E-portfolyoların kolay erişilebilir ve saklanabilir olması çocukların e-portfolyolarını, öğrenme ve gelişim süreçlerini daha fazla sahiplenmesi (Goodman, 2015) ve her türden yansıma için önemli bir olanak sağlar (Riedinger, 2006). Steele (2007) yaptığı araştırmada portfolyoların erişilebilir olmasının çocukların çalışmalarını daha fazla gözden geçirmelerini sağlayarak eleştirel ve yansıtıcı düşünme becerilerine katkı sağladığını belirlemiştir.

E-portfolyoların yansıtıcı doğası öğreneni tekrar tekrar geriye bakmaya ve öğrenme kanıtları üzerinde düşünmeye sevk ederek sürekli öz değerlendirmeyi teşvik eder (Abrami, Savage, Wade, Hipps & Lopez, 2008; Bauer & Dunn, 2003; Chang & Tseng, 2009; Eman, 2017; Mcalpine & Weston, 2002; Reardon vd., 2005). Anlamlandırma, bağlantı kurma, değerlendirme, destekleme gibi üst düzey yansıtıcı düşünmenin doğasında bulunan beceriler aynı zamanda üst düzey öğrenmeyi de destekler. Artan öz değerlendirme ve yansıtıcı düşünme becerisi, eleştirel düşünme becerisinin gelişimine katkıda bulunur (Buzzetto-More, 2010b).

E-portfolyoların sağladığı geribildirim ve işbirliği çocukların çalışmalarının niteliğini iyileştirmelerine yardımcı olan akran ve öğretmen geri bildirimini destekler. Geri bildirim, öğretmenleri, akranları ve aileleri içeren etkileşimli bir süreçtir (Hartnell-Young vd., 2007). E-portfolyonun, aktif öğrenmeyi desteklemesinin diğer bir nedeni çocuğun akranlarının çalışmaları hakkında tartışmasını ve yansımayı kolaylaştırmasıdır (Oakley, Pegrum &

Johnston, 2014). Çocuklar çalışmalarını değerlendirmek için belirli amaçlar ararlar ve mevcut bilgilerine dayalı olarak projelerini karşılaştırmaya çalışırlar (Lin, 2008). Çocuğun e-portfolyo aracılığıyla kolayca geribildirim alması öz ve akran değerlendirme yapmasını kolaylaştırarak yansıtıcı düşünme becerisinin gelişimine de katkıda bulunur (Oakley vd., 2014). E-portfolyonun sınıf içinde veya dışında çocukların akranlarının çalışmalarını değerlendirme motivasyonunu artırdığı belirlenmiştir (Butler, 2010; Wade vd., 2005).

E-portfolyoların çocukların entelektüel ve sosyal gelişimlerine katkıda bulunma, gibi işlevleri vardır (Buzzetto-More, 2010a). E-portfolyolar sayesinde çocukların çalışmalarını akranları, öğretmenleri ve aileleri ile paylaşması kolaylaşır (Wade vd., 2005). E-portfolyolar fotoğraf, video ve ses kaydı içerdiğinden kâğıt temelli portfolyolara kıyasla yazılı bir metine daha az ihtiyaç duyar. Bu sebeple özellikle okul öncesi dönem çocuklara kendilerini ifade etmede alternatif yollar sunar (James & Cane 2009). Aynı zamanda çocuklar öğrenme ürünlerini kendi başlarına daha iyi bir biçimde anlamlandırabilirler (Knauf, 2019).

E-portfolyolar etkili bir biçimde kullanıldığında çocukları arkadaşlarının önünde çalışmalarını sunmaya, birbirlerini desteklemeye ve çalışmaları hakkında birbirleriyle iletişim kurmaya teşvik eder (Habeeb & Ebrahim, 2019). Özellikle fotoğraflar, videolar ve ses kayıtları çocuklar ve yetişkinler arasında iletişim başlatmayı kolaylaştırır (Knauf & Lepold, 2021). Ailelerin çocuklarının çalışmalarına evden kolaylıkla ulaşması, çalışmaları hakkında çocuklarına daha fazla soru sormalarını ve çocuklarıyla daha fazla etkileşim kurmalarını sağlarken aynı zamanda çocuklarına öğrendiklerini paylaşma ve deneyimleri hakkında daha fazla düşünme fırsatı verir (Parnell & Bartlett, 2012). Öğretmenler ise e-portfolyoya yükledikleri ürünler aracılığıyla öğrenme süreci ve başarıları hakkında çocukları yorum yapma konusunda motive edebilir (Wall vd., 2006). E portfolyolar sadece çocukların aileleri, akranları ve öğretmenleriyle iletişimini teşvik etmekle kalmaz aynı zamanda yansıtmalar yoluyla üstbilişsel gelişimi de sağlar. E-portfolyolarda yansıtma çok önemli bir rol oynar (Buzzetto-More, 2010a).

Çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerini gözden geçirebilmeleri çocuklar için önemli bir motivasyon unsurudur (Campbell, 1996). Bu durum çocukların deneyimlerinin psikolojik düzeyde ödüllendirilmesini ve kişisel doyumlarına sağlar (Sherry & Bartlett, 2005). Erken yaşlardan itibaren, başarıya ilişkin kanıt toplamak, çocukların benlik saygısı üzerinde olumlu bir etkiye sahiptir (Hartnell-Young vd., 2007; Schallhart & Wieden-Bischof, 2010). Örneğin, matematik alanında çok fazla kanıt ortaya koyamayan bir çocuğun bisiklete binerken çekilen bir fotoğrafını e-portfolyosuna eklemek çocuğun özgüveni ve ailesi açısından oldukça

değerlidir (Hartnell-Young vd., 2007). Aynı zamanda çocuğun e-portfolyoda kendi çalışma, fotoğraf ve videolarını görmesi, öğretmen tarafından çalışmalarına önem verildiğini düşünmesini ve kendini değerli hissetmesini sağlar (Parnell & Bartlett, 2012). Bu sebeple e-portfolyolar öğrenenlerin özyeterliği üzerinde olumlu etkilere sahiptir (López-Crespo, Blanco-Gandía, Valdivia-Salas, Fidalgo & Sánchez-Pérez, 2022).

E-portfolyolar günümüzün öğrenenlerinin öğrenme stiliyle uyumu nedeniyle oldukça uyarıcıdırlar (Cheng, 2008; Chye vd., 2013; Meyer vd., 2010). Öğrenenler bilgi ve iletişim teknolojilerini kullanırken daha fazla motive olurlar ve sürece daha fazla katılırlar (Hartnell-Young vd., 2007). Aynı zamanda e-portfolyolar çocukların bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik becerilerinin gelişimine katkıda bulunur (Abrami & Barrett, 2005; Wade vd., 2005).

2.3.2. E-Portfolyoların Öğretmene Katkıları

Öğretmenler e-portfolyo aracılığıyla çocukların süreç içerisindeki öğrenme ve gelişim süreçlerini kolaylıkla belgeleyebilir (Abrami & Barrett, 2005; Buzzetto-More, 2010a; Challis, 2005; Samuel & Haque, 2010; Smith & Tillema, 2003). E-portfolyo uygulamasındaki etiketleme vb. çeşitli uygulamalar uygulanan programın kazanımlarıyla çocukların çalışma örneklerinin, fotoğraflarının, videolarının ilişkilendirilmesini sağlayarak gelişim ve öğrenme sürecinin daha görünür olmasına olanak tanır (Barrett, 2000b; White vd., 2021). Çocukların öğrenme çıktıları ve program arasında kurulan bu ilişki öğretmenin çocukları daha yakından tanımasına fırsat verir (Bashook, Gelula, Joshi & Sandlow, 2008).

E portfolyolar etkili bir biçimde kullanıldığında değerlendirme için güçlü birer araç haline gelirler (Buzzetto-More, 2010a; Parnell & Bartlett, 2012; Tang & Lam, 2014; White vd., 2021; Yastibas & Cepik, 2015). E-portfolyoya dâhil edilebilen fotoğraf, video ve ses kaydı gibi farklı veri türleri çocuğa farklı açılardan bakmayı kolaylaştırarak çok boyutlu ve bütünsel bir değerlendirme sağlar (Barrett, 2000b; Butler, 2010; Campbell, 1996; Hewett, 2004). E-portfolyolar sayesinde hem biçimlendirici hem de özetleyici değerlendirme gerçekleştirilebilir (Beck, Livne & Bear, 2005; Buzzetto-More, 2010b; Klenowski, Askew & Carnell, 2006). Özellikle e-portfolyoların fikir alışverişini ve geri bildirimi kolaylaştırması biçimlendirici değerlendirmeyi güçlendirir (Lorenzo & Ittelson, 2005a).

E-portfolyolar çocukların değerlendirilmesine yardımcı olurken öğrenmeyi daha anlamlı hale getirir (Buzzetto-More, 2010b). E portfolyolar doğası gereği iletişimsel araçlardır. Çocuklara anlamlı geri bildirimler vermek ve çocuğun gelişimini tartışmak e-portfolyolar

aracılığıyla kolaylıkla yapılabilir (Delmont, 2003). Öğretmenin çocuklar hakkında topladığı fotoğraf, video ve ses kaydı gibi farklı veri türleri çocukların gelişimini paylaşmaya yeni bir boyut kazandırarak (Penman, 2014) çocuklar, aileler ve meslektaşlarıyla iletişim ve işbirliğini kolaylaştırır. Bu durum çocukla ilgili herkesin çocuğun gelişimini anlamasını ve katkıda bulunmasını sağlar (Parnell & Bartlett, 2012). Birçok e-portfolyo uygulamasında yer alan geribildirim sistemi paylaşım ve iletişimi kolaylaştırarak (Kidwai vd., 2010) öğretmeni çocukların gelişimini belgeleme (Penman, 2014), öğrenme ve gelişim süreciyle daha fazla ilgilenme konusunda motive eder (Goodman & Cherrington, 2015).

E-portfolyolar gelişim ve öğrenme sürecinin izlenebilir olmasını sağlar (Hartnell-Young vd., 2007; Schallhart & Wieden-Bischof, 2010; White vd., 2021). E-portfolyolarda çocuğun gelişim ve öğrenme süreci öğretmen için daha belirgin hale gelir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010). Bu da öğretmenin her bir çocuk için planlama yapmasına yardımcı olur (Goodman & Cherrington, 2017; Meyer vd., 2011). Çocuklarla ilgili belgelere tek bir yerden erişim (Parnell & Bartlett, 2012), öğretmenin tüm çocuklara yönelik gözlem yaptığından ve takip ettiğinden emin olmasını kolaylaştırır (White vd., 2021). Öğretmenin çocuğun evdeki ve okuldaki çalışmalarına uzaktan erişebilmesini sağlar (Wade vd., 2005). İzlemenin kolaylaşması ve e-portfolyoya kaydedilen veriler sayesinde öğretmen çocuğun evdeki yaşamı, çocuk ve ailesi arasındaki etkileşim hakkında fikir edinebilir (Penman 2014; White vd., 2021).

E-portfolyolar evrak işlerini azaltarak zamanın daha verimli kullanılmasını sağlar (Piper, D'Angelo & Hollan, 2013). Öğretmene çocukların öğrenme ve gelişim sürecinin belgelenmesinde hızlı ve kolay bir yol sunar (Penman, 2014). E-portfolyolar öğretmenlerin çocukların çalışmalarını tarih, isim ve konuya göre etiketlendirip başlıklandırarak düzenlemesine olanak tanır (Bates, 2014; Butler, 2010; Wade vd., 2005).

E-portfolyolar kâğıt tasarrufu sağlayarak maliyetin azaltılmasına katkıda bulunur (Butler, 2010; Collins & O'Brien, 2018; Şerefli & Erdoğan, 2021). Akıllı telefon ve tabletlerin yaygın olarak kullanılması, fotoğraf çekmenin kolay ve ücretsiz olması öğretmenlerin çok az maliyetle veya ücretsiz olarak e-portfolyo oluşturmasını sağlar (Shapero, 2017). Ayrıca çalışma örneklerinin fiziksel ortamdan bağımsız olarak dijital ortamda saklanması depolama sorununu ortadan kaldırır (Birks, Hartin, Woods, Emmanuel & Hitchins, 2016; Butler, 2010; Garrett, MacPhee & Jackson, 2013). Bu durum özellikle çok fazla çalışma örneği üretilen okul öncesi sınıfları için (Gronlund, 1998) önemli bir avantaj olarak ele alınabilir.

E-portfolyolar öğretmenin sınıf içi uygulamalarını aileler ve kurum açısından daha görünür olmasını sağlayarak hesap verilebilirliği artırır (White vd., 2021).

2.3.3. E-Portfolyoların Aileye Katkıları

E-portfolyolar ailelerin çocuklarının çalışma örneklerine daha kolay ulaşmasını (Bates, 2014; Hewett, 2004; Kankaanranta, 2001; Page, 2012), çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecine ilişkin belgelere istedikleri zaman istedikleri yerden erişmesini sağlar (Buzzetto-More, 2010a; McFadden & Thomas, 2016; Wade vd., 2005). Aynı zamanda e-portfolyolar ailelerin çocuklarının evdeki deneyimlerini e-portfolyosuna kolayca yüklemesine fırsat tanır (Bates, 2014). E-portfolyolar yoluyla artan hızlı ve kolay erişim ailelerin çocuklarının öğrenme deneyimlerine daha kolay katılımını sağlayarak aile katılımını artırır (Bates, 2014; Beecher & Buzhardt, 2016; Hewett, 2004; Kankaanranta, 2001; Page, 2012; Picher, 2019).

Kâğıt temelli portfolyolardan farklı olarak, elektronik belgeler ev ve okul arasında iletişim kurmak için etkileşimli bir yol sağlar (Lim & Cho, 2019). Erken çocukluk eğitim ortamlarında e-portfolyoların kullanımı ailelerin çocuklarının sınıftaki öğrenme deneyimlerinden haberdar olmalarına ve uygulanan eğitim programını anlamalarına yardımcı olur (Picher, 2019). Bu etkileşim okul ve aile arasındaki iletişim ve işbirliğine (Buzzetto-More, 2010a; Gallagher, 2018; Picher, 2019) ve aileyle öğretmenin yakınlaşmasına (Parnell & Bartlett, 2012) katkıda bulunur.

Hem anneler hem babalar e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecine ilişkin düzenli olarak belge alabilirler. Bu durum okulla iletişim kurmak için bir fırsat sağlarken (Gauvreau & Sandall, 2019) aynı zamanda ailelerin çocuklarının güçlü yönlerini ve ihtiyaçlarını belirlemelerine (Bates, 2014), okulda öğrendiklerini pekiştirmek için ev ortamını zenginleştirmelerine (McFadden & Thomas, 2016) ve çocuklarına yönelik planlama yapmalarına (Picher, 2019) katkıda bulunur.

Ailelerin e-portfolyo üzerinden düzenli olarak çocukları hakkında aldıkları belgeler ebeveynliğe ilişkin bilgi, beceri ve farkındalıklarının artmasını (Goodman & Cherrington, 2015; Liu & Liu, 2019) ve buna bağlı olarak çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecini desteklemeye ilişkin motivasyonlarının (Beaumont-Bates, 2017) ve öz yeterliklerinin (Picher, 2019) artmasını sağlar.

E-portfolyoların aile ve çocuk arasındaki iletişim ve etkileşimi kolaylaştıran araçlardır (Parnell & Bartlett, 2012; Picher, 2019). E-portfolyodaki çalışma örneği, fotoğraf, video ve

ses kayıtları ailelerin çocuklarıyla sohbet başlatmaları için önemli fırsatlar sunar (Beaumont-Bates, 2017; McFadden & Thomas, 2016). Özellikle fotoğraf ve videoların ilgi çekiciliği baba katılımını artırmaya katkıda bulunur (Hooker, 2016; Shapero, 2017). Gauvreau ve Sandall (2019) e-portfolyoların çeşitli nedenlerle çocuğuyla ilgilenmek için vakit bulamayan aileler için önemli araçlar olduğunu belirtmiştir. Böylece aileler çocuklarıyla e-portfolyolar aracılığıyla nitelikli yollarla daha fazla yakınlaşabilirler (Tsirika vd., 2017).

E-portfolyolar erişilebilirliği artırdığından çocuğun çalışma örneği, fotoğraf, video ve ses kaydı gibi gelişimsel ürünleri baba, kardeş, büyükanne, büyükbaba gibi yakın çevresiyle kolaylıkla paylaşılabilir (Barrett & Garrett, 2009; Penman 2014). Bu durum çocuğun öğrenme ve gelişim sürecine çocukla ilgili daha fazla kişinin katılmasını (Hewett, 2004; Kankaanranta, 2001; Page, 2012) ve bunun sonucunda çocuğun gelişiminin daha fazla desteklenmesini sağlar (Goodman'dan aktaran Goodman, 2015). Aynı zamanda çeşitli nedenlerle okula gidemeyen ailelere öğretmenle etkileşim için alternatif bir yol sunar (Beaumont-Bates, 2017). McFadden ve Thomas (2016) e-portfolyonun özellikle sık sık seyahat eden ve çocuğundan ayrı kalmak zorunda olan aileler için oldukça yararlı olabileceğini belirtmiştir.

Aileler e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecine ilişkin belgelerini uzun yıllar yıpranmadan hatıra olarak saklayabilirler (Barrett & Garrett, 2009; Campbell, 1996).

2.3.4. E-Portfolyo Sürecinde Yaşanan Zorluklar

E-portfolyoların eğitim ortamlarında kullanılmalarının birçok yararı olsa da sınırlı yönleri de bulunmaktadır. Ancak e-portfolyoların avantajlarının sınırlı yönlerinden daha fazla olduğunu belirtmek gerekir (Campbell, 1996).

E-portfolyoların yaygın kullanımının önündeki en büyük engellerden biri maliyettir (Goodman, 2015; Goodman & Cherrington, 2015; Woodward & Nanloy, 2004). E-portfolyoların uzun vadede kullanımı maliyeti azaltsa da ilk geliştirildiklerinde yazılım ve donanım maliyetleri oldukça yüksek olabilir (Butler, 2010). Özellikle okul öncesi eğitim kurumlarında uygulanabilecek ve çocukların bağımsız olarak kullanabileceği e-portfolyo yazılımlarının yetersiz olması (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010) ve bu konudaki yetersiz mali destek (Goodman & Cherrington, 2015) e-portfolyonun önemli sınırlılıkları arasındadır.

E-portfolyolara zaman ve mekândan bağımsız olarak hızlı ve kolay erişebilmek çeşitli fırsatlar sunsa da öğretmenlerin mesai süresinin dışında da e-portfolyolarla ilgilenmesini gerektirerek, iş yükünü büyük ölçüde artırabilir (Stratigos & Fenech, 2021; White vd., 2021). E-portfolyoların hızlı bir iletişim sağlaması ailelerin öğretmenden iletişim beklentisini artırarak öğretmenin e-portfolyolarla çok fazla zaman harcamasına neden olabilir (Stratigos & Fenech, 2021). Bununla beraber nitelikli bir e-portfolyo hazırlamanın zaman alabileceğine yönelik görüşler bulunmaktadır (Attinello, Lare & Waters, 2006; Ocak & Ulu, 2009; Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

E-portfolyo kullanımı bilgi ve iletişim teknolojileri konusunda yetersiz bilgi ve beceriye sahip olanlar için cesaret kırıcıdır (Theodosiadou & Konstantinidis, 2015). E-portfolyoları etkili bir biçimde kullanmak için öğretmenlerin kullanılacak olan uygulamaya aşina olmaları ve belirli teknolojik becerilere sahip olmaları gerekmektedir (Barret, 2007; Lorenzo & Ittelson, 2005a). Goldsmith (2007) e-portfolyoların dijital platformları ve farklı multimedya kaynaklarını kullanmayı içerdiğinden dijital yeterlilik gerektirdiğini savunmaktadır. Öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerine yeterince önem vermemeleri, yeterli bilgi ve beceriye sahip olmamaları ve bu konuda gelişime kapalı olmaları (Habeeb & Ebrahim, 2019), e-portfolyoları karmaşık bir sistem olarak algılamaları ve verimsiz bulmaları (Eman, 2017), sınıf içerisinde mobil cihazlara yönelik olumsuz tutumları (Parnell & Bartlett, 2012) e-portfolyonun sınırlılıkları arasındadır. Kankaanranta (2001) e-portfolyoları kullanabilmeleri konusunda öğretmene verilecek bilgi ve iletişim teknolojileri konusundaki eğitimlerin altını çizerken Lorenzo ve Ittelson (2005a) teknoloji kullanımına yönelik verilecek eğitimlerin zorluklarını vurgulamaktadır.

Öğretmenler açısından diğer bir sınırlılık e-portfolyo sistemine erişemeyen veya yeterince ilgi göstermeyen ailelerdir. Ailelerin e-portfolyoya katılımlarına engel olarak, ailelerin erişim için yeterli teknolojik imkânlara sahip olmamalarının yanı sıra yüz yüze iletişimi tercih etmeleri (White vd., 2021), bilgi ve iletişim teknolojilerine yönelik yetersiz bilgi ve becerileri (Habeeb & Ebrahim, 2019) ve çevrimiçi ortamlara yönelik önyargıları olabilmektedir (Goodman, 2015; Woodward & Nanloy, 2004). Bununla beraber Stratigos ve Fenech (2021) e-portfolyo kullanımının her koşulda öğretmen-aile iletişimini artırmadığını, uygulamayı kullanamayan veya kullanmayı tercih etmeyen aileler için eşitsizlik sorunu ortaya çıkarabileceği konusunda uyarıda bulunmaktadır.

E-portfolyonun etkili kullanılmasında öğretmenlerin ve ailelerin yanı sıra çocukların teknolojik araçlara yönelik tutumu (Parnell & Bartlett, 2012) ve dijital okuryazarlıkları da

(Eman, 2017) önemlidir. Çocukların e-portfolyo süreci boyunca çok fazla rehberliğe ve desteğe ihtiyaçları vardır (Smith & Tillema, 2003). Bu da öğretmenlerinin çok fazla zamanını alabilir (Wade & Yarbrough, 1996).

E-portfolyoların kullanılmasında diğer bir zorluk ortaya çıkan kurumsal dönüşümü yönetmektir (Carliner, 2005). Kâğıt temelli portfolyolardan e-portfolyolara geçmenin zorluğu kabul edilen bir durumdur (Buzzetto-More & Alade, 2006; Lorenzo & Ittelson, 2005a). E-portfolyolara geçiş bazı yeni teknolojilerin öğrenilmesi gerekliliğinin yanında iş yükü, yansıtıcı öğrenme ve değerlendirme yöntemleri gibi pedagojik alanlarda ve kurum kültüründe büyük değişiklikler gerektirmektedir (Ahn, 2004; Goldsmith, 2007; Mason, 2006;), Ancak birçok kurum bu deneyime sahip olmadığı gibi (Goldsmith, 2007), kâğıt temelli portfolyoları kullanma eğiliminden vazgeçmek istememektedir (Goodman, 2015; Woodward & Nanloy, 2004). Bazı kurumlar ise öğretmenlerin sınıfta akıllı telefon kullanmalarına sıcak bakmayabilir. Kurumların bu araçları bireysel bir iletişim aracının dışında potansiyel faydalarını görmeleri bu konudaki fikirlerin değiştirebilir (Parnell & Bartlett, 2012). Bununla beraber bilgisayar, yazılım, teknik ekip ve internet alt yapısına yönelik sorunlar özellikle dezavantajlı bölgelerdeki kurumlarda e-portfolyo kullanımını zorlaştırmaktadır (Mathews, Simpson, Saunders, Hunt & Beeken, 2016; Modise & Mudau, 2022; Venville vd., 2017).

Teknolojiye erişim imkânı (Barret, 2007) ve süreçte yaşanan teknik problemler (Eman, 2017) e-portfolyoların yaygın kullanımıyla ilgili oluşabilecek diğer sorunlardır. Öğretmenlerin ve ailelerin internet erişimlerinin sınırlı, ağır veya yavaş olması (Bates, 2014; Kankaanranta, 2001; Venville vd., 2017; White vd., 2021), fotoğraf ve videolardaki görüntü kalitesi, tempolu bir sınıf içerisinde mobil bir cihazın taşınabilirliği ve rahat kullanımı (Parnell & Bartlett, 2012) ve bazı ailelerin gerekli teknolojik araçlara sahip olmaması (Bates, 2014; Eman, 2017), e-portfolyonun etkili kullanımını sınırlayabilir. Özellikle dezavantajlı veya kırsal bölgelerde internet, bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi teknolojik araçlara erişimin zorlaşması, sık yaşanan elektrik kesintileri, dijital okuryazarlığın düşük olması (Modise & Mudau, 2022) ve mobil veri maliyeti (Abd-Wahab, Che-Ani, Johar, Ismail & Abd-Razak, 2016; De Swardt, Jenkins, Von Pressentin & Mash, 2019) e-portfolyo kullanımını zorlaştırmaktadır. E-portfolyolara yüklenen video kayıtları gibi büyük boyutlu dosyaların yüklenmesinin zor ve zaman alıcı olması (Abd-Wahab vd., 2016; White vd., 2021) e-portfolyo sürecinde yaşanabilecek diğer bir sorundur.

E-portfolyo sürecinde yaşanabilecek diğer bir zorluk e-portfolyonun kullanım biçimiyle ilgilidir. Öğretmenlerin e-portfolyoyu etkili olarak kullanabilmesi teknik bilginin yanı sıra pedagojik bilgi de gerektirir (Goldsmith, 2007). E-portfolyolar doğası gereği farklı amaç ve biçimlerde kullanılmaktadır. E-portfolyonun sistemsel yapısı öğrenme kanıtı toplamak için büyük bir elektronik arşiv olarak kullanılmasına izin verse de e-portfolyolar yalnızca depolama veya değerlendirme için tasarlanmamıştır. E-portfolyoların amacının öğretmen tarafından yeterince anlaşılamaması e-portfolyonun pedagojik bir araç olarak kullanılmasının önüne geçer (Jenson & Treuer, 2014). E-portfolyoların etkili bir biçimde kullanılabilmesi öğretmenin kâğıt temelli portfolyoyu ne kadar etkili kullandığına bağlıdır (Barret, 2007). Özellikle okul öncesi dönemde kullanılan e-portfolyo uygulamaları ağırlıklı olarak yetişkinlerin ihtiyaçlarına hizmet edecek şekilde tasarlanmış, genellikle çocukların bağımsız olarak erişebilme ve ürün ekleme özelliği göz ardı edilmiştir E-portfolyolar öğretmen ve aileler arasında sadece iletişim aracı olarak kullanıldığında gelişim ve öğrenme kanıtlarının belgelenmesinde çocukları aktif katılımcılar yerine gözlemlenecek, hakkında bir şeyler yazılacak, görüntülenecek ve paylaşılacak pasif özne konumuna getirme riski bulunmaktadır (Cowan & Flewitt, 2021; Stratigos & Fenech, 2021). Böyle bir durumda çocuklar e-portfolyoyu eleştirel düşünmeyi geliştiren yansıtıcı bir araç yerine bireysel günlükler olarak görebilirler (Conrad, 2008).

Öğretmen ve çocukların birbirleriyle daha az temas halinde hissetmeleri (Conrad, 2008), öğrenme sürecinden ziyade donanım ve yazılıma odaklanma eğilimi (Parnell & Bartlett, 2012), aşırı bilgi yüklemesinin sonucu olarak verilerin düzensizleşmesi, kullanıcıyı yorması (Lorenzo & Ittelson, 2005b) ve veri toplamanın angarya olarak görülmeye başlanması (Kidwai vd., 2010) e-portfolyonun diğer sınırlılıkları arasındandır. Kankaanranta (2001) okul öncesi dönemde e-portfolyo kullanımının geleneksel oyun ve öğrenme deneyimlerini olumsuz yönde etkileyip etkilemediğini tartışırken çevrimiçi platformların iletişimi güçlendireceğini ve özgün bir değerlendirmeyi mümkün kılacağını ileri sürmektedir.

E-portfolyolar geri bildirimi kolaylaştıran araçlardır. Çocukların akran değerlendirme konusundaki bilgi ve deneyim eksikliği, akranlarından gelen geri bildirimleri çok fazla ciddiye almalarına ve tüm süreci olumsuz bir eleştiri olarak algılamalarına yol açabilir (Barrott, 2016). Ayrıca öğretmenin gereken şekilde ve sıklıkta çocuklara geri bildirim vermemesi çocukların beklentilerini karşılamayarak motivasyonlarını önemli ölçüde düşürebilir (Eman, 2017).

E-portfolyoların geçerliği ve güvenirliği tartışılan bir konudur. Rhodes (2010) değerlendirmede karşılaştırmaya ihtiyaç duyulduğunda, e-portfolyoların standart testlere kıyasla güvenirlik ve geçerlik eksikliğine ilişkin problemlerine değinmektedir. E-portfolyolar özetleyici değerlendirme için kullanılıyorsa sonuçların güvenirliği ve geçerliği ile ilgili sorunlar olabilir (Torre, 2019).

Mahremiyet, etik ve gizlilikle ilgili sorunlar (Knauf & Lepold, 2021; Lattuca & Domagal-Goldman, 2007; Lorenzo & Ittelson, 2005b; Siddiqui vd., 2022) e-portfolyolarda ele alınabilecek bir diğer bir sorundur. E-portfolyoların gizliliğe duyarlı ve güvenilir olması gerekir. E-portfolyoların başkalarıyla paylaşılabilirliği gizlilikle ilgili yaşanabilecek olası riskleri artırabilir (Wilson, Slade, Kirby, Downer, Fisher & Nuessler, 2018). Ayrıca e-portfolyolardaki veriler kullanıcı veya yönetici kimlik bilgileri ele geçirilerek olası saldırıların hedefi olabilir (Merlec, Islam, Lee & In, 2022).

E-portfolyoların bir sonraki eğitim kurumuna veya öğretmene aktarılabilir olması gerekir. Bu durumla ilgili temel zorluk kullanılan sistemin kurum merkezli olmamasına bağlı olarak farklı bir okula kayıt olduklarında veya mezun olduklarında çocukların verilerinin kaybolma riskidir (Barrett & Garrett, 2009).

2.3.5. E-Portfolyo Sürecinde Dikkat Edilmesi Gereken Durumlar

E-portfolyoları etkili kullanmak için değerlendirmenin ve portfolyo değerlendirmenin pedagojik ilkelerine bağlı kalınmalıdır (Cooper & Love, 2001). Portfolyoların nasıl değerlendirileceği dikkate alınmadan bir e-portfolyo sistemi uygulanamaz (Butler, 2010). E-portfolyoların öğrenme sürecinde etkili olabilmesi için yansıtıcı ve işbirlikçi unsurlarına teknolojinin kendisinden daha fazla değer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır (Barrett, 2008; Buzzetto-More & Alade, 2006). Knauf (2020) e-portfolyoların sadece analog yaklaşımdan dijitale doğru bir değişiklik olmadığını, pedagojik uygulamada da değişiklik gerektirdiğini belirtmektedir. Önemli olan teknolojik olarak en ileri uygulamalara sahip olmak değil, bilgi ve iletişim teknolojisinin sunduğu fırsatlardan yararlanabilmektir (Kankaanranta, 2001).

Öğretmenlerin e-portfolyo sürecinin etkili bir biçimde yönetebilmeleri pedagojik yeterlikleri ve dijital okuryazarlıklarıyla önemli ölçüde ilişkilidir (Siddiqui vd., 2022). Bunun yanı sıra öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojisinin sunduğu yenilikleri denemek için gereken motivasyon ve deneyime sahip olmaları gerekir (Kankaanranta, 2001). Bu sebeple

öğretmenlerin e-portfolyo sürecinde pedagojik ve teknik olarak düzenli desteklenmeleri gerekir (Butler, 2010; Siddiqui vd., 2022).

Portfolyoların kâğıt temelli mi yoksa elektronik ortamda mı hazırlandığı, okul öncesi öğretmenlerinin teknik becerilerine ve kurumun fiziki ve teknolojik alt yapısına bağlıdır. Etkili bir portfolyo hazırlamak zaman alır ve çocuğun katılımını içerir. Bu nedenle, hangi tür portfolyonun en etkili ve en uygun olacağına karar vermeden önce bu faktörleri göz önünde bulundurmak gerekir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

Okul öncesi eğitim kurumlarında e-portfolyoların kullanılabilmesi için belirli şartlar gereklidir. Teknik donanım, finansal kaynak, insan kaynakları gibi koşullara ek olarak eğitimcilerin tutumları oldukça önemlidir (Knauf, 2020; Schönborn & Kuhl, 2020). E-portfolyo kullanmaya karar veren bir kurum gerekli eğitim ve destek hizmetlerini sağlamalı ve teknolojik alt yapısını e-portfolyo kullanımı için uygun hale getirmesi gerekir (Venville vd., 2017).

Öğretmen e-portfolyoya neyi dahil edeceğine karar verirken çeşitli kriterleri göz önünde bulundurmalıdır (Lee & Pohio, 2012). E-portfolyoya seçilecek fotoğraf, video kaydı veya çalışma örneğinin üründen ziyade öğrenme sürecini vurgulaması gerekir. Çocuklara kayıt esnasında veya sonrasında süreç hakkında sorular sorulmalıdır (Parnell & Bartlett, 2012). E-portfolyoya dahil edilen her bir parçaya seçim gerekçesi ve öğrenme sürecine ne gibi katkılar sağladığına yönelik yansıtıcı bir ifade eşlik etmelidir (Butler, 2010). E-portfolyoya ürün eklerken yazı tipi, görsel ve uzun açıklamalar gibi ürünün açıkça görülmesini engelleyecek baskın öğelere yer verilmemesine dikkat edilmelidir (Parnell & Bartlett, 2012).

Fotoğraf ve video kaydı gibi gerçek kanıtlar e-portfolyoları ilgi çekici hale getirir. Çocukları ve aileleri e-portfolyo sürecine dahil etmek için öğretmen, çocukların öğrenme kanıtlarını fotoğraf ve video kayıtları ile zenginleştirmelidir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010). Böylece hem çocuklar hem de aileler kendilerini daha değerli hissedeceklerdir. Ancak öğretmenlerin e-portfolyo sürecine başlamadan önce çocukların fotoğraf ve video kayıtlarını elektronik ortamda yayımlamak için ailelerden mutlaka yazılı olarak izin alması gerekir (Parnell & Bartlett, 2012).

Çocukların okul öncesi eğitim kurumunda geçirdikleri süre içerisinde ilgi alanları, yeterlikleri sürekli değişir ve gelişir. Bu sebeple e-portfolyoların sıklıkla güncellenmesi gerekir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010). Ayrıca öğretmenlerin çocukların e-portfolyodaki ürünlerini sunmaları için çeşitli planlamalar yapmaları (Siddiqui vd., 2022) ve

ürünleri hakkında düzenli olarak geri bildirim vermeye istekli olmaları gerekir (Butler, 2010).

E-portfolyolar öğretmene çocukların fotoğraf, video ve ses kaydı, çalışma örneği gibi çeşitli belge türlerini toplamasına fırsat verir. Bu durum öğretmene öğrenme sürecinin belgelenmesinde zengin bir veri kaynağı sunarken verileri sistematik bir şekilde toplamayı gerektirir. Öğretmen e-portfolyoyu örneğin; "ben", "ailem", "birlikte oynamayı tercih ettiğim" gibi farklı kategorilere ayırarak veri toplamayı kolaylaştırabilir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

E-portfolyo platformunun uygulanan programın felsefesine, amaçlarına ve öğrenme çıktılarına uygun olması gerekir (Siddiqui vd., 2022). Özellikle ürün ile program çıktılarını ilişkilendirmeyi sağlayan etiketleme özelliği öğrenmeyi daha görünür kılarken (White vd., 2021), öğretmenlerin uyguladıkları programla bağlantı kurmalarını kolaylaştırır (Hooker, 2016). E-portfolyodaki ürünlerin uygulanan programla ilişkilendirilebilmesi ailelerin program hakkında daha fazla bilgi sahibi olmalarını ve çocuklarının gelişimlerini daha kolay takip edebilmelerini sağlar (Goodman & Cherrington, 2015).

E-portfolyo sürecinde aile katılımının sağlanması için öğretmen tarafından eklenen ürünlerin aileler için anlamlı, ihtiyaca dönük ve erişilebilir olması gerekir (McFadden & Thomas, 2016). Bazı ailelerin teknolojiye erişimi sınırlı olabilir. Böyle bir durumda ailelere sınıf tabletini ödünç verme, kütüphane bilgisayarlarını kullanmaya teşvik etme gibi alternatifler sunulmalıdır (Bates, 2014). Bununla beraber bazı aileler dijital katılım yöntemlerini tercih etmeyebilir. E-portfolyolar öğretmen ve aile iletişiminde sürekli kullanılan tek yönlü bir araç olarak değil, aileleri çocuklarının öğrenme deneyimleri hakkında iletişime teşvik eden, tamamlayıcı bir iletişim ve bilgi paylaşımı sağlayan araç olarak kullanılmalı ve yüz yüze iletişimin yerini almamalıdır (McFadden & Thomas, 2016).

E-portfolyo sürecinde çocukları aktif kılmak ve çocukların kendilerini ifade edebilecekleri bir ortam sağlamak motivasyonlarını artırır (Barret, 2004). Çocukların iyi bir e-portfolyo kullanıcıları olmalarını sağlamak için e-portfolyo oluşturma nedenlerini anlamaları, kullanımı kolay ve esnek olan bir e-portfolyo sistemine erişimleri olması gerekir (Butler, 2010). E-portfolyolar çocuklara aittir. Bu sebeple e-portfolyolarına kolayca erişebilmeli, istediği zaman inceleyebilmeli, arkadaşlarına ve ailesine ürünlerini gösterebilmelidir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010). Öğretmen çalışma örneklerini e-portfolyoda sınıflandırırken basit etiketler kullanarak çocukların sistemlerinden çalışma örneklerini daha kolay bulmalarını sağlayabilir (Barrett & Garrett, 2009). E-portfolyo sürecine başlamadan

önce çocuklara e-portfolyonun amacı ve kullanımı ile ilgili mutlaka eğitim verilmelidir (Butler, 2010; Modise & Mudau, 2022). Okul öncesi dönem çocuklarına aileleri veya daha büyük yaş grubundaki çocuklar yardım edebilir. Çocuklara öğrenme belgelerinin fotoğraflarını veya videolarını çekmeleri ve bunları e-portfolyolarına yüklemeleri öğretilebilir (Barrett & Garrett, 2009). Ayrıca e-portfolyolarına nasıl giriş yapacakları, çalışma örneklerine elektronik ortamda nasıl erişebilecekleri uygulamalı olarak gösterilmelidir. Çocuklar kendileri ile ilgili düşünmeye alışkın olmadıklarından öğretmenin çalışma örneklerinden hareketle kendini yansıtma, kendini değerlendirme ve eleştirel düşünme konusunda çocukları teşvik etmesi gerekir. Bu sebeple öğretmen çocukları çalışma örnekleri, deneyimleri, ilgileri, yetenekleri ve tercihleri hakkında konuşmaya motive etmelidir. Süreç içerisinde e-portfolyoda benzer çalışma örneklerine yer vermek çocuğun gelişim sürecini daha rahat anlamasını ve takip etmesini sağlayabilir (Schallhart & Wieden-Bischof, 2010).

E-portfolyo sürecinde dikkat edilmesi gereken önemli durumlardan biri kullanılacak e-portfolyo uygulamasının seçimiyle ilgilidir. Kullanılacak e-portfolyo yazılımının amaca ve ihtiyaca uygun, sürdürülebilir, içsel motivasyon sağlayan, katılımı artıran ve öğrenmeyi destekleyen bir yazılım olması gerekir (Barrett & Wilkerson, 2004). Kullanıcı dostu bir e-portfolyo uygulaması katılımı önemli ölçüde artırır. E-portfolyoların özellikle toplum tarafından sıkça kullanılan sosyal medya platformlarına benzer özelliklere sahip olması kullanışlılığı artırabilir (Siddiqui vd., 2022). E-portfolyo uygulamasının paylaşılabilir olması, çeşitli cihazlardan erişilebilir olması, çalışma örneklerine hızlı ve kolay bir biçimde erişim sağlanması (Bates, 2014), tasarımı, anında geri bildirim verilebilir olması ve etkileşimi teşvik edebilmesi (Modise & Mudau, 2022) e-portfolyoların etkili bir biçimde kullanılmasını belirleyen unsurlardır. E-portfolyo uygulamasının seçiminde dikkat edilmesi gereken diğer bir unsur uygulamanın gizliliği sağlayabilen güvenilir bir uygulama olmasıdır (Bates, 2014; McFadden & Thomas, 2016). Özellikle okul öncesi eğitimde seçilecek e-portfolyo uygulamalarının çocukların mahremiyetini koruması ve ailelerin kendilerini güvende hissetmesi açısından yüksek güvenlik önlemlerine sahip olması gerekir (McFadden & Thomas, 2016). Kullanılan e-portfolyo uygulamasının bakım ve teknik desteği ele alınması diğer konudur. E-portfolyolarda genellikle basılı kopya olmadığından verilerin yedeklenmesi ve süreçte yaşanabilecek teknik sorunlara müdahale edebilecek destek ekibinin olması gerekir (Samuel & Haque, 2010).

Okul öncesi dönemde e-portfolyo oluşturma süreci kâğıt temelli portfolyo süreciyle oldukça benzerlik göstermektedir. Bununla beraber Schallhart & Wieden-Bischof (2010) Avusturya'da bir anaokulunda 2006 yılından itibaren deneme yanılma yoluyla başlayan ve gelişerek istikrarlı bir şekilde uygulanan e-portfolyo sürecini genel olarak şu şekilde açıklamaktadır:

E-Portfolyonun Amacının ve İçeriğinin Belirlenmesi: Çocuklara bireysel e-portfolyolarının oluşturulması sürecinde dilsel, yaratıcı ve sosyal amaçların yanında çocukların bireysel ilgi ve amaçları desteklenmeye çalışılır. Bunun yanında kurumlar e-portfolyoda kendi odak ve önceliklerini vurgulayabilirler.

E-Portfolyo İçeriğinin Toplanması, Seçilmesi ve Bağlantı Kurulması: Yaklaşık iki haftada bir düzenlenen e-portfolyo gününde, anaokulunda çocukların belli bir sürede herhangi bir seçim yapmadan biriktirdikleri tüm çalışmalarının (Örneğin; sanat çalışmaları, çizimler, fotoğraflar vb.) yer aldığı çekmecelerinden öğretmen ve çocuklar en iyi çalışma örneklerini seçerler ve günü e-portfolyolarını arkadaşlarına göstererek geçirirler. Öğretmen çekmeceye sığmayacak büyüklükteki sanat projelerinin, takım çalışmalarının veya sosyal aktivitelerinin fotoğraflarını çekebilir. Öğretmen e-portfolyo içeriğini önceden belirlediği farklı kategoriler (Örneğin; ben, ailem, en iyi arkadaşlarım, oynamaktan hoşlandığım vb.) altında oluşturarak ürünlerin daha sistematik bir biçimde toplanmasını sağlayabilir. Böylece çocuk ürünlerine bilgisayar üzerinde kolayca erişerek inceleyebilir ve ailesine arkadaşlarına gösterebilir. Çocukların e-portfolyolarına bilgisayardan nasıl erişeceklerini öğrenmeleri ve e-portfolyoların çocuklar için her an kullanıma açık olması gereklidir. Çocuğun ürününün seçim nedenini e-portfolyosuna sesli olarak anlatması veya yazılı olarak kaydedilmesi yansıtıcı öğrenmenin gelişimi için önemlidir.

Değişiklikleri Belirlemek ve Kanıtlamak: E-portfolyoların sistematik bir şekilde oluşturulması çocukların öğrenme ve gelişim süreçlerini daha belirgin hale getirir. E-portfolyoları çocuğun beceri ve yeteneklerinin nasıl geliştiğini, ilgi ve tercihlerinin zaman içerisinde nasıl değiştiğini gösterir. Çocuktaki gelişimi sürekli takip edebilmek için süreç içerisinde e-portfolyoya benzer çalışma örneklerinin dahil edilmesi tavsiye edilir. Örneğin, çocuğun süreç içerisindeki resim ve çizimlerindeki değişiklikler öğretmene çocuğun gelişimi hakkında gerçekçi kanıtlar sunar. Burada ürünün iyi ya da kötü oluşu üzerine değil, farklılıkları üzerinde durulur.

E-portfolyo içeriğinin gerçekçi temsili çocuğun benlik saygısını geliştirmeye yardımcı olur. Çocuğun kendi öğrenme sürecini yansıtması ve yönetmesi zor olduğundan bu aşamada

öğretmenin desteğine ve teşvikine ihtiyaç duyar. Çocuklar e-portfolyolarına öğretmen tarafından eklenen gelişim süreçlerine ve yeteneklerine ilişkin not veya ses kaydına ilgi duyarlar. Bu durum çocukların kendi beceri ve yeteneklerini keşfetmelerine olanak sağlarken, gelişimlerini belgeleme konusundaki motivasyonlarını da artırır.

Sunum ve Aktarım: E-portfolyoların sunumu ve aktarımı farklı şekillerde olabilir. E-portfolyo için seçilen ürünler (Örneğin; sanat çalışmaları, belgeler, video ve ses kayıtları vb.) bir CD'ye kaydedilerek yılsonunda ailelere verilebilir. Böylece çocuklar e-portfolyolarını ailelerine, akrabalarına ve arkadaşlarına sunabilirler. Altı ayda bir öğretmen, çocuk ve ailenin katıldığı konferanslar düzenlenerek portfolyo dunum günü yapılabilir.

Değerlendirme: Bu aşamada çocuklar e-portfolyolarında yer alan performansları için (Örneğin; hikaye anlatma, şiir okuma kayıtları vb.) öğretmen tarafından bir, iki veya üç gülen surat alarak kendi becerilerini kontrol ederek değerlendirebilir. Burada öğretmen çocukların tüm performansları için gülen surat vererek çocukların hatalarına değil yeteneklerine odaklandığını vurgulamalı, çocukların motivasyonunu artırmalıdır. Ayrıca öğretmen çocukları takdir ve motive edici şekilde yazılı ve sesli yorumlar yapabilir. Çocuklar okuma yazma bilmediklerinden çocuklar için sesli yorumlar daha kıymetlidir. Her çocuğun güçlü yönlerini vurgulamak, onları diğer çocuklarla karşılaştırmaktan kaçınmak önemlidir.

2.4. İlgili Araştırmalar

Bu bölümde araştırmanın konusu ile ilgili alan yazında yer alan araştırmalara yer verilmiştir.

White, Rooney, Gunn ve Nuttall'ın (2021) *"Understanding How Early Childhood Educators 'See'learning Through Digitally Cast Eyes: Some Preliminary Concepts Concerning the Use of Digital Documentation Platforms-Erken Çocukluk Eğitimcilerinin Öğrenmeyi Dijital Olarak Gören Gözlerden Nasıl "Gördüğünü" Anlamak: Dijital Dokümantasyon Platformlarının Kullanımına ilişkin Bazı Ön Kavramlar"* isimli araştırmaları dijital dokümantasyonun erken çocukluk eğitim sürecinde öğretmenlerin uygulamalarını ve öğrenme sürecini nasıl değiştirdiğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri Avustralya ve Yeni Zelanda'daki dört bölgeden toplam 6 öğretmenle yapılan görüşmeler neticesinde toplanmıştır. Veriler kodlanarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda dijital dokümantasyonların etiketleme özelliğinin öğrenme sürecini, uygulanan programla ilişkilendirilmeyi sağladığı ve öğrenmeyi görünür kıldığı, izlenebilirlik

özelliğinin her çocuk için kaç veri girildiğini, tüm çocuklara yönelik gözlem yapılıp yapılmadığını ve önceki gözlemlere kolayca erişimi sağladığı, aileler ve kurum tarafından görülebilir olmanın hesap verilebilirliği artırdığı ve öğretmeni nitelikli bir dokümantasyon hazırlamak için teşvik ettiği; aile, öğretmen ve çocuk katılımını artırarak paydaşlar arasında birliktelik oluşturduğu belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada teknolojiye erişimin, internet hızının, ailelerin eğitim düzeyinin ve iş yoğunluğunun dijital dokümantasyona katılımı etkileyen önemli faktörler olduğu; dijital dokümantasyona tüm gün erişebilme kolaylığının zaman ve mekân açısından çeşitli fırsatlar sunmasına karşın öğretmenin iş yükünü artırdığı ve iş dışındaki zamanlarda dijital dokümantasyonla meşgul olmasına sebep olduğu görülmüştür.

Knauf ve Lepold'un (2021) *"The Children's Voice-How Do Children Participate in Analog and Digital Portfolios?- Çocukların Sesi-Çocuklar Analog ve Dijital Portfolyolara Nasıl Katılıyor?"* isimli araştırmasında kâğıt temelli portfolyolarla e-portfolyoların içerik ve çocuğun temsil ediliş biçimi açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri 6 kreşten toplanan 18 portfolyo ve bu portfolyonun içerisinde yer alan 627 belge üzerinden toplanmıştır. Çalışmaya dâhil edilen portfolyoların 9'u kâğıt temelli, 9'u ise e-portfolyodur. Araştırma verilerinin analizinde nitel yaklaşıma uygun olarak benzer belgeler bir araya getirilerek kategorileştirme yoluna gidilmiştir. Araştırma sonucunda her iki portfolyo türünde de çocuğun yeterince temsil edilmediği, temsil biçimlerinin benzer olduğu, ürün açıklamalarının çoğunlukla yetişkin bakış açısını yansıttığı belirlenmiştir. Ayrıca incelenen e-portfolyolarda video ve ses kaydı gibi dosyalardan yararlanılmadığı, aşina olunan kâğıt temelli portfolyo içeriğinin benzerinin dijital ortama yansıtıldığı belirlenmiş, bu durum araştırmacılar tarafından e-portfolyoların tek başına nitelik ve çocuğun temsili açısından portfolyoya değer katmadığı, yalnızca engelleri azaltma ve katılım açısından kolaylıklar sağladığı şeklinde yorumlanmıştır.

Schönborn ve Kuhl'un (2020) *"Dokumentation in Kindertagesstätten: Eine Bestandsaufnahme unter besonderer Berücksichtigung von digitalen Medien und Dokumentations-Apps- Kreşlerde dokümantasyon: Dijital medya ve dokümantasyon uygulamalarının özel olarak değerlendirildiği bir envanter"* isimli araştırmalarında çocukların öğrenme ve gelişim sürecinin belgelenmesinde dijital medya uygulamalarının kullanımını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri hazırlanan çevrimiçi anket aracılığıyla kamuya bağlı ve özel olmak üzere 153 gündüz bakım evi ve kreş yöneticinden

toplanmıştır. Araştırma verileri SPSS programı kullanılarak betimsel olarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ankete katılan yöneticilerin tamamına yakını hem kâğıt temelli hem de dijital dokümantasyon uygulamalarını aynı anda kullandıklarını, dijital dokümantasyon için en sık kullanılan araçların dijital ve video kamera olduğunu, belgeleme için çoğunlukla bilgisayar kullanmayı tercih ettikleri, akıllı telefon ve tabletleri daha az sıklıkta kullandıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca elde edilen verilerden hareketle söz konusu kurumların dijital dokümantasyon uygulamalarını etkili bir biçimde kullanılmadığı belirlenmiştir.

Habeeb ve Ebrahim (2019) tarafından yapılan *"Impact of E-Portfolios on Teacher Assessment and Student Performance on Learning Science Concepts in Kindergarten-E-Portfolyoların Anaokulunda Fen Kavramlarının Öğrenilmesindeki Öğrenci Performansı ve Öğretmen Değerlendirmesi Üzerindeki Etkisi"* isimli araştırma okul öncesi dönemdeki çocukların akademik bilgi ve becerileri edinmede e-portfolyolardan nasıl yararlanılabileceğini, e-portfolyo üzerinden verilen görevlerin bilişsel performanslarını ve fen kavramlarını kazanmaları üzerindeki etkisini ve ailelerin bu süreçteki rollerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri iki sınıf öğretmeninin 22 çocuğa yönelik dereceli puanlama anahtarı kullanarak yaptığı bireysel gözlemler ve e-portfolyoların içeriği incelenerek toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler korelasyon analizi, Mann-Whitney U testi ve içerik analizi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sürecinde çocuklara fen programında yer alan nesnelerin konumu ve hareketi, organizmaların özellikleri, gökyüzü, çevre kirliliği vb. ilgili video, resim ve web bağlantılarından oluşan e-portfolyo içeriğine erişimleri ve içeriği tamamlamak için hem evde hem de okulda e-portfolyo kullanmaları sağlanmıştır. Ayrıca e-portfolyoda çocukların bireysel olarak dijital çalışma oluşturup yükleyebilecekleri bir alana yer verilmiştir. Çocuklar kendilerine verilen bireysel şifre ile e-portfolyolarına erişerek öğretmenin ses kaydını dinleyerek verilen haftalık görevi tamamlamaya çalışmışlardır. Araştırma sonucunda e-portfolyoların çocukların hedeflenen becerileri gerçekleştirme, geliştirme, değerlendirme, görev performansını sürdürme üzerinde etkili olduğu görülmüştür. Araştırmada çocukların e-portfolyoda başarıyla gerçekleştirdiği görevleri gözden geçirme ve değerlendirmesiyle performansını sürdürme arasında doğrudan ilişkiler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca e-portfolyonun çocukların özellikle öz değerlendirme ve öz yönelimli öğrenme becerilerine ve program hedefleri doğrultusunda performans gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Lim ve Cho'nun (2019) "*Parents' Use of Mobile Documentation in a Reggio Emilia- Inspired School-Reggio Emilia'dan Esinlenen Bir Okulda Ebeveynlerin Mobil Dokümantasyon Kullanımı*" isimli araştırması 3-5 yaş arası çocuğu olan anne ve babaların mobil dokümantasyon kullanım ve algılarında farklılık olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada nicel ve nitel yöntemler bir arada kullanılmıştır. Araştırmaya Reggio Emilia yaklaşımını benimseyen bir okuldan 103'ü baba, 171'i anne olmak üzere 274 aile katılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu kullanılmıştır. Araştırmanın nicel verileri bağımsız örneklemler t testi ve Ki kare testi ile nitel verileri ise kodlanarak tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda annelerin babalara göre mobil dokümantasyondaki belgeleri daha çok okudukları, daha fazla mesaj bıraktıkları ve öğretmene soru sordukları belirlenmiştir. Ayrıca anneler babalara kıyasla, mobil dokümantasyon hakkında çocuklarıyla daha fazla sohbet etmiş ve mobil dokümantasyondaki belgeleri daha fazla yakın çevreleriyle paylaşmışlardır. Hem annelerin hem de babaların mobil dokümantasyonu en sık evde, ikinci olarak ise işyerinde okudukları ve çocuklarının okulda yaptıklarını mobil dokümantasyon üzerinden görebilmenin avantajından bahsettikleri belirlenmiştir.

Liu ve Liu'nun (2019) *"Construction and Application of an Online Child Portfolio Assessment Syste-Çevrimiçi Çocuk Portfolyosu Değerlendirme Sisteminin Oluşturulması ve Uygulanması"* isimli araştırmasında okul öncesi dönemde kullanılmak üzere tasarladıkları "Ning Xiner Growth Records" isimli e-portfolyonun uygulama sürecini ele almışlardır. Tasarladıkları e-portfolyo uygulamasında Yeni Zelanda ulusal programında yer alan değerlendirme biçimlerinden biri olan öğrenme hikâyeleri temel alınmıştır. Tasarladıkları e-portfolyo ön kapak, katalog, iç sayfalar ve arka kapak olmak üzere dört bölümden oluşmuş ve çocukların yaş grubuna göre sütunlara ayrılmıştır. E-portfolyonun içeriği temel bilgiler, anaokulu etkinlikleri, aile etkinlikleri, çocukların çalışmaları, gelişim raporları vb. sekiz modülden oluşmuştur. E-portfolyo hem öğretmenlerin hem de ailelerin yükleme yapabilecekleri şekilde tasarlanmıştır. Tasarlanan e-portfolyo iki yıl süresince Çin'in Guangzhou kentindeki birkaç anaokulunda test edilmiştir. Araştırma sonucunda e-portfolyonun öğretmenler ve aileler tarafından memnuniyetle karşılandığı, ailelere çocuk hakkında kapsamlı bilgi verdiği, internet ve akıllı telefonların yaygınlığının erişilebilirliği artırdığı, aile-çocuk etkileşimini ve okul-aile işbirliğini artırdığı, okullara ihtiyaca yönelik portfolyo hazırlama imkânı sunduğu ve ailelerin ebeveynlik becerilerinin gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir.

Picher'in (2019) *"A Cognitive Work Analysis of a Pedagogical Documentation Technology in Ontario's Kindergarten Program-Ontario Anaokulu Programında Pedagojik Belgeleme Teknolojisinin Bilişsel Çalışma Analizi"* isimli araştırması Ontario'da 11 anaokulunda "Storypark" isimli pedagojik dokümantasyon teknolojisinin diğer ismiyle e-portfolyo uygulamasının etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada tasarım araştırma metodolojisi izlenmiştir. Araştırma 11 anaokulu öğretmeni, 8 okul öncesi eğitimcisi, 220 aile, 3 kurum yöneticisi ve 33 çocuk ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri öğretmenler, kurum yöneticileri, çocuklar ve 16 gönüllü aile ile yapılan görüşmeler, çevrimiçi anketler, sınıf içi gözlemler ve e-portfolyo dokümanları aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri nitel ve nicel yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda okul öncesi dönemde kullanılan e-portfolyonun aile-öğretmen iletişim ve ilişkisine katkı sağladığı, ailelerin çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecini ve okulda uygulanan programı anlamaların yardımcı olduğu, aile-çocuk ilişkisini geliştirdiği ve ailelerin çocukların öğrenme sürecine dâhil olmalarını sağladığı belirlenmiştir.

Beaumont-Bates (2017) tarafından yapılan *"E-Portfolios: Supporting Collaborative Partnerships in an Early Childhood Centre in Aotearoa/New Zealand-E-Portfolyolar: Aotearoa/Yeni Zelanda'daki Bir Erken Çocukluk Merkezinde İşbirliğine Dayalı Ortaklıkları Destekleme"* isimli araştırma erken çocukluk eğitim ortamlarında e-portfolyo kullanımının öğretmenler, çocuklar ve aileler arasındaki işbirliğini destekleyip desteklemediğini belirlemek üzere yapılmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle gerçekleştirilen çalışmada beş erken çocukluk öğretmeniyle öncelikle yarı yapılandırılmış görüşmeler daha sonra odak grup görüşmeleri yapılmıştır. Ayrıca gönüllü on altı aileye açık uçlu anket uygulaması yapılmıştır. Araştırma sonucunda e-portfolyoların öğretmen çocuk ve aile arasında işbirliğini geliştirdiği aile katılımını artırdığı, ailelerin değerlendirme sürecinin bir parçası olmasına katkıda bulunduğu, aile ve öğretmen arasındaki ilişkiyi güçlendirdiği ve çocuğun öğrenme ve gelişim sürecine çocuğun büyükanne, büyükbaba, teyze, amca gibi yakın çevresini dahil etmeye fırsat sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırmada teknolojik alt yapı yetersizliğinin e-portfolyonun kullanımının önünde önemli bir engel oluşturduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Shapero'nun (2017) *"A Study of the Use of an Electronıc Photo-Based Portfolıo to Guıde the Iep Meetıng for Preschool Chıldren wıth Severe Multıple Impaırments-Birden Fazla Ağır Yetersizliği Olan Okul Öncesi Çocuklar için Bireyselleştirilmiş Eğitim Toplantısına Yönelik Elektronik Fotoğraf Tabanlı Portfolyo Kullanımına İlişkin Bir Araştırma"* isimli

araştırmasında okul öncesi dönemde bulunan özel gereksinimli çocukların ailelerinin ve devam ettikleri kurumun fotoğraf tabanlı e-portfolyo kullanımı hakkındaki görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Nitel araştırma yöntemiyle yapılan araştırma e-portfolyo sürecine katılan dört kurum görevlisi ve yedi aileyle görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada e-portfolyonun ailelerin çocuklarının güçlü yönlerini ve ihtiyaçlarını belirlemesine yardımcı olduğu, kurumla yapılan bireyselleştirilmiş eğitim toplantılarının niteliğini artırdığı, ailelerin çocuklarının okulda yaptıklarından haberdar olmalarını sağladığı, baba katılımını artırdığı ve çocuğun güçlü yönlerine odaklanan bir değerlendirme yaklaşımını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Tsirika vd.'nin (2017) *"The E-Portfolio in a Kindergarten Classroom: Adopting Alternative Assessment Methods through Action Research-Anaokullarında E-Portfolyo: Eylem Araştırması Yoluyla Alternatif Değerlendirme Yöntemlerini Benimseme"* isimli araştırmaları anaokullarında alternatif bir değerlendirme yöntemi olan e-portfolyoyu geliştirmek, uygulamak ve değerlendirmek amacıyla yapılmıştır. Geliştirilen e-portfolyo uygulaması çocukların en iyi çalışmalarının sergilendiği bir web sitesi olarak tasarlanmıştır. Eylem araştırması yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmaya Yunanistan'ın Trikala kentinde özel bir anaokuluna devam eden çocuklar ve bu çocukların aileleriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilk olarak okul yılının başında kâğıt temelli portfolyo uygulanmış, 3 ay sonra e-portfolyoya geçiş yapılarak çocukların ve ailelerin görüşleri alınmıştır. Araştırma verileri katılımcı gözlem, çocuklarla ve ailelerle yarı yapılandırılmış görüşmeler ve anketler aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocukların öz değerlendirme becerilerine katkı sağladığı, akran etkileşimini ve akran değerlendirmeyi teşvik ettiği, aile-çocuk ilişkisini geliştirdiği belirlenmiştir. Ayrıca hem ailelerin hem de çocukların e-portfolyo sürecinden oldukça memnun oldukları görülmüştür.

Hooker (2016) tarafından yapılan "*Adults and Children Engaging with Eportfolios in an Early Childhood Education Setting- Erken Çocukluk Eğitimi Ortamlarında E-Portfolyolarla İlgilenen Yetişkinler ve Çocuklar"* isimli araştırma erken çocukluk eğitim ortamlarında kâğıt temelli portfolyo ve e-portfolyo kullanımının karşılaştırılması ve her iki portfolyo türüyle öğretmenlerin, ailelerin ve çocukların nasıl etkileşime geçtiklerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden çoklu durum çalışmasıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın katılımcıları 35 aile, 6 çocuk, 12 öğretmen ve 3 e-portfolyo

sağlayıcısıdır. Araştırmada veri toplama aracı olarak hem e-portfolyo hem de kâğıt temelli portfolyo kullanımına yönelik anketler, görüşmeler ve gözlemler kullanılmıştır. Araştırma verilerinin analizinde tematik analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda erken çocukluk eğitim ortamlarında e-portfolyo kullanımının çocuklara, ailelere ve öğretmenlere birçok katkı sağladığı ve kâğıt temelli portfolyoya göre birçok avantajının olduğu belirlenmiştir. Araştırmada e-portfolyonun çocukların hatırlama, bağlanma ve yeniden başlatma süreçlerine, öz değerlendirme yapmalarına, akran etkileşime önemli katkıları olduğu; aile katılımını, aile-çocuk, öğretmen-çocuk ve öğretmen-aile işbirliğini artırdığı görülmüştür. Ayrıca hem öğretmenlerin hem de ailelerin kâğıt temelli portfolyoya kıyasla e-portfolyoya daha sık ürün yüklediği, yüklenen ürünlerin daha nitelikli olduğu, öğretmene zamanı kullanma, maliyet ve ürünleri saklama açısından kolaylıklar sağladığı belirlenmiştir.

McFadden ve Thomas'ın (2016) *"Parent Perspectives on The İmplementation of a Digital Documentation Portal in an Early Learning Centre-Erken Öğrenim Merkezinde Dijital Dokümantasyon Portalının Uygulanmasına İlişkin Veli Görüşleri"* isimli araştırması bir erken çocukluk merkezinde dijital dokümantasyon portalının kullanımının ailelerin bakış açısıyla ele almak amacıyla yapılmıştır. Araştırma karma yöntemle gerçekleştirilmiştir. Araştırma çevrimiçi anket yoluyla ulaşılan 42 aile ve odak grup görüşmesi yapılan altı aileyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın nicel verileri araştırmacılar tarafından hazırlanan çevrimiçi anket, nitel verileri ise odak grup görüşmeleri aracılığıyla toplanmıştır. Araştırmanın nicel verileri yüzdelik hesaplama, nitel verileri ise tümevarımsal tematik analiz yoluyla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda ailelerin dijital dokümantasyon uygulamasından memnun oldukları, djital dokümantasyonun çocuklarının okulda yaptıklarından ve uygulanan programdan haberdar olmalarını ve ilgilerini keşfetmelerini sağlayarak evde öğrenme sürecinin desteklenmesine katkı sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca dijital dokümantasyonun ailelerle çocuklarının sohbet etmek için katalizör görevi gördüğü, paylaşılabilirliği artırarak geniş aile üyeleriyle çocuklarının ürünlerini paylaşmalarını sağladığı, kolay ve hızlı erişim sayesinde istedikleri yerde ve zamanda çocuklarının ürünlerini incelemeye fırsat sağladığı görülmüştür. Araştırmada aileler çocuklarının fotoğraflarının dijital ortamda olmasına yönelik bazı güvenlik endişelerinin olduğunu da dile getirmişlerdir.

Higgins (2015) tarafından yapılan *"Electronic Portfolios in Early Childhood Education: Parent-Teacher Communication-Erken Çocukluk Eğitiminde Elektronik Portfolyolar: Veli-Öğretmen İletişimi"* isimli araştırma öğretmen ve aileler arasındaki iletişimi sağlamada e-

portfolyonun etkilerini belirlemek üzere yapılmıştır. Durum çalışması yöntemiyle yapılan araştırmaya yedi öğretmen ve 29 aile katılmıştır. Araştırma verileri çevrimiçi anketler, e-portfolyo dokümanları, bireysel görüşmeler, aileler ve öğretmenlerle yapılan odak grup görüşmeleri aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma verileri tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda e-portfolyonun öğretmenler ve aileler arasındaki iletişim için farklı ve kolay bir yol sağladığı, ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının okuldaki deneyimleri ve öğrenme süreçleriyle ilgili bilgi edinebildikleri görülmüştür. Ayrıca e-portfolyonun çevrimiçi iletişimin yüz yüze iletişimi desteklediği, ev ve okul arasındaki ilişkinin güçlendiği, aile-öğretmen, aile-çocuk ve aile-öğretmen arasındaki iletişimine katkı sağladığı ve çocuğun öğrenme sürecini desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Penman'ın (2014) "*E-Portfolios: Connecting Parents, Whanau and Teachers in Kindergarten Communities- E-Portfolyolar: Anaokullarında Ebeveynler, Whanau ve Öğretmenler Arasında Bağlantı Kurma*" isimli araştırması erken çocukluk eğitiminde e-portfolyoların kullanımını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma farklı sosyo-ekonomik çevrelerde bulunan altı anaokulundaki 18 öğretmen ve 49 aileyle yapılmıştır. Araştırma sürecinde kullanılan e-portfolyo sistemi hakkında katılımcılara eğitim verilmiş ve e-portfolyo dört ay süresince uygulanmıştır. Araştırmanın verileri oluşturulan çevrimiçi anket aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenler ve aileler e-portfolyonun kullanımını kolay bulmuşlardır. Öğretmenler e-portfolyonun kullanım ve ailelerle paylaşma konusundaki hızlılığına ve kolaylığına vurgu yaparak ailelerle iletişim ve etkileşimlerinin arttığını, çocukların ev yaşamlarını görme imkânı bulduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca e-portfolyodaki fotoğraf ve videoların çocuğun öğrenme sürecini gözden geçirmesini sağladığını vurgulamışlardır. E-portfolyonun ailelere çocuğun okulda yaptıkları hakkında bilgi vermesi ve geniş aileyle paylaşılabilirliği öğretmenler ve aileler tarafından oldukça değerli bulunmuştur.

Yapılan araştırmaların sonuçları incelendiğinde e-portfolyoların öğretmenler ve aileler tarafından memnuniyetle karşılandığını söylemek mümkündür. Ayrıca araştırmalar e-portfolyoların çocukların kendi öğrenme süreçlerine aktif olarak katılmalarını sağladığı ve çeşitli alanlarda gelişimlerine katkıda bulunduğu, öğrenmeyi çocuk, öğretmen ve aile açısından görünür kıldığı, çocuğun güçlü yönleri, ilgileri, yetenekleri ve geliştirilebilir yönleri hakkında öğretmen ve ailelere önemli bilgiler verdiği, çocuğu tanıma ve değerlendirmeyi kolaylaştırdığı, öğretmen-aile iletişim ve işbirliği destekleyerek aile katılımı artırdığı, zaman ve mekândan bağımsız olarak çocuğun belgelerine hızlı ve kolay

bir biçimde erişebilme, zaman kullanımı, maliyet, saklama alanı açısından avantajları olduğunu göstermektedir. Bununla beraber yapılan araştırmalarda teknolojik alt yapı, teknolojiye erişim, eğitim düzeyi vb. durumların e-portfolyo kullanımında yaşanan sorunlar arasında olduğu görülmektedir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu araştırmanın amacı okul öncesi eğitime yönelik geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocuklar ve eğitim ortamı üzerindeki yansımalarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda araştırmanın bu bölümünde, *"Araştırmanın Modeli", "Araştırmanın Katılımcıları", "Araştırma Ortamı", "Araştırmacının Rolü", "Veri Toplama Araçları", "E-Portfolyo Uygulamasının Geliştirilme Süreci", "E-Portfolyonun Uygulanması ve Veri Toplama Süreci", "Araştırma İçin Gerekli Materyal ve Donanımlar", "Veri Toplama Araçlarının Uygulanması", "Verilerin Analizi", Geçerlik ve Güvenirlik İçin Alınan Önlemler*" başlıklarına yer verilmiştir.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Nitel araştırma kelimeler ya da gözlemler gibi ölçülmesi zor olan nitelikler üzerine odaklanan ve niteliklerin yorumlanmasına ve çözümlenmesine dayanan araştırma türüdür (Glesne, 2013). Nitel araştırmaların ayırıcı özelliği dünyanın karmaşıklığını temsil etmek için bireylerin çoklu bakış açılarını sunmasıdır (Creswell, 2017). Bu araştırmada nitel araştırmaların yaygın bir biçimi olan durum çalışması kullanılmıştır (Merriam, 2013). Alan yazında durum çalışmaları için farklı tanımlamalar yapıldığı görülmektedir. Creswell (2016, s. 97) durum çalışmasını "araştırmacının gerçek yaşam, güncel sınırlı bir sistem (bir durum) ya da belli bir zaman içerisindeki çoklu sınırlandırılmış sistemler (durumlar) hakkında çoklu bilgi kaynakları (Örneğin; gözlemler, mülakatlar, görsel-işitsel materyaller ve dokümanlar ve raporlar) aracılığıyla detaylı ve derinlemesine bilgi topladığı, bir durum betimlemesi ya da durum temaları ortaya koyduğu nitel bir yaklaşım." olarak tanımlamıştır. Yin'e (2018) göre durum çalışması güncel bir olgunun kendi doğal bağlamı içerisinde çok sayıda veri kaynağı

kullanılarak incelenmesidir. Merriam'a (2013) göre ise durum çalışması sınırlı bir sistemin derinlemesine betimlenmesi ve incelenmesidir. Nitel araştırmalarda durum çalışması bir olayın yoğun bir şekilde çalışılmasıyla ilgilidir (Glesne, 2013, s. 30). Durum çalışmaları tek bir olayı çeşitli olgularla ilişkilendirerek, araştırılan verilere bütüncül bir nitelik kazandırır. Aynı zamanda diğer yöntemlerle gözden kaçırılabilecek ayrıntılı bilgilerin derinlemesine incelenmesine imkân verir (Punch, 2013). Bir durum çalışmasının odak noktası "nasıl" ve "neden" sorularını yanıtlamaktır (Yin, 2018). Durum çalışmaları deneysel çalışmaların aksine karşılaştırma yapmaz, keşfetmeye çalışır. Durum çalışmalarında hipotezi test etmek ya da ilişkileri ispatlamak yerine olayların ve davranışların kategorileri tanımlanmaya çalışılır (Hancock & Algozzine, 2006). Bu araştırma geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocukların gelişimine ve eğitim ortamına nasıl yansıdığını ayrıntılı olarak ele almaya, öğretmen, aileler ve çocuklar tarafından nasıl kullanıldığını, kullanım sürecini etkileyen faktörleri, kullanım sürecine yaşanan zorlukları, kolaylıkları ve geliştirilen önerileri yoğun bir şekilde betimlemeye yönelik derin bir arayış içerisindedir. Bu sebeple araştırma durum çalışmasına göre gerçekleştirilmiştir. Yin (2018) durum çalışması desenleri arasındaki temel ayrımın genel olarak araştırmada yer alan durum sayısının tek veya birden fazla olma yani çoklu olmasına göre olduğunu belirtmiştir. Tek durum çalışmaları kendi içinde "bütüncül tek durum deseni" (single case-holistic design) ve "iç içe geçmiş tek durum deseni" (single case-embedded design) desenler olarak ele alınır. Aynı tek durum birden fazla düzeyde analiz birimi içerebilir. Aynı zamanda bu tek durum farklı alt birimlerden oluşabilir. Bu durumda iç içe geçmiş desen kullanılır. Burada dikkat edilmesi gereken her bir alt birimin tek bir durum içinde yer almasıdır. Araştırma durumunu zengin ve geniş bir perspektiften ele alabilmek için e-portfolyo uygulamasıyla doğrudan etkileşime geçen çocuklar, aileler ve öğretmen gibi alt birimler ayrı ayrı ele alınmıştır. Aynı zamanda araştırmanın katılımcılarının seçiminde ailelerin sosyo-ekonomik durumu, çocukların tipik veya tipik olmayan gelişim göstermesi gibi farklılaşan niteliklere sahip olmasına dikkat edilerek e-portfolyonun farklılaşan durumlarda nasıl bir yansıma gösterdiği belirlenmeye çalışılmıştır. Dokümanlar ise e-portfolyo uygulamasının nasıl kullanıldığına dair somut ve nesnel veriler elde etmek için incelenmiştir. Araştırmada tek bir durumun varlığı ve farklı alt birimlere olan ihtiyaç iç içe geçmiş tek durum deseninin kullanılmasını gerekli kılmıştır.

3.2. Araştırmanın Katılımcıları

Bu araştırmanın katılımcılarını 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Erzurum İli Palandöken İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı bir ilkokulun bünyesindeki anasınıfına devam eden 60-72 ay arası 19 çocuk, bu çocukların aileleri ve öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmanın katılımcılarının belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşit örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Amaçlı örneklemede araştırmacı ana olgu hakkında bilgi edinmek ve onu anlamak için bireyleri ve araştırma ortamlarını maksatlı bir biçimde seçerler (Creswell, 2017). Amaçlı örnekleme kapsamında kullanılan maksimum çeşit örnekleme birçok farklılığı içeren ana temaları bulup tanımlamayı amaçlar (Patton, 2014). Maksimum çeşit örneklemesi araştırmacının bazı özelliklere ve niteliklere göre farklılaşan birey veya durumları örneklem grubuna dâhil ettiği bir amaçlı örnekleme stratejisidir (Creswell, 2017).

Bu araştırmada maksimum çeşit örneklemesinin seçilmesinin nedeni e-portfolyo uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımalarını ve aileler tarafından kullanım durumunu; çocukların tipik gelişim gösterip göstermemesi, ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, uygulamaya erişilen teknolojik araçlar gibi farklılaşan niteliklere göre ele alınıp derinlemesine bir bakış açısı elde etmektir. Tablo 1 ve Tablo 2'de görüldüğü üzere araştırmanın katılımcılarının farklı niteliklere sahip olduğu görülmektedir.

3.2.1. Çocukların ve Ailelerin Kişisel Bilgileri

Çocuklara yönelik kişisel bilgilere Tablo 1'de, ailelere yönelik kişisel bilgilere Tablo 2'de yer verilmiştir. Öğretmenle ilgili kişisel bilgiler ise "*Öğretmenin Kişisel Bilgileri*" başlığı altında detaylı bir şekilde ele alınmıştır.

Tablo 1

Çocukların Rumuzları ve Kişisel Bilgileri

Çocuk Numarası	Çocuk Rumuzu	Çocuk Özellikleri
Ç1	Ece	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç2	Egemen	6 Yaş, Erkek, Ortanca Çocuk
Ç3	Can	5 Yaş, Erkek, Son Çocuk
Ç4	Öykü	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç5	Pelin	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç6	Burcu	5 Yaş, Kız, İlk Çocuk
Ç7	Bahar	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç8	Cemre	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç9	Gülşah	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç10	Hamza	5 Yaş, Erkek, Son Çocuk
Ç11	Meriç	5 Yaş, Erkek, Son Çocuk
Ç12	Pınar	5 Yaş, Kız, İlk Çocuk
Ç13	Tuğberk	5 Yaş, Erkek, Son Çocuk
Ç14	Mete	5 Yaş, Erkek, İlk Çocuk
Ç15	Aras	5 Yaş, Erkek, İlk Çocuk
Ç16	Neslişah	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç17	İpek	5 Yaş, Kız, Son Çocuk
Ç18	Ömer	6 Yaş, Erkek, Son Çocuk
Ç19	Ege	6 Yaş, Erkek, Son Çocuk

Tablo 1 incelendiğinde araştırmaya katılan çocukların f=16'sının 5 yaşında, f=3'ünün 6 yaşında; f=10'unun kız, f=9'unun erkek; f=4'ünün ilk çocuk, f=1'inin ortanca çocuk, f=14'ünün son çocuk olduğu görülmektedir. Araştırmaya katılan f=17 çocuk tipik gelişim göstermekte, f=2 çocukta ise öğrenme ve konuşma güçlüğü bulunmaktadır. Bu çocuklara ailelerinin istememeleri nedeniyle RAM tarafından resmi bir rapor alınmamış, uzmanların görüşleri doğrultusunda okul öncesi eğitim kurumuna devam etmeleri ve düzenli olarak kontrol edilmeleri tavsiye edilmiştir. Bir çocuk ise dönem başında ilkokula başlatılmış ancak uyum sağlayamadığı gerekçesiyle anasınıfına devam etmesi uygun görülmüştür.

Tablo 2

Ailelerin Kişisel Bilgileri

Özellikler	Değişkenler	f	Çocuklar
Çocuk Sayısı	İki Çocuk	14	Ç4, Ç5, Ç6, Ç8, Ç9, Ç10, Ç11, Ç12, Ç14, Ç15, Ç16, Ç17, Ç18, Ç19
	Üç Çocuk ve Üzeri	5	Ç1, Ç2, Ç3, Ç7, Ç13
Anne Yaşı	25-30 Yaş	6	Ç2, Ç6, Ç10, Ç12, Ç14, Ç15
	31-35 Yaş	8	Ç4, Ç7, Ç8, Ç9, Ç13, Ç16, Ç17, Ç11
	36-40 Yaş	4	Ç1, Ç5, Ç18, Ç19
	41Yaş ve Üzeri	1	Ç3
Anne Öğrenim Durumu	Okuryazar Değil	1	Ç15
	Okuryazar	1	Ç8
	İlkokul	4	Ç1, Ç7, Ç13, Ç18
	Ortaokul	5	Ç2, Ç10, Ç11, Ç12, Ç14
	Lise	5	Ç3, Ç5, Ç6, Ç9, Ç16
	Lisans	3	Ç4, Ç17, Ç19
Anne Mesleği	Ev Hanımı	17	Ç1, Ç2, Ç3, Ç5, Ç6, Ç7, Ç8, Ç9, Ç10, Ç11, Ç12, Ç13, Ç14, Ç15, Ç16, Ç17, Ç19
	Öğretmen	1	Ç4
	Temizlik Görevlisi	1	Ç18
Baba Yaşı	25-30 Yaş	1	Ç12
	31-35 Yaş	7	Ç6, Ç7, Ç8, Ç10, Ç14, Ç15, Ç16
	36-40 Yaş	5	Ç2, Ç9, Ç13, Ç17, Ç19
	41Yaş ve Üzeri	6	Ç1, Ç3, Ç4, Ç5, Ç11, Ç18
Baba Öğrenim Durumu	İlkokul	3	Ç13, Ç15, Ç18
	Ortaokul	3	Ç2, Ç12, Ç14
	Lise	9	Ç1, Ç3, Ç5, Ç6, Ç7, Ç8, Ç9, Ç10, Ç19
	Lisans	1	Ç11
	Lisansüstü	3	Ç4, Ç16, Ç17
Baba Mesleği	Elektrik Teknisyeni	1	Ç19
	Esnaf	1	Ç3
	Fırıncı	3	Ç10, Ç12, Ç14
	Garson	1	Ç1
	Güvenlik Görevlisi	1	Ç18
	İnşaat İşçisi	2	Ç7, Ç15
	Kepçe Operatörü	1	Ç6
	Memur	1	Ç9
	Mobilyacı	1	Ç2
	Muhasebeci	1	Ç11
	Savcı	1	Ç17
	Sekreter	1	Ç5
	Temizlik Personeli	1	Ç8
	Tesisatçı	1	Ç13
	Üst Düzey Yönetici	1	Ç16
	Yüksek Mühendis	1	Ç4
E-Portfolyoya Erişmek için Ailede Bulunan Teknolojik Araçlar	Akıllı Telefon	19	Ç1, Ç2, Ç3, Ç4, Ç5, Ç6, Ç7, Ç8, Ç9, Ç10, Ç11, Ç12, Ç13, Ç14, Ç15, Ç16, Ç17, Ç18, Ç19
	Diz Üstü Bilgisayar	6	Ç3, Ç4, Ç7, Ç9, Ç17, Ç19
	Masa Üstü Bilgisayar	2	Ç12, Ç13
	Tablet	7	Ç2, Ç3, Ç4, Ç5, Ç9, Ç18, Ç19
E-Portfolyoya Erişmek için Ailede Bulunan Teknolojik Araçların Sayısı	2	8	Ç1, Ç6, Ç8, Ç10, Ç11, Ç14, Ç15, Ç16
	3	5	Ç2, Ç7, Ç12, Ç17, Ç18
	4	3	Ç4, Ç13, Ç19
	5	1	Ç5
	8	1	Ç3
	9	1	Ç9

Tablo 2 incelendiğinde f=14 ailenin "iki çocuk", f=5 ailenin "üç çocuk ve üzeri" çocuk sahibi olduğu görülmektedir. Annelerin f=6'sının "25-30 yaş", f=8'inin "31-35" yaş, f=4'ünün "36-40 yaş", f=1'inin "41 yaş ve üzeri" olduğu; f=1'inin "okur-yazar olmadığı", f=1'inin "okuryazar", f=4'ünün "ilkokul", f=5'inin "ortaokul, f=5'inin "lise", f=3'ünün "lisans" mezunu olduğu; f=17'sinin "ev hanımı", f=1'inin "öğretmen" ve f=1'inin "temizlik görevlisi olduğu görülmektedir. Babaların f=1'inin "25-30 yaş", f=7'sinin "31-35" yaş, f=5'inin "36-40 yaş", f=6'sının "41 yaş ve üzeri" olduğu; f=3'ünün "ilkokul", f=3'ünün "ortaokul, f=9'unun "lise", f=1'inin "lisans" ve f=3'ünün "lisansüstü" mezunu olduğu; f=1'inin "elektrik teknisyeni", f=3'ünün "fırıncı", f=1'inin "garson", f=1'inin "güvenlik görevlisi", f=2'sinin "inşaat işçisi", f=1'inin "kepçe operatörü", f=1'inin "memur", f=1'inin "mobilyacı", f=1'inin "muhasebeci", f=1'inin "savcı", f=1'inin "sekreter", f=1'inin "temizlik personeli", f=1'inin "tesisatçı", f=1'inin "üst düzey yönetici", "f=1'inin "yüksek mühendis" olduğu görülmüştür. Ailelerin f=19'unun "akıllı telefon", f=6'sının "diz üstü bilgisayar", f=2'sinin "masa üstü bilgisayar", f=7'sinin "tablet" sahibi olduğu; e-portfolyoya erişmek için f=8'inin "2", f=5'inin "3", f=3'ünün "4", f=1'inin "5", f=1'inin "8" ve f=1'inin " 9" teknolojik araç sahibi olduğu bilgisine ulaşılmıştır.

Araştırmada katılımcı olarak anne veya babadan hangisinin yer alacağı ailelerin tercihine bırakılmıştır. Uygulama sürecine başlamadan önce yapılan bilgilendirme toplantısına anneler katılarak, çocukların eğitimlerinden birinci derece kendilerinin sorumlu olduğunu belirtmiş ve araştırmacının katılımcısının kendileri olmak istediklerini ifade etmişlerdir. Bununla beraber Aras isimli çocuğun annesi okuma yazma bilmediğini belirtmiş, aynı evde yaşamaları ve çocuğun da velisi olması gerekçesiyle çocuğun halasının araştırmaya katılmasını uygun görmüştür. Çocuğun halası 26 yaşında, ilkokul mezunu ve herhangi bir işte çalışmamaktadır.

3.2.2. Öğretmenin Kişisel Bilgileri

Araştırmanın uygulama sürecinde aktif olarak rol alan öğretmen 36 yaşında ve kadındır. 2009 yılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Öğretmenliği Programı'ndan mezun olmuştur. Mesleki deneyim süresi 13 yıldır. Öğretmen evli ve bir çocuk sahibidir. Çocuğu görev yaptığı okulda öğrenim görmektedir. Bu sebeple kendi sınıfındaki çocuklar okuldan ayrıldıktan sonra yaklaşık bir saat sınıfta çocuğunun okuldan çıkmasını beklemektedir.

Uygulama öncesi öğretmenle yapılan ön görüşmede portfolyo hazırlama konusunda lisans eğitimi süresince yüzeysel bilgi edindiğini ve detaylı bilgisi olmadığını ifade etmiş, öğretmenlik sürecinde kâğıt temelli portfolyo hazırladığını, hazırladığı portfolyonun sanat çalışmalarından oluştuğunu ve son yıllarda kâğıt temelli portfolyo hazırlamadığını, çocukların çalışmalarını günlük olarak eve gönderdiğini belirtmiştir.

3.3. Araştırma Ortamı

Araştırmanın uygulama süreci Erzurum İl Milli Eğitim Müdürlüğü bünyesinde ilkokula bağlı resmi bir anasınıfında gerçekleştirilmiştir. Okul uygulamanın yapıldığı eğitim-öğretim döneminde hizmete açılmıştır. Okul konum olarak dar gelirli ailelerle, orta ve nadiren de olsa üst gelir durumuna sahip ailelerin hanelerinin kesişim bölgesinde yer almaktadır. Okulun çevresinde tek katlı sobalı evlerle beraber yeni sayılabilecek çok katlı binalar da bulunmaktadır. Bu sebeple aynı sınıfta sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel olarak alt, orta ve üst düzeyde ailelere sahip çocuklar olabilmektedir.

Okul bünyesinde yer alan üç anasınıfı okulun birinci katında bulunmaktadır. Okulda eğitim-öğretim 09:00-14:00 arası tam gün yapılmaktadır. Anasınıfında ailelerin büyük çoğunluğu çocuklarını 13:00'te sınıftan almakta, 13:00-14:00 saatleri arasında sınıfta en fazla bir ya da iki çocuk kalmakta veya hiç çocuk kalmamaktadır.

Anasınıfı fiziksel donanım (Örneğin; mekân büyüklüğü, materyal, masa, sandalye vb.) açısından yeterli durumdadır. Çocukların beslenme saatinde kahvaltılarını yapabilecekleri bir yemek salonuna sahiptir. Okulun internet alt yapısı bulunmakta, öğretmenler okulun WİFİ ağına bağlanarak internete erişebilmektedirler. Sınıf içerisinde öğretmen tarafından oluşturulan farklı öğrenme merkezleri bulunmaktadır. Öğretmenin bir adet kişisel diz üstü bilgisayarı bulunmakta ve gerekli olduğu zamanlarda sınıfta kullanmaktadır. Uygulama sürecinde kullanılan tablet ise araştırmacı tarafından temin edilmiştir. Şekil 2'de araştırmanın uygulama sürecinin gerçekleştirildiği sınıfın fiziksel görünümü yer almaktadır.

Şekil 2. Araştırmanın uygulama sürecinin gerçekleştirildiği sınıfın fiziksel görünümü

3.4. Araştırmacının Rolü

Durum çalışmalarında araştırmacı farklı roller üstlenebilir. Araştırmacı bilinçli veya bilinçsiz olarak her role ne kadar vurgu yapacağı konusunda sürekli kararlar vermelidir (Stake, 1995). Gözlemi kullanmak, bir gözlemci olarak belirli bir role bürünmeyi gerektirir. Her durum için uygun olabilecek bir rol bulunmaz. Gözlem rolleri araştırma ortamındaki rahatlığa, katılımcılarla kurulacak ilişkilere ve ana olguyu anlamak için en iyi nasıl veri toplanacağına bağlı olarak çeşitlilik gösterebilir (Creswell, 2017). Bir çalışmada katılımın derecesi yani ne ölçüde katılımcı veya gözlemci olunması gerektiği süreç içerisinde değişebilen ve araştırmacının karar vermesi gereken bir durumdur (Glesne, 2013; Patton, 2014). Araştırmacı temel olarak gözlemcidir, ancak katılımcılarla bir ölçüde etkileşime girer (Glesne, 2013).

Katılımcı gözlemci rolü, araştırmacının bir durumu gerçekten öğrenmek, daha fazla bilgi edinmek ve katılımcıların bakış açılarını zengin bir çerçeveden ele almak için araştırma ortamındaki etkinliklerin veya etkileşimlerin içinde yer alarak ilk elden gözlemler yapmasıdır (Creswell, 2017; Patton, 2014; Stake, 2010). Katılımcı olmayan gözlemci rolü, araştırmacının araştırma ortamına ve katılımcılara yeterince aşina olmadığı, katılımcıların faaliyetlerine katılmaksızın araştırma ortamını ziyaret eden ve notlar alan gözlemcidir. Bu roldeki gözlemci kenarda, kendisine gözlem için avantaj sağlayan bir yerde (Örneğin, sınıfın arka tarafı) oturan ve notlar alan yabancı biridir. Bu rolün asıl tecrübelerden uzaklaşma ve somut veriler elde edememe gibi riskleri vardır (Creswell, 2017). Aynı zamanda katılımcı olmayan gözlem, araştırmacıya sürece dâhil olmadan ilgili ortamdaki hareketleri ve etkileşimleri analiz edebilme ve kaydedebilme fırsatı veren bir yöntemdir (Ritchie & Ormston, 2014). Katılımcı ve katılımcı olmayan gözlemci rolüne göre daha avantajlı olan

değişen gözlemsel rollerde araştırmacı süreç içerisinde rollerini değiştirerek rolünü duruma adapte eder. Örneğin, araştırma ortamına öncelikli olarak katılımcı olmayan gözlemci olarak girer, katılımcılarla iyi bir ilişki geliştirdikten sonra katılımcı rolüne geçiş yapar (Creswell, 2017).

Bu araştırmada araştırmacı 10 hafta süresince haftada üç gün tüm gün boyunca uygulama yapılan anasınıfında gözlemci olarak bulunmuştur. Uygulamanın ilk haftalarında çocuklarla ve öğretmenle daha az etkileşime geçmiş ve sadece gözlem yapmıştır. Süreç ilerledikçe çocuklarla ve öğretmenle geçirilen sürenin artmasıyla birlikte araştırmacı, çocuk ve öğretmen arasında ilk haftalara göre daha fazla etkileşim oluşmuştur. Araştırmanın konusu, okul öncesi eğitim ortamı ve çocukların yaş grubu araştırmacıyla katılımcıların etkileşimde bulunmaları için doğal bir zemin hazırlamıştır. Araştırmacı, çocukların yansıtıcı düşünme becerilerini incelediği güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantıları ve portfolyo sunum günlerinde katılımsız bir rol üstlenmiştir. Bu zaman dilimlerinde gözlem yapmış, video kaydı almış ve gerektiğinde hatırlatıcı notlar almıştır. Ancak araştırmacı zaman zaman öğretmenin anlamlı ürün toplama, açıklama ve anekdot kaydı yazma konusundaki sorularına yanıt vermiştir. Bazı durumlarda ise öğretmenin veya ailelerin yaşadıkları teknik sorunlara çözüm bulmaya çalışmıştır. Uygulama günlerinde çocuklarla ve öğretmenle olan etkileşimi e-portfolyonun çocuklar ve eğitim ortamı üzerindeki yansımalarını daha geniş bir perspektiften ele almasına yardımcı olmuştur. Özellikle güne başlama ve oyun zamanı dışında yaptığı sınıf içi gözlemlerde ara sıra çocukların etkinliklerine katılarak, çocukların e-portfolyolarına yönelik ilgi ve tutumları hakkında bakış açısı edinmeye çalışmıştır. Bununla beraber araştırmacı, araştırma süreci boyunca katılımcı rolünden ziyade gözlemci rolünü daha fazla üstlenmiştir.

3.5. Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda genel olarak veriler tek bir veri kaynağından ziyade görüşme, gözlem, doküman, görsel ve işitsel kaynaklar gibi çoklu veri kaynakları kullanılır (Creswell, 2014). Kapsayıcı bir bakış açısı oluşturmada tek bir bilgi kaynağına güvenilmeyeceği için çoklu bilgi kaynakları kullanılmalıdır. Her tür veri kaynağının güçlü ve zayıf yönleri bulunmaktadır. Araştırmacı çok çeşitli kaynaklar kullanarak tek bir yaklaşımın zayıf yönlerini en aza indirgerken, araştırmasını her türlü veri toplama yönteminin güçlükleriyle oluşturabilir. Çeşitleme, farklı yöntemleri bir araya getirmek suretiyle araştırmaları güçlendirici bir rol oynar (Patton, 2014). Nitel araştırmacının verilerini kontrol etmek ve

genişletmek için ek veri kullanması gerekir (Stake, 2010). Çeşitlemenin nitel araştırmalarda en yaygın biçimi çoklu veri toplama tekniği olsa da aynı zamanda çoklu veri kaynaklarının işbirliği (Örneğin; sadece öğretmenler değil, öğrenciler ve veliler de beraber), çoklu araştırmacılar ve kuramsal çerçeveler olarak da kullanılır. Çeşitleme bir araştırmada çoklu veri toplama yöntemi, çoklu veri kaynağı, çoklu araştırmacı veya çoklu kuramsal bakış açılarının kullanılmasıdır (Glesne, 2013).

Bu araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocuklar ve eğitim ortamı üzerindeki yansımalarını detaylı ve kapsayıcı bir bakış açısıyla ele almak için veri çeşitlemesi yapılarak farklı veri kaynakları ve veri toplama yöntemlerinden bilgi elde edilmiştir. Farklı araştırma soruları farklı veri toplama uygulamaları gerektirir (Glesne, 2013). Tablo 3'te her bir araştırma sorusunda kullanılan farklı veri kaynakları ve veri toplama yöntemlerine ilişkin bilgiler verilmiştir.

Tablo 3

Araştırma Sorularına Yönelik Kullanılan Veri Kaynakları ve Veri Toplama Teknikleri

Araştırma Soruları	Veri Kaynakları ve Veri Toplama Teknikleri
E-portfolyonun çocuklar üzerindeki yansımaları nasıldır?	• Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu • Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu • Aile Görüşme Formu • Öğretmen Görüşme Formu
E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları nasıldır?	• Aile Görüşme Formu • Öğretmen Görüşme Formu
E-portfolyonun içeriği nasıldır?	• Dokümanlar
E-portfolyonun kullanım durumu nasıldır?	• Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu • Aile Görüşme Formu • Öğretmen Görüşme Formu • Dokümanlar

Araştırmada kullanılan kişisel bilgi formları, gözlem formları, görüşme formları ve dokümanlara ilişkin detaylı bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.5.1. Kişisel Bilgi Formları

"Kişisel Bilgi Formları" araştırmanın katılımcılarının demografik özelliklerini belirlemek üzere araştırmacı tarafından hazırlanan formlardır. Kişisel bilgi formları ailelere ve öğretmene olmak üzere iki ayrı form şeklinde hazırlanmıştır. Aileler için hazırlanan formda anne ve baba yaşı, eğitim durumu, meslek, çocuğun yaşı, cinsiyeti, kardeş sayısı, özel

gereksinim durumu vb. ve evlerinde bulunan teknolojik araçlara ilişkin bilgi almaya yönelik sorular yer almaktadır (EK 1).

Öğretmene yönelik hazırlanan kişisel bilgi formunda ise öğretmenin yaşını, mesleki deneyimini, eğitim durumunu, medeni durumunu, çocuk sayısını vb. belirlemeye yönelik sorular yer almaktadır (EK 2).

3.5.2. Gözlem Formları

Gözlem nitel araştırmalarda önemli bir veri toplama aracıdır (Merriam, 2013). Gözlem herhangi bir olgu içerisindeki olay, durum ilişki örgüsü hakkında eksiksiz veri toplanmasına olanak sağlayarak katılımcıların davranışları ve bağlamla ilgili derin bir anlayış oluşturulmasını kolaylaştırır (McMillan & Schumacher, 2010). Gözlem sürecinde bir araştırma ortamındaki insanları ve yerleri gözlemlenerek açık uçlu ve ilk elden bilgi toplanır (Creswell, 2017). Gözlemler görüşme ve doküman analizi ile beraber verildiğinde tartışılmakta olan olgunun yorumunu bütüncül bir şekilde verir (Merriam, 2013). Bu araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocuklar üzerindeki yansımalarını yalnızca öğretmen ve ailelerin düşünce ve deneyimlerine göre ele almak yerine sınıf ortamında ilk elden bilgi elde edinerek daha zengin, güvenilir ve tutarlı veriler elde edilmeye çalışılmıştır. Gözlemlerde e-portfolyonun çocuklar üzerindeki yansımaları "Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu" ve "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu" aracılığıyla belirlenmiştir. Araştırma sürecinde kullanılan gözlem formlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.5.2.1. Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu

"Yansıtıcı Düşünme Çocuk Gözlem Formu" e-portfolyo uygulamasının çocukların yansıtıcı düşünme becerilerini nasıl etkilediğini belirlemeye yönelik araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Form hazırlama sürecinde öncelikli olarak araştırma problemi doğrultusunda alan yazın taraması yapılmıştır. Yapılan alan yazın taraması sonucunda formun Leung ve Kember'in (2003) yansıtıcı düşünme düzeyleri çerçevesinde "alışkanlık", "anlama", "yansıtma" ve "eleştirel yansıtma" olmak üzere 4 boyutlu olarak hazırlanmasına karar verilmiştir. Belirlenen bu düzeyler doğrultusunda araştırmacı tarafından her bir düzeye uygun davranışların yer aldığı taslak gözlem formu oluşturulmuştur. Taslak gözlem formu dört boyut ve 20 maddeden oluşmuştur. Oluşturulan taslak formun kapsam geçerliğini

sağlamak üzere eğitim programları ve öğretim alanından iki uzman ve okul öncesi eğitimi alanından üç uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan formun her bir boyutundaki davranışlara ilişkin olarak "uygun", "uygun değil" ve "geliştirilmesi gerekir" seçeneklerine göre değerlendirmeleri ve varsa önerileri istenmiştir. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda bazı maddeler açık ve anlaşılır olmadığı için çıkarılmış (Örneğin, e-portfolyosundaki ürünleri arkadaşlarıyla değerlendirir), bazı maddeler davranışa dönük olmadığı gerekçesiyle düzeltilmiş (Örneğin, e-portfolyosundaki ürünler hakkında ezbere cevap verir) ve yeni maddeler eklenmiştir. "Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu" dört boyut 25 madde olarak hazırlanmıştır. Her bir alt boyut için sıklık ve açıklamalar bölümü eklenerek hem nitel hem de nicel veri elde edilmiştir (EK 3).

3.5.2.2. Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu

"Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu" geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocukların gelişimlerine nasıl yansıdığını ve çocukların e-portfolyo uygulamasını nasıl kullandıklarını belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan gözlem formudur. Gözlem formunun hazırlanma sürecinde öncelikle alan yazın taraması yapılmış ve araştırma problemine uygun olarak boyut ve başlıklar oluşturulmuştur. "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu", "gelişim" ve "kullanım" olmak üzere iki temel boyut altında hazırlanmıştır. Gelişim boyutu altında "bilişsel gelişim", "dil gelişimi", "sosyal ve duygusal gelişim", "motor gelişim" ve "öz bakım becerileri"; kullanım başlığı altında ise "ilgi" ve "kullanım durumu" alt boyutları yer almaktadır. Oluşturulan taslak formun kapsam geçerliğini sağlamak üzere eğitim programları ve öğretim alanından iki uzman ve okul öncesi eğitimi alanından üç uzmanın görüşlerine başvurulmuştur. Formun her bir boyut ve alt boyutuna ilişkin olarak uzmanlardan "uygun", "uygun değil" ve "geliştirilmesi gerekir" seçeneklerine göre değerlendirmeleri ve varsa önerileri istenmiştir. Uzmanlardan gelen geri bildirimler doğrultusunda formun alt boyutlarındaki gözlem maddelerinin kaldırılmasına ve formun daha az yapılandırılmasına karar verilmiştir. Formda yer alan alt boyutlara madde veya davranış eklenmemiştir. Her bir alt boyut için sıklık ve açıklamalar bölümü eklenerek hem nitel hem de nicel veri elde edilmiştir (EK 4).

3.5.3. Görüşme Formları

Nitel bir araştırmada görüşmelerden; görüşülen kişiden farklı bilgi ve yorumlar elde etmek, birçok kişiden sayısal veri elde etmek ve araştırmacının gözlemleyemediği durumlar hakkında bilgi edinmek amacıyla yararlanılır (Stake, 2010). Herhangi bir görüşme türü durum çalışmalarının ayrılmaz parçasıdır (Gillham, 2000). Yarı yapılandırılmış görüşme, görüşme sorularının daha esnek, açık uçlu, genellikle her katılımcıdan spesifik veriler toplandığı ve görüşmenin büyük bir kısmının açıklığa kavuşturulması istenen sorular ve sorunlardan oluştuğu görüşmedir (Merriam, 2013). Bu araştırmada geliştirilen e-portfolyo uygulamasının, uygulamaya bizzat katılan öğretmenin ve ailelerin düşünce ve deneyimlerine göre değerlendirmek önem arz ettiğinden öğretmen ve ailelerle derinlemesine görüşmeler yapılmaya karar verilmiştir. Bu doğrultuda "Öğretmen Görüşme Formu" ve "Aile Görüşme Formu" hazırlanarak kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan görüşme formlarına ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

3.5.3.1. Aile Görüşme Formu

Araştırmada kullanılan "Aile Görüşme Formu" e-portfolyo uygulamasını ailelerin görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formunda ailelerin e-portfolyo uygulamasının etkililiği, kullanım durumu, yararları, kolaylıkları, zorlukları vb. ailelerin düşünce ve deneyimlerine dayalı olarak belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Görüşme formu hazırlanırken öncelikle alan yazın taraması yapılmış, araştırma problemine dayalı olarak soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan soruların açık uçlu, anlaşılır, odaklı, tarafsız ve mantıklı bir sıra izlemesine dikkat edilmiş, bazı sorulara sonda sorular eklenerek verilecek cevabın derinliği ve zenginliği artırılmaya çalışılmıştır. Hazırlanan soruların kapsam geçerliğini sağlamak üzere okul öncesi eğitimi alanından üç uzman ve iki okul öncesi öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Alınan geri bildirimler doğrultusunda bazı sorular anlaşılır bulunmadığı gerekçesiyle çıkarılmış (Örneğin, e-portfolyo uygulamasında çocuğun kendi performansını ve gelişimini görmesini çocuğunuzun gelişimi açısından değerlendirebilir misiniz?), bazı sorular ise yönlendirici bulunduğu için düzeltilmiştir (Örneğin, e-portfolyonun dezavantajları nelerdir?). Son olarak düzeltilen görüşme sorularına yönelik olarak okul öncesi dönemde çocuğu bulunan iki aileyle pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşmeler sonucunda bazı sorular birbirini kapsadığından (Örneğin, e-portfolyonun sağladığı katkılardan bahseder misiniz?/ e-portfolyonun sağladığı kolaylıklardan bahseder misiniz?), görüşme formundan çıkarılmış, bazı sorular aileler tarafından anlaşılmadığından

yalın bir şekilde tekrar yazılmış, bazı soruların ise sıralaması değiştirilmiş ve görüşme formuna son hali verilmiştir (EK 5). Ailelere yönelik hazırlanan görüşme formu sekiz görüşme sorusu ve bu sorulara ait sondalardan oluşmuştur.

3.5.3.2. Öğretmen Görüşme Formu

Araştırmada kullanılan "Öğretmen Görüşme Formu" e-portfolyo uygulamasını öğretmenin görüşlerine göre değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Görüşme formunda öğretmenin e-portfolyo uygulamasının etkililiği, kullanım durumu, yararları, kolaylıkları, zorlukları vb. öğretmenin düşünce ve deneyimlerine dayalı olarak belirlemeye yönelik sorular yer almıştır. Görüşme formu hazırlanırken öncelikle alan yazın taraması yapılmış, araştırma problemine dayalı olarak soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan soruların açık uçlu, anlaşılır, odaklı, tarafsız ve mantıklı bir sıra izlemesine dikkat edilmiş, bazı sorulara sonda sorular eklenerek verilecek cevabın derinliği ve zenginliği artırılmaya çalışılmıştır (Patton, 2014). Görüşme sorularının kapsam geçerliğini sağlamak üzere okul öncesi eğitimi alanından üç uzman ve iki okul öncesi öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. Uzmanlardan görüşme sorularının her birine ilişkin olarak "uygun", "uygun değil" ve "geliştirilmesi gerekir" seçeneklerine göre değerlendirmeleri ve varsa önerileri istenmiştir. Alınan geri bildirimler doğrultusunda bazı soruların benzeri daha önceki sorularda yer aldığı için çıkarılmış (Örneğin, e-portfolyo uygulaması ile kâğıt temelli portfolyoyu karşılaştırdığınızda birbirlerine göre avantaj ve dezavantajları neler?), bazı sorular ise yönlendirici bulunduğu için düzeltilmiştir (Örneğin, e-portfolyonun dezavantajları nelerdir?). Son olarak düzeltilen görüşme sorularına yönelik olarak iki okul öncesi öğretmeniyle pilot görüşmeler yapılmıştır. Pilot görüşme yapılan öğretmenlerden sadece soruları yanıtlamakla kalmayıp, eleştirel olarak da değerlendirmeleri istenmiştir (Glesne, 2013). Pilot görüşmeler sonucunda bazı sorular anlaşılır bulunmadığı için daha açık bir şekilde ifade edilmiş, bazı soruların ise sıralaması değiştirilerek görüşme formuna son hali verilmiştir (EK 6). Öğretmene yönelik hazırlanan görüşme formu, sekiz görüşme sorusu ve bu sorulara ait sondalardan oluşmuştur.

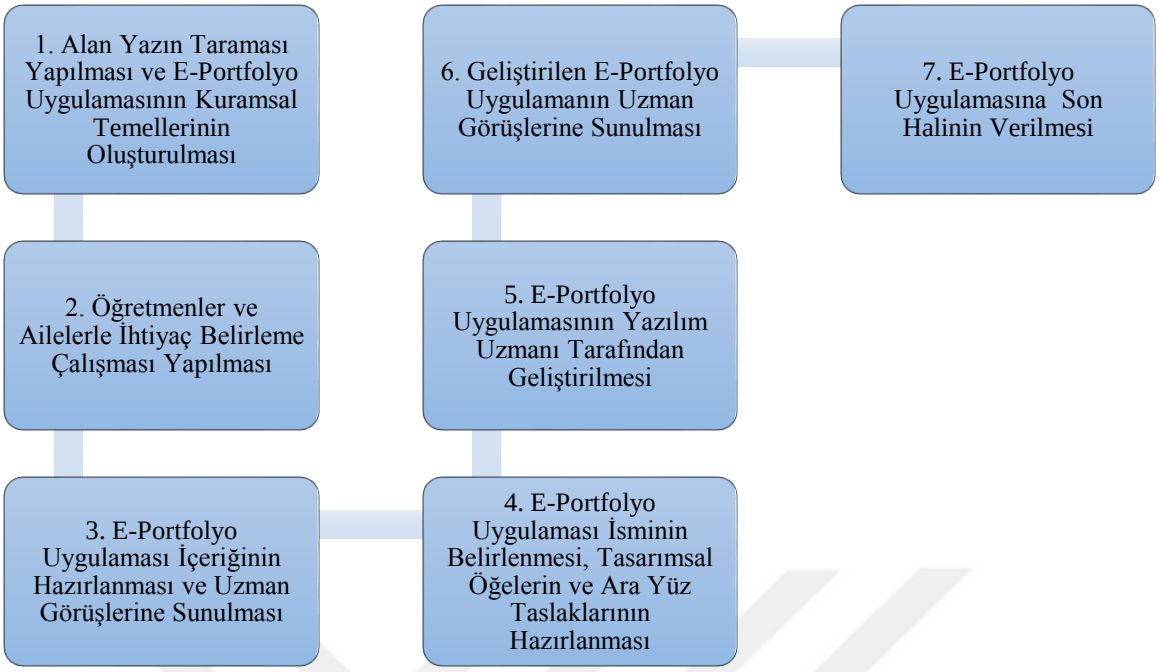
3.5.4. Dokümanlar

Araştırmanın diğer veri kaynaklarını geliştirilen e-portfolyo uygulamasının dokümanları oluşturmuştur. Nitel araştırmaların en değerli bilgi kaynaklarından biri de dokümanlardır. Bu kaynaklar araştırmacının ana olguyu anlamasına yardımcı olacak değerli bilgiler

sunabilir. Toplantı tutanakları, resmi bildiriler, kamusal alandaki kütüphanedeki arşiv materyalleri vb. doküman örneklerindendir. E-posta yorumları, web sitesi verileri ise nitel araştırmalarda giderek artan bir veri kaynağını teşkil etmektedir (Creswell, 2017). Ailelerin ve öğretmenin geliştirilen e-portfolyo uygulaması ile etkileşimlerini belirlemek araştırma için önem arz eden bir durumdur. Bu durumu sadece görüşe dayalı olarak değerlendirmenin nesnel bir bilgi sağlamayacağı düşünülmüş ve e-portfolyo uygulamasının içeriğine ve SQL server üzerinden log kayıtlarına başvurulmuştur. Araştırmada ailelerin ve öğretmenin ürün ekleme, ürüne yorum yapma sıklığı, tarihi ve saati; ürün açıklamaları, yorumları ve ailelerin çocuklarının profil sayfalarını görüntüleme sayıları araştırmanın dokümanlarını oluşturmuştur.

3.6. E-Portfolyo Uygulamasının Geliştirilme Süreci

E-portfolyo uygulamasının geliştirilme sürecinde, detaylı bir alan yazın çalışması yapılarak okul öncesi eğitimde kullanılan kâğıt temelli portfolyolar ve e-portfolyo yazılımları incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucunda ülkemizde farklı öğretim kademelerinde, farklı amaçlar için geliştirilen birçok e-portfolyo yazılımı olduğu ancak okul öncesi eğitim alanında kullanılabilecek herhangi bir yazılımın olmadığı görülmüştür. Yurt dışında ise okul öncesi eğitime uygun olarak hazırlanmış sınırlı sayıdaki yazılımın (Örneğin; Educa, Storypark vb.) dillerinin Türkçe olmayışı, kullanım lisansının maliyeti, MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'yla uyumlu olmaması gibi nedenler araştırmacıyı okul öncesi eğitimde kullanılabilecek yeni e-portfolyo uygulaması geliştirmeye yönlendirmiştir. E-portfolyo uygulamasının geliştirilme sürecinde Şekil 3'te yer alan adımlar takip edilmiştir.

Şekil 3. E-portfolyo uygulamasının geliştirilme süreci

Alan Yazın Taraması Yapılması ve E-Portfolyo Uygulamasının Kuramsal Temellerinin Oluşturulması: E-portfolyo uygulamasının kuramsal temellerini belirlemek ve içeriğini hazırlamak üzere detaylı bir alan yazın taraması yapılarak okul öncesi dönemdeki çocuklara uygun kâğıt temelli portfolyolar, bu portfolyoların amacı, felsefesi ve oluşturulma süreçleri incelenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının içeriğini oluşturma çalışmalarının birinci aşamasında e-portfolyo uygulamasının dayanacağı felsefe belirlenmeye çalışılmıştır. Mokhtaria (2015) portfolyo oluşturmanın ilk adımının portfolyonun felsefesini belirlemek olduğunu belirtmiştir. Geliştirilecek e-portfolyonun nasıl bir felsefeye sahip olması gerektiğini belirlemek için alan yazında yer alan farklı portfolyo paradigmaları incelenmiştir. Yapılan incelemelerde portfolyo oluşturma ve değerlendirmede pozitivist ve yapılandırmacı olmak üzere birbirine zıt iki paradigmanın olduğu görülmüştür. Pozitivist paradigmada portfolyonun amacı öğrenme çıktılarını değerlendirmekken, yapılandırmacı paradigmada portfolyo anlam oluşturulan bir öğrenme ortamıdır. İki paradigma birbirinden tamamen farklı portfolyolar üretir. Pozitivist paradigma dış standartları yansıtan öğelerin seçimine önem verir. Bu sebeple bu paradigmayla oluşturulan portfolyolara standart test benzeri araçları dahil etmek mümkündür. Yapılandırmacı paradigma ise öğrenmeyi bireyin bakış açısından yansıtan çalışma örneklerine önem verir. Bu nedenle standart test benzeri değerlendirme araçlarını bu tür portfolyolara dahil etmek uygun değildir (Paulson & Paulson, 1994). Portfolyoları

zorunlu bir değerlendirme aracı olarak kullanmak, gelişimin yansıtıcı yönünü göz ardı edip, kontrol listesine göre materyalleri bir araya getirmek portfolyonun temel faydalarının kaybolmasına neden olur (Barrett & Wilkerson, 2004). Bu sebeple yapılandırmacı paradigma pozitivist paradigmaya göre portfolyonun gerçek felsefesine daha uygundur (Paulson & Paulson, 1994).

Okul öncesi dönemde oluşturulan portfolyoların diğer bir özelliği ise portfolyo oluşturma sürecine ailelerin de aktif bir şekilde rol almasını sağlamaktır. Ailelerin portfolyoya dahil edilecek ürünlerin toplanma ve seçim sürecine katılmaları değerlendirme sürecini zenginleştiren bir durumdur. Bu sebeple öğretmenin tasarladığı portfolyo aileleri kapsayacak şekilde planlanmalıdır (Gilkerson & Hanson, 2000). Çocuk katılımı portfolyo için diğer önemli bir husustur (Arter & Spandel, 1992). Öğretmenler çocuklara çalışmalarını portfolyolarına dahil etmek isteyip istemediklerini sorarak çocuklara portfolyoları için seçim fırsatı vermelidir (Harris, 2009). Portfolyolar program hedefleriyle ilişkili olarak hazırlanması gerektiğinden standart değerlendirmeler, performansa dayalı değerlendirmeler, notlandırma vb. ilkokula yönelik hazırlanan portfolyolarda daha yaygın olarak kullanılır. Okul öncesi dönem portfolyolarının çocukları, sıralama, karşılaştırma ve puanlama gibi bir amacı yoktur (Shores & Grace, 1998). Bu bağlamda geliştirilecek e-portfolyo uygulamasının okul öncesi dönemdeki çocuklara uygun olarak yapılandırmacı paradigmaya dayalı, gelişimsel, ailelerin ve çocukların süreçte aktif bir şekilde rol almalarını sağlayacak bir biçimde tasarlanmasına karar verilmiştir.

E-portfolyo uygulamasının içeriğini oluşturma çalışmalarının ikinci aşamasında kullanılacak belgeler ve bu belgelerin nasıl bir sistematikle toplanacağı belirlenmeye çalışılmıştır. Portfolyo oluşturmak için standart bir uygulama yoktur. Portfolyolar çok çeşitli şekillerde tasarlanıp uygulanabilirler (Hanson & Gilkerson, 1999; Wortham vd., 1998). Ancak portfolyoyu gelişim alanlarına göre bölümlere ayırmak öğretmenin sadece tek bir gelişim alanına odaklanmasının önüne geçer (Mills, 1996). Valencia (1989) bazı standart form ve belgelerin portfolyo için gerekli olduğunu belirtmektedir (Valencia'dan aktaran Arter & Spandel, 1992). Portfolyo oluşturmak için portfolyonun amacına bağlı olarak çeşitli formlar kullanılabilir (Wortham vd., 1998). Bu bağlamda alan yazında yer alan farklı portfolyo teknikleri incelenmiş, okul öncesi dönemdeki çocuklara uygun, öğretmenin kolay ve sistematik bir şekilde ürün toplayabileceği portfolyolar incelenmiştir. Yapılan araştırma sonucunda Gronlund ve Engel'in (2001) odaklı portfolyolar sürecinde kullandığı sistematiğin ve formların geliştirilecek e-portfolyonun amacıyla örtüştüğü, portfolyo

hazırlamak için öğretmene kullanışlı bir çerçeve sunduğu görülmüştür. Bu sebeple e-portfolyo uygulamasının odaklı portfolyolar sürecinde kullanılan sistematikten yararlanılarak geliştirilmesine karar verilmiştir. Bu konuda Gaye Gronlund ile gerekli yazışmalar yapılmış, sistematiğin ve formların kullanılması konusunda izni alınmıştır (EK 7).

Gronlund ve Engel'in (2001) odaklı portfolyolar süreci çocuğun fotoğrafı veya çalışma örneği hakkında öğretmenin anekdot kaydı yazmasına dayalıdır. Bu anekdot kaydı fotoğrafın çekildiği veya çalışmanın yapıldığı anda çocukla ilgili neler olduğunu açıklamasıdır. Odaklı portfolyo süreci bir çocuğa veya bir grup çocuğa yönelik gözlem yapma, yapılan gözleme ilişkin anekdot kaydı yazma, fotoğraf çekme veya çalışma örneği seçme ve son olarak fotoğraf veya çalışma örneğini anekdot kaydıyla beraber toplama formlarına kaydetme basamaklarından oluşur. Geliştirilen e-portfolyo uygulamasında benzer sistematikten faydalanılmış çocukların çalışma örneği veya önemli bir olayının fotoğrafı, video veya ses kaydının "anekdot kaydı ve açıklama" veya sadece "açıklama" ile kaydedilmesine dayandırılmıştır. Portfolyonun elektronik olması çalışma örneği ve fotoğrafla beraber video ve ses kaydı gibi belgelerin de eklenmesini sağlayarak çocukların gelişimini daha zengin bir çerçeveden ele almaya olanak tanımıştır.

Gronlund ve Engel'in (2001) odaklı portfolyolar sürecinde oluşturduğu formlar Favoriler, Arkadaşlar, Aile ve Gelişimsel Kilometre taşlarını belgelemek için ayrı ayrı oluşturulmuştur.

Favoriler: Çocuğun ilgi alanları, yetenekleri, tekrar tekrar yapmaktan hoşlandığı aktiviteler üzerine odaklanılır ve belgelenir.

Arkadaşlar: Çocuğun arkadaşlık becerileri, arkadaşlarıyla iletişimi, oynadığı oyunlar, problem çözme ve işbirliği becerileri üzerine odaklanılır ve belgelenir.

Aile: Çocuğun evde ailesiyle beraber yaptığı etkinlikler, aile katılım etkinlikleri vb durumlar üzerine odaklanılır ve belgelenir.

Gelişimsel kilometre taşları: Çocuğun çalışma örnekleri veya önemli olayları gelişim veya beceri alanlarına (Örneğin; problem çözme, sosyal ve duygusal gelişim, kaba motor, ince motor, dil ve iletişim, okuma yazma ve yaratıcılık) göre sınıflandırılır ve belgelenir.

Geliştirilen e-portfolyo uygulamasında Gronlund ve Engel'in (2001) odaklı portfolyolar sürecinde kullandığı bölümlerden yararlanılarak yeni bir sistematik oluşturulmuştur. Odaklı portfolyolar sürecinde ele alınan "Gelişimsel Kilometre Taşları" bölümü ülkemizde uygulanan MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nın gelişim alanlarıyla uyumlu hale

getirilmeye çalışılmıştır. Odaklı portfolyo sürecinde yer alan "arkadaşlar" bölümü için e-portfolyoda ayrı bir alan açılmamış bu bölüm "sosyal ve duygusal gelişimim" bölümü altında ele alınmıştır. Gronlund ve Engel'in (2001) odaklı portfolyolar sürecinde ele aldığı "Favoriler" bölümünde çocuğun ilgi alanları, yetenekleri, tekrar tekrar yapmaktan hoşlandığı aktiviteler üzerine odaklanılmıştır. Ancak e-portfolyo uygulamasında bu bölüm çocuğun e-portfolyosuna aktif olarak katılmasını sağlamak amacıyla çocuğun, arkadaşlarının ve öğretmenin en beğendiği ürünlerin yer aldığı bölüm olarak geliştirilmiştir. E-portfolyo uygulamasında aileleri aktif kılmak için e-portfolyoya "Ailem" başlığı altında bir bölüm eklenerek ailenin de çocuklarının e-portfolyosuna aktif olarak katılmaları amaçlanmıştır. Ayrıca e-portfolyo uygulamasının yürütülen MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'yla ilişkisini güçlendirmek için her bir ürün için kazanım veya beceri seçilmesini sağlayacak bir sistem tasarlanmıştır. Son olarak e-portfolyoya "Genel Gelişimim" bölümü eklenerek dönem sonlarında öğretmenin ve ailelerin çocuğun e-portfolyosundaki her bir bölümü değerlendirmeleri ve çocuğa yönelik görüş, öneri ve planlama geliştirmeleri sağlanmaya çalışılmıştır.

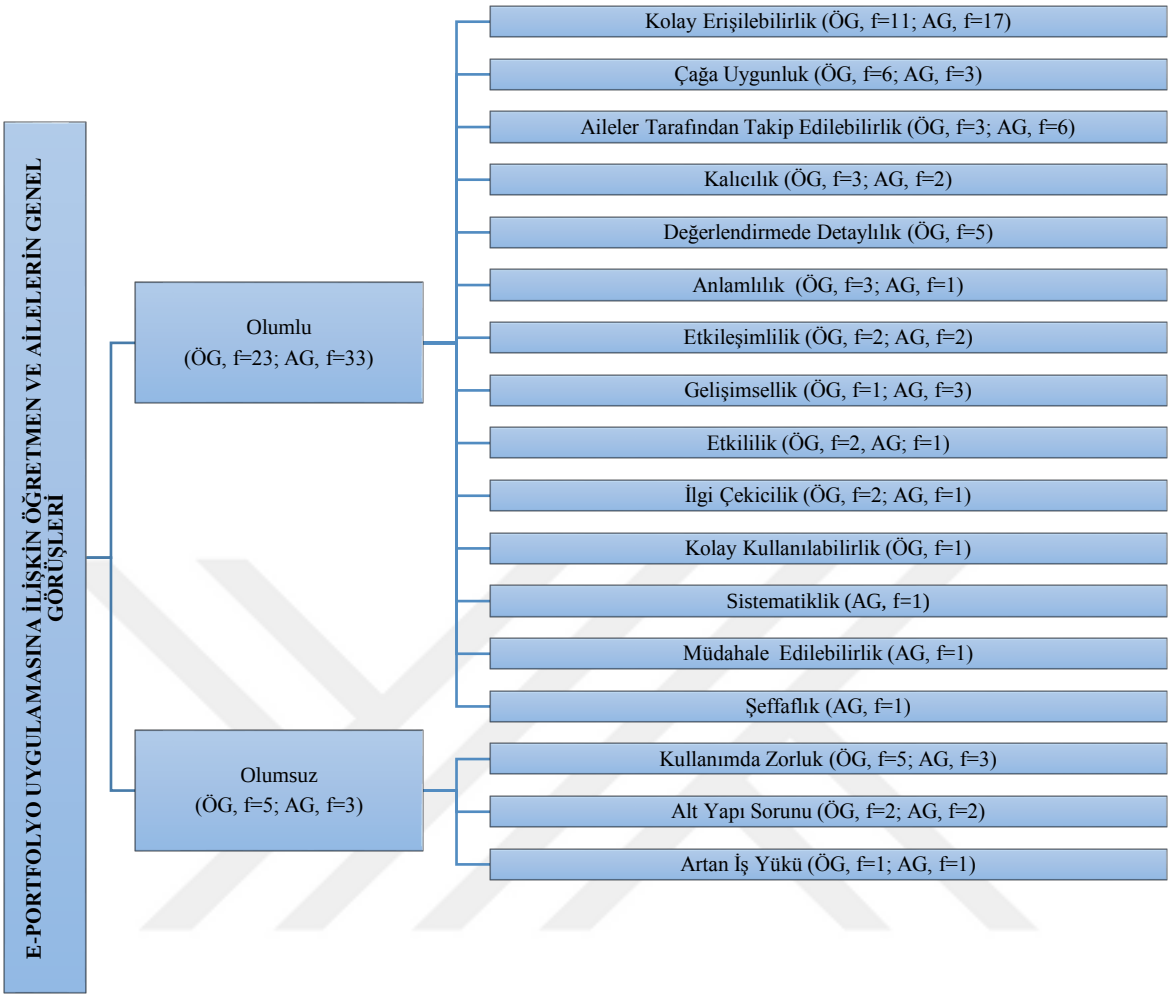
Öğretmenler ve Ailelerle İhtiyaç Belirleme Çalışması Yapılması: E-portfolyo uygulamasını geliştirmek için yapılan detaylı alan yazın taramasından sonra 27 Nisan-15 Haziran 2020 tarihleri arasında çalışma grubunun dışında yer alan f=28 okul öncesi öğretmeni ve f=36 okul öncesi dönemde çocuğu bulunan aile ile geliştirilecek e-portfolyo uygulamasına yönelik ihtiyaç belirleme çalışması yapılmıştır. İhtiyaç belirleme çalışma grubu belirlenirken kartopu örnekleme yöntemi kullanılmıştır. İlk görüşmeler Erzurum İli'nde yaşayan ailelerle ve bu şehirde görev yapan öğretmenlerle yapılmıştır. Bu öğretmenlerden farklı illerde yaşayan ailelerle ve görev yapan öğretmenlerle bağlantı kurulması konusunda yardım alınmıştır. Daha sonra ulaşılan ailelerle ve öğretmenlerle yine aynı yol izlenmiş ve çalışma grubu sayısı artırılmıştır. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan 28 okul öncesi öğretmeninin f=25'i kadın f=3'ü erkektir. Öğretmenlerin tamamı okul öncesi öğretmenliği lisans programı mezunudur. Öğretmenlerin mesleki hizmet süreleri f=12 "1-5 yıl arası", f=10 "6-10 yıl arası" ve f=6 "11 yıl ve üzeridir." Öğretmenlerin görev yaptıkları iller f=16 "Erzurum", f=3 "Mersin", f=1 "Iğdır", f=1 "Denizli", f=1 "İstanbul", f=1 "Diyarbakır", f=1 "Malatya", f=1 "Çanakkale", f=1 "Kars", f=1 "Sakarya" ve f=1 "Gaziantep"'tir. İhtiyaç belirleme çalışmasının ailelerle yapılan bölümüne f= 31 "anne", f=5 "baba" olmak üzere f=36 aile katılmıştır. Araştırmaya katılan ebeveynlerin en son bitirdikleri program f=3 "lise", f=2 "önlisans", f=27 "lisans" ve f=4 "lisansüstü"dür. Ebeveynlerin yaşları f=1'i "25 yaş ve altı",

f=14'ü "26-30 yaş arası", f=12'si "31-35 yaş arası", f=5'i "36-40 yaş arası" ve f=4'ü "40 yaş ve üzeri"dir. Ailelerin f=11'i "öğretmen", f=9'u "ev hanımı", f=5'i "serbest meslek", f=2'si "muhasebeci", f=2'si "memur", f=1'i "işçi", f=1'i "psikolog", f=1'i "mühendis", f=1'i "mimar", f=1'i "teknisyen", f=1'i "eczacı" ve f=1'i "avukat"tır. Ailelerin f=15'i "Erzurum", f=3'ü "Iğdır", f=3'ü "Ankara", f=2'si "Ardahan", f=2'si "Konya", f=2'si "İstanbul", f=2'si "Mersin", f=2'si "Çanakkale", f=1'i "Mardin", f=1'i "Kocaeli", f=1'i "Batman", f=1'i Kırklareli ve f=1'i "Samsun" İlinde yaşamaktadır.

İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlere ve ailelere geliştirilecek e-portfolyo uygulamasıyla ilgili soruların yer aldığı yarı yapılandırılmış görüşme formları uygulanmıştır. Öğretmenlere ve ailelere ayrı ayrı olmak üzere hazırlanan görüşme formlarında öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulaması hakkındaki genel görüşlerinin, e-portfolyoda çocukla ilgili bulunması gereken bilgi ve ürünlerin, e-portfolyoda bulunması gereken özelliklerin, e-portfolyoya öğretmen dışında erişebilecek kişilerin, e-portfolyoda ailelerin alması gereken rollerin, e-portfolyoda yaşanabilecek olası sorunların ve e-portfolyo uygulamasına yönelik eğitim alma ihtiyacı ve eğitim içeriğinin yer aldığı sorular yer almıştır. Görüşme formları hazırlanırken alan yazın taraması yapılmış, araştırma problemine dayalı olarak soru havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan soruların kapsam geçerliğini sağlamak üzere okul öncesi eğitimi alanından üç uzman, iki okul öncesi öğretmeni ve iki ailenin görüşlerine başvurulmuştur.

İhtiyaç belirleme çalışması COVİD 19 pandemi sürecinde gerçekleştirildiğinden öğretmenler ve aileler ile yapılan görüşmeler telefon görüşmesi yoluyla yapılmıştır. Yapılan görüşmeler yaklaşık 12-15 dakika aralığında sürmüştür. Görüşmeler öğretmenlerin ve ailelerin izni doğrultusunda ses kaydına alınmıştır. Ses kaydına alınan veriler transkript edilerek yazılı formata dönüştürülmüş ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

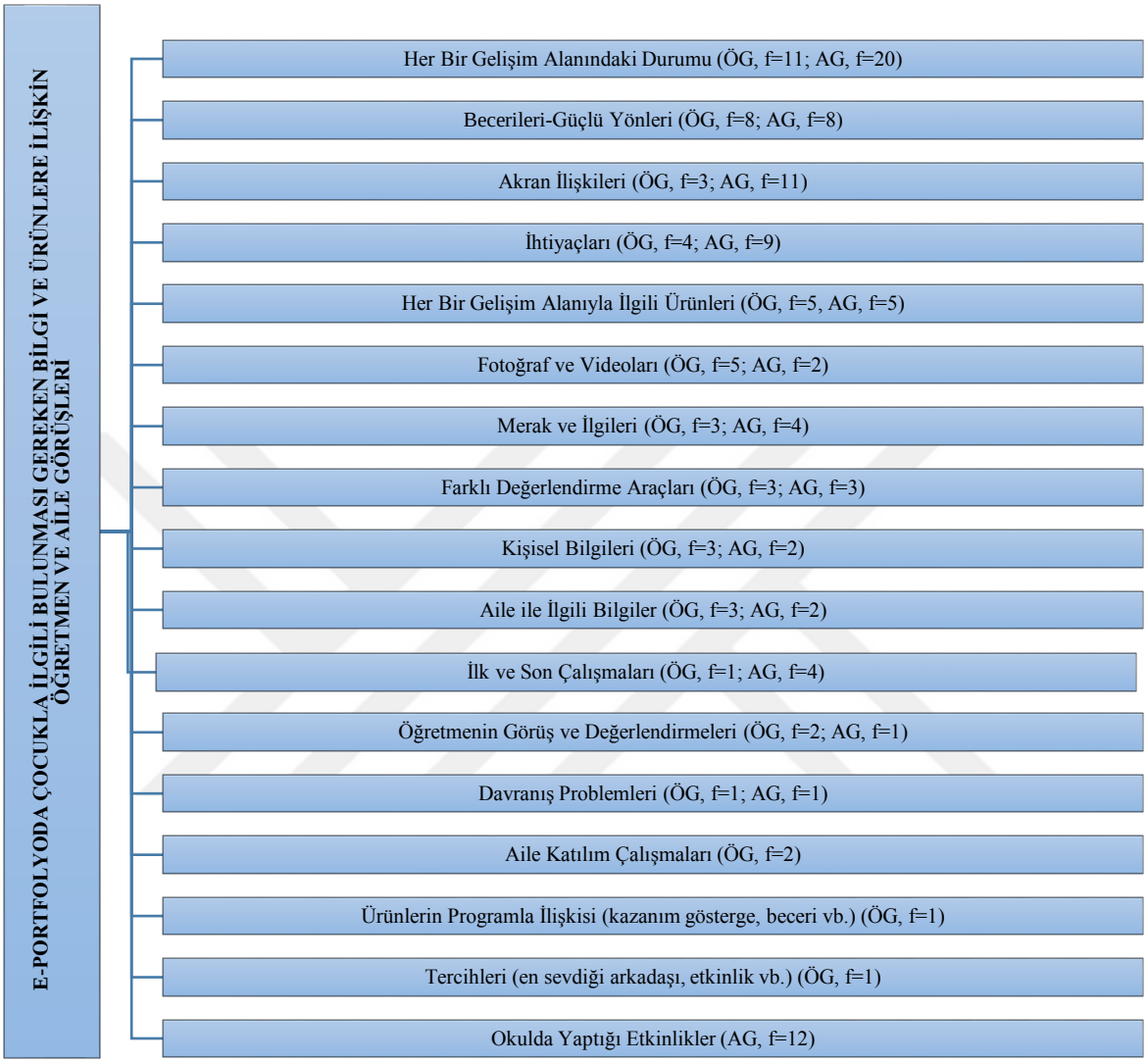
İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo ile ilgili genel görüşleri Şekil 4'te gösterilmiştir.

Şekil 4. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo ile ilgili genel görüşleri

Şekil 4 incelendiğinde öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik görüşlerinin çoğunluk olarak olumlu olduğu görülmektedir. Olumlu görüş bildiren öğretmenler ve aileler e-portfolyonun kolay erişilebilirliğine, çağa uygunluğuna, detaylı bir değerlendirmeye imkân sağlamasına, aileler tarafından takip edilebilirliğine, kalıcılığına, anlamlılığına, etkileşimi arttıracağına, etkililiğine, ilgi çekici olmasına ve gelişimselliğine vurgu yapmışlardır. Ayrıca öğretmenler e-portfolyonun daha kolay kullanılabileceğine; aileler ise sistematik ve şeffaf olmasının yanı sıra çocuğa daha kolay müdahale edebileceklerini belirtmişlerdir. E-portfolyoya yönelik olumsuz görüş bildiren öğretmenler ve aileler ise özellikle kullanım sürecinde yaşanabilecek zorluklara, alt yapı sorunlarına ve artan iş yüküne dikkat çekmişlerdir.

İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda çocukla ilgili bulunması gereken bilgi ve ürünlere ilişkin görüşleri Şekil 5'te belirtilmştir.

Şekil 5. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda çocukla ilgili bulunması gereken bilgi ve ürünlere ilişkin görüşleri

Şekil 5 incelendiğinde aileler ve öğretmenler e-portfolyo uygulamasında çocuğun her bir gelişim alanındaki durumuna ilişkin bilgilerin, becerilerinin-güçlü yönlerinin, fotoğraf ve videolarının, her bir gelişim alanıyla ilgili ürünlerinin, ihtiyaçlarının, merak ve ilgilerinin, akran ilişkilerinin, kişisel bilgilerinin, farklı değerlendirme araçlarının, aile ile ilgili bilgilerin, öğretmen görüş ve değerlendirmelerinin, davranış problemlerinin, ilk ve son çalışmalarının bulunması gerektiğine yönelik görüş bildirdikleri görülmüştür. Bununla beraber öğretmenler aile katılım çalışmalarının ve çocuğun tercihlerinin, aileler ise okulda yaptıkları etkinliklerin e-portfolyoda olması gerektiği yönünde görüş belirtmişledir.

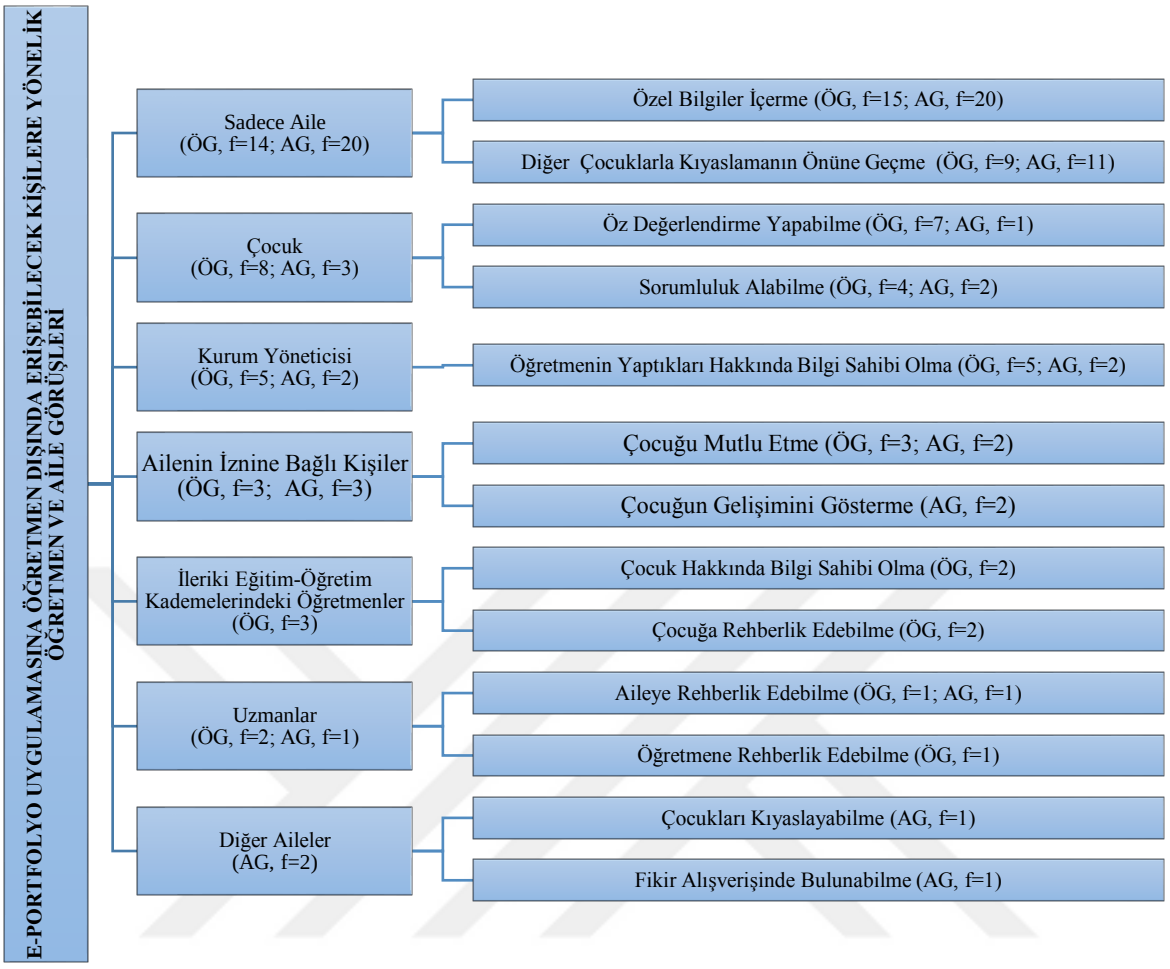
İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda bulunması gereken özelliklere ilişkin görüşlere Şekil 6'da yer verilmiştir.

Şekil 6. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoda bulunması gereken özelliklere ilişkin görüşleri

Şekil 6 incelendiğinde aileler ve öğretmenler e-portfolyo uygulamasının erişim kolaylığı sağlaması, sistemin kolay ve anlaşılır tasarlanması, fotoğraf ve video yüklenebilmesi, anlık erişim sağlanması, internetsiz erişim sağlanması, cep telefonundan erişilebilmesi, aile ve öğretmen arasında mesajlaşma alanının yer alması, ayrı bir uygulama olarak geliştirilmesi, mağazadan indirilebilmesi, ailelerin ürün yükleyebilmesi, sistem üzerinden öğretmene ulaşılabilmesi, sistemdeki bilgilerin uzun süre saklanabilmesi, her çocuğa özel olması, gelişim alanlarına göre sınıflandırılması, karşılıklı yorum yapılabilmesi, çocuklar tarafından kullanılabilmesi, sistemdeki bilgilerin indirilebilmesi, ücretsiz olması, şifreyle giriş yapılabilmesi, tüm aileler için ortak bir alanın olması, sistemin güvenli olması, sistem üzerinden bildirim alınabilmesi gerektiği öğretmenler ve aileler tarafından ortak olarak vurgulandığı görülmüştür. Bununla beraber öğretmenler e-portfolyodaki hareketliliklerde e-mail üzerinden bildirim alınması, ailelere yönelik bilgilendirici yazılar paylaşılabilmesi, sistemin hızlı çalışması ve ürünlerin programda yer alan kazanım-gösterge veya becerilerle ilişkilendirilmesi gerektiği yönünden görüş bildirmişlerdir.

İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoya öğretmen dışında erişebilecek kişilere ilişkin görüşlerine Şekil 7'de yer verilmiştir.

Şekil 7. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoya öğretmen dışında erişebilecek kişilere ilişkin görüşleri

Şekil 7 incelendiğinde e-portfolyoya sadece aile, çocuk, kurum yöneticisi, ailenin iznine bağlı kişiler, ileriki öğretim kademelerindeki öğretmenler ve uzmanlar olması gerektiğinin öğretmenler ve aileler tarafından vurgulandığı görülmektedir. Bununla beraber bazı aileler çocuklarını diğer çocuklarla kıyaslayabilmek ve diğer ailelerle fikir alışverişinde bulunabilmek için diğer ailelerin de e-portfolyoya erişmelerinde bir sakınca görmediklerini bildirmişlerdir. Buna karşın bazı öğretmenler ve aileler özel bilgiler içermesi ve diğer çocuklarla kıyaslamanın önüne geçilmesi için e-portfolyoya sadece çocuğun kendi ailesinin erişmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Ayrıca çocuğun öz değerlendirme yapabilmesi ve sorumluluk alabilmesi için kendi e-portfolyosuna erişmesi; öğretmenin yaptıklarında haberdar olması için ise kurum yöneticisinin e-portfolyoya erişmesi gerektiği öğretmenler ve aileler tarafından vurgulanmıştır. İleriki eğitim-öğretim kademelerindeki öğretmenlerin e-portfolyoya erişimi çocuk hakkında bilgi sahibi olma ve çocuğa rehberlik edebilme

gerekçeleriyle öğretmenler tarafından belirtilmiştir. Bazı öğretmenler ve aileler; aileye rehberlik edebilmesi, bazı öğretmenler ise kendilerine rehberlik edebilmeleri açısından uzmanların da e-portfolyoya erişebileceklerini bildirmişledir. Bazı öğretmenler ve aileler çocuğun mutlu olması, bazı aileler ise çocuklarının gelişimini gösterme isteğiyle ailelerin izin verdiği kişilerin çocuğun e-portfolyosuna erişmesinde bir sakınca görmediklerini belirtmişledir.

İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında ailelerin almaları gereken rollere ilişkin görüşleri Şekil 8'de yer almaktadır.

Şekil 8. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında ailelerin almaları gereken rollere ilişkin görüşleri

Şekil 8 incelendiğinde öğretmenler ve aileler ortak olarak çocukların gelişimine yönelik gözlem verilerini, aile katılım çalışmalarını, evde yapılan ürünleri, çocuğun kişisel bilgilerini, ilgi ve yeteneklerini, ihtiyaçlarını sisteme yükleme ve çocuğun ürünlerine yorum yapma gibi rolleri ailelerin alabileceğini belirtmişlerdir. Bazı öğretmenler sisteme yükledikleri formları ailelerin doldurabileceğini belirtmiştir. Bununla beraber bazı öğretmenler ve aileler ise ailelerin herhangi bir rol almasına gerek olmadığını vurgulamışlardır.

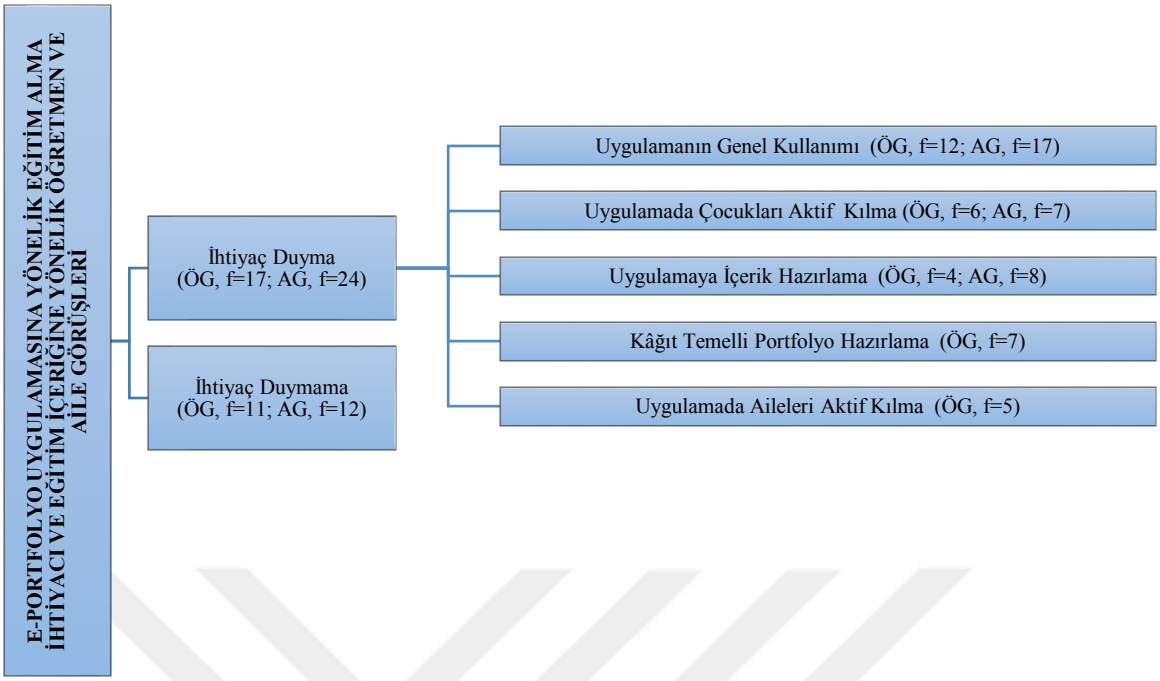
İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında yaşanabilecek olası sorunlara ilişkin görüşleri Şekil 9'da yer almaktadır.

Şekil 9. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasında yaşanabilecek olası sorunlara ilişkin görüşleri

Şekil 9 incelendiğinde güvenlik ve mahremiyet sorunları, aile öğretmen etkileşimini azaltma, internet erişimi, ailelerin sosyo-kültürel durumu, teknolojik araçlara erişim, sistemsel hatalar, değerlendirmede yüzeyselleşme, öğretmene iş yükü getirme ve çocuk-aile etkileşimini azaltma öğretmenler ve aileler tarafından yaşanabilecek olası sorunlar olarak dile getirilmiştir. Ayrıca öğretmenler bilgilerin sistemde kaybolma riskini ve çocukların e-portfolyo kullanımını, aileler ise bilgilerin sistemde karmaşık hale gelmesini olası sorun olarak bildirmişlerdir.

İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik eğitim alma ihtiyacı ve eğitim içeriğine ilişkin görüşleri Şekil 10'da yer verilmiştir.

Şekil 10. İhtiyaç belirleme çalışmasına katılan öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik eğitim alma ihtiyacı ve eğitim içeriğine ilişkin görüşleri

Şekil 10 incelendiğinde öğretmenlerin ve ailelerin özellikle uygulamanın genel kullanımı, uygulamada çocukları aktif kılma ve uygulamaya içerik hazırlama konusunda eğitim ihtiyaçları olduklarını belirttikleri görülmüştür. Ayrıca bazı öğretmenlerin e-portfolyo hazırlamaya başlamadan önce kâğıt temelli portfolyo hazırlama konusunda eğitime ihtiyaç duyduklarını ve aileleri uygulamada nasıl aktif kılacaklarına ilişkin eğitim ihtiyaçları olduklarını belirttikleri görülmüştür.

Öğretmenler ve ailelerle yapılan ihtiyaç belirleme çalışmasının sonucunda elde edilen verilerin alan yazınla desteklenenlerine e-portfolyo uygulaması taslaklarında yer verilmiştir. Özellikle gelişim alanlarına ayrı ayrı yer verme, fotoğraf ve video, aile katılım çalışmalarını yükleme, kişisel ve aile ilgili bilgileri ekleme, ürünleri programla ilişkilendirme, öğretmenin görüş ve değerlendirmeleri için ayrı bir alan ekleme öğretmenler ve aileler tarafından belirtilen ve e-portfolyo taslaklarında yer verilen özelliklerdir. Ayrıca e-portfolyoyu ayrı bir uygulama olarak geliştirme, cep telefonundan erişme, şifreyle giriş sağlama, karşılıklı yorum yapabilme, e-mail ve sistem üzerinden bildirim alma, güvenli bir sistem oluşturma, ücretsiz olma, her çocuğa özel olma, ailelerin ürün yüklemesini sağlama, çocuklar tarafından kullanılabilir olma ve sistemi kolay ve anlaşılır tasarlama öğretmenler ve aileler tarafından vurgulanmış ve e-portfolyo taslakları hazırlanırken dikkate alınmıştır. Öğretmenler ve aileler e-portfolyoya öğretmen dışında erişebilecek kişiler konusunda farklı görüşler

bildirmişlerdir. Ancak e-portfolyo sistemi bazı öğretmen ve ailelerin önerdiği üzere sadece öğretmen, çocuk ve çocuğun ailesinin giriş yapabileceği şekilde tasarlanmıştır. Nitekim aileler ve öğretmenlerin bir kısmı yaşanabilecek olası sorunlar arasında güvenlik ve mahremiyet sorunlarını ifade etmişlerdir. Öğretmenler ve aileler e-portfolyo uygulamasında ailelerin alabileceği rollere ilişkin çeşitli görüşler bildirmişlerdir. Önerilen görüşlerin birçoğu dikkate alınarak sisteme entegre edilmesinin planlaması yapılmıştır. İhtiyaç belirleme çalışması yapılan öğretmenler ve ailelerin birçoğu e-portfolyo uygulaması için eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmiştir. Öğretmenler ve aileler özellikle e-portfolyonun genel kullanımı hakkında eğitim ihtiyaçlarının olacağını vurgulamışlardır. Öğretmenler ise ailelerden farklı olarak e-portfolyo hazırlamak için kâğıt temelli portfolyo hazırlama konusunda eğitim almaları gerekeceğini vurgulamışlardır. Öğretmenlerin ve ailelerin bu önerileri uygulama öncesi verilecek olan eğitimlerde dikkate alınmıştır.

E-Portfolyo Uygulaması İçeriğinin Hazırlanması ve Uzman Görüşlerine Sunulması: Alan yazın taraması, öğretmenler ve ailelerle ihtiyaç belirleme çalışmasının yapılmasının ardından e-portfolyo uygulamasının içeriğinde yer alacak ögeler üzerinde çalışılmıştır. E-portfolyo uygulamasını MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'yla uyumlu hale getirmeye yönelik bir sistematik hazırlanmış ve hazırlanan taslağın geçerliğini sağlamak üzere okul öncesi eğitimi alanından beş uzman ve iki okul öncesi öğretmeninin görüşlerine başvurulmuştur. E-portfolyo içeriği uzmanlara sunulurken özellikle e-portfolyo ürünlerini toplama sistematiği (Örneğin, beceri alanı/gelişim alanı) ve ürünleri programla ilişkilendirme boyutları üzerinde durulmuştur. E-portfolyo ürünlerini toplama sistematiğini belirlemek üzere uzmanlara beceri alanlarından (Örneğin; matematik, okuma yazmaya hazırlık, bilimsel beceriler vb.) ve gelişim alanlarından (Örneğin; bilişsel, dil, sosyal ve duygusal vb.) oluşturulmuş iki farklı içerik sunulmuştur. Alan uzmanlarından alınan geri bildirimler çocukların ürünlerinin MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'nda yer alan gelişim alanlarıyla uyumlu olarak hazırlamanın daha anlamlı olacağı şeklinde olmuştur. Öğretmenler ise alan uzmanlarıyla benzer bir görüş bildirerek e-portfolyo uygulamasını programda yer alan gelişim alanlarıyla ilişkilendirmenin gözlem yapma açısından kolaylık sağlayacağı ve gelişim raporu hazırlarken e-portfolyoya daha anlamlı bir şekilde referansta bulunulabileceği görüşünü belirtmişledir. Ayrıca öğretmenler her bir ürün için kazanım ve gösterge seçmenin zaman alabileceği ve karmaşık olabileceği gerekçesiyle ürün için kazanım ve gösterge seçmek yerine beceri seçmenin daha kolay ve sade olabileceğini belirtmişlerdir. E-portfolyo uygulaması önerilen bu görüşler doğrultusunda tekrar ele

alınmış, içeriğin gelişim alanlarına göre oluşturulmasına ve her bir ürün için kazanım ve gösterge seçmek yerine beceri seçilmesine karar verilmiştir.

E-Portfolyo Uygulaması İsminin Belirlenmesi, Tasarımsal Öğelerin ve Ara Yüz Taslaklarının Hazırlanması: Geliştirilen e-portfolyo uygulamasına çocukların aktif bir kullanıcı olarak katılacakları göz önünde bulundurularak uygulamaya bir isim verilmesi gerektiği düşünülmüştür. Verilecek uygulama isminin çocuklar açısından kolay telaffuz edilebilir, ilgi çekici ve akılda kalıcı olmasına dikkat edilmiş ve e-portfolyo kelimesini çağrıştırdığı gerekçesiyle "PORTİ" olmasına karar verilmiştir.

E-portfolyo uygulamasının ismi belirlendikten sonra uygulamada kullanılacak olan tasarımsal öğeler ve ikonlar üzerinde çalışılmıştır. Bu aşamada araştırmacı bir grafik tasarım uzmanından yardım alma gereğinde bulunmuştur. Uygulama arka plan renklerinin tasarım ilkelerine uygunluğunun yanı sıra çocukların ilgisini çekecek sıcak renkler olmasına dikkat edilmiştir. Bu sebeple uygulamada ağırlıklı olarak turuncu ve beyaz renkler kullanılmıştır. E-portfolyo uygulamasının çocuklar, aileler ve öğretmen tarafından kullanımını kolaylaştırmak amacıyla e-portfolyo uygulamasının belirli bölümlerinde ikon kullanılmasına karar verilmiştir. Grafik tasarım uzmanına araştırmanın amacı, çocukların gelişim özellikleri, e-portfolyo uygulaması ve uygulamanın ikon kullanılacak bölümleri hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Uygulama ikonları hazırlanırken çocukların kullanımına uygun resimler içeren, temsil ettiği alana uygun, mümkün olduğu kadar sade, kolay anlaşılır ve ilgi çekici biçimde olmasına dikkat edilmiştir.

Uygulama içeriği, uygulama ismi ve tasarımsal öğelerin belirlenmesinden sonra araştırmacı tarafından uygulama ara yüz taslaklarının hazırlandığı sürece geçilmiştir. Ara yüz taslağı hazırlama sürecinde e-portfolyo uygulamasının nasıl bir sistemle ilerleyeceği, görsel hiyerarşisi, uygulama bölüm ve içeriklerinin konumlandırılması, ara yüz sayısı ve içeriği üzerinde çalışılmıştır.

E-Portfolyo Uygulamasının Yazılım Uzmanı Tarafından Geliştirilmesi: Araştırmacı tarafından hazırlanan e-portfolyo uygulaması ara yüz taslakları yazılım uzmanına iletilmiş, uygulama için detaylı açıklamalar yazılı ve sözlü olarak yapılmıştır. Bu açıklamalarda e-portfolyonun içeriğinde yer alacak unsurlarla beraber uygulamada olması gereken özellikler (Örneğin; bildirim-e-mail alma, karşılıklı yorum yazma vb.), çocuk, aileler ve öğretmenin kullanım için yetkili olduğu alanlar üzerinde durulmuştur. E-portfolyo uygulamasının geliştirilme sürecinde yazılım uzmanı ve araştırmacı sıklıkla görüşme gerçekleştirmiş, araştırmacı yazılım uzmanının kendisiyle paylaştığı deneme uygulamalarını sürekli

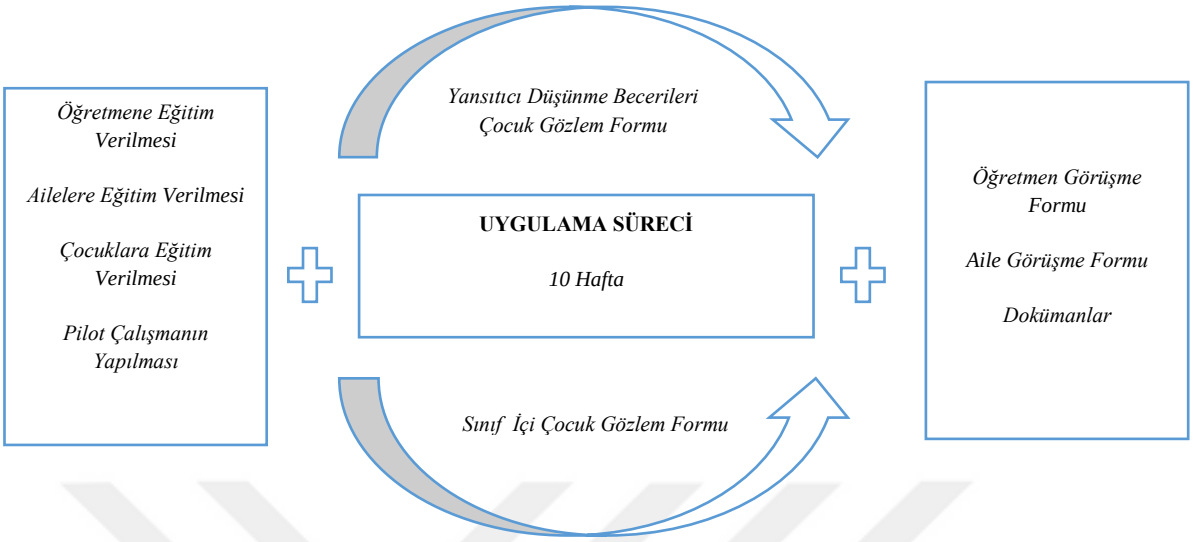
değerlendirmiş ve geri bildirimlerde bulunmuştur. Uygulama yaklaşık üç ay içerisinde geliştirilmiştir.

Geliştirilen E-Portfolyo Uygulamanın Uzman Görüşlerine Sunulması: Geliştirilen e-portfolyo uygulaması uzman görüşlerine sunulmuş, görüş ve önerileri alınmıştır. Bu aşamada alan uzmanları uygulamaya herhangi bir ekleme yapılmasına gerek olmadığını belirtirken, iki öğretmen ürün yükleme adımlarının azaltılması gerektiğini vurgulamışlardır. Alınan geribildirimler doğrultusunda yazılım uzmanıyla tekrar görüşülmüş ve gerekli düzeltmelerin yapılması sağlanmıştır.

E-Portfolyo Uygulamasına Son Halinin Verilmesi: Alınan geri bildirimler sonrasında e-portfolyo uygulamasına yönelik son düzeltmeler yapılmış ve uygulamaya son hali verilmiştir. E-portfolyo uygulaması (PORTİ) https://www.porticocuk.com/ web sitesi üzerinden erişime açılmıştır.

3.7. E-Portfolyonun Uygulanması ve Veri Toplama Süreci

Araştırmada veri toplama sürecine başlamadan önce Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu'ndan etik kurul izni alınmıştır (EK 8). E-portfolyonun belirlenen okulda uygulanması ve veri toplama süreci Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler (EK 9) alındıktan sonra gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın veri toplama sürecine ilişkin bilgilere Şekil 11'de ayrıntılı bir biçimde yer verilmiştir.

Şekil 11. E-portfolyonun uygulanması ve veri toplama süreci

3.7.1. Öğretmene Eğitim Verilmesi

Araştırmanın 10 haftalık uygulama sürecine başlamadan önce uygulama sürecinde aktif rol alacak öğretmene 20-24 Eylül 2021 tarihleri arasında e-portfolyo uygulamasını (PORTİ) kullanmaya yönelik eğitimler verilmiştir. Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına nitelikli ürün toplamasını sağlamak amacıyla öncelikle görüşme yapılmıştır. Öğretmenle yapılan görüşme neticesinde öğretmenin "gözlem yapma", "anlamlı ürün toplama", "anekdot kaydı yazma", "ürün açıklaması yapma" ve "kâğıt temelli portfolyo hazırlama" konularında eğitim ihtiyacı olduğu görülmüştür. Nitekim uygulama öncesi öğretmenlerle yapılan ihtiyaç belirleme çalışmasında da e-portfolyo uygulamasına yönelik belirtilen eğitim ihtiyaçları arasında kâğıt temelli portfolyo hazırlama konusunun öğretmenler tarafından vurgulanan bir eğitim ihtiyacı olduğu belirlenmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda öğretmene verilecek eğitimlerin kâğıt temelli portfolyo hazırlama ve e-portfolyonun teknik kullanımı içeriklerinden oluşturulmasına karar verilmiştir. Öğretmene verilen beş günlük eğitim sürecinin dört gününde "gözlem yapma", "anlamlı ürün toplama", "anekdot kaydı yazma", "ürün açıklaması yapma" ve "kâğıt temelli portfolyo hazırlama" konuları; son eğitim gününde ise PORTİ'nin teknik kullanımı (Örneğin; ürün ekleme, yorum yazma vb.) hakkında eğitim verilmiştir. Öğretmene verilen eğitimler birebir ve yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Eğitimlerde öncelikle teorik bilgi verilmiş ardından özellikle anekdot kaydı yazma, ürün açıklaması yapma, anlamlı ürün toplama gibi konularda örnekler

üzerinden uygulamalı çalışmalar yapılmıştır. Her bir eğitim oturumu okul kapanış saati olan 13:00'te başlamış, 13:45'te sonlandırılmıştır. Şekil 12'de araştırmacı tarafından öğretmene verilen eğitime ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 12. Öğretmene eğitim verilmesi

3.7.2. Ailelere Eğitim Verilmesi

Araştırmanın uygulama sürecine başlamadan önce 27 Eylül 2021 tarihinde ailelerle PORTİ'ye yönelik bilgilendirme ve eğitim toplantısı düzenlenmiştir. Ailelerle yapılan toplantıda öncelikle araştırmanın amacı ailelere anlatılmış, araştırmaya katılmayı kabul eden ailelere "Veli Onam Formu" dağıtılmış ve imzalatılmıştır. Yapılan toplantıda "portfolyonun önemi", "aile olarak portfolyoya nasıl katkı sağlayabilecekleri", "gözlem yapma", "anlamlı ürün toplama" ve "PORTİ (Örneğin; ürün ekleme, yorum yazma vb.)" hakkında bilgi verilmiştir. Ailelere verilen eğitim grup halinde ve yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Eğitimde projeksiyon cihazı kullanılarak ailelere sisteme giriş, ürün yükleme, ürünlere yorum yapma uygulamalı olarak gösterilmiştir. Eğitim esnasında ihtiyacı olan ailelerle birebir uygulamalı çalışmalar yapılmıştır. Ailelere verilen eğitim okul kapanış saati olan 13:00'te başlamış, 16:00'da sona ermiştir. Şekil 13'te araştırmacı tarafından ailelere verilen eğitime ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 13. Ailelere eğitim verilmesi

3.7.3. Çocuklara Eğitim Verilmesi

Uygulama öncesinde çocuklara PORTİ'lerine yönelik farkındalık kazandırmak amacıyla 27 Eylül-1 Ekim 2021 tarihleri arasında bir hafta süreyle haftada üç gün eğitim oturumları düzenlenmiştir. İlk oturumda çocuklara bireylerde meydana gelen gelişim ve değişim sürecine yönelik farkındalık kazandırmak amacıyla "Değişimim" isimli etkinlik yaptırılmıştır. İkinci oturumda çocuklara gelişim alanlarına ve hangi becerilerin hangi gelişim alanlarıyla ilişkili olduğuna yönelik e-portfolyo ara yüzünün somutlaştırıldığı "PORTİ'm ve Ben" isimli etkinlik yaptırılmıştır. Üçüncü oturumda ise PORTİ'nin teknik kullanımına yönelik çocuklarla bireysel ve küçük gruplar halinde gösteri ve gösterip yaptırma teknikleri kullanılarak kendilerinin ve arkadaşlarının PORTİ'lerini nasıl inceleyeceklerine ilişkin uygulamalı eğitimler verilmiştir.

1. Oturum Etkinliği: Değişimim

Öğrenme süreci: Çocukların çalışmalarını incelemelerine ve zamanla nasıl değiştiklerine yönelik farkındalık kazandırmak için ilk doğduklarında, şu anda ve anaokulunu bitirdiklerinde nasıl görüneceklerine ilişkin serbest resim çalışması yaptırılır. Resimler tamamlandıktan sonra resimlerinde meydana gelen değişiklikler, benzerlikler, farklılıklar ve değişimler üzerine konuşulur. Değişimler üzerine konuşulduktan sonra çocuklarla PORTİ'de görebilecekleri değişiklikler üzerine sohbet edilir.

2. Oturum Etkinliği: PORTİ'm ve Ben

Öğrenme süreci: Çocuklarla bilişsel, dil, sosyal ve duygusal, motor gelişim ve öz bakım becerilerinin ne olduğu üzerine sohbet edilir. 50-70 boyutunda fon kartonuna her bir gelişim alanını temsilen hazırlanan ikonlar belirli aralıklarla yapıştırılarak çocuk profil sayfasının

ara yüzünün benzeri oluşturulmaya çalışılır. Boş bir kutu içerisine farklı gelişim alanlarındaki becerilere yönelik temsili resimler konulur. Örneğin; elini yıkayan, deney yapan, ailesiyle vakit geçiren, arkadaşlarıyla oynayan, zıplayan, şarkı söyleyen çocuk vb. Çocuklar tek tek hangi resmin hangi gelişim alanına ait olduğunu bulmaya ve ilgili alanın altına yapıştırmaya çalışır.

3. Oturum Etkinliği: PORTİ'mi Aktif Kullanıyorum

Öğrenme Süreci: Her bir çocuğun profil sayfasına geçici olarak çocuğun önceden yapmış olduğu birer çalışma örneği yüklenir. E-portfolyo uygulamasının yüklü olduğu tablet sınıfa getirilir. Çocuklarla, öğretmenin ve kendilerinin en beğendikleri çalışmaları kendileri için tasarlanan e-portfolyo uygulamasına ekleneceğine ilişkin sohbet edilir. Daha sonra tablet üzerinden sınıftan herhangi bir çocuğun profil sayfasına girilerek, yüklenen çalışma örneğinin güzel olduğu için e-portfolyoya yüklendiği belirtilir ve profil sayfalarına nasıl girileceği uygulamalı bir şekilde gösterilir. Ardından çocuklar birer birer sınıfın ortasına alınır. Her bir çocuğa öncelikle kendi profil sayfasına sonrasında ise seçtiği bir arkadaşının profil sayfasına girmesi gerektiği söylenir. Çocuk kendi profil sayfasına girmeden önce kendisine yüklenen çalışma örneğini, arkadaşının profil sayfasına girmeden önce ise arkadaşının profil sayfasındaki çalışma örneğini tahmin edip söylemesi sağlanır. Bu süreçte çocuğun e-portfolyo uygulamasını doğru bir biçimde kullanması için rehberlik edilir. Zorlanan çocuklara kendi ve arkadaşlarının profiline nasıl girileceği gösterip yaptırma tekniği ile bireysel olarak gösterilir.

3.7.4. Pilot Çalışmanın Yapılması

Pilot çalışma gerçek araştırma ölçeğinde kullanılabilecek süreçlerin sınanması ve uygulanması amacıyla yapılan ön deneme araştırmasıdır (Glesne, 2013). Uygulama sürecine başlamadan önce 4-6 Ekim 2021 tarihleri arasında öğretmen ve araştırmaya katılmayı kabul eden üç aile ile üç gün boyunca pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma özellikle e-portfolyo uygulamasında yaşanabilecek teknik problemleri önceden belirlemek amacıyla yapılmıştır. Pilot çalışma, uygulamanın yapılacağı sınıftaki öğretmenin ve ailelerin yaşayabileceği teknik problemleri önceden belirlemek ve başka bir sınıf öğretmeni ve çocuklarla pilot çalışma yapmanın maliyeti (Örneğin, öğretmene ve her bir çocuğa ara yüz hazırlanması vb.) hesaba katılarak uygulama yapılacak sınıfın öğretmeni ve aileleriyle yapılmıştır. Pilot çalışma sonucunda ürün hareketlerinde e-mail bildirimi alma konusunda teknik bazı

problemlerin yaşandığı görülmüş, yazılım uzmanı aracılığıyla hosting firmasıyla iletişime geçilerek problemi çözmek için gerekli çalışmalar yapılmıştır. Yapılan teknik çalışmalar sonucunda öğretmen ve ailelerin e-mail bildirimi alma konusunda yaşadıkları teknik problemler çözülmüştür. Pilot çalışma sürecinde öğretmenin ve ailelerin yükledikleri ürünler uygulama sürecine başlamadan önce e-portfolyo uygulamasından kaldırılmıştır.

3.7.5. Uygulama Süreci

Araştırmanın uygulama süreci 10 hafta, haftada üç gün olarak belirlenmiştir. Uygulama yapılacağı günlere uygulamanın yapılacağı sınıfın öğretmeniyle karar vermek için öğretmenle görüşme yapılmış, özellikle öğretmenin tercih ettiği Pazartesi, Çarşamba ve Cuma günlerinin uygulama için en uygun günler olduğuna karar verilmiştir. Araştırmanın uygulama süreci 11 Ekim 2021-24 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın uygulama sürecine ilişkin bilgilere Şekil 14'te yer verilmiştir.

Şekil 14. Araştırmanın uygulama süreci

Güne Başlama Zamanı: Araştırmanın 10 haftalık uygulama sürecinde portfolyo sunum gününün yapıldığı son hafta ve büyük grup toplantısının yapıldığı 9. hafta hariç her uygulama gününde güne başlama zamanında çocuklar öğretmen tarafından e-portfolyolarındaki (PORTİ) ürünler hakkında sohbet etmeye teşvik edilmişlerdir. Öğretmen güne başlama zamanında bu zaman aralığında yapılması gerekenlerin dışına çıkmadan bir gün önce neler yaptıkları, evde aileleriyle nasıl vakit geçirdikleri, okulda neler yaptıkları hakkında e-portfolyoları (PORTİ) üzerinden çocuklarla sohbet etmiştir. Şekil 15'te

öğretmen ve çocukların güne başlama zamanında PORTİ üzerinden yaptıkları sohbete ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 15. Güne başlama zamanı

Oyun Zamanı: Araştırmanın 10 haftalık uygulama sürecinde çocukların e-portfolyolarıyla etkileşimde bulundukları diğer zaman dilimi "oyun zamanı" olarak belirlenmiştir. Bunun için öncelikle sınıfın uygun bir bölümüne geçici olarak "PORTİ Merkezi" oluşturulmuştur. PORTİ merkezi oluşturulurken gürültülü olan blok ve müzik merkezi gibi merkezlerden daha uzak bir alanda oluşturulmasına dikkat edilmiştir. PORTİ merkezi en fazla beş çocuğun aynı anda vakit geçirebileceği masa ve sandalyelerden oluşturulmuştur. PORTİ merkezinde sadece oyun saatinde olmak üzere bir adet Android 10 işletim sistemine sahip, 8 inç boyutunda tablet kullanılmıştır. Uygulama sürecinde çocuklar sadece oyun zamanlarında tabletle etkileşime geçmiş, bunun dışındaki saatlerde tablet sınıf ortamından kaldırılmıştır. Çocuklar oyun zamanında bireysel olarak veya küçük gruplar halinde kendi isteklerine bağlı olarak bu merkezde vakit geçirerek e-portfolyolarıyla etkileşime geçerek kendilerinin veya istediği arkadaşlarının e-portfolyolarını incelemişlerdir. Çocukların bu merkezde vakit geçirme süreleri öğretmenin oyun zamanına ayırdığı süre olan 45-50 dakika ile sınırlandırılmıştır. Şekil 16'da çocukların oyun zamanında PORTİ merkezinde e-portfolyolarını incelemelerine ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 16. PORTİ merkezi

Büyük Grup Toplantıları: Araştırmanın 10 haftalık uygulama sürecinde iki kez öğretmen tarafından büyük grup toplantısı düzenlenmiştir. Büyük grup toplantıları 4. haftanın sonuna denk gelen 5 Kasım 2021 ve 9. haftanın son günü olan 17 Aralık 2021 tarihlerinde düzenlenmiştir. Büyük grup toplantılarında öğretmen sınıfa kurduğu projeksiyon cihazından o gün sınıfta olan çocukların e-portfolyolarındaki (PORTİ) ürünlerini duvara yansıtmış ve yapılan ürünler hakkında sohbet etmiştir. Öğretmen çocuklara ürünleri hakkında "En çok hangi ürününü beğeniyorsun?", "Bu ürünü bir daha yapma şansın olsaydı nasıl yapardın?" gibi yansıtıcı sorular sormuştur. Ayrıca tüm sınıfa "Arkadaşınızın en beğendiğiniz ürünü hangisi?" gibi sorular yönelterek çocukların arkadaşlarının ürünlerini değerlendirmesini sağlamıştır. E-portfolyonun "Favorilerim" bölümünde yer alan ürünlere bu toplantıların sonucunda karar verilmiştir. Öğretmen büyük grup toplantıları sonucu çocukların görüşlerine dayalı olarak çocuğun, arkadaşlarının ve öğretmen olarak kendinin en beğendiği ürünleri not alarak "Favorilerim" bölümüne eklemiştir. Şekil 17'de öğretmen ve çocukların beraber gerçekleştirdiği büyük grup toplantısına ilişkin görsel yer almaktadır.

Şekil 17. Büyük grup toplantısı

Portfolyo Sunum Günü: Uygulamanın 10. haftası olan 20-24 Aralık tarihleri arasında 5 gün boyunca öğretmen tarafından portfolyo sunum günü düzenlenmiştir. Portfolyo sunum günü tarihlerine öğretmen ailelerle beraber karar vermiştir. Portfolyo sunumları haftanın her günü günde ortalama dört aile ile yaklaşık 20 dakikada gerçekleştirilmiştir. Ailelere sunum günü öncesi çocuklarıyla beraber portfolyolarını incelemeleri ve "En beğendiğin ürün hangisi? Neden?", "Bu ürünü bir daha yapma şansın olsaydı nasıl yapardın?", "En beğenmediğin ürünün hangisi? Neden?", "Bundan sonraki süreçlerde nasıl ürünler yapmayı planlıyorsun? gibi soruları çocuklarına sorarak sunum gününe çocuklarını hazırlamaları yönünde bilgi verilmiştir. Portfolyo sunumları okulun kapanış saatinden sonra 13:00-14:30 saatleri arasında okulun yemek salonunda gerçekleştirilmiştir. Portfolyo sunumuna bazı aileler yalnız katılırken bazı aileler diğer çocuklarıyla beraber katılmışlardır. Şekil 18'de aile, çocuk ve öğretmenin beraber gerçekleştirdiği portfolyo sunum gününe ilişkin görseller yer almaktadır.

Şekil 18. Portfolyo sunum günü

3.8. Araştırma İçin Gerekli Materyal ve Donanımlar

E-portfolyo uygulamasının sınıf içerisinde ve sınıf dışında kullanılabilmesi için gereken donanım ve materyaller şunlardır:

Fotoğraf Makinesi, Video ve Ses Kayıt Cihazı: Fotoğraf makinesi, video ve ses kayıt cihazı öğretmenin çocukların e-portfolyolarına ürün toplaması için gereken araçlardandır. Ancak birçok akıllı telefonda fotoğraf çekme, video ve ses kaydetme özelliği bulunduğundan bu cihazlar sınıf ortamında bulunmadığında bu özellikleri taşıyan bir akıllı telefonla e-portfolyoya ürün toplanabilir.

Tablet: Tablet güne başlama zamanında öğretmenin çocuklarla e-portfolyo üzerinden sohbet etmesi, oyun zamanında çocukların e-portfolyolarıyla etkileşime geçmeleri ve portfolyo sunum günleri için kullanılmaktadır. Bu araştırmada android işletim sistemine sahip 8 inç ekran boyutuna sahip tablet kullanılmıştır. Farklı işletim sistemine sahip ve farklı büyüklükteki tabletler araştırma için kullanılabilir. Tabletin taşınabilir olması öğretmene ve çocuklara kolaylık sağlamıştır. Ancak sınıfın donanımına göre masaüstü veya diz üstü bilgisayarlar da bu amaçla kullanılabilir. Kullanılan tabletten çocukların dikkatinin dağılmaması için farklı uygulamalar kaldırılmıştır.

Projeksiyon Cihazı: Projeksiyon cihazı büyük grup toplantılarında çocukların e-portfolyolarındaki ürünleri duvara yansıtmak ve üzerine sınıfça tartışmak için kullanılmaktadır. Sınıfta akıllı tahta bulunması durumunda projeksiyon cihazı yerine akıllı tahta kullanmak öğretmen için daha kullanışlı bir yöntem olacaktır.

Diz Üstü Bilgisayar: Diz üstü bilgisayar büyük grup toplantılarında projeksiyon cihazına bağlamak için kullanılmıştır. Sınıfta akıllı tahta bulunması durumunda diz üstü bilgisayar kullanımına gerek kalmayacaktır.

İnternet Alt Yapısı: E-portfolyo uygulaması internet aracılığıyla çalışmaktadır. Bu sebeple sınıf içerisinde kullanılan tabletin internete bağlı olması gerekmektedir. Okulun internet alt yapısının yetersiz olduğu durumlarda, öğretmen kendi telefonunun mobil internetini tablete bağlayarak sorunsuz bir şekilde uygulamayı kullanabilmektedir.

Akıllı Telefon/Tablet/Diz Üstü veya Masa Üstü Bilgisayar: E-portfolyo uygulamasının sınıf dışında öğretmen ve aileler tarafından kullanılabilmesi için IOS veya Android işletim sistemine sahip herhangi bir akıllı telefon veya tablet; Windows, MacOS işletim sistemine herhangi dizüstü veya masaüstü bilgisayar yeterlidir. E-portfolyo uygulaması internet ortamında çalıştığından öğretmenin ve ailelerin uygulamayı kullandıkları teknolojik araçların internete bağlı olması gerekmektedir.

3.9. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Araştırma sürecine başlamadan önce Erzurum Erzurum Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izinler alınmıştır (EK 9). Aşağıda araştırma sürecinde kullanılan veri toplama araçlarının uygulanma sürecine ilişkin bilgiler verilmiştir.

3.9.1. Gözlem Süreci

Araştırmada çocukların yansıtıcı düşünme becerileri her bir çocuğun 11 Ekim 2021-24 Aralık 2021 tarihleri arasında 10 hafta boyunca güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum günlerindeki yansıtıcı konuşmalarının gözlemlenmesiyle elde edilmiştir. 15-21 Kasım 2021 tarihleri arası birinci ara tatil haftası olduğundan bu tarihler arası, veri toplama sürecine dahil edilmemiştir. Gözlem verilerinin kaydedilmesinde veri kaybını önlemek için video kamera kullanılmıştır. Video kayıtları araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Video kameranın belirlenen zaman dilimlerinde görüntü ve ses kalitesi açısından en uygun yere konumlandırılması sağlanmış, sabitlemek için tripod kullanılmıştır. Video kayıtları uygulama gününün bitiminde araştırmacı tarafından bilgisayar ortamına aktarılarak tarihine göre kaydedilmiştir. Kaydedilen videolar araştırmacı tarafından izlenerek transkript edilmiştir. Video transkriptleri her bir çocuk için oluşturulan "Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formuna" kaydedilmiştir.

Sınıf içerisinde gözlemlenen diğer bir durum ise e-portfolyo uygulamasının çocukların gelişimlerine nasıl yansıdığını ve çocukların e-portfolyo uygulamasını nasıl kullandıklarına ilişkindir. Bu durumu belirlemek için çocukların 10 hafta boyunca güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum günlerinde kaydedilen videolarından, bu zaman dilimleri dışında ise (Örneğin; kahvaltı, temizlik, etkinlik zamanı, vb.) "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formuna" yazılı olarak kaydettiği gözlem verilerinden yararlanılmıştır. Kaydedilen gözlem videoları ve transkriptleri araştırmacı tarafından incelenmiş ve "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formuna" yazılı olarak kaydettiği verilerle birleştirilerek her bir çocuk için ayrı ayrı kaydedilmiştir.

3.9.2. Görüşme Süreci

Araştırmada öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasının etkililiği, kullanım durumu, yararları, kolaylıkları, zorlukları vb. hakkındaki düşünce ve deneyimleri görüşme yoluyla değerlendirilmiştir. Görüşmeler için öğretmen ve ailelerden uygun oldukları gün ve saat için randevu alınmıştır. Görüşmeler uygulama sürecinin bitiş haftasından sonraki haftaya denk gelen 27-31 Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir. Öğretmenle ve ailelerle yapılan her bir görüşme bireysel ve yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Görüşme yapıldığı esnada ortamda araştırmacı ve görüşülen kişi haricinde kimse bulunmamıştır. Görüşmelere başlamadan önce öğretmen ve ailelerin görüşme sürecinin ses kaydının alınmasına yönelik

izinleri alınmış ve tüm görüşmeler ses kayıt cihazı aracılığıyla kayıt altına alınmıştır. Öğretmenle yapılan görüşme "Öğretmene Görüşme Formu", ailelerle yapılan görüşmeler ise "Aile Görüşme Formu" kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Öğretmenle yapılan görüşme yaklaşık 35 dakika sürmüştür. Ailelerle yapılan görüşmeler ise 17 dakika-30 dakika arasında değişen sürelerde gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerden elde edilen ses kayıt verileri bilgisayar ortamına isim ve tarih verilerek kaydedilmiştir.

3.9.3. Doküman İncelenme Süreci

Araştırmanın dokümanları 11 Ekim 2021-24 Aralık 2021 tarihleri arasında e-portfolyo (PORTİ) içeriğindeki veriler ve SQL server üzerinden alınan log kayıtları incelenerek elde edilmiştir. Araştırmacı e-portfolyo uygulaması içeriği incelemelerini uygulamanın araştırmacı girişinden kendisine tanımlanan kullanıcı adı ve şifre ile giriş yaparak gerçekleştirmiştir. Ailelerin ve öğretmenin ürün ekleme, ürüne yorum yapma sıklığı, tarihi ve saati; ürün açıklamaları ve yorumları ile ilgili bilgiler uygulamada açıkça gözüktüğünden araştırmacı tarafından doğrudan elde edilebilmiştir. Ailelerin çocuklarının profil sayfalarını görüntüleme sayılarını belirlemek için ise yazılım uzmanından destek alınmış ve SQL server üzerinden log kayıtlarına ulaşılmıştır.

3.10. Verilerin Analizi

Araştırmanın verileri çocuklardan elde edilen gözlem videolarının kayıtları, öğretmenden ve ailelerden elde edilen görüşme ses kayıtları ve e-portfolyo uygulamasının içeriğinden elde edilen dokümanlardır.

3.10.1. Gözlem Verilerinin Analizi

Gözlem verilerinin analiz sürecinde öncelikle tüm gözlem videolarının, videonun kaydedildiği tarihe göre bilgisayar ortamına aktarılması sağlanmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan her bir video araştırmacı tarafından izlenmiş ve transkript edilerek düzenlenmiştir. Transkript edilen video kayıtları araştırmacı tarafından her bir çocuk için ayrı ayrı olmak üzere "Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu" ve "Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu"nda yer alan davranışlara göre kaydedilmiştir. Elde edilen veriler frekans analizine tabi tutularak her bir çocuğun gözlem formlarında yer alan boyutlara göre kaç kez davranış

sergilendiği belirlenmeye çalışılmıştır. Gözlem verilerinin analizinde güvenirliği sağlamak üzere video kayıt transkriptlerinin bir kısmı yansıtıcı düşünme becerileri ve okul öncesi eğitim üzerine araştırmaları olan iki uzman tarafından incelenmiş ve fikir birliğine varılmıştır.

3.10.2. Görüşme Verilerinin Analizi

Öğretmenden ve ailelerden elde edilen görüşme ses kayıtları öncelikle bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Bilgisayar ortamına aktarılan ses kayıtları transkripsiyon programı aracılığıyla yazılı doküman haline dönüştürülmüştür. Ses kayıtları araştırmacı tarafından dinlenmiş, yazılı dokümanla karşılaştırılmış ve küçük düzeltmeler yapılarak ses kayıtlarının hatasız ve eksiksiz bir şekilde transkript edilmesini sağlanmıştır. Görüşmelerden elde edilen verilerin analizinde NVİVO 12 programı kullanılmış ve tematik analizden yararlanılmıştır. Tematik analiz, bir veri seti içindeki anlam kalıplarını (temaları) sistematik olarak tanımlamaya, düzenlemeye ve içgörü sunmaya yönelik bir nitel analiz yöntemidir. Tematik analiz veri seti genelinde anlama odaklanarak, araştırmacının ortak anlamları ve deneyimleri görmesine ve anlamlandırmasına olanak tanır (Braun & Clarke, 2012). Bu araştırmadan elde edilen görüşme verileri Braun ve Clarke'ın (2006) tematik analiz adımlarına göre analiz edilmiştir. Bu adımlara aşağıda yer verilmiştir:

Araştırmacının Veriye Aşina Olması: Araştırmacı görüşmeleri bizzat kendisi yaptığından veri analizine ön bilgi ve fikirlerle başlamıştır. Ayrıca araştırmacı kodlamaya başlamadan önce görüşme verilerinin yazılı deşifresini baştan sona birkaç kez okumuş ve gerek gördüğü yerde notlar alarak görüşme verilerine aşina olmaya çalışmıştır.

İlk Kodların Oluşturulması: Araştırmacı bu adımda dikkatini çeken anlamsal bilgilerin ilk listesini hazırlamış ve başlangıç kodlarını oluşturmuştur. Oluşturulan kodlar araştırma sorularına uygun olarak "veri odaklı" ve "kuram odaklı" olarak oluşturulmuştur. Araştırmacı veri analizini bilgisayar programı aracılığıyla yaptığından oluşturduğu kodlarla veri içeriklerini bilgisayar ortamında bir araya getirmiştir.

Temaların Aranması: Tüm veriler başlangıç seviyesinde kodlandıktan sonra farklı kodlar daha geniş anlamdaki potansiyel temalar içerisine yerleştirilmiştir. Bu adımda araştırmacı oluşturduğu kodları ve bu kodları kapsayan potansiyel temaları haritalandırarak kodlar ve temalar arasındaki ilişkiyi somutlaştırmaya çalışmıştır. Bu işlem sonucunda bazı kodlar

yerleştirilen temalar altından çıkarılarak analiz dışı bırakılmış ve bazı aday temalar oluşturulmuştur.

Temaların Gözden Geçirilmesi: Araştırmacı bu adımda bazı temaları sadeleştirmiş, aşırı dağınık bir analizin önüne geçmek için birbirini kapsadığı düşünülen bazı temaları birleştirmiş, bazı temaları birden fazla temaya ayırmış ve yeni temalar elenmiştir. Böylelikle temaların sade ve birbiriyle tutarlı bir şekilde oluşturulması sağlanmıştır.

Temaların Tanımlanması ve İsimlendirilmesi: Temalar gözde geçirildikten sonra oluşturulan tüm temaların genel olarak ne anlattığı tanımlanmış ve oluşturulan temaların veri setinin hangi boyutunu vurguladığı belirlenmiştir. Bu aşamada bir temanın çok kapsamlı, karmaşık ve binişik olmaması için sadeleştirme yapılmış, herhangi bir temanın alt temaları (tema içindeki temalar) olup olmadığı kontrol edilmiş ve tutarlı alt temalar oluşturarak hiyerarşik bir yapı elde edilmiştir. Son olarak her bir tema için kısa, öz, dikkat çekici ve temanın içeriği ile ilgili net fikir verecek isimlendirmeler yapmıştır.

Raporun Hazırlanması: Nihai analiz ve rapor yazımından oluşan bu adımda araştırma verilerinden hareketle tek tek ve bütün olarak temaların toplamda anlamlı bir hikâye sunması sağlanmıştır. Raporda temaların geçerliğini kanıtlayacak ve asıl noktayı destekleyen çarpıcı nitelikteki doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

Görüşme verilerinin analizinde güvenirliği sağlamak üzere "kodlayıcılar arası uyum" tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda araştırma verilerinin bir kısmı araştırmacı dışında iki alan uzmanı tarafından kodlanmıştır. İki farklı uzman tarafından kodlanan veriler Miles ve Huberman'ın (1994), (Görüş Birliği/Görüş Birliği+Görüş Ayrılığı) x100 formülü kullanılarak kodlayıcılar arası tutarlılık hesaplanmış ve .83 olarak bulunmuştur.

3.10.3. Dokümanların Analizi

Araştırmanın dokümanlarının analiz edilme sürecinde e-portfolyo uygulamasının (PORTİ) içeriği araştırmacı tarafından detaylı olarak incelenmiştir. Uygulama içeriğinde yer alan ürün yükleme sayısı saati, sıklığı günü gibi verilere araştırmacı tarafından frekans analizi yapılmıştır. Ailelerin çocuklarının profil sayfalarını görüntüleme sayılarını belirlemek için ise yazılım uzmanından destek alınmış ve SQL server üzerinden log kayıtları incelenerek istatistiki veriler elde edilmiştir. Elde edilen verilere frekans analizi uygulanmıştır. E-portfolyo uygulaması içeriğinde yer alan diğer dokümanlar öğretmen ürün açıklamaları ve öğretmenle ailelerin karşılıklı olarak yaptığı ürün yorumlarıdır. Bu veriler ise Braun ve

Clarke'ın (2006) tematik analiz adımlarına göre analiz edilmiş ve temalaştırılarak sunulmuştur.

3.11. Geçerlik ve Güvenirlik İçin Alınan Önlemler

Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenirliğin sağlanması için kullanılacak çeşitli stratejiler bulunmaktadır (Creswell, 2014; Creswell, 2017; Merriam, 2013; Yin, 2018). Bu araştırmanın geçerliğini ve güvenirliğini sağlamak üzere kullanılan stratejilere Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4

Araştırmanın Geçerlik ve Güvenirliğini Sağlamak için Kullanılan Stratejiler

Ölçüt	Strateji	Uygulama
İç Geçerlik	Çeşitleme	• Gözlem, görüşme ve dokümanları gibi çoklu veri kaynakları kullanma.
	Katılımcı Doğrulaması	• Öğretmen ve üç aileye görüşme transkriptlerini ve ilk analizleri göndererek teyit etme.
	Veri Toplama Süreçlerine Uygun ve Yeterli Katılım	• Araştırma sürecinde 10 hafta, haftada üç gün tüm gün sınıfta bulunarak gözlem yapma. • Araştırmaya katılan öğretmen ve ailelerin tümüyle görüşme yapma. • Araştırma sorularına yanıt verecek farklı dokümanlara ulaşma.
	Uzman İncelemesi	• Tez İzleme Komitesi üyelerinin görüşlerine başvurma. • Araştırma konusu ve metodolojisi hakkında bilgisi olan uzmanların görüşlerine başvurma.
Dış Geçerlik	Zengin ve Yoğun Tanımlama	• Görüşme, gözlem ve doküman incelemesi bulgularını verirken doğrudan alıntılara sıklıkla yer verme. • Araştırmanın katılımcılarını, araştırma ortamını, araştırmacının rolünü, veri toplama araçlarını, geliştirilen e-portfolyo uygulamasını ve uygulama sürecini detaylı olarak açıklama.
	Azami Çeşitlilik	• Araştırmanın katılımcılarını belirlerken maksimum çeşit örnekleme yöntemini kullanarak çeşitliliği artırma ve uygulayıcılar tarafından farklı alanlarda uygulanabilmesine olanak sağlama.
Güvenirlik	Kodlayıcılar Arası Uyum	• Verileri iki alan uzmanı ile kodlama ve araştırmacının kod ve temalarıyla karşılaştırma.
	Teyit Edilebilirlik	• Çalışma bulgularının teyit edilebilmesi için veri toplama araçlarını, video kayıtlarını ve dokümanları muhafaza etme.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Araştırma bulguları araştırma sorularına yönelik olarak *"E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular"*, *"E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular"*, "*E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Bulgular"* ve *"E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular"* olmak üzere dört bölüm altında incelenmiştir. Araştırma bulgularının sunumu Şekil 19'da yer almaktadır.

Şekil 19. Araştırma bulgularının sunumu

4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun çocuklar üzerindeki yansımaları nelerdir?" sorusuna cevap vermek için sınıf içi gözlemler, aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler kullanılarak şu alt sorulara cevap aranmıştır:

- E-portfolyo çocukların yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde nasıl bir değişiklik oluşturmuştur?
- "E-portfolyonun çocukların gelişimleri üzerindeki yansımaları nasıldır?"

4.1.1. E-Portfolyonun Çocukların Yansıtıcı Düşünme Becerileri Üzerinde Oluşturduğu Değişikliklere İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyo çocukların yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde nasıl bir değişiklik oluşturmuştur?" sorusuna cevap verebilmek için her bir çocuğun 10 hafta boyunca güne başlama zamanı (G.B.Z.), oyun zamanı (O.Z.), büyük grup toplantısı (B.G.T.) ve portfolyo sunum günlerindeki (P.S.G.) yansıtıcı konuşmaları gözlemlenmiş ve yansıtıcı düşünme becerilerinin "alışkanlık", "anlama", "yansıtma ve "eleştirel yansıtma" düzeyleri analiz edilmiştir.

Yansıtıcı düşünme becerilerinin en alt basamağını otomatik ve çok az bilinçli düzeyde gerçekleştirilen "alışkanlık" düzeyindeki davranışlar oluşturmaktadır (Leung & Kember, 2003). Alışkanlık basamağında özellikle çocukların e-portfolyolarına seçtikleri ürünleri bilinçli seçip seçmediklerine, ürünleri hakkında sorulan sorular üzerinde düşünerek yanıt verip vermediklerine ve e-portfolyo ile ilgili yapılan sohbetleri başka bir şeyle ilgilenmeden dikkatlice dinleyip dinlemediklerine dikkat edilmiştir. Tablo 5'te çocukların 10 haftalık uygulama sürecinde güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum gününde alışkanlık düzeyinde ne sıklıkta davranış gösterdiğine yer verilmiştir

Tablo 5

Çocukların "Alışkanlık" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri

	1.hafta		2.hafta		3.hafta		4.hafta		5.hafta			6.hafta		7.hafta		8.hafta		9.hafta	10.hafta	
	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	P.S.G.	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	-	-	3	1	14	5	4	6	8	15	8	7	8	11	10	-	-	10	13	123
Egemen	5	4	4	3	13	6	5	9	6	14	12	6	12	14	13	8	5	8	9	156
Can	4	3	5	2	13	3	2	3	8	13	4	9	9	14	9	7	6	8	7	129
Öykü	6	5	8	4	12	9	6	11	13	17	12	12	16	14	21	-	-	16	19	201
Pelin	6	5	10	7	15	12	11	12	12	21	6	12	17	13	16	15	14	17	19	240
Burcu	-	-	9	6	13	13	8	11	17	20	8	10	14	14	17	13	16	13	17	219
Bahar	4	3	7	5	14	8	4	5	14	23	5	8	18	15	21	11	9	10	5	189
Cemre	7	6	12	8	15	13	15	15	19	22	13	12	16	14	17	15	18	16	21	274
Gülşah	5	3	-	-	-	-	5	7	13	18	8	5	16	14	10	8	11	6	11	140
Hamza	3	2	-	-	6	6	5	11	12	17	7	6	13	16	6	11	12	7	9	149
Meriç	8	6	13	11	15	17	9	20	13	18	20	12	15	14	6	14	19	14	23	267
Pınar	6	4	15	6	14	11	9	14	9	21	11	13	17	14	5	9	13	8	12	211
Tuğberk	-	-	7	5	14	8	5	9	9	15	9	9	14	13	8	7	10	9	9	160
Mete	-	-	4	3	-	-	2	3	6	12	3	5	11	13	9	5	6	2	4	88
Aras	6	3	-	-	13	14	8	13	9	15	15	9	12	15	11	12	14	8	14	191
Neslişah	7	4	17	11	14	13	5	11	16	15	17	12	14	16	16	14	17	14	17	250
İpek	-	-	10	9	16	11	7	9	18	15	10	8	10	11	14	13	12	15	13	201
Ömer	4	2	8	4	12	7	3	5	11	18	9	4	8	14	9	-	-	8	9	135
Ege	-	-	11	18	12	15	6	17	9	19	23	10	14	15	23	9	20	14	18	253
Toplam	71	50	143	103	225	171	119	191	222	328	200	169	254	264	241	171	202	203	249	3576

Tablo 5 incelendiğinde 19 çocuğun 10 hafta boyunca f=88 ile f=274 arasında toplam f=3576 kez "alışkanlık" düzeyinde davranışta bulundukları gözlemlenmiştir. Bu durum uygulama süresince çocukların sıklıkla "alışkanlık" düzeyinde davranışlarda bulunduğunu göstermektedir.

Güne başlama zamanında öğretmenin e-portfolyo ile ilgili başlattığı sohbeti çocukların başka bir şeyle ilgilenmeden dikkatlice dinlemeleri de bu basamak altında ele alınmıştır. Bu zaman diliminde yapılan gözlemlerde o an sınıfta bulunan çocukların birçoğunun sohbeti dikkatlice dinledikleri, bazı çocukların ise sohbet esnasında ilgisini çeken başka bir nesne veya durumla ilgilendiği gözlemlenmiştir. Bazı çocukların bu düzeyde diğer arkadaşlarına oranla daha az davranış gösterdikleri görülmektedir. Örneğin, en az davranış gösteren (f=88) Mete konuşma problemi olan bir çocuktur. Güne başlama zamanında çocuklar daha çok ailelerinin yükledikleri ürünler üzerinde sohbet etme eğilimi göstermişlerdir. Özellikle Ece, Hamza ve Tuğberk, Ömer gibi e-portfolyosuna ailesi tarafından az ürün yüklenen veya az giriş yapılan çocuklar güne başlama zamanında yapılan sohbetlere daha az katılmış veya sohbet esnasında başka durumlarla ilgilenme eğilimi göstermişlerdir.

Bu basamakta ele alınan diğer davranışları ise çocukların güne başlama zamanında öğretmenlerinin e-portfolyoları ile ilgili sordukları sorulara topluca ve üzerinde çok düşünmeden "evet" veya "hayır" şeklinde verdikleri yanıtlar oluşturmuştur. Aşağıda öğretmen ve çocukların güne başlama zamanında yaptıkları örnek sohbet diyaloguna yer verilmiştir:

Öğretmen: *"Çocuklar PORTİ'nize hafta sonu ürün yüklediniz mi?"*

Tüm sınıf: *" Eveeeet."*

Alışkanlık basamağında ele alınan diğer bir durum ise çocukların e-portfolyolarına ürün seçerken ne kadar seçici olduklarına yönelik davranışlarıdır. Çocuklar özellikle uygulamanın ilk haftalarında e-portfolyolarına çok seçici olmadan ürün ekleme eğilimi göstermişlerdir. Aşağıda bu duruma yönelik örnek sohbet diyaloguna yer verilmiştir:

Öğretmen: "*Bunu PORTİ'ne mi koymak istiyorsun?"*

Ömer: *"Evet."*

Öğretmen: *Neden?*

Ömer: *"Cevap yok."* (Başıyla bilmem hareketi yaparak…)

Bazı durumlarda ise çocukların e-portfolyolarına ürün ekleme nedenlerini geçerli bir gerekçeyle açıklamadıkları görülmüştür.

Öğretmen: *"Kimler PORTİ'sine ürün koyacak?"*

Gülşah: *"Ben!"*

Öğretmen: *"Neden bunu koymak istiyorsun?"*

Gülşah: *"Çünkü istiyorum."*

Gözlemlerde dikkat edilen diğer bir durumu ise öğretmenin güne başlama ve oyun zamanlarında çocukların e-portfolyolarına ürün eklemeden önce çocuklarla yaptığı kısa sohbetler oluşturmuştur. Aşağıda çocukların öğretmenleriyle farklı günlerde yaptıkları alışkanlık düzeyinde yaptıkları örnek diyaloglar yer almaktadır:

Öğretmen: *"Bu çalışmanı PORTİ'ne ekleyelim mi Tuğberk?"*

Tuğberk: *"Evet!"* (Üzerinde çok düşünmeden…)

Öğretmen: *"Bunlardan hangisini PORTİ'ne koymak istersin Aras?"*

Aras: *"Bu ve bu."*

Öğretmen: *"Neden bu ikisini koymak istiyorsun?"*

Aras: *"Orada dursun istiyorum."*

Öğretmen: *"Bunu çok beğendim Pelin. Bunu PORTİ'ne koyalım."*

Pelin: *"Tamam öğretmenim."*

Bazen de öğretmenin güne başlama zamanında tabletten e-portfolyodaki ürünleri göstererek *"Çocuklar sizce bu ürün nasıl olmuş?"* şeklindeki soruları karşısında çocukların dikkatlice ürünü inceledikleri ancak yorum yapmadıkları gözlemlenmiştir.

Çocukların alışkanlık düzeyinde davranış gösterip göstermedikleri oyun zamanlarında tabletten kendilerinin veya arkadaşlarının e-portfolyolarını incelerken verdikleri tepkiler üzerinden de değerlendirilmiştir. Çocukların kendi ürünlerini yorum yapmadan incelemeleri veya arkadaşlarının kendi ürünleri hakkındaki yorumlarını başka bir şeyle ilgilenmeden dikkatlice dinlemeleri alışkanlık düzeyinde ele alınmıştır. Uygulama sürecinde çocuklar oyun zamanlarında kendi ürünlerine ve arkadaşlarının ürünleri hakkındaki yorumlarına oldukça ilgi göstererek sıklıkla alışkanlık düzeyinde davranış sergilemişlerdir. Şekil 20'de çocukların oyun zamanında kendilerinin ve arkadaşlarının ürünlerini PORTİ üzerinden incelemelerine ilişkin görseller yer almaktadır.

Şekil 20. Çocuklar oyun zamanında kendilerinin ve arkadaşlarının e-portfolyosunu incelerken

Yansıtıcı düşünme becerilerinin ikinci basamağını başka durumlarla ilişki kurmadan ve yorumlamadan kavramanın gerçekleştiği "anlama" düzeyindeki davranışlar oluşturmaktadır (Leung & Kember, 2003). Anlama basamağında özellikle çocukların e-portfolyolarına seçtikleri ürünleri zorluk çekmeden hatırlamaları, e-portfolyolarındaki ürünler hakkında öğretmenleriyle ve arkadaşlarıyla yorum yapmadan konuşmaları, ürünleri hakkında açıklamalarda bulunmaları ve başkalarının görüşlerini olduğu gibi açıklamaları ele alınmıştır. Tablo 6'da çocukların 10 haftalık uygulama sürecinde güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum gününde anlama düzeyinde ne sıklıkta davranış gösterdiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 6

Çocukların "Anlama" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri

	1.hafta		2.hafta		3.hafta		4.hafta		5.hafta			6.hafta		7.hafta		8.hafta		9.hafta	10.hafta	
	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	P.S.G.	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	-	-	2	5	3	6	5	7	3	1	9	4	13	3	27	-	-	4	23	115
Egemen	2	3	4	6	2	10	4	9	7	1	13	3	15	4	19	4	10	3	13	132
Can	1	2	8	6	2	6	1	6	5	1	10	3	7	6	16	5	11	7	38	141
Öykü	3	4	9	8	4	14	7	12	9	9	20	6	26	7	49	-	-	6	42	235
Pelin	3	6	11	10	5	18	14	13	11	13	14	7	19	2	43	13	22	19	21	264
Burcu	-	-	6	9	3	11	4	14	6	4	14	3	13	7	12	9	16	8	23	162
Bahar	1	3	5	5	2	9	4	8	3	1	6	4	9	7	46	5	14	4	13	149
Cemre	3	6	15	12	5	15	11	12	6	8	28	7	19	10	23	14	27	6	38	265
Gülşah	1	4	-	-	-	-	7	5	3	5	10	3	17	6	33	6	21	4	7	132
Hamza	1	3	-	-	-	-	3	6	5	5	16	5	14	7	22	5	21	6	40	159
Meriç	3	6	15	8	6	19	9	16	5	10	12	9	16	5	41	10	18	6	42	256
Pınar	2	6	19	13	4	10	10	10	4	9	18	7	16	6	20	7	11	3	33	208
Tuğberk	-	-	5	5	4	7	6	9	2	2	8	4	10	2	25	3	12	4	17	125
Mete	-	-	3	3	-	-	4	2	1	1	4	2	11	3	29	2	20	5	25	115
Aras	2	4	-	-	3	9	6	8	5	3	7	3	13	6	12	6	16	6	27	136
Neslişah	3	5	17	15	2	12	7	12	7	3	4	8	20	7	17	11	20	6	35	211
İpek	-	-	12	14	6	9	6	10	8	2	12	5	16	2	22	8	21	9	39	201
Ömer	1	3	9	7	3	8	4	9	3	5	6	3	8	4	11	-	-	4	24	112
Ege	-	-	11	12	3	11	3	20	3	5	17	8	23	6	26	7	14	9	19	197
Toplam	26	55	151	138	57	174	115	188	96	88	228	94	285	100	493	115	274	119	519	3315

Tablo 6 incelendiğinde 19 çocuğun 10 hafta boyunca f=112 ile f=265 arasında toplam f=3315 kez "anlama" düzeyinde davranışta bulundukları gözlemlenmiştir.

Çocuklar güne başlama zamanında sınıfça yapılan sohbetlerde e-portfolyolarındaki ürünler hakkında konuşmaya oldukça ilgi göstermişlerdir. Bu konuşmalar genellikle çocukların öğretmeni ve aileleri tarafından yüklenen ürünleri veya bu ürünleri hazırlama sürecini basitçe hatırlamaya dayanan diyaloglardan oluşmuştur. Aşağıda öğretmen ve çocukların farklı günlerde güne başlama zamanlarında yaptıkları örnek sohbet diyaloglarına yer verilmiştir:

Öğretmen: *"Çocuklar hafta sonu neler yaptınız? PORTİ'nize neler koydunuz?"*
İpek: *"Ben mantar yaptım."*
Ege: *"Ben kumbara yaptım."*
Neslişah: *"Ben muzu doğrayabildim. Onu koyduk."*
Öğretmen: *"Çocuklar bakalım Cemre dün neler yapmış*?" (Cemre'nin e-portfolyosunu sınıfa göstererek…)
Cemre: *"Çorapları eşleştirdim."*
Öğretmen: *"Anlat bakalım. Nasıl eşleştirdin?"*
Cemre: *"Aynı olanları birbirinin içine geçirerek katladım."*
Öğretmen: *"Bu ürününü hatırlıyor musun Aras?"*
Aras: *"Burada kestim. Daire olanları bir tarafa üçgen olanları bir tarafa koydum."*
Öğretmen: *"Burada ne yapıyorsun Neslişah?"*
Neslişah: *"Yanardağ deneyi."*
Öğretmen: *"Nasıl yaptın?"*
Neslişah: *"Önce tuzu kattık sonra sirkeyi…"*

Çocuklar oyun zamanlarında bireysel veya küçük gruplar halinde bir araya gelerek kendilerinin veya arkadaşlarının e-portfolyolarını incelemişlerdir. Bu incelemeler esnasında çocuklar kendi aralarında çeşitli diyaloglar gerçekleştirmişlerdir. Çocuklar anlama düzeyindeki konuşmalarını kendi e-portfolyoları üzerinden arkadaşlarına ürünlerini anlatırken veya arkadaşlarının e-portfolyolarından yola çıkarak kendi ürünlerini anlatmaya dönük olarak gerçekleştirmişlerdir.

Çocuklar oyun zamanında kendi e-portfolyolarındaki ürünleri arkadaşlarına anlatırken sıklıkla anlama düzeyinde konuşma gerçekleştirmişlerdir. Aşağıda bu duruma örnek olabilecek konuşmalara yer verilmiştir:

Pelin: *"Bu kitabın adı "Tarla Kuşu ve Yavruları"* (Babasının ona okuduğu kitabı anlatıyor)

Öykü: *"Burada montumu kendim giyiyorum. Burada arkadaşıma yardım ediyorum. Burada da boyama yaptım. Annemle poğaça da yaptım."*

Burcu: *"Burada sıcak su şişirdi balonu. Soğuk su şişirmedi."* (E-portfolyosunda yer alan deneyi tekrar anlatıyor.)

Bazı diyaloglarda çocukların arkadaşlarının e-portfolyosundaki ürünleri gördükten sonra kendi benzer ürünlerini hatırladıkları görülmüştür. Aşağıda bu duruma örnek olabilecek konuşma ve diyaloglara yer verilmiştir:

Öykü: *"Kahvaltıdan sonra dişimi fırçalamıştım."*

Cemre: *"Ben de fırçalamıştım."*

İpek: *"Ben bu gece dişlerimi fırçalamayı unuttum."*

Pınar: *"Bak bundan bende var ama Hamza'da yok."* (Neslişah'ın e-portfolyosunu incelerken…)

Cemre: *"Ben bunun ayaklarını toplayabilmiştim. PORTİ'mde var."* (Ömer'in tripotla ilgili farklı bir ürününü görünce…)

Neslişah: "*Evet hatırlıyorum. Cansuyu bunun adı."* (Pelin'in e-portfolyosundaki üründen hareketle…)

İpek: *"Burada dörtleri boyuyoruz."*

Ömer: *"Dörtleri boyayınca da kaktüs çıkıyor."*

Gülşah: *"Burada kendi kendime giyinmiştim."*

Tuğberk: *"Ben de ayakkabılarımı kendi kendime giyebiliyorum."*

Cemre: *"Ben de giyebiliyorum. Benim de var o resimden."*

Bazı diyaloglarda ise çocukların birbirine soru sorarak anlama düzeyinde diyalog gerçekleştirmelerini teşvik ettiği görülmüştür. Aşağıda farklı günlerdeki örnek sohbet diyaloglarına yer verilmiştir:

Meriç*: "Bu ne Ege?"*

Ege: *"Sıra sıra boncuk taktım."*

Meriç: *"Haaa! hatırladım."*

Pınar: *"Burada ne yapıyorum sence?"*

Meriç: *"Oyuncakları topluyorsun."*

Pınar: *"Bildin!"*

Meriç*: "Egemen bak burada kafan kanamıştı. Sonra öpmüştüm seni. Hatırladın mı?"*

Egemen: *"Evet."*

Pelin: "*Burası buz müzesi."*

Cemre: *"Burada her şey donmuş mu? Kelebekler de mi donmuş?"*

Pelin: "*Evet."*

10. hafta düzenlenen portfolyo sunum gününde çocukların sıklıkla anlama düzeyinde davranış gösterdiği belirlenmiştir (f=519). Bu davranışlar genellikle çocuğun e-portfolyosundaki ürünleri basitçe hatırladığı ifadeler veya aile ve öğretmenin sorduğu sorulara verdiği cevaplar üzerinden değerlendirilmiştir. Aşağıda bu duruma örnek olabilecek diyaloglara yer verilmiştir:

Can: *"Bu etkinliğimde isimlerimi bulmuştum. Üçünü de."* (Annesine ve öğretmenine e-portfolosundaki ürünleri anlatıyor.)

Öğretmen: *"Neler yaptın Egemen? Anlatır mısın?"*

Egemen: *"Burada meyve tabağı yaptım. Muz, elma kullandım. Burada kâğıttan kaplumbağa yaptım."*

Öğretmen: *"İpek sence bunu neden PORTİ'ne koymuş olabilirim?"*

İpek: *"Çünkü en zor şekillerden biri miydi?"*

Öğretmen: *"Evet. O sebeple PORTİ'ne koydum. En zor şekillerden birini yaptığın için."*

Yansıtıcı düşünme becerilerinin üçüncü basamağını herhangi bir inancın veya bilginin onu destekleyen temellerin veya olası sonuçların ışığında aktif, ısrarlı ve dikkatli bir şekilde ele alındığı "yansıtma" düzeyindeki davranışlar oluşturmaktadır (Leung & Kember, 2003). Yansıtma basamağında çocukların e-portfolyolarındaki ürünleri hakkında arkadaşları veya öğretmenleriyle yaptığı yorumları, ürünlerini arkadaşlarının ürünleriyle karşılaştırmaları, ürünleri hakkında arkadaşları ve öğretmenlerine görüşlerini sormaları, ürünleri hakkında olumlu veya olumsuz durumlar hakkında konuşmaları ve ürünlerinden yola çıkarak yeni ürün yapımı için planlama yapmaları ele alınmıştır. Tablo 7'de çocukların 10 haftalık uygulama sürecinde güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum gününde yansıtma düzeyinde ne sıklıkta davranış gösterdiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 7

Çocukların "Yansıtma" Düzeyindeki Davranışlarına İlişkin Frekans Değerleri

	1.hafta		2.hafta		3.hafta		4.hafta			5.hafta		6.hafta		7.hafta		8.hafta		9.hafta	10.hafta	
	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	P.S.G.	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	-	-				1				1		1	5	1	14	-	-	1	12	36
Egemen				1		5					9		3	1	15		13	4	8	59
Can	1	1	7	3		2					4		4	2				2	15	41
Öykü	1		3	2	1	1		2	1	1	1	2	6	5	16	-	-	5	24	71
Pelin	1			2	1	5	2	4	2	1	7	3	10	5	19		17	9	18	106
Burcu	-	-		2				2			5		7	1	12			10	12	51
Bahar						3		1			1		3	1	7		8	8	4	36
Cemre			9	5	3	2	3	4	2	1	5	3	12	2	20		12	10	27	120
Gülşah			-	-	-	-					2		3	1	11			4	4	25
Hamza			-	-	-	-	1	1			4		5	5	6		20	5	18	65
Meriç	2	3	6	8	1	4		8	3	2	11	4	21	1	38		17	6	31	166
Pınar		1	2	2	1	1	1	7			8	2	7	1	11		2	3	16	65
Tuğberk	-	-				4		1			1		2	1	7		8	4	11	39
Mete	-	-			-	-								1	7			2	6	16
Aras			-	-		1		1			2	1	11	3	21		9	3	18	70
Neslişah	1	1	3	3	1	1			2		5	3	5	2	7			9	17	60
İpek	-	-	3	1	2	3	2	5	1	1	12		8	1	16			6	19	80
Ömer			4				2	5						1		-	-	3	9	24
Ege	-	-				1			1	2	6	1	9	1	8		6	4	13	52
Toplam	6	6	37	29	10	34	11	41	12	9	83	20	121	36	235		112	98	282	1182

Tablo 7 incelendiğinde 19 çocuğun 10 hafta boyunca f=16 ile f=166 arasında toplam f=1182 kez "yansıtma" düzeyinde davranışta bulundukları gözlemlenmiştir.

Çocuklar güne başlama zamanında sınıfça yapılan sohbetlerde ilk haftalarda genellikle öğretmenin yönlendirici sorularıyla yansıtma düzeyinde diyaloglarda bulunmuşlardır. Aşağıda öğretmen ve çocukların güne başlama zamanında yaptıkları örnek sohbet diyaloguna yer verilmiştir:

Öğretmen: *"Cemre ördeğin nasıl olmuş sence?"* (E-portfolyoda ürünü göstererek…)

Cemre: *"Bence güzel olmuş."*

İlk haftalarda yorumlarını yüzeysel bir şekilde açıklayan çocukların, ilerleyen haftalarda yansıtma düzeyindeki konuşmaları kendilerinin başlattığı ve ürünü daha fazla yorumlama, ürün hakkında olumlu veya olumsuz durumlar üzerinde daha detaylı açıklamalar yapma yönünde gelişim göstermiştir. Aşağıda öğretmen ve çocuklar arasında güne başlama zamanında geçen örnek sohbet diyaloglarına yer verilmiştir:

Pınar: *"Öğretmenim güzel olmuş mu?"* (Öğretmenine e-portfolyosundaki ürününü gösteriyor.)

Öğretmen: *"Çok güzel olmuş."*

Pınar: *"Bak hiç boşluk bırakmamışım."*

Egemen: *"Beğendin mi öğretmenim meyve tabağımı?"*

Öğretmen*: "Beğendim. Sence nasıl?"*

Egemen: *"Bence de çok güzel. Ben bunu çok önceden yapmıştım."*

Ömer: *"Öğretmenim mikrofonu yine getir. Yine şarkı söyleyeceğim*." (Öğretmen Ömer'in şarkı söylediği videoyu sınıfa izletiyor.)

Meriç: *"Öğretmenim yine getir mikrofonu."*

Öğretmen: *"Ne söyleyeceksin Meriç?"*

Meriç: *"Bir şey söylerim. Ellerim tombik tombiki söylerim."*

Cemre: *"Ben arkadaşlarım gibi meyve tabağı yapamadım."*

Egemen: *"Öğretmenim benim meyve tabağım daha farklı. Böyle değil***."**

Neslişah: *"Bak öğretmenim! Eşyalarımı çantama düzenli koyuyorum."*

Öğretmen: *"Öykü, bunu bir daha çizsen parmaklarını kolunu böyle mi çizersin?"*

Öykü:" *Hayır! Şöyle kolunu birazcık şişko yaparım."*

Öğretmen: *"Cemre sence bayrak mı daha güzel olmuş yoksa ördek mi*?" (İkisi de kolaj çalışması.)

Cemre: *"Ördek daha iyi. Çünkü hiç boşluk bırakmamışım."*

Meriç: *"Ağaca en çok benimki benzemiş. Baksanıza ne güzel yapmışım."* (Öğretmen arkadaşlarının benzer ürününden sonra Meriç'in ürününü gösteriyor.)

Meriç: *"Öğretmenim bir dakika buna da bakalım. Süper bir şey var."*

Oyun zamanlarında ise çocukların "yansıtma düzeyindeki" konuşmaları güne başlama zamanına benzer olarak ilk haftalarda ürüne yönelik daha az detay içerirken daha sonraki haftalarda ürünleri üzerine daha çok düşünmeyi, eksikliklerini daha fazla fark etmelerini ve yeniden planlama yapmalarını içeren konuşmalardan oluşmaktadır. Aşağıda buna yönelik konuşma örneklerine yer verilmiştir.

Pelin: *"Ooo! Bana çok güzel şeyler yüklenmiş."*

İpek: *"Ooo! Benim ne de çok ürünüm var."*

Bazı diyaloglarda çocukların ürünlerine yönelik beğenilerini vurguladıkları görülmüştür. Aşağıda çocukların farklı günlerde yaptıkları konuşma örneklerine yer verilmiştir:

Cemre: *"Bu da çizgi çalışmam. Düzgün düzgün çizmişim."*

Burcu: *"Her yerini çok güzel kesmişim."*

Pelin: *"Burcu sen yoktun. Bir tane kesme yaptım yanlarında hiç çizgi yoktu."*

Meriç: *"Gülüm çok güzel oldu. Hiç taşırmadım. Çöp adamlar da tam aynısı olmuş."*

Pınar: *"Galiba kestiğimi çok beğeniyorum. Okuldan yüklenenleri çok seviyorum."*

Hamza: *"Hiç taşırmamışım burada değil mi?"*

Cemre: *"Örüntümde hiç hata yok. Bakın isterseniz."*

Bazı diyaloglarda çocukların sadece beğenilerini değil olumsuz eleştirilerini de belirttikleri görülmüştür. Aşağıda çocukların farklı günlerde yaptıkları konuşma örneklerine yer verilmiştir:

Egemen: *"Ağacım çok kötü."*

Pınar: *"Bunu beğenmedim."* (Ailenin yüklediği ürün.)

Pelin: *"Saçı yapamadım. Bunu hiç güzel yapamamışım."*

İpek: *"Beşin şapkası biraz uzun olmuş."*

Bazı diyaloglarda ise çocukların ürünlerine yaptıkları olumsuz eleştirilerin sonucunda yeni planlamalar yaptıkları belirlenmiştir. Aşağıda çocukların farklı günlerde yaptıkları konuşma örneklerine yer verilmiştir:

Meriç: *"El baskım. Şu parmağımı bastıramadım. Bir daha olsa iiiiih! diye bastırırım*." (Eliyle bastırma hareketi yaparak…)

Aras: *"Burada tam aralarına girmedi de böyle oldu. Bir daha yapsam biraz küçük küçük yapıp aralarına girdiririm."*

Egemen: *"Çok güzel. Şurada biraz fazla. Bir dahakine çok güzel keserim."*

Neslişah: *"Bunu bir daha yapsam her yerine bunlardan koyarım."*

Burcu: *"Biraz taşırmışım. Bir daha yapsam taşırmam."*

Meriç: *"Güzel bir şeyler yapmam lazım ki öğretmen PORTİ'me koysun. Aklımda bir şeyler var."*

Can: *"Bayrak güzel olmuş. Ama biraz daha küçük yapsaydım."*

Bazı diyaloglarda ise çocukların ürün hazırlama sürecinde yaşadıkları zorlukları belirttikleri görülmüştür. Aşağıda çocukların grup halinde oyun zamanında e-portfolyodaki ürünlerini incelerken gerçekleştirdikleri diyaloglara yer verilmiştir.

Hamza: *"Seyir defterinde adamla çok uğraştım."*

Burcu: *"Ben de gövdesiyle çok uğraştım."*

Meriç: *"Dairede çok zorlandım."*

Öykü: *"Zik zakla çok uğraştım. Yaptım ama. 2'lerimi yaptım. Ama onda da çok zorlandım."*

Cemre: *"Ben hiç zorlanmadım."*

Aras: *"Ben de hiç zorlanmadım"*

Hamza: *"1'i kolay yaptım. Ama 2'de zorlandım."*

Pınar: *Ben de yaparken çok zorlandım.*

Portfolyo sunum gününde yapılan gözlemlerde çocukların sıklıkla yansıtma düzeyinde davranış gösterdiği görülmüştür (f=282). Bu davranışlar genellikle çocuğun e-portfolyosundaki ürünler için doğrudan "bunu güzel yaptım", "bunda zorlandım" gibi ifadeleri veya aile ve öğretmenin sorduğu "Bu ürünün sence nasıl olmuş?" gibi sorulara verdiği cevaplar üzerinden değerlendirilmiştir. Aşağıda bu duruma örnek olabilecek diyaloglara yer verilmiştir:

Anne: *"En beğenmediğin ürünün hangisi oğlum?"*

Ege: *"En beğenmediğim ürün ağaç. Çünkü karmaşık boyamışım."*

Meriç: *"Anne bak bu benim PORTİ'm. Baksanıza kesmelerim çok iyi."*

Anne: *"Evet. Bence de güzel."*

Öğretmen: *"Öykü en beğendiğin ve en beğenmediğin etkinlikleri gösterir misin?"*

Öykü: *"En beğenmediğim şu en beğenmediğim şu. Çünkü sıra sıra yapmam lazımdı."*

Öğretmen: *"Kesmen nasıl?"*

Öykü: *"Biraz kötü. Bu da çok dağınık sevmedim."*

Öğretmen: *"5' i nasıl yapmışsın peki?"*

Öykü: *"Birazcık aynısını yapamadım."*

Öykü: *"Evde çok güzel resimler çiziyorum. Gerçi annem de bilir."*
Anne: *"Evet öyle kızım."*

Yansıtıcı düşünme becerilerinin en üst basamağını bireyin bakış açısında belirgin değişikliklerin olduğu "eleştirel yansıtma" düzeyindeki davranışlar oluşturmaktadır (Leung & Kember, 2003). Eleştirel yansıtma basamağında çocukların e-portfolyolarındaki ürünlerden yola çıkarak kendine yönelik bakış açısını değiştirdiğini, ürünlerini sorgulayarak yaptığı ürünleri geliştirmesi dikkate alınmıştır. Tablo 8'de çocukların 10 haftalık uygulama sürecinde güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum gününde eleştirel yansıtma düzeyinde ne sıklıkta davranış gösterdiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Tablo 8

Çocukların "Eleştirel Yansıtma" Düzeyindeki Yansıtıcı Konuşmalarına İlişkin Frekans Değerleri

	1.hafta		2.hafta		3.hafta		4.hafta		5.hafta		6.hafta		7.hafta		8.hafta		9.hafta		10.hafta	
	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	G.B.Z.	O.Z.	B.G.T.	P.S.G.	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	1	3
Egemen	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	1	-		3
Can	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	2	3
Öykü	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	4
Pelin	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Burcu	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1
Bahar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Cemre	-	-	1	1	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	-	-	3	8
Gülşah	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hamza	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-		-	4	4
Meriç	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	-	1	-	3	8
Pınar	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	2
Tuğberk	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1	-	-	2
Mete	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Aras	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	-	-	2
Neslişah	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1		-	-	-	-	-	-	1	2
İpek	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-	-	-	-	3
Ömer	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ege	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1
Toplam	-	-	3	2	-	-	2	-	-	-	4	1	-	1	12	-	4	1	18	48

Tablo 8 incelendiğinde 19 çocuğun 10 hafta boyunca f=1 ile f=8 arasında toplam f=48 kez "eleştirel yansıtma" düzeyinde davranışta bulundukları gözlemlenmiştir. 3 çocuğun ise bu basamakta hiç davranış göstermediği belirlenmiştir.

Çocukların "eleştirel yansıtma" basamağındaki davranışları genellikle oyun zamanında kendi aralarında kurduğu diyaloglarda daha sıklıkla görülmüştür. Buna karşın özellikle ilk haftalarda güne başlama zamanında çocukların bu basamakta da davranış sergiledikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda çocukların farklı günlerde güne başlama zamanında öğretmenleriyle yaptıkları konuşma örneklerine yer verilmiştir:

Cemre: *"Öğretmenin ben artık böceklerden korkmuyorum."*

Pelin: *"Ben 5 yaşıma girdim öğretmenim. Artık kendi başıma da kitap okuyabilirim."*

Ece: *"Burada ayakkabılarımı babam giydiriyor. Artık kendim giyebiliyorum. Bugün giyineyim çek öğretmenim."*

İpek: *"Öğretmenim bu benim ağlama çizelgem mi? Ağlama çizelgem gittikçe şuradan azalıyor mu?"* (Sevinerek kontrol listesini gösteriyor.)

Öğretmen: *"Bugün de buraya işleyeceğim ağlamadığını. Kaç gündür hiç ağlamıyorsun."*

İpek: *"Evet. Artık daha az ağlıyorum."*

Çocuklar oyun zamanlarında özellikle son haftalara doğru daha sıklıkla eleştirel yansıtma basamağında davranış sergilemişlerdir. Aşağıda çocukların farklı günlerdeki oyun zamanlarında arkadaşlarıyla yaptıkları konuşma örneklerine yer verilmiştir:

Öykü: *"Bence bunlar güzel ama yeni resimler öğrendim kendi kendime. Artık daha güzelini yapıyorum."*

Cemre: *"En güzeli şu. Bak böcek alıyorum elime. Artık elime böcek alıyorum. Çünkü bütün hayvanlara güzel bakmamız lazım."*

Aras: *"Son okuduğum İstiklal Marşı daha iyi. Çünkü bunda "o be!" demişim. Diğerinde dememişim. İstiklal Marşı'nı bak böyle artık okuyorum. Korkma sönmez…"* (İstiklal Marşı'nı düzelterek bir daha okuyor.)

Cemre: *"Artık ismimi tanıyorum."*

Pelin: *"Ben de ismimi bulabiliyorum. Öğretmenim ödev vermişti ben buldum. Okumayı çabucak öğrenirim."*

İpek: *"Ben artık ağlamıyorum."* (Neden ağladığını anlattığı video kaydı üzerine…)

İpek: *"Yamuk durma tahtasında (denge tahtası) şöyle durmamı koymuş öğretmen.* (Taklit ediyor.) *Çok zor durmak ama durdum değil mi? Durabiliyorum."*

Büyük grup toplantılarında öğretmen ve çocuklar arasında geçen diyaloglarda da çocukların eleştirel yansıtma boyutunda konuşmalar gerçekleştirdikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda

büyük grup toplantısında öğretmenle çocuklar arasında geçen diyalog örneğine yer verilmiştir:

Öğretmen: *"Bakın! Pelin ördeğinin her yerini doldurmuş. Pelin'in bu ürünü nasıl olmuş çocuklar?"*

Tüm sınıf: *"Çook güzel olmuş!"*

Öğretmen: *"Demek ki Pelin bir önceki etkinliğine göre gelişmiş."*

Burcu: *"Ben de doldurdum. Demek ki ben de geliştim."*

Çocukların portfolyo sunum gününde diğer haftalara oranla daha fazla eleştirel yansıtma basamağında davranış gösterdikleri belirlenmiştir (f=18). Çocuklar bu davranışları sıklıkla öğretmenin veya ailenin "Peki şimdi nasıl yapıyorsun?" veya "Bir daha olsa nasıl yapardın?" gibi sorularına cevapları üzerinden ele alınmıştır. Aşağıda portfolyo sunum gününde çocuk, aile ve öğretmen arasında geçen diyalog örneğine yer verilmiştir:

Öğretmen: *"Ege bu videonun neyini beğenmedin? Bence çok güzel."*

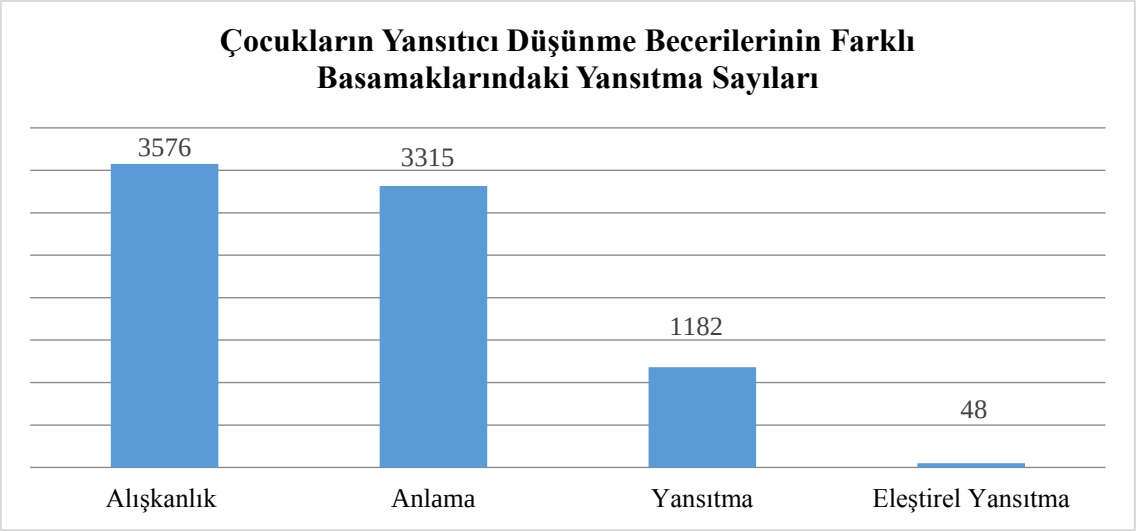
Ege: *"Sesim kısık çıktı."*

Öğretmen: *Peki bir daha olsa nasıl söylerdin?*

Ege: *"Daha yüksek sesle söylerim. Alttakinde öyle söyledim zaten."*

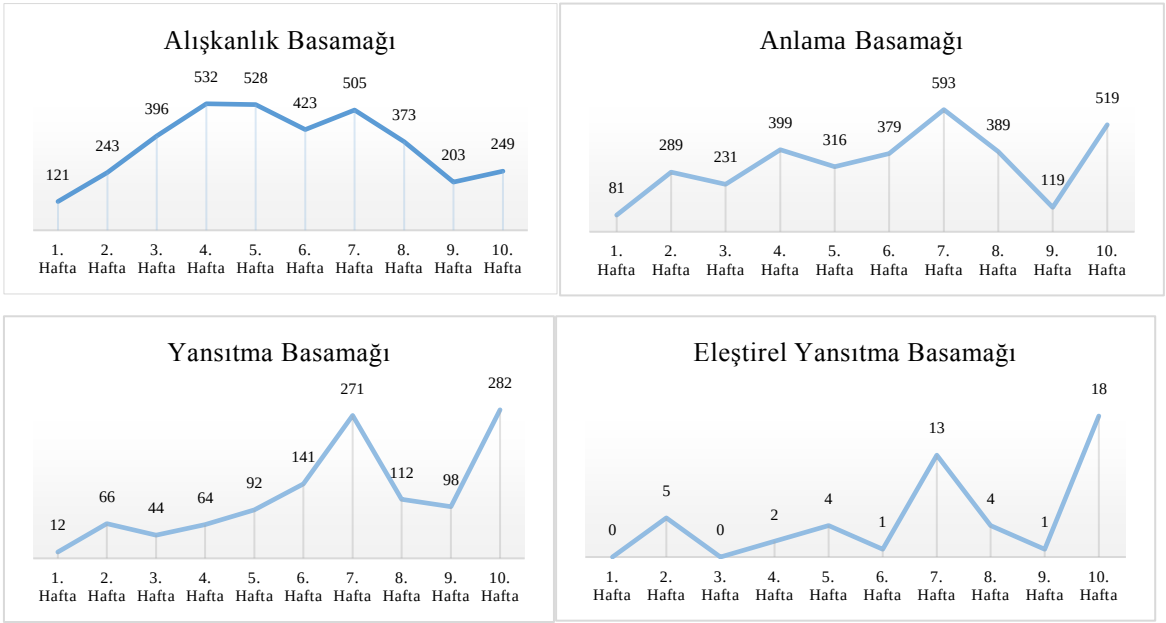
Anne: *"Hocam evde de bu videosunu beğenmediğini söylüyordu. Ondan bunu çektik yeniden attık."*

Araştırma sürecinde yapılan gözlemlerden yola çıkılarak çocukların e-portfolyolarındaki ürünlerinden yola çıkarak güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum gününde yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarında çeşitli yansıtıcı davranışlarda bulundukları görülmüştür. Çocukların 10 hafta süresince yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarındaki toplam yansıtma sayılarına ilişkin bilgilere Şekil 21'de yer verilmiştir.

Şekil 21. Çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarındaki yansıtma sayıları

Şekil 21 incelendiğinde çocukların 10 hafta süresince sırasıyla en fazla "alışkanlık" (f=3576), "anlama" (f=3315), "yansıtma" (f=1182) ve "eleştirel yansıtma" (f=48) basamağında davranış gösterdikleri belirlenmiştir. Çocukların farklı basamaklardaki yansıtıcı davranışlarının haftalık olarak nasıl bir gelişim seyri gösterdiğine ilişkin bilgiler Şekil 22'de belirtilmiştir.

Şekil 22. Çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin farklı basamaklarındaki yansıtma sayılarına ilişkin haftalık veri grafiği

Şekil 22 incelendiğinde 10 hafta sonunda çocukların yansıtıcı konuşmalarının tüm düzeylerinde belirgin artışların olduğu görülmektedir. Bununla beraber 7. hafta ve 10. haftalarda çocukların yansıtıcı konuşmalarında belirgin bir artış, 9. haftada ise belirgin bir düşüşün olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. 7. hafta çocukların 1 haftalık ara tatilden hemen sonraki haftaya denk gelmektedir. Bu sebeple çocuklar arkadaşlarına tatilde yaptıkları ürünlerini daha fazla gösterme ve arkadaşlarının ürünlerini daha fazla merak etme eğilimi göstermişlerdir.

Portfolyo sunum gününün olduğu hafta 10. haftaya denk gelmektedir. Çocuklar portfolyo sunum günüde kendilerine ayrılan sürede (yaklaşık 20 dakika) öncesinde hazırlık yaparak öğretmen ve aileleri ile bir araya gelmişlerdir. Bu sebeple ürünleri hakkında daha fazla konuşmuş ve yorum yapmışlardır. Aynı zamanda aileler ve öğretmen zaman zaman çocuklara yönlendirici sorular sorarak çocukları ürünlerini yorumlamaları için teşvik etmişlerdir. Bu sebeple çocuklar özellikle "yansıtma" ve "eleştirel yansıtma" boyutunda diğer haftalara oranla daha fazla yansıtıcı konuşma gerçekleştirmişlerdir.

9. haftadaki belirgin düşüşün nedeni olarak ise çocukların diğer haftalarda (4. hafta hariç) üç gün gözlemlenirken büyük grup toplantısı yapılan bu haftada bir gün gözlemlenmesi olarak gösterilebilir.

4.1.2. E-Portfolyonun Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun çocukların gelişimleri üzerindeki yansımaları nasıldır?" sorusuna daha zengin bir çerçeveden cevap verebilmek için araştırma sürecinde aktif olarak rol alan ailelerin ve öğretmenin görüşlerinin yanı sıra sınıf içerisinde yapılan gözlemlere de başvurulmuştur. Ailelerle ve öğretmenle yapılan görüşmelerde geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocukların gelişimleri üzerindeki yansımaları ailelerin ve öğretmenin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Yapılan gözlemlerde ise çocukların e-portfolyolarıyla etkileşimde bulundukları güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum günündeki davranışları ele alınmıştır. Görüşme ve gözlemlerden elde edilen veriler doğrultusunda e-portfolyo uygulamasının çocuklar üzerinde gelişimsel açıdan çeşitli yansımaları olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Bu etkiler bilişsel, dil, sosyal ve duygusal, motor gelişim ve öz bakım becerileri temaları altında incelenmiştir.

4.1.2.1. E-Portfolyonun Çocukların Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

E-portfolyo uygulamasının çocukların bilişsel gelişimine yansımalarına ilişkin bulgular aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlem verilerine dayalı olarak detaylandırılarak Şekil 23'te gösterilmiştir.

AG: Ailelerin Görüşü
ÖG: Öğretmen Görüşü
G: Gözlem

Şekil 23. E-portfolyonun çocukların bilişsel gelişimine yansımaları

Şekil 23 incelendiğinde e-portfolyo uygulamasının çocukların bilişsel gelişimine çeşitli yansımaları olduğu görülmektedir. E-portfolyonun çocukların "yansıtıcı düşünme", "teknolojik yeterlilik", "akran değerlendirme", "akran öğrenme", "pekiştirme" ve "akıl yürütme" becerilerine olumlu yansımaları olduğu aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler sonucunda ulaşılmıştır.

Yapılan görüşmelerde e-portfolyonun çocukların "yansıtıcı düşünme becerilerine" ve "teknolojik yeterliliklerine" olumlu katkıları aileler ve öğretmen tarafından ortak olarak vurgulanmıştır. Nitekim yapılan gözlemler de bu bulguyu desteklemektedir. Uygulamanın çocukların yansıtıcı düşünme becerileri üzerindeki etkilerine yönelik gözlem bulguları Şekil 21 ve Şekil 22'de ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bununla beraber ailelerin büyük bir çoğunluğu (f=17) ve öğretmen e-portfolyonun uygulamanın çocukların "yansıtıcı düşünme" becerilerine katkısına dair çeşitli görüşler bildirerek gözlem verilerini desteklemişlerdir. Aileler özellikle çocuklarının e-portfolyodaki ürünlerine karşı ilgili olduklarını ve ürünleri hakkında sıklıkla yorum yaptıklarını şu şekilde belirtmişlerdir: Öykü'nün annesi: *"Eve geliyordu 'Anne hadi PORTİ'ye bakalım. Bugün öğretmenimle bunu yaptık.' Yani okuldaki*

şeyleri bize anlatma fırsatı buluyordu çocuk. Yoksa hani normalde yüzeysel geçiyor. Ama PORTİ'de oldu mu daha çok anlatıyor, yorumluyor." Gülşah'ın annesi: *"Bazen açıklamaları ona okuyorum, ürünlerini gösteriyorum. Yorum yapıyor mesela yaptıklarının üzerine. 'Anne işte ben bunu böyle yaptım da hani hiç hoşuma gitmedi. Bir daha yeniden yaptım.' Ya da ''Şu şekilde olsa…' Yani yorumları bayağı bir güzel. Onları hep soruyorduk. Bir daha yapsan nasıl yaparsın? Daha iyisini yapmak için gayret ettiğini görüyorduk."* Öğretmen ise çocukların sınıfta e-portfolyolarına ürün koymaya karşı istekli olduklarını, ürünleri hakkında olumlu ve olumsuz eleştiriler yaptıklarını şu şekilde ifade etmiştir: "*Zaten çocuklar artık öyle alıştı ki. 'Öğretmenim bunu PORTİ'ye koyalım… Bu çok güzel oldu. Bunu da koyalım… Ama bu güzel olmadı. Koymasak mı?' Çok sık duyuyordum"*

"Teknolojik yeterlilik" aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve gözlem verileri ile desteklenen diğer bir bulgudur. Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde ilk haftalardan itibaren çocukların tamamının e-portfolyolarını incelemek için tableti ustalıkla kullanabildikleri, kendi sayfalarına rahatlıkla girebildikleri ve inceleyebildikleri görülmüştür. Bazı aileler (f=3) ve öğretmen çocukların teknolojik araçlarla olan etkileşiminden memnun olduklarını ve uygulama sayesinde çocukların bu becerilerini geliştirdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, Ege'nin annesi: *"Teknolojiye yaklaşması çok güzel. Çünkü çağımız zaten teknoloji çağı ve benim için önemli. Çocuğum çok güzel bir şekilde programını açıyor şifresini girebiliyor. Bu durum altı yaşındaki bir çocuk için gerçekten çok güzel bir şey."* şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmen ise genel olarak sosyo-ekonomik düzeyi düşük olan çocukların tablet ve bilgisayarla tanışmalarından dolayı memnuniyetini ve çocukların tablet kullanmayı hızlıca öğrendiklerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Şimdi bizim çocuklar açıkçası öyle tableti bilgisayarı olan çocuklar değiller. Belki de ilk kez tableti bu uygulama sayesinde gören çocuklar oldu. Ben pek beceremezler diye düşünmüştüm uygulamaya başlarken. Ama o kadar hızlı öğrendiler ki. Kendi sayfalarına arkadaşlarının sayfalarına girmeyi hemen öğrendiler. Çocuklar teknolojiyle tanıştılar. Çok hoşuma gitti bu durum."*

"Akran değerlendirmenin" öğretmenle yapılan görüşme ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler neticesinde çocuklar tarafından en sık ortaya konan davranışlardan biri olduğu görülmüştür (f=409). Uygulama sürecinin ilerlemesiyle çocuklar kendilerinin ve arkadaşlarının e-portfolyolarıyla daha sık etkileşime geçmiş, kendi ürünlerinde olduğu gibi arkadaşlarının ürünleri hakkında da daha fazla yorum yapmaya başlamışlardır. Bu konuda öğretmen "*Çocuklar birbirlerinin etkinliklerine daha fazla ilgi göstermeye başladılar haliyle. Burasını güzel yapmışsın, bu iyi olmuş ya da bu güzel olmamış gibi yorumlar yapmaya başladılar."*

şeklinde görüş bildirmiştir. Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde çocukların arkadaşlarının ürünlerini değerlendirirken olumlu ya da olumsuz yönde yorum yapabildikleri gözlemlenmiştir. Aşağıda çocukların birbirlerinin ürünlerini değerlendirdikleri konuşma ve diyalog örnekleri yer almaktadır:

Meriç: *"Vaaw! Pelin. O nasıl kalktın öyle"* (Pelin'in jimnastik videosunu izliyor.)

Gülşah: *"Pınar bence bugün yaptığın yırtma yapıştırma daha güzeldi."*

Ece: *"Bezi de güzel tutmuş temiz siliyor."* (Pınar'ın temizlik videosunu izliyor.)

Meriç: *"Yaptığın 5'e 4 puan veriyorum. Biraz olmamış. Ama 4'lere laf yok. 4'ler çok güzel."*

Ece: *"Bu birazcık ayı gibi olmuş. Bu neeee? Küçücük bir şey yapmışsın*"

Neslişah: *"Allah seni iyi etsin. Dikdörtgen yapamamışsın."*

Ömer: *"Hahahah!* (Gülüyor.) *Burada çok bağırıyorsun Öykü."* (Öykü'nün şarkı söyleme videosunu izliyor.)

Ece: *"Egemen'in el baskısı birleşik olmuş. Kesmesini de taşırmış."*

Egemen: *"Ece sen de hiçbir şeyi beğenmiyorsun."*

Pınar: *"İyi de Hamza'nın PORTİ'sine annesi bir şey yüklemedi ki."*

Hamza: *"Annem yüklemedi ama öğretmenim yükledi."*

Ömer: *"Can ağzı olmayan kurbağa yapmış. Ağzı olmayan kurbağa olmaz."*

Can: *"Onun ağzı düştü."*

"Pekiştirme" ailelerle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler sonucunda elde edilen diğer bir bulgudur. Ailelerle yapılan görüşmelerde bazı ailelerin (f=4) bu bulguyu destekler nitelikte görüş bildirdikleri görülmüştür. Örneğin, Burcu'nun annesi: *"PORTİ'sinde olan deneyleri hiç unutmuyor. Hemen evde de kardeşine aynısını yaptırıyordu. Hadi gel seninle de yapalım. Biz böyle yaptık. Öğretmenimle PORTİ'me yükledik."* şeklinde görüş belirtmiştir. Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde ise (f=92) çocukların kendilerinin veya arkadaşlarının e-portfolyolarını incelerken geçmişte öğrendiklerini sıklıkla tekrar ettikleri belirlenmiştir. Aşağıda bu duruma ilişkin konuşma ve diyalog örnekleri yer almaktadır:

Cemre: *"Korkma! Sönmez bu şafaklarda…"* (Aras'ın İstiklal Marşı videosuna eşlik ediyor.)

Pınar: *"Küçük kurbağa küçük kurbağa…"* (E-portfolyosundaki "küçük kurbağa" şarkısı videosuna eşlik ediyor.)

Neslişah: *"Onun adı Zübeyde Hanım."*

Gülşah: *"Bakın ben denge tahtasında şöyle durdum."* (Denge tahtasındaki duruşunu tekrar ediyor.)

Gözlemlenen diğer bir durum ise özellikle konuşma güçlüğü olan Bahar ve Mete'nin e-portfolyolarında dil gelişimlerine yönelik yer alan fotoğraf ve videoları incelerken öğrendikleri kelimeleri tekrar etmeleridir.

Bahar: *"Miyav!, Hav Hav! Cik Cik!"* (Hayvan taklidi yaptığı ses kaydını dinliyor.)
Bahar: *"Diş!"* (Diş kelimesini telaffuz ettiği videosunu izliyor.)
Mete: *"Bu kaplum"* (Kaplumbağam demek istiyor.)
Mete: *"Dünna"* (Dünya demek istiyor.)
E-portfolyonun çocukların bilişsel gelişimine diğer bir katkısı öğretmenin görüşü ve gözlem bulguları (f=17) doğrultusunda ortaya çıkan "akran öğrenme" davranışıdır. Öğretmen *"Çocuklar böyle birbirlerinin PORTİ'lerini aynı Facebook gibi Instagram gibi takip ettikçe, gördükçe 'Aaa! O etkinliği evde onlar yapmış, biz de yapalım.' gibi annesine söyleyebiliyor. Örneğin, 'Ege bu etkinliği yapmış. Ben de yapmak istiyorum.' Diyor. Çocuklar birbirlerinden etkileniyorlar tabii ki."* görüşüyle çocukların e-portfolyoyu inceledikçe birbirlerinden olumlu anlamda etkilendiklerini ve birbirlerini model aldıklarını desteklediği görülmüştür. Aşağıda gözlemler sonucu elde edilen "akran öğrenme" davranışına yönelik örnek konuşma ve diyaloglar yer almaktadır:

Meriç: *"Neslişah bu deneyi nasıl yaptın? Anlatsana ben de evde yapacağım aynısından."*

Ege: *"Okulda bunları yaptım. Daireler aşağı, dikdörtgenler yukarı."*
Meriç: *"Dikdörtgenler değil, üçgenler."*
Ege: *"Aaa! Evet. Üçgenler. Doğru."*
Pelin: *"Bak Cemre! Kedi seviyorum hiç korkmuyorum."* (Cemre'nin böcekle yaşadığı deneyimiyle ilgili ürününden sonra ailesinin kediyle beraber attığı fotoğrafını gösteriyor.)

"Akıl yürütme" aileler (f=2) tarafından dile getirilen diğer bir bilişsel gelişim becerisidir. Örneğin Gülşah'ın annesi: "*Yani en azından soruları çok farklı sormaya başladı artık. Hani fikir yürütüyor. 'Bu böyle ama bu şekilde de yapabilir miyim? Olur mu acaba?' diyor. Yönlendiriyorum ben de 'Dene, bak nasıl oluyorsa, nasıl hoşuna gidiyorsa o şekilde yap.' diyorum"* görüşüyle çocuğunun e-portfolyosundaki ürünlerinden yola çıkarak daha sık fikir yürüttüğünü ve bu becerisinin geliştiğini belirtmiştir.

4.1.2.2. E-Portfolyonun Çocukların Dil Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

E-portfolyo uygulamasının çocukların dil gelişimine yansımalarına ilişkin bulgular aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlem verilerine dayalı olarak detaylandırılarak Şekil 24'te gösterilmiştir.

Şekil 24. E-portfolyonun çocukların dil gelişimine yansımaları

Şekil 24 incelendiğinde e-portfolyo uygulamasının çocukların "sözcük dağarcığı", "ifade", "cümle kurma" ve "okuma yazmaya hazırlık" becerilerine olumlu yansımaları olduğu görülmektedir.

"Sözcük dağarcığı" gelişimi aile görüşleri (f=6), öğretmen görüşleri ve gözlem verileri ile desteklenen bir bulgu olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle konuşma güçlüğü yaşayan çocukların aileleri e-portfolyonun çocuklarının sözcük dağarcığına olumlu katkıları olduğundan bahsetmişlerdir. Örneğin Bahar'ın annesi: *"Öğretmen Bahar'ın PORTİ'sine söyleyebildiği kelimeleri yazmıştı tek tek. Bir de bizim çalıştırmamız gerekenleri. Oradan bakıyorduk hangilerini söyleyebiliyor, hangilerini çalıştırmamız gerekiyor. …… videolar vardı bir de ses kayıtları onları dinletiyordu ablaları. Bakıyordum daha güzel söylüyor kullanıyor."* şeklindeki ifadesiyle e-portfolyo aracılığıyla çocuğunun sözcük dağarcığındaki gelişimi vurgulamıştır. Öğretmen de benzer olarak yine aynı çocuklar üzerinden değerlendirmelerde bulunarak *"Özellikle Bahar için hazırladığım kontrol listesinde ifade edebildiği ve anlamını bildiği kelimelerin listesini çıkardım. Bu benim için de aile için de rehber oldu. Hangilerini biliyor, hangilerini bilmiyor diye. Çocuğa da çok faydası oldu "* şeklindeki ifadesiye dil gelişimi alanında hazırladığı kontrol listesinin etkilerinden bahsetmiştir. Nitekim sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde özellikle konuşma güçlüğü olan çocukların e-portfolyolarının dil gelişimi alanında bulunan görsel ve işitsel kayıtlara ilgili oldukları, ürünlerini incelerken bu kayıtlardan yola çıkarak sözcük tekrarları yaptıkları görülmüştür.

Bahar: *"Bu kımı* (kırmızı), *bu emma* (elma)*."*

Mete: *"Makas."*

Bununla beraber e-portfolyo aracılığıyla sözcük dağarcığına yönelik gelişim yalnızca konuşma güçlüğü yaşayan çocuklarda değil tipik gelişim gösteren çocuklarda da gözlemlenmiştir. Çocukların kendi ve arkadaşlarının e-portfolyolarındaki ürünleri incelerken farklı sözcükler öğrendikleri veya öğrendikleri sözcükleri tekrar ettikleri görülmüştür.

Hamza: *"Deniz kaplumbağasının adı neydi?"* (E-portfolyosundaki ürününü gösteriyor.)
Neslişah: *"Deniz kaplumbağasının adı karetta karetta."*
Gülşah: *"Bunun adı Neptün."* (Arkadaşının e-portfolyosundaki ürününü gösteriyor.)

E-portfolyonun çocukların "ifade" becerisine katkısı aileler ve öğretmen tarafından vurgulanan ve gözlemlerle desteklenen diğer bir dil gelişimi becerisidir. Bu katkı tipik gelişim gösteren bazı çocukların aileleri (f=5) ve çocuğu konuşma güçlüğü yaşayan her iki aile ve öğretmen tarafından vurgulanmıştır. Örneğin, Ece'nin annesi*:* "*Öyle konuşması dediğim gibi daha düzeldi. En azından anlatma kabiliyeti gelişti."* şeklindeki ifadesiyle bu katkıya vurgu yapmıştır. Konuşma güçlüğü olan her iki çocuğun ailesi ise çocuklarının kendilerini e-portfolyoları üzerinden ifade ederek yaşanan agresiflik durumlarının azaldığını şu şekilde belirtmişlerdir: Mete'nin annesi: *"Mete bana konuşup anlatamadığı için okulda olan videoları gösteriyordum. 'Mete bak bugün okulda bunu yapmışsınız. Çok güzel olmuş' falan diyordum. Bakıyordum seviniyordu anlatamadığı için. 'Bugün bunu mu yapmışsın?' diyorum. 'Hı hı. Yaptık, oyun oynadık.' diyordu. Seviniyordu çocuk, onları görünce… Kendini ifade edemeyince agresifleşiyor mesela onda azalma oldu.",* Bahar'ın annesi: *"PORTİ sayesinde çocuğumuzla PORTİ üzerinden konuşarak daha çok sohbet ettik. Bahar agresif bir çocuk olduğu için kendini anlatamıyor. Sürekli ağlaması vardı. Sürekli böyle bir huy haline getirmişti. Onu bıraktı tamamıyla artık. Bir şey istediğinde, ben anlamadığımda ağlıyordu. O yönde çok değişti. Sürekli onunla ilgilendiğimiz için."* Öğretmen ise Mete'nin kendini daha fazla ifade etmeye başladığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Mete'de mesela sıkıntımız vardı. Mete çok içine kapanık bir çocuktu. Masasından kalkmazdı. Artık birebir ilgilenmekle mi oluyor. PORTİ'yle mi oluyor? Çocuk açılmaya başladı. Yani duygularını söylüyor."* Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de bu çocukların e-portfolyoları üzerinden öğretmenlerine ve arkadaşlarına ürünlerini ve yaşadıkları olayları anlatmaya çalıştıkları gözlemlenmiştir. Aşağıda bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları yer almaktadır:

Bahar: *"Bak! Namaz.* (Babasıyla namaz kıldığı fotoğrafını arkadaşlarına gösteriyor).

Mete: "Bu sür." (Bunu sürdüm) (Annesiyle kurabiye yaptığı fotoğrafını öğretmenine gösteriyor).

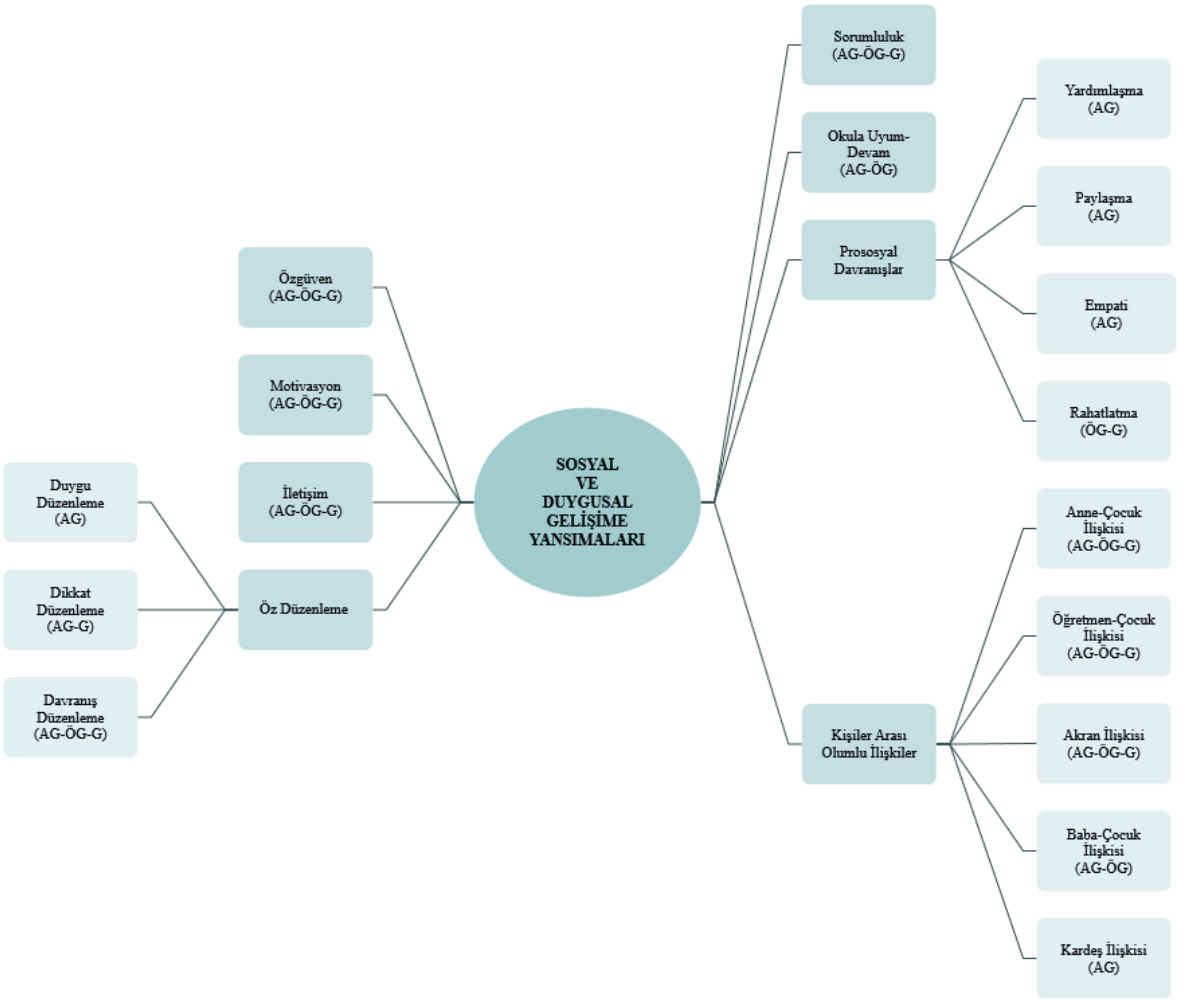
E-portfolyonun çocukların "cümle kurma" becerisine katkısı aileler (f=3) ve öğretmen tarafından vurgulanan, yapılan gözlemlerde de desteklenen diğer bir bulgudur. Bu katkı diğer dil becerilerinde olduğu gibi özellikle konuşma güçlüğü yaşayan çocukların aileleri tarafından daha fazla vurgulanmıştır. Örneğin; Mete'nin annesi: "*Onda biraz ilerleme oldu. Mesela cümle kurmaya çalışıyor. Bakıyorum. Anlatmaya çalışıyor."*, Bahar'ın annesi: *"Bahar mesela kelimelerden başladı ilk. Sonra sohbete katılmaya başladı. Yani işte 'Dün bunu yaptım. Bugün şunu yaptım.' gibi cümleler kurmaya başladı. Çok iyi oldu. Önceden öyle değildi. Şimdi evde bir şeyler oldu mu, bir şey yaptı mı direkt hocasına da anlatmaya başlamış."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de e-portfolyonun "cümle kurma" becerisine katkılarını şu şekilde ifade etmiştir: "*Mesela biliyorsunuz konuşmada problem yaşayan iki çocuk var sınıfta. Özellikle Bahar güne başlama zamanlarında e-portfolyosundan hareketle konuşmaya daha çok çabaladı. Orada arkadaşları yaptıklarını anlatırken o da anlatmaya çalışıyordu. Giderek kurduğu cümleler daha anlaşılır olmaya başladı."* Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde özellikle Bahar'ın uygulamanın ilk haftalarında kendini sadece birkaç kelimeyle ifade etmeye çalıştığı, son haftalara doğru ise tam cümleler kurabildiği, kurduğu cümlelerde zaman ve şahıs eklerini daha doğru kullanabildiği görülmüştür. Aşağıda bu duruma yönelik örnek bir gözlem bulgusu yer almaktadır:

Bahar: *"Gittik. Meyve aldıık. Sebze aldıık. Eve getirdiik."* (Güne başlama zamanında öğretmenine ve arkadaşlarına hafta sonu yaptıklarını anlatıyor.)

E-portfolyonun "okuma yazmaya hazırlık" becerisine katkısına ilişkin bazı aileler (f=2) olumlu yönde görüş bildirmişlerdir. Aileler bu katkının genel olarak çocukların e-portfolyolarına okuma yazmaya hazırlık becerisiyle ilgili ürün hazırlama veya e-portfolyolarındaki ürünleri inceleme sonucu artan bir motivasyonla gerçekleştiğini belirtmişlerdir. Örneğin, Pelin'in annesi: *"Yazı tahtasına yazmaya başladı. Kendince harfleri tanımaya falan başladı. Anne yazayım öğretmenime gönder görsün diyor sürekli."* şeklinde görüş bildirmiştir.

4.1.2.3. E-Portfolyonun Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların sosyal ve duygusal gelişimlerine yansımaları ilişkin bulgular aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlem verilerine dayalı olarak detaylandırılarak Şekil 25'te gösterilmiştir.

Şekil 25. E-portfolyonun çocukların sosyal ve duygusal gelişimine yansımaları

Şekil 25 incelendiğinde e-portfolyonun çocukların "özgüven", "motivasyon", "iletişim", "sorumluluk", "okula uyum-devam", "kişilerarası olumlu ilişkiler", "öz düzenleme" ve "prososyal davranışlar" gibi sosyal ve duygusal gelişimlerine katkıları olduğu görülmektedir.

E-portfolyonun çocukların özgüvenlerini geliştiren bir araç olduğu anneler (f=16) ve öğretmenle yapılan görüşmeler sonucunda ortaya çıkan bir bulgudur. Aileler özellikle çocuklarının ürünlerine değer verilmesinin, öğretmenin hakkında güzel yorumlar yapmasının ve yakın çevresinden ürünleri hakkında aldıkları olumlu yorumların özgüven arttıran bir unsur olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin; Can'ın annesi: *"Kendini sanki böyle bir büyük adammış gibi görüyor. Ürünlerine kıymet veriliyor.",* Bahar'ın annesi: *Ninesi bize sık sık geliyor. Ninesine çok gösteriyordu. Dayılarına, amcasına ailede herkese gösteriyor. Kuzenleri geldiğinde 'Bakın, benim PORTİ'm var. Ben bunu bunu yaptım… Öğretmenim bana bunu bunu demiş.' diyor.",* Meriç'in annesi: *"Orada öyle yaptıklarını koyup bir de övgüyle bahsedince 'İşte bak Meriç, sen bunu yapabiliyormuşsun, edebiliyormuşsun.' Deyince, çünkü biz konuşuyorduk PORTİ'den bakıp. E çocuğun da kendine güveni geliyordu ki evde de aynısını sürdürmeye çalışıyorlardı.",* Neslişah'ın annesi: *"Ben yazılan yorumları tekrardan ona anlatıyordum. Özgüveni arttı kızımın. 'Bak öğretmen senin hakkında böyle yorumlar yazıyor. Sen mesela bunları bunları yapıyormuşsun.' Hoşuna gidiyordu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise özellikle çocukların kısa sürede açıldıklarını, bazı çocukların ise arkadaşlarından daha fazla değer gördüklerini şu şekilde açıklamıştır: *"Çocuklar hemen açıldı. Normalde birinci dönemin sonuna doğru açılırdı çocuklar. Özellikle çekingen çocuklar. Ama bu sefer hızlı bir süreç oldu. Çok güzel oldu özellikle özgüvenleri açısından… Yani bir kendini değerli hissediyor… Böyle maddi şeyler biraz ön plana çıkmaya başladı son zamanlar. Ama çocuğu ürünleriyle ön plana çıkarırsan, evinde olan durumları, etkinlikleri gösterirsen arkadaşlarının gözünde de değeri artıyor açıkçası."* Nitekim sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de "özgüvenin" en sık görülen (f=232) sosyal ve duygusal beceri olduğu görülmüştür. Çocukların güne başlama zamanı, oyun zamanı, büyük grup toplantısı ve portfolyo sunum günlerinde özgüven altında ele alınabilecek birçok davranış sergiledikleri görülmüştür. Çocuklar özellikle güne başlama zamanlarında ürünleri hakkında öğretmenleriyle sohbet ederken kendi yeteneklerini sıklıkla dile getirmişlerdir. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Öğretmen: *"Çocuklar neler yaptınız bakalım?"*

Egemen: *"Nasıl güzel şeyler yaptığımı birazdan göreceksiniz öğretmenim."*

Meriç: *"Öğretmenim biraz aşağıya indirin. Orada süper bir şey var."* (Sınıfça Meriç'in e-portfolyosu inceleniyor.)

Güne başlama zamanlarında ve oyun zamanlarında dikkat çeken diğer bir durum ise sınıf içerisinde nispeten çekingen davranan ve sohbetlere çok az katılan Tuğberk ve Gülşah gibi çocukların zamanla kendi ürünlerini öğretmenlerine ve arkadaşlarına göstermek için daha

istekli davranmalarıdır. Ayrıca Mete ve Bahar gibi öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocuklar da e-portfolyolarından hareketle sınıf içerisinde daha görünür davranışlar sergilemeye başlamışlardır. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Bahar: *"Baaaak!"* (E-portfolyosundaki ürününü arkadaşlarına gösteriyor.)

Tuğberk: *"Öğretmenim benim yaptıklarımı da gösterin."*

Oyun zamanlarında çocuklar küçük gruplar halinde kendilerinin ve arkadaşlarının e-portfolyosunu incelerken yeteneklerine sıklıkla vurgu yapmışlardır. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Pelin: *"Bakın burada hem de ocak açık."* (Arkadaşlarına puding pişirme fotoğrafını gösteriyor.)

Öykü: *"İsmimi bulabiliyorum. Hatta yazabiliyorum."*

Pınar: *"Burada kesmede başarılıymışım. Öğretmen öyle yazmış."*

Burcu: *"Aaa! Öğretmenim beni çekmiş koymuş. Galiba çok güzel yapmışım diye."*

Cemre: *" Pelin. Sen yoktun bir tane kesme yaptım yanlarında hiç çizgi yoktu. Bak! Koymuş öğretmen."*

Bazı durumlarda ise çocukların yeteneklerini arkadaşlarıyla kıyaslayarak dile getirdikleri gözlemlenmiştir. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Pelin: *"Bakın! Öykü'nün yapamadıklarını yaptım."*

Meriç: *"Ayakkabılarını niye kendin giymedin? Ben kendim giyebiliyorum."* (Tuğberk'in e-portfolyosunu inceliyor.)

Tuğberk: *"Ben de giyebiliyorum artık."*

Neslişah: *"Benim gibi asla yapamazsın. Üçgen yapacaktın, sona dikdörtgen."* (Pelin'in e-portfolyosunu inceliyorlar.)

Meriç: *"Ağaca en çok benimki benzemiş. Ne güzel yapmışım."*

Hamza: *"Benimki de benzemiş. Aç bakalım istersen."*

Çocukların e-portfolyolarındaki ürünlerinin nicelik olarak fazla olmasından da oldukça gurur duydukları görülmüştür. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Ege: *"Benim de var bu kadar videom. Hem de benimki baya baya fazla." (*Meriç'in e-portfolyosunu inceliyorlar.)

İpek: *"Ooo! Benim ne de çok ürünüm varmış. Okulda pek çok şey yapmışım."* (Kendi e-portfolyosunu inceliyor.)

Aileler (f=18) ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemlerin (f= 84) neticesinde e-portfolyonun çocukların gelişimine diğer katkısının "motivasyon" olduğu

bulgusuna ulaşılmıştır. Aileler ve öğretmen çocukların kendi ve arkadaşlarının e-portfolyolarındaki ürünleri inceledikçe daha iyisini yapmak için uğraştıklarını, ilgi alanlarını keşfederek yeni ürün yapımı için planlamalar yaptıklarını, arkadaşlarına, öğretmenlerine, ailelerine ürünlerini göstermek için heyecan yaşadıklarını şu şekilde belirtmişlerdir: Can'ın annesi: *"Daha böyle ilgi oldu. Özellikle PORTİ'den sonra yaptığı her şeyi 'Anne PORTİ'ye attın mı? Hele bir bakayım.' Biraz daha ilgisini ilerletti. Can'ın üzerinde de etkisini çok güzel gördü… Can açısından çok güzel bir deneyim oldu. Bir de çok mutlu. Çocukta farklı bir mutluluk görüyorum artık böyle."*, Pelin'in annesi: *"Boyamaya hevesi vardı ama o kadar değildi. Gelir gelmez hemen bir şey yapıp 'Bunu öğretmenimize atalım… Öğretmen PORTİ'ye atsın… Arkadaşlarım görsün, öğretmenim görsün' gibi bir şey oldu onda… Pelin'in önceden bu kadar çok ilgisi yoktu."*, Neslişah'ın annesi: *"Çocuk diyor ki 'Ben bunu güzel yapınca bunu PORTİ'me koyacaklar. Güzelini yapayım en iyisi.' diye düşünüyor. Mesela resim çektiriyor. 'Anne bunu PORTİ'ye yükle. Öğretmenim görsün.' diyor."* Bununla beraber çocukların e-portfolyolarından kaynaklı olarak farklı bir mutluluk yaşadıkları da aileler, öğretmen ve gözlemler sonucu elde edilen diğer bir bulgudur. Örneğin; Tuğberk'in annesi: *Diyordum 'Getir bakalım öğretmenin ne yazmış?' Tuğberk'i çağırıyorduk. O da böyle mutlu oluyordu. 'Anne, bakalım ne yazmış bana?' diyordu.",* Ece'nin annesi: ***"****Yani hoşuna gidiyor çocuğun. O demese de de bazen ben diyorum. 'Gel bakalım yeni neler yapmışsın? Neler paylaşılmış? Hemen hoşuna giderek gelip izliyordu. O mutluluğunu bana gösteriyordu yani.",* Öğretmen: *"Çocuklar böyle mutlu bir şekilde geldiler bunun da etkisi var kesinlikle… Çocuk da mutlu oluyor tabii. Fotoğraflarını, ürünlerini orada görmek, arkadaşlarına göstermek gurur verici oluyor onun için… Daha iyisi olsun diye uğraşıyor."* Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de çocukların e-portfolyolarına karşı oldukça ilgili oldukları, ürün eklendiğinde heyecan yaşadıkları, ürünlerini e-portfolyolarına eklemek ve arkadaşlarına göstermek için sabırsızlandıkları gözlemlenmiştir. Bu duruma örnek olabilecek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Meriç: *"Öğretmenim ne yorum yazıyor burada?"*

Pınar: *"Şunu açsana. Bir şey yaptım, göstereceğim."*

Öğretmen: *"Çocuklar bugün hep beraber PORTİ'lerinizi inceleyeceğiz."*

Tüm sınıf: *"Yaşasın! PORTİ PORTİ PORTİ!"*

"İletişim" aileler (f=13) ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler (f=23) sonucunda e-portfolyonun çocuklara katkı sağladığı diğer bir beceri olduğu görülmektedir. Özellikle aileler e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha fazla iletişim

kurduklarını, çocukların e-portfolyolarındaki ürünleri anlatmak için kendileriyle daha fazla iletişime geçtiklerini bu sebeple e-portfolyonun çocuklarıyla sohbete vesile olan bir araç olduğunu şu şekilde vurgulamışlardır: Cemre'nin annesi: *"Cemre normalde bize bir şey anlatmıyordu. Yani bizim için bir sohbet vesilesi oldu. Mesela sürekli onun üzerinden bir şeyler söylüyor.",* Tuğberk'in annesi: *"Çocuğumuzla sohbet etmek için bize bir fırsat doğdu. Tuğberk geldiği zaman diyordum ki 'Okulda ne yaptınız?' Anlatmıyordu. Sonraları anlatmaya başladı. İşte 'Bunu yaptık, şunu yaptık anne.' Birlikte sohbet ediyorduk. Zaten eskiden de ediyorduk da ama arttı. Hani daha güzel şeyler olduğu için.",* Egemen'in annesi: *"Ama bu ara daha çok anlatmaya başladı. Geçen bir şeyler yapmışlar etkinlik olarak sürekli anlatı. Egemen çok açıldı. Hiç böyle değildi.",* Hamza'nın annesi: *"Yani yaşadıklarını gelip anlatıp, 'Bir tane etkinlik yaptım. Öğretmen ortaya attı. Anne PORTİ'mizi açalım.' diyordu."* Öğretmen ise özellikle daha içe dönük çocukların PORTİ vesilesiyle daha fazla iletişime geçtiklerini şu şekilde belirtmiştir: "*Özellikle içine kapanık olan birkaç çocuk var. Mesela onlar çok katılmazlar sohbete. Arkadaşlarıyla da çok konuşmazlar. Ama mesela PORTİ'den bahsedince bakıyorum söz alıp konuşmaya anlatmaya çalışıyorlar."* Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de e-portfolyonun çocuklar arasında bir iletişim kanalı olarak kullanıldığı, e-portfolyo'nun çocuğun öğretmeni ve arkadaşları arasında çeşitli iletişimler başlatmada bir araç olarak kullanıldığı gözlemlenmiştir. Aşağıda aralarında olumsuz bir durum sonrası küskünlük yaşayan iki çocuğun e-portfolyoyu barışma aracı olarak kullandıklarına yönelik örnek bir diyalog yer almaktadır:

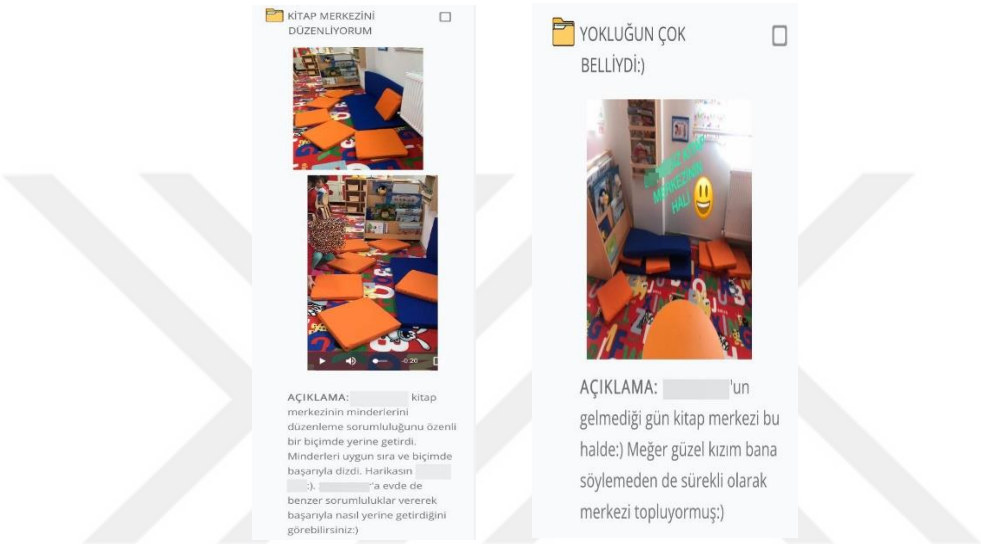
Egemen: *"Küstüm seninle konuşmayacağım bir daha Meriç."* (Meriç'in attığı lego Egemen'in kafasına çarparak kanattı).

Öğretmen: *"Tamam Egemen. Meriç bilerek yapmadı. Affet bence. Baksana o da çok üzgün."*

Egemen: *"Tamam.* (gülümseyerek…) *Hadi! Gel PORTİ'ne bakayım o zaman."* (Meriç'in e-portfolyosunu incelediler.)

"Sorumluluk" aile görüşleri (f=7), öğretmen görüşü ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler (f=21) aracılığıyla elde edilen diğer bir beceridir. Aileler ve öğretmen bu becerinin özellikle evde yapılması için verilen görevlerin e-portfolyoya yüklenmesinin bir sonucu olduğunu şu şekilde vurgulamışlardır: Ömer'in annesi: *"Onda çok gelişme var. 'Anne ben sofrayı topladım. Tahtayı kaldırıp götürürken bir çeksene beni. Kaşıkları tabakları götürürken bir çeksene… Aktiviteleri ödevleri hemen yapalım anne' gibi çok söylüyor. Yapmadıklarını yapıyor.",* Hamza'nın annesi: *"Evde fazla aktif değildi. Görev verdiğinde sorumluluk yüklediğinde falan yapmak istemiyordu. Şimdi PORTİ'ye atacağız hevesiyle ödevlerini falan hemen yapıyor." Öğretmen: "Mesela hafta sonu ödev veriyorum. E-portfolyolarına*

konulacak diye herhalde heyecanla yapıyor bana anlatıyorlar. 'Öğretmenim baktınız mı? Gördünüz mü' diyorlar." Ayrıca çocukların e-portfolyolarında vurgulanan beceriye yönelik davranışlarını sürdürme eğilimine girdikleri öğretmenin aşağıda yer alan şu ifadesinden de anlaşılmaktadır: *"İpek'e mesela kitap merkezini toplama görevi verdim. E-portfolyosuna da bunu koydum. Çocuk ben söylemeden her gün toplamaya başladı. Hala düzenliyor."* Şekil 26'da İpek'in kitap merkezini düzenlemesiyle ilgili e-portfolyosuna farklı günlerde konulan ürün örnekleri yer almaktadır:

Şekil 26. Ürün örneği 1

Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de çocukların evde yapmaları gereken görevlere ilişkin kanıtlarını e-portfolyo üzerinden öğretmenlerine göstermek istedikleri görülmüştür. Aşağıda buna ilişkin örnek bir diyalog yer almaktadır:

Öğretmen: *"Çocuklar hafta sonu neler yaptınız? Neler var PORTİ'nizde"?*
Pınar: *"Öğretmenim verdiğin ödevlerin hepsini yaptım. PORTİ'mde var. Göstereyim mi?"*
"Okula uyum-devam" aileler (f=4) ve öğretmen tarafından vurgulanan diğer bir beceridir. Aileler ve öğretmen e-portfolyo sayesinde çocuklarının okula daha kolay uyum sağladıklarını, okula isteyerek gittiklerini, bazı aileler ise okul uzakta olmasına rağmen okulun bu imkânından dolayı çocuklarını okuldan almak istemediklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Mete'nin annesi: *"Mete artık sevdi okulu. Kreş mesela çok eğlenceli. Oraya ağlaya ağlaya gidiyordu, Gitmek istemiyordu. Şimdi Mete'ye seslenmeden hemen kalkıp hazırlanıyor.",* Can'ın annesi: *"Severek gidiyor okula. Benim evim uzakta. Ama ona rağmen isteye isteye getiriyorum okula. Hatta komşularım diyor ki neden karşıdaki okula vermiyorsun. Diyorum ki o okulun imkânları çok güzel. Çok ilgililer."* şeklinde görüş

bildirmişlerdir. Öğretmen ise geçmiş tecrübelerine dayalı olarak e-portfolyo uygulamasından sonra çocukların okula daha kolay alıştığını şu sözlerle ifade etmiştir: *"... Ona özel olduğunu hissettirmek. Bu sefer çocuk hemen alıştı. Mesela bu dönem okula gelmek istemiyorum diye ağlayan çocuk hiç olmadı."*

E-portfolyonun "anne-çocuk ilişkisini", "öğretmen-çocuk ilişkisini", "akran ilişkisini" "baba-çocuk ilişkisini" ve "kardeş ilişkisini" geliştirerek kişiler arası olumlu ilişkilere katkı sağladığı bir araç olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. E-portfolyonun "anne-çocuk ilişkisine" katkıları aile görüşü (f=14), öğretmen görüşü ve gözlem sonucu ortaya çıkan bir bulgudur. Aileler bu katkının e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha fazla iletişim kurmaları ve vakit geçirmelerinden kaynaklı olduğunu vurgularken, öğretmen e-portfolyodaki ürün veya olayların altına yazdığı önerilerin etkili olduğunu düşündüğünü şu şekilde belirtmiştir: *"Anneler daha bir ilgili oldu çocuklarıyla. Bakıyorum orada verdiğim önerilere uymaya çalışıyorlar. Mesela Öykü'nün annesi çok titiz, rekabetçi. Eleştiriyor sürekli çocuğunu. Bununla ilgili oraya birkaç açıklama yaptım ürünlerin altına. Baktım önerilerimi dikkate almış. Daha az eleştiriyor çocuğu."* Öykü'nün annesi: *"Daha çok sohbet ediyoruz. Aramız daha iyi oldu. Daha birbirimizi tanıdık. Konuşacak. Çok şeyimiz oldu.",* Pelin'in annesi: *"Sanki arkadaşıyım gibi konuşuyor. Arkadaşıymış gibi hareket etmeye çalışıyor."* Bununla beraber sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde çocukların anneleriyle olumlu bir iletişim kurmak için e-portfolyoyu bir araç olarak kullandıkları gözlemlenmiştir. Şekil 27'de Aras'ın annesine e-portfolyosu üzerinden hazırladığı sürpriz hediyesi yer almaktadır.

Şekil 27. Ürün örneği 2

E-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisine katkısı aile görüşü (f=6), öğretmen görüşü ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler sonucu (f=36) elde edilen bir bulgudur. E-portfolyonun

çocuklarla öğretmeni yakınlaştırdığı şu şekilde vurgulanmıştır: Neslişah'ın annesi: *"Öğretmenini dilinden düşürmüyor. Öğretmenden bu sıcaklığı görmese çocuk sonuçta. Öğretmene karşı sevgisini rahatlıkla belli edebiliyor. Bu benim çok hoşuma gitti.",* Öğretmen: *"Sevgi en önemli şey. Bunu bu şekilde kullanınca, ürünlerine değer verdikçe, sohbet ettikçe iletişimimiz arttı. Artınca da çocuklar beni çok sevdiler açıkçası."*

Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde çocukların öğretmenleri ile iletişim başlatmada ve sürdürmede e-portfolyolarına sıklıkla atıfta bulundukları, e-portfolyolarında yer alan ürünlerle öğretmenlerinin beğenilerini kazanmaya çalıştıkları, öğretmenlerinden aldıkları olumlu tepkiler karşısında oldukça mutlu oldukları gözlemlenmiştir. Öğretmenin de çocukların e-portfolyosundan hareketle çocuklarla iletişim başlattığı, özellikle evden yüklenen ürünler hakkında çocuklarla sohbet ettiğinde, çocukların bu durumdan oldukça memnun oldukları gözlemlenmiştir. Bu duruma ilişkin örnek gözlem bulguları şu şekildedir:

Öykü: *"Öğretmenim meyve tabağımı gördünüz mü?"*
Öğretmen: *"Evet, gördüm çok güzel olmuş."*
Öğretmen: *"Pelin jimnastiğe mi başladın?"*
Pelin: *"Evet, öğretmenim. PORTİ'mden mi gördünüz?"*
Öğretmen: *"Evet."*
Öğretmen: *"Egemen yemek yemesinde yardımcı olduğun kişi kardeşin mi?"*
Egemen: *"Evet, öğretmenim. Ben ona hep yardımcı oluyorum."*

Ailelerle (f=5) ve öğretmenle yapılan görüşmeler ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler (f=47) sonucunda e-portfolyonun çocukların "akran ilişkisini" geliştiren bir araç olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Aileler e-portfolyo uygulaması sayesinde çocuklarının akranlarıyla daha fazla iletişim kurduklarını ve daha fazla paylaşımcı olduklarını vurgulamışlardır. Örneğin, Hamza'nın annesi: *"Çok paylaşımcı bir çocuk oldu. Oyuncaklarını böyle seve seve kendi eliyle paylaşıyor. 'Verelim arkadaşım oynasın, kuzenim oynasın.' diyor. Yani arkadaşlarıyla akranlarıyla böyle daha çok haşır neşir olmaya başladı. Paylaşmayı öğrenmeye başladı."* Öğretmen ise e-portfolyonun çocukların ortak bir sohbet konusu olduğunu bu durumun da iletişimlerini geliştirdiğini şu şekilde ifade etmiştir: *" ...Birbirlerini merak ediyorlar. 'Ben bugün bunu yaptım. Şimdi görün resmimi' falan diyorlar mesela. 'Annem atmıştı diyor. Diğeri diyor ki ama ben atmadım bir şey' diye. Yani ortak konuştukları bir şey en azından… Ortak bir iletişim oldu. PORTİ konumuz oldu."* Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde e-portfolyonun çocuklar arasındaki ilişkiyi artırmada bir araç görevi üstlendiği de görülmüştür. Çocukların e-portfolyolarını incelerken kendi aralarında

çeşitli sohbetler başlattıkları, birbirlerinin ürünlerini incelerken arkadaşlarının ev ortamına veya okul dışında yaptıkları etkinlikleri merakla inceledikleri, birbirlerine sorular sordukları görülmüştür.

Öykü: *"Neslişah ata binerken korktun mu?"*

Neslişah: *"Yoo! Hiç korkmadım."* (Öykü ve Neslişah e-portfolyolarına bakmayı bırakıp uzun süre bu konuyla ilgili sohbet ettiler)

Pelin: *"Cemre ben biliyorum. Bu sensin bu baban bu abin değil mi?"*

Cemre: *"Evet."*

Ece: *"Pelin sizin eviniz burası mı?"*

Pelin: *"Evet."*

Hamza: *"Abin bu mu Gülşah?"*

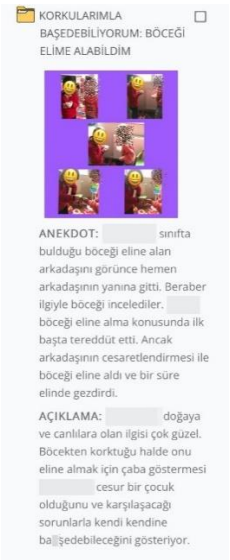
Gülşah: *"Evet."*

Meriç: "Ben Ömer'e bakacağım Ona hiç bakmadım. Merak ediyorum."

E-portfolyonun "baba-çocuk ilişkisine" katkısı aile (f=11) ve öğretmen görüşü ile elde edilen diğer bir bulgudur. Bazı aileler bu yakınlaşmanın çocuklar tarafından babalarına ürünlerini gösterme isteği ile başlatıldığını, bazı aileler e-portfolyoya babalarla beraber hazırlanan ürünlerin baba çocuk ilişkisini geliştirdiğini, bazı aileler ise babaların e-portfolyoda çocuklarının ürünlerini görerek çocuklarını daha fazla tanıdıklarını ve yakın ilişki geliştirdiklerini şu şekilde vurgulamışlardır: Can'ın annesi: *"Baba yoğun çalıştığı için babayı çok göremiyor. Ama bu onları biraz daha yaklaştırdı. 'Baba PORTİ'me bakar mısın? Bugün bunu yaptık. Biliyor musun? Öğretmen benim resmimi çekti. Şimşek Mcqueeni konuştuk.' çok anlattı babasına. Babanın da çok hoşuna gitti. İşte o da 'Getir bakalım' diyordu. Babayla paylaşımı benim çok hoşuma gitti.",* Hamza'nın annesi: *... Evde babasıyla çok iyi anlaşmasına rağmen babasına karşı bir çekingenliği var. Yani resmen o açıklamaları okuyarak fotoğraflardan yola çıkarak çocuğu biraz daha tanıma şansı bulmuş oldu… Bilmediği görmediği birçok yanını görmüş oldu babası.*", İpek'in annesi: *"…O gönderiden sonra babayla kitap okuyorlar zaten düzenli olarak. Bizim için bir artı oldu. . Babayı da biraz işin içine kattık. Normalde ilgili bir babadır ama iş saatlerinden dolayı geldiği zaman çocukların uyku saati olmuş oluyor."* Öğretmen ise e-portfolyoda babalar için ayrılan bölümün çocuk ve babanın beraber etkinlik yapmasını teşvik ettiğini ve bu durumun baba çocuk ilişkisini geliştirdiğini, çocukların da babalarıyla vakit geçirmekten çok mutlu olduklarını şu şekilde vurgulamıştır: "*Yani çocukla baba arasındaki iletişim fazlalaştı. ... 'Hocam gördünüz mü? Babasıyla böyle vakit geçirdiler sayenizde… Kesinlikle o oturup kızıma kitap okumazdı'…dediklerini biliyorum yani. Çocuklar çocuk mutlu oluyor tabii."*

E-portfolyonun çocukların kardeşleriyle olan ilişkisini geliştiren bir araç olduğu aileler tarafından sıklıkla (f=14) vurgulanan diğer bir katkı olarak karşımıza çıkmaktadır. Aileler bu katkının çoğunlukla çocuğun kardeşinin e-portfolyoya olan ilgisinden, çocuğun kardeşine ürünlerini gösterme isteğinden veya e-portfolyoya ürün yüklemenin kardeş rehberliğinde yapılmasından kaynaklı olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir: Bahar'ın annesi: *"Ablaları benden daha çok girip bakıyorlar. Bahar'ın okulda ne yaptığını merak ediyorlar.",* Cemre'nin annesi: *"Abisiyle birlikte inceliyorlar. 'Bak ben bunu yaptım' diye anlatıyor."*, Pelin'in annesi: *"Arada bir Pelin PORTİ'sini abisine gösteriyordu. O da bakıp 'Evet çok güzel olmuş. Hadi birlikte bir resim atalım' öyle şeyleri vardı ikisinin. Abisiyle birlikte resim çekip atmışlığı var oyunlar oynarken. Genelde resimlerini abisi çekiyordu zaten."*

E-portfolyonun çocukların "öz düzenleme becerisine" olumlu katkıları olduğu aile görüşü, öğretmen görüşü ve gözlemlerden elde edilen verilerle desteklenen bir bulgudur. Bazı aileler e-portfolyo sayesinde çocukların duygusal tepkilerini (f=7), bazı aileler davranışsal tepkilerini (f=6) bazı aileler ise dikkatlerini (f=3) daha rahat kontrol edebildiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, Cemre'nin annesi çocuğunun e-portfolyoda yer alan ürünü sayesinde böcek korkusunu yenerek duygularını düzenlediğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Mesela böcek korkusu vardı. Cemre böceklere hayatta dokunamaz. Karıncadan bile korkan bir çocuktu. İşte artık 'Bak ben korkmuyorum, elime alıyorum' diyor. Fazla bir korkusu da kalmadı onunla ilgili. Hani çok korkuyordu. PORTİ'den sonra daha bir cesaretlendi."* Şekil 28'de Cemre'nin böcek korkusunu yenmesiyle ilgili e-portfolyosuna konulan ürün örneği yer almaktadır:

Şekil 28. Ürün örneği 3

"Davranış düzenlemeyle" ilgili olarak bazı aileler çocuklarının e-portfolyo sayesinde agresif davranışlarının azaldığını, bu durumun çocuğun e-portfolyo aracılığıyla kendini rahatça ifade edişinden, çocuğun artan özgüveninden veya e-portfolyo içerisinde yer alan kontrol listesinden kaynaklandığını belirtmişlerdir. Örneğin; Ömer'in annesi: *"Baktım ki çocukta bayağı bir gelişme var. Yapamadığı bir şeyi 'Ben yapabilirim. Ben bunun üstesinden gelebilirim. Ben bunun altından kalkabilirim' diyor. Ben o yüzden şaşıyorum. Başta olsa diyorum ya 'Ben yapamam, ben edemem.' Ağlayıp, bağırmalar hırçınlaşmalar, kalem defteri fırlatmalar…",* İpek'in annesi: "Ağlama çizelgesinin İpek'e o kadar faydası oldu ki her konuda… Çok işe yaradı." *Öğretmen ise İpek'in bu görüşünü şu şekilde desteklemiştir: "Mesela hazırladığım kontrol listesi ne kadar işe yaradı. Çocuğun sebepsiz ağlamaları bir anda kesildi."*

İpek'in annesinin ve öğretmenin görüşmelerde bahsettiği duruma sınıf içerisindeki gözlemlerde de tanık olunmuştur. Sınıf içerisinde geçerli bir sebep olmadan sürekli ağlayan İpek'e öğretmen tarafından hazırlanan kontrol listesi birkaç hafta uygulanarak e-portfolyosuna yüklenmiş ve aileden her akşam kontrol listesini İpek'le beraber incelemeleri istenmiştir. Bu durum neticesinde ağlama sürecini e-portfolyosundan takip eden İpek'in ağlamalarında belirgin azalmalar meydana gelmiştir. Aşağıda bu durumu destekleyen örnek gözlem bulgusu, Şekil 29'da ise İpek'in e-portfolyosunda yer alan kontrol listesi yer almaktadır:

İpek: *"Öğretmenim bugün hiç ağlamadım gördün mü? PORTİ'me yazacak mısın?"*
Öğretmen: *"Evet, İpek. Yazacağım."*

Şekil 29. Ürün örneği 4

"Dikkat düzenlemeyle" ilgili olarak ise ailelerin sıklıkla çocukların e-portfolyolarına hazırladıkları ürünleri özenerek ve daha dikkatli şekilde hazırladıklarını belirttikleri görülmüştür. Örneğin, Neslişah'ın annesi: *"Önceden çok şeydi böyle çok aceleci yapardı hani bir an önce bitsin. Şimdi bakıyorum daha dikkatli yapıyor."* Nitekim sınıfta yapılan

gözlemlerde beğenilen ürünlerin e-portfolyolarına konulduğuna yönelik çocuklarda farkındalık oluştuğu, buna yönelik olarak da ürünlerini daha dikkatlice yaptıkları görülmüştür.

Öğretmen: *"Çocuklar bugün bol bol çiçek keseceğiz. Panomuzu süsleyeceğiz. Güzel kesin tamam mı? Acele etmeyin."*

Neslişah: *"Öğretmenim güzel kesersek PORTİ'mize koyacaksın değil mi?"*

Öğretmen: *"Evet."*

E-portfolyonun çocukların "yardımlaşma" (f=4), "paylaşma" (f=2) ve "empati" (f=1) gibi prososyal davranışlarına katkıda bulunduğu ailelerle yapılan görüşmeler sonucu ortaya çıkan diğer bir bulgudur. Örneğin, Cemre'nin annesi: *"PORTİ'ye koymak için çalışıyordu. Eve girişte sofra falan kuruluyor anne ben de yardım edeyim. İşte sen de beni çek. Okulda da onunla ilgili bir şeyler yüklenmiş. İyice artırdı bu davranışını."* ifadesiyle yardımlaşma becerisinin, Hamza'nın annesi: *"Çok paylaşımcı bir çocuk oldu. Oyuncaklarını böyle seve seve kendi eliyle paylaşıyor… Paylaşmayı öğrenmeye başladı."* ifadesiyle paylaşma becerisinin, İpek'in annesi: *"Eskiden bayağı bir kendim, dünya kendi etrafında dönüyordu. Bakıyorum daha bir empati kuruyor, arkadaşlarından bahsediyor, sınıftaki arkadaşlarından. Oyunlarından bahsediyor."* ifadesiyle empati becerisinin geliştiğini vurgulamışlarıdır. Bununla beraber öğretmenle yapılan görüşmelerde öğretmenin "*Biliyorsunuz sınıfta konuşma ve öğrenme güçlüğü olan çocuklar var. Özellikle Meriç gibi birkaç çocuk onlarla bu süreçte çok ilgilendiler. Güne başlama zamanlarında öğretmenim onlarınkine ilk bakalım diyorlardı. Ya da onlar ilk bakmak istediklerinde öğretmenim tamam onunkini açın diyorlardı."* ifadesi çocukların gerekli gördüklerinde arkadaşlarının streslerini azaltmak için e-portfolyoyu bir araç olarak kullanarak arkadaşlarını rahatlatmaya çalıştıklarını göstermektedir. Öğretmenin de belirttiği üzere sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde çok sık olmasa da (f=7) benzer durumlarla karşılaşılmış, öğrenme ve konuşma güçlüğü olan çocukların ürünlerine yönelik bazı çocukların özel ilgi gösterdikleri ve gururlandırıcı ifadelerde bulundukları görülmüştür. Bu duruma yönelik örnek gözlem bulguları aşağıda yer almaktadır:

Meriç: *"Mete gel bakalım. Bak PORTİ'ni açtım. Aaa! Ne kadar güzel şeyler yapmışsın.* (Mete'nin e-portfolyosunu inceliyor).

Bununla beraber kendi ürünleri hakkında olumsuz eleştirilerde bulunan bazı çocuklara arkadaşlarının olumlu yorumlar yaparak arkadaşlarını rahatlatmaya çalıştıkları da dikkat çekmiştir.

Aras: *Bunu beğenmedim. Güzel yapamamışım. Taşmış hep.* (Hamza'yla beraber kendi e-portfolyosunu inceliyor.)

Hamza: *"Yok yok güzel yapmışsın."*

4.1.2.4. E-Portfolyonun Çocukların Motor Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların motor gelişimlerine yansımalarına ilişkin bulgular ailelerle yapılan görüşme verilerine dayalı olarak ortaya çıkmış ve detaylandırılarak Şekil 30'da gösterilmiştir.

Şekil 30. E-portfolyonun çocukların motor gelişimine yansımaları

Şekil 30 incelendiğinde e-portfolyonun motor gelişimine yansımaları "kesme", "kalem tutma", "makas tutma" ve "çizgi çizme" becerileri altında ele alındığı görülmektedir. E-portfolyonun çocukların "kesme", "kalem tutma", "makas tutma" ve "çizgi çizme" gibi becerilere katkıları sıklıkla olmasa da (f=4) aileler tarafından vurgulanmıştır. Bu görüşü bildiren aileler özellikle çocukların e-portfolyolarına eklemeyi planladıkları ürünleri daha özenle hazırladıklarını, bu sebeple de bu becerilerini daha fazla geliştirdiklerini vurgulamışlardır. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Daha dikkatli yapıyor kesmeye dikkat ediyor. 'Şöyle keseyim annecim PORTİ'me konulacak.' diyor."*, Gülşah'ın annesi: *"PORTİ'sinde gördükçe yazı tahtasına iyice merak saldı. Sürekli bir şeyler çizip oraya atmak istiyor. E yaptıkça haliyle gelişti." ş*eklinde görüş bildirmişlerdir.

4.1.2.5. E-Portfolyonun Çocukların Öz Bakım Becerileri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların öz bakım becerilerine yansımalarına ilişkin bulgular aileler ve öğretmenle yapılan görüşme verilerine dayalı olarak ortaya çıkmış ve detaylandırılarak Şekil 31'de gösterilmiştir.

Şekil 31. E-portfolyonun çocukların öz bakım becerilerine yansımaları

Şekil 31 incelendiğinde e-portfolyonun öz bakım becerilerine yansımalarının "elbiselerini giyip çıkarma", "tuvalet gereksinimlerini karşılama", "yaşam alanını düzenleme" ve "yeterli ve dengeli beslenme" becerileri altında ele alındığı görülmektedir. E-portfolyonun çocukların "elbiselerini giyip çıkarma" (f=5), "tuvalet gereksinimlerini karşılama" (f=1), "yaşam alanını düzenleme" (f=2), "yeterli ve dengeli beslenme" (f=2) gibi öz bakım becerilerine olan katkısı hem aileler hem de öğretmen tarafından vurgulandığı görülmüştür. Yapılan görüşmelerde bu becerilerin çocukların e-portfolyolarına ürün hazırlama çabasıyla veya arkadaşlarının e-portfolyolarında yer alan benzer beceriyi model alarak gerçekleştirdikleri bulgusuna ulaşılmıştır. Buna yönelik olarak Aras'ın halası: *"Çok değişiklik oldu Aras'ta. 'Montumu kendim giyebilirim. Ben fermuarı kendim çekebilirim' demeye başladı çocuk.",* Meriç'in annesi: *"Meriç tek başına bir şey pek yapamazdı. Yemek tek başına yiyemezdi. Bir şeysini giyemezdi mesela. Ben hep giydirirdim. Öğretmeni oraya bununla ilgili fotoğraflar yüklemiş. Ondan sonra çabalamaya başladı.",* Cemre'nin annesi: *"Üstümü giyerken çek at." diyor. Çok güzel oldu yani. En azından bu şekilde yapmaya başladı yapmadığı şeyleri."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise aileleri destekler nitelikteki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *"Oraya öz bakım becerileri ile ürün fotoğraf koydukça çocuklar öğretmenimiz PORTİ'mize atacak diye kendi işlerini kendileri yapmaya başladılar. E bu da alışkanlık kazandırdı… Mesela Pelin'in brokoli yediği fotoğraf üzerine sınıfta konuştukça diğer çocuklar da beslenmelerinde brokoli getirip bana gösteriyorlardı."* Şekil 32'de Pelin'in beslenme zamanında brokoli yemesine ilişkin e-portfolyosuna konulan ürün örneği yer almaktadır.

Şekil 32. Ürün örneği 5

4.2. E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları nelerdir?" sorusuna cevap vermek için aileler ve öğretmenle görüşmeler yapılarak şu alt sorulara cevap aranmıştır:

- E-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıması üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumu üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumu üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisi üzerindeki yansımaları nasıldır?
- E-portfolyonun aile katılımı üzerindeki yansımaları nasıldır?

Aileler ve öğretmenle yapılan görüşmelerin sonucunda aşağıda yer alan temalara ulaşılmış ve Şekil 33'te gösterilmiştir.

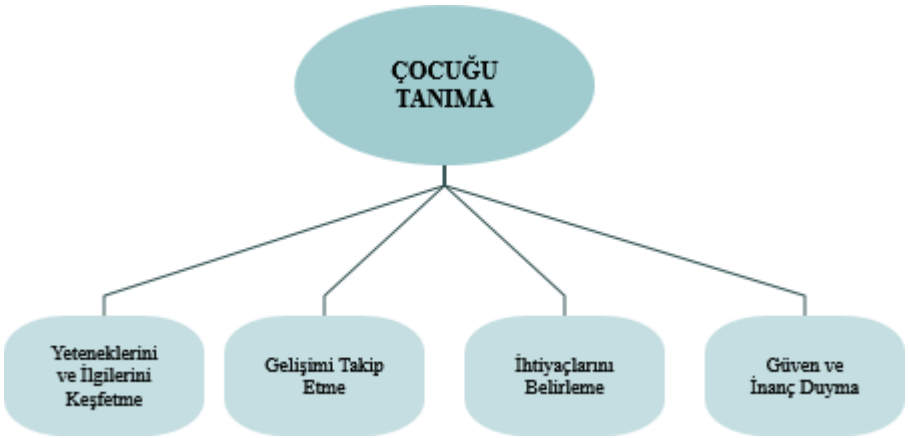

Şekil 33. E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları

Şekil 33 incelendiğinde e-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımaları "çocuğu tanıma", "planlama", "değerlendirme", "öğretmen-çocuk ilişkisi" ve "aile katılımı" temaları altında toplandığı görülmektedir.

4.2.1. E-Portfolyonun Öğretmenin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "çocuğu tanıma" teması altında e-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıma durumuna nasıl yansıdığını belirlemek üzere öğretmenin görüşleri alınmış, analiz edilmiş ve Şekil 34'te sunulmuştur.

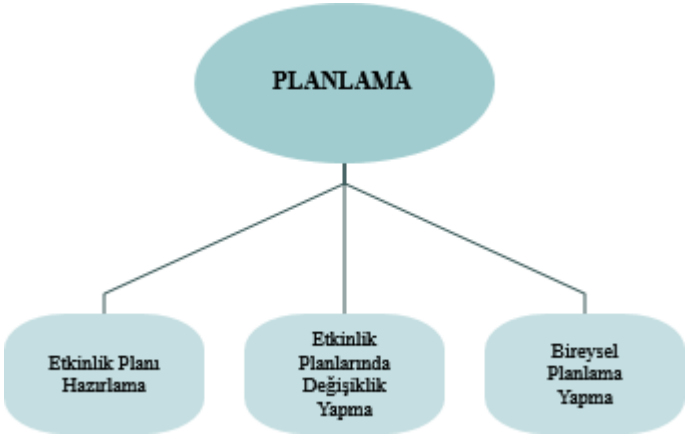
Şekil 34. E-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıma durumuna yansımaları

Şekil 34 incelendiğinde e-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıma durumuna yansımalarının "yeteneklerini ve ilgilerini keşfetme", "gelişimini takip etme", "ihtiyaçlarını belirleme" ve "güven-inanç duyma" alt temalarından oluştuğu görülmektedir.

Yapılan görüşme sonucunda öğretmen e-portfolyo sayesinde çocukların yeteneklerini ve ilgilerini daha rahat keşfettiğini, "bu çocuk bunu yapamaz" diye düşündüğü çocukların onu şaşırttığını ve bu çocuklara yönelik düşüncesini değiştirerek güven duyduğunu şu şekilde belirttiği görülmüştür: "*Mesela ben Bahar'ın denge tahtasında durabileceğini sanmıyordum. Ama çocuk durdu yani. İstekli oldu. Çocukları tanımak, e-portfolyosuna bir şeyler yüklemek için etkinlik yaptırıyorsun. Orada görüyorsun yeteneğini, ilgisini."* Ayrıca öğretmen e-portfolyo sayesinde çocukların gelişimini daha detaylı takip edebildiğini ve çocukların ihtiyaçlarını belirleyebildiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"E-portfolyosunu incelediğin zaman zaten görüyorsun hangi alanda çok ürünü var hangisi eksik. Neleri yaptırman lazım. Mesela öz bakımda çok gördüm onu. Bakıyorum ayakkabısını kendi giyemedi. Ürünü yok. Bu çocukla çalışmamız lazım diyorum. Öz bakımını sosyal gelişimini görüyorsun… Mesela çekingen çocukları tanıyamıyorsun. Onlara resim yaptırıyorsun, etkinlik yaptırıyorsun."*

4.2.2. E-Portfolyonun Öğretmenin Planlama Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "planlama" teması altında e-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumuna nasıl yansıdığını belirlemek üzere öğretmenin görüşleri alınmış, analiz edilmiş ve Şekil 35'te sunulmuştur.

Şekil 35. E-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumuna yansımaları

Şekil 35 incelendiğinde e-portfolyonun öğretmenin planlama yapma durumuna yansımalarının "etkinlik planı hazırlama", "etkinlik planlarında değişiklik yapma" ve "bireysel planlama yapma" alt temalarından oluştuğu görülmektedir.

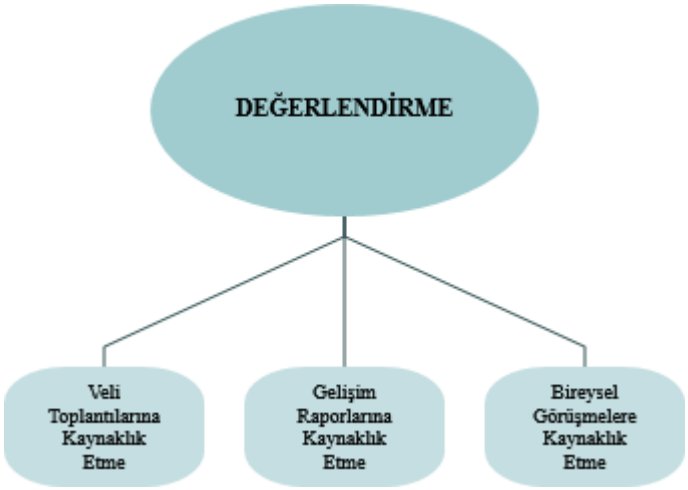
Öğretmenle yapılan görüşme sonucunda öğretmenin e-portfolyodaki ürünlerin sınıfta yapacağı etkinliklere karar vermede rehber olduğunu şu sözlerle ifade etmiştir: "*Mesela o hafta üç rakamını veriyorsun. Doğru yapanlarınkini e-portfolyosuna koyacaksın bakıyorsun sınıfın yarısı yapamamış. Bu kez diyorum ki üç rakamı ile ilgili daha fazla etkinlik yapmam lazım. Bunu e-portfolyoya ürün seçerken daha fazla fark ediyorsun."*

Öğretmenin planlama temasında belirttiği diğer bir durum e-portfolyonun etkinlik planlarında değişiklik yapmasına sebep olduğudur. *"Normalde etkinlik planımızda bir iki tane etkinlik var. Her gün inceliyoruz, bakıyoruz. Mesela çocuk diyor ki öğretmenim burada bunu güzel yapamamışım. Bugün de mi yapsak? Tamam diyorum. O zaman hemen onu da ekliyorum o plana. Birkaç kez öyle olmuştu."*

Öğretmenin planlama temasında vurguladığı diğer durum ise e-portfolyonun çocuklara yönelik bireysel planlama yapmasına aracı olduğudur. Öğretmen ifadesinde özellikle öğrenme güçlüğü yaşayan veya verdiği kazanımı gerçekleştiremeyen çocuklara şu şekilde vurgu yapmıştır: *"Mesela Bahar o hafta kırmızıyı öğrendi. E-portfolyosundaki çizelgesine onu yazıyorum. Şimdi diyorum sırada sarı var. Bunun üzerine biraz çalışalım. Özellikle serbest zamanda sarı rengi üzerine çalışıyoruz… Bakıyorsun çocuğun sosyal ve duygusal alanda hiç ürünü yok. Oyun zamanında kimseyle oynamıyor mesela. Harekete geçiyorsun hemen… Gözlemliyorsun. Bakıyorsun burada bu eksiği var hala yapamıyor. Geriye dönük bakıyorsun. Bu konuda da açıkçası hani faydası oldu."*

4.2.3. E-Portfolyonun Öğretmenin Değerlendirme Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "değerlendirme" teması altında e-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumuna nasıl yansıdığını belirlemek üzere öğretmenin görüşleri alınmış, analiz edilmiş ve Şekil 36'da sunulmuştur.

Şekil 36. E-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumuna yansımaları

Şekil 36 incelendiğinde e-portfolyonun öğretmenin değerlendirme yapma durumuna yansımalarının "veli toplantılarına kaynaklık etme", "gelişim raporlarına kaynaklık etme" ve "bireysel görüşmelere kaynaklık etme" alt temaları altında toplandığı görülmektedir.

Öğretmenle yapılan görüşme sonucunda öğretmenin e-portfolyoda yer alan ürünlerin veli toplantılarına kaynaklık ettiğini şu sözlerle vurgulamıştır: *"Toplantılarımızda emin olun 'Hocam fotoğrafı gördünüz mü? Hocam PORTİ'de şunu yazmışsınız." falan. Hep e-portfolyo üzerinden konuşuyorduk."*

Öğretmenin değerlendirme temasında vurguladığı diğer bir durum e-portfolyonun gelişim raporları yazmaya kaynaklı ettiğine ilişkin görüşüdür. Öğretmen e-portfolyo sayesinde gelişim raporlarını daha istekli, detaylı ve çocuğa özgü yazdığını şu şekilde ifade etmiştir: *"İlk defa gelişim raporlarını hazırlamak bir bir-buçuk günüm aldı normalde ben kopyala yapıştır yapardım. Çoğu öğretmen de böyledir. 20 tane gelişim hazırlar öğretmen. Hepsine aynısını yazar. Orta, iyi, kötü öğrenci. Ama bunu böyle isteyerek birebir ispatlayarak yaptım… PORTİ yani bana gerçekten çok büyük katkı sağladı. Bu çocuk bunu biliyor. Bunu bilmiyor, desteklenmeli… Aslında her gün gelişim raporu yazıyor gibi. Ufaktan ufaktan aslında karneleri verdik gibi dönem boyunca."*

Öğretmenin değerlendirme teması altında ifade ettiği diğer durum ise ailelerle yaptığı bireysel görüşmelerde e-portfolyonun konuşmaların ana kaynağını oluşturduğudur. Öğretmen bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *"Genellikle okul çıkışlarında aileler mutlaka oradan yola çıkarak bana bir şey söylüyor. Mesela eklediğim ürünü söylüyor, orada yazdığım bir önerinin detayını soruyor."*

4.2.4. E-Portfolyonun Öğretmen-Çocuk İlişkisi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "öğretmen-çocuk ilişkisi" teması altında e-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisine nasıl yansıdığını belirlemek üzere öğretmenin görüşleri alınmış ve analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ulaşılan alt temalar Şekil 37'de sunulmuştur.

Şekil 37. E-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisine yansımaları

Şekil 37 incelendiğinde e-portfolyonun öğretmen-çocuk ilişkisine yansımalarının "yakınlaşma", "iletişim kurma", "özel olarak ilgilenme" ve "olumsuz davranışları değiştirme" alt temaları altında toplandığı görülmektedir.

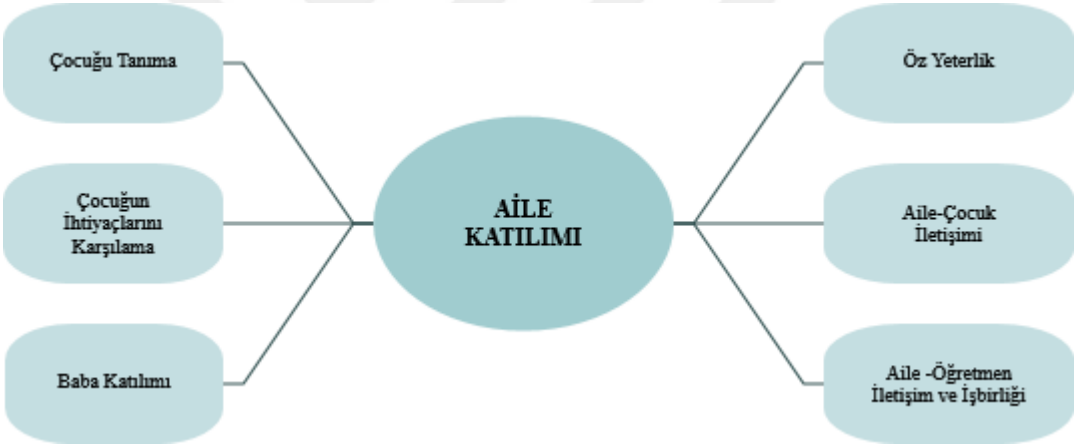
Öğretmen "yakınlaşma" alt temasında e-portfolyo aracılığıyla çocuklarla kısa sürede daha fazla yakınlaştığını, çocukların okula daha çabuk alıştığını için karşılıklı iletişimlerinin ve sevgi bağlarının arttığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Mete çok içine kapanık bir çocuktu. Masasından kalkmazdı. Artık birebir ilgilenmekle mi oluyor. PORTİ'yle mi oluyor? Çocuk açılmaya başladı. Yani duygularını söylüyor. Son bir hafta hep benim yanımda oturdu… Çocukları bir de böyle hemen sevmeye başladım. PORTİ'yle ısındık. Her gün çocuklarımızın PORTİ'sine bakıyoruz… Bu sefer çocuk hemen alıştı. Mesela bu dönem okula gelmek istemiyorum diye ağlayan çocuk hiç olmadı… Bu şekilde iletişimimiz artınca çocuklar da beni sevdi. Sevgi en önemli şey."*

Öğretmenin vurguladığı diğer bir durum ise e-portfolyonun çocuklarla özel olarak ilgilenmeye teşvik eden bir araç olduğudur. Öğretmen e-portfolyo aracılığıyla çocuklarla bire bir ilgilendiğini şu şekilde vurgulamıştır: *"Çocuklarla her sabah fotoğraflarına birlikte baktığımızda ve sohbet ettiğimizde 'Öğretmenim gördün mü?' 'Evet gördüm. Çok beğendim. Ay ne kadar güzel.' Onu hissettirmek… Şimdi burada çocukları fotoğraflandırmak, video çekmek, çocuklar öğretmenimiz bizim fotoğrafımızı çekiyor, videoya alıyor diye düşünüyor. Birebir ilgileniyorsun, değer verdiğini hissettiriyorsun."*

Öğretmen e-portfolyo aracılığıyla çocukların olumsuz davranışlarını değiştirdiğini böylece ilişkilerinin geliştiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"İpek mesela. Çocuğun ağlaması durdu oradaki grafik sayesinde. Mete mesela bana ve arkadaşlarına çok uzaktı… Can'ı argo sözcük kullandığı için çok uyarıyordum. Çocuğu artık uyarmıyorum. Düzelttik onu büyük ölçüde. E neyle oldu. Oraya öneri yazdım ailesi de üzerine düştü."*

4.2.5. E-Portfolyonun Aile Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "aile katılımı" teması altında e-portfolyonun aile katılımına nasıl yansıdığını belirlemek üzere aile katılımının paydaşları olan öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurularak daha zengin bir veri elde edilmeye çalışılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ulaşılan alt temalar Şekil 38'de sunulmuştur.

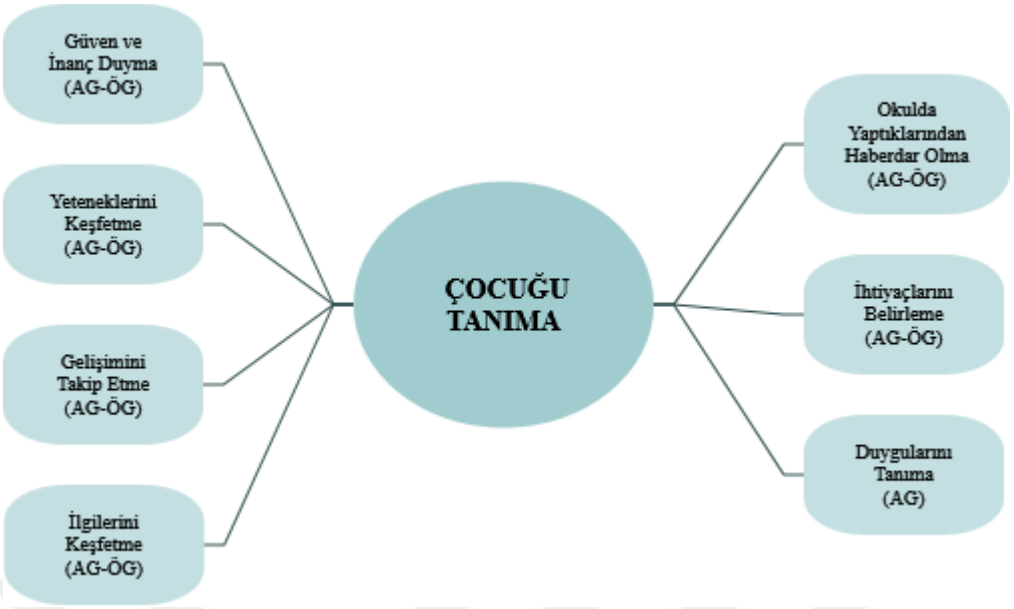

Şekil 38. E-portfolyonun aile katılımına yansımaları

Şekil 38 incelendiğinde "aile katılımı" temasının "çocuğu tanıma", "çocuğun ihtiyaçlarını karşılama", "öz yeterlik", "aile-çocuk iletişimi ve "aile-öğretmen iletişim ve işbirliği" ve "baba katılımı" alt temalarından oluştuğu görülmektedir.

4.2.5.1. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada "çocuğu tanıma " alt teması altında e-portfolyonun ailelerin e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarını hangi yönleriyle tanıdıklarına ilişkin aile ve öğretmen görüşleri yer almaktadır. Şekil 39'da bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 39. E-portfolyonun ailelerin çocuğu tanıması üzerindeki yansımaları

Şekil 39 incelendiğinde "çocuğu tanıma" alt teması altında e-portfolyonun ailelerin çocukların yeteneklerini ve ilgilerini keşfetmede, gelişimlerini takip edebilmede, okulda yaptıklarından haberdar olmada, ihtiyaçlarını belirlemede, çocuklarına güven ve inanç duymada önemli bir araç olduğu hem aileler hem de öğretmen tarafından vurgulandığı görülmektedir. Bununla beraber bazı aileler e-portfolyo sayesinde çocuklarının duygularını daha fazla tanıdıklarını da ifade etmişlerdir.

Ailelerin "güven ve inanç duyma" kategorisi (f=15) altındaki görüşleri sıklıkla çocuklarının yapamayacağını düşündükleri becerileri yapabildikleri, öğretmenin açıklamalarının onları şaşırttığı, çocuklarıyla gurur duydukları ve onlara daha fazla güvendikleri yönündedir. Örneğin; Ece'nin annesi: *"Mesela yapamaz diye düşündüklerimi yapabildiğini gördüm."*, Ege'nin annesi: *"Bu kadar olduğunu kendi oğlumun bilmiyordum yani. Ege'ye inanmaya başladım."*, Neslişah'ın annesi: *"Her aile çocuğu hakkında güzel bir şey söyledin mi bu senin kat be kat çocuğuna güvenini arttırıyor. Yazılan yorumlardan yola çıkarak 'Neslişah çok iyi' diyorum… Yani çocuğuma çok güvenim arttı."*, Ömer'in annesi: *"… Daha önce çocuğumda çoğu zaman başarı göremiyordum… Geçenlerde bir video vardı. Ben videoyu izlerken dedim yapamamıştır. Sonra bir baktım, Ömer orada başarıyla yapmış. Orada anladım ki bir şeylerin faydasını görmüş bu çocuk."*, Bahar'ın annesi: *"Hani Bahar'dan beklemediğim şekilde ne bileyim hiçbir şey yapamaz dediğim şeyler hakkında güzel yorumlar yapıldı. Bugün böyle yaptı. Bugün mutlu oldu. Bugün bunu öğrendi."*, Cemre'nin annesi: *"Ya böyle şeyler yapabileceğini bilmiyordum açıkçası. Hani evde sadece oyun, işte*

bebeklerle falan oynayan bir çocuktu. Böyle şeyler yaptığını görünce 'Bak Cemre her şeyi yapabiliyor. Ne güzel işte yorumlar almış öğretmenden.' Açıkçası gurur verici bir şey. İlerleyen zamanlar için düşündüğümde 'Cemre ileride de çok iyi başarılı şeyler yapabilir.' diyorsun güven daha çok oluyor." Öğretmen ise ailelerin bu görüşünü destekler nitelikteki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *"Bana doğrudan söylemeseler de çocukların bir şeyi başaramayacağını düşünen aileler var. Ben mesela oraya bir şey yüklediğimde okul çıkışında sevinçle geliyor "Hocam çocuğum şöyle şöyle yapmış öyle mi?" diyor… Bu uygulama sürecinde çocuklarına daha bir değer vermeye başladılar."*

Aileler "yeteneklerini keşfetme" kategorisi (f=9) altında e-portfolyo sayesinde çocuklarının güçlü yönlerini keşfettiklerini ve yeteneklerinin farkına vardıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; Ege'nin annesi: *"Resim yeteneği üstüne düşmem gereken bir şey. Mesela matematik yönünü keşfettim. Ben bilmiyordum bu kadar olduğunu. Çünkü bazı çocukların hani bilmediğimiz yetenekleri çok var. Onu dışarı çıkaramıyor. Biz de bu şekilde bir öğrenebiliyoruz en azından çocuğumuzun yeteneğini… Yetenek konusunda bu kadar olduğunu bilmiyordum. PORTİ' nin de çok katkısı oldu.",* Pelin'in annesi: *"Mesela jimnastikte çok yetenekli. PORTİ'de vardı. Biz de daha fazla düşüyoruz üstüne. Salona yazdırdık."* Öğretmen ise *"Mesela Ege'nin ezber yeteneğini keşfetti ailesi. Aras'ın mesela matematiği çok iyi. Halası evde zihinden toplama çıkarma çalıştırmaya başladı."* ifadesiyle e-portfolyonun ailelerin çocuklarının yeteneklerini keşfetmede bir araç olduğunu desteklemiştir.

Ailelerin "ihtiyaçlarını belirleme" kategorisi (f=9) altındaki görüşleri e-portfolyoda yer alan ürünler veya ürün açıklamalarında yer alan önerilerden yola çıkarak çocuklarının gelişimini desteklemek için neler yapmaları gerektiğine ilişkin farkındalık kazanmalarına yöneliktir. Örneğin; Mete'nin annesi: *"Orada dil gelişimiyle ilgili Mete'ye yönelik ürünler vardı… Mete'yi biraz daha iyi çözdüm. Bakıyorum onu eğlendirmek gerekiyormuş. Onu seveceksin, zorla yapmıyor çünkü. Seveceksin ki yapsın. Çünkü biraz tanıdım aslında orada daha çok. Yorumlara, videolara baktıkça.",* İpek'in annesi: *"Mesela arkadaşlarına küsüp kenara oturması. Demek ki burada oynamak istemiyor diyorum. Niye oynamak istemiyor? Öğretmen zaten analizini yapıp altına açıklamasını yapıyor.",* Can'ın annesi: *"Özellikle açıklamalar ve öneriler benim çok ilgimi çekti. 'Can'a böyle yaparsanız böyle daha iyi olur onun için.' Bunlar benim için çok fikir açıcı oldu. Can için bunları yaparsanız materyallerle işte daha ilgisi alakası düzelir. 'Evet iyi fikir. Bunu yapmalıyım. Demek ki çocuğuma bunu yapmam lazım.' diyordum."* Öğretmen ise şu ifadesiyle ailelerin bu görüşünü desteklemiştir: *"Şimdi orada çok fazla ihtiyaçlarını yazmamaya çalışıyordum çocukların. Yazarken de şunu*

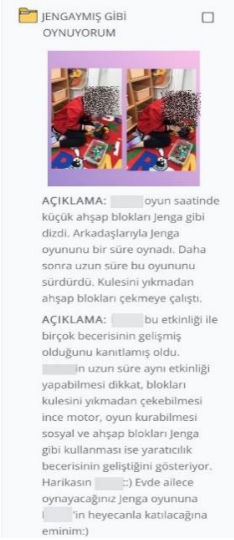
şunu yapıyor ama şunu şunu da öğrenmesi gerekiyor yazıyordum. Bu çok etkili oluyordu. Mesela Meriç 1-10 arasını çok güzel sayıyor 10-20 arasında karışıklık yaşıyordu. Açıklama kısmına yazıyordum hemen öneri şeklinde buna çalışmamız lazım diye. Bakıyordum aile ezberletmiş göndermiş. Ya da montunu giyiyor ayakkabısını annesi giydiriyor. Önerilerde yazıyordum. Bakıyordum çocuk kendi giymeye başlamış."

Ailelerin "gelişimini takip etme" kategorisi (f=9) altındaki görüşleri sıklıkla e-portfolyo aracılığıyla çocuklarındaki gelişimsel ilerlemeleri somut olarak görebilmelerine ilişkindir. *Örneğin;* Ömer'in annesi: ***"****Çocuğumun büyüdüğünü değiştiğini hissettim. İlkokula gönderdim. Öğretmene dedim 'Benim çocuğum yani biraz normal bir çocuk değil. El kasları gelişmemiş benim çocuğumun.' İşte bu PORTİ'de öğrenmiş görüyorum. El becerileri, motor gelişimi daha baskın. Motor gelişimini daha çok böyle kavramış gibi görüyorum. Önceden bu kadar yoktu. Hiç yoktu. Ama şimdi yok bakıyorum bir şeyler yapmaya çalışıyor. Baktım çocukta çok gelişmeler var.",* Burcu'nun annesi: *"Orada videolar olsun, fotoğraflar olsun ne yaptığını görüyorsun. Hani öğretmen olmadığımız halde diyorum çocuğum böyle böyle gelişiyor. İlk zamandan son videoya kadar ki farkı zaten gözle görülüyor.",* Bahar'ın annesi: *"Çocuğun gelişmesini takip ediyoruz. Gerçekten bunda ben daha çok iyi anladım. Hani önceden de belki gelişiyordu. Ben bunu göremiyordum. PORTİ'nin sayesinde ben bunu daha iyi öğrendim. Görüyorum yani gelişme oldu çocukta. Çocuğunuzu tanıma dedim ya hani. Bahar diğer çocuklar gibi değildi. Onu biraz geç anlama şeyi vardır. Doktoru üç yaşındayken bana bir defter verdi. Bunun harflerini hangi harfli anne babamı dedi ayımı öğrendi, elmayı mı öğrendi? O şekilde benden şey yapıyordum, yazıyordum. Onu ayda bir yapıyordum yani onu mesela iki ayda yapıyordum. Gerçekten bu PORTİ'nin sayesinde ben daha iyi anladım. Her gün bir şeyler öğreniyormuş ben bunun farkında değilmişim. Gördük."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmenin bu kategori altındaki görüşü ise daha çok öğrenme güçlüğü ve davranış bozukluğu yaşayan çocuklara ilişkin olarak şu şekildedir: *"Bunu özellikle öğrenme güçlüğü olan çocukların ailelerinde gördüm. Ya da eklediğim kontrol listelerinde. Mesela Bahar'ın annesi oradan gördü hangi kelimeleri öğrendiğini. İpek'te aynı şekilde nelere ağladığını, kaç kere ağladığını takip etti aile."*

Ailelerin "okulda yaptıklarından haberdar olma" kategorisi (f=8) altındaki görüşleri özellikle kendilerinin olmadığı ortamda çocuklarının nasıl davrandığına ilişkin merakları ve okulda hangi etkinlikleri yaptıklarına ilişkindir. Örneğin; İpek'in annesi*: "Bir de beni o kadar çok rahatlatıyordu hocam. Benim merak ettiğim şey mesela kızım sınıfta nasıl? Arkadaşlarıyla iletişimi nasıl? Arkadaşlarıyla olsun. Bunu an be an takip edebilmek… Çok*

iyi geldi.", Can'ın annesi: *"Acaba Can bensiz dışarıda nasıl? Köşeye sinip oturuyor mu? Böyle korkak korkak mı oturuyor? Ya da hani böyle çok mu yırtıcı ya da çok mu cesur, nasıl davrandığını hakikaten bu proje üzerinde gördüm. Özellikle mesela evde böyle de acaba dışarıda sıkılıp oturuyor mu? Ama öğretmen mesela açıklamasında yazmış. Hakikaten ben böyle çok merak ediyordum. Can bensiz dışarıda ne yapar? Ne kadar anlatsa bile ama resimler özellikle anekdotlar çok açıklayıcı oldu." ,* Pelin'in annesi: *"Çocuğumun okulda yaptığı etkinlikleri falan görebildim. Benim için çok güzel oldu. Merak ediyordum. 'Okulda nasıl işler yapıyorlar?' diye."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretme ise bu kategori altında daha çok yaptırdığı nitelikli etkinliklerin aileler tarafından farkına varılmasına ilişkin şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Hep sanat etkinliği verdiğimiz zaman 'Bu öğretmen başarılı öğretmen. Okulda bir şeyler yapıyor çocuk' diye anlıyor veli. Ama bazen sanat etkinliği vermiyoruz. Deney yapıyoruz. Sudoku, örüntü bunları yapıyoruz ama vermiyoruz veliye. Açıkçası bunları gördü veli."*

Ailelerin "ilgilerini keşfetme" kategorisi (f=7) altındaki görüşleri çocuklarının yapmaktan hoşlandığı ve sevdiği etkinlikler veya ilgi duyduğu alanlara ilişkindir. Örneğin; İpek'in annesi: *"Şöyle bir şey oldu. Bilime karşı ilgisi var. Bakıyorum bu da abisi gibi bilimle ilgileniyor. Bir de spor jimnastik falan o tarz şeyleri, dans etmeyi falan seviyor. Şarkı söylemeyi seviyor. Aslında sanatsal olarak daha yatkın sanki. Okulda mesela karaoke yapma cesareti göstermesi çok iyi yani. Yapamayabilirdi. İstemeyebilirdi. Çocuklar açıldılar.",* Cemre'nin annesi: *"İsteklerini, sevdiği şeyleri daha çok ortaya çıkardı. Artık daha çok biliyoruz Cemre'nin ne istediğini.",* Can'ın annesi: *"Mesela dünya, uzay, gezegenleri araştırılması çok hoşuma gitti. Yani meraklı olması. İlgisini mesela öğretmenle paylaşması bu benim çok hoşuma gitti böyle.",* Neslişah'ın annesi: *"Mesela deneylere yatkınmış. Bunu bilmiyordum Öğretmenin yazdığı yorumlar başta olmak üzere çocuğumun orada yaptığı deneyleri gördüm. Çocuk ilgili… Neslişah'ın deneye ilgisi var. Çünkü bayağı bir meyilli seviyor. Evde sürekli yapmak istiyor. Ben de yaptırıyorum evde.",* Burcu'nun annesi: *"Bir şey yapmıştı Jenga gibi. Yazılmıştı PORTİ'sine hani yatkınlığı var. Şu anda mesela dün aldık jengayı elimize hep birlikte oyun oynadık. PORTİ'den sonra aldık jengayı."* şeklinde görüş belirtmişlerdir. Öğretmen ise bu kategori altında yaşadığı deneyimi şu şekilde aktarmıştır: *"Aileler tabi görüyor orada çocuğum neleri seviyor, nasıl davranayım. Mesela Burcu'nun jengalara olan ilgisini yükledim. Aile hemen jenga almış çocuğa."* Şekil 40'ta Burcu'nun jenga oyununa olan ilgisine yönelik e-portfolyosuna konulan ürün örneği yer almaktadır.

Şekil 40. Ürün örneği 6

Ailelerin "duygularını tanıma" kategorisi (f=4) altındaki görüşleri ise çocuklarının bilmedikleri duygusal yönlerini e-portfolyo aracılığıyla öğrenmelerine ilişkindir. Örneğin, Egemen'in annesi: *"Egemen'i daha iyi tanıdığımızı düşünüyorum. Bazı şeyleri önceden biliyordum. Egemen fermuarını çekiyor, montunu giyiyor. Zaten çeken bir çocuk biliyorum. Ama duygularını tanıdım. Mesela Egemen'i arkadaşı yaralamıştı. Egemen normalde onu evde bir başkası yapsa karşılık verirdi. Hemen affeder ama yani normalde o çocuğun yanına koymazdı. Şaşırdım ama çok hoşuma gitti."*

4.2.5.2. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğun İhtiyaçlarını Karşılaması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada "çocuğun ihtiyaçlarını karşılama" alt teması altında e-portfolyonun ailelerin e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarının ihtiyaçlarını nasıl karşıladığına ilişkin aile ve öğretmen görüşleri yer almaktadır. Şekil 41'de bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 41. E-portfolyonun ailelerin çocuğun ihtiyaçlarını karşılaması üzerindeki yansımaları

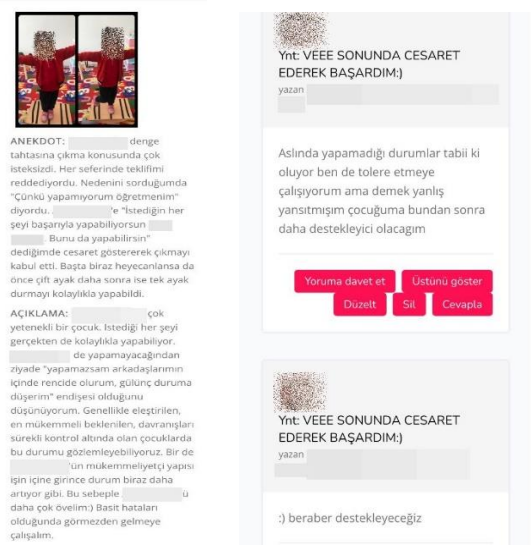
Şekil 41 incelendiğinde "çocuğun ihtiyaçlarını karşılama" alt teması altında ailelerin e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdikleri aileler ve öğretmen tarafından ortak olarak vurgulanmıştır. Bununla beraber aileler e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarının olumsuz davranışlarını değiştirdiklerini, yeteneklerini geliştirdiklerini ve çocuklarına daha dikkatli davrandıklarını; öğretmen ise ailelerin çocuklarının ürünlerine daha fazla değer verdiklerini ifade etmiştir.

Ailelerin "daha fazla vakit geçirme" kategorisi (f=9) altındaki görüşleri e-portfolyoda yer alan ürünler veya ürün açıklamalarından yola çıkarak çocuklarıyla daha fazla vakit geçirdiklerine yöneliktir. Örneğin; Gülşah'ın annesi: *"Gülşah'la daha çok ilgilenmeye itti. Yani hani en azından bir şey getirdiği zaman illa ki onunla oturup bir vakit geçiriyorum. O bile çok bir şey bizim için. Çünkü önceden de ilgileniyordum ama bu kadar değil.",* Neslişah'ın annesi: *"Açıklamalar çok hoşuma gitti. Böyle çocuğunuzu daha çok anlatıyor. Yani elinden tutayım bu çocuğun bak. Öğretmen de böyle diyor bana.",* Bahar'ın annesi: *"Özellikle ablaları var iki tane onlar böyle bir tanesi öğrenci oluyordu bir tanesi öğretmen. Çocuk odasında dolapların üstünü tahta yapmış resim çiziyorlardı. Mesela Bahar muzu öğrenmiş. Aynı şekilde öğretmenin yaptığı gibi biz de yapıyorduk. Yapıyoruz. Halen de devam ediyoruz.",* Aras'ın halası: *"Daha çok üstüne düşüyoruz çocuğun. Öz bakım olsun, motor olsun. 'Aras şunu öğren şöyle yap böyle yap, bak öğretmen şuna bakacak' gibisinden. Hani belki PORTİ olmasaydı bu kadar üstüne düşmeyecektik. Çocuğa bir şeyler öğretmek için kendimizi zorladık.",* Egemen'in annesi: *"Ben daha çok ilgilendim mesela etkinlik yaptırdım."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise bu konuda e-portfolyoda yer alan "ailem" bölümünü vurgulayarak görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *"Ailem" bölümü çok yararlı oldu. Aileler ister istemez daha fazla vakit geçirdiler çocuklarıyla."*

Ailelerin "yeteneklerini geliştirme" kategorisi (f=4) altında bildirdiği görüşleri e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocukların yeteneklerini fark ettikleri ve bu yeteneklerini geliştirmek için çaba gösterdiklerine ilişkindir. Örneğin; Ege'nin annesi: *"Bu konuda PORTİ'nin çok büyük bir katkısı oldu. En azından ben de oğlumun bilmediğim yönlerini bildiğim için ona yönelik etkinlik yaptırıyorum. Mesela matematiği daha çok çalışmaya başladık onunla. Bana bu katkısı oldu. Çok sevindim böyle bir yeteneği olduğu için.",* Burcu'nun annesi: *"Mesela mikrofonla şarkı söylemişti. Gezmeye gittik. Arkadaşında da mikrofon vardı. Aldı eline mikrofonu, bir şeyler söylemeye başladı. Elimizden geldiğince orada olanları yaptırmaya çalışıyordum."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Ailelerin "daha dikkatli davranma" kategorisi (f=5) altındaki görüşleri e-portfolyodaki ürünlerden ve ürün açıklamalarından yola çıkarak çocuklarına yönelik hatalı davranışlarını fark etmeleri ve bu davranışlarını düzeltmelerine yöneliktir. Örneğin; Can'ın annesi: *"Can küçükken çok nazik nazik hareketler yapardı. Ama biz onları çok ortaya çıkaramıyoruz. Ama öğretmenin bunların resimlerini çekip video şeklinde atması bizi de uyandırdı. Yani benim biraz daha gözümü açtı. Daha dikkatli bir anne olmaya başladım.",* İpek'in annesi: *"Bazen böyle aceleci davranıp işte kendisinin bir şey yapmasına hiç fırsat vermiyorduk. Çocuğun kendi yapmasına fırsat vermeden hop elinden alıyoruz. Çocuğa nasıl yaklaşacağımız konusunda bayağı fikir edindik."*, Meriç'in annesi: *"Gerçekten de mesela diyorum ki hızlı olsun diye ben giydireyim. Diyor ki "Hayır anne ben kendim giyebilirim, öğrendim artık. Ben büyümüşüm."*, Öykü'nün annesi: *"Kendimdeki eksikleri görebildim. Ben biraz mükemmeliyetçiyim, evhamlıyım. Çocuk yanlış yapınca istemeden böyle tepki veriyorum. Aslında öyle yapmak istemiyorum ama diyorum ki en iyisi olsun. Anne baba bu kadar bilgiliyken çocuk niye faydalanmasın diyorum kendi kendime ama olmuyor tabii. Oradaki yorumlardan böyle bir davranışlarımı değiştirdim. Mesela o gün 7'yi yanlış yapıyordu. Dedim eleştirmeyeyim, elinden tuttum, yaptırmaya çalıştım."* şeklinde görüş belirtmişlerdir.

Şekil 42'de Öykü'nün e-portfolyosuna bu duruma yönelik konulan ürün örneği ve aile ile öğretmenin ürün hakkında yaptıkları karşılıklı yorumlar yer almaktadır:

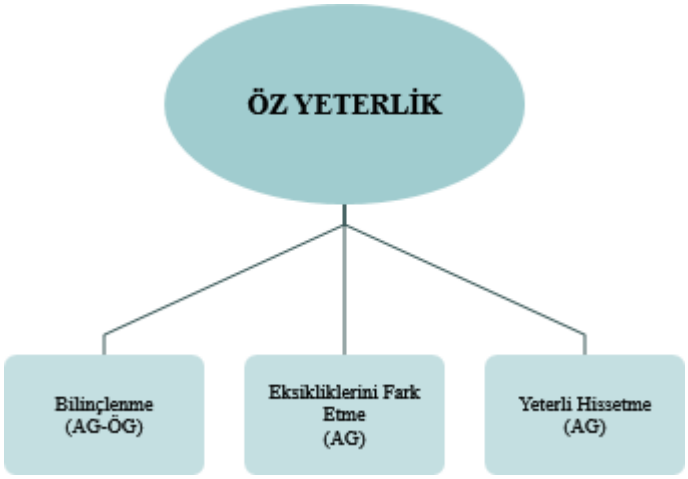
Şekil 42. Ürün örneği 7

Ailelerin "olumsuz davranışlarını değiştirme" kategorisi (f=3) altındaki görüşleri e-portfolyodaki ürünlerden ve ürün açıklamalarından yola çıkarak çocuklarının hatalı buldukları davranışlarını fark etmeleri ve bu davranışlarını düzeltmelerine yöneliktir. Örneğin; Pelin'in annesi: *"Hatasıyla da olsa görünüyordu. Normali de görünüyordu. Orada yanlış yaptıklarını, hatalarını düzeltebiliyorduk.",* Can'ın annesi*: "Mesela yorumlarda Can arada bir argo cümleler kullanıyor, sevimli olsa da gülmeyin diye yazmış öğretmen. Onu düzeltmeye çalışıyoruz. Babası diyor ki hayır biz gülmüyoruz. İşte bakıyor böyle hepimiz yüzüne. O çok kötü kelime diyoruz. Öylece azalttı."*

Öğretmen "ürünlerine değer verme" kategorisi altında e-portfolyo sayesinde çocuklar için önemli olan ancak ailelerin değer vermediği ürünlere yönelik ailelerin farkındalık geliştirdiğini şu sözlerle ifade etmiştir: *"Mesela önceden etkinlik veriyorduk çocuğun eline çöp gibi bakıyordu veli ona. Belki de çıkışta hemen çöpe atıyordu. Ama şimdi onu açıklamasıyla birlikte koyduğum zaman çocuk burada bu gelişimi sağladı, bunu öğrendi. 'Aaa!' diyor yani ufacık bir etkinlikte çocuğum ne kadar güzel gelişim göstermiş diyor."*

4.2.5.3. E-Portfolyonun Ailelerin Öz Yeterliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada "öz yeterlik" alt teması altında e-portfolyonun ailelerin öz yeterliğini nasıl etkilediğine ilişkin aile ve öğretmen görüşleri yer almaktadır. Şekil 43'te bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 43. E-portfolyonun ailelerin öz yeterliği üzerindeki yansımaları

Şekil 43 incelendiğinde "öz yeterlik" alt temasının "eksikliklerini fark etme", "bilinçlenme" ve "yeterli hissetme" kategorilerinden oluştuğu görülmektedir. Aileler e-portfolyo sayesinde ebeveynliklerine yönelik inançlarının arttığı, hatalarını düzelttikleri ve bilinçlendikleri için kendilerini daha yeterli hissettiklerine dair görüşlerde bulunmuşlardır.

Aileler "eksikliklerini fark etme" kategorisi (f=5) altında e-portfolyoda yer alan ürün açıklamaları aracılığıyla ebeveyn olarak hatalarını fark ettiklerini ve düzelttiklerini vurgulamışlardır. Örneğin; Meriç'in annesi: *"Yani zaten orada yorumlara bakınca gördüm. Ben fark ettim. Çok hatamız varmış yani yapmıyormuşuz. Eksikliklerimizi gördük. Yani daha da kendi kendime şunu söyledim. 'Bunlar varmış, bunu yanlış yapıyormuşum, bunu bilmiyormuşum.' Etkisi oldu."*, Öykü'nün annesi: *"Kendimi düzelttim tabii ki. Tepkilerimi düzelttim. Destekliyorum artık.",* Pınar'ın annesi: *"Önceden görüyordum mesela bazı anneler çocuklarına etkinlik falan yaptırıyor. Hevesleniyordum. Diyordum ben hiçbir şey yaptırmıyorum çocuğuma. PORTİ vesile oldu. Şimdi en azından bir şeyler yaptırınca içim rahatlıyor."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

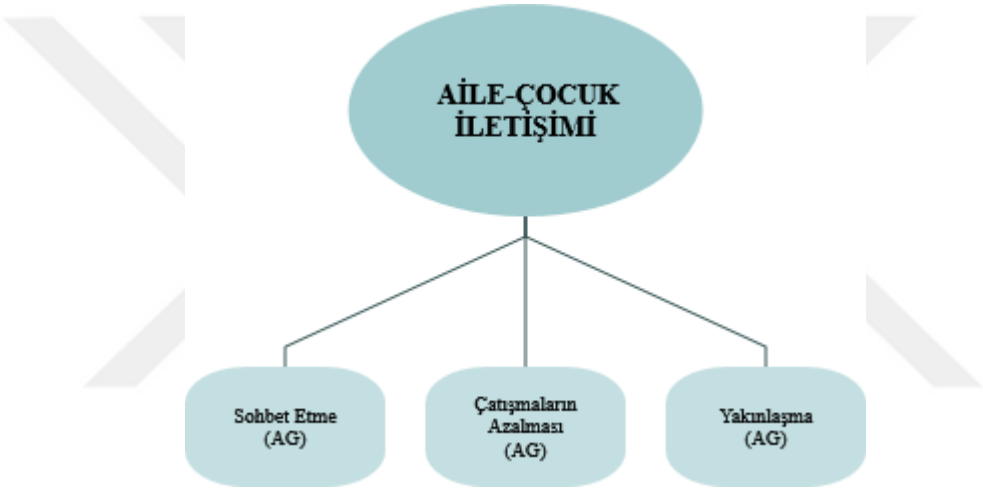
Aileler "yeterli hissetme" kategorisi (f=2) altında e-portfolyo aracılığıyla çocuklara daha fazla etkinlik yaptırdıklarını böylece kendilerini daha yeterli hissettiklerini şu şekilde vurgulamışlardır: Aras'ın halası: *"Aras'ı tanıdıkça etkinlikler yaptırdıkça kendimizi daha yeterli hissettik."*

Aileler "bilinçlenme" kategorisi (f=1) altında aileler e-portfolyoda yer alan ürün ve ürün açıklamaları aracılığıyla ebeveyn olarak hatalarını fark ettiklerini ve düzelttiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Ege'nin annesi: *"Özellikle fotoğraflar, onların altındaki notlar… Beni çok bilinçlendirdi."* Öğretmen ise şu ifadesiyle ailelerin görüşünü desteklemiştir:

"Bilişsel gelişimi tek tek inceledik, motor, sosyal ve duygusal. Güzel oldu veli de bilinçlendi açıkçası. Hani bilişselin, motorun ne demek olduğunu anladı. Son zamanlarda da zaten kendileri yorum yazdığında bilişsel gelişimini destekledi falan yazdılar."

4.2.5.4. E-Portfolyonun Aile-Çocuk İletişimi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada "aile-çocuk iletişimi" alt teması altında e-portfolyonun ailelerle çocuklarının iletişimine nasıl katkıda bulunduğuna yönelik ailelerin görüşleri bulunmaktadır. Şekil 44'te bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 44. E-portfolyonun aile çocuk iletişimi üzerindeki yansımaları

Şekil 44 incelendiğinde "aile-çocuk iletişimi" alt temasının "sohbet etme", "çatışmaların azalması" ve "yakınlaşma" kategorilerinden oluştuğu görülmektedir.

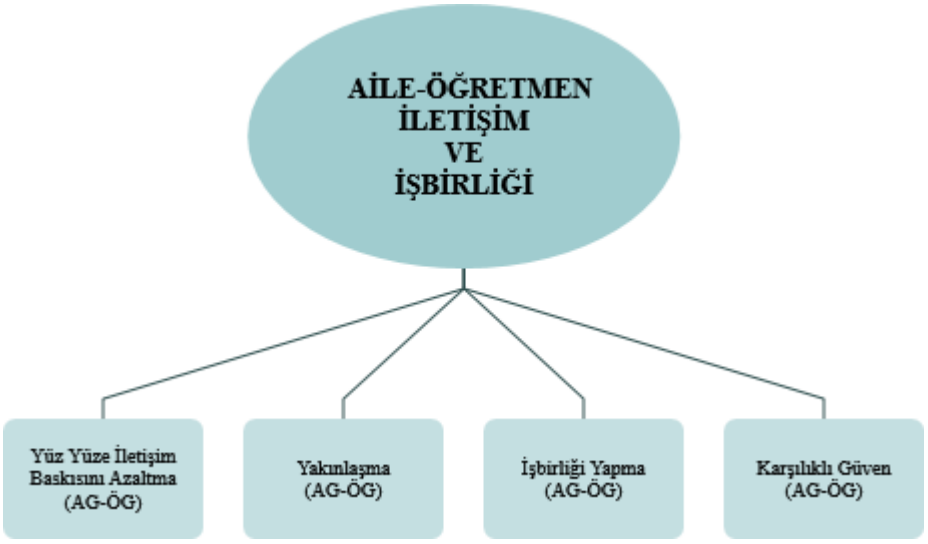
Aileler "sohbet etme" kategorisi (f=12) altında e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha çok sohbet ettiklerini, e-portfolyonun çocukla sohbet etmek için onlara vesile olduğunu sıklıkla vurgulamışlardır. Örneğin; Pınar'ın annesi: *"Daha çok sohbet ediyoruz. Aramız daha iyi oldu. Daha birbirimizi tanıdık. Konuşacak çok şeyimiz oldu."*, Cemre'nin annesi: *"Cemre normalde bize anlatmıyordu. Yani bizim için bir sohbet vesilesi oldu. Sürekli onun üzerinden bir şeyler söylüyor."*, Burcu'nun annesi: *"Sohbetimiz arttı. Çok yani sadece benimle de değil. Diğer aile bireyleri babaanne olsun, dede olsun, anneanne. Benim babam olsun."*, Neslişah'ın annesi: *"Çocuğumla olan muhabbetim arttı. PORTİ' den yola çıkarak sohbet ediyoruz onunla. Bak bugün böyle böyle oldu. Öğretmenin böyle söyledi. Arkadaşlarım böyle yapmış. Bu da çok hoşuma gidiyordu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Aileler "yakınlaşma" kategorisi (f=5) altındaki ifadelerinde çocuklarıyla olan yakınlaşmalarının özellikle e-portfolyonun çocuklarının davranışlarında meydana getirdiği olumlu katkılarının bir yansıması sonucu olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin; Mete'nin annesi: *"Mete'ye PORTİ'den sonra biraz daha yoğunlaştım. İlk zamanlar okula getirdiğim zaman beni öpmüyordu. Sonra baktım, öpüyor artık."* Ömer'in annesi: *"Büyüdüğünü fark ettim yani benimle iletişimi gayet güzel. Benim yüzüme bakmayan Ömer gelip gidip beni öpüyor 'Anne nasılsın? Anne hoş geldin' diyor. Ayakkabılarımı içeri alıyor. Kıyafetlerini katlayıp yerine koyuyor. Sözümü tutuyor. Gerçekten yani oğlumda böyle bir şey yoktu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Aileler "çatışmaların azalması" kategorisi (f=5) altındaki ifadelerinde çocuklarıyla çatışmalarının azalmasını özellikle e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının artan motivasyonları ile ilişkilendirmişlerdir. Örneğin; Meriç'in annesi: *"Böyle iletişiminizi, ilişkimizi geliştirdi. Çok çok fark etti. Bu yemek olsun bütün şeylerde bayağı Meriç'te çok sıkıntı çekiyordum. Yani ben kesinlikle yapmıyorum diyordu. Sürekli yapamıyorum deyip ağlıyordu. 'Büyüdün. Kendi başına yemen lazım diyordum.' Suyu bile benden istiyordu. Suyu masa boyu önceden yetişmezdi tezgâha ben verdim ama şimdi boy yetiştiği halde yine de almıyordu. Suyu vereceksin bana deyip ağlıyordu."*, Mete'nin annesi: *"Mete'ye bir şey yaptıramıyordum. Bu sefer bağırıp çağırıyordum ben de. PORTİ bize avantaj oldu. Biz çektikçe çocuğun yapma isteği arttı. Baktık daha çok yapmak istiyor. Mesela yaptıramıyorduk bazen dersleri. 'Mete hadi gel yapalım. Bak çekip atacağım' deyince hemen gelip yapıyordu."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

4.2.5.5. E-Portfolyonun Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "aile-öğretmen iletişim ve işbirliği" alt teması altında e-portfolyonun aileler ve öğretmen arasındaki ilişkilerine ve işbirliği yapma durumlarına yansımalarına ilişkin aile ve öğretmen görüşleri yer almaktadır. Şekil 45'te bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 45. E-portfolyonun aile-öğretmen iletişim ve işbirliği üzerindeki yansımaları

Şekil 45 incelendiğinde "aile-öğretmen iletişim ve işbirliği" alt temasının "yüz yüze iletişim baskısını azaltma", "yakınlaşma", "işbirliği yapma ve "karşılıklı güven" kategorilerinden oluştuğu görülmektedir.

Aileler "yüz yüze iletişim baskısını azaltma" kategorisi (f=9) altında e-portfolyoya yüklenen ürünler sayesinde öğretmene çok fazla soru sormalarına gerek kalmadığını, bu sebeple öğretmeni daha az rahatsız ettiklerini düşündüklerine yönelik ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin; Egemen'in annesi: *"Artık en azından hani öğretmenimizi çok böyle sıkmadan görebiliyorduk ne yaptıklarını.",* Tuğberk'in annesi: *"Benim çocuğum servisle gidip geliyor. Okul çıkışlarında hani sorma imkânım çok olmuyordu. Ne yaptığını bilmiyordum okulda. Tuğberk anlatmıyordu da. Telefonla da her zaman soramıyorsun.",* İpek'in annesi: *"Yani herhalde benim kalbimde bu vardı. Bir okula verdim ilk başta. İki gün gönderdim. Ben öğretmeniyle iletişime geçemiyorum. Benim derdim de budur yani. Belki öğretmenleri çok sıkıyorum ama içimin rahat etmesi için öğretmenle çok iletişimde olmam lazım. Bununla beraber öğretmene çok fazla bir şey sormaya da gerek kalmıyor.",* Ege'nin annesi: *"Yani biz hocam haftada bir sorabiliyoruz. Bazen öğretmeni gördüğümüzde sorabiliyoruz. Sorunlarımız olmadığı sürece onu sürekli rahatsız etmek istemiyoruz mesela. Ama şimdi mesela resimlerin altına öğretmen anekdot yazıyor. Okuyoruz. Yetiyor."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise şu ifadesiyle ailelerin görüşünü desteklemiştir: *"Çocuğumun durumu nasıl? Bugün nasıldı? Demelerine gerek kalmadan iletişimimizi PORTİ üzerinden sağladık. Görüşlerim yazıyordu zaten orada detaylı bir biçimde. Gerçekten de beni daraltmadılar."*

Aileler "yakınlaşma" kategorisi (f=7) altında e-portfolyonun öğretmenle yakınlaşmalarına vesile olduğunu, özellikle karşılıklı yazılan yorumların öğretmenle daha sıcak ilişkiler kurmayı sağladığını ifade etmişlerdir. Örneğin; Aras'ın halası: *"PORTİ'den sonra böyle öğretmenle daha çok konuşur olduk. Daha çok iletişim kuruyoruz. Yorumlar yazıyoruz.",* Can'ın annesi: *"Öğretmene acaba mesaj yazsam rahatsız olur mu? Burada PORTİ'nin onunla olan ilişkimde ne katkısı oldu? Diyeceksiniz. Mesela orada yorum atınca ben onun yorumuna cevap yazınca bir de onun yorumunu görünce 'Evet bak öğretmen rahatsız olmuyormuş. Yorum yazmış.' diyordum. Bu da bizi yakınlaştırdı. … Acaba işte yazsam zaten yorulmuş yazmayayım. Hani acaba sıkmış mı olurum? Diyordum. Ama PORTİ sayesinde işte bakıyordum ki o da bana yorum yazmış. Öğretmenin yorumları hoşuna gidiyordu. Hemen ben de cevap veriyordum."* şeklinde görüş bildirmişlerdi. Öğretmen ise e-portfolyo sayesinde çocukların ve ailelerin ev ortamındaki hallerine daha fazla tanık olmasının ve ailelerle benzer olarak karşılıklı yapılan yorumların ailelerle yakınlaşmasındaki önemini şu şekilde vurgulamıştır: *"Birebir yani özel hayatlarına girmiş gibi olduk açıkçası. Evde çocuk çamaşır katlıyor, atıyor mesela. Yatağını topluyor, atıyor. Babasıyla olan ilişkisini görüyorum… Birbirimize yorumlar yazıyoruz. Çok güzel bir şey oldu, çok hoş oldu."*

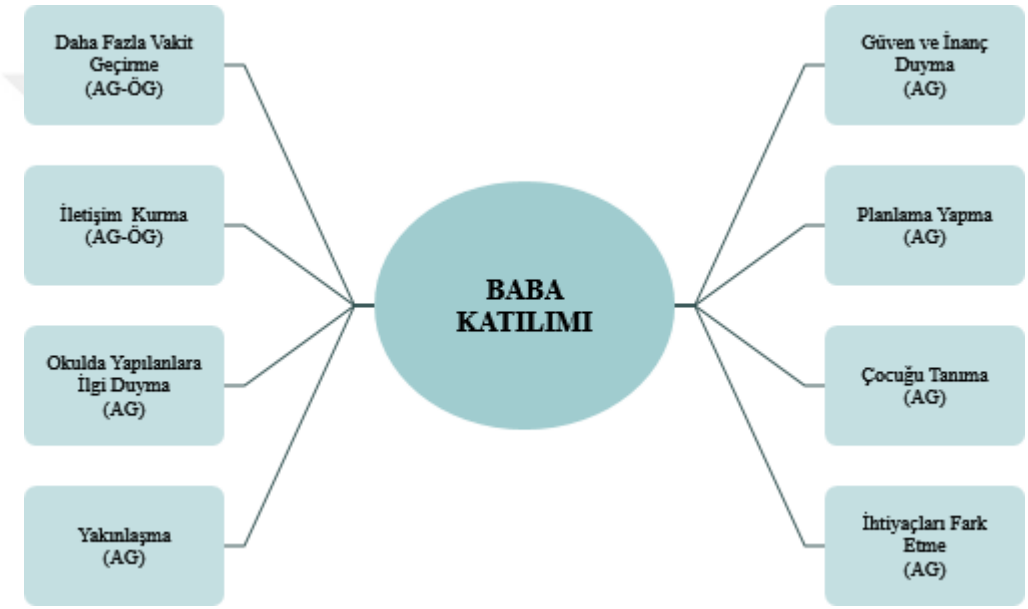
Aileler "işbirliği yapma" kategorisi (f=6) altında özellikle ürün açıklamalarını ve bu açıklamalarda yer alan önerilerin önemini şu şekilde vurgulamışlardır: Pınar'ın annesi: *"Açıklama kısmında öğretmen diyordu mesela Pınar'la şunları yapın. Pınar bunları seviyor. Elimizden geldiğince yapmaya çalışıyorduk.",* Meriç'in annesi: *"Mesela yazıyordu orada 'Meriç 20'ye kadar sayamıyor. Çalıştırın' diye mesela onu çalıştık. Şu anda sayabiliyor."* Öğretmen de benzer şekilde *"Orada yazdığım önerileri çok dikkate alıyorlardı. Mesela bu uygulamadan önce de şunları şunları yapın diyordum. Ama burada kanıtıyla yaptım önerimi. Daha etkili oldu bence."* ifadesiyle ailelerin bu görüşünü desteklemiştir.

Aileler "karşılıklı güven" kategorisi (f=2) altında öğretmenin e-portfolyo uygulamasındaki detaylı gözlemlerine ve çocuklarına olan ilgisine vurgu yaparak daha fazla güven duyduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin; Ege'nin annesi: *"Öğretmenin çocuğumu çok güzel, çok detaylı gözlemlediğini gördüm. Çok beğeniyoruz öğretmenimizi.",* Egemen'in annesi: *"Öğretmenimizi zaten seviyorduk. Daha da sevdik. Çocuğumuzu emanet ederken hiç gözümüz arkada kalmıyor."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise e-portfolyo aracılığıyla çocuklara olan ilgisini ve mesleki becerilerini ailelere gösterme fırsatı bulduğunu bu sebeple de ailelerle aralarında bir güven oluştuğunu şu şekilde ifade etmiştir: *"Hoşlarına gidiyor gerçekten ve velileri de tanıdım. Babaları tanıdım. Ürünlere yorum yaptım. Yani*

beni de tanıdılar. Yorum yazdığımı falan gördüler. Yani açıkçası böyle boş olmadığımızı birebir ispatladık gibi bir şey oldu yani… Yani bakıcı olmadığımızı anladılar."

4.2.5.6. E-Portfolyonun Baba Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "baba katılımı" alt teması altında e-portfolyonun baba katılımına yansımalarına ilişkin aile ve öğretmen görüşleri bulunmaktadır. Şekil 46'da bu alt temaya ait kategoriler yer almaktadır.

Şekil 46. E-portfolyonun baba katılımına yansımaları

Araştırmaya katılan f=19 aileden f=15'i e-portfolyo uygulamasının baba katılımını artıran bir araç olduğunu vurgulamışlardır. E-portfolyonun baba katılımını artıran bir araç olduğunu ifade eden ailelerin görüşleri "okulda yapılanlara ilgi duyma", "planlama yapma", "yakınlaşma", "güven ve inanç duyma", "çocuğu tanıma", "ihtiyaçları fark etme" kategorileri altında toplanmıştır. Ayrıca aileler ve öğretmen ortak olarak "daha fazla vakit geçirme" ve "iletişim kurma" kategorileri altında görüş bildirmişlerdir.

Aileler "daha fazla vakit geçirme" kategorisi (f=9) altında e-portfolyonun babaları çocuklarıyla daha fazla ilgilenmeye, daha fazla vakit geçirmeye ve çocuklarıyla beraber çeşitli etkinlikler yapmaya teşvik eden bir araç olduğunu vurgulamışlardır. Örneğin; Ömer'in annesi: *"Baba daha çok ilgileniyor onlarla. Baba daha çok PORTİ programına katılıyor. En çok babasına söylüyor 'fotoğrafımı çek' diye.",* Egemen'in annesi: *Babasına*

desem ki PORTİ yapılacak daha çok ilgilenmemiz lazım Egemen'le 'Tamam' diyor hemen. Babasına desem ki hikâye okunacak. Önceden öyle hikâye mikaye nerede? Babası yapmaz böyle şeyler. Ama bunun sayesinde oturdu hikâye okudu. Babasının ilgisi arttı. Zaten ilgili ama daha çok böyle şeyde hani öğretmenler görüyor olacak dediğimde daha çok çalıştı yani ya da bak haberin olsun PORTİ'sine atılacak. Etkinliği güzel yapın. Babasıyla daha güzel yapıyorlardı.", Pelin'in annesi: *"Babayla da değişik oldu. Mesela oyun oynaması vardı ama etkinlik yapması kitap okuması yoktu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de ailelerin bu görüşünü destekler nitelikte şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Belki de ilk defa oturup bir hikâye okudu babası çocuğa. İlk defa diyor mesela Pınar'ın annesi öyle demişti."*

Aileler "iletişim kurma" kategorisi (f=5) altında babaların e-portfolyo sayesinde çocuklarıyla daha fazla iletişim kurduklarını, e-portfolyonun babalarla çocukları arasında bir sohbet aracı olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir: Burcu'nun annesi: *"Babası dışarıda çalıştığı için hafta sonları geliyor sadece. Geldiğinde Babası soruyordu, Burcu gösteriyordu.",* Pınar'ın annesi: *"Yani PORTİ sayesinde çocukla daha fazla konuşmaya başladı. 'PORTİ'ne yeni bir şey yüklendi mi? Getir bakalım' diyordu bazen. Normalde konuşacak pek bir şeyleri yoktu. Seviyordu o kadar."* Öğretmen ise şu ifadesiyle aileleri desteklemiştir: *"Mesela ev etkinliği veriyordum, yapıp atıyorlardı… Yani çocukla baba arasındaki iletişim fazlalaştı."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Aileler "okulda yapılanlara ilgi duyma" kategorisi (f=10) altında babaların e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının okulda yaptığı etkinliklere, çocuklarının ürün ve yorumlarına ilgi duymaya başladıklarını şu şekilde ifade etmişledir: İpek'in annesi: *"Eşimi çok hoşuma gitti. Çok beğendi. Mesela o normalde elinde çok telefonu tutup bakamaz. Sıkılır. Bakıyorum alıyor eline keyifli keyifli bakıyor İpek'in ürünlerini inceliyor, yorumlarını falan okuyor.",* Burcu'nun annesi: *"Böyle hoşuna gidiyordu. Oyunlar oynadığımız zaman. Hani görmüşsünüzdür belki. Gözlerinin içi gülüyordu. Babası çok ilgiliydi. Gelince bir direkt hemen açıp okulda yaptıklarına bakıyordu."*

Aileler "yakınlaşma" kategorisi (f=4) altında e-portfolyonun babalarla çocukların yakınlaşmasına vesile olan bir araç olduğuna ilişkin ifadelerde bulunmuşlardır. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Babası çok ilgiliydi. Ailecek videolarına çok gülüyorduk. Özellikle kendi çektirip attırdıklarına. Hoş oluyordu aralarında bir sıcaklık oluşuyordu.",* Pınar'ın annesi: *"Babasına karşı çok çekingendir normalde. Ama bakıyorum bu PORTİ'de etkinlik falan yaptılar o eski çekingenliği azaldı gibi."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aileler "güven ve inanç duyma" kategorisi (f=3) altında babaların e-portfolyoda çocuklarının yeteneklerini ve başarılarını gördükçe çocuklarına yönelik güven ve inançlarının arttığını ifade etmişlerdir. Örneğin; Gülşah'ın annesi: *"Mesela babayla inceliyoruz. Baba burada olmadığı zaman WhatsApp'tan atıyorum ona. Diyor ki 'Benim kızım böyle şeyler yapabiliyor muymuş? Bak benim kızım neler yapıyormuş neler öğrenmiş neler biliyor.' ",* Meriç'in annesi: *"Çok çok seviniyordu, öpüyordu. 'Ne güzel şeyler yapmışsın oğlum' diyordu.",* Ege'nin annesi: "*... Babası bakıp 'Aferin oğlum' diyordu. Ege'yi teşvik ediyordu, gururlandırıyordu. O da hoşuna gidiyordu Ege'nin."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aileler "planlama yapma" kategorisinde (f=2) altında babaların e-portfolyo aracılığıyla özellikle çocuklarının ihtiyaçlarını fark ettikleri, anneyle işbirliği yaparak ihtiyaca yönelik çözüm önerileri getirmeye çalıştıklarını vurgulamışlardır. Örneğin; Bahar'ın annesi: *"Babası diyordu ki 'Bak! Çocukla ilgilenince nasıl gelişiyor. Evde aynılarını biz de yaptıralım'.",* Tuğberk'in annesi: *"Hatta eşime de söyledim 'Öğretmen diyor el becerisi çok iyi. Daha çok yaptırmamız lazım.' Daha güzel yapması için televizyonu kapatıp daha çok birlikte etkinlik yapmaya çalıştık çaba sarf ettik."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Aileler "çocuğu tanıma" kategorisi (f=2) altında babaların e-portfolyodaki ürünler ve açıklamalarının babaların çocuklarını daha yakından tanımalarını sağladığını ifade etmişlerdir. Örneğin, Hamza'nın annesi: *"Hiç bilmediği farkına bile varmadığı yönlerini keşfetmiş oldu… O açıklamaları okuyarak fotoğraflardan yola çıkarak çocuğu biraz daha tanıma şansı bulmuş oldu. Çünkü sürekli dışarıda olduğu için tanıma fırsatı olmuyordu babasının. Bilmediği görmediği birçok yanını görmüş oldu babası."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Ailelerin "ihtiyaçlarını fark etme" kategorisi (f=1) altındaki ifadeleri babaların e-portfolyodaki ürün ve açıklamalarından yola çıkarak çocuklarının ihtiyaçlarını, geliştirilmesi gereken yönlerini fark etmelerine ilişkindir. Örneğin, Tuğberk'in annesi *"Niye çocuğum sessiz. Eşime de söyledim bunun çarelerini bulmam lazım. Hani böyle olmasın. Hakkını savunsun, haksızlık yapana sessiz olmasın. Yani böyle ileri getirmek için eşimle çaba sarf ettik daha iyi görüyorum. Kesinlikle farkı oldu yani."* ifadesiyle bu kategori altında görüşlerini ifade etmiştir.

4.3. E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Bulgular ve Yorum

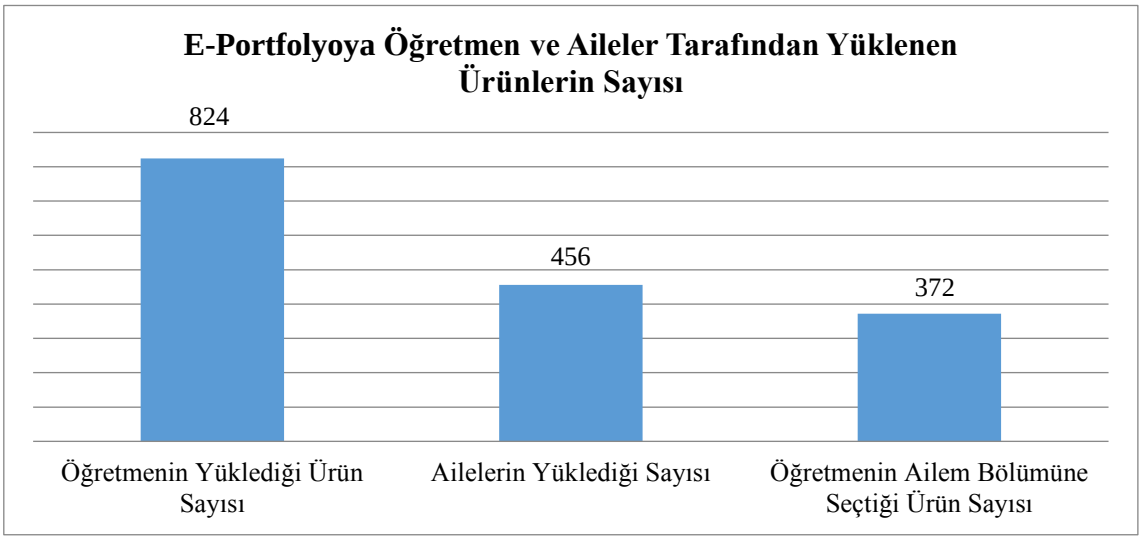
Araştırmanın "E-portfolyonun içeriği nasıldır?" sorusuna cevap vermek için e-portfolyo uygulamasının dokümanları kullanılarak şu alt sorulara cevap aranmıştır:

- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı, türü ve farklı bölümlere göre dağılımı nasıldır?
- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlere yapılan yorum sayısı nasıldır?
- E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürün açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular nasıldır?
- E-portfolyoya yüklenen ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu nasıldır?

4.3.1. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Sayısı, Türü ve Farklı Bölümlere Göre Dağılımına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı, türü ve farklı bölümlere göre dağılımı nasıldır?" sorusuna cevap verebilmek için e-portfolyo uygulamasının içeriğindeki dokümanlar incelenmiş ve analiz edilmiştir.

E-portfolyo uygulamasına öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısını belirlemek üzere e-portfolyo uygulamasının içeriğindeki dokümanlar analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 47'de gösterilmiştir.

Şekil 47. E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı

Şekil 47 incelendiğinde öğretmenin "ailem" bölümü hariç e-portfolyoya toplam f=824 ürün eklediği görülmektedir. Aileler ise e-portfolyoda kendilerinin aktif yükleme yapabildikleri bölüme toplam f=456 ürün yükledikleri, bu ürünler içerisinden öğretmenin toplam f=372 ürünü seçtiği ve e-portfolyonun "ailem" bölümünde görünür hale getirdiği belirlenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" gibi farklı bölümlerine her bir çocuk için yüklenen ürün sayısı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonucu Tablo 9'da gösterilmiştir.

Tablo 9

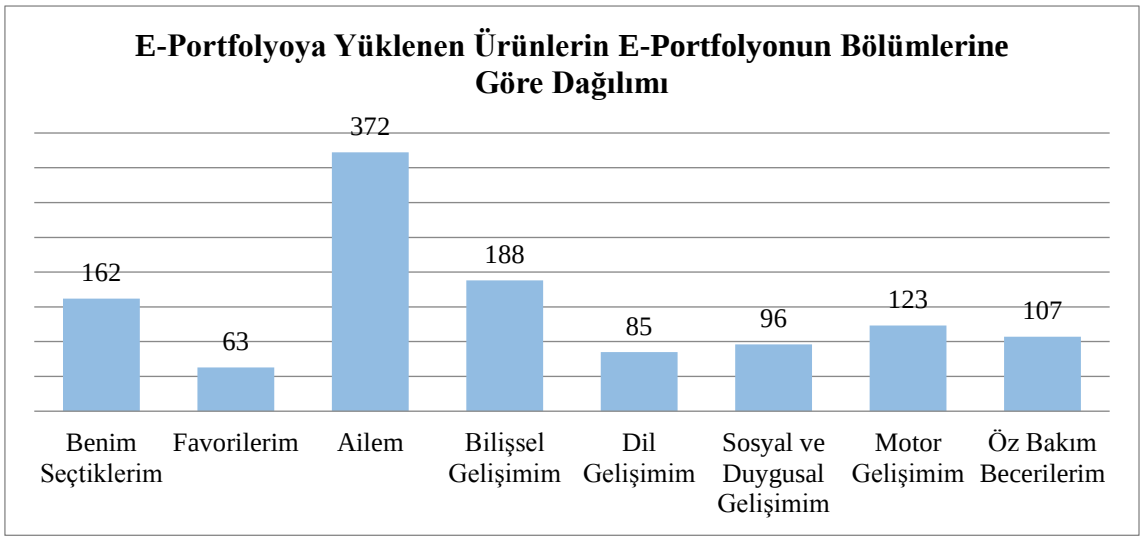
E-Portfolyo Uygulamasının Farklı Bölümlerine Yüklenen Ürünlerin Her Bir Çocuğa Göre Dağılımı

	Benim Seçtiklerim	Favorilerim Kategori/Ürün	Ailem Kategori/Ürün	Bilişsel Gelişimim	Dil Gelişimim	Sosyal ve Duygusal Gelişimim	Motor Gelişimim	Öz Bakım Becerilerim	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	8	2/2	2/3	6	4	5	9	8	45
Egemen	12	2/2	5/10	9	4	7	5	7	56
Can	8	2/4	5/20	8	4	5	6	4	59
Öykü	10	3/3	7/45	10	6	6	7	4	91
Pelin	10	2/2	7/42	9	7	3	10	6	89
Burcu	13	2/2	4/9	10	4	4	5	2	49
Bahar	6	2/2	6/10	8	10	5	6	8	55
Cemre	10	4/6	5/11	13	4	6	8	6	64
Gülşah	5	3/3	5/11	10	2	2	5	5	43
Hamza	4	3/4	2/7	10	3	2	6	4	40
Meriç	8	4/6	4/23	13	4	8	5	6	73
Pınar	10	3/4	5/13	9	4	5	5	6	56
Tuğberk	9	3/3	3/10	8	3	4	7	4	48
Mete	6	2/2	6/13	9	3	4	5	6	48
Aras	11	2/2	3/13	13	5	4	6	5	59
Neslişah	13	4/5	7/50	8	7	7	9	8	107
İpek	7	4/4	8/35	15	2	11	8	7	89
Ömer	4	2/2	5/9	7	4	6	4	5	41
Ege	8	3/5	6/38	13	5	2	7	6	84
Toplam	162	63	372	188	85	96	123	107	1196

Tablo 9 incelendiğinde e-portfolyo'nun "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" bölümlerine her bir çocuk için değişen sayılarda

ürün yüklediği görülmüştür. Öğretmen e-portfolyonun "Benim Seçtiklerim" bölümüne her bir çocuk için en az f=4, en fazla f=13 ürün yüklemiştir. "Favorilerim" ve "Ailem" bölümleri farklı öğretmen tarafından kategorilerden oluşturulmuştur. "Favorilerim" bölümünde her bir çocuk için en az f=2, en fazla f=4 kategori oluşturulmuş ve bu kategoriler içerisine en az f=2, en fazla f=6 ürün eklenmiştir. "Ailem" bölümü öğretmenin ailelerin yüklediği ürünler içerisinden uygun olanları seçtiği ve ilgili kategoriye yüklediği bölümdür. Bu bölümdeki ürün ve kategori sayıları ailelerin yüklediği ürün sayısı ve türüne göre farklılık göstermiştir. Bu bölümde her bir çocuk için en az f= 2 kategori ve f=2 ürün, en fazla f=8 kategori ve f=50 ürün yüklenmiştir. Öğretmen e-portfolyonun "Bilişsel Gelişimim" bölümüne her bir çocuk için en az f=6, en fazla f=15; "Dil Gelişimim" bölümüne en az f=2, en fazla f=10; "Sosyal ve Duygusal Gelişimim" bölümüne en az f=2, en fazla f=11; "Motor Gelişimim" bölümüne en az f=4, en fazla f=10 ve "Öz Bakım Becerilerim" bölümüne en az f=2, en fazla f=8 ürün yüklemiştir. Bununla beraber öğretmenin her bir çocuk için toplamda en az f=40, en fazla ise f=107 ürün yüklediği belirlenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" gibi farklı bölümlerine yüklenen toplam ürün sayısı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere dayalı olarak analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 48'de gösterilmiştir.

Şekil 48. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin e-portfolyonun bölümlerine göre dağılımı

Şekil 48 incelendiğinde e-portfolyonun "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor

Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" bölümlerine değişen sayılarda ürün yüklendiği görülmüştür. E-portfolyonun "Ailem" bölümüne f=372, "Bilişsel Gelişimim" bölümüne f=188, "Benim Seçtiklerim" bölümüne f=162, "Motor Gelişimim" bölümüne f=123, "Öz Bakım Becerilerim" bölümüne f=107, "Sosyal ve Duygusal Gelişimim" bölümüne f=96, "Dil Gelişimim" bölümüne f=85 ve "Favorilerim" bölümüne f=63 ürün yüklenmiştir.

E-portfolyo uygulamasına yüklenen "Çalışma Örneği-Açıklama", "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Fotoğraf-Açıklama", "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Ses Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" ve "Kontrol Listesi" gibi ürün türlerinin e-portfolyonun "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" gibi farklı bölümlerine göre dağılımı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere dayalı olarak analiz edilmiş ve analiz sonucu Tablo 10'da gösterilmiştir.

Tablo 10

E-Portfolyo Uygulamasına Yüklenen Ürün Türlerinin E-Portfolyonun Bölümlerine Göre Dağılımı

	Çalışma Örneği-Açıklama	Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama	Fotoğraf-Açıklama	Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama	Video Kaydı - Açıklama	Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama	Ses Kaydı-Anekdot Kaydı -Açıklama	Kontrol Listesi	Toplam
Benim Seçtiklerim	155	1	4	-	2	-	-	-	162
Favorilerim	23	-	31	-	9	-	-	-	63
Ailem	167	-	141	-	64	-	-	-	372
Bilişsel Gelişimim	56	44	34	46	1	7	-	-	188
Dil Gelişimim	2	8	8	16	33	15	2	1	85
Sosyal ve Duygusal Gelişimim	13	-	40	38	3	1	-	1	96
Motor Gelişimim	31	38	43	7	-	4	-	-	123
Öz Bakım Becerilerim	-	-	89	14	1	3	-	-	107
Toplam	447	91	390	121	113	30	2	2	1196

Tablo 10 incelendiğinde e-portfolyo uygulamasına "Benim Seçtiklerim" bölümüne sırasıyla en fazla "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=155) , "Fotoğraf-Açıklama" (f=4), "Video Kaydı-Açıklama" (f=2), "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=1) olmak üzere toplam f=162 ürün yüklediği görülmüştür.

E-portfolyo uygulamasının "Favorilerim" bölümüne sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama" (f=31), "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=23) ve "Video Kaydı-Açıklama" (f=9) olmak üzere toplam f=63 ürün yüklediği belirlenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının "Ailem" bölümüne sırasıyla en fazla "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=167), "Fotoğraf -Açıklama" (f=141) ve "Video Kaydı-Açıklama" (f=64) toplam f=372 ürün yüklediği görülmüştür.

E-portfolyo uygulamasının "Bilişsel Gelişimim" bölümüne sırasıyla en fazla "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=56), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=46) "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=44), "Fotoğraf-Açıklama" (f=34), "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=7), "Video Kaydı-Açıklama" (f=1) olmak üzere toplam f=188 ürün yüklediği belirlenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının "Dil Gelişimim" bölümüne sırasıyla en fazla "Video Kaydı - Açıklama" (f=33), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=16), "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=15), "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=8), "Fotoğraf-Açıklama" (f=8), "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=2),"Ses Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=2) ve "Kontrol Listesi" (f=1) olmak üzere toplam f=85 ürün yüklendiği görülmüştür.

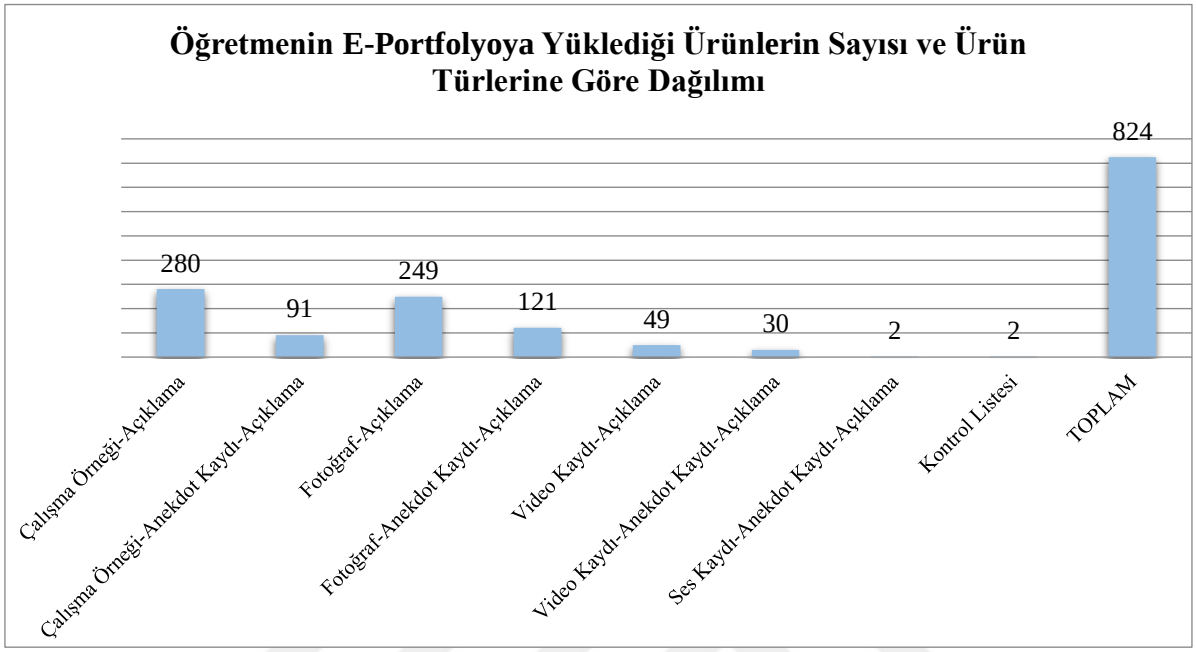
E-portfolyo uygulamasının "Sosyal ve Duygusal Gelişimim" bölümüne sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama" (f=40), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=38), "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=13), "Video Kaydı-Açıklama" (f=3), "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=1) ve "Kontrol Listesi" (f=1) olmak üzere toplam f=96 ürün yüklediği belirlenmiştir.

E-portfolyo uygulamasının "Motor Gelişimim" bölümüne sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama" (f=43), "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=38), "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=31), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=7) ve "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=4) olmak üzere toplam f=123 ürün yüklendiği görülmüştür.

E-portfolyo uygulamasının "Öz Bakım Becerilerim" bölümüne ise sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama" (f=89), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=14), "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=3), "Video Kaydı-Açıklama" (f=1) olmak üzere toplam f=107 ürün yüklediği belirlenmiştir.

Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına yüklediği "Çalışma Örneği-Açıklama", "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Fotoğraf-Açıklama", "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Ses

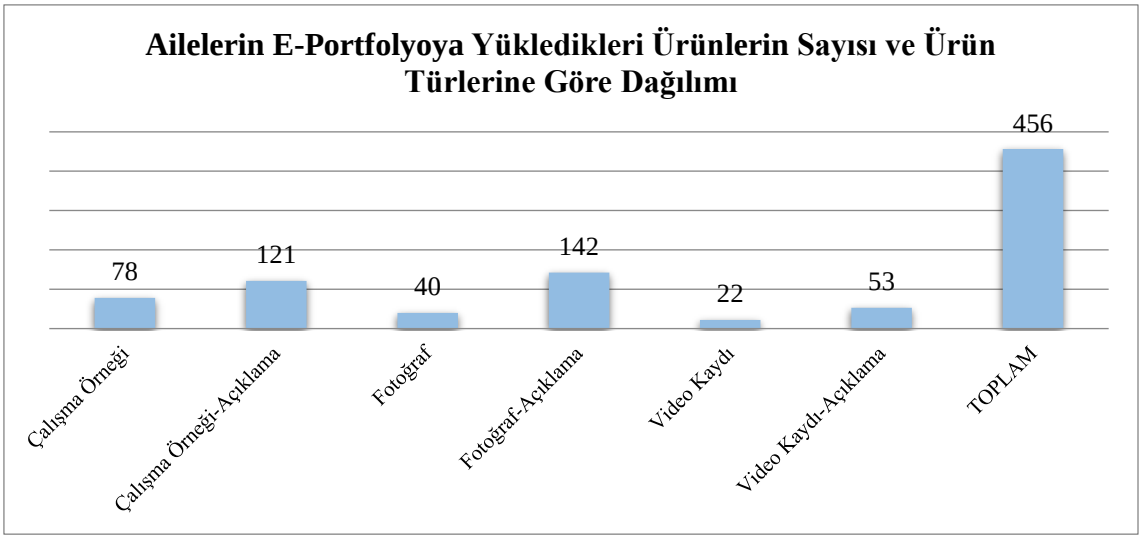
Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" ve "Kontrol Listesi" gibi ürünlerin sayısını belirlemek üzere e-portfolyo uygulamasındaki dokümanlar analiz edilmiş ve analiz sonuçlarına Şekil 49'da yer verilmiştir.

Şekil 49. Öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlerin sayısı ve ürün türlerine göre dağılımı

Şekil 49 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyo uygulamasına sırasıyla en fazla "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=280), "Fotoğraf-Açıklama" (f=249), "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=121), "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=91), "Video Kaydı-Açıklama" (f=49), "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=30), "Ses Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" (f=2) ve "Kontrol Listesi" (f=2) olmak üzere toplam f=824 ürün yüklediği görülmektedir.

Ailelerin e-portfolyo uygulamasına yüklediği "Çalışma Örneği", "Çalışma Örneği-Açıklama", "Fotoğraf", "Fotoğraf-Açıklama", "Video Kaydı", "Video Kaydı-Açıklama" gibi ürünlerin sayısını belirlemek üzere e-portfolyo uygulamasındaki dokümanlar analiz edilmiş ve analiz sonuçlarına Şekil 50'de yer verilmiştir.

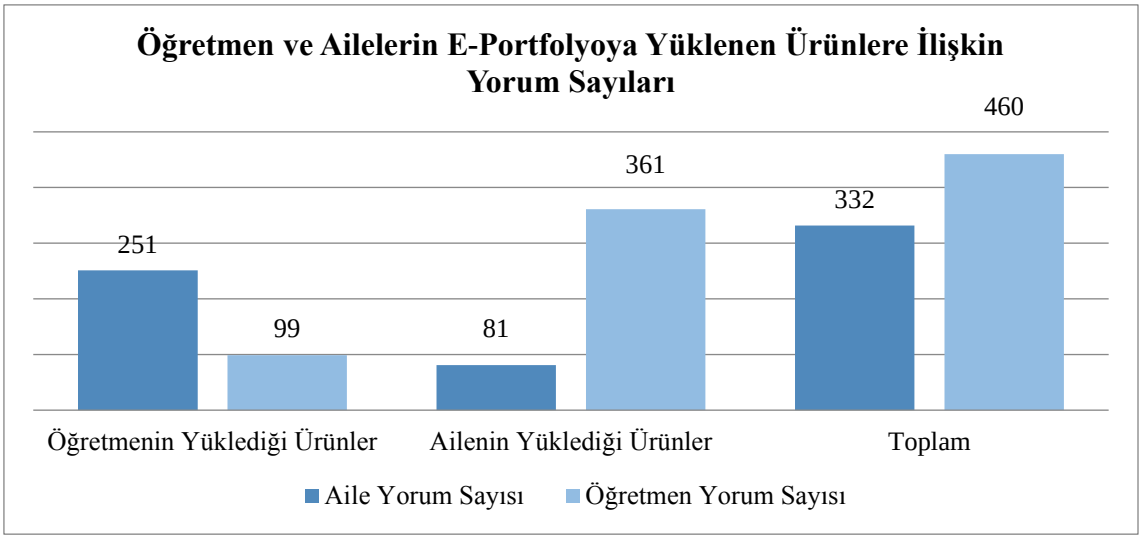

Şekil 50. Ailelerin e-portfolyoya yükledikleri ürünlerin sayısı ve ürün türlerine göre dağılımı

Şekil 50 incelendiğinde ailelerin e-portfolyo uygulamasında kendilerinin aktif yükleme yapabildikleri bölüme sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama" (f=142), "Çalışma Örneği-Açıklama" (f=121), "Çalışma Örneği" (f=78), "Video Kaydı-Açıklama" (f=53), "Fotoğraf" (f=40) ve "Video Kaydı" (f=22) olmak üzere toplam f=456 ürün yükledikleri bulgusuna ulaşılmıştır.

4.3.2. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlere Yapılan Yorum Sayısına İlişkin Bulgular ve Yorum

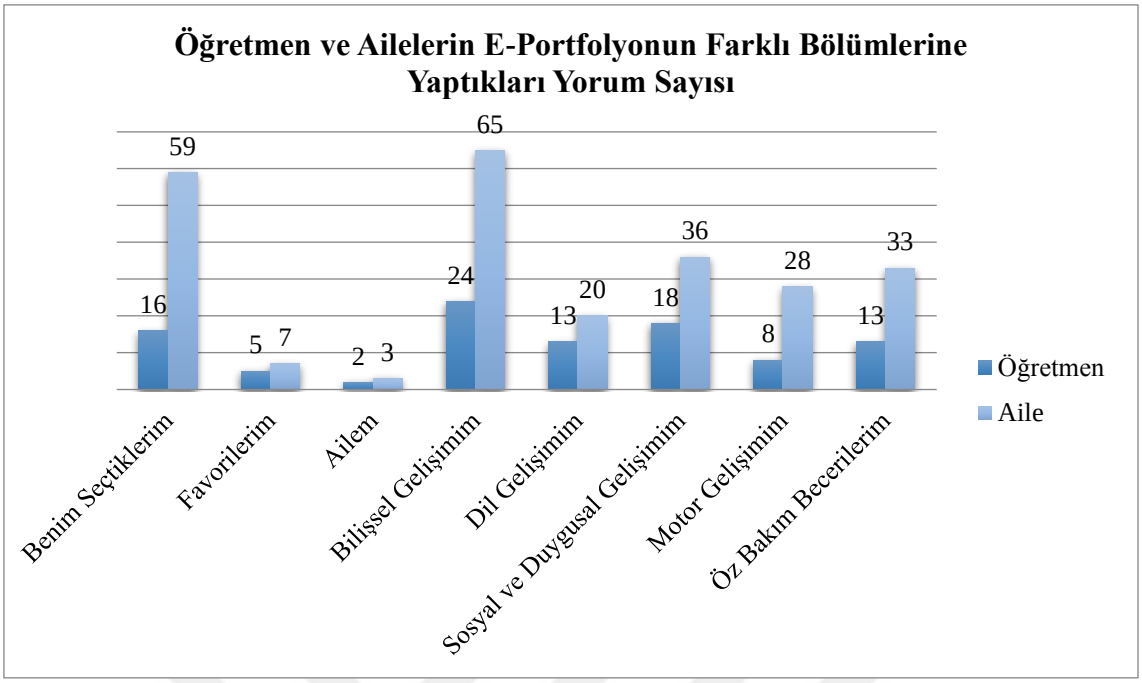
Araştırmanın "E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlere yapılan yorum sayısı nasıldır?" sorusuna cevap verebilmek için e-portfolyo uygulamasının içeriğindeki dokümanlar incelenmiş, analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 51'de gösterilmiştir.

Şekil 51. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya yüklenen ürünlere ilişkin yorum sayıları

Şekil 51 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlere ailelerin f=251, öğretmenlerin f=99; ailelerin e-portfolyoya yüklediği ürünlere ise öğretmen f=361, aileler f=81 yorum yaptığı görülmektedir. Ayrıca e-portfolyoya yüklenen tüm ürünler için toplam olarak ailelerin f=332, öğretmenin ise f=460 yorum yaptığı bulgusuna ulaşılmıştır.

E-portfolyo uygulamasının "Benim Seçtiklerim", "Favorilerim", "Ailem", "Bilişsel Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Motor Gelişimim" ve "Öz Bakım Becerilerim" gibi farklı bölümlerine yüklenen ürünlere yönelik öğretmenin ve ailelerin yaptıkları yorum sayısı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere dayalı olarak analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 52'de gösterilmiştir.

Şekil 52. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyonun farklı bölümlerine yaptıkları yorum sayıları

Şekil 52 incelendiğinde öğretmenlerin sırasıyla en fazla e-portfolyonun "Bilişsel Gelişimim" (f=24), "Sosyal ve Duygusal Gelişimim" (f=18), "Benim Seçtiklerim" (f=16), "Dil Gelişim" (f=13), "Öz Bakım Becerilerim" (f=13), "Motor Gelişimim" (f=8), "Favorilerim" (f=5) ve "Ailem" (f=2) bölümlerine yorum yaptığı görülmüştür. Aileler ise sırasıyla en fazla "Bilişsel Gelişimim" (f=65), "Benim Seçtiklerim" (f=59), "Sosyal ve Duygusal Gelişimim" (f=36), "Öz Bakım Becerilerim" (f=33), "Motor Gelişimim" (f=28), "Dil Gelişimim" (f=20), "Favorilerim" (f=7) ve "Ailem" (f=3) bölümlerine yorum yapmışlardır.

4.3.3. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Açıklama ve Yorumlarındaki Gelişimsel Vurgulara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyoya öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürün açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular nasıldır?" sorusuna cevap verebilmek için e-portfolyo uygulamasının içeriğindeki dokümanlar incelenmiş ve analiz edilmiştir.

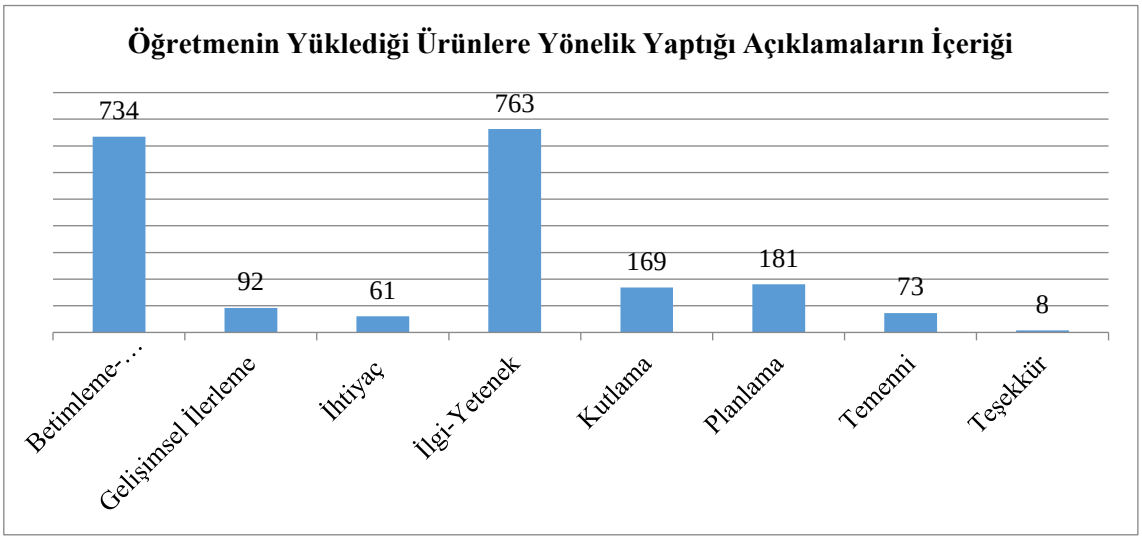
E-portfolyo uygulamasına öğretmen tarafından yüklenen ürünlerin açıklamaları ve yorumlarında yer alan gelişimsel vurguları belirlemek üzere e-portfolyo uygulamasına yüklenen ürünlerin açıklama ve yorumları analiz edilerek sonuçları Şekil 53'te gösterilmiştir.

Şekil 53. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular

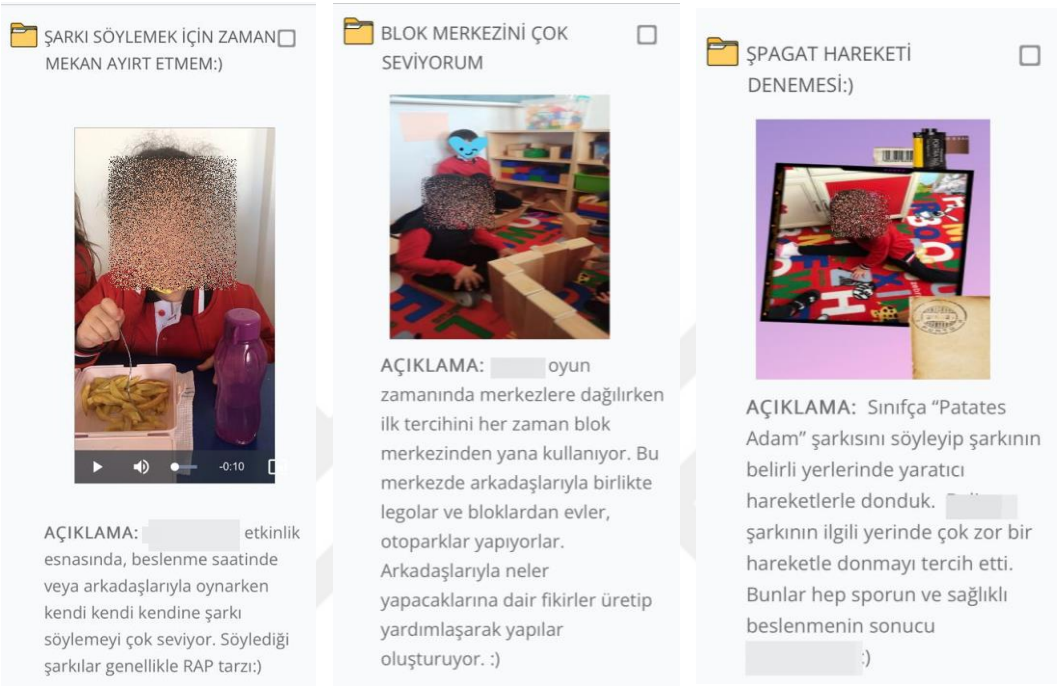
Şekil 53 incelendiğinde e-portfolyo uygulamasına yüklenen ürünlerin açıklama, aileler ve öğretmen tarafından yapılan yorumlarında çeşitli gelişimsel vurguların olduğu görülmektedir. Bu gelişimsel vurgular "betimleme-detaylandırma", "gelişimsel ilerleme", "ihtiyaç", "ilgi-yetenek", "kutlama", "planlama", "temenni" ve "teşekkür" alt temaları altında toplanmıştır.

E-portfolyo uygulamasına öğretmen tarafından yüklenen ürünlere yönelik öğretmenin yaptığı açıklamaların içeriğine ilişkin bulgulara Şekil 54'te yer verilmiştir.

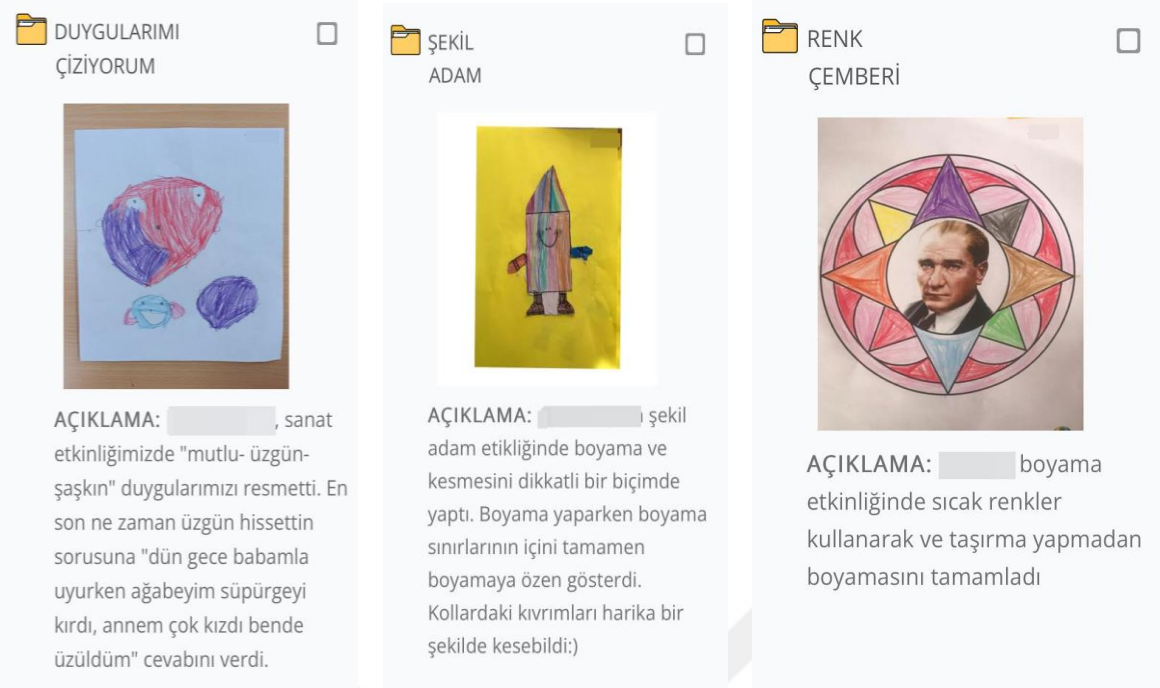
Şekil 54. Öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik yaptığı açıklamaların içeriği

Şekil 54 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlere yönelik yaptığı açıklamaların içeriğinin çeşitli gelişimsel vurgulardan oluştuğu görülmüştür. Ürünlerin açıklamaları incelendiğinde öğretmenin en fazla çocukların "ilgi ve yetenek" alt temasına ilişkin (f=763) vurgu yaptığı belirlenmiştir. Şekil 55'te bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

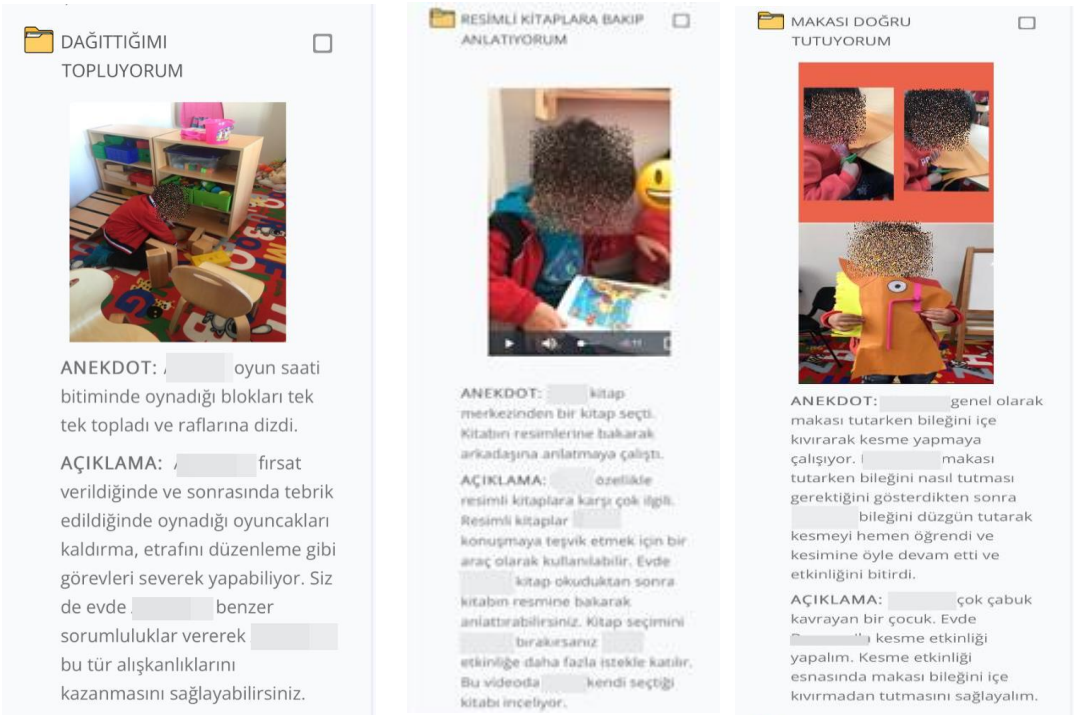
Şekil 55. İlgi ve yetenek alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin e-portfolyodaki ürünü, ürünün hazırlanma sürecini, davranışı veya olayı daha fazla detaylandırdığı açıklamaları "betimleme-detaylandırma" alt teması (f=734) altında ele alınmıştır. Şekil 56'da bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

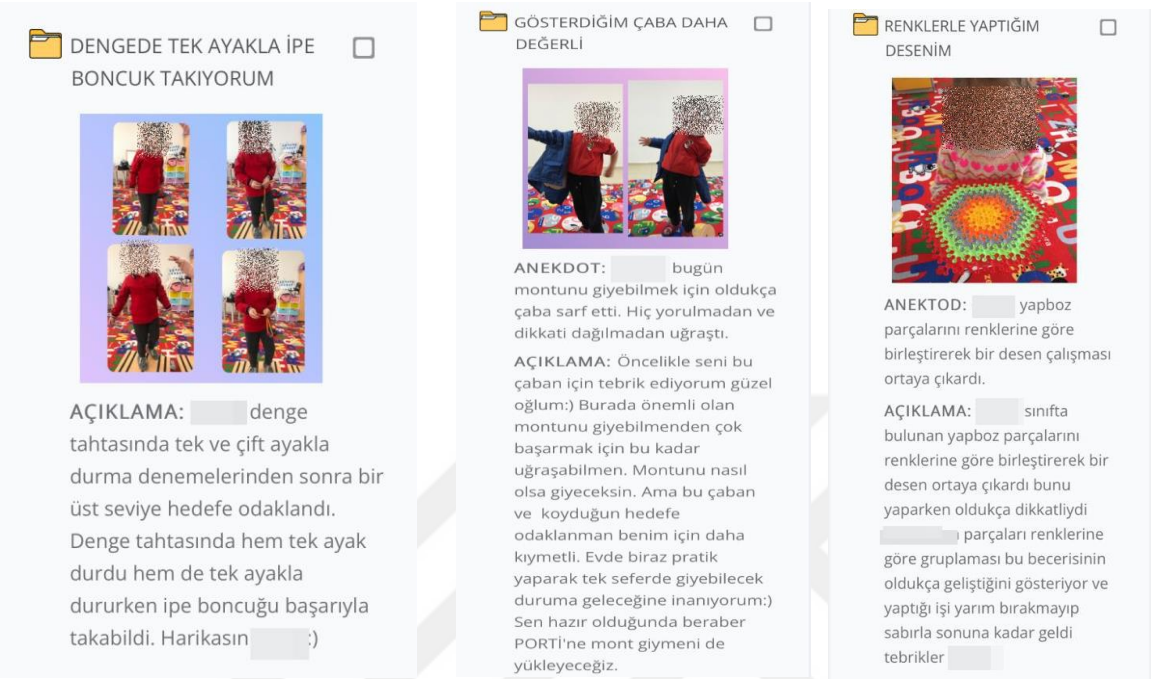
Şekil 56. Betimleme-detaylandırma alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin çocuğun ürününden veya davranışından yola çıkarak çocukla ilgili planlamalara ve aileler için yapması gerekenlere vurgu yaptığı açıklamaları "planlama" alt teması (f=181) altında ele alınmıştır. Şekil 57'de bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

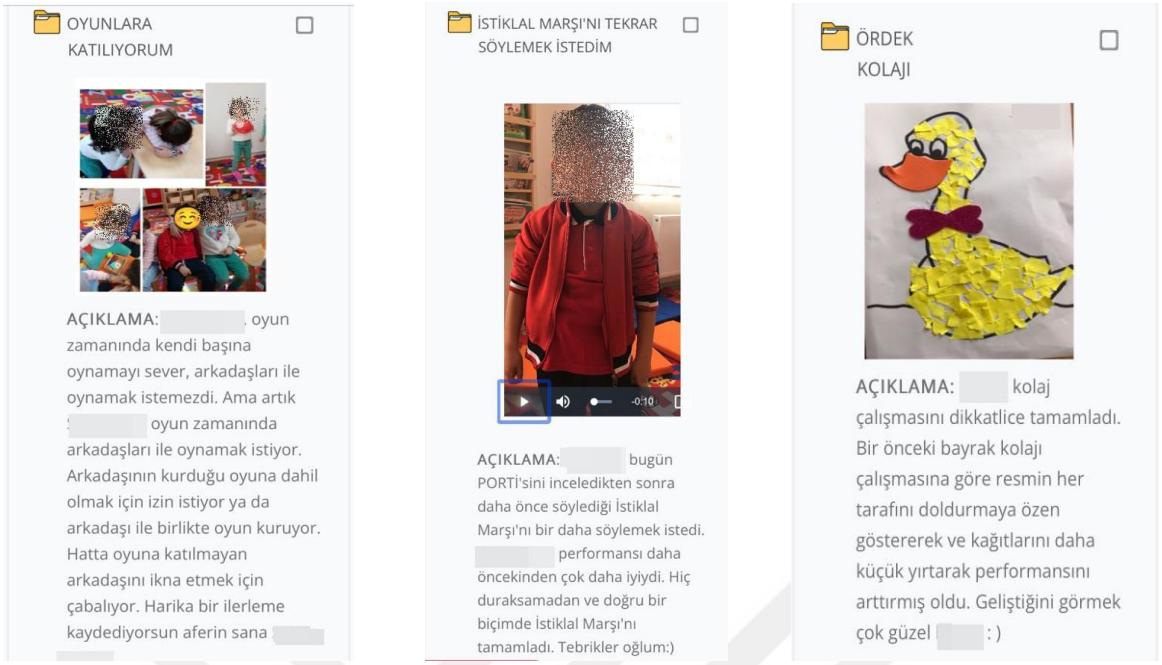
Şekil 57. Planlama alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin çocuğu ürününden veya davranışından dolayı tebrik ettiği açıklamaları "kutlama" alt temasında (f=169) incelenmiştir. Şekil 58'de bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

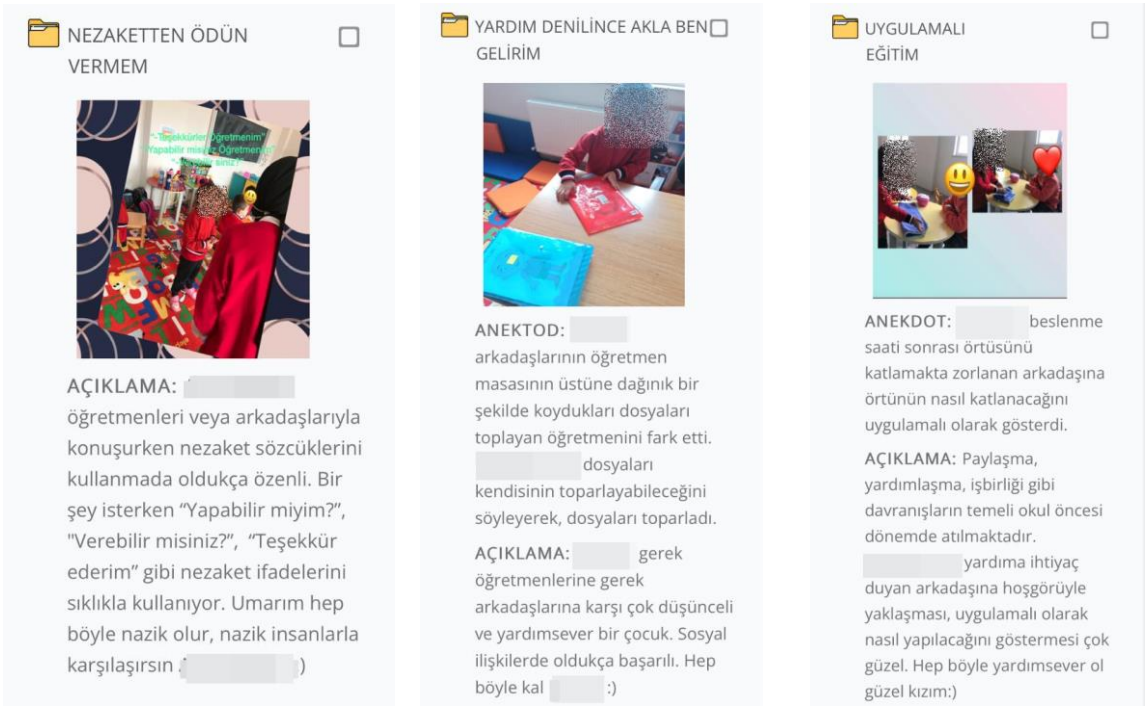
Şekil 58. Kutlama alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin çocuğun daha önceki ürünleriyle kıyaslamalar yaparak gelişimsel olarak ilerlediğine yönelik açıklamaları "gelişimsel ilerleme" alt temasında (f=92) toplanmıştır. Şekil 59'da bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

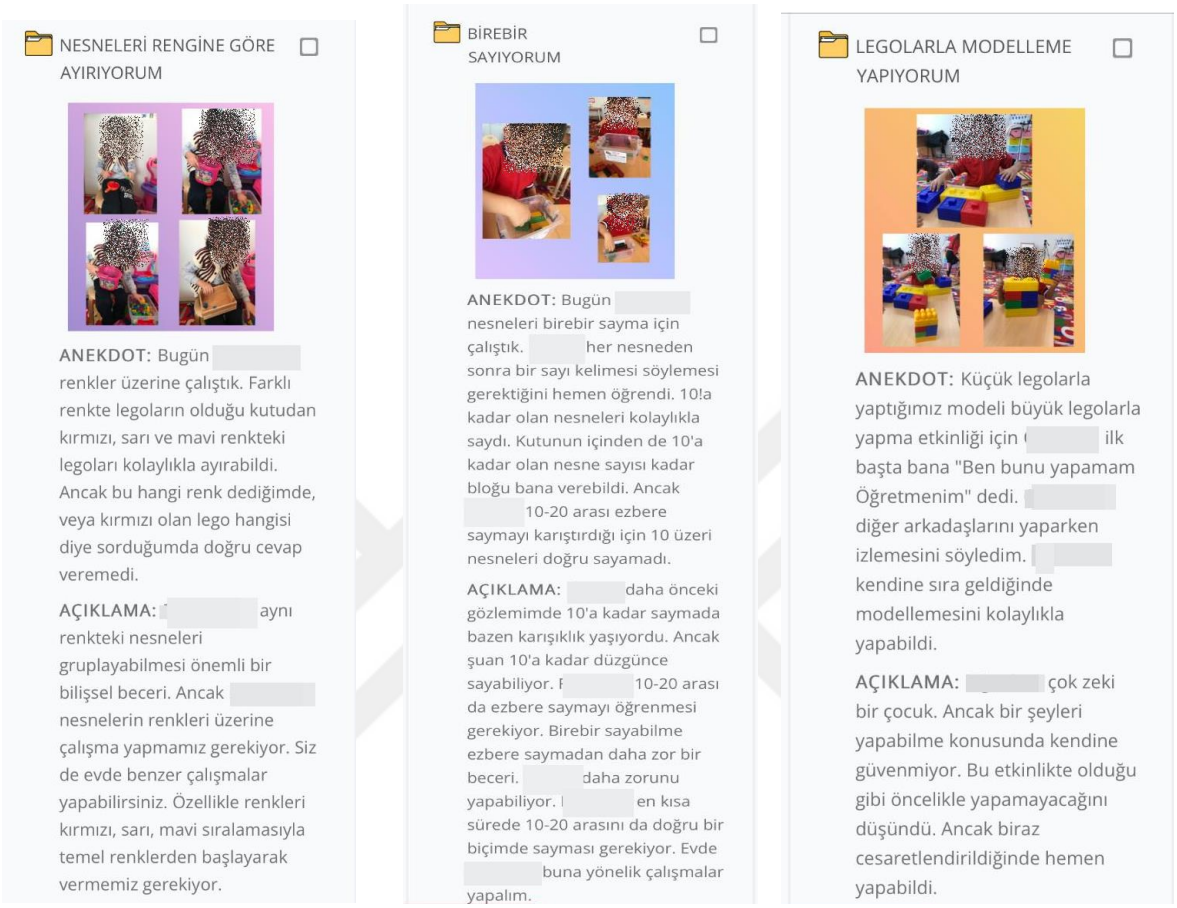
Şekil 59. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin çocuk hakkındaki temenni ve dileklerini içeren açıklamaları "temenni" alt temasında (f=73) ele alınmıştır. Şekil 60'ta bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

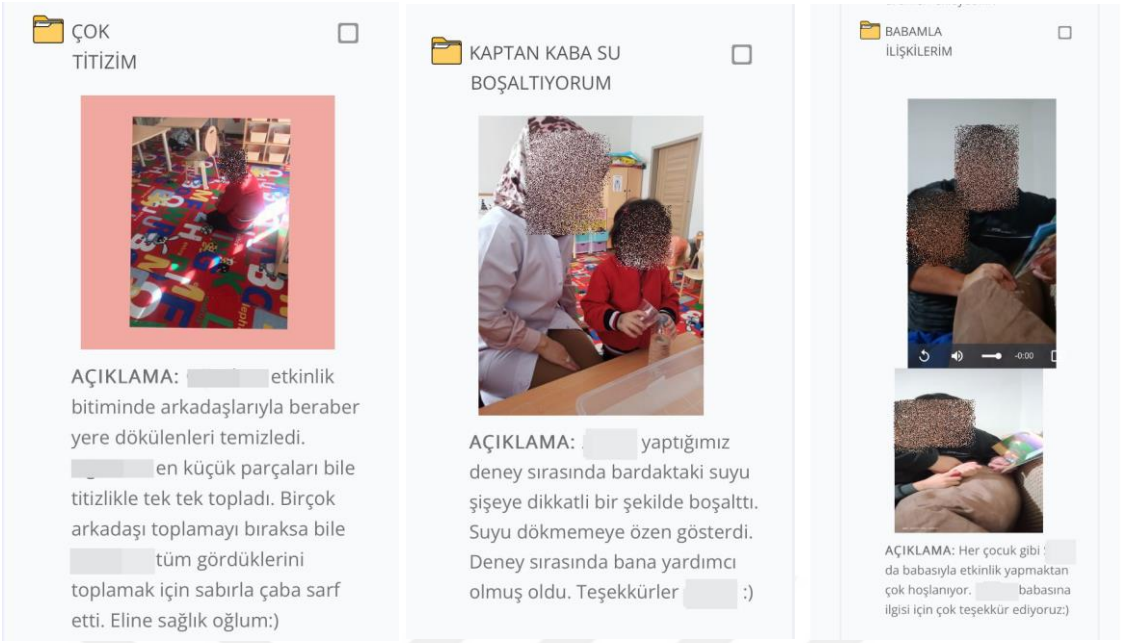
Şekil 60. Temenni alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin çocuğun geliştirilmesi gereken yönlerine vurgu yaptığı açıklamaları "ihtiyaç" alt teması (f=61) altında toplanmıştır. Şekil 61'de bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

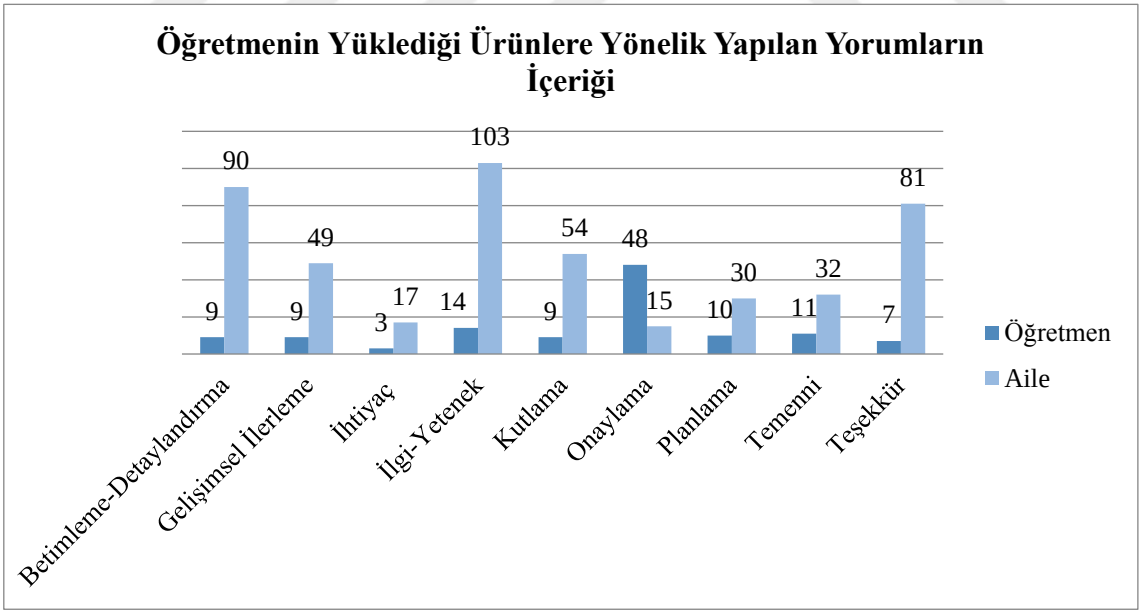
Şekil 61. İhtiyaç alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

Öğretmenin ürünü veya davranışından dolayı çocuğa veya ailesine teşekkür ettiği açıklamaları "teşekkür" alt teması (f=8) altında ele alınmıştır. Şekil 62'de bu alt temaya ilişkin ürün açıklaması örnekleri yer almaktadır.

Şekil 62. Teşekkür alt temasına ilişkin ürün açıklaması örnekleri

E-portfolyo uygulamasına öğretmen tarafından yüklenen ürünlere yönelik öğretmen ve aileler tarafından yapılan yorumların içeriğine ilişkin bulgulara Şekil 63'te yer verilmiştir.

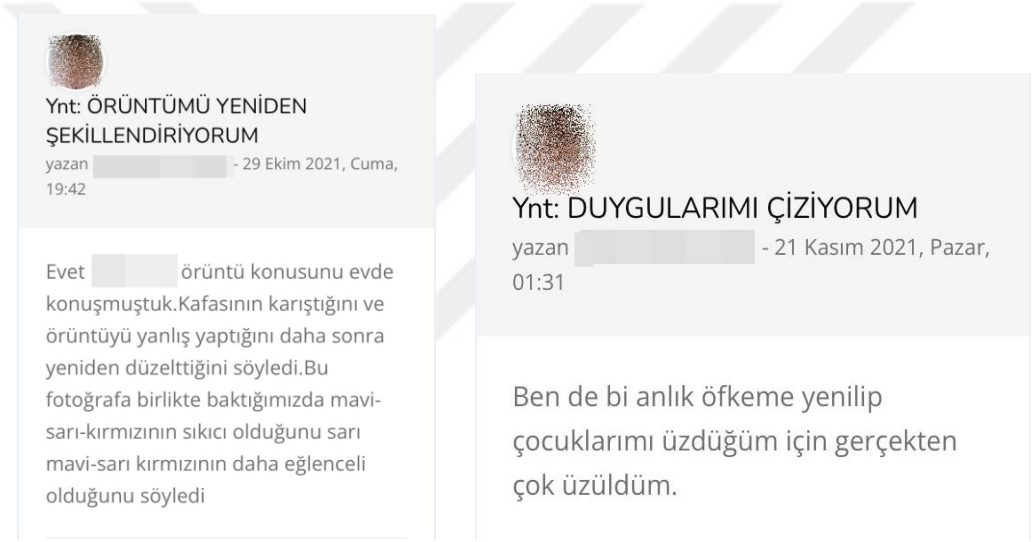

Şekil 63. Öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği

Şekil 63 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriğinin çeşitli gelişimsel vurgulardan oluştuğu belirlenmiştir.

Aileler öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik en fazla (f=103) “ilgi-yetenek” alt teması altında yorum yaparak çocuklarının ilgi ve yeteneklerine vurgu yapmışlardır. Bunun dışında aileler sırasıyla en fazla “betimleme-detaylandırma” (f=90), “teşekkür” (f=81), “kutlama” (f=54), “gelişimsel ilerleme” (f=49), “temenni” (f=32), “planlama” (f=30), “ihtiyaç” (f=17) ve “onaylama” (f=15) alt temalarında yorum yapmışlardır.

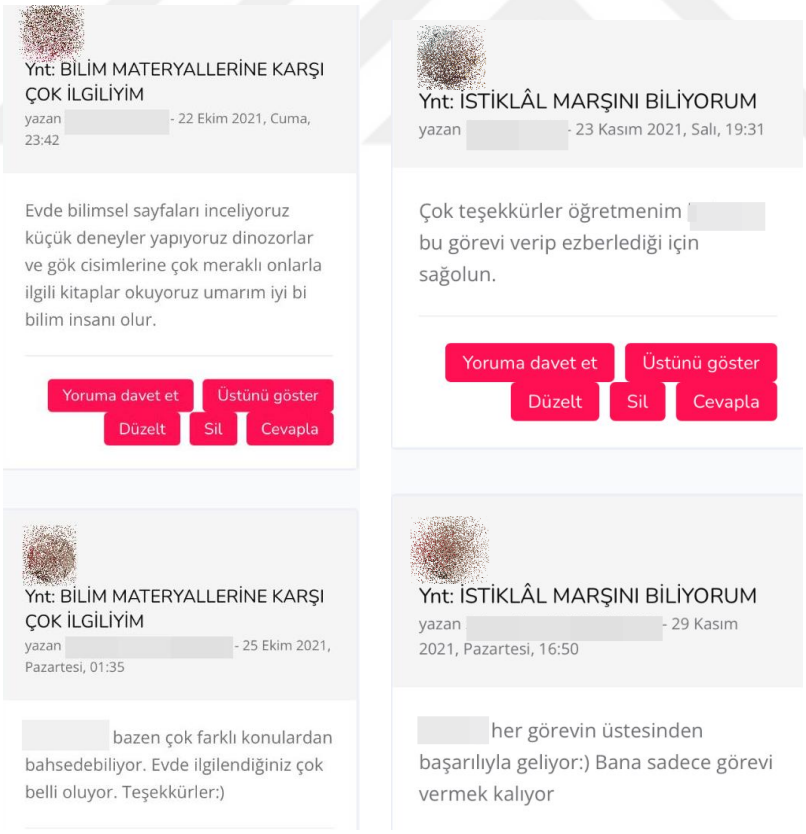
Öğretmen ise ailelerin yaptığı bu yorumlara karşılık olarak en fazla “onaylama” alt teması (f= 48) altında cevap vermiştir. Bunun dışında öğretmen sırasıyla en fazla “ilgi-yetenek” (f=14), “temenni” (f=11), “planlama” (f=10), “betimleme-detaylandırma” (f=9), “gelişimsel ilerleme” (f=9), “kutlama” (f=9), “teşekkür” (f=7) ve “ihtiyaç” (f=3) alt temaları altında yanıt vermiştir. Şekil 64-72’de bu alt temalara ilişkin yorum örnekleri yer almaktadır.

Şekil 64. Betimleme detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri

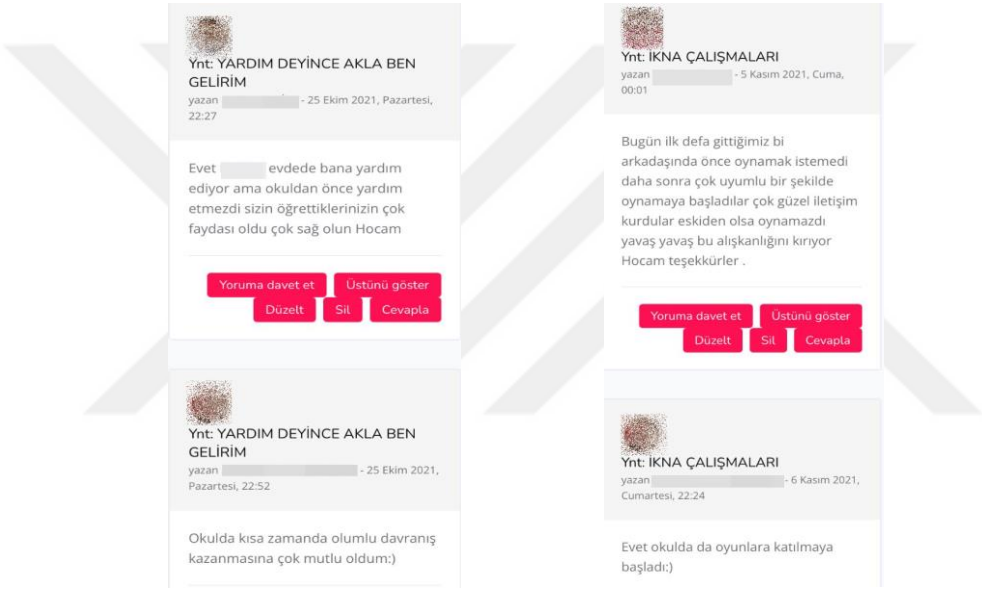
Şekil 65. İlgi-yetenek alt temasına ilişkin yorum örnekleri

Şekil 66. Teşekkür alt temasına ilişkin detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri

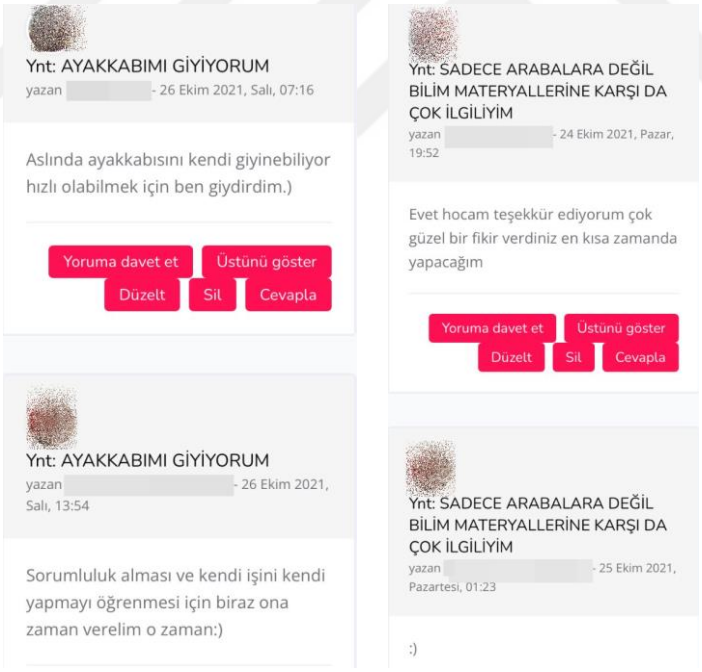
Şekil 67. Kutlama alt temasına ilişkin alt temasına ilişkin yorum örnekleri

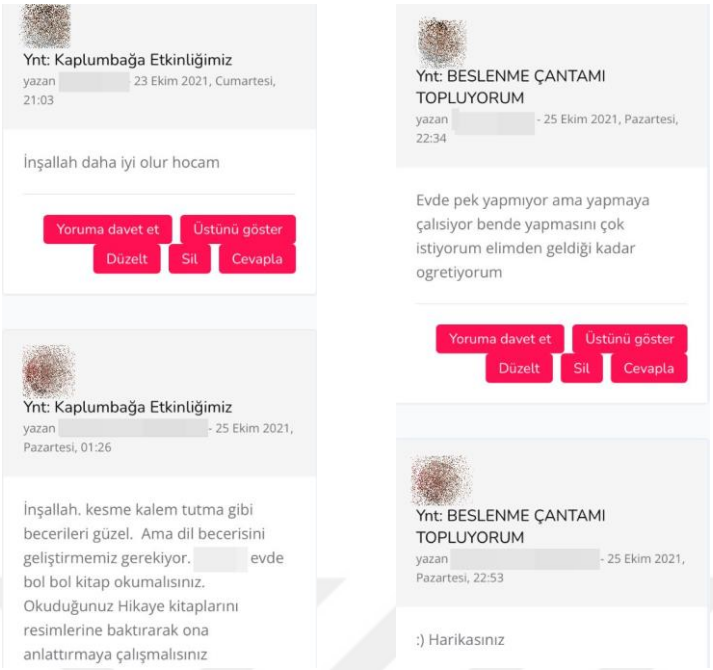
Şekil 68. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin yorum örnekleri

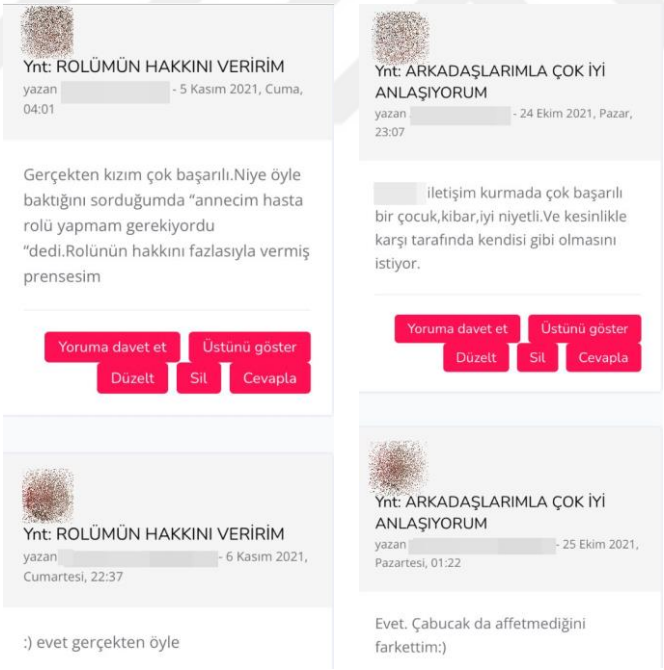
Şekil 69. Temenni alt temasına ilişkin yorum örnekleri

Şekil 70. Planlama alt temasına ilişkin yorum örnekleri

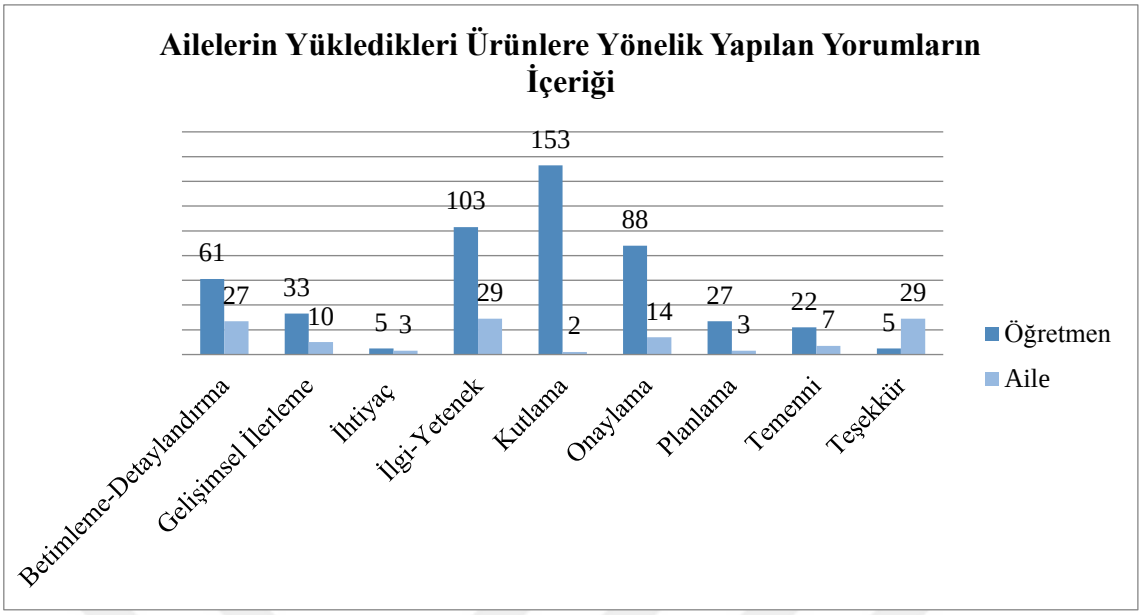

Şekil 71. İhtiyaç alt temasına ilişkin yorum örnekleri

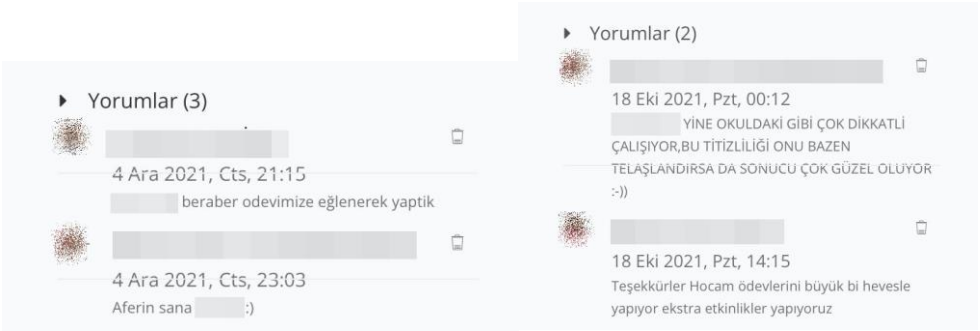
Şekil 72. Onaylama alt temasına ilişkin yorum örnekleri

E-portfolyo uygulamasına aileler tarafından yüklenen ürünlere yönelik öğretmen ve aileler tarafından yapılan yorumların içeriğine ilişkin bulgulara Şekil 73'te yer verilmiştir.

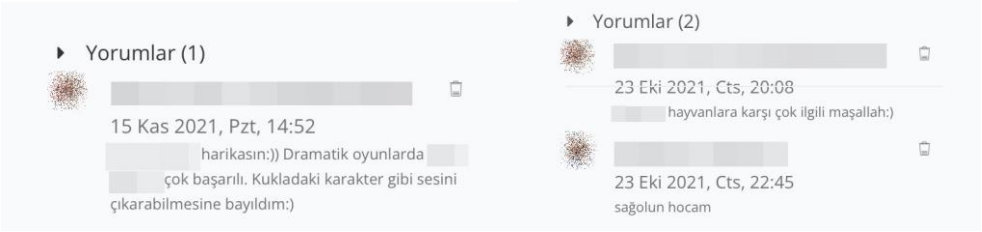

Şekil 73. Ailelerin yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği

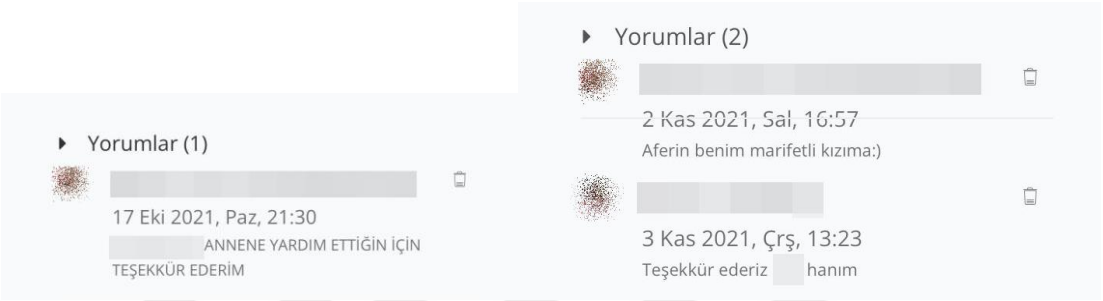
Şekil 73 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya yüklediği ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriğinin çeşitli gelişimsel vurgulardan oluştuğu görülmektedir. Öğretmen ailelerin yüklediği ürünlere yönelik en fazla "kutlama" (f=153) alt temasında yorum yapmıştır. Bunun dışında öğretmen sırasıyla en fazla "ilgi-yetenek" (f=103), "onaylama" (f=88), "betimleme-detaylandırma" (f=61), "gelişimsel ilerleme" (f=33), "planlama" (f=27), "temenni" (f=22), "teşekkür" (f=5) ve "ihtiyaç" (f=5) ve alt temaları altında yorum yapmıştır. Aileler ise öğretmenin yaptığı bu yorumlara karşılık olarak en fazla "ilgi-yetenek" (f=29) ve "teşekkür" (f=29) alt temaları altında cevap vermişlerdir. Bunun dışında aileler sırasıyla en fazla "betimleme-detaylandırma" (f=27), "onaylama" (f=14), "gelişimsel ilerleme" (f=10), "temenni" (f=7), "ihtiyaç" (f=3), "planlama" (f=3) ve "kutlama" (f=2) alt temaları altında yanıt vermişlerdir. Şekil 74-82'de bu alt temaların her birine ilişkin öğretmen ve ailelerin yaptığı yorum örneklerine yer verilmiştir.

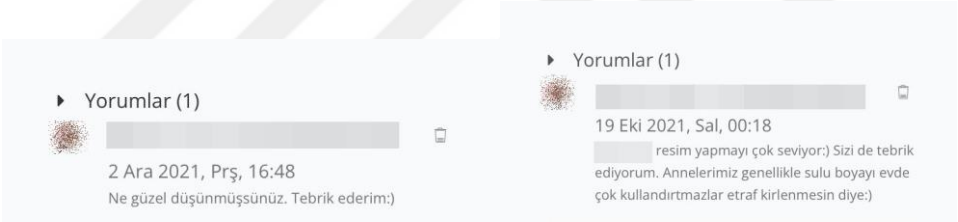
Şekil 74. Betimleme detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri

Şekil 75. İlgi-yetenek alt temasına ilişkin yorum örnekleri

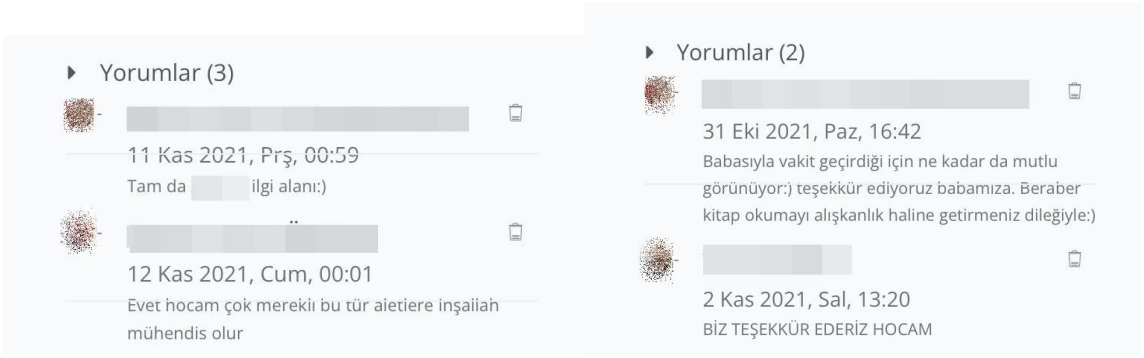
Şekil 76. Teşekkür alt temasına ilişkin detaylandırma alt temasına ilişkin yorum örnekleri

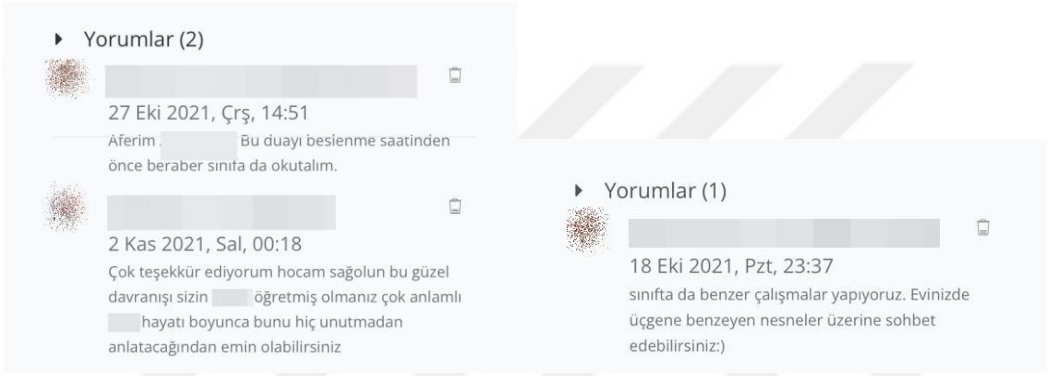
Şekil 77. Kutlama alt temasına ilişkin alt temasına ilişkin yorum örnekleri

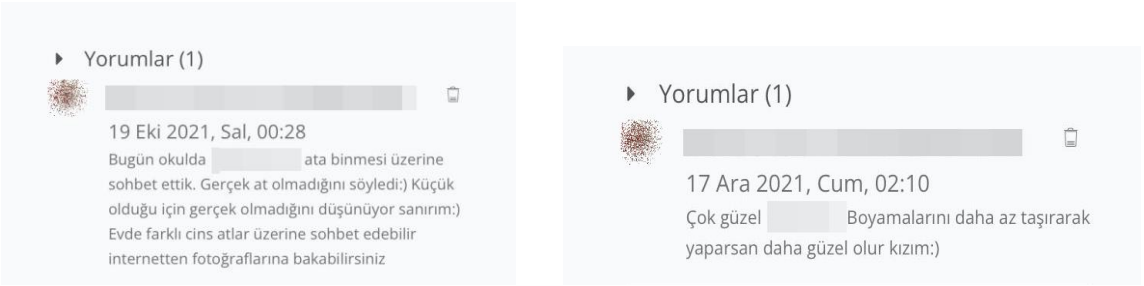
Şekil 78. Gelişimsel ilerleme alt temasına ilişkin yorum örnekleri

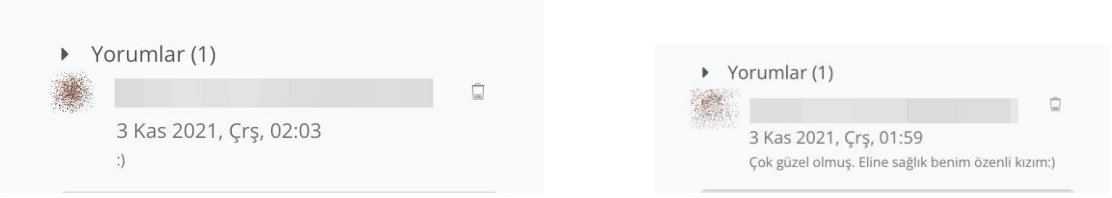
Şekil 79. Temenni alt temasına ilişkin yorum örnekleri

Şekil 80. Planlama alt temasına ilişkin yorum örnekleri

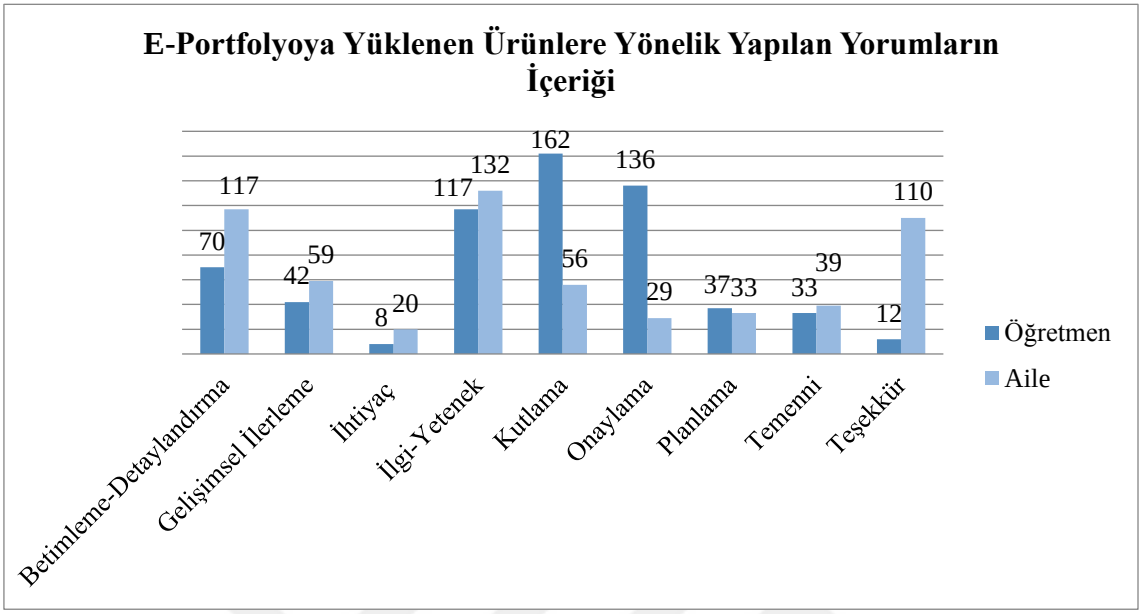

Şekil 81. İhtiyaç alt temasına ilişkin yorum örnekleri

Şekil 82. Onaylama alt temasına ilişkin yorum örnekleri

E-portfolyo uygulamasına öğretmen ve aileler tarafından yüklenen tüm ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriğine ilişkin bulgulara Şekil 83'te yer verilmiştir.

Şekil 83. E-portfolyoya yüklenen ürünlere yönelik yapılan yorumların içeriği

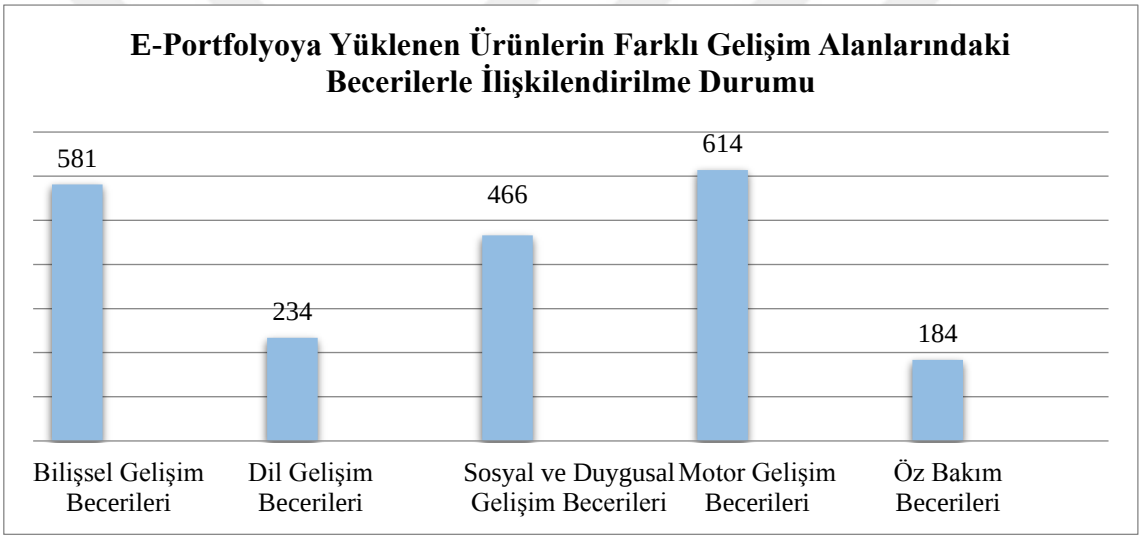
Şekil 83 incelendiğinde öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya yüklediği tüm ürünlere yönelik yaptıkları gelişimsel vurgular incelendiğinde öğretmenin kendi ve ailelerin yüklediği ürünlere yönelik olarak en fazla "kutlama" (f=162) alt teması altında yorum yaptığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenin sırasıyla en fazla "onaylama" (f=136), "ilgi-yetenek" (f=117), "betimleme-detaylandırma" (f=70), "gelişimsel ilerleme" (f=42), "planlama" (f=37), "temenni" (f=33), "teşekkür" (f=12) ve "ihtiyaç" (f=8) alt temaları altında yorum yaptığı belirlenmiştir.

Aileler ise e-portfolyoya kendi ve öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik olarak en fazla "ilgi-yetenek" (f=132) alt teması altında yorum yaptığı görülmüştür, Ayrıca ailelerin sırasıyla en fazla "betimleme-detaylandırma" (f=117), "teşekkür" (f=110), "gelişimsel ilerleme" (f=59), "kutlama" (f=56), "temenni" (f=39), "planlama" (f=33), "onaylama" (f=29) ve "ihtiyaç" (f=20) alt temaları altında yorum yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır.

4.3.4. E-Portfolyoya Yüklenen Ürünlerin Farklı Gelişim Alanlarındaki Becerilerle İlişkilendirilme Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyoya yüklenen ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu nasıldır?" sorusuna cevap verebilmek için e-portfolyo uygulamasının içeriğindeki dokümanlar incelenmiş ve analiz edilmiştir.

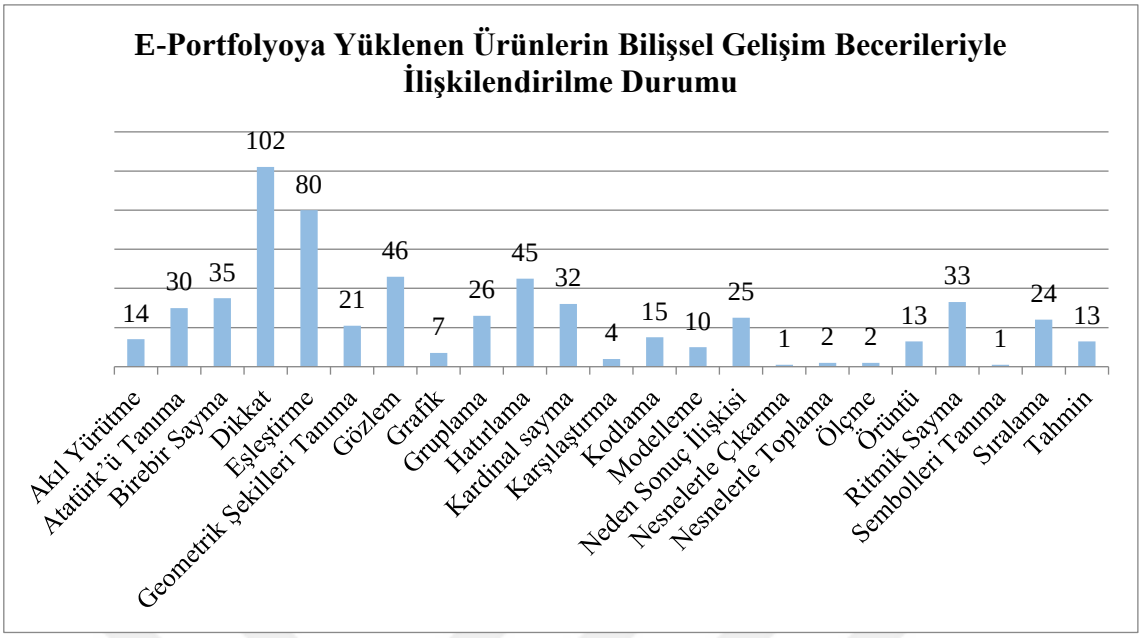
E-portfolyoya yüklenen ürünlerin "bilişsel gelişim becerileri", "dil gelişim becerileri", "sosyal ve duygusal gelişim becerileri", "motor gelişim becerileri" ve "öz bakım becerileri" ile ilişkilendirilme durumunu belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki beceriler analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 84'te gösterilmiştir.

Şekil 84. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu

Şekil 84 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin sırasıyla en fazla "motor gelişim becerileri" (f=614), "bilişsel gelişim becerileri" (f=581), "sosyal ve duygusal gelişim becerileri" (f=466), "dil gelişim becerileri" (f=234) ve "öz bakım becerileri" (f=184) ile ilişkilendirildiği görülmektedir.

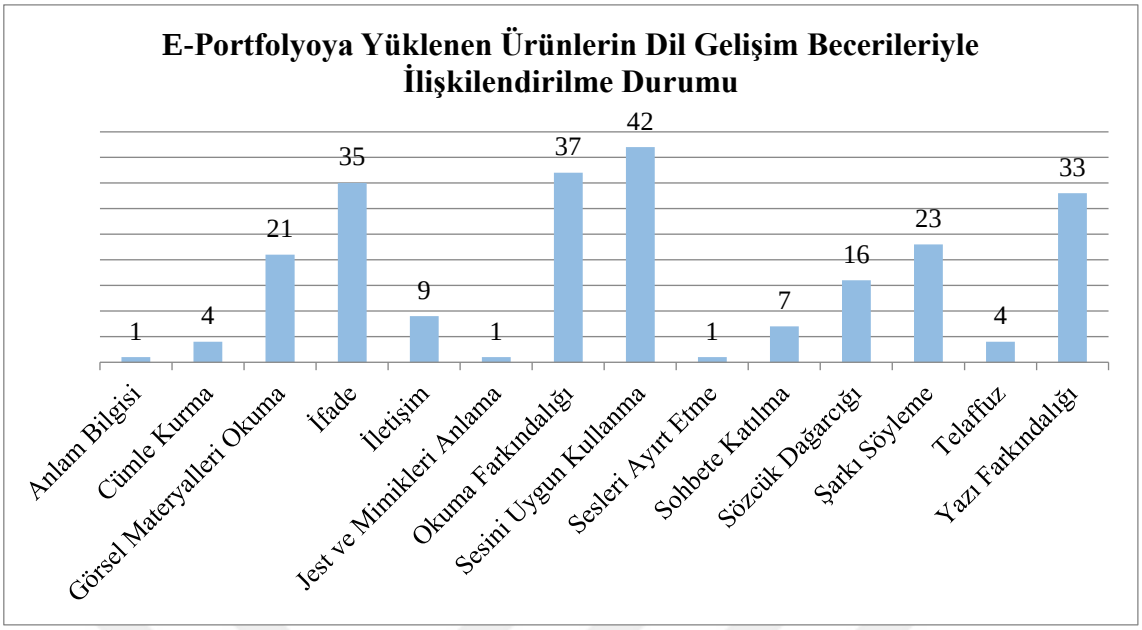
E-portfolyoya yüklenen ürünlerin hangi bilişsel gelişim becerileri ile ilişkilendirildiğini belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki bilişsel gelişim becerileri analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 85'te gösterilmiştir.

Şekil 85. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin bilişsel gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu

Şekil 85 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin bilişsel gelişim becerilerinden sırasıyla en fazla "dikkat" (f=102), "eşleştirme" (f=80), "gözlem" (f=46), "hatırlama" (f=45), "birebir sayma" (f=35), "ritmik sayma" (f=33), "kardinal sayma" (f=32), "Atatürk'ü Tanıma" (f=30), "gruplama" (f=26), "neden sonuç ilişkisi" (f=25), "sıralama" (f=24), "geometrik şekilleri tanıma" (f=21), "kodlama" (f=15), "akıl yürütme" (f=14), "örüntü" (f=13), "tahmin" (f=13), "modelleme" (f=10), "grafik" (f=7), "karşılaştırma" (f=4), "nesnelerle toplama" (f=2), "ölçme" (f=2), "nesnelerle çıkarma" (f=1) ve "sembolleri tanıma" (f=1) becerileriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

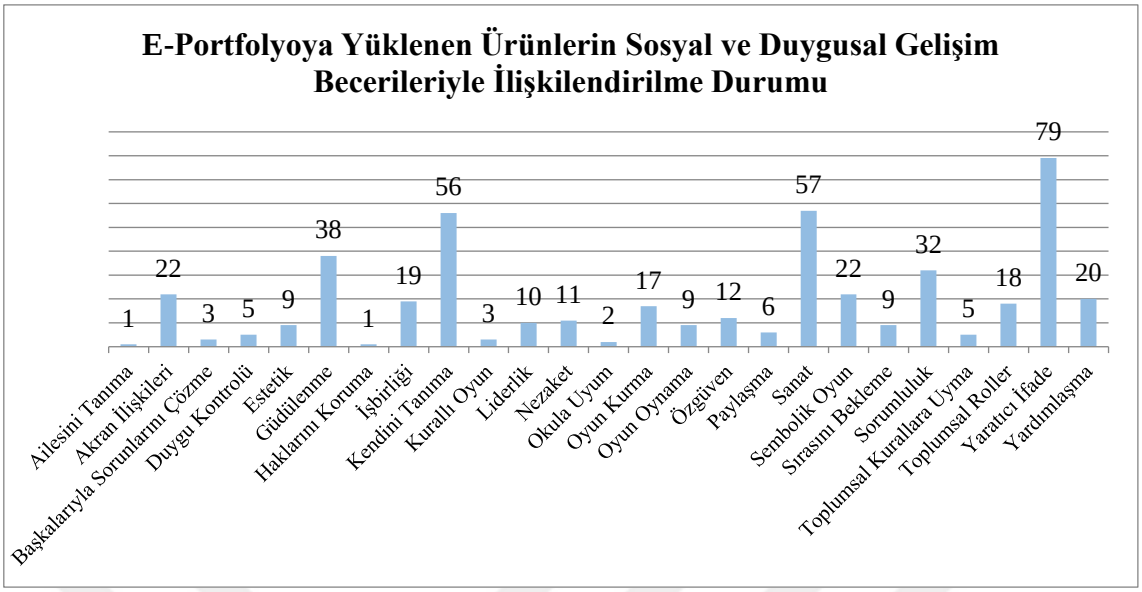
E-portfolyoya yüklenen ürünlerin hangi dil gelişim becerileri ile ilişkilendirildiğini belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki dil gelişim becerileri analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 86'da gösterilmiştir.

Şekil 86. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin dil gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu

Şekil 86 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin dil gelişim becerilerinden sırasıyla en fazla "sesini uygun kullanma" (f=42), "okuma farkındalığı" (f=37), "ifade" (f=35), "yazı farkındalığı" (f=33), "şarkı söyleme" (f=23), "görsel materyalleri okuma" (f=21), "sözcük dağarcığı" (f=16), iletişim" (f=9), "sohbete katılma" (f=7), "cümle kurma" (f=4), "telaffuz" (f=4), "anlam bilgisi" (f=1), "jest ve mimikleri anlama" (f=1) ve "sesleri ayırt etme" (f=1) becerileriyle ilişkilendirildiği görülmektedir.

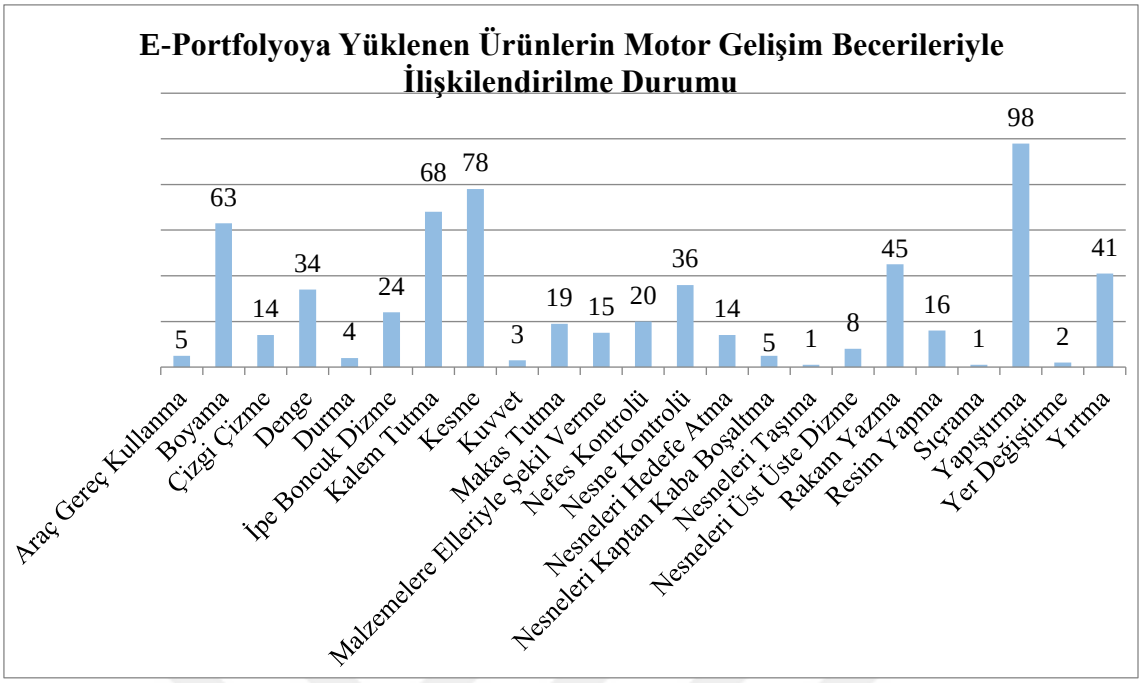
E-portfolyoya yüklenen ürünlerin hangi sosyal ve duygusal gelişim becerileri ile ilişkilendirildiğini belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki sosyal ve duygusal gelişim becerileri analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 87'de gösterilmiştir.

Şekil 87. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin sosyal ve duygusal gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu

Şekil 87 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin sosyal ve duygusal gelişim becerilerinden sırasıyla en fazla "yaratıcı ifade" (f=79), "sanat" (f=57), "kendini tanıma" (f=56), "güdülenme" (f=38), "sorumluluk" (f=32), "akran ilişkileri" (f=22), "sembolik oyun" (f=22), "yardımlaşma" (f=20), "işbirliği" (f=19), "toplumsal roller" (f=18), "oyun kurma" (f=17), "özgüven" (f=12), nezaket (f=11), "liderlik" (f=10), "estetik" (f=9), "oyun oynama" (f=9), "sırasını bekleme" (f=9), "paylaşma" (f=6), "duygu kontrolü" (f=5), "toplumsal kurallara uyma" (f=5), "başkalarıyla sorunlarını çözme" (f=3), "kurallı oyun" (f=3), "okula uyum" (f=2), "ailesini tanıma" (f=1) ve "haklarını koruma" (f=1) becerileriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

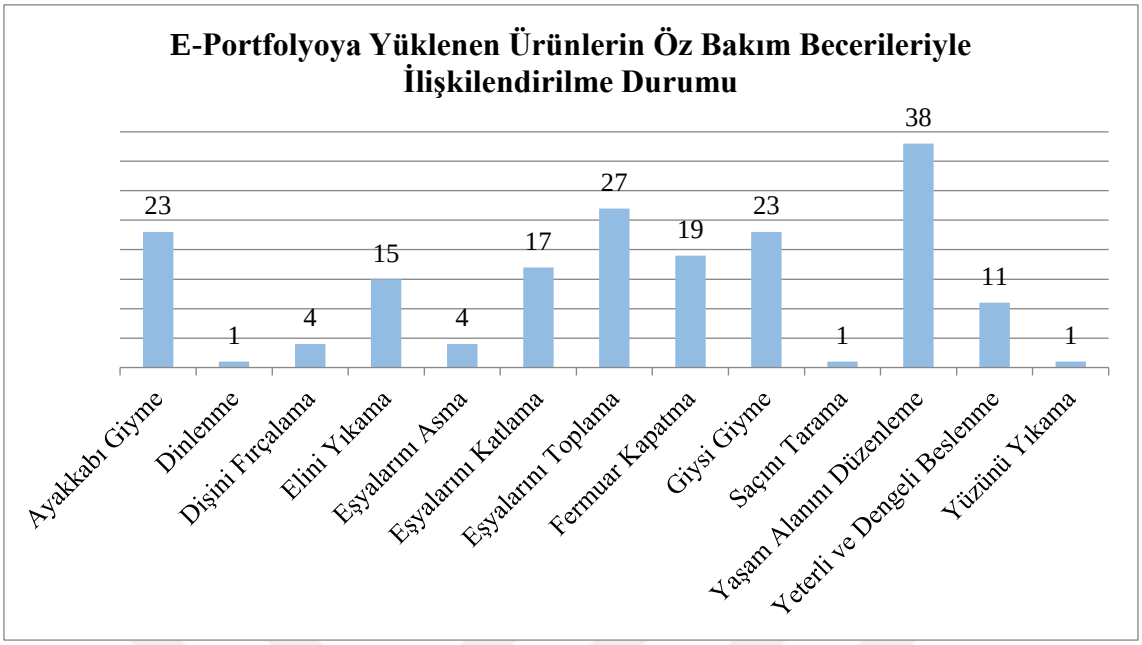
E-portfolyoya yüklenen ürünlerin hangi motor gelişim becerileri ile ilişkilendirildiğini belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki motor gelişim becerileri analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 88'de gösterilmiştir.

Şekil 88. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin motor gelişim becerileriyle ilişkilendirilme durumu

Şekil 88 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin motor gelişim becerilerinden sırasıyla en fazla "yapıştırma" (f=98), "kesme" (f=78), "kalem tutma" (f=68), "boyama" (f=63), "rakam yazma" (f=45), "yırtma" (f=41), "nesne kontrolü" (f=36), "denge" (f=34), "ipe boncuk dizme" (f=24), "nefes kontrolü" (f=20), "makas tutma" (f=19), "resim yapma" (f=16), "malzemelere elleriyle şekil verme" (f=15), "çizgi çizme" (f=14), "nesneleri hedefe atma" (f=14), "nesneleri üst üste dizme" (f=8), "araç gereç kullanma" (f=5), "nesneleri kaptan kaba boşaltma" (f=5), "durma" (f=4), "kuvvet" (f=3), "yer değiştirme" (f=2), "nesneleri taşıma" (f=1) ve "sıçrama" (f=1) becerileriyle ilişkilendirildiği görülmektedir.

E-portfolyoya yüklenen ürünlerin hangi öz bakım becerileri ile ilişkilendirildiğini belirlemek üzere e-portfolyoya yüklenen her bir ürün için e-portfolyonun "kazandığım beceriler" bölümündeki öz bakım becerileri analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 89'da gösterilmiştir.

Şekil 89. E-portfolyoya yüklenen ürünlerin öz bakım becerileriyle ilişkilendirilme durumu

Şekil 89 incelendiğinde e-portfolyoya yüklenen ürünlerin öz bakım becerilerinden sırasıyla en fazla "yaşam alanını düzenleme" (f=38), "eşyalarını toplama" (f=27), "ayakkabı giyme" (f=23), "giysi giyme" (f=23), "fermuar kapatma" (f=19), "eşyalarını katlama" (f=17), "elini yıkama" (f=15), "yeterli ve dengeli beslenme" (f=11), "dişini fırçalama" (f=4), "eşyalarını asma" (f=4), "dinlenme" (f=1), "saçını tarama" (f=1) ve "yüzünü yıkama" (f=1) becerileriyle ilişkilendirildiği belirlenmiştir.

4.4. E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun kullanım durumu nasıldır?" sorusuna cevap vermek için sınıf içi gözlemler, dokumanlar, aileler ve öğretmenle yapılan görüşmeler kullanılarak aşağıda yer alan alt sorulara cevap aranmıştır:

- E-portfolyonun çocuklar tarafından kullanım durumu nasıldır?
- E-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından kullanım durumu nasıldır?

4.4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun çocuklar tarafından kullanım durumu nasıldır? sorusuna cevap verebilmek için öğretmen ve ailelerin görüşlerine ve sınıf içinde yapılan gözlemlere başvurulmuştur. Yapılan analizler sonucunda e-portfolyonun çocuklar tarafından kullanılma durumu "ilgi", "kullanım denetimi" ve "kullanımı teşvik eden unsurlar" olmak üzere üç tema altında toplanmıştır.

4.4.1.1. Çocukların E-Portfolyoya Yönelik İlgi Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "ilgi" teması altında çocukların evde ve okulda e-portfolyolarına olan ilgileri aileler ve öğretmenin görüşlerine ve sınıf içerisinde yapılan gözlemlere göre ele alınarak incelenmiştir. Ailelerle yapılan görüşmelerde araştırmaya katılan f=19 ailenin f=18'i çocuklarının evde e-portfolyolarına oldukça ilgili olduklarını belirtmişlerdir. İlgili olmadığını belirten Egemen'in annesi çocuğunun ilgili olmamasının gerekçesini şu şekilde ifade etmiştir: *"Biz okulda zaten bakıyoruz diyordu. Anne ben giriyorum dosyama falan."* Diğer aileler ise çocuklarının e-portfolyolarına oldukça ilgili olduklarını, ürünlerine bakmak ve ürünlerini göstermek için sabırsızlandıklarını şu şekilde vurgulamışlardır: Pelin'in annesi: *"Genelde elinde oluyor telefon. PORTİ'den mesaj geldiği zaman koşarak geliyor. 'Anne PORTİ'den mesaj gelmiş. Öğretmenimden mesaj gelmiş değil mi? Ne yapmışlar? Ne koymuşlar?' Hemen getiriyor yani. Başka şey olsa ilgilenmiyor. Bana mesaj gelse ilgilenmiyor. Ama PORTİ'den geldiği zaman hemen getiriyor."* Meriç'in annesi: *"Çok ilgiliydi. 'Anne bunu çek gönder. Anne PORTİ'de bunu baktır. Anne arkadaşım şunu atmıştı. Anne aç babama bunu gösterelim.' Çok fazla ilgisi vardı."* İpek'in annesi: *"Bir şey yapıyor evde diyelim, değişik bir şey. 'Hadi anne bunu çekelim, PORTİ'ye yükleyelim.' Diyor. O anlamda çok ilgiliydi."* Öğretmen ise çocukların e-portfolyolarına olan ilgisini sınıf içerisindeki deneyimlerinden yola çıkarak şu şekilde açıklamıştır: *"Çocuklar çok ilgiliydiler. Özellikle serbest oyun zamanında PORTİ'lerine bakmak, güne başlarken PORTİ hakkında sohbet etmek ilgilerini çekiyordu"*.

Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de çocukların e-portfolyolarına oldukça ilgili oldukları, güne başlama zamanlarında öğretmen ve arkadaşlarıyla sohbet ederken e-portfolyolarındaki ürünleri anlatmak için sabırsızlandıkları, oyun zamanlarında PORTİ merkezine ilgi

duydukları ve hem kendilerinin hem de arkadaşlarının ürünlerini incelemek için isteklilik gösterdikleri görülmüştür.

Meriç: *"Önce giden önce bakar."* (Oyun zamanında PORTİ merkezine koşuyor)

Hamza: *"Öğretmenim benimkine bakmayacak mıyız?"* (Güne başlama zamanında öğretmen e-portfolyoyu gösteriyor)

Bu ilginin çoğu zaman PORTİ merkezinin kalabalıklaşmasına, uygulamanın ilk haftalarında ise çocuklar arasında sıra tartışmasına neden olduğu da görülmüştür.

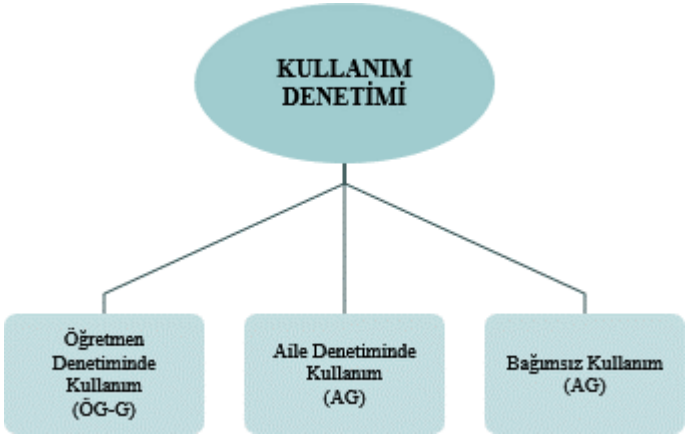
Cemre: "*Ya ama senden önce ben gelmiştim. Hiç vermiyorsun bakayım." (*Tuğberk e-portfolyosunu inceliyor)

Tuğberk: *"Ben hep en son bakıyorum. Biraz da sen bekle".*

Bu durum öğretmeni e-portfolyolarına bakmak isteyen çocukları belirli bir sıraya göre merkeze almak zorunda bırakmıştır. Buna bir çözüm olarak araştırmacı tarafından sınıfa ikinci bir tablet getirilmiştir. Ancak çocukların merkezdeki konuşmalarının kaydedilmesi zorlaştığından veri toplama sürecinin aksamaması nedeniyle bu çözümden vazgeçilmiştir.

4.4.1.2. Çocukların E-Portfolyo Kullanımlarının Denetim Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Kullanım denetimi" teması altında çocukların evde ve sınıf içerisinde e-portfolyolarına erişmek için kullandıkları teknolojik aracı (Örneğin; tablet, telefon vb.) amacına uygun ve kontrollü kullanıp kullanmadıkları incelenmiştir. Bu tema altındaki verilere aile, öğretmen görüşleri ve sınıf içerisinde yapılan gözlemler kaynaklık etmiştir. Yapılan analiz sonucunda "aile denetiminde kullanım", "bağımsız kullanım" ve "öğretmen denetiminde kullanım" alt temalarına ulaşılmıştır. Şekil 90'da kullanım denetimi teması ve alt temaları yer almaktadır:

Şekil 90. Kullanım denetimi teması ve alt temaları

Araştırmaya katılan ailelerin f=11'i çocuklarının evde e-portfolyoya kendi denetimleri altında girdiğini, bazı aileler telefonlarının veya uygulamanın şifresini girerek çocuklarının e-portfolyolarına girmelerine izin verdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Gülşah'ın annesi: *"Telefona şifre koydum. Benim iznimle, benim gözetimin altında giriyor."* Meriç'in annesi: "*Kendi hatta girip bakabiliyor. Ben sadece parmak izimi tanıtıyorum. 'Anne aç ver PORTİ'mi göstereceğim.' diyordu. Ben açıyordum. Kendi her yerine girip bakıp gösteriyor."* Tuğberk'in annesi: *"Ben çok telefonu vermiyorum ona. Herhalde zararlı olur diye. Benimle beraber bakıyordu."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Bazı aileler ise (f=8) çocuklarının e-portfolyolarına girerken daha bağımsız olmalarına izin verdiklerini, hatta bazı çocukların kendi ürünlerini yükleyebildiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin; Pelin'in annesi: *"Eve gelince bazen girmeyi de biliyor Pelin. Telefonumu alıyor kendisi, bakıyor inceliyor."* Ege'nin annesi: *"Ben PORTİ'yi bilgisayara yükledim laptopa. Ege kendisi açıp şifresini de öğrendi. Kendisi şifresini girip açabiliyordu... Oturuyor masasına mesela açıyor kendi resimlerine bakıyor. Mesela Ege'yle beraber sunum gününe hazırladığımızda Ege kendi başına, bilgisayarın başına oturup teker teker resimlerini yorumladı kendisi. Şifresini de öğrendi. Bize minneti kalmadı artık. Kendi ürünlerini falan yüklüyor."* Aras'ın halası: *"Zaten PORTİ'yi benden iyi açıyor. Diyor ki biz okulda da açıyoruz. Kendisi giriyordu. İlk başlarda fotoğraflara falan gidemiyordum. 'Ver ben girerim.' diyordu. Bir baktım yaptı. Her seferinde ona sordum."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise sınıf içerisinde tablet olması fikrine başta sıcak bakmadığını ancak süreç içerisinde herhangi bir problem yaşamadığını şu şekilde belirtmiştir: *"Açıkçası uygulama başlamadan önce diyordum ki bu sınıfta tablet olayı bana sıkıntı yaratacak. Çocuklar seviyorlar çünkü tablet, telefon. Ama hiç sıkıntı olmadı. Sadece bir kere Ece başka bir uygulamaya girmeye çalışmıştı. Onu da zaten diğer çocuklar söylediler. Hemen uyardım. Bir de sadece oyun zamanında koyunca masaya sorun olmadı. Belki sürekli olsa dikkatleri dağılırdı."*

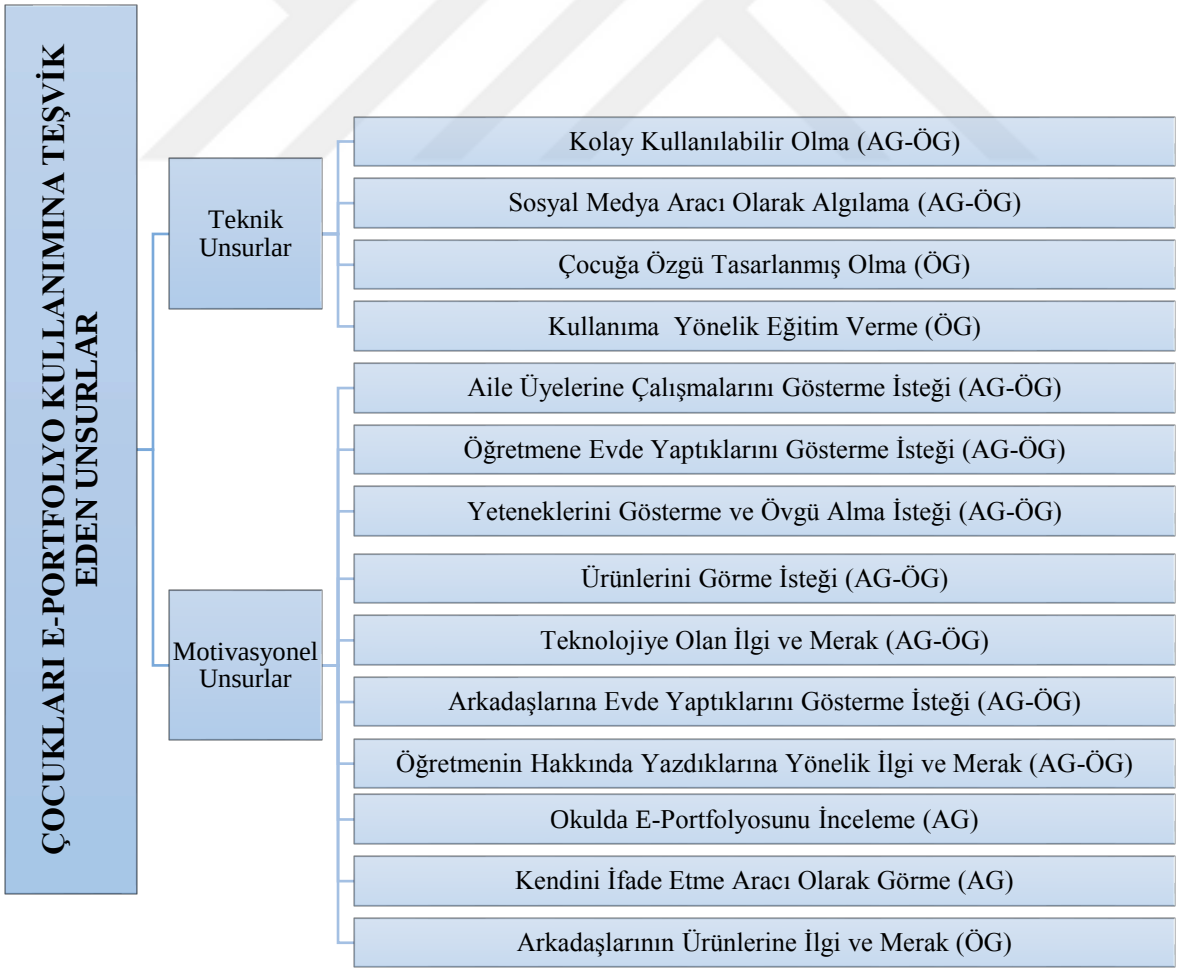
Sınıf içerisinde yapılan gözlemlerde de çocukların uygulamanın başından itibaren tableti öğretmen denetiminde ve sadece e-portfolyolarını incelemek için kullandıkları, amacı dışında tablet kullanmadıkları görülmüştür. Uygulama süresinde tablet sadece güne başlama zamanlarında ve oyun zamanlarında kullanılmış diğer zamanlarda kaldırılmıştır. Öğretmenin bahsettiği duruma sınıf içerisinde yapılan gözlemler esnasında şahit olunmuş, Ece'nin öğretmenin masasından gizlice aldığı tableti hikâye anlatma etkinliği esnasında

minderin altına saklayarak Youtube uygulamasından video açmaya çalıştığı görülmüştür. Böyle bir duruma uygulama süresince sadece bir kez tanık olunmuştur.

4.4.1.3. Çocukları E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada "kullanımı teşvik eden unsurlar" teması altında çocukların e-portfolyolarına olan ilgi ve istekliliklerinin kaynakları belirlenmeye çalışılmış ve bu konuda öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmenle ve ailelerle yapılan görüşmeler neticesinde çocukların bu ilgi ve istekliliklerinin "teknik unsurlar" ve "motivasyonel unsurlar" olmak üzere iki alt tema altında toplandığı görülmüştür.

Şekil 91'de çocukların e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurlar teması altında yer alan alt tema ve kategorilere yer verilmiştir.

Şekil 91. Çocukları e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar

"Teknik unsurlar" alt teması çocukların e-portfolyolarına olan ilgi ve istekliliklerinin e-portfolyonun teknik yapısıyla ilişkilendirildiği aile ve öğretmen görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema altında kolay kullanılabilir olma, sosyal medya aracı olarak algılama, çocuğa özgü tasarlanmış olma ve kullanıma yönelik eğitim verme kategorileri yer almaktadır.

"Kolay kullanılabilir olma" kategorisi (f=9) altında aileler e-portfolyonun çocuklar tarafından kolay kullanılabilen bir araç olduğunu bu sebeple de çocukların daha fazla ilgisini çektiğini belirmişlerdir. Örneğin; Pelin'in annesi: *"Biliyor kullanmayı. Direkt giriyor. Ondan da avantajı var."* Neslişah'ın annesi: "*Ben başlarda fark etmedim. Çocuk elimden telefonu alıyor vermek istemiyorum. 'Anne ben PORTİ'ye bakacağım.' diyor. Ben de diyorum sen PORTİ'yi açamazsın. Hayır, bize okulda öğretenimiz baktırıyor. Konuşuyoruz. Arkadaşlarımın resmine bakıyoruz.' Baktım kendi resmine tıkladı. 'Anne bak biz bugün bunu yaptık. Sen bunları gördün mü?' diyor. Dedim demek ki orada da girebiliyor çocuk."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise ailelerle benzer şekilde çocukların e-portfolyolarını kolay kullanmalarını çocukların ilgili olmalarını sağlayan bir unsur olduğunu şu şekilde açıklamıştır: *"PORTİ'me bakayım diyor çocuk. Tıklıyor orayı. Çocukların da ilgisini çekti. Görsel olarak öyle güzel hazırlamış ki her şey anlaşılıyor. Hemen ona tıklıyor çocuk kullanımı açısından çocuklar için çok güzel."*

"Sosyal medya aracı olarak algılama" kategorisi (f=3) altında bazı aileler çocukların e-portfolyolarını sosyal medya aracına benzettiklerini bu sebeple de ilgilerinin arttığını şu şekilde ifade etmişlerdir: Can'ın annesi: *"Kendini sanki böyle bir büyük adammış gibi görüyor. Ürünlerine kıymet veriliyor. Sanki sosyal medyasıymış gibi."* Burcu'nun annesi: *"Hani bizim bir sosyal medyamız var. Instagram, WhatsApp üzerinden bir şeyler paylaşıyoruz, ediyoruz. Paylaştığımızda, beğeniler aldığımızda kendimiz nasıl mutlu oluyoruz. Bunu çocuğumda da gördüm."* Öğretmen de ailelerle benzer olan görüşünü şu şekilde belirtmiştir: *"Çocuklar birbirlerinin PORTİ'lerini aynı Facebook gibi Instagram gibi takip ettikçe, gördükçe 'O etkinliği evde onlar yapmış, biz de yapalım.' gibi annesine söyleyebiliyor."*

Öğretmen ayrıca annelerden farklı olarak e-portfolyonun çocuğa özgü tasarlanmış olmasını ve kullanımlarına yönelik sürecin başında eğitim verilmesini çocukların e-portfolyolarını kullanımlarını teşvik eden unsurlar olarak vurgulamıştır. Öğretmen "çocuğa özgü tasarlanmış olma" kategorisi altında şu şekilde görüş bildirmiştir: "*Yani orada da profil fotoğraflarının olması bir kere çok hoş."* "Kullanıma yönelik eğitim verme" kategorisi altında ise çocuklara uygulamanın başında verilen eğitimi ve kullanım kurallarını şu şekilde

vurgulamıştır: *"Bazıları tableti ilk defa gördü. İlk önce şöyle yaptık. Bakın bu bir tablet. Düşürmeyelim güzel kullanalım ve bununla sadece PORTİ'mizi açacağız. Hani baştan bu uyarıyı yaptığın zaman zaten çocuk gerektiği gibi kullanıyor. …Uygulamanın başında amacını anlattık o fon kartona yaptığımız etkinlik de çok işe yaradı anlamaları için."*

Araştırmanın "motivasyonel unsurlar" alt teması çocukların e-portfolyolarına olan ilgi ve istekliliklerinin çocukların içsel süreçleriyle ilişkilendirildiği aile ve öğretmen görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema altında aile ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak "Aile üyelerine çalışmalarını gösterme isteği", "öğretmene evde yaptıklarını gösterme isteği", "yeteneklerini gösterme ve övgü alma isteği", "ürünlerini görme isteği", "teknolojiye olan ilgi ve merak", "arkadaşlarına evde yaptıklarını gösterme isteği", "öğretmenin hakkında yazdıklarına yönelik ilgi ve merak", "okulda e-portfolyosunu inceleme", "kendini ifade etme aracı olarak görme" ve "arkadaşlarının ürünlerine ilgi ve merak" kategorileri yer almaktadır.

"Aile üyelerine çalışmalarını gösterme isteği" kategorisi (f=12) altında aileler çocuklarının okulda yaptıklarını kendilerine gösterme isteği ile e-portfolyolarını kullanma eğilimi gösterdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Can'ın annesi: *"Mesela telefon elimde olduğu zaman 'Anne PORTİ'me mi bakıyorsun? Neye bakıyorsun? Aç şuna bakalım. Buna bakalım.' diyordu."*, Hamza'nın annesi: "*Yani okulda yaşadıklarına gelip 'Anne okulda şunu yaptım. Öğretmen etkinliği ortaya attı. Anne PORTİ'mizi açalım.' diyordu.",* Tuğberk'in annesi**:** *Evde mesela yaptığı ürünler hakkında konuşuyordu. PORTİ'sini gösterip, 'İşte bunları bunları yaptım anne. Öğretmenim atmış mı anne gel aç bakalım. Resmimi görecek miyim?' diyordu."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise çocukların okulda yaptıkları ürünleri e-portfolyo üzerinden ailelerine gösterme istekliliğini şu ifadeyle desteklemiştir: *"Çok oluyordu öğretmenim bunu çek koy annem görsün. İşte ona hediye yaptım. Yükle görsün sevinsin gibi."*

"Öğretmene evde yaptıklarını gösterme isteği" kategorisi (f=11) altında aileler çocuklarının evde yaptıkları ürünleri öğretmene gösterme isteğini e-portfolyolarını kullanmalarına teşvik eden bir unsur olarak ele almışlardır. Örneğin; Pelin'in annesi: *"Evde bir şey yaptığında hemen bakıp 'Böyle etkinlik yapıp anne PORTİ'ye atalım etkinliğim olsun öğretmenim görsün' diyordu.",* Tuğberk'in annesi: *"… Şu şekilleri atmıştım ya. Yaparken "Anne beni çek üçgen yaptım daire yaptım. Öğretmenim görsün.' diyordu."* şeklinde ifadede bulunmuşlardır. Öğretmen ise benzer durumu sınıf içerisinde de gözlemlediğini belirterek şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Çocuklar evde yaptıklarını bana anlatmak, göstermek için*

sabırsızlanıyorlardı. Bir de fotoğrafla, videoyla gösterip anlatıca daha bir istekli oluyorlardı."

"Yeteneklerini gösterme ve övgü alma isteği" kategorisi (f=6) altında aileler çocuklarının özellikle yeteneklerini onlara kanıtlamak ve övgü almak için e-portfolyoya girmeye isteklilik gösterdiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Can'ın annesi: " *'Anne bak burada doktor oldum, burada, şunu yaptım. Biliyor musun? Burada denge tahtası tahtasının üzerinde durdum. Bir de ipe boncuk taktım.' diyordu*.", Burcu'nun annesi: *"Yan yana oturduğumda diyordum ki bakın işte nasıl yapmış. Bugün bunu yapmışlar gibi. Tabii o da başlıyordu. Kurban olayım. Tabii iyice göğsü kabarıyordu Burcu'nun."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise bu durumu özellikle çocukların arkadaşlarıyla olan ilişkilerinde gözlemlediğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Çocuk da mutlu oluyor tabii ürünlerinin fotoğraflandırılıp orada gösterilmesini. Yaptıklarını arkadaşlarına göstermek gurur verici oluyor onun için."*

"Ürünlerini görme isteği" kategorisi (f=7) altında aileler çocukların kendi ürünlerini görmeye olan isteklilikleri e-portfolyolarına girmeyi teşvik eden bir unsur olarak açıklamışlardır. Örneğin; Pelin'in annesi: *"Mesela öğretmenin yerli malı haftasında şiir okuttuğu bir videosu vardı. Bakıyorsun dönüp dönüp izliyor onu. Çünkü kendimi izlemeyi de seviyor."***,** Ege'nin annesi: "*Ege'nin bu saymalar, deneyler çok ilgisini çekiyordu. Videolar daha çok ilgisini çekiyordu. Defalarca açıp açıp dinliyordu... Ses ayarlaması vardı. Çok hoşuna gitmişti. Sürekli izliyordu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise çocukların genel olarak kendi ürünlerini incelemeyi sevdiklerini e-portfolyonun da buna imkân sağladığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Zaten çocuklar severler kendi fotoğraflarına, videolarına bakmayı. Önceden böyle bir imkânları yoktu. O yüzden de çok sevdiler zaten."*

"Teknolojiye olan ilgi ve merak" kategorisi (f=4) altında aileler çocukların teknolojik araçlara ve bu araçları bağımsız kullanmaya olan ilgilerini, e-portfolyoya yansıttıklarını bu durumun e-portfolyoya olan ilgilerini de arttırdığını belirtmişlerdir. Örneğin; Egemen'in annesi: *"Zaten Egemen bayılır telefona tablete. Bu da ona vesile oldu.",* Burcu'nun annesi: "*Ben PORTİ'me giriyorum. Okulda tableti elime alıyorum. Ben kendim bakıyorum." gibi cümleleri oluyordu."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise günümüz çocuklarının genel olarak teknolojik araçlara ilgili olduklarını şu şekilde açıklamıştır: *"Şimdi bilgisayar çağındayız. Herkesin artık elinde telefonlar. Çocukların da öyle. Zaten meraklılar telefona tablete. Ürünlerini tablette telefonda görmek hoşlarına gitti tabii."*

"Arkadaşlarına evde yaptıklarını gösterme isteği" kategorisi (f=4) altında aileler çocuklarının evde yaptıkları ürünleri arkadaşlarına göstermeye istekli olduklarını bu sebeple

de ailelerine evde ürün yükletmek istediklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Ece'nin annesi: *"Evet ilk zamanlarda 'Anne ben de bir şeyler yapayım. PORTİ'ye koy. Arkadaşlarım izliyor.' Bunları duydum yani.",* Pınar'ın annesi: *"Pınar evde sürekli arkadaşlarının yaptıklarını anlatıyordu. 'Anne arkadaşım evde sulu boya yapmış. Biz de yapıp koyalım o da benimkini görsün.' diyordu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de benzer şekilde çocukların birbirlerinin ürünlerine meraklı olduklarını ve kendi ürünlerini arkadaşlarına göstermek istediklerini şu şekilde ifade etmiştir: "*Birbirlerini merak ediyorlar. 'Ben bugün bunu yaptım. Şimdi görün resmimi' falan diyor mesela. Diğeri 'Annem atmıştı.' diyor. Diğeri diyor ki ama ben atmadım bir şey… Arkadaşlarına göstermek gurur verici oluyor onun için."*

"Öğretmenin hakkında yazdıklarına yönelik ilgi ve merak" kategorisi altında (f=4) aileler özellikle ürünlerin altında yazan açıklamaları ve öğretmenin kendileriyle ilgili neler yazdığını merak ettiklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Tuğberk'in annesi: *" 'Anne o resmimin altında ne yazıyor bana oku'. Okumayı bilmiyor ya hani. 'Oku bakayım öğretmen bana ne yazmış?' Çok merak ediyordu."* şeklinde ifadede bulunmuştur. Öğretmen de ürünleri hakkında yazdığı açıklamaları çocukların merak ettiklerini ve zaman zaman çocukların ne yazdığını kendisine sorduğunu şu şekilde belirtmiştir: *"Mesela çocuk fotoğrafını videosunu görüyor. Geliyor diyor ki 'Öğretmenim ne yazmışsın burada bana?' merak ediyor."*

Bazı aileler ise "okulda e-portfolyosunu inceleme" kategorisi (f=1) ve "kendini ifade etme aracı olarak görme" (f=1) kategorileri altında görüş bildirmişlerdir. Çocuğun okulda e-portfolyosunu incelemesinin evde de incelemeye teşvik eden bir durum olduğunu ifade eden Öykü'nün annesi: *"Okulda PORTİ'ye baktıkları gün mutlaka bahsediyordu. O günlerde daha çok sık anlatıyordu, daha çok girmek istiyordu."* şeklinde görüş bildirmiştir. Öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan Mete'nin annesi ise *"…Çünkü ne yaptığını görüyordu. İşte bunu yaptım, şunu yaptım gibisinden söylemeye çalışıyordu. Anlatamadığı için onun daha çok hoşuna gidiyordu."* şeklinde görüş bildirerek e-portfolyoyu çocuğunun kendini ifade etmesinde bir araç olarak gördüğünü belirtmiştir.

Ayrıca öğretmen "arkadaşlarının ürünlerine ilgi ve merak" kategorisi altında çocukların arkadaşlarının ürünlerine de çok ilgili olduğunu, özellikle sınıf içerisinde oyun zamanında kendilerinden çok arkadaşlarının ürünlerini incelediklerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Bakıyorum mesela biraz kendilerine bakıyorlar sonra hemen arkadaşlarınınkine bakıyorlar. Soruyorlar 'Bu kim? Bunu nasıl yaptın?'* diye.

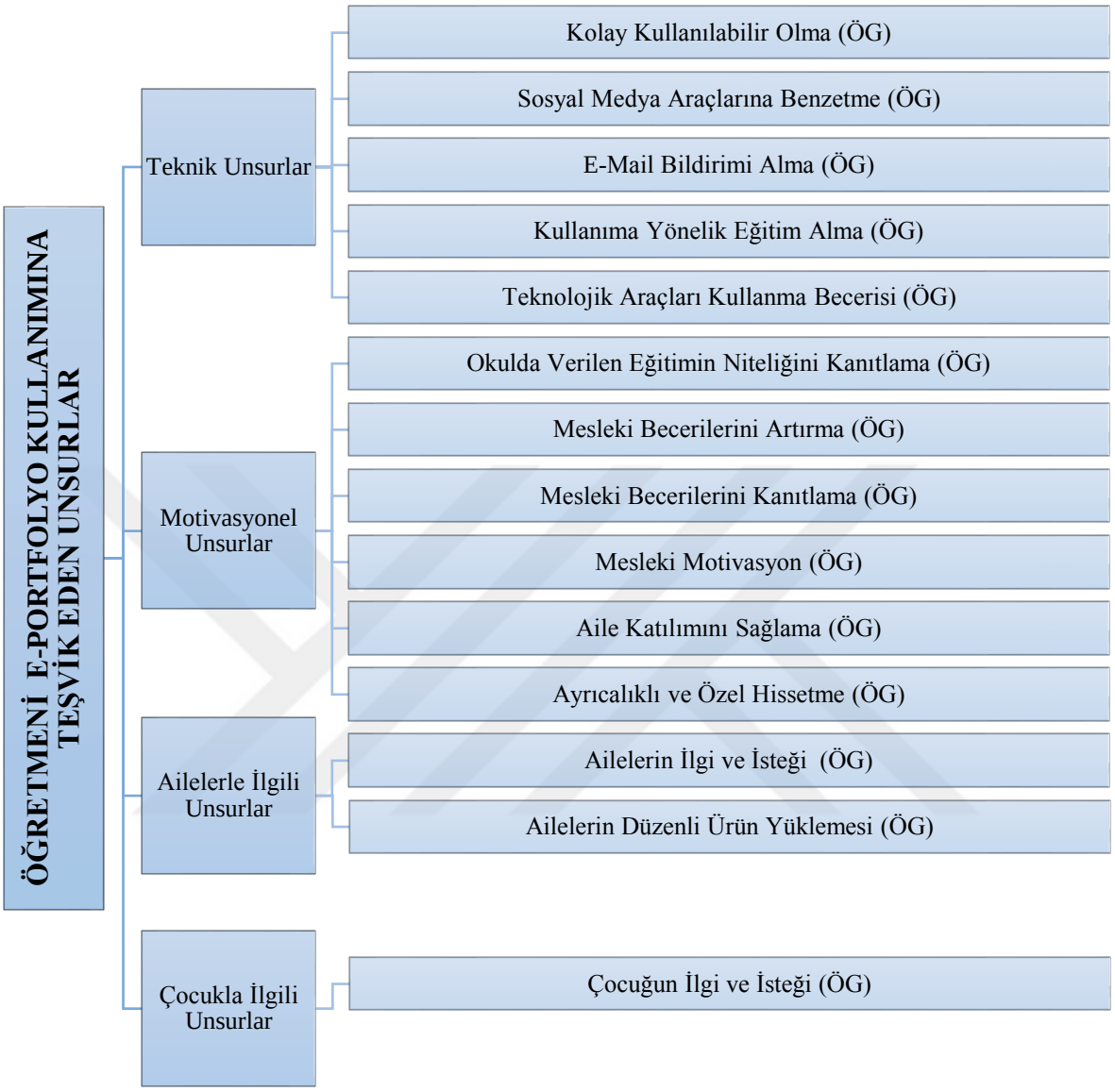
4.4.2. E-Portfolyonun Öğretmen ve Aileler Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "E-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından kullanım durumu nasıldır? sorusuna cevap verebilmek için ailelerin ve öğretmenin görüşlerine ve dokümanlara başvurulmuştur. Yapılan analizler sonucunda e-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından kullanılma durumu "kullanımı teşvik eden unsurlar", "paylaşım", "erişim", "etkileşim", "olumlu yanlar", "zorluklar ve çözümler" ve "öneriler" olmak üzere yedi tema altında incelenmiştir.

4.4.2.1. Öğretmen ve Aileleri E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmanın "kullanımı teşvik eden unsurlar" teması altında öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoya olan ilgi ve istekliliklerinin kaynakları belirlenmeye çalışılmış ve bu konuda öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurulmuştur.

Öğretmenin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları belirlemek üzere öğretmenle görüşmeler yapılmış ve analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan alt tema ve kategoriler Şekil 92'de belirtilmiştir.

Şekil 92. Öğretmeni e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar

Şekil 92 incelendiğinde öğretmeni e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurların "teknik unsurlar", "motivasyonel unsurlar", "ailelerle ilgili unsurlar" ve "çocukla ilgili unsurlar" alt temaları altında toplandığı görülmektedir.

Araştırmanın "teknik unsurlar" alt teması öğretmenin e-portfolyo kullanımının e-portfolyonun teknik özellikleriyle ve öğretmenin teknoloji yeterliği ile ilişkilendirilmesine yöneliktir. Bu alt tema altında öğretmen görüşlerine dayalı olarak "kolay kullanılabilir olma", "sosyal medya araçlarına benzetme", "e-mail bildirimi alma", "kullanıma yönelik

eğitim alma", "süreçte sağlanan teknik destek" ve "teknolojik araçları kullanma becerisi" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Kolay kullanılabilir olma" kategorisi altında öğretmen e-portfolyonun kullanımının kolay olduğuna vurgu yapmış ve şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Kolay şekilde ulaştım. Bu da etkili. Yani iki saat şifre yazıp oradan oraya değil. Yani o kadar güzel kurmuşsunuz direkt tıklıyorsun açılıyor."*

"Sosyal medya araçlarına benzetme" kategorisi altında öğretmen uygulamayı sosyal medya araçlarına benzemesinin olumlu yönlerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Aynı WhatsApp, Facebook gibi telefonun bir tıkladığında hemen önüme çıkması kullanım için önemliydi."*

"E-mail bildirimi alma" kategorisi altında öğretmen uygulamadaki hareketliliklerin e-mail yoluyla gelmesinin kullanımı teşvik eden bir unsur olduğunu şu şekilde vurgulamıştır: *"Ailelerin ürün yüklediğine yönelik mail geldiği zaman ister istemez giriyordum ne var ne yüklemişler diye. Ya da yorum yazdıklarına dair bildirim gelince merak edip bakıyordum."*

"Kullanıma yönelik eğitim alma" kategorisi altında öğretmen e-portfolyo kullanmak için öncelikle kâğıt temelli portfolyoya yönelik eğitim almanın kullanım için öneminden bahsederek *"Uygulamanın başında sizle 3-4 gün portfolyoyu konuştuk. Ben kâğıt temelli nasıl hazırlanır bilmiyormuşum mesela doğrusunu. Sistem kolay öğreniliyor hemen. Ama burada esas öğrenilmesi gereken portfolyonun nasıl hazırlanması gerektiği. Neler konulur, çocuk için neler önemli. Bunları bilmek önemli. Yoksa bu eğitimi almadan e-portfolyoyu doğru bir biçimde uygulamak zor."* şeklinde görüş bildirmiştir.

"Teknolojik araçları kullanma becerisi" kategorisi altında öğretmen e-portfolyo kullanımını öğretmenin teknolojiye yatkınlığı ile ilişkilendirerek kaygılarını şu şekilde ifade etmiştir: *"Yani belki yaşı biraz büyük olan öğretmenler zorlanabilirler kullanmada. Ama geneli kullanır diye düşünüyorum. Sosyal medya gibi. Onu kullanan bunu da kullanır."*

Araştırmanın "motivasyonel unsurlar" alt teması öğretmenin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları, ilgi ve istekliliklerini içsel süreçleriyle ilişkilendirdiği görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema altında öğretmen görüşlerine dayalı olarak "okulda verilen eğitimin niteliğini kanıtlama", "mesleki becerilerini arttırma", "mesleki becerilerini kanıtlama", "mesleki motivasyon", "aile katılımını sağlama" ve "ayrıcalıklı ve özel hissetme" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Okulda verilen eğitimin niteliğini kanıtlama" kategorisi altında öğretmen e-portfolyo aracılığıyla daha önceleri ailelerin sadece somut çıktıları olan etkinliklerle öğretmeni

değerlendirdiğini ancak e-portfolyo aracılığıyla çocuklarla yaptığı diğer etkinlikleri de ailelere gösterme fırsatı bulduğunu şu şekilde ifade etmiştir: *"Sanat etkinliği verdiğimiz zaman bu öğretmen başarılı öğretmen. Çocuk okulda bir şeyler yapıyor çocuk diye anlıyor veli. Ama bazen sanat etkinliği vermiyoruz. Deney yapıyoruz, sudoku, örüntü bunları yapıyoruz ama vermiyoruz veliye. Bunları gördü veli."*

"Mesleki becerilerini artırma" kategorisi altında öğretmen e-portfolyo sayesinde sistematik şekilde gözlem yapabilmeyi öğrendiğini, gözlemin ve oyun zamanının önemini fark ettiğini şu şekilde açıklamıştır: *"Serbest zamanın ne kadar önemli olduğunu bu süreçte anladım. Çocukları gözlemledim. Önceden de gözlemliyordum ama bir yere vurmasın, çarpmasın, düşmesin çocuk. Bir zarar gelmesin. Birbirleriyle hani itişmesin, kakışmasın diye bakıyordum. Ama bu farklı bir gözlem. Yani farklı bakış açısıyla bakmaya başladım çocuklara. Yani ufacık bir oyun bile oynarken kulak misafiri olmak istedim açıkçası."* Bununla beraber öğretmen e-portfolyo aracılığıyla mesleki olarak eksikliklerini fark ettiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Açıkçası ben bazı şeylerde eksikmişim. Bunları da öğrendim. Çocuklara 'Oynama yavrum. Güzel otur. Burada oynayın.' Çocukları kısıtlıyormuşum. Mesela çocuğu daha iyi gözlemlemek için ipleri çıkarıyordum, kaldırdığım oyuncakları veriyordum Bu gelişimlerini hangi oyuncakla sağlayabiliriz ya da görebiliriz? Bunları benim için çok iyi oldu."*

"Mesleki becerilerini kanıtlama" kategorisi altında öğretmen ailelere mesleki becerilerini kanıtladığını, ailelerin gözünde değerinin arttığını ve mesleğine olan ön yargının değiştiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Çocuğunun en ufak bir etkinliği fotoğraflandırıp oraya attığımda, velinin de onu görmesi gerçekten büyük bir şey oldu. Veli gördü yaptıklarımı. Biraz da benim de değerim arttı açıkçası. Yani beni de yani tanıdılar. Yani açıkçası böyle boş olmadığımızı birebir ispatladık gibi bir şey oldu yani. Bakıcı olmadığımızı anladılar."*

"Mesleki motivasyon" kategorisi altında öğretmen mesleki olarak kendinden beklenen görevleri daha istekli bir biçimde yaptığını, çocukları daha yakından tanıdığı için gelişim raporlarını da daha istekle yazdığını şu şekilde vurgulamıştır: *"...PORTİ sayesinde gelişim raporlarını o kadar hevesle yazdım ki yani tereddütsüz yazdım. Bu çocuk bunu biliyor. Bunu bilmiyor, desteklenmeli. Yani o açıdan da benim için çok iyi oldu. Çocukları gözlemleme açısından. Kısa zamanda çocukları tanıyabildim… Gelişim raporlarında çok işime yaradı. Oradan bakarak yazdım."*

"Aile katılımını sağlama" kategorisi altında öğretmen e-portfolyonun aile katılımında kullanışlı bir araç olduğunu geçmiş deneyimlerinden örnek vererek şu şekilde ifade etmiştir:

"Önceki yıllarda WhatsApp'tan ürün gönderiyorlardı. Orada yanlış anlaşılmalar çok oluyordu. Veliler bazen çatışıyorlardı. Şimdi onlar da daha rahat katılıyor. Kendilerine özel sayfaları var."

"Ayrıcalıklı ve özel hissetme" kategorisi altında öğretmen uygulama sayesinde kendini daha özel hissettiğini, mesleki anlamda önemli bir beceriyi kazanmış olmanın kendini iyi hissetmesini sağladığını şu şekilde vurgulamıştır: *"Öğretmen arkadaşlarla da konuşuyoruz bazen. Mesela portfolyonun nasıl hazırlandığını bilmiyorlar. Ben bu sayede hem e-portfolyonun hem de kâğıt temelli portfolyonun nasıl hazırlanacağını öğrenmiş oldum. Bu da güzel bir his açıkçası"*

Araştırmanın "ailelerle ilgili unsurlar" alt teması altında öğretmen e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları ailelerle ilişkilendirerek ifade etmiştir. Bu alt tema altında öğretmen görüşlerine dayalı olarak "ailelerin ilgi ve isteği" ve "ailelerin düzenli ürün yüklemesi" kategorileri bulunmaktadır.

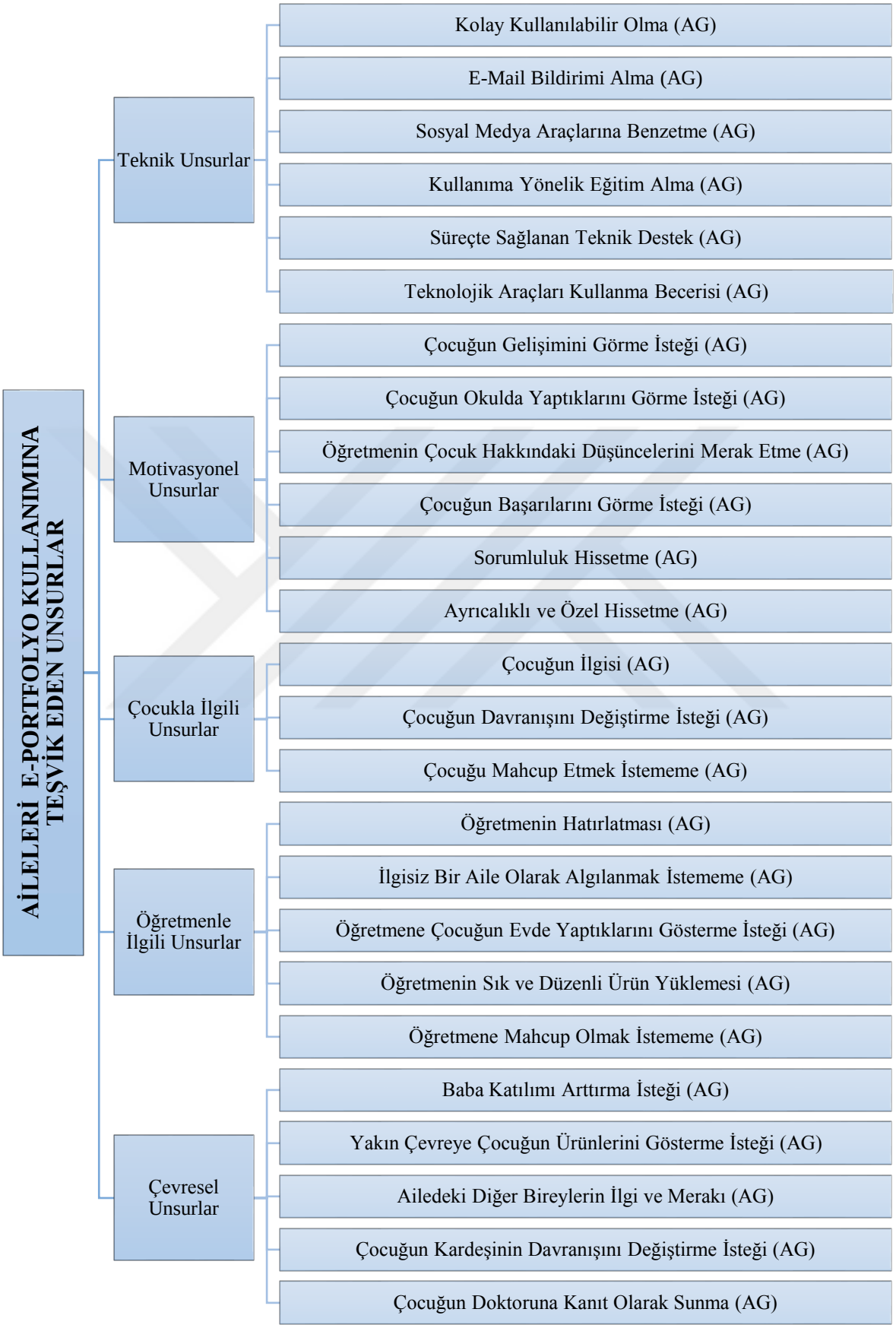
"Ailelerin ilgi ve isteği" kategorisi altında öğretmen ailelerin e-portfolyoyo kullanımına yönelik ilgi ve istekliliklerinin kendi kullanımını da teşvik ettiğini ve artırdığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Velilerimden de kaynaklandı. Onlar da çok istekliydi. Açıkçası ben ön yargılıydım biraz. Ama onlar da inandılar. Böyle bir de başta bir zor geldi. Baktılar ki yapabiliyorlar. Çocuklarıyla bir iletişim oluyor. Ben yorum yazdıkça merak ettiler. Ben ürün yükledikçe onlar yorum yaptılar. İlgilerini çok çekti."*

"Ailelerin düzenli ürün yüklemesi" kategorisi altında öğretmen ailelerin düzenli ürün yüklemesini kendi kullanımını teşvik eden bir unsur olarak şu şekilde açıklamıştır: ***"****Belki aileler önemsemeseydi, ürün yüklemeselerdi bu kadar ürün ben de yüklemezdim… Bu süreç düzenli olunca benim de ilgim arttı."*

Araştırmanın "çocukla ilgili unsurlar" alt teması altında öğretmen e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları çocuklarla ilişkilendirerek ifade etmiştir. Bu alt tema altında öğretmen görüşlerine dayalı olarak "çocukların ilgi ve isteği" kategorisi bulunmaktadır.

"Çocuğun ilgi ve isteği" kategorisi altında öğretmen çocukların ilgi ve isteğinden dolayı e-portfolyoyu daha fazla kullandığını şu şekilde vurgulamıştır: *"Çocuklar çok ilgiliydiler. Öğretmenim bunu PORTİ'me koy diyor örneğin. Ne yapacaksın. Mecbur koyuyorsun."*

Ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları belirlemek üzere ailelerle görüşmeler yapılmış ve analiz edilmiştir. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan alt tema ve kategoriler Şekil 93'te belirtilmiştir.

Şekil 93. Aileleri e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar

Şekil 93 incelendiğinde aileleri e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurların "teknik unsurlar", "motivasyonel unsurlar", "çocukla ilgili unsurlar", "öğretmenle ilgili unsurlar" ve "çevresel unsurlar" alt temaları altında toplandığı görülmektedir.

Araştırmanın "teknik unsurlar" alt teması ailelerin e-portfolyo kullanımının e-portfolyonun teknik özellikleriyle ve ailelerin teknoloji yeterliği ile ilişkilendirilmesine yöneliktir. Bu alt tema altında ailelerin görüşlerine dayalı olarak "kolay kullanılabilir olma", "sosyal medya araçlarına benzetme", "e-mail bildirimi alma", "kullanıma yönelik eğitim alma", "süreçte sağlanan teknik destek" ve "teknolojik araçları kullanma becerisi" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Kolay kullanılabilir olma" kategorisi (f=9) altında aileler e-portfolyo uygulamasının kullanımının kolaylığını uygulamayı kullanmayı teşvik eden bir unsur olarak açıklamışlardır. Örneğin; Mete'nin annesi: *"Kullanım açısında çok kolay. Hiçbir sıkıntı yok. Direkt zaten girdiğin gibi oluyor. Kullanması bu kadar rahat olmasaydı ilgimizi çekmeyebilirdi."* İpek'in annesi: *"Bir de çok kolaydı kullanımı. Ben diyordum bu bizi zorlar belki fotoğraf, video yükleyemeyiz. Uygulamanın kolaylığı cevap veriyordu. Yani ben takdir ettim açıkçası. Serviste gerçekten çok güzel ilerliyordu. Acaba dedim takılır mı? Ama baktım çok güzel ilerledi.",* Burcu'nun annesi: *"Her şey en ince ayrıntısına kadar düşünülüp yapılmış. Bunun üstüne de bayağı uğraşılmış sanırım."* şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

"E-mail bildirimi alma" kategorisi (f=8) altında aileler e-portfolyodaki hareketliliklerin e-mail bildirimi yoluyla gelmesini kendilerinde merak uyandıran ve uygulamayı kullanmaya teşvik eden bir unsur olarak açıklamışlardır. Örneğin; Aras'ın halası: *"Maile geliyordu. Oradan görüyordum. Bakıyordum acaba ne paylaşmışlar diye.",* Hamza'nın annesi: *"Mail geliyor. Oturum açmam isteniyor. O an müsait olmasam bile fark ediyordum ki Hamza'ya bir şey yüklendi. Müsait olunca hemen bakıyordum.",* Pelin'in annesi: *"PORTİ'den mesajınız geldi diye mailime geliyordu. Tamam diyordum dur bir bakayım."* şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

"Sosyal medya araçlarına benzetme" kategorisi (f=5) altında aileler e-portfolyo uygulamasının sosyal medya araçlarına benzemesini kolaylaştırıcı ve kullanım açısından teşvik edici bir unsur olarak şu şekilde açıklamışlardır: Pelin'in annesi*: "Diğer uygulamalar nasılsa onu da öyle kullandım. WhatsApp nasılsa bu da aynıydı. Değişen bir şey yoktu.",* Bahar'ın annesi: *"Gerçekten çok kolay yapılıyor. WhatsApp kullanıyorum ve bizim büyük kız Instagram yüklemiş. O şekilde arkadaşları falan takip ediyorum. Onlara benziyor mantık aynı.",* Mete'nin annesi: *"Benim için hiç sıkıntı değildi. Zaten direkt girdiğim zaman*

yüklüyordum. Yorum yapabiliyordum. Yorum görebiliyordun. Bir farklılık yoktu whatsapp veya diğerleriyle."

"Kullanıma yönelik eğitim alma" kategorisi (f=5) altında aileler uygulama süreci öncesinde araştırmacı tarafından verilen eğitimin kullanım açısından önemini şu şekilde vurgulamışlardır: Ece'nin annesi: *"Zaten siz başlarken o kadar detaylı anlattınız ki. Belki o şekilde anlatmasaydınız yapamazdık.",* Meriç'in annesi: *"Hepsinin açıklamasını gayet güzel ayrıntılı bir şekilde yaptınız bize. Ne yapılması gerektiğini, nereden girildiğini gösterdiniz."*

"Süreçte sağlanan teknik destek" kategorisi (f=4) altında aileler e-portfolyo kullanımı ile ilgili yaşadıkları sorunların çözümüne yönelik süreç içerisinde araştırmacı tarafından sağlanan teknik desteğin önemini vurgulamışlardır. Örneğin, Tuğberk'in annesi: *"Bir ara giremiyordum bir türlü. Okul çıkışlarında yanınıza geliyordum. İlgileniyordunuz."* şeklinde açıklamada bulunmuştur.

"Teknolojik araçları kullanma becerisi" kategorisi (f=3) altında aileler teknolojik araçları kullanmalarındaki becerilerinin e-portfolyo kullanımını hem kolaylaştıran hem de teşvik eden bir unsur olarak ifade etmişlerdir. Örneğin; Can'ın annesi: *"Ben sosyal medya kullanıyorum, biliyorum. Bilgisayarı çok bilmesem de telefonda birçok şey biliyorum."*, Hamza'nın annesi: *"Çünkü telefon kullandığımız için o kadar zorlanmadık."* şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Araştırmanın "motivasyonel unsurlar" alt teması ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları, ilgi ve istekliliklerini, içsel süreçleriyle ilişkilendirdiği görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema ailelerin görüşlerine dayalı olarak "çocuğun gelişimini görme isteği", "çocuğun okulda yaptıklarını görme isteği" , "öğretmenin çocuk hakkındaki düşüncelerini merak etme", "çocuğun başarılarını görme isteği", "sorumluluk hissetme" ve "ayrıcalıklı ve özel hissetme" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Çocuğun gelişimini görme isteği" kategorisi (f=13) altında aileler çocuklarının gelişimi ile ilgili bilgilerin kendileri için ilgi çekici olduğunu şu şekilde vurgulamışlardır: Meriç'in annesi: *"İnsanın çocuğuyla ilgili olan her şey der demez ilgisini çekiyor. Çocuğunuz hakkındaki düşünceler, yaptıkları. Yani ben en çok da onun için giriyordum hatta.",* Neslişah'ın annesi: *"Ben biraz pimpirikliyimdir. Hani yapabiliyor mu? Kalemi tutabiliyor mu? Benim çocuğum geri mi? Bu her annede vardır. Bu benim için güzel oldu, çok ilgimi çekti."*

"Çocuğun okulda yaptıklarını görme isteği" kategorisi (f=9) altında aileler çocuklarının okulda yaptıklarını merak ettiklerini, e-portfolyonun da bu meraklarını gideren bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin; Egemen'in annesi: *"Her türlü iyi oldu. Her etkinliğini, o gün ne yaptığını PORTİ'de rahatlıkla görebiliyoruz."*, Ege'nin annesi: *"PORTİ sayesinde ben çocuğumun okulda neler yaptığını görebildim açıkçası. Ondan da çok bakıyordum."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

"Öğretmenin çocuk hakkındaki düşüncelerini merak etme" kategorisi (f=6) altında aileler öğretmenin çocukları hakkında ne düşündüğünü, ne yorum yazdığını merak ettikleri için e-portfolyoya girdiklerini şu şekilde vurgulamışlardır: Meriç'in annesi: *"Meriç hakkında ne yazılmış diye merak ediyorum. Yani hepsi için genel olarak. Ama en çok öğretmenin Meriç hakkındaki fikirlerini ne yazdığını merak ediyordum.",* Mete'nin annesi: *"Sürekli bakardım. Öğretmen ne yorum yapmış? Onu sürekli merak ediyordum."*

"Çocuğun başarılarını görme isteği" kategorisi (f=5) altında aileler çocukları hakkında öğretmenin yazdığı olumlu durumları görmekten hoşlandıkları için e-portfolyo kullanmaya karşı daha istekli olduklarını şu şekilde açıklamışlardır: Öykü'nün annesi: *"Bizim insanımız seviyor ya çocuğunu paylaşmayı, paylaşılmasını, başarılarının övülmesini. O yüzden ilgimizi çekti.",* Ece'nin annesi: *"Öğretmenin yorumları benim görmediğim ama onun gördüğü, yapabildiği şeyler. Öğretmenin övmesi hoşuma gitti yani."*

"Sorumluluk hissetme" kategorisi (f=3) altında aileler e-portfolyonun kendilerine bir sorumluluk yüklediğini ve bu sebeple kullanmaya çalıştıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin, Ece'nin annesi: *"Yani sorumluluk olarak onu hissettim Yani bu anne olarak benim sorumluluğum."*

"Ayrıcalıklı ve özel hissetme" kategorisi (f=2) altında aileler e-portfolyo uygulamasını sayesinde kendilerini ayrıcalıklı hissettiklerini, devlet okulu olmasına rağmen çocuklarını özel okula göndermiş gibi hissettiklerini şu şekilde vurgulamışlardır: Neslişah'ın annesi: *"Hani böyle hani derler ya hani özel okul gibi. Bizde hiç böyle şeyler yoktu.",* İpek'in annesi: *"Hocam herkesle paylaşıyorum. İnanılmaz oldu benim için. Diyorum bakın bu devlet okulu ama neler yapılıyor."*

Araştırmanın "çocukla ilgili unsurlar" alt teması ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları, çocukların özellikleri, ilgi ve isteklilikleri ile ilgili görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema ailelerin görüşlerine dayalı olarak "çocuğun ilgisi", "çocuğun davranışını değiştirme isteği" ve "çocuğu mahcup etmek istememe" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Çocuğun ilgisi" kategorisi (f=7) altında aileler çocuklarının e-portfolyoya olan ilgi ve isteklilikleri sebebiyle kullandıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Bahar'ın annesi: *"Eve geldiğinde her telefonu eline aldığında 'Anne PORTİ'ye bakalım.' diyordu. Bahar'ın sayesinde bakıyordum.",* Hamza'nın annesi: *"Hamza sürekli 'Anne PORTİ'mizi açalım. Akrabalarımız geliyor 'Aç gösterelim' diyordu."*

"Çocuğun davranışını değiştirme isteği" kategorisi (f=5) altında aileler e-portfolyonun çocuklarının davranışını değiştirmede etkili bir araç olmasını kullanımı teşvik eden bir unsur olarak açıklamışlardır. Örneğin, Mete'nin annesi: *"Mete'ye 'Çekeceğim seni öğretmene atacağım. Bakalım bize ne diyecek?' diyordum. Gelip hemen yapıyordu. 'Tamam, anne hadi çek beni.' diyordu. Önceden hiçbir şey yapmıyordu."* şeklinde görüş bildirerek çocuğuna yaptıramadıklarını e-portfolyo aracılığıyla yaptırmaya çalıştığını belirtmiştir. Bununla beraber Aras'ın halası: "*Yanlış bir şey yaptığında 'Tamam, dur. Öğretmene atayım da görsün.' Sonra hemen yapıyordu."* ifadesiyle e-portfolyoyu çocuğa karşı bir tehdit unsuru olarak kullandığını ifade etmiştir.

"Çocuğu mahcup etmek istememe" kategorisi (f=1) e-portfolyoyu yeterince kullanmamanın çocuğu okulda mahcup edebilecek bir durum olarak algılanmasına ilişkindir. Örneğin, Neslişah'ın annesi: *"Çocuğum bir şeyden geri kalmasın. Takip edeyim. O anlamda daha çok kullandım. Sınıfta arkadaşları bakarsa o da geri kalmasın, üzülmesin. Ben böyle bir şeyler yapmadım diye."* şeklinde görüş bildirerek daha çok çocuğu sınıfta mahcup olmasın iye e-portfolyoyu kullandığını belirtmiştir.

Araştırmanın "öğretmenle ilgili unsurlar" alt teması ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları öğretmenle olan ilişkisi ve öğretmenin davranışları ile ilişkilendirdiği görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema ailelerin görüşlerine dayalı olarak "öğretmenin hatırlatması", "ilgisiz bir aile olarak algılanmak istememe", "öğretmene çocuğun evde yaptıklarını gösterme isteği" , "öğretmenin sık ve düzenli ürün yüklemesi" ve "öğretmene mahcup olmak istememe" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Öğretmenin hatırlatması" kategorisi (f=4) altında aileler öğretmenin e-portfolyoyu kullanma konusunda zaman zaman yaptığı hatırlatmaları e-portfolyoyu kullanıma teşvik eden bir unsur olarak şu şekilde açıklamışlardır: Öykü'nün annesi: *"Öğretmen şu konuda ürün yükleyin diyordu mesela. Biz de yüklüyorduk.",* Ece'nin annesi: *"Öğretmen uyarıyordu beni. 'Ece'ye hiç ürün yüklemiyorsunuz.' diye."*

"İlgisiz bir aile olarak algılanmak istememe" kategorisi (f=3) altında aileler e-portfolyoyu kullanmamanın öğretmen tarafından ilgisiz bir aile olarak algılanmasına neden olabileceği gerekçesiyle kullandıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Egemen'in annesi: *"Şimdi yüklemesem diyecekler ki ilgilenmiyor."*

"Öğretmene çocuğun evde yaptıklarını gösterme isteği" kategorisi (f=2) altında aileler çocuklarıyla beraber evde yaptıkları etkinlikleri öğretmene göstermek, çocuklarının yeteneklerini öğretmenle paylaşmak için e-portfolyoyu kullandıklarını şu şekilde vurgulamışlardır: Ege'nin annesi: *"Ege'yle yaptığımız bir etkinlik oluyordu mesela resim yapıyordu. Hoşuma gidiyordu. Yüklüyordum. Bunu öğretmenle paylaşmak, o yeteneğini göstermek de hoşuma gidiyordu."*

"Öğretmenin sık ve düzenli ürün yüklemesi" kategorisi (f=1) altında öğretmenin e-portfolyoyu düzenli kullanması ve sık ürün yüklemesinin kendilerini de e-portfolyo kullanımı için teşvik ettiği vurgulanmıştır. Örneğin, Pınar'ın annesi: *"Öğretmen o kadar düzenli ürün yüklemese belki biz de bu kadar önem vermezdik. Ama öğretmen ilgili olunca biz de oluyorduk."* şeklinde görüş bildirmiştir.

"Öğretmene mahcup olmak istememe" kategorisi (f=1) altına öğretmenin ilgisini boşa çıkarmamak ve öğretmene mahcup olmamak için e-portfolyo kullanıldığı şu şekilde ifade edilmiştir: Can'ın annesi*: "Öğretmen küsmesin. 'Ben o kadar ilgileniyorum beni kulak ardı ediyorlar.' demesin diye de kullanıyordum. "*

Araştırmanın "çevresel unsurlar" alt teması ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurları çocuğun babası, kardeşi, yakın çevresi ve doktoru gibi kişilerle ilişkilendirdiği görüşlerine yöneliktir. Bu alt tema ailelerin görüşlerine dayalı olarak ""baba katılımı arttırma isteği", "yakın çevreye çocuğun ürünlerini gösterme isteği", "ailedeki diğer bireylerin ilgi ve merakı", "çocuğun kardeşinin davranışını değiştirme isteği" ve "çocuğun doktoruna kanıt olarak sunma" kategorilerinden oluşmaktadır.

"Baba katılımı arttırma isteği" kategorisi (f=8) altında aileler e-portfolyo sayesinde babaların çocuklarına olan ilgisini arttığını bu durumun da e-portfolyo kullanımı teşvik ettiğini şu şekilde açıklamışlardır: Cemre'nin annesi: *"Babasının ilgisi çok hoşuma gitti. Başka bir şey olsa belki ilgilenmezdi. Cemre'yle ilgilensin diye de kullanıyordum.",* Tuğberk'in annesi: *"Şimdiye kadar hiç görmedim çocuğa şunu yapalım bunu yaptıralım dediğini. Bakıyorum o da bir şeyler yapmaya çalışıyor. Benim de hoşuma gitti bu durum. Belki ondan da ilgimi çekti."*

"Yakın çevreye çocuğun ürünlerini gösterme isteği" kategorisi (f=7) altında aileler yakın çevrelerine çocukların yeteneklerini ve başarılarını göstermenin e-portfolyo kullanımını teşvik ettiğini şu şekilde açıklamışlardır: Ece'nin annesi: *"Şöyle oldu. Gururlanırsın, övünürsün ya. Yani gerçekten öyle oldu. Mesela arkadaşlarıma, anneannesine, teyzesine babaannesine hoşuna giderek gösterdim yani.",* Mete'nin annesi: *"Mesela yengem var. Ona gösteriyorum. Bazen dayısının kızları var geliyor, bakıyor. 'Bakın Mete ne güzel şeyler yapıyor.' diyorum."*

"Ailedeki diğer bireylerin ilgi ve merakı" kategorisi (f=3) altında aileler kardeş, nine gibi ailede yer alan diğer bireylerin çocuğun e-portfolyosundaki ürünlere yönelik ilgisini kullanımı teşvik eden bir unsur olarak şu şekilde açıklamışlardır: Aras'ın halası: *"Ben ev halkına gösteriyordum. Hatta babaannesi soruyor 'Öğretmen ne demiş? Oku bize de'... Yani onların da bu fotoğraflar falan ilgisini çekti."*

"Çocuğun kardeşinin davranışını değiştirme isteği" kategorisi (f=1) altında sadece çocuğun değil çocuğun kardeşinin davranışını da e-portfolyo aracılığıyla değiştirme isteğinin kullanımı teşvik eden unsurlar arasında olduğu belirlenmiştir. Örneğin, Mete'nin annesi: *"Aslında onu mesela ben Mete'ye söylemeye çalışırken kardeşine de yaptırıyordum. İşte seni de çekip atacağım beraber yapın gibisinden. O da yapıyordu beraber."* şeklinde ifadede bulunmuştur.

"Çocuğun doktoruna kanıt olarak sunma" kategorisi (f=1) altında öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan aile e-portfolyoda yer alan ürün ve açıklamalarını çocuğun doktoruna göstermek istediğini şu şekilde açıklamıştır: Bahar'ın annesi: *"Bahar diğer çocuklar gibi değil. Doktoru üç yaşındayken bana bir defter verdi. Buraya ne öğrendiğini yaz dedi. O şekilde ben de yazıyordum. Ama ayda bir yapıyordum iki ayda bir yapıyordum. Ama bu uygulama başlayınca düşündük ki iki ay sonra doktoruna gideceğiz Ankara'ya. Ben bunları doktoruna göstereceğim. Doktor soruyor, 'Neler öğrenmiş?' diye. Anlatmak farklı. Böyle görüntü göstermek daha güzel olur. Bu benim açımdan çok iyi oldu."*

4.4.2.2. Ailelerin E-Portfolyo İçeriğini Paylaşma Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada ailelerin e-portfolyo içeriğini kimlerle paylaştığı ve paylaşma kanalını belirlemek üzere ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaştığı kişilere yönelik elde edilen veriler Şekil 94'te sunulmuştur.

Şekil 94. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaştığı kişiler

Ailelerle yapılan görüşme sonucunda aileler çocuklarının e-portfolyodaki ürünlerini sıklıkla (f=16) çocuğun babasıyla paylaştıklarını ifade etmişlerdir. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Eşime de gösteriyordum. Çalışmaları açıklamaları, yorumları…",* Ege'nin annesi: *"Babasına haftada bir toplu olarak açıp bazen gösteriyordum. Eve haftada bir geliyor çünkü."* şeklinde açıklamalarda bulunmuşlardır.

Aileler (f=15) e-portfolyo içeriğini paylaştığı diğer kişilerin çocuğun kardeşleri olduğu belirtmişlerdir. Aileler çocuğun kardeşlerinin e-portfolyodaki ürünlere karşı oldukça ilgili olduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Ege'nin annesi: "*Evet ablası da sürekli yanımdaydı. Ege'yle arasında zaten iki yaş var ablasının. Birbirlerine çok yakınlar. O da çok ilgiliydi. Beraber bakıyorlardı.*", Meriç'in annesi: "*Abisi diyor ki 'Keşke bizim zamanımızda da olsaymış anne.' Abisi de çok beğeniyordu. Meriç de sürekli abisine gösteriyordu. 'Abi bak bunu ne güzel yaptım. Bu daha güzel oldu.' gibi.",* Gülşah'ın annesi: *"Abisi de çok bakıyor. 'Anne kardeşim neler yapıyormuş da bizim haberimiz yok.' diyor."*

Ailelerin (f=11) çocuklarının e-portfolyodaki ürünlerini paylaştığı diğer kişilerin nine, dede, hala, teyze gibi yakın akrabalar olduğu görülmektedir. Örneğin; Egemen'in annesi: *"Ablama okuttum. 'Abla bak Egemen hakkında öğretmen bunları yazmış.' … Öğretmen gözlemliyor aileyi bilinçlendiriyor diyordum."***,** Bahar'ın annesi: *"Şarkı söylediği video var. Hemen hemen bizim eve kim geldiyse ninesine yengesine, dayısına gösteriyordu. 'Bak ben şarkı söyledim. Öğretmen beni çekti.' diye"* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Aileler (f=7) çocuklarının ürünlerini arkadaş, komşu gibi yakın çevreleriyle paylaştıklarını ve çocuklarının gelişimi hakkında yorumlar aldıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Ömer'in annesi: *"İş arkadaşlarımla paylaştım. Ömer'de çok ilerleme var dediler."***,** Egemen'in

annesi: "*Yan komşularıma da gösteriyorum bazen Egemen'in yaptıklarını. Çok beğeniyor onlar da. Egemen'i görünce 'Sen neler yapmışsın öyle' diyorlar. Onun da çok hoşuna gidiyor tabi"*

Öğrenme ve konuşma güçlüğü çeken Bahar'ın annesi ise çocuğunun gelişim sürecini doktoruna göstermek için e-portfolyodaki ürünleri doktorla paylaşmayı planladığını şu şekilde açıklamıştır: *"İki ay sonra Allah nasip ederse doktoruna gideceğiz Ankara'ya. Doktora bunları göstereceğim."*

Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaşma kanalını belirlemek üzere ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaşma kanalına yönelik elde edilen veriler Şekil 95'te sunulmuştur.

Şekil 95. Ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaşma kanalları

Ailelerle yapılan görüşme sonucunda ailelerin e-portfolyodaki ürünleri çeşitli yollarla çevreleriyle paylaştıkları görülmektedir. Aileler sıklıkla (f=17) çocuklarının ürünlerini paylaşmak istedikleri kişilere doğrudan gösterdiklerini şu şekilde belirtmişlerdir. Örneğin; Cemre'nin annesi: *"Babasına, abisine falan doğrudan kendim okuyup gösteriyorum.",* Tuğberk'in annesi: *"Babasına kendi telefonumdan gösteriyordum hep. Çocuklar da okuyorlardı."*

Bazı aileler (f=6) çocuklarının ürünlerini o an yanında olmayan yakın çevrelerine veya çocuğun işyerinde olan babasına ekran görüntüsü alarak WhatsApp'tan gönderdiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Gülşah'ın annesi: *"Evde olduğu zaman benden inceliyor. Babası burada olmadığı zaman WhatsApp'tan atıyorum."*, Neslişah'ın annesi: *"WhatsApp'tan eşime, teyzelerine atıyorum.",* Pelin'in annesi: "Telefondan *ekran görüntüsü alıp babasına gönderiyordum."*

Aileler (f=4) zaman zaman çocuklarının e-portfolyodaki ürünlerini WhatsApp' ta durum yaparak paylaştıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Aras'ın halası: *"İstiklal Marşı'nı*

okuması vardı. Onları durum yaptım, paylaştım.", Pelin'in annesi: *"Hoşuma giden ürünlerini bazen WhatsApp durumu olarak paylaşıyordum."* Şekil 96'da Pelin'in annesinin WhatsApp durumunda çocuğunun ürününü paylaşmasına ilişkin örnek yer almaktadır:

Şekil 96. Ailelerin ürün paylaşımına ilişkin WhatsApp durum örneği

Bazı aileler (f=4) ise babasının veya yakın çevresinin uygulamayı telefonlarına indirdikleri ve şifresini onlarla paylaştıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; Öykü'nün annesi kızının yakın olduğu karşı komşusuna uygulama şifresini verdiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Tabii karşı komşumun kızı var yirmi beş yaşında. Öykü onu çok seviyor. PORTİ'nin şifresini ona verdik. Büşra'nın onu oradan takip etmesine bayıldı."*

Bu durumun dışında diğer aileler uygulama şifresini sadece babalarla paylaştıklarını belirtmişlerdir. Örneğin, Burcu'nun annesi: *"Zaten uygulama babada yüklüydü. O giriyordu."*

4.4.2.3. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Erişim Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya erişim durumlarını belirlemek için e-portfolyoya erişen kişiler, erişmek için kullanılan araçlar, erişim sıklıkları, erişim saatleri ve erişim saatlerinin gerekçeleri öğretmen ve ailelerin görüşleri doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır.

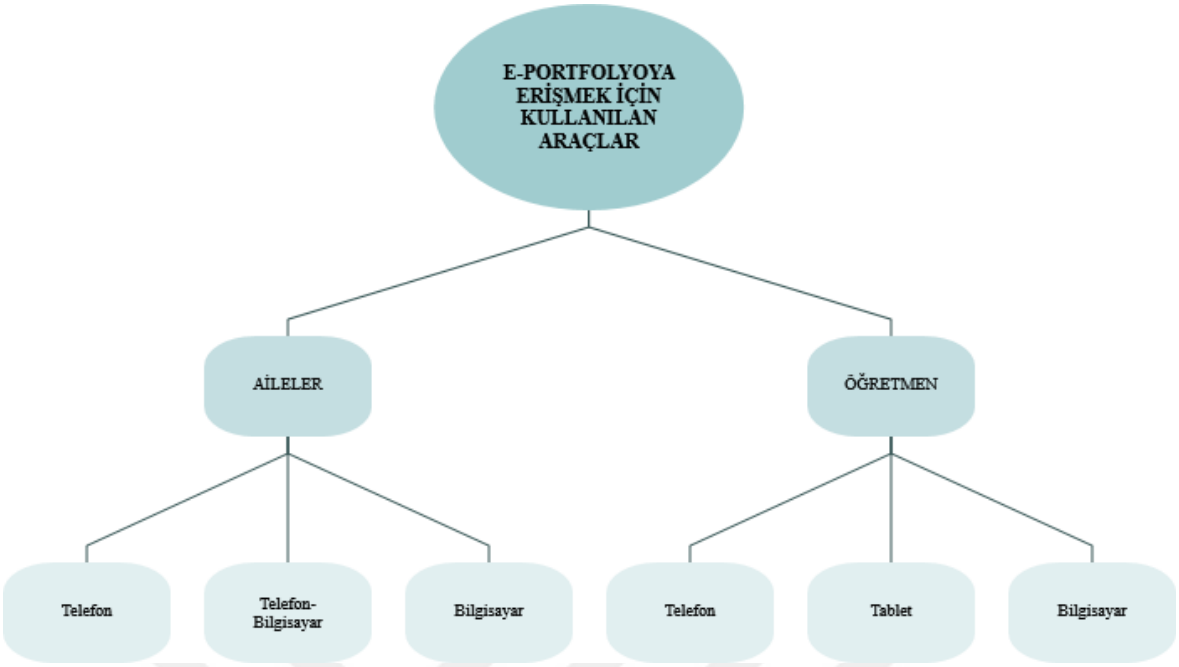
E-portfolyoya erişen kişileri belirlemek üzere ailelerle görüşme yapılmış ve elde edilen veriler Şekil 97'de sunulmuştur.

Şekil 97. Ailelerin e-portfolyoya erişim izni verdiği kişiler

Şekil 97 incelendiğinde çocuğun e-portfolyosuna başta anne olmak üzere baba, hala ve yakın çevrenin uygulamayı kendi telefonlarına indirerek doğrudan eriştikleri görülmektedir. Çocuğun e-portfolyosuna erişim çoğunlukla olarak anneler (f=18) tarafından sağlanmıştır. Örneğin, Cemre'nin annesi bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *"Sadece benim telefonumda var zaten bu program. Başka kimse indirmedi."* Bununla beraber f=1 ailede annenin okuma yazma bilmemesi sebebiyle uygulamaya erişimin çocuğun halası tarafından yapıldığı görülmüştür. Aras'ın halası bu durumu şu şekilde ifade etmiştir: *"Annesinin okuma yazması yok. Zaten hep ben ilgileniyorum çocuklarla. Aynı evde yaşıyoruz."* Bu zorunlu durumun dışında bazı aileler (f=2) uygulamayı aynı zamanda babaların da indirdiğini, f=1 ailede ise annenin telefonunun arızasından kaynaklı olarak uygulamayı sadece babanın indirdiği belirlenmiştir. Örneğin, Öykü'nün annesi: *Şifre babada da var. Tabii ki babası da iş yerinde sürekli takip ediyordu kızını."* şeklindeki ifadesiyle babasının ilgisinden dolayı uygulamayı telefonuna indirdiğini belirtmiştir. Ayrıca f=1 ailede uygulamanın çocuğun yakın olduğu karşı komşu tarafından indirilerek şifresinin paylaştığı belirlenmiştir.

E-portfolyoya erişmek için kullanılan araçları belirlemek üzere öğretmen ve ailelerle görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler Şekil 98'de sunulmuştur.

Şekil 98. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya erişmek için kullandığı araçlar

Şekil 98 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya erişmek için telefon, bilgisayar ve hem telefon hem de bilgisayar kullandıkları görülmüştür. Öğretmenin ise e-portfolyoya erişmek için telefon, tablet ve bilgisayar kullandığı belirlenmiştir.

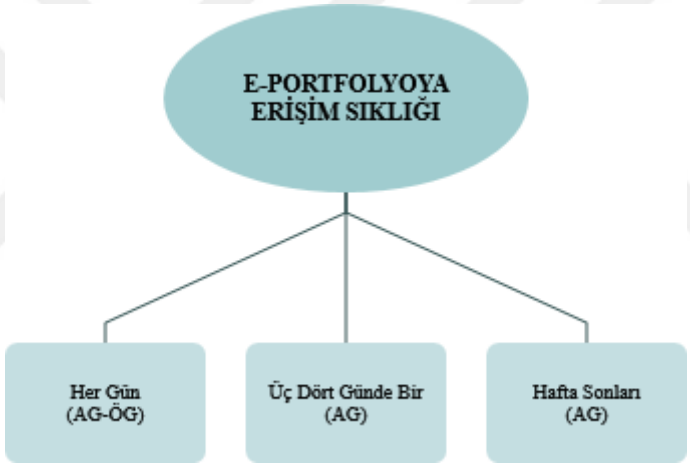
Aileler çoğunlukla (f=17) e-portfolyoya erişmek için sadece telefonlarını kullandıklarını belirtmişlerdir. Aileler bu duruma evlerinde tablet veya bilgisayar olmamasını, bilgisayarı evdeki diğer bireylerin kullanmasını ve bilgisayar kullanmayı bilmemelerini gerekçe olarak göstermişlerdir. Örneğin; Bahar'ın annesi: *"Bilgisayarımız yok. Olsa da ben giremezdim bilgisayarla. Bilmiyorum çünkü kullanmayı.",* Cemre'nin annesi: *"Sadece telefonundan girebildim ben. Tabletimiz, bilgisayarımız yok zaten. Sadece benim telefonumla girdik"* Can'ın annesi: *"Can'ın tableti yok. Bilgisayar var ama abiyle baba çok yoğun kullanıyorlar."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bu durumun dışında ailelerin telefonu ve bilgisayarı beraber kullandıkları (f=1) veya sadece bilgisayarı kullandıkları da (f=1) belirlenmiştir. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"Bazen bilgisayardan da giriyorum. Tabii bilgisayardan bakmak daha kolay. Ama her şeyim telefonumda olduğu için telefondan yükleme yapmak daha rahat."* şeklindeki görüşüyle bilgisayarın görüntü açısından kolaylık sağladığını ancak fotoğrafların telefonda olmasının yükleme açısından daha rahat olduğunu ifade etmiştir. Ege'nin annesi ise telefonunda yaşadığı problem, bilgisayarın netliği ve çocuğunun bilgisayarı daha rahat kullanması nedeniyle e-portfolyoyu sadece bilgisayardan kullandığını şu şekilde belirtmiştir: *PORTİ'yi*

bilgisayara yükledim. Ege kendi şifresini girip açabiliyordu. Ben daha çok bilgisayar üzerinden yapıyordum… Telefonum biraz daha sıkıntılıydı… Bilgisayardan daha kolay girip bakıyordum. Daha net görünüyor bilgisayarla. Ege de çok rahat girebiliyor.

Öğretmen ise e-portfolyoyu hem bilgisayar, hem tablet hem de telefondan kullandığını şu şekilde açıklamıştır: *Evde ürün yüklerken bilgisayarı da tercih ettiğim oluyordu. Okulda bazen tableti kullanıyordum ürün yüklemek için. Ama çoğunluk telefonu kullandım diyebilirim. Çünkü fotoğraflar, ürünler hep telefonumdaydı. Yorum yazmak da kolay oluyordu telefondan. Elimin altında zaten. Ama fotoğraflar bilgisayarda olsa o da kolay olurdu.*

E-portfolyoya erişim sıklığını belirlemek üzere öğretmen ve ailelerle görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler Şekil 99'da sunulmuştur.

Şekil 99. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya erişim sıklığı

Şekil 99 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya "her gün", "üç dört günde bir" ve "hafta sonları" olmak üzere farklı sıklıklarda eriştiklerini belirttikleri görülmektedir. Öğretmen ise e-portfolyoya her gün eriştiğini şu şekilde belirtmiştir: *"Aileler o kadar yoğun ilgi gösterdiler ki ürün yüklemesem bile yorumlarına bakmak için her gün mutlaka giriyordum."*

Bazı aileler (f=7) hemen hemen her gün e-portfolyoya eriştiklerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Ege'nin annesi: *"Hemen hemen her gün girdim. Belki arada atladığım günler oldu. Ama bir şey yüklemesem bile 'Ege'ye bir şey atılmış mı? Öğretmen yorum yapmış mı?' diye giriyordum."* Tuğberk'in annesi: *"Yani genelde her gün girmeye çalıştık."*

Bazı aileler ise (f=6) her gün erişmediklerini üç dört günde bir eriştiklerini belirtmişlerdir. Örneğin, Ece'nin annesi: *"Her gün girmedim, doğruyu söyleyeyim. Üç dört günde bir girmişimdir."* şeklinde görüşünü ifade etmiştir.

Ailelerin bir kısmı (f=6) ise e-portfolyoya özellikle hafta sonları eriştiklerini vurgulamışlardır. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"Genellikle biz hafta sonları hep dışarı çıkıyoruz. O zaman ürün yüklemeyi daha çok tercih ettim."*, Can'ın annesi: *"Cumartesi pazarı kesinlikle kaçırmadım. Hafta sonu olduğu için daha rahattım evde."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Öğretmenin e-portfolyoya erişmek için tercih ettiği saatleri belirlemek üzere öğretmenle görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler Şekil 100'de sunulmuştur.

Şekil 100. Öğretmenin e-portfolyoya erişimek için tercih ettiği saatler

Şekil 100 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya erişmek için günün farklı saatlerini tercih ettiğini belirttiği görülmüştür. Öğretmen e-portfolyoya sıklıkla "gece saatleri", "okul saatleri" ve "okul saatinden hemen sonrası" saatleri tercih ettiğini bildirmiştir.

Öğretmen e-portfolyoya erişmek için tercih ettiği saatleri "geç saatte uyuma", "kendi çocuğuyla ilgilenme", "zamandan tasarruf etme isteme", "dikkatini vererek yazmak isteme", "gözlemlerini unutmamaya çalışma" ve "ev işleriyle meşgul olma" gibi gerekçelerle şu şekilde açıklamıştır: *"Geç vakit de olsa bakıyordum. Ben zaten geç uyuyorum. Şöyle ev sessiz olsun, kafamı iyice vereyim ki açıklamalarımı güzel yazayım dedim… Bir de saat on üç-on dört arasını kullandım. Çocukların gittiği, okulda boş kaldığım saatler. Kendi çocuğumu bekliyordum. Hem zamanı değerlendirme açısından hem de gözlemlerimi unutmayayım diye. Bir saat içerisinde o anda yükledim… Eve gelince çok yorgun değilsem bakıyordum yine. Akşam saatleri daha az girdim açıkçası hem ev işleri, yemek falan hem de kendi çocuğum da birinci sınıf bu sene… Okul saatini de şu şekilde kullandım. Anında yükleme yaptıklarım da oldu ama daha az tabii. Özellikle kahvaltı saatinde, bir de çocuklar serbest oyun oynarken. O an yüklüyordum."*

Ailelerin e-portfolyoya erişmek için tercih ettiği saatleri belirlemek üzere ailelerle görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler Şekil 101'de sunulmuştur.

Şekil 101. Ailelerin e-portfolyoya erişmek için tercih ettiği saatler

Şekil 101 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya erişmek için günün farklı saatlerini tercih ettiğini belirttikleri görülmüştür. Aileler e-portfolyoya sıklıkla "akşam saatleri", "gece saatleri", "çocukların okul saatleri", "çocuğun evde olduğu saatleri" ve "her saati" tercih ettiklerini bildirildikleri görülmüştür.

Bazı aileler (f=4) e-portfolyoya erişmek için herhangi bir saat bildirmeyerek günün her saatinde eriştiklerini vurgulamışlardır. Örneğin, Pelin'in annesi: *"Saat veremeyeceğim. Telefonu elime aldığım her zaman her saat giriyordum. Geceleri bile girdiğim var. Telefonu elime aldığı zaman ilk PORTİ'de ne var diye bakıyordum. Sonra diğerlerine bakıyordum. Ondan sonra bırakıyordum."* şeklinde görüş belirtmiştir.

Bu durumun dışında aileler sıklıkla (f=13) e-portfolyoya akşam saatlerinde eriştikleri yönünde görüş bildirmişlerdir. Akşam saatlerinde e-portfolyoya eriştiklerini belirten ailelerin sıklıkla ev işlerinin bitmesini gerekçe gösterdikleri görülmüştür. Örneğin; Meriç'in annesi: *"Genelde akşamları bakıyordum. Çünkü gündüzleri işlerim oluyor. Ev işi, yemek derken ayrıca akşama bakabiliyordum."* şeklinde görüşünü ifade etmiştir. Ailelerin bir kısmı ise akşam saatlerinde ailecek bir arada olduklarından bu saatleri tercih ettiklerini şu şekilde bildirmişlerdir: Tuğberk'in annesi: *"Akşamları ailece çay içerken hep bakıyorduk. Mesela sohbet ederken 'Getirin bakalım öğretmenin ne yazmış?' diyordum"* Aileler akşam saatlerini tercih etmelerine sebep olarak diğer çocuklarının ödevlerini tamamlamasını da gerekçe olarak göstermişlerdir: Örneğin; Egemen'in annesi: *"Diğer oğlum 1. sınıf. Onun derslerinin olduğu saatte giremiyordum. Akşamları giriyordum." şeklinde ifadede bulunmuştur.*

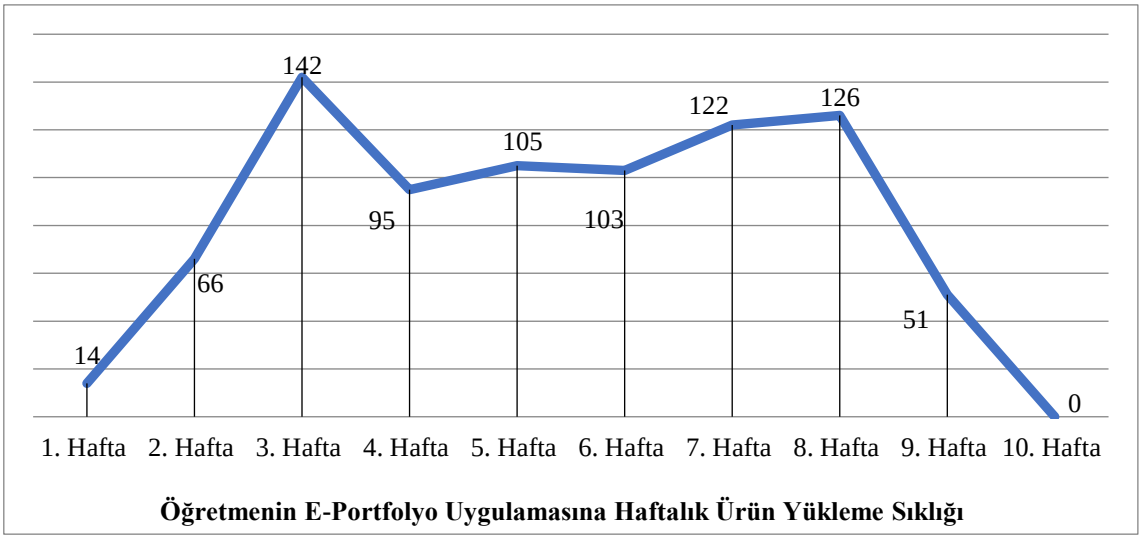
Bazı ailelerin (f=7) e-portfolyoyu kullanmak için gece saatlerini de tercih ettikleri, bu duruma neden olarak sıklıkla gündüz ve akşam saatlerindeki yoğunluk ve yorgunluklarını vurguladıkları görülmüştür. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"İnanın yatağa girdiğim zaman telefonu elime alıp görüntülüyordum.",* İpek'in annesi: "*Genelde ben çocukları yatırdıktan sonra geç saatlerde bakıyordum. Eğer çocuklarla beraber bakacaksak akşam saatlerini tercih ediyordum."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Bazı ailelerin ise (f=2) kullanım için bir saat belirtmedikleri, çocuklarının okuldan geldiği ve yanlarında olduğu saatleri vurguladıkları görülmüştür. Örneğin, Mete'nin annesi: *"Mete okuldan geldiğinde, yanımda olduğu zaman giriyordum. Beraber bakıyorduk çünkü."* E-portfolyoyu kullanmak için çocukların okula gitmesini bekleyen Cemre'nin annesi: *"Çocuklar okuldayken kullanıyordum. En rahat olduğum saatler yani."* ifadesiyle çocukların okulda olduğu saatleri tercih ettiğini belirtmiştir.

4.4.2.4. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoyla Etkileşim Durumlarına İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasıyla etkileşim durumlarını belirlemek için ürün yükleme sıklıkları, ürün yükleme saatleri, ürün yükleme günleri, yapılan yorumlara cevap verme süreleri, profil sayfalarını ve ürünleri görüntüleme sayılarına ilişkin veriler e-portfolyo uygulamasının dokümanları incelenerek elde edilmiştir.

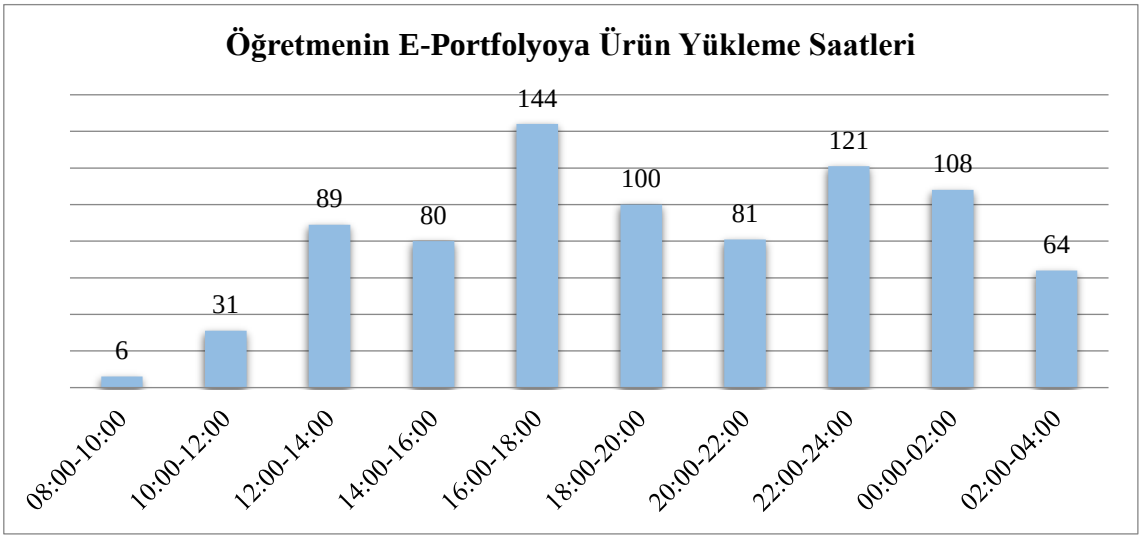
Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına haftalık ürün yükleme sıklığı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 102'de gösterilmiştir.

Şekil 102. Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına haftalık ürün yükleme sıklığı

Şekil 102 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyo en fazla ürün yüklediği haftanın 3. hafta (f=142) olduğu görülmektedir. Bunun dışında öğretmenin sırasıyla en fazla ürün yükledikleri haftaların 8. hafta (f=126), 7. hafta (f=122), 5. hafta (f=105), 6. hafta (f=103), 4. hafta (f=95), 2. hafta (f=66), 9. hafta (f=51) ve 1.hafta (f=14) olduğu belirlenmiştir. 10. hafta "portfolyo sunum gününün" yapıldığı hafta olduğu için bu hafta öğretmen tarafından ürün yüklemesi yapılmamıştır.

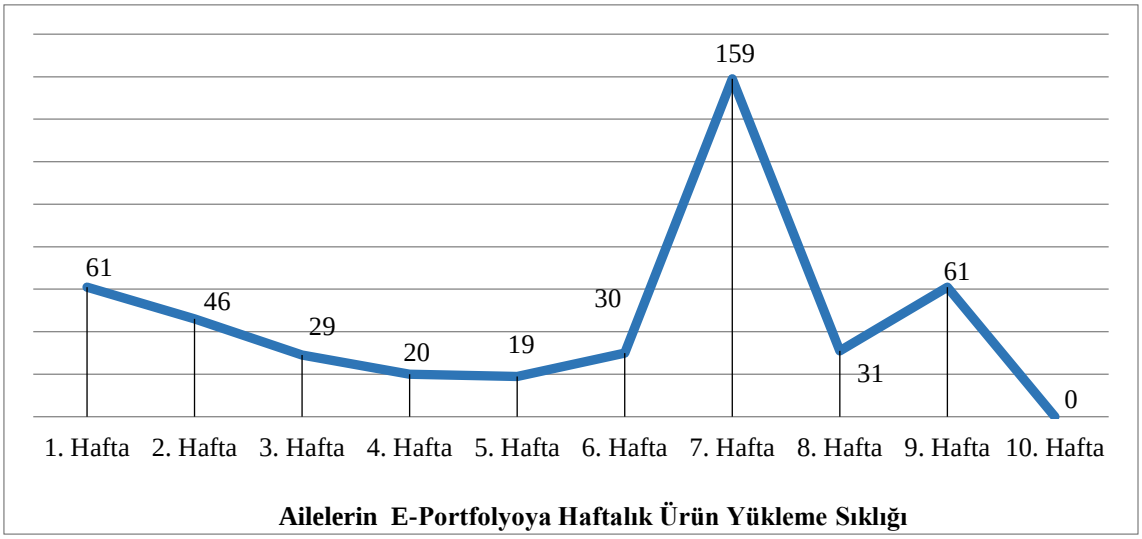
Öğretmenin e-portfolyo uygulamasına ürün yükleme saatleri e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 103'te verilmiştir.

Şekil 103. Öğretmenin e-portfolyoya ürün yükleme saatleri

Şekil 103 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya en fazla (f=144) 16:00-18:00 saatleri arasında ürün yüklediği görülmektedir. Bunun dışında öğretmen e-portfolyoya ürün yüklemek için sırasıyla en fazla 22:00-24:00 (f=121), 00:00-02:00 (f=108), 18:00-20:00 (f=100), 12:00-14:00 (f=89), 20:00-22:00 (f=81), 14:00-16:00 (f=80), 02:00-04:00 (f=64) ve 10:00-12:00 (f=31) saatlerini tercih ettiği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenin nadir de olsa 08:00-10:00 (f=6) saatleri arasında da ürün yüklediği bulgusuna ulaşılmıştır.

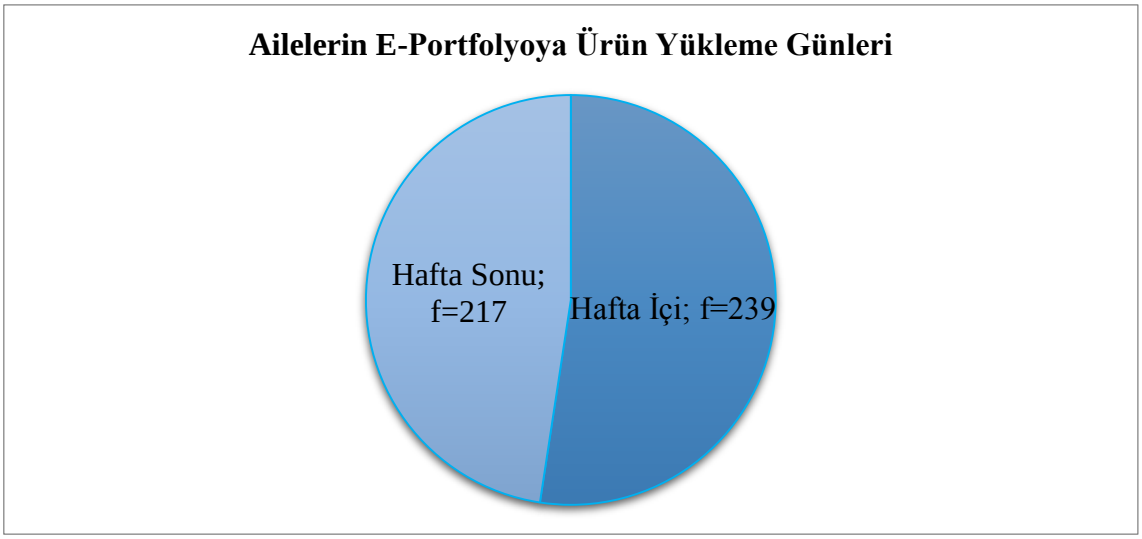
Ailelerin e-portfolyo uygulamasına haftalık ürün yükleme sıklığı e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 104'te gösterilmiştir.

Şekil 104. Ailelerin e-portfolyoya haftalık ürün yükleme sıklığı

Şekil 104 incelendiğinde ailelerin e-portfolyo en fazla ürün yüklediği haftanın 7. hafta (f=159) olduğu görülmektedir. Bunun dışında öğretmenlerin sırasıyla en fazla ürün yükledikleri haftaların 1. hafta (f=61), 9. hafta (f=61), 2. hafta (f=46), 6. hafta (f=30), 8. hafta (f=31), 3. hafta (f=29), 4. hafta (f=20) ve 5. hafta (f=19) olduğu belirlenmiştir. 10. hafta "portfolyo sunum gününün" yapıldığı hafta olduğu için bu hafta aileler tarafından ürün yüklemesi yapılmamıştır.

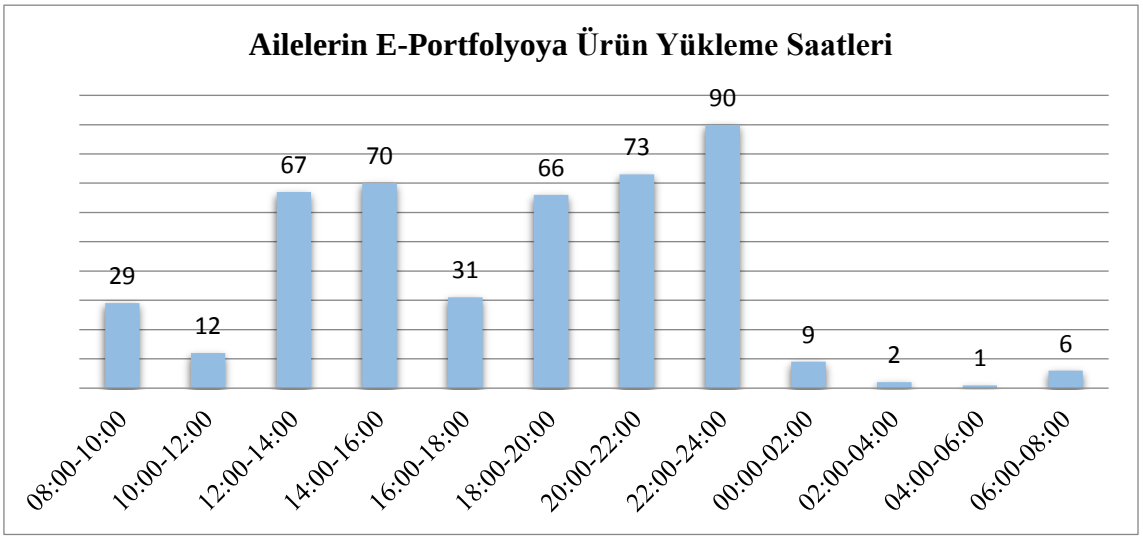
Ailelerin e-portfolyo uygulamasına ürün yükleme günleri e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 105'te gösterilmiştir.

Şekil 105. Ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme günleri

Şekil 105 incelendiğinde aileler e-portfolyoya yükledikleri toplam 456 ürünün f=239'unu hafta içi, f=217'sini ise hafta sonu yükledikleri belirlenmiştir. Bu durum ailelerin hafta içinde yer alan herhangi bir güne kıyasla hafta sonunda ürün yüklemeyi daha fazla tercih ettiklerini göstermektedir.

Ailelerin e-portfolyo uygulamasına ürün yükleme saatleri e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 106'da verilmiştir.

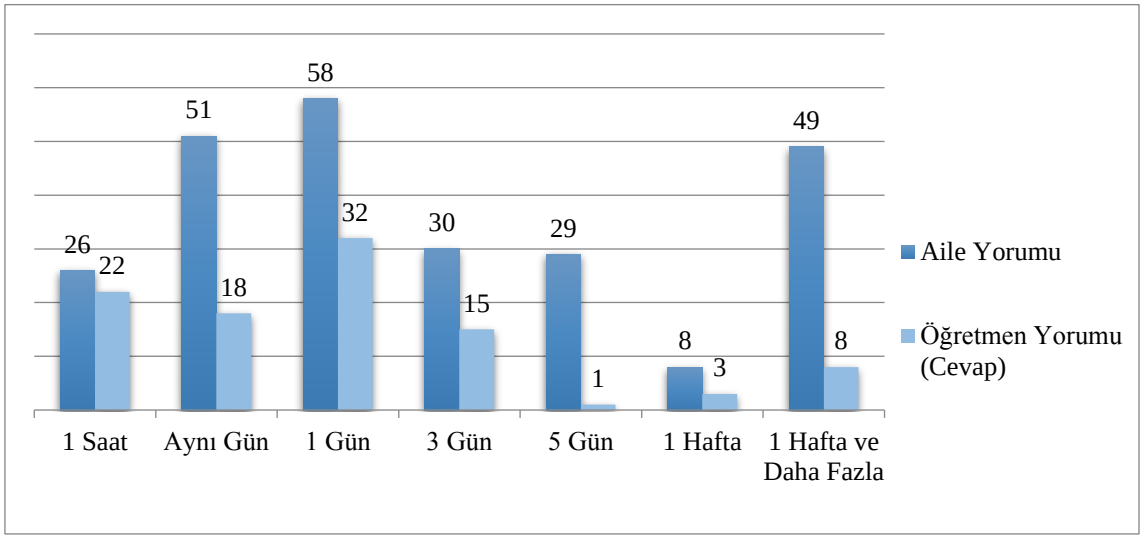

Şekil 106. Ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme saatleri

Şekil 106 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya en fazla 22:00-24:00 (f=90) saatleri arasında ürün yükledikleri görülmektedir. Bunun dışında aileler e-portfolyoya ürün yüklemek için

sırasıyla en fazla 20:00-22:00 (f=73), 14:00-16:00 (f=70), 12:00-14:00 (f=67), 16:00-18:00 (f=31) ve 08:00-10:00 (f=29) saatlerini tercih etmişlerdir. Çok sık olmasa da ailelerin 10:00-12:00 (f=12), 00:00-02:00 (f=9), 06:00-08:00 (f=6), 02:00-04:00 (f=2) ve 04:00-06:00 (f=1) saatleri arasını da ürün yüklemek için tercih ettikleri belirlenmiştir.

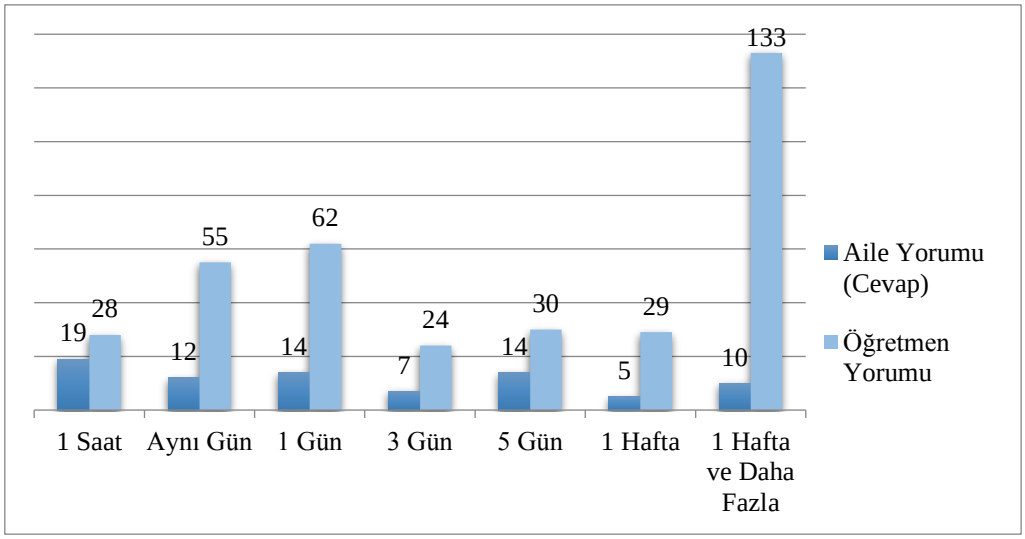
Öğretmen tarafından e-portfolyo uygulamasına yüklenene ürünlere ailelerin yorum yapma ve öğretmenin yapılan yoruma cevap verme süreleri e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 107'de gösterilmiştir.

Şekil 107. Öğretmen tarafından yüklenen ürünlere yorum yapılma ve cevap verilme süreleri

Şekil 107 incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya yükledikleri ürünlere yönelik ailelerin sıklıkla (f=58) 1 gün içinde yorum yazdıkları görülmüştür. Bununla beraber aileler sırasıyla en fazla aynı gün (f=51), 1 hafta ve daha fazla (f=49), 3 gün (f=30), 5 gün (f=29), 1 saat (f=26) ve 1 hafta içerisinde yorum yazmışlardır. Öğretmen ise ailelerin yazdıkları yorumlara cevap olarak sıklıkla (f=32) 1 gün içinde yorum yazmışlardır. Bununla beraber öğretmenin sırasıyla en fazla 1 saat (f=22), aynı gün (f=18), 3 gün (f=15), 1 hafta ve daha fazla (f=8), 1 hafta (f=3) ve 5 gün (f=1) içinde ailelerin ürünlere yönelik yazdığı yorumlara cevap yazdıkları görülmüştür.

Aileler tarafından e-portfolyo uygulamasına yüklenene ürünlere öğretmenin yorum yapma ve ailelerin yapılan yoruma cevap verme süreleri e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 108'de gösterilmiştir.

Şekil 108. Aileler tarafından yüklenen ürünlere yorum yapılma ve cevap verilme süreleri

Şekil 108 incelendiğinde ailelerin e-portfolyoya yükledikleri ürünlere yönelik öğretmenin sıklıkla 1 hafta ve daha fazla süre (f=133) içinde yorum yazdığı görülmüştür. Bununla beraber öğretmen sırasıyla en fazla 1 gün (f=62), aynı gün (f=55), 5 gün (f=30), 1 hafta (f=29), 1 saat (f=28) ve 3 gün içerisinde yorum yazmıştır. Aileler ise öğretmenin yazdıkları yorumlara cevap olarak sıklıkla 1 saat içinde (f=19) yorum yazmışlardır. Bununla beraber ailelerin sırasıyla en fazla 1 gün ve 1 hafta (f=14), aynı gün (f=12), 1 hafta ve daha fazla (f=10), 3 gün (f=8), 1 hafta (f=7) ve 1 hafta (f=5) içinde öğretmenin ürünlere yönelik yazdığı yorumlara cevap yazdıkları görülmüştür.

Ailelerin e-portfolyo uygulamasında her bir çocuğa göre profil sayfalarını ve ürünleri haftalık görüntüleme sayıları e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Tablo 11'de gösterilmiştir.

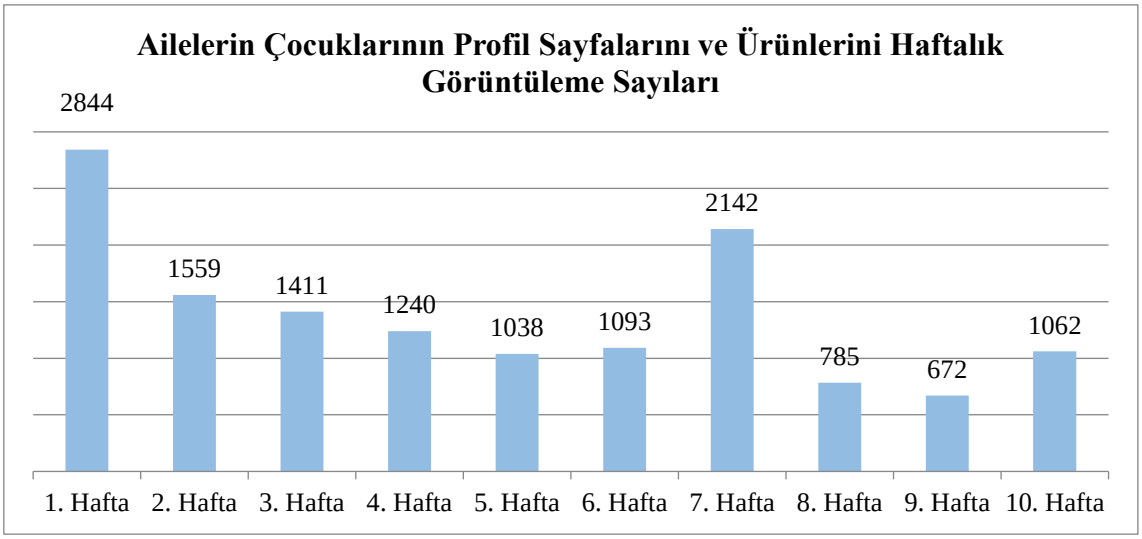
Tablo 11

Ailelerin Çocuklarının Profil Sayfalarını ve Ürünlerini Haftalık Görüntüleme Sayıları

	1.hafta	2.hafta	3.hafta	4.hafta	5.hafta	6.hafta	7.hafta	8.hafta	9.hafta	10.hafta	Toplam
	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f	f
Ece	67	8	19	41	-	32	7	22	11	12	219
Egemen	175	104	116	73	86	31	52	38	15	87	777
Can	280	120	75	117	141	127	222	101	18	200	1401
Öykü	256	158	59	44	30	120	92	101	32	66	958
Pelin	488	247	295	253	240	199	435	186	105	52	2500
Burcu	69	8	-	20	32	-	90	3	5	16	243
Bahar	109	60	21	33	3	3	28	3	22	-	282
Cemre	38	38	60	56	32	60	135	4	36	23	482
Gülşah	144	37	6	163	36	98	101	28	42	38	693
Hamza	4	28	-	14	19	19	23	7	104	78	296
Meriç	138	137	132	30	34	85	114	19	-	25	714
Pınar	182	56	124	81	51	6	47	36	58	53	694
Tuğberk	50	-	31	33	43	10	51	4	16	4	242
Mete	120	130	9	5	4	22	78	20	12	47	447
Aras	98	13	78	36	19	47	126	21	37	89	564
Neslişah	318	133	99	27	65	68	125	25	23	22	905
İpek	97	151	96	139	48	53	53	97	52	97	883
Ömer	25	31	98	12	50	-	34	7	52	50	359
Ege	186	100	93	63	105	113	329	63	32	103	1187
Toplam	2844	1559	1411	1240	1038	1093	2142	785	672	1062	13846

Tablo 11 incelendiğinde ailelerin e-portfolyo uygulamasında çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini f=2500 ve f=219 aralığında değişen sayılarda görüntüledikleri görülmektedir. Çocuklarının e-portfolyolarındaki ürünlerini her bir çocuk için en fazla Pelin'in ailesi (f=2500), Can'ın ailesi (f=1401) ve Ege'nin ailesi (f=1187) tıklarken; en az ise Ece'nin ailesi (f=219), Tuğberk'in ailesi (f=242) ve Burcu'nun ailesi (f=243) görüntülemişlerdir.

Ailelerin e-portfolyo uygulamasında çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini haftalık görüntüleme sayıları e-portfolyo uygulamasının dokümanlarından elde edilen verilere göre analiz edilmiş ve analiz sonuçları Şekil 109'da gösterilmiştir.

Şekil 109. Ailelerin çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini haftalık görüntüleme sayıları

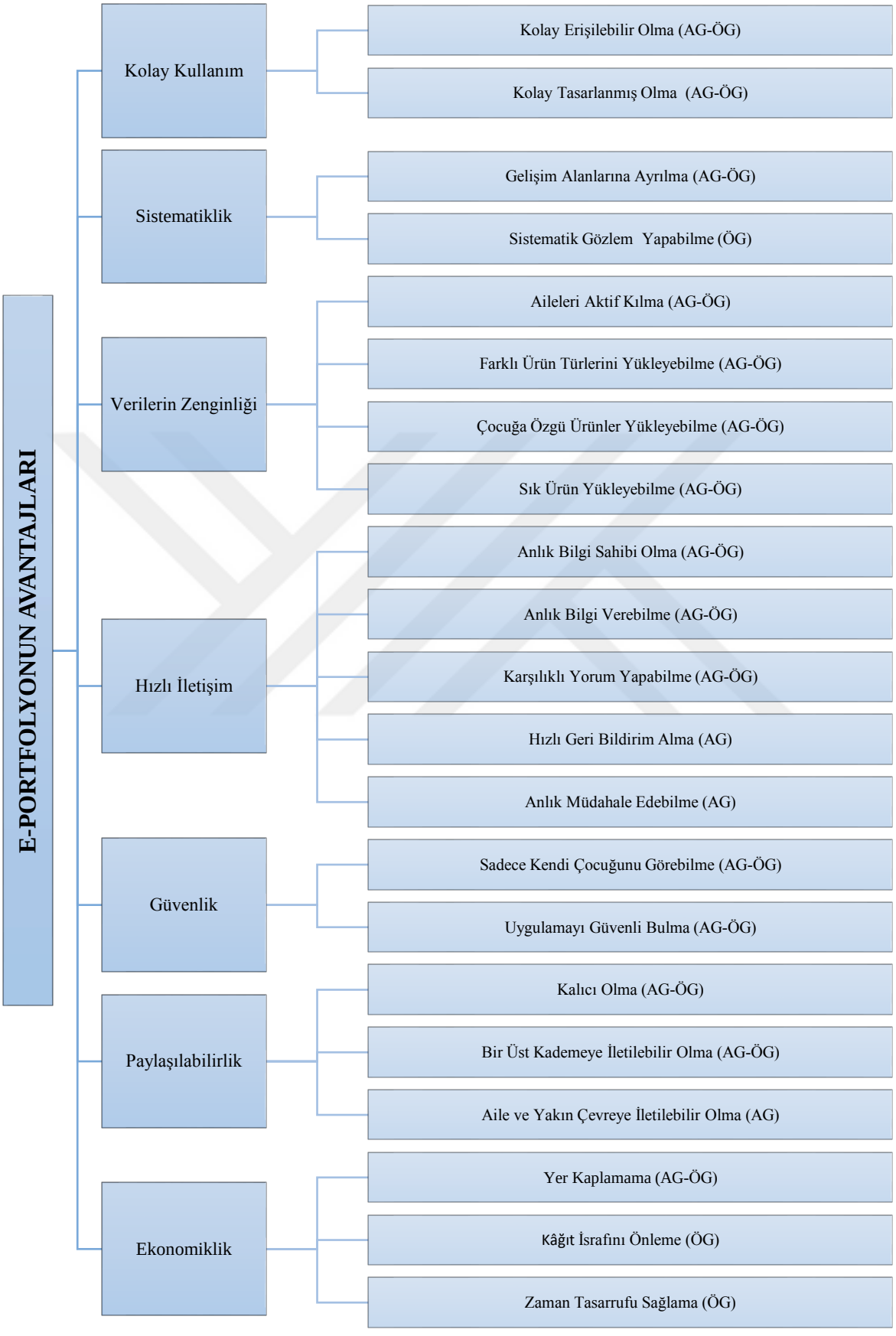
Şekil 109'da ailelerin e-portfolyo uygulamasında çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini görüntülemeleri haftalık olarak incelenmiştir. Buna göre en fazla görüntüleme yapılan haftanın 1. hafta (f=2844) olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ailelerin sırasıyla en fazla 6. hafta (2142), 2. hafta (f=1559), 3. hafta (f=1411), 4. hafta (f=1240), 7. hafta (f=1093), 10. hafta (f=1062), 5. hafta (f=1038), 8. hafta (f=785) ve 9. hafta (f=672) çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini görüntüledikleri belirlenmiştir.

Şekil 109 incelendiğinde aileler 7. haftaya kadar nispeten azalan bir eğriyle çocuklarının profil sayfalarını veya ürünlerini görüntülemişlerdir. Bu durumun nedeni olarak ilk hafta uygulamayı ilgi çekici bulmaları, profil sayfasına giriş denemeleri yapmaları olabilir. 7. hafta çocukların 1 haftalık ara tatilden hemen sonraki haftaya denk gelmektedir. Bu sebeple aileler çocukları için okulda yeni yüklenen ürünlere yönelik daha fazla merak etme eğilimi göstermiş olabilirler. Portfolyo sunum gününün olduğu hafta 10. haftaya denk gelmektedir. Bu haftada meydana gelen ani artışın ailelerin çocuklarıyla beraber portfolyo sunum gününe hazırlanmaları ve çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini daha fazla incelemeleri gösterilebilir.

4.4.2.5. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Olumlu Yanlarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına olumlu yanlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için e-portfolyonun avantajları, tercih ettikleri portfolyo türü ve en beğendikleri içerik türleri öğretmen ve ailelerin görüşleri doğrultusunda belirlenmeye çalışılmıştır.

E-portfolyonun avantajlarını belirlemek üzere öğretmenle ve ailelerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ortaya çıkan alt tema ve kategoriler Şekil 110'da belirtilmiştir.

Şekil 110. E-portfolyonun avantajları

Şekil 110 incelendiğinde e-portfolyonun avantajlarının "kolay kullanım", "sistematiklik", "verilerin zenginliği", "hızlı iletişim", "güvenlik", "paylaşılabilirlik" ve "ekonomiklik" alt temaları altında toplandığı görülmüştür.

Araştırmada "kolay kullanım" alt teması e-portfolyonun avantajlarını teknik veya tasarımsal yapısıyla ilişkilendiren görüşlere yöneliktir. Bu alt tema altında "kolay erişilebilir olma" ve "kolay tasarlanmış olma" kategorileri yer almaktadır.

Aileler "kolay erişilebilir olma" kategorisi (f=5) altında e-portfolyoya özellikle telefon üzerinden giriş yapılabilmesini bir avantaj olarak vurgulamışlardır. Örneğin; Pınar'ın annesi: *"Telefondan olması çok rahattı. Elimizin altında.",* Ömer'in annesi: "*Bilgisayar olsaydı katılamazdık biz. Evde bilgisayar yok. Ama telefon artık herkeste var."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de benzer olarak *"Belki sadece bilgisayardan olsaydı bu kadar kolay girilmezdi. Ben giremezdim açıkçası. Aileler hiç giremezlerdi."* ifadesiyle ailelerin bu görüşünü desteklemiştir.

Aileler "kolay tasarlanmış olma" kategorisi (f=4) altında e-portfolyonun tasarımının kolay olmasını kolaylıkla kullanmalarında bir avantaj olarak dile getirmişlerdir. Örneğin; *"Gülşah'ın annesi: "Yani aslında yönlendirmesi çok basit. Bence çok kolay.",* Ömer'in annesi: "*Her şey bir tıkla karşınıza çıkıyor.",* Can'ın annesi: *Kızıma dedim ki zaten o kadar güzel ayarlamış ki yani hepimizin şifresi var. Dokunacaksın, gideceksin. Dedim kolay bir sistemle düzenlenmiş."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir. Öğretmen ise "*Yani iki saat şifre yazıp oradan oraya değil. Yani o kadar güzel kurmuşsunuz ki o direkt ona tıklıyorsun. Tıkladığım zaman aynı WhatsApp gibi direkt karşıma çıkıyor çocukların fotoğrafları."* ifadesiyle ailelerin görüşünü desteklemiştir.

Araştırmanın "sistematiklik" alt teması e-portfolyonun avantajlarını çocuğun daha detaylı gözlemlenmesi, öğretmene bir sistem kazandırmasıyla ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "sistematik gözlem yapabilme" ve "gelişim alanlarına ayrılma" kategorileri yer almaktadır.

Öğretmen "sistematik gözlem yapabilme" kategorisi altında e-portfolyo sayesinde çocukları daha düzenli gözlemlediğini şu şekilde vurgulamıştır: "*Ben PORTİ sayesinde çocukları düzenli olarak gözlemledim. Hangi çocuğa daha az gözlem yaptığımı, hangisine yapmam gerektiğini girince anlıyordum. Bu beni çok yönlendirdi."*

"Gelişim alanlarına ayrılma" kategorisi (f=4) altında e-portfolyonun bilişsel, dil, sosyal ve duygusal vb. farklı gelişim alanlarına ayrılması hem öğretmen hem de aileler tarafından

avantaj olarak şu şekilde bildirilmiştir: Ege'nin annesi: *"Neler yapmış? Ne açıdan gelişmiş? Motor gelişiminde, dil gelişiminde neler var? Çok iyi oldu. Detaylı olarak gördüm."* İpek'in annesi: "Bu uygulamayla İpek'i an be an görüyoruz. Gelişimini takip ediyoruz. Bilişsel, sosyal gelişim… Hepsini gördük.", Gülşah'ın annesi: *"Her şeyi var içinde. Bilişsel becerisi, dil becerisi, hani günlük bakımı… her şeyi zaten kurulmuş."* Öğretmen ise aileleri hem desteklemiş hem de e-portfolyo aracılığıyla hangi çocuklara daha az gözlem yapabildiğini belirleyebildiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Bilişsel gelişimi, motor gelişimini tek tek inceledim çocukların. Mesela bakıyordum bu çocukta sosyal duygusal gelişimden az ürün var. Sorguluyordum hemen niye az diye? Hemen o alanda gözlemliyordum."*

Araştırmanın "verilerin zenginliği" alt teması e-portfolyonun avantajlarını ürün türü, ürün kaynağı, ürün niceliği ve niteliği açısından zenginliği ile ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "aileleri aktif kılma", "farklı ürün türlerini yükleyebilme", "çocuğa özgü ürünler yükleyebilme" ve "sık ürün yükleyebilme" kategorileri yer almaktadır.

Hem aileler (f=10) hem öğretmen "aileleri aktif kılma" kategorisi altında aileleri eğitim sürecine aktif olarak katabilmeyi e-portfolyonun avantajları arasında belirtmişlerdir. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Çocuğuma çok şey kattı. Bize daha çok şey çok şey kattı veliler olarak. Çünkü dışarıda da velilerle konuşuyoruz, hoşumuza gidiyor böyle çocuğun hakkında yorum yapabilmek.",* Öykü'nün annesi: *"Bizim de katılıp içerik yüklememiz çok güzel.",* Meriç'in annesi: "*Bizim de dahil olmamız çok güzeldi.",* Cemre'nin annesi: *Şimdi bunda biz de evden bir şeyler yaptırıp koyuyoruz. Kâğıt olanda bunu yapamazdık."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise *"Normalde bundan önce de aileleri katmaya çalışıyorduk ama bu kadar değil. Bu şekliyle katılamazlardı zaten. Her gün bana fotoğraf çıkarıp gönderemezlerdi. Koyamazdım dosyalarına çocukların. WhatsApp'tan bazen atıyorlardı. Silinip gidiyordu… Yorum yazmaları da çok güzeldi."* ifadesiyle ailelerin görüşünü desteklemiştir.

Aileler "farklı ürün türlerini yükleyebilme" kategorisi (f=4) altında özellikle fotoğraf ve video yükleyebilmenin avantajlarından şu şekilde bahsetmişledir: Pınar'ın annesi: *Bence elektronik olan daha iyi bir uygulama ben bunu seçerdim. Bu fotoğraf, video falan da daha kolaylıkla. Diğerlerinde sadece kâğıt çalışmalarını koyabiliyor öğretmen. Yani burada görsel var. Canlı görebiliyorsun, duyabiliyorsun. O daha mantıklı.",* Pelin'in annesi: *"Fotoğraf, video yüklemek gerçekten çok güzel. Şimdi mesela önemli anlarının fotoğrafını çekiyorum, videosunu gönderiyorum.",* Hamza'nın annesi: *"Bu fotoğraf, video falan. Canlı canlı görüyor öğretmen. Sadece kâğıt üstünde değil."* Öğretmen ise farklı türde ürün

yüklemenin avantajlarından şu şekilde bahsetmiştir: *"Dijital ortamda olduğu için her türlü belgenin fotoğrafını alabiliyorum. Sanat etkinliği koyuyorum, fotoğraf çekiyorum. Tablo hazırlıyorum. Çok iyi oluyor."*

Aileler "çocuğa özgü ürünler yükleyebilme" kategorisi (f=2) altında e-portfolyonun çocuklarına özgü olduğunu şu şekilde açıklamışlardır: Mete'nin annesi: *"Burada herkesin kendine ait dosyası var. Herkesinki ayrı ayrı daha önemli."* Öğretmen ise e-portfolyoyla çocuğa özgü ürünler yüklemenin kolaylığından şu şekilde bahsetmiştir: *"Açıkçası normal portfolyo da çocuğa özgü ama orada her çocuğa ayrı bir şeyler hazırlamak gerçekten çok zor. Ben her çocuk için fotoğraf çıkaramam, ya da videoları için CD yapamam. Burada hiçbir çocuğun e-portfolyosu birbirine benzemiyor. Hepsi farklı farklı."*

"Sık ürün yükleyebilme" kategorisi (f=1) e-portfolyoya nicelik olarak daha fazla ürün yüklemeye müsait bir ortam olmasıyla ilgilidir. Örneğin, Egemen'in annesi: *"PORTİ olmasaydı belki bu kadar fotoğrafı öğretmen tek tek her öğrenciyi çekip atamazdı mesela."* şeklinde görüş bildirmiştir. Öğretmen ise *"PORTİ'de düşünmüyordum mesela şu fotoğrafı çektim ama nasıl çıkarttıracağım, nasıl CD yapacağım. Ya da bunları nerede saklayacağım. Zaten telefonumda kayıtlı. Sadece yüklüyordum."* görüşüyle aileyi destekler nitelikte açıklamada bulunmuştur.

Araştırmanın "hızlı iletişim" alt teması e-portfolyonun avantajlarını karşılıklı iletişimdeki hızlılık ile ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "anlık bilgi sahibi olma", "anlık bilgi verebilme", "karşılıklı yorum yapabilme", "hızlı geri bildirim alma" ve "anlık müdahale edebilme" kategorileri yer almaktadır.

Aileler "anlık bilgi sahibi olma" kategorisi (f=14) altında e-portfolyonun anlık olarak bilgi almada avantajlı bir araç olduğunu şu şekilde vurgulamışlardır: Can'ın annesi: *"Benim çocuğumu adım adım izlemem, istediğim zaman görüntülemem haberdar olmam. Gün be gün görüyorsunuz çok güzel.",* Öykü'nün annesi: *"Sanki çocuğum elimin altında gibi bir şeydi. Ne yapmış, ne etmiş, öğretmen hakkında ne düşünüyor? Burada nasıl davranmış?",* Hamza'nın annesi: *"Elektronik olanda istediğim zaman girebileceğim videolarını açabileceğim görüntüleyebileceğim. Dönem sonunu beklemiyorsunuz en azından. İstediğin zaman görebiliyoruz.",* İpek'in annesi: *"Güncel güncel sıcak sıcak çocuklarımız hakkında bilgi aldık."* Öğretmen ise e-portfolyo sayesinde ailelerden çocuk hakkında anlık olarak bilgi aldığını, çocuğun evde yaptıklarını anlık olarak görebildiğini şu şekilde açıklamıştır: *"Mesela aile bir şey yapmış akşam çocuğuyla görebildim. Sabah hemen konuştum üzerine çocuklarla."*

Aileler "anlık bilgi verebilme" kategorisi (f=3) altında e-portfolyonun öğretmene anlık olarak bilgi vermede avantajlı bir araç olduğunu şu şekilde ifade etmişlerdir: Gülşah'ın annesi: *"İstediğimiz zaman rahatlıkla ürün yüklüyoruz. İstediğimiz zaman ürünlere yorum yapıyoruz."*, "Pınar'ın annesi: *"Mesela ben ürün yüklüyorum. Öğretmen oradan hemen görüyor. Bu çok güzel bir şey."* Öğretmen ise ailelerle benzer olarak şu şekilde görüş bildirmiştir: *"PORTİ üzerinden aileler anlık olarak görüyorlardı. Çocuğum ne ürün yapmış? Hangi becerileri kazanmış?... Kâğıt temelli olanı ben dönem sonlarında gönderiyordum. Aile ancak dönem sonunda görüyor gelişme var mı diye. Şimdi öyle mi anlık görüyor ona göre o da evde etkinlik yaptırıyor, yüklüyor."*

Aileler "karşılıklı yorum yapabilme" kategorisi (f=2) altında e-portfolyonun karşılıklı yorum yapabilme özelliğini bir avantaj olarak şu şekilde bildirmişlerdir: Örneğin, Meriç'in annesi: *"Yorum yazmamız, öğretmenin de yorum yazması, onları okumanız hepsi çok güzeldi."* Öğretmen ise karşılıklı yorum yazma hakkındaki görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *"Veli görüyor, birbirimize yorumlar yazıyoruz. Çok güzel bir şey oldu, çok hoş oldu."*

"Hızlı geri bildirim alma" (f=1) ve "anlık müdahale edebilme" (f=1) ailelerin görüşleri doğrultusunda oluşturulan diğer kategorilerdir. Örneğin, Öykü'nün annesi: *"Ben de fotoğraf yükleyerek öğretmene geri bildirimde bulunuyorum. Çocuğum bunları bunları yapıyor diye. Sonra yoruma merakla bakıyordum acaba öğretmeni bize yorum yapmış diye"* görüşüyle e-portfolyonun hızlı geri bildirim sağlayan bir araç olduğunu vurgularken; İpek'in annesi: "*Mesela ağlama çizelgesinde İpek' a güncel bir şekilde müdahale edebildik. Ben gördüm oradan ağlayıp ağlamadığını akşam hemen konuştuk üzerine."* görüşüyle e-portfolyo aracılığıyla çocuğuyla ilgili yapması gerekenleri görüp anlık olarak müdahale edebildiğini ifade etmiştir.

Araştırmanın "güvenlik" alt teması e-portfolyonun avantajlarını sistemin güvenliği ile ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "sadece kendi çocuğunu görebilme" ve "uygulamayı güvenli bulma" kategorileri yer almaktadır.

Aileler "sadece kendi çocuğunu görebilme" kategorisi (f=4) altında çocuklarının ürünlerini sadece kendilerinin görmesini, başka ailelerin görmemesini çocukları birbirleriyle kıyaslamamaları ve daha rahat olmaları açısından bir avantaj olarak ele almışlardır. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"Diğer çocukları göremiyorduk. Bu yüzden çocuklarımızı kıyaslamadık. Ama görseydik mesela o öyle yapmış benim çocuğum niye yapmadı? Ben yapardım kesin. Yapardım yani kendimi çok iyi tanıyorum.";* Burcu'nun annesi: *"En sevdiğim şey şu oldu. Hani kendi çocuğumuza bizden başka kimsenin öğretmen dışına bakamaması.",* Can'ın

annesi: *"Hiç kimsenin kimseye müdahale etmemesi, kimseyi kimsenin kimseye görmemesi, yani çocukları yarıştırmaya başlardık. Hiç gerek yok. Hepsi birbirinden değerli Ayşe Hanım bunu yazdı. O resim attı. Yani herkes kendince ne kadar vakit ayırabildilerse o kadar. ... İçlerinden nasıl geldiyse öyle yorum yazdılar. Bunu çok beğendim yani."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de ailelerin bu görüşünü destekler nitelikte şöyle bir açıklamada bulunmuştur: *"Yatağını topluyor, atıyor. İşte babasıyla olan ilişkisine ve bir de sadece ben görüyorum onu… Ben mesela WhatsApp grubu kurmuştum. Orada aileler karşılıklı yazıyorlar, görüyorlar birbirlerini. Yanlış anlaşılmalar oluyordu. Orada bile rekabet vardı. Sınırlandırdım. Sadece kendim yazmaya başladım. Burada o yoktu. Daha rahat oldular."*

Aileler "uygulamayı güvenli bulma" kategorisi (f=2) altında uygulamaya güvenmelerini bir avantaj olarak şu şekilde ele almışlardır: Can'ın annesi: *"Mesela birkaç arkadaşım böyle toplantı halinde oturduğunuzda 'işte bu nasıl bir şey?' Dedim yani çok güvenilir. Kesinlikle izinsiz hiç kimse kimseye erişemiyor, kimse giremiyor. Sadece öğretmenin kontrolünde. Böyle olduğu için izin verdik. Zaman çok kötü. Kim kimin sorumluluğunu alabilir ki?"* Öğretmen'de benzer olarak uygulamayı güvenli bulduğundan dolayı araştırmaya katıldığını şu şekilde ifade etmiştir: "*Zaten güvenli olmasaydı ben de katılmazdım. Son zamanlarda çok dikkat ediliyor böyle şeylere. Risk alamazdım."*

Araştırmanın "paylaşılabilirlik" alt teması e-portfolyonun avantajlarını çocukların ürünlerinin kalıcı olarak saklanması, ilkokul öğretmenine verilebilmesi ve aile üyeleriyle daha rahat paylaşılabilmesi ile ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "kalıcı olma", "bir üst kademeye iletilebilir olma" ve "aile ve yakın çevreye iletilebilir olma" kategorileri yer almaktadır.

"Kalıcı olma" kategorisi altında aileler (f=13) e-portfolyonun kalıcı olarak saklanabilmesini özellikle ileriki zamanlarda ürünlerin çocuğun kendisiyle paylaşılabilirliğini artıran bir unsur olarak ele almışlardır. Örneğin; Ömer'in annesi: *"Çocuğumun bu videoları olsun, fotoğrafları olsun bunlar hep kalıcı.",* Mete'nin annesi: *"Yaptıkları çalışmaları, videoları, onların kalıcı olması… Büyüdükten sonra onları göstermek… Bunların hepsini yükleyip hepsini bir yerde gösterebilirim."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen ise e-portfolyonun kalıcı olmasının avantajını şu şekilde dile getirmiştir: *"Bunun saklanması daha kolay. Çocuklar da kendi ürünlerini ileride görebilirler. Güzel bir anı olur onlar için… Kâğıt temelli olan yırtılıp atılıp gidiyor. Ben görüyorum aile gözümün önünde çöpe atıyordu etkinlikleri."*

"Bir üst kademeye iletilebilir olma" kategorisi altında aileler (f=13) e-portfolyonun özellikle ilkokul öğretmeniyle paylaşılabilirliğini şu şeklide vurgulamışlardır: Pınar'ın annesi: *"Yani bunları alıp ilkokul öğretmenine gösterebiliriz seneye."*, Bahar'ın annesi: *"Ben mesela seneye ilkokula verip vermeme konusunda kararsızım. PORTİ'yi seneye göstermeyi düşünüyorum ilkokul öğretmenine. Ne kadar anlatsam tanıyamaz çünkü."* Öğretmen ise e-portfolyonun daha anlamlı olduğunu ve ilkokul öğretmeniyle daha rahat paylaşılabileceğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Yani açıkçası ben hiç diğer portfolyoyu vermedim ilkokul öğretmenine. Versem de bir anlam ifade etmez. Bir sürü kâğıt yığını. Ama bunu verebilirim. Anlamlı bulur. Her şey özet halinde var."*

"Aile ve yakın çevreye iletilebilir olma" kategorisi altında aileler (f=8) e-portfolyoyu aile üyeleri ve yakın çevreyle paylaşmada avantajlı olduğunu şu şekilde belirtmişlerdir: Tuğberk'in annesi: *"Babasına gösterebilmem, kardeşlerinin bakabilmesi çok güzel.",* Egemen'in annesi: *"Diğerini nereden göstereceğim bu kadar? Elimin altında. İstediğim zaman açıp gösteriyorum."*

"Ekonomiklik" alt teması e-portfolyonun avantajlarını kâğıt, zaman, yer tasarrufu gibi unsurlarla ilişkilendiren görüşlerden oluşmaktadır. Bu alt tema altında "yer kaplamama", "kâğıt israfını önleme" ve "zaman tasarrufu sağlama" kategorileri yer almaktadır.

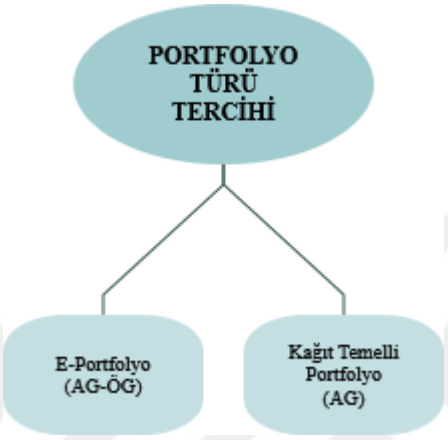
"Yer Kaplamama" kategorisi altında aileler (f=3) e-portfolyoyu saklamanın kolay olduğunu ve evde yer kaplamamasını avantaj olarak şu şekilde bildirmişlerdir: Mete'nin annesi: *"Evraklarla dosyalarla uğraşmak zorunda değiliz."*, Ece'nin annesi: *"Bu mesela yer tutmuyor evde."* Öğretmen ise benzer avantajın okulda da olduğunu e-portfolyo sayesinde ürünleri saklamak gibi bir sorunun ortadan kalktığını şu sözlerle ifade etmiştir: *"Düşünmüyorum bu kadar ürünü nereye koyacağım diye. Sınıf zaten küçük. Sınıfta yer kaplıyor. Küçük sınıflarda koyacak hiç yer olmuyor"*

"Kâğıt israfını önleme" kategorisi altında öğretmen daha önceki deneyimlerinden yola çıkarak şu şekilde açıklamada bulunmuştur: "*Kâğıt harcayacak hiçbir şey yok. Sadece sınıfta yaptıkları çalışmaların fotoğraflarını çekiyorum. Kâğıt temelli olana fotoğraftır videodur ekleyemem. Eklesem yazıcım yok. Renkli yazıcı almam lazım. Kâğıdı bulamıyoruz yazıcıdır, CD'dir zor ve masraflı."* şeklindeki ifadesiyle e-portfolyonun kâğıt israfının önüne geçen bir araç olduğunu vurgulamıştır.

"Zaman tasarrufu sağlama" kategorisi altında ise öğretmen uygulamanın başlarında sürece uyum sağlamakta biraz zorlandığını ancak süreç ilerledikçe pratikleşerek zamandan tasarruf

sağladığını şu şekilde ifade etmiştir: *"İlk başladığımızda tabii biraz zaman alıyor. Ama ilerledikçe, ilerledikçe ben de alıştım. Çocuklar da alıştı. Hemen oturdu. Zamandan tasarruf sonra sağladım."*

Öğretmenin ve ailelerin geçmiş tecrübelerine dayalı olarak hangi portfolyo türünü tercih edeceklerini belirlemek üzere öğretmenle ve ailelerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler Şekil 111'de belirtilmiştir.

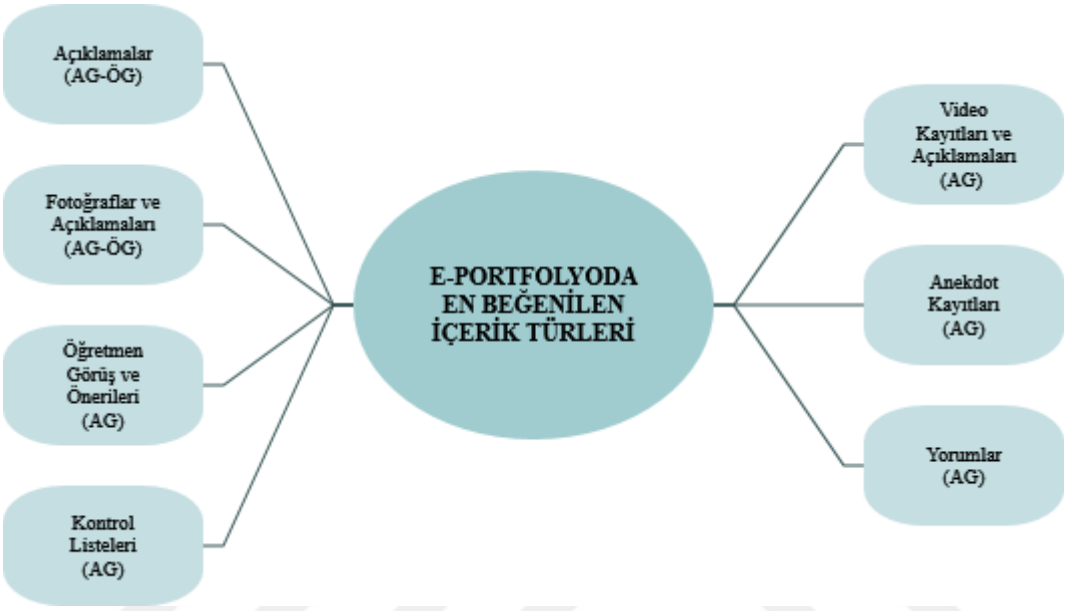
Şekil 111. Öğretmenin ve ailelerin tercih ettikleri portfolyo türü

Ailelerle yapılan görüşme sonucunda ailelerin tamamının (f=19) kâğıt temelli portfolyo yerine e-portfolyoyu tercih edecekleri belirlenmiştir. Ancak bazı ailelerin kâğıt temelli portfolyoya yönelik de olumlu görüşler bildirdikleri görülmüştür. E-portfolyoyu tercih edecek olan aileler şu şekilde görüş bildirmişlerdir: Pelin'in annesi: *"Kâğıt belli bir süre sonra ev ortamında da olsun, başka bir yerde de olsun, kaybolup giden bir şey. Onu iyi saklamak gerekiyor ama internet ortamı öyle değil. Bence kâğıt yerine internet ortamı daha mantıklı."*, Bahar'ın annesi: *"Dijital daha güzel. Hani daha iyi olur."*

Bununla beraber bazı aileler (f=3) özellikle çocuklarının ürünlerinin somut bir şekilde anı olarak kalmasının da güzel olabileceğini şu şekilde belirtmişlerdir: Neslişah'ın annesi: *"Kâğıt temelli olanda etkinlikler somut olarak elimizde kalıyor ama PORTİ daha farklı."* Öykü'nün annesi: *Kâğıtta şu var tabii anı olarak kalıyor. Ben oğlum için saklıyorum mesela birinci sınıfta yollamıştı öğretmeni. Bunları da saklayabilirim. Bu da saklanabilir elbet. Ben biraz klasikçiyim sanki.* Öğretmen ise geçmiş dönemlerdeki tecrübelerinden yola çıkarak e-portfolyoyu tercih edeceğini şu şekilde açıklamıştır: *"Ben geçmiş yıllarda kâğıt temelli portfolyo da hazırladım. Tabi bu kadar detaylı değildi. Sadece sanat etkinliği vardı. Sonra baktım ki çok yer tutuyor sınıfta. Hiç biriktirmedim. Yaptıklarını her gün eve göndermeye*

başladım. Bu sebeple diğeri bu kadar detaylı olmasa da zorluklarını biliyorum. Elektronik olanı tercih ederim."

Öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoda yer alan içerik türlerinden hangilerini en fazla beğendiklerini belirlemek üzere öğretmenle ve ailelerle görüşmeler yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen veriler Şekil 112'de belirtilmiştir.

Şekil 112. E-portfolyoda en beğenilen içerik türleri

Ailelerle ve öğretmenle yapılan görüşmede hem ailelerin hem de öğretmenlerin çoğunluk olarak e-portfolyoda yer alan tüm içerik türlerini beğendiklerini vurguladıkları görülmüştür. Örneğin, Gülşah'ın annesi: *"Aslında şöyle söyleyeyim, hepsi birbirinden değerli, fotoğraf video, açıklama. Hepsi."* şeklinde görüş bildirmiştir. Ancak yapılan görüşmelerde hem ailelerin hem de öğretmenin daha fazla vurguladıkları içerik türleri olduğu görülmüştür.

E-portfolyoda yer alan "açıklamalar" bölümü özellikle çocuğu tanıma, ihtiyaçlarını fark etme açısından aileler (f=13) tarafından sıklıkla en beğenilen içerik olarak belirtilmiştir. Aileler açıklaması olmayan fotoğraf veya videonun kendileri için çok anlam ifade etmediğini vurgulamışlardır. Örneğin; Hamza'nın annesi: *"Öğretmenimizin yaptığı açıklamalar, daha çok tatmin ediyor beni. Öneriler ve durumla ilgili yaptığı açıklamalar belli fikirler uyandırabiliyor. 'Bak böyleymiş. Demek ki böyleydi, öğretmeni gördü, fark etti.' Tek başına bir fotoğraf olsaydı çok anlaşılmayabilirdi ne olduğu, ne bittiği. Sadece fotoğrafa baktığın zaman sizin kendi fikirleriniz oluyor. Gördüğünüz kadar yorumlayabiliyorsunuz.",* Öykü'nün annesi: *"Açıklamalar kısmı gerçekten güzel. Çocuğumu gerçekten çok iyi*

tanımama hani sebep oldu.", Tuğberk'in annesi: "*Yani bence şu açıklama bölümü daha güzeldi. Çünkü çocuğunun eksik bir yönü varsa daha iyi yapmaya, geliştirmeye çalışıyorsun."* Öğretmen ise şu şekilde bir ifadede bulunarak açıklama kısmının e-portfolyoyu anlamlandırdığını belirtmiştir: *"Açıklamalar kısmı çok hoşuna gitti velinin. Fotoğrafı videoyu önceden atıyorduk ama topluca oluyordu. Sadece bir anı olarak kalıyordu. Orada ne olduğunu, çocuğunun neleri kazandığını, aile olarak neleri yapmaları gerektiğini anladılar."*

Bazı aileler (f=8) "fotoğraf ve açıklamaları" bir arada çok beğendiklerini ve yararlı bulduklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Pelin'in annesi: *"Fotoğrafların altına yazılan açıklamaların hepsi benim için çok önemliydi. Etkinliklerine bakıp sonra açıklamaları okuduğum zaman diyordum demek ki bak ilerleme kaydediyor. Daha iyi oluyor. Özellikle resim ve altındaki açıklamalarla."*, Egemen'in annesi: *"Bir fotoğrafı vardı. Uğur böceği bulmuş aklıma gelmezdi hiç okulda öyle bir şey yapacağını. Ama o anı hem çekip hem de gerçekten çok güzel bir şekilde açıklaması çok hoşuma gitmişti mesela. Yani tüm ürünleri aslında faydalı bilgi verici buldum. Ama o açıklamalı fotoğraflar çok güzeldi.",* Ege'nin annesi: *"O anda çekilmiş bir karesi bile benim için yeterli. Çocuğumun o anda ne yaptığını altındaki açıklamalarla o kadar güzel anlıyordum ki."* Öğretmen de fotoğrafla beraber yapılan açıklamaların aileler açısından önemine şu şekilde değinmiştir: *"Benim için fotoğraf ve açıklamaları… Çocuğun önemli bir anını fotoğraflandırdığımız bir de altına açıklamasını varsa önerisini eklediğimiz zaman en ufak bir gelişmeyi bile görüyorlar."*

Bazı aileler (f=8) ise e-portfolyoda yer alan "video kayıtları ve açıklamaları" bir arada çok beğendiklerini, videoların çocuklar hakkında daha detaylı bilgi verdiğini, özellikle videolara karşı çocukların daha ilgili olduğunu şu şekilde vurgulamışlardır: Cemre'nin annesi*: "Videolarla açıklamaları daha iyi oluyor. Çünkü videolarda hareketlerini falan görebiliyorsun. O an neler yaptığını, resim donuk olduğu için çekip hemen gönderiliyor. Tam o arada neler olup bittiğini anlamıyorsun bence… Fotoğraftan ziyade video daha cezbettirici oluyor çocuğa. Bakıyorsun dönüp dönüp izliyor videosunu. Çünkü kendimi izlemeyi de seviyor.",* Mete'nin annesi: "*Videolar daha çok hoşuma gitti. Çünkü izlediğimde Mete'nin ne yaptığını anladım. Ne yaptığını, ne ettiğini, nasıl hareket ettiğini bile görüyorum. Zaten kesmesi boyaması Mete'nin oldukça güzel. Videolardakiler daha önemli benim için."*

E-portfolyoda yer alan "yorumlar" bölümüne yönelik olumlu görüşler bazı aileler (f=5) tarafından şu şekilde vurgulanmıştır: Meriç'in annesi: *"Öğretmenle karşılıklı yorum*

yazmamız çok güzeldi. Benim çok hoşuma gitti. Öylelikle daha çok iletişime geçtik", Öykü'nün annesi: *"Öğretmen'in yorum yazması benim ona karşılık vermem de çok güzeldi. Çok merak ediyordum ne yazmış diye."*

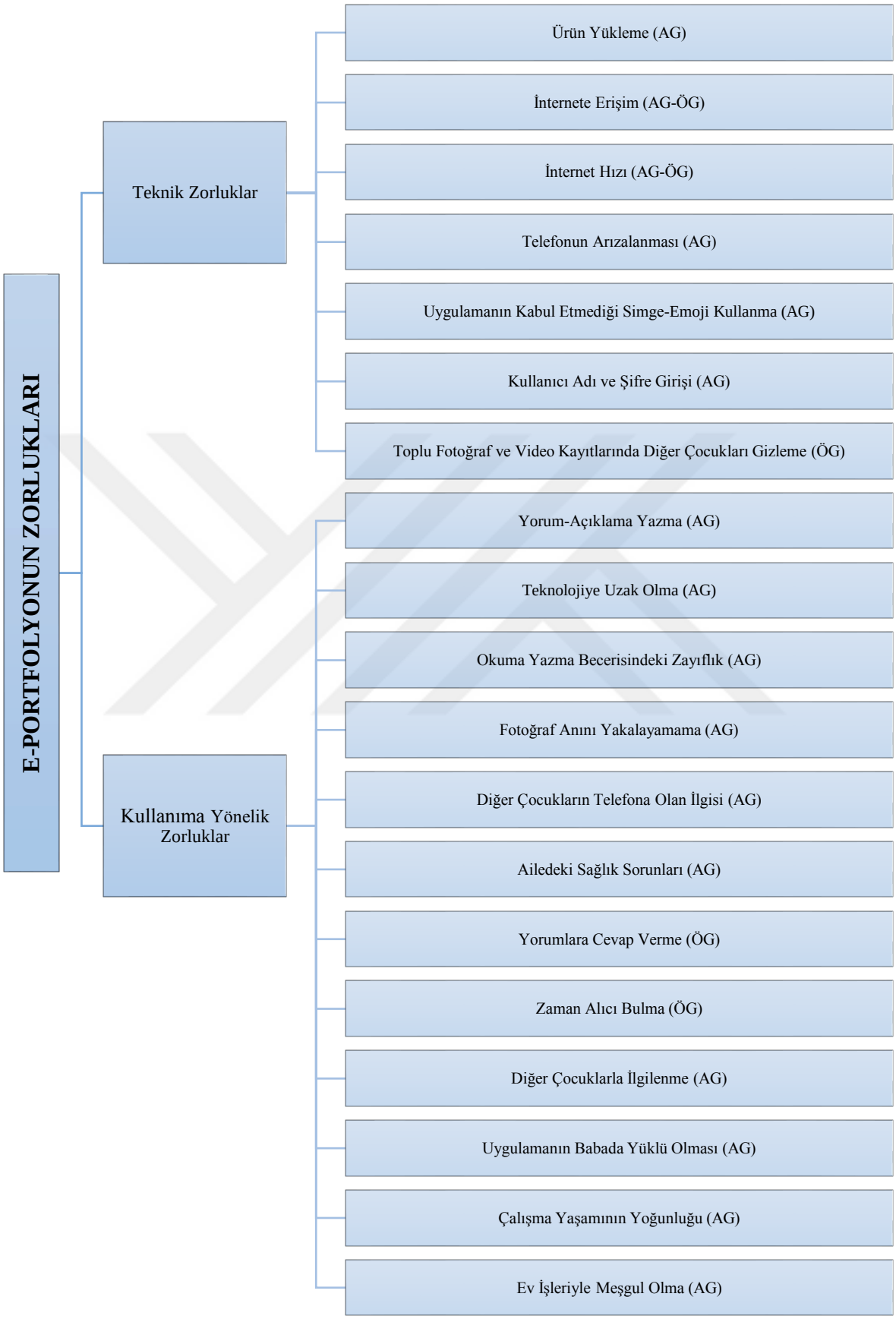
"Anekdot kayıtlarına" olan beğeni (f=2) aileler tarafından özellikle öğretmenin çocuğu nesnel bir bakış açısıyla her yönden değerlendirmesine ilişkin olarak ele alınmıştır. Örneğin, Can'ın annesi: *"Anekdotları çok başarılı buldum yani… Çocuğumu övmek değil sadece. İyi ya da kötü fark etmez gözlemlenmesi. Projenin manası bu. İyiyi görüp anlatmak, kötüyü görüp yardımcı olmak."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Çocuğunun e-portfolyosuna "kontrol listesi" yüklenen aileler (f=2) en fazla beğendikleri ürünün kontrol listesi olduğunu belirtmişlerdir. Öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan Bahar'ın annesi: *"Öğrendiği kelimelerin listesini yapmıştı öğretmen. O çok güzeldi. Oradan bakıyordum sürekli. Ne öğrenmiş, ne üzerinde çalışıyor.",* ağlama problemi yaşayan İpek'in annesi ise: *"Kontrol çizelgesi beni benden aldı zaten. Gerçekten onun öyle özenle hazırlanması, tek tek sebeplerinin yazılması çok güzeldi… Çok işe yaradı"* şeklinde görüş bildirerek hazırlanan kontrol listelerine olan beğenilerini dile getirmişlerdir.

"Öğretmen görüş ve önerileri" bölümüne olan beğeni ise f=1 aile tarafından şu şekilde ifade edilmiştir: Tuğberk'in annesi: *"Bir de görüş ve öneriler kısmı çok iyiydi. Çocuğu özetliyordu."*

4.4.2.6. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Zorluklarına ve Bu Zorlukları Çözüm Yollarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo kullanım sürecinde yaşadıkları zorluklar ve bu zorluklar karşısında geliştirdikleri çözümler belirlenmeye çalışılmış ve bu konuda öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyo uygulamasının zorluklarına ilişkin belirttikleri görüşler analiz edilmiş ve analiz sonucunda ortaya çıkan alt tema ve kategoriler Şekil 113'te belirtilmiştir.

Şekil 113. E-portfolyonun zorlukları

Şekil 113 incelendiğinde öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasının zorluklarına ilişkin belirttikleri görüşlerin "teknik zorluklar" ve "kullanıma yönelik zorluklar" alt temaları altında toplandığı görülmektedir.

Araştırmada "teknik zorluklar" alt teması altında öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo kullanımını e-portfolyonun teknik özellikleriyle veya teknolojiye erişim ile ilişkilendirdikleri görüşleri yer almaktadır.

Ürün yükleme aileler (f=11) tarafından en sık dile getirilen teknik zorluklardan biridir. Bazı aileler video kaydı yüklemenin uzun sürmesini ve bazen uzun video kayıtlarını yükleyememelerini bir sorun olarak ifade etmişlerdir. Örneğin; Egemen'in annesi: *"Sadece videoyu yüklerken süre uzun oluyordu."*, Ege'nin annesi: *"Sadece video konusunda zorluk yaşıyorduk. Arada yirmi saniyeden fazla bazen ben otuz saniye olarak yüklediğim videolar oldu. Bazen de yirmi saniye almadı. Video konusunda biraz problemliydi sadece."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

İnternete erişim hem aileler (f=3) hem de öğretmen tarafından ifade edilen teknik zorluklardan biridir. Aileler e-portfolyoyu kullanırken bazen internet alt yapısının veya şebekesinin yetersiz olmasından kaynaklı sorun yaşadıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Meriç'in annesi: *"Başlarda interneti eve çekemedik. Almaya çalıştık ama binadaki port sayısı dolu olduğu için alamadık.",* Aras'ın halası: *"Bizim evin internet şebekesiyle alakalı sorun yaşıyordum. Her gün demeyelim de bazen internet olmuyordu. Biraz sıkıntı yaşıyorduk."* Öğretmen ise internete erişim ile yaşadığı sorunu okuldaki internet alt yapısıyla şu şekilde ilişkilendirmiştir: *"Sınıfımız alt katta olduğu için okulun interneti zaman zaman çekmedi. Bazen ona bağlanamadım."*

İnternet hızı ile ilgili yaşanan teknik zorluklar aileler (f=4) ve öğretmen tarafından vurgulanan diğer bir zorluktur. Aileler zaman zaman internetin hızı ile ilgili sorun yaşadıklarını, bazı aileler ise daha kırsal bir bölgeye gittiklerinde internetin hızında yaşanan düşüş nedeniyle e-portfolyoya erişmekte sorun yaşadıklarını belirtmişlerdir. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"En son sizi attığımı yükleyemiyordum bir türlü. Ama bazen de bakıyorsunuz tak diye yükleniyor."*, Meriç'in annesi: *"Annemlere köye gittiğim zaman çektiğim resimler geç yükleniyordu. Hızlı değildi orada. Çünkü Erzurum'da hiçbir sıkıntı olmuyor. Hemen basar basmaz yükleniyordu. Köyde biraz zorlandım ama yine de bekleyince yükleniyordu."* şeklinde görüş bildirmişlerdir. Öğretmen de benzer olarak internetin hızı yavaşladığında ürün yüklemenin zorlaştığını şu şekilde ifade etmiştir:

"İnternetin hızı yavaşladığında ürün yüklemek zorlaşıyordu. Beni en çok zorlayan durumlardan biri buydu."

Bazı aileler (f=3) uygulama sürecinde telefonlarının arızalanmasını yaşadıkları teknik zorluklar arasında belirtmişlerdir. Aileler telefonlarının arızalanmasından dolayı bir süre e-portfolyoya giremediklerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Hamza'nın annesi: *"Telefonumun bozuk olduğu günlerde her gün giremedim. Mesela 1-2 hafta hiç giremediğim oldu. Ama onun dışında mümkün mertebe her gün ve haftada birkaç gün girip bakıyordum.",* Burcu'nun annesi: *"İlk zamanlar telefonum bozuktu. Babasının gelmesini bekliyordum."*

Ailelerin (f=2) yaşadıkları diğer bir zorluk ise özellikle uygulamanın ilk haftalarında gülücük, çiçek gibi uygulamanın kabul etmediği simge ve emojileri açıklama ve yorum sonlarına eklemelerinden kaynaklı yaşadıkları sorundur. Örneğin; Öykü'nün annesi: "Başlarda yazdığım yorumu bir türlü yollayamıyordum. Meğer emoji koyuyormuşum.", Burcu'nun annesi: *"Bir de şunu fark ettim. Emoji koyunca yüklenmiyor. Sonradan öğrendim onu."*

Kullanıcı adı ve şifre girişinde (f=2) yaşanan zorluk özellikle ailelerin ilk haftalarda kullanıcı adı ve şifre girerken küçük-büyük harf ve noktalama işaretlerine dikkat etmemeleri veya telefonun kaydettiği yanlış şifreyle uygulamaya girmeye çalışmalarından kaynaklı olarak meydana gelmiştir. Örneğin; Tuğberk'in annesi: *"Giriyorum bir türlü olmuyor. Meğer telefonum yanlış şifreyi kaydetmiş. Ben de o şifreyle girmeye çalışıyormuşum.",* Can'ın annesi: *"Küçük harfle girmişim. Öğretmen dedi ki, noktayı kendiliğinden eklediği için olmuyor. Hepsini sınıfta ayarladık. Öylece kullanmaya devam ettim."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Öğretmenin bildirdiği diğer bir zorluk ise özellikle toplu çekilen fotoğraf ve video kayıtlarında diğer çocukları gizlemeye çalışmasına ilişkindir. Öğretmen yaşadığı zorluğu şu şekilde açıklamıştır: *"Çalışma örnekleri dışındaki önemli fotoğraf ve videolarını çekerken çocuğun o anını bireysel olarak yakalayamıyorsun. Sınıf içerisindeler çünkü. Bu kez diğer çocukların yüzünü kapatmam gerekiyor. O biraz uğraştırdı beni."*

Araştırmada "kullanıma yönelik zorluklar" alt teması altında ailelerin ve öğretmenin e-portfoloyoyu kullanırken yaşadıkları bireysel zorluklara ilişkin görüşleri yer almaktadır.

Aileler (f=4) diğer çocuklarının ödevleri vb. ile ilgilenmelerini e-portfolyo kullanımında yaşadıkları zorluklar altında belirtmişlerdir. Örneğin, Öykü'nün annesi: "*Akşam yemeğini*

yiyoruz. Oğlumla ödevimiz biraz sıkıntılı. Onun başına oturuyorum. Ödevlerini bitirip ondan sonra da ancak yatağı kendimize atıyoruz." şeklinde görüş bildirmiştir.

Ev işleriyle meşgul olma aileler (f=4) tarafından diğer bir zorluktur. Aileler yemek yapma, temizlik yapma vb. meşguliyetlerin e-portfolyo kullanımını zorlaştırdığını şu şekilde ifade etmişlerdir: Cemre'nin annesi: *"Ev hanımıyız. Yemek, temizlik, çocuklar derken vakit buldukça girebiliyordum."*

Ailelerin (f=4) yaşadığı diğer bir zorluk özellikle ürünlerin altına yorum veya açıklama yazarken ne yazacaklarını bilememe, özgüven eksikliği veya çekinmelerinden kaynaklı yaşadıkları zorluklardır. Bu zorluğu yaşadığını belirten aileler şu şekilde görüş bildirmişlerdir: Aras'ın halası: *"Yorumlara baktım ben. Ama cevap yazma konusunda tereddüt ettim. Ne yazacağımı pek bilemiyorum.* Can'ın annesi: *"Açıklama yazarken insan bazen kenetleniyor. Ama bir cümleyi yazdıktan sonra gerisi geliyor."* Cemre'nin annesi: *"Bazen aklıma bir şey gelmiyor. Hoşuma çok gurur duyuyorum ama Aklıma bir şey gelmiyordu yorum yazarken. Ben de yazıyordum işte 'maşallah', 'güzel kızım güzel şeyler yapmış.' gibi şeyler yazıyordum."* Ece'nin annesi: *"Yorumların hepsini okudum. Ama çok yorum yapamadım. Yanımda biri olacak ki.. Ben de biraz öz güven kaybı var. Yani ne yazacağımızı pek bilemedim. Öğretmen o kadar güzel şeyler yazmış ki… 'Şimdi ben buna cevap olarak ne yazayım?' dedim. Çekindim"*

Ailede yaşanan sağlık sorunları aileler (f=2) tarafından e-portfolyo kullanımında yaşanan zorluklar arasında gösterilmiştir. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Ben iki ay önce annemi kaybettiğim için o dönemde giremedim."*, Ece'nin annesi: *"Yani ilgilenemedim. Kayınbabam falan rahatsızlandı. Onlarla ilgilendik."* şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Çalışma yaşamının yoğunluğu çalışan aileler (f=2) tarafından vurgulanan e-portfolyo kullanımındaki zorluklardan biridir. Örneğin; Ömer'in annesi: *"Benim işim gerçekten yoğun. Yani öyle böyle değil. Bu yüzden de çok giremediğim oluyordu.",* Aras'ın halası: *"Ben evde olamıyordum her gün. Yani girebileceğim kadar girebiliyordum."* şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Teknolojiye uzak olma e-portfolyo kullanımında yaşanan diğer bir zorluk ele alınmıştır (f=1). Örneğin, Cemre'nin annesi: *"Video ve fotoğraf yükleme konusunda ben zorluk yaşadım. Benimle alakalı bir durumdu… Ben çok teknoloji kullanabilen birisi değilim açıkçası yani.."* şeklindeki ifadesinde teknoloji kullanabilme konusundaki yetersizliğin e-portfolyo kullanımını zorlaştıran bir unsur olduğunu vurguladığı görülmüştür.

Uygulamanın babada yüklü olması ifade edilen diğer bir zorluktur (f=1). Telefonu arızalı olduğu için uygulamayı eşinin yüklediğini belirten Burcu'nun annesi şu şekilde görüş bildirmiştir: *"Uygulama babada yüklü olduğu için o geldiği zamanlar bakabiliyorduk. Bu durum zorluyordu beni."*

Okuma yazma becerisindeki zayıflık e-portfolyo kullanımını zorlaştıran bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır (f=1). Hiç okula gitmediğini ve okuma yazmasının çok iyi olmadığını belirten Bahar'ın annesi yaşadığı zorluğu şu şekilde açıklamıştır: *"Doğrusu hiç okula gitmediğim için benim düzgün okuma yazmam yok. Çat pat biliyorum. Kızlarım olmasaydı zorlanırdım. Kızlarımın sayesinde PORTİ'yi indirdim. Onlarla beraber okuduk. PORTİ'nin sayesinde onlarla beraber baktım ve okumam biraz daha gelişti desem doğru olur."*

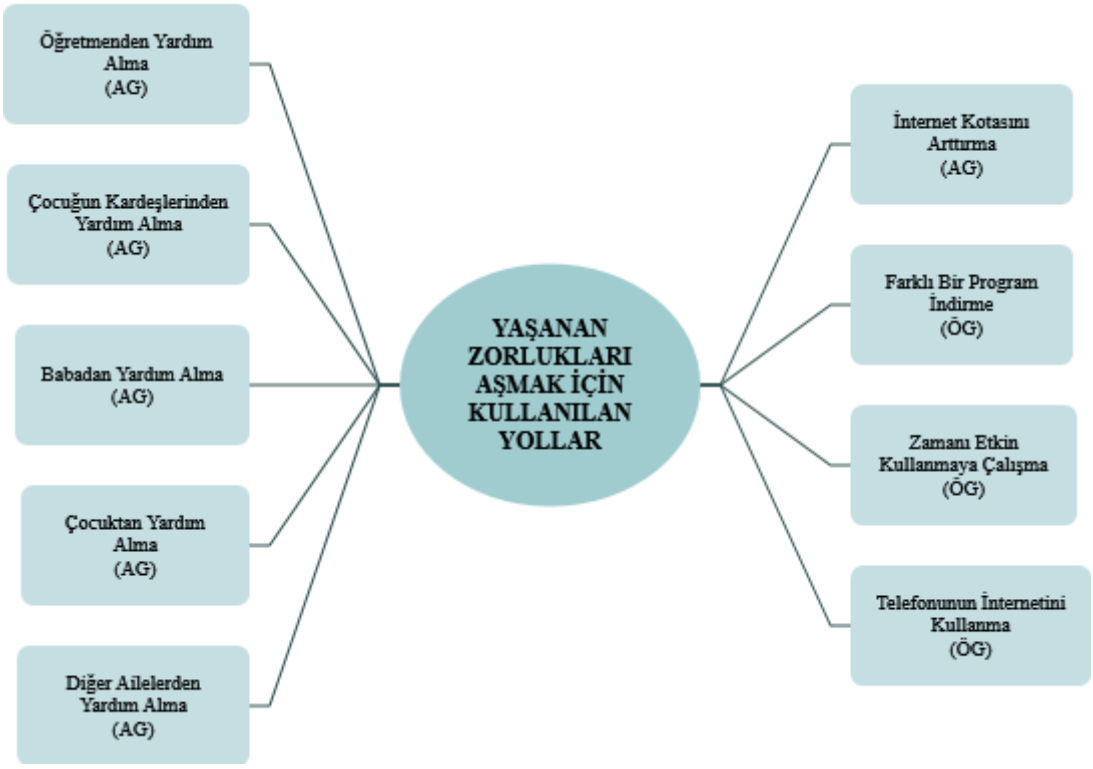
E-portfolyoya yüklenecek fotoğraf için doğal veya anlamlı anı yakalayamama bildirilen (f=1) diğer bir zorluktur. Örneğin, Can'ın annesi: *"Uygulamaya başlamadan önce çocuğunuza poz verdirmeyin doğal halini çekin demiştiniz. Öğretmen de diyordu çocuk kendi halindeyken çekin diye. O anı bulmak ve çekmekte zorlanıyordum. Tam çekeceğim doğallığı bozluyordu."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Evdeki diğer çocukların telefona olan ilgisi e-portfolyo kullanım sürecinde yaşanan bir zorluk olarak değerlendirilmiştir (f=1). Örneğin, Aras'ın halası *"Küçük kardeşi YouTube izlemek için telefonu alıyor vermiyor mesela. Tam uygulamaya girip bir şey ekleyeceğim elimden çekip ağlıyordu. Sonra da yükleyemiyordum. Çok oldu bu şekilde."* şeklindeki görüşüyle ürün yüklemekte zorluk yaşadığını belirtmiştir.

Öğretmenin e-portfolyo kullanımına ilişkin yaşadığı zorluklara bakıldığında öğretmen özellikle ailelerin yazdığı yorumlara cevap verme konusunda zorluk yaşadığını, bazen ailelerin ilgisine cevap veremediğini şu şekilde belirtmiştir: "*Mesela aileler yazdıkları yorumlar için 'Hocam gördünüz değil mi?' Şimdi bakamadım da diyemiyorum. Açıkçası bakamıyordum bazen. 'Gördüm. Tabii gördüm.' falan diyordum."*

Öğretmen uygulamanın ilk haftalarında sürece bütünüyle uyum sağlayamadığını, hem e-portfolyoya ürün toplayıp hem de etkinliklerini yapmada zaman açısından zorlandığını ancak süreç ilerledikçe bu duruma alıştığını şu şekilde ifade etmiştir: "*Sistemi ilk kurduğumuzda tabii alışmam biraz zaman aldı. Etkinliklerin bazılarını yetiştiremedim… Ama ilerledikçe, ilerledikçe ben de alıştım. Çocuklar da alıştı. Hemen oturdu. Zamandan tasarruf sonra sağladım."*

Öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo kullanım sürecinde yaşadıkları zorluklar karşısında geliştirdikleri çözümleri belirlemek üzere öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyo uygulamasının zorlukları karşısında geliştirdikleri çözüm yollarına ilişkin belirttikleri görüşler analiz edilmiş ve analiz sonucu Şekil 114'te belirtilmiştir.

Şekil 114. Yaşanan zorlukları aşmak için kullanılan yollar

Şekil 114 incelendiğinde e-portfolyo kullanım sürecinde aileler ve öğretmenin yaşadıkları sorunları çözmek içim çeşitli çözüm yolları geliştirdikleri görülmüştür. Aileler (f=4) özellikle yaşadıkları teknik sorunları çözmek için öğretmenden yardım aldıklarını, yükleme yapamadıkları zaman ise öğretmenden yükleme konusunda yardımcı olmasını istediklerini belirtmişlerdir: Örneğin; Mete'nin annesi: *"Ben giremediğim zaman birkaç kez öğretmene attım o paylaştı."*, Tuğberk'in annesi: *"Şifreyi hatalı girdiğim zaman öğretmen halletti."* şeklinde görüşlerini ifade etmişlerdir.

Bazı aileler (f=4) yaşadıkları sorunu çözmek için yaşça büyük diğer çocuklarından yardım aldıklarını şu şekilde belirtmişlerdir: Can'ın annesi: "*Evde üç tane öğrenci çocuğum var. Onlar bana yardımcı oluyor. Hemen akşamı bekliyorum. 'Zehra gel bunu yapamadım.' diyorum. Hallediyor hemen. O yönden şanslıyım."*, Bahar'ın annesi: *"Anlamadığım yerde yazamadığım yerde kızlarımdan yardım alıyorum."*

Babadan yardım alma ailelerin (f=2) yaşadıkları zorlukları çözmede kullandıkları diğer bir yoldur. Özellikle ürün yükleme konusunda veya yüklenen ürünlerini inceleme konusunda kendine güvenmeyen anneler babadan yardım aldıklarını şu şekilde belirtmişlerdir: Ömer'in annesi: *"Yani mesela bildirimler geldiği zaman ben akşam babasını bekliyordum. Beraber giriyorduk. Eşim daha iyi anlar."*, Cemre'nin annesi: *"Eşim yükledi bir birkaç tanesini. Ben çok teknoloji kullanabilen birisi değilim açıkçası yani."*

Bazı aileler (f=2) ise çocuklarının e-portfolyoyu kullanma konusunda kendilerinden daha becerikli olduklarını, zorlandıkları durumlarda çocuktan yardım aldıklarını şu şekilde ifade etmişlerdir: Neslişah'ın annesi: *"Anne bak şuraya basıyorsun buraya fotoğraf yüklüyorsun… Hepsini bana Neslişah bana gösterdi."*, Aras'ın halası: *"Zaten PORTİ'yi benden iyi açıyor. Diyor ki biz okulda da açıyoruz. Kendisi giriyordu. İlk başlarda fotoğraflara falan gidemiyordum. 'Ver ben girerim.' diyordu. Bir baktım yaptı. Her seferinde ona sordum."*

Sınıftaki diğer ailelerden yardım alma (f=1) e-portfolyo kullanım sürecinde yaşanan zorlukları çözmek için kullanılan diğer bir yoldur. Örneğin, video kaydını fotoğraf alanına yüklemeye çalışan Ece'nin annesi diğer aileden yardım alarak sorununu çözdüğünü şu şekilde ifade etmiştir: Ece'nin annesi: *"Video ve fotoğraf yeri ayrı ayrıymış yüklemek için. Ben fotoğraf yerine gidip video yüklemeye çalıştım yüklenmedi. Can'ın annesinin yardımıyla anladım. Kolaymış."*

Bulundukları binada internet alt yapısı olmadığından bir süre internetlerinin olmadığını belirten Meriç'in annesi bu sorunu cep telefonlarının internet kotasını artırarak çözmeye çalıştığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Başlarda interneti eve çekemedik… Hem çocukların canlı dersleri hem de PORTİ için cep telefonlarımızın internet kotasını yükselttik."*

Öğretmen ise e-portfolyo kullanım sürecinde yaşadığı zorlukları çeşitli şekillerde çözmeye çalıştığını belirtmiştir. Örneğin, toplu fotoğraf ve video kayıtlarında diğer çocukların yüzlerini saklamak veya fotoğrafları birleştirmek için telefonuna farklı bir uygulama indirdiğini şu şekilde açıklamıştır: *"Diğer çocukların yüzünü saklamak için program indirdim telefona. Oradan saklıyordum. Bir de öyle oluyor ki çocuğun önemli bir anını tek bir fotoğrafla değil birkaç fotoğrafla verebiliyorsun. Kolaj da yapıyordum oradan."*

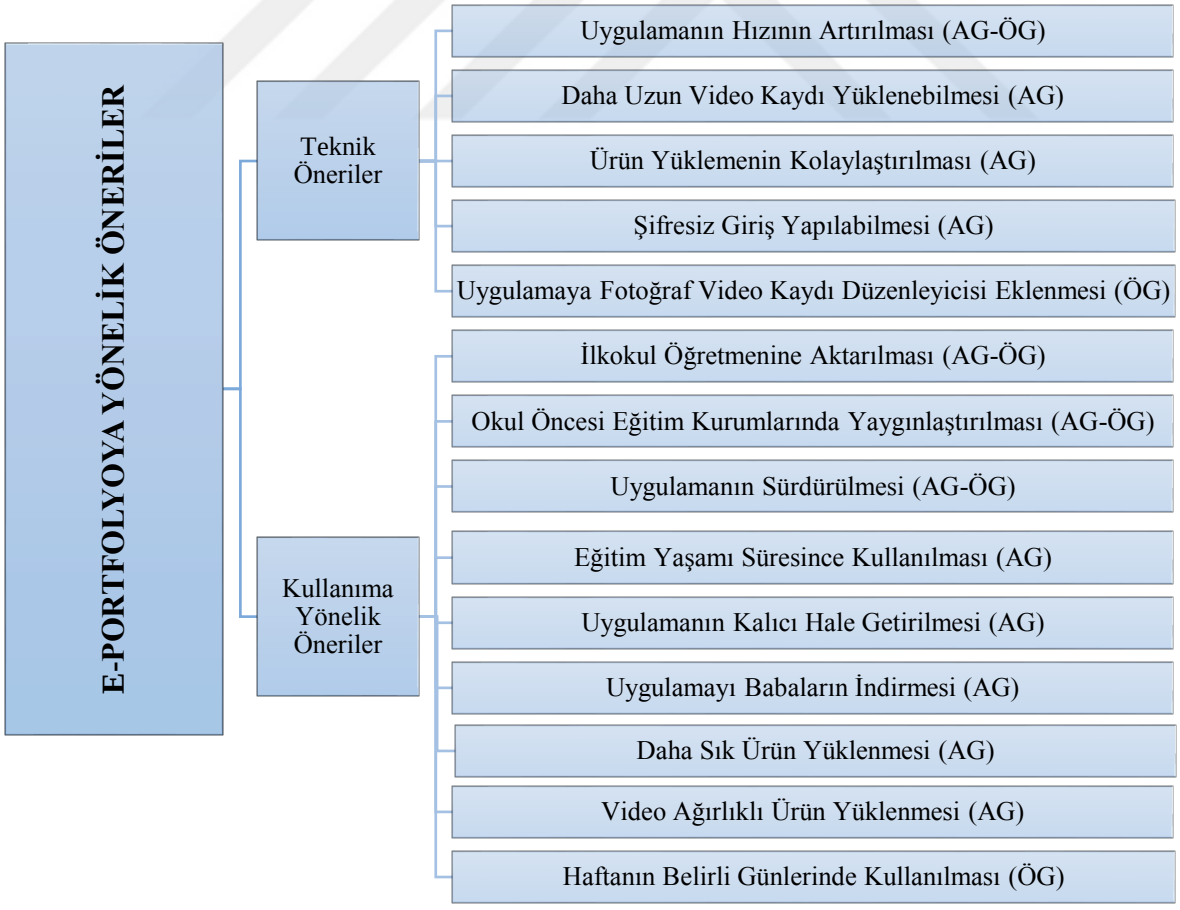
Öğretmen ürün yüklemek konusunda yaşadığı zaman problemini ise okulda boş kaldığı saatlere denk getirerek çözmeye çalıştığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Kendi çocuğum da*

benim okuluma devam ediyor. O benden bir saat sonra çıkıyor okuldan. Ben sınıfta onu beklerken hemen o günün yüklemelerini yapabildiğim kadar yapıyordum."

Öğretmen okulun internetine erişememesiyle ilgili yaşadığı sorunu ise e-portfolyonun bulunduğu tableti kendi cep telefonunun internetine bağlayarak çözmeye çalıştığını şu şekilde açıklamıştır: *"Okulun interneti bazen çekmiyordu sınıfta. Ben kendi telefonumun internetine bağladım tableti."*

4.4.2.7. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Yönelik Önerilerine İlişkin Bulgular ve Yorum

Araştırmada öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik belirlenmeye çalışılmış ve bu konuda öğretmen ve ailelerin görüşlerine başvurulmuştur. Öğretmen ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik önerilerine ilişkin belirttikleri görüşler analiz edilmiş ve analiz sonucunda ortaya çıkan alt tema ve kategoriler Şekil 115'te belirtilmiştir.

Şekil 115. E-portfolyoya yönelik öneriler

Şekil 115 incelendiğinde öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo uygulaması ile ilgili teknik ve kullanıma yönelik olarak çeşitli önerilerde bulundukları görülmektedir. Uygulamanın hızının artırılması hem aileler (f=2) hem de öğretmen tarafından vurgulanan ve uygulamanın teknik yapısıyla ilgili olan önerilerden biridir. Örneğin, Ömer'in annesi: *"Teknik açıdan hızını artırma falan olabilir."* Öğretmen ise zaman zaman yaşadığı yavaşlama probleminin kaynağını tam olarak bilmemekle beraber *"İnternetten mi uygulamadan mı bilmiyorum ama bazen yavaşlama oluyordu. Daha hızlı olursa daha iyi olur."* şeklindeki ifadesiyle uygulamanın hızının artırılması gerektiğine yönelik öneride bulunmuştur.

E-portfolyo uygulamasına daha uzun video kaydı yüklenebilmesini öneren aileler (f=3) istedikleri uzunlukta video kaydı yüklemelerinin daha iyi olabileceğini şu şekilde ifade etmişlerdir: Ege'nin annesi: *"... Videoyu istediğimiz sürede atabilsek o çok güzel olur mesela."***,** Egemen'in annesi: *"Daha uzun videolar yükleyebilsek... Mesela bazen videonun on beş saniyesini bile kıptığım oldu."*

Bazı aileler (f=3) ise e-portfolyoya daha kolay ve hızlı şekilde ürün yüklenebilecek bir sistem geliştirilmesini önermişlerdir. Örneğin; Neslişah'ın annesi: *"Biraz daha çabuk hemen WhatsApp gibi yükleyip atsaydık daha iyi olurdu... Sadece yüklemesiyle ilgili böyle hemen çek at olsa keşke. Daha hızlı olur... İleriki zamanlarda belki daha farklı yaparsınız.",* Pınar'ın annesi: *"Kullanım kolaylığı açısından işte daha kısa sürede yükleyeceğimiz şekilde olsa iyi olur."* şeklinde önerilerde bulunmuşlardır.

Uygulamaya şifresiz giriş yapılabilmesi önerisi şifre girme konusunda sorun yaşayan Tuğberk'in annesi tarafından şu şekilde dile getirilmiştir: *"Yani direk şifre istiyor ya hani. Her seferinde şifre ama ben beceremedim herhâlde. Kimsede öyle bir sorun olmadı. Yani direkt açılsa daha iyi olur. Önceki kaydettiğim yanlış şifrelerle ilgili. Yani gene sorun bendeydi tabii ki. Çünkü bütün kullanıcılar dedi ki hiçbir sorun yaşamadım. Yani PORTİ'ye bir şey diyemem. PORTİ'niz harikaydı."*

Uygulamaya fotoğraf ve video kaydı düzenleyicisi eklenmesi öğretmen tarafından uygulamanın teknik yapısıyla ilgili geliştirilen bir öneridir. Öğretmen: *"Şu olabilir mesela. Benim en çok vaktimi alan kolaj yapma ve diğer çocukların yüzünü saklama. Bu özellik uygulamaya eklense çok güzel olur. Yüklerken bu işlemlerimizi de yapabilsek."* şeklinde öneride bulunarak uygulamanın daha pratik hale getirebileceğini ifade etmiştir.

"Kullanıma yönelik öneriler" alt teması altında aileler ve öğretmen e-portfolyonun ilkokul öğretmenine aktarılması, okul öncesi eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması, uygulamanın

sürdürülmesi, eğitim yaşamı süresince kullanılması, uygulamanın kalıcı hale getirilmesi, uygulamayı babaların indirmesi, daha sık ürün yüklenmesi, video ağırlıklı ürün yüklenmesi ve haftanın belirli günlerinde kullanılması gibi öneriler geliştirmişlerdir.

E-portfolyo uygulamasının ilkokul öğretmenine aktarılması aileler (f=13) tarafından en sık geliştirilen öneri olarak karşımıza çıkmaktadır. Aileler e-portfolyoyu ilkokul öğretmenine aktarmanın özellikle öğretmenin çocuğu daha doğru ve daha yakından tanıması, doğru bir şekilde yönlendirmesi ve çocuklarına karşı olası önyargıların önüne geçmesi açısından önemli görmektedirler. Öğretmeninin çocuğunu daha yakından tanıması, uygun bir biçimde davranması ve yönlendirebilmesi için e-portfolyonun ilkokul öğretmenine aktarılmasını öneren Can'ın annesi görüşünü şu şekilde ifade etmiştir: *" ... Mesela ilkokul öğretmeni bana dese ki Can böyle böyle ilgisiz bir çocuk. Ben PORTİ'yi orada açıp göstermeyi isterim açıkçası. 'Bakın işte küçükken böyleydi. Öğretmeni yardımcı oldu, severek böyle şeyler yaptılar. Siz de böyle davranabilirsiniz.' derim. Ben bunu gösteririm ve çekinmeden de söylerim. Yönlendirme açısından öğretmeni."* Bazı aileler ise çocuğunun var olan olumsuz davranışlarının çocuğuna karşı önyargı oluşturabileceğinden hareketle e-portfolyonun aktarılmasının yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. Örneğin, Hamza'nın annesi: *"Benim oğlan biraz hareketli olduğu için kendini göstermeyebiliyor. İlkokul öğretmeninde hareketinden dolayı önyargı olabilir. Ama Hamza çok zeki bir çocuk aynı zamanda. Yani öğretmen Hamza'yı tanıyana kadar onun başarısından çok hareketine odaklanabilir. O yüzden o hareketleri onun başarısının önüne de geçebilir. Ama biz onunla paylaşırsak fotoğraflarını, görüntülerini ve öğretmeninin yaptığı yorumları öğretmeni buradan yola çıkıp belki daha iyi bir noktaya koyabilir değil mi? Ben yani yararlı olacağını düşünüyorum."* şeklinde açıklamada bulunmuştur. Bazı aileler çocuklarıyla ilgili bir endişe yaşamamalarına karşın geçmişteki olumsuz deneyimlerini örnek vererek e-portfolyonun ilkokul öğretmenine aktarılması gerektiğini şu şekilde vurgulamışlardır: Pelin'in annesi: *"Vallahi ben oğlumdan biliyorum. Bazı öğretmenler çocukları ilk başta yaramaz gibi görüyorlar... Öğretmenler ilk başta çocukları tanıyamıyorlar. Zaman geçtikçe tanıyabiliyorlar. Bence anasınıfında olan şeyleri öğretmenine göstermek çok yararlı olur. Çünkü öğretmenler genelde ilk zamanlarda peşin hükümlü oluyorlar. Bu sefer de öğretmen farklı davranmaya başlıyor çocuğa. Sonradan anlayana kadar öğrenci, öğretmenden soğumuş oluyor. O zaman da iyi olmuyor.",* Tuğberk'in annesi: *"Kızımı ilkokula başlatırken hocaya kızımın huylarını anlattım. Senin çocuğunu zamanla tanıyacağım. Bunu görse tanıması daha kolay olur kesinlikle. Çünkü ben kendi kızımdan biliyorum çok hareketliydi.*

Öğretmen dedi ki 'Çocuğun hiç beni dinlemiyor. Hocam dedim kızım çok zeki. 'Hayır. Yanlış görüyorsun.' dedi. Şimdi katılıyor fikrime. Ama bu kaç yıl geçti sonra kabul etti öğretmen. Tabi o zamana kadar da çocuğa baskı uyguladı. Bağırdı çağırdı. Özgüveni düştü... Baştan tanısaydı çocuğu ona göre davranırdı." Öğretmen ise e-portfolyonun ilkokul öğretmenine verilmesi gerektiğini özellikle çocuğu ve çocuğun ailesinin yakından tanınması açısından önemli olarak görmektedir. Öğretmen bu önerisine ilişkin şu şekilde açıklamada bulunmuştur: *"İlkokul öğretmenine vermek çok güzel olur. Zaten biz gelişim raporlarını veriyoruz. Ama bu çok detaylı. Çocuğu da aileyi de direkt tanır öğretmen. Daha güzel olur."*

E-portfolyo uygulamasının okul öncesi eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması ailelerin (f=7) getirdiği önerilerden biridir. Aileler tüm okul öncesi eğitim kurumlarında uygulamanın kullanılması ve tek bir okulla sınırlı kalmamasını şu şekilde ifade etmişlerdir: Gülşah'ın annesi: *"Bu uygulama yaygınlaştırılmalı. Sadece bir yerde ya da üç beş kişiyle sınırlı kalmamalı diye düşünüyorum. Dünya çapında yayılmalı. Her okulda, her öğretmenin yaptığı bir şey olmalı."*, Aras'ın halası: *"Biz isteriz ki seneye Aras'ın kardeşi Emrah'a da aynı şey uygulansın.",* İpek'in annesi: *"Keşke diyorum her okulda olsa."* Öğretmen de ailelerle benzer olarak uygulamanın öneminden hareketle tüm anaokulu ve anasınıflarında uygulanması gerektiğini şu şekilde vurgulamıştır: *"Ben bu uygulamayı yaptıktan sonra ne kadar gerekli ve önemli olduğunu anladım açıkçası. Başta bu kadar önemli olabileceğini düşünmemiştim. Tüm anasınıfı ve anaokullarında uygulansa, eğitim verilse çok güzel olur."*

E-portfolyo uygulamasıyla ilgili ailelerin (f=5) diğer bir önerisi var olan uygulamanın yılsonuna kadar devam etmesine ilişkindir. Aileler birinci dönemin sonu itibariyle bitirilen uygulamanın yılsonuna kadar devam etmesine ilişkin öneride bulunmuşlardır. Örneğin; Cemre'nin annesi: *"Bir de bu projeyi bitirmeseniz yılsonuna kadar devam etse bence çok güzel bir şey olur."*, Tuğberk'in annesi: *"Devam ettirirseniz iyi olur. Gerçekten çok güzeldi."* şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Öğretmen ise uygulamanın ikinci dönem de devam etmesi önerisini aileler açısından şu şekilde ele almıştır: *"Şimdi ikinci dönem yapmayacağız. Veliler boşluğa düşecek. Keşke devam etsek."*

E-portfolyo uygulamasının eğitim yaşamı süresince kullanılması aileler (f=4) tarafından geliştirilen bir başka öneridir. Aileler uygulamanın özellikle çocuğun gelişimsel takibi açısından bu durumun önemini şu şekilde açıklamışlardır: İpek'in annesi: Temennim bu uygulama. "İlkokul seviyesine kadar hatta ilkokuldan sonra bile olsa çok güzel olur. Mesela ilkokul öğrencilerini dörde kadar bu şekilde takip edebilmek çok güzel olur. Bu uygulama umarım bu şekilde hayata geçer.", Ece'nin annesi: *"Lise bitene kadar devam etse mesela."*

Bazı aileler (f=3) ise uygulamanın kullanımı ve içeriğine yönelik olarak öğretmen tarafından daha sıklıkla ürün yüklenmesi önerisinde bulunmuşlardır. Örneğin; Öykü'nün annesi: *"Her gün fotoğraf yüklenebilir mesela. Her gün okulda ne gibi gelişim gösterdi, neler yaptı.? Biz de öğretmenin yakasından ineriz.",* Mete'nin annesi: *"Daha çok fotoğraf yüklenebilir."*

Ailelerin (f=3) geliştirdiği diğer öneri e-portfolyo uygulamasını babaların da telefonlarına indirmesine yöneliktir. Aileler babaların teknoloji konusunda daha yeterli olduklarını, uygulamaya daha aktif katılabileceklerini ve bu şekilde çocuklarına daha fazla ilgi gösterebileceklerini şu şekilde ifade etmişlerdir: Meriç'in annesi: *"Mesela eşim de yükleyebilirdi. O daha güzel yapabiliyor mesela ilgisi var.",* Pınar'ın annesi: *"Babalar da yükleseydi telefonlarına ister istemez daha çok ilgilenirlerdi çocuklarıyla.",* Bahar'ın annesi: *"Aslında onun telefonunda açsaydım daha çok katılırdı, yorumlar yapardı."*

Aileler (f=2) telefonlarına indirdikleri e-portfolyo uygulamasının kalıcı olarak telefonlarında kalması ve uygulamanın kapanmaması önerisinde bulunmuşlardır. Can'ın annesi: *"Telefonumdan silmeyeceğim. Yani kalsa çok memnun olurum... Can' için çok güzel bir projeydi… Hatıra olarak çocukluğundan bir anı olarak, kalmasını istiyorum."*, Ömer'in annesi: "*Ömer 'Anne bunları hep saklayalım. İleriki zamanlarda bakarız. … Silmeyelim. Yüklü kalsın. Ben böyle bakayım ki ben neler yapmışım?' diyor. Yani kalıcı olsa telefonda çok iyi olur."*

E-portfolyoya video ağırlıklı ürün yükleme çocukların daha fazla ilgi çekmesi açısından geliştirilen diğer bir öneridir (f=1). Bu konuda Pelin'in annesi: *"Fotoğraftan ziyade video ağırlıklı daha cezp ettirici olur. Çünkü kendini de arkadaşlarını da izlemeyi de seviyor. Öyle daha güzel olur bence."*

Öğretmen e-portfolyonun kullanımına yönelik olarak özellikle ailelerin yüklediği ürünlere kendisinin haftanın belirli günlerinde yorum yapmanın daha iyi olabileceğini şu şekilde önermiştir: **"***Mesela yorumlarımı haftanın her günü anlık değil de mesela öğretmen de desin ki ben cuma günleri çocukların ürünlerini yorumlayacağım. Ama öğretmen her zaman ürün yükleyebilsin. Benimkini görsünler. Ama ben onların yüklediklerini örneğin cumadan cumaya bakıp yorumlasam daha iyi olur sanki."*

BÖLÜM V

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgulara yönelik sonuç ve tartışmalara yer verilmiştir. Araştırma sonuçları araştırma sorularına yönelik olarak *"E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma"*, *"E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma"*, *"E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Sonuç ve Tartışma"* ve *"E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma"* olmak üzere dört bölüm altında incelenmiştir.

5.1. E-Portfolyonun Çocuklar Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun çocuklar üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar, e-portfolyonun çocukların yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde oluşturduğu değişiklikler ve çocukların gelişimleri üzerindeki yansımaları bölümleri altında ele alınmıştır.

5.1.1. E-Portfolyonun Çocukların Yansıtıcı Düşünme Becerileri Üzerinde Oluşturduğu Değişikliklere İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların yansıtıcı konuşmaları teşvik eden ve yansıtıcı düşünme becerilerini destekleyen bir araç olduğu sonucuna sınıf içerisinde yapılan gözlemler neticesinde ulaşılmıştır. Öğretmen ve aileler ise gözlem verilerini destekleyerek çocukların e-portfolyo uygulaması sayesinde ürünlerine karşı daha fazla ilgili olduklarını, ürünleri hakkında olumlu veya olumsuz yorum yaptıklarını ve değerlendirdiklerini vurgulamışlardır. Bu sonuçlar e-portfolyo uygulamasının çocukların yansıtıcı düşünme becerilerini desteklediğini göstermektedir. Alan yazında yansıtıcı düşünme becerisini geliştirmede e-portfolyoların önemli bir rol oynadığını gösteren birçok araştırma mevcuttur (Abu-Awwad, Nofal & Salti, 2013; Ayan, 2010; Ayan & Seferoğlu, 2011; Ayaz, 2021;

Baronak, 2011; De Jager, 2019; Falls, 2001; Hewett, 2004; Kahn, 2014; Lambe & Clarke, 2003; Lambe, McNair & Smith, 2013; Lien, Huang, Wang & Chen, 2012; Lim, Lee & Jia, 2016; Lorenzo ve Itelson, 2005a; Lyles-Folkman, 2013; Navin, 2018; Öner & Adadan, 2016; Pennington, 2010; Roberts, Maor & Herrington, 2016; Stoddart, 2006; Wang & Chen, 2013; Wetzel & Strudler, 2006; Yao, Aldrich, Foster & Pecina, 2009). Bu araştırmalar genel olarak e-portfolyonun yansıtıcı düşünme becerisi üzerindeki etkisini, e-portfolyoyu bireyin kendi öğrenmeleri üzerine derinlemesine düşünmesine, güçlü ve geliştirilebilir yönlerini belirlemesine imkân sağlayan bir araç olmasıyla açıklamışlardır. Bu durum kâğıt temelli portfolyolar için de geçerlidir. Ancak teknolojinin sağladığı olanaklar sayesinde e-portfolyolarla artan etkileşim ve işbirliği, yansıtıcı düşünme becerilerinin gelişiminde daha etkin rol oynamaktadır (Kahn, 2014; Oakley vd., 2014). Oakley vd. (2014) e-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara kıyasla yansıtıcı düşünme becerileri üzerinde kolay etkileşim kurma ve daha organize bilgi elde etme gibi nedenlerle daha etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca bireyin deneyimlerini merkezi bir yerde depolama ve birleştirme özelliği yansıtıcı düşünmeyi ve amaca yönelik planlama yapmayı teşvik eder (Kehoe & Goudzwaard, 2015; Kirkham vd., 2009). Bu araştırmada çocukların çalışma örneklerinin tümünü tek bir ekran ara yüzünde tarihsel bir sıra ile görebilmeleri gelişimsel ilerlemelerini daha rahat görmelerine fırsat sağlamıştır.

Altın (2020) video kaydı, öz değerlendirme ve akran değerlendirme uygulamalarının yansıtıcı düşünme becerilerini geliştirdiğini belirlemiştir. E-portfolyoların kullanıcılarına kendi ürünlerini, videolarını, çalışma örneklerini izleme ve değerlendirme fırsatı vermesi (Fielke &Quinn, 2009; Karami, Sadighi, Bagheri & Riasati, 2018; Koç, 2010; Özyenginer, 2006) üst bilişi ve yansıtıcı düşünme becerilerini destekler (Baki & Birgin, 2004; Eynon, Gambino & Török, 2014; Huang, Yang, Chiang & Tzeng, 2012; Lien vd., 2012; Wang, 2004; Wang & Chen, 2013). Bu araştırmada çocuklar e-portfolyo uygulaması aracılığıyla gerek okulda gerek ise evde yaptıkları çalışmaları, fotoğraf ve videolarını kolaylıkla inceleme, gözden geçirme, üzerine daha fazla düşünme, yorumlama ve değerlendirme şansına sahip olmuşlardır. Ayrıca çocuklar ürünlerini sınıfta arkadaşları ve öğretmenleriyle; evde ise aileleri ile konuşma, yorumlama ve ürünleri hakkında daha fazla geri bildirim alma şansına sahip olmuşlardır. Özellikle arkadaşlarının çalışma örneklerini kolaylıkla görebilmeleri, sınıf içerisinde akranlarından geri bildirim almaları kendi ürünlerini arkadaşlarının ürünleriyle karşılaştırmalarını ve ürünlerine farklı bir bakış açısıyla bakmayı

kolaylaştırmıştır. Bu etkenler çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin gelişimine katkı sağlamıştır.

Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan birçok araştırmada da e-portfolyonun doğrudan ve dolaylı olarak yansıtıcı düşünme becerilerine olumlu yansımaları olduğu görülmektedir (Goodman & Cherrington, 2017; Hooker, 2016; Hooker, 2019; Tsirika vd., 2017). Hooker'ın (2016, 2019) araştırmasında çocukların e-portfolyolarında gezinmeyi sevdikleri, buna bağlı olarak öğrenme ve süreçlerini ve deneyimlerini daha fazla yansıttıkları belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasına katılan öğretmenler ise çocukların e-portfolyodaki ürünlerinden yola çıkarak yeni planlamalar yaptıklarını, ürünlerini yeniden anlattıklarını, öğrenmeleri üzerine düşündüklerini ve başkalarıyla e-portfolyolarındaki ürünler üzerine sohbet ettiklerini gözlemlediklerini bildirmişlerdir. Habeeb ve Ebrahim'in (2019) araştırmasında e-portfolyo teknolojisinin çocukların başarmış oldukları becerileri gözden geçirme ve değerlendirmeye katkıları olduğu, öz değerlendirme ve öz yönelimli öğrenmeye yönelik katılımı artırma potansiyeline sahip olduğu belirlenmiştir. Tsirika vd., (2017) araştırmasında e-portfolyonun okul öncesi dönemdeki çocukların öz değerlendirme yapmalarına fırsat sağladığı; toplama, seçme ve yansıtma becerilerini geliştirdiği ve böylece yansıtıcı düşünme becerilerine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Hooker (2016) e-portfolyoların çocukların geçmiş deneyimlerini hatırlamalarına, başkalarıyla paylaşmalarına, kaldıkları yerden devam ederek deneyimlerini genişletmelerine ve öz değerlendirme yapmalarına yardımcı olan bir araç olduğunu belirlemiştir. Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler e-portfolyodaki fotoğraf ve videoların çocuğun öğrenme sürecini gözden geçirmesini sağladığını belirtmişlerdir.

Araştırmada elde edilen diğer bir sonuç çocukların 10 hafta süresince en fazla "alışkanlık" ve "anlama"; en az "yansıtma" ve "eleştirel yansıtma" basamağında davranış göstermeleridir. Benzer bir sonuca İmir'in (2018) araştırmasında da ulaşılmış, çocukların dokümantasyon sürecinde en az yansıtma ve eleştirel yansıtma basamaklarında yansıtıcı düşünme ifadeleri kullandıkları görülmüştür. Bu durum çocukların yaş ve gelişimsel özelliklerine göre beklenen bir sonuç olmasına karşın alan yazın incelendiğinde daha büyük yaş grubundaki çocuklar veya yetişkinlerle yapılan çalışmalarda bile yansıtma basamağının diğer basamaklara göre daha az ve özellikle eleştirel yansıtmanın nadiren görüldüğü belirlenmiştir (Körkkö, Kyrö-Ämmälä & Turunen, 2016; Minott, 2008; Saric & Steh, 2017). Chye, Zhou, Koh ve Liu'nun (2021) araştırmasında e-portfolyo aracılığıyla en az gerçekleşen yansıtma biçiminin eleştirel yansıtma olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmanın diğer bir sonucu, çocukların yansıtıcı düşünmenin tüm basamaklarındaki yansıtma sayılarının araştırma sürecinde giderek artması, bu artışın yansıtma ve eleştirel yansıtma basamaklarında daha belirgin olmasıdır. Yansıtıcı düşünmenin gelişmesi zaman alan bir süreçtir (Oakley vd., 2014). Araştırmada çocukların özellikle yansıtma ve eleştirel yansıtma boyutunda ilk haftalarda çok az sayıda davranışta bulunduğu, ilerleyen haftalarda bu basamaklardaki yansıtıcı davranışlarında artış olduğu görülmüştür. Bu durum çocukların e-portfolyolarıyla etkileşime geçtikçe ürünleri üzerine daha fazla düşündüklerinin, yorumladıklarının ve değerlendirdiklerinin bir göstergesidir. İmir'in (2018) araştırmasında da benzer bir sonuca ulaşılmış çocukların dokümantasyon panosundaki ürünleriyle etkileşimleri arttıkça daha sık üst düzey yansıtıcı düşünme ifadeleri kullandıkları görülmüştür. Bu durum sadece e-portfolyolar için değil kâğıt temelli portfolyolar için de geçerli bir durumdur. Nitekim Steele'in (2007) araştırmasında kâğıt temelli portfolyoların daha erişilebilir hale getirilmesinin çocukların daha fazla yansıtma ve öz değerlendirme yapmalarına katkı sağladığı belirlenmiştir. Tsirika vd., (2017) araştırmasında e-portfolyo uygulama sürecinin başında öz değerlendirme ve yansıtma süreçlerinin çocuklar için zor olduğu, çalışmalarıyla ilgili ilk geri bildirimlerinin birkaç basit yorumdan oluştuğu, süreç ilerledikçe ve çocuklar için e-portfolyo tanıdık hale geldikçe öz değerlendirmelerin e-portfolyonun amacına uygun hale geldiği, niceliksel ve niteliksel olarak önemli ölçüde geliştiği görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında e-portfolyolarıyla daha fazla etkileşime giren çocukların öz değerlendirme becerilerinin daha fazla geliştiği, öğrenme ve gelişim süreçleri üzerine daha fazla düşündükleri belirlenmiştir. Bu araştırmada da çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin deneyim ve etkileşime dayalı olarak geliştiği görülmüştür.

5.1.2. E-Portfolyonun Çocukların Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocuklar üzerinde gelişimsel açıdan çeşitli yansımaları olduğu belirlenmiştir. E-portfolyonun çocukların gelişimleri üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar e-portfolyonun çocukların bilişsel, dil, sosyal ve duygusal, motor gelişimleri ve öz bakım becerileri üzerindeki yansımaları bölümleri altında ele alınmıştır.

5.1.2.1. E-Portfolyonun Çocukların Bilişsel Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada e-portfolyonun çocukların "yansıtıcı düşünme", "teknolojik yeterlilik", "akran değerlendirme", "akran öğrenme", "pekiştirme" ve "akıl yürütme" becerilerine olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sürecinde çocukların e-portfolyolarını ustalıkla kullanabildikleri, öğretmen ve ailelerin bu durumdan oldukça memnun oldukları, çocuklarının e-portfolyolarına olan ilgilerinden rahatsız olmadıkları görülmüştür. E-portfolyonun teknolojik yetkinliği ve becerileri olumlu etkilediğine yönelik birçok çalışma mevcuttur (Anagün, Atalay & Kandemir, 2018; Ayan, 2010; Ayan & Seferoğlu, 2011; Ayaz, 2021; Baronak, 2011; Blackwell, 2013; Carl & Strydom, 2017; Gök, Baş & Ayaz, 2020; Gülbahar & Köse, 2006; Kabilan & Khan, 2012; Karademir, Öztürk, Yılmaz & Yılmaz, 2016; Meyer vd., 2010; Oakley vd., 2014; Özyenginer, 2006; Polat & Köse,2013; Qi & Vandersall, 2007; Stoddart, 2006; Theodosiadou & Konstantinidis, 2015; Yastıbaş, 2013; Wetzel & Strudler, 2006). Gömleksiz ve Koç (2010) araştırmasında e-portfolyonun teknolojiyi kullanmada teorik bilgiden ziyade uygulamaya dönük becerileri artırdığını belirlemiştir. Yapılan bu araştırmalar genel olarak yaşça büyük çocuklar ve yetişkinlerle yapılan çalışmalardır. Bu araştırmanın katılımcılarının yaş grubu göz önüne alındığında e-portfolyonun erken yaşta kullanımının çocuklara benzer katkılar sağladığı görülmektedir. Araştırmalarda, kazanılan teknolojik yeterliğin kullanıcılarında bilgi ve iletişim teknolojilerine karşı olumlu bir tutumla beraber teknolojiyi kullanmaya yönelik güven oluşturduğu da görülmüştür (Abrami & Barrett, 2005; Çayırcı, 2007; Hewett, 2004; Tur & Marin, 2015). Hooker'ın (2016) araştırmasında çocukların e-portfolyo sayesinde tabletleri etkili bir şekilde kullanma becerilerinin arttığı, ürünler arasında geçişi kolaylıkla yapabildikleri, resimleri büyütüp küçültebildikleri belirlenmiştir. Nitekim bu araştırmada bazı aileler e-portfolyo kullanma sürecinde zorlandıkları anda çocuklarından yardım aldıklarını, çocuklarının e-portfolyonun nasıl kullanılacağını ailelerine göstermekten oldukça gurur duyduklarını, bu durumun çocuklara ayrıca bir özgüven kazandırdığını vurguladıkları görülmüştür. Bu durum e-portfolyonun çocukların sadece teknoloji kullanma yeterliklerini değil aynı zamanda teknoloji kullanımına yönelik güven ve teknolojik sorunları çözmede de katkı sağladığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda e-portfolyonun akran öğrenme ve akran değerlendirmeyi teşvik eden bir araç olduğu görülmüştür. Uygulama sürecinde çocuklar kendi ürünlerinde olduğu gibi

arkadaşlarının ürünlerine de kolaylıkla ulaşabilmiş, akranlarının yaptığı farklı ürünleri görebilmiş, ürünler hakkında olumlu veya olumsuz yorum yapabilmişlerdir. Aynı zamanda arkadaşlarından aldıkları geri bildirimler sayesinde kendilerine ve ürünlerine yönelik farklı bakış açıları elde edebilmiş, varsa hatalarını görebilmiş ve yeni öğrenmeler gerçekleştirebilmişlerdir. Şerefli ve Erdoğan'ın (2021) araştırmasında e-portfolyo sürecinde alınan geri bildirimlerin eksiklikleri giderme ve farklı bakış açıları elde etmede yararlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalar e-portfolyonun eleştirel düşünme becerilerini geliştiren bir araç olduğunu göstermiştir (Chang & Tseng, 2009; Goodman & Cherrington, 2017; Lorenzo & Itelson, 2005a; Şerefli & Erdoğan, 2021). Bu durumun e-portfolyodaki ürünlerin daha ulaşılabilir ve daha sistematik bir şekilde organize edilebilir olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Yapılan araştırmalarda e-portfolyonun işbirlikli öğrenmeyi (Aktay, 2011; Wang, 2004), buna bağlı olarak akran öğrenmeyi (Cheng & Chau, 2013; Meyer, Wade & Abrami, 2013) teşvik eden bir araç olduğu görülmüştür. Oakley vd.'nin (2014) araştırmasında kullanıcıların akranlarının e-portfolyo içeriklerini görme konusunda isteklilik gösterdiği ve akranlarının neler yaptığını görmenin onları yeni deneyimler elde etme konusunda motive edebileceğini belirtdikleri görülmüştür. Carl ve Strydom'un (2017) araştırmasında kullanıcılar e-portfolyodaki akran geri bildiriminin öğrencilerin birbirinden öğrenme ve normalde deneyimleme fırsatı bulamayacakları süreçler hakkında fikir sahibi olmalarına yardımcı olduğunu belirtrmişlerdir. Hooker'ın (2016) araştırmasında çocukların birbirlerinin e-portfolyolarına ilgi duydukları ve ilgilerini çeken öğrenme anlarına ilişkin sohbet ettikleri, çocukların akranlarının e-portfolyosunu incelemeleri sayesinde taklit yoluyla yeni bilgi ve deneyimler edindikleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda elde edilen diğer bir sonuç çocukların akran değerlendirme becerilerinin süreç içerisinde gelişim göstermesidir. Araştırma sürecinde çocuklar çok fazla emek ve zaman harcamadan ilgilendikleri arkadaşlarının profil sayfalarına girebilmiş, öyle ki tek bir oturumda beş veya altı arkadaşının ürünlerini inceleme fırsatı bulabilmişlerdir. Bu durum çocukların daha fazla ürün görmelerine, arkadaşlarının ürünleriyle kendi ürünlerini karşılaştırmalarına ve arkadaşlarının ürünleri hakkında daha fazla yorum yapmalarına fırsat sağlamıştır. Yapılan araştırmalar e-portfolyonun akran geri bildiriminde ve değerlendirmesinde kolaylıklar sağladığını göstermiştir (Aktay, 2011; Alan, 2014; Brown, Irving & Keegan, 2008; Çukurbaşı & Kıyıcı, 2018; Nicolaidou, 2013; Oakley vd., 2014; Robles & Alanson, 2016). Çukurbaşı ve Kıyıcı (2018) e-portfolyoda başka arkadaşlarının ürünlerini görmenin hem öz değerlendirme hem de akran değerlendirmeye fırsat sağlayarak

bireyin gelişiminde önemli katkıları olduğu sonucuna ulaşmıştır. Nicolaidou (2013) e-portfolyonun akran geribildirim becerilerini geliştirdiğini ortaya çıkarmıştır. Brown vd. (2008) e-portfolyonun fikir paylaşımı ve akran değerlendirmesi için zemin hazırladığı sonucuna ulaşmıştır. Oakley vd. (2014) araştırmasında e-portfolyoların sağladığı akran geri bildiriminin daha derinlemesine düşünmeye ve yansıtıcı düşünme becerilerinin gelişimine yardımcı olabileceğini belirtmiştir. Tsirika vd., (2017) okul öncesi dönem çocuklarıyla yaptığı araştırmasında e-portfolyonun çocuklar arasında kendi ürünleriyle arkadaşlarının ürünlerini karşılaştırmalarını, birbirlerinin ürünleri hakkında yorum yaparak akran değerlendirmeye teşvik eden bir araç olduğu belirlenmiştir. Araştırmacılar akran değerlendirmesini teşvik eden unsurun çocuklarda aynı zamanda gelişen öz değerlendirme becerisinin olduğunu ve kendi ürünlerini değerlendiren çocukların bir süre sonra arkadaşlarının ürünlerini de değerlendirmeye başladıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda çocukların okulda ve evde e-portfolyolarını incelerken geçmişte öğrendikleri bilgi ve deneyimleri sıklıkla tekrar edip pekiştirerek kalıcı ve anlamlı öğrenmeler gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. E-portfolyonun katılımcıların öğrenmelerini kolaylaştırdığı (Birks vd., 2016; Bryant & Chittum, 2013; Roberts, Maor & Herrington, 2016), kalıcı öğrenmeler sağladığı (Şerefli & Erdoğan, 2021) ve bilgi birikimleri üzerinde olumlu etkileri olduğu (Akdoğan-Yeşilova, 2011; Chang vd., 2014) yapılan çalışmalarla da ortaya konmuştur. Tung'un (2004) araştırmasında bazı çocukların e-portfolyolarından daha kolay öğrendiklerini belirttikleri görülmüş, bu durum ise e-portfolyonun kendi öğrenme süreçleri üzerinde daha derinlemesine düşünmelerinin bir sonucu olarak görülmüştür. Garrett vd. (2013) e-portfolyoların öğrenme deneyimlerinin gelişimini gösterirken aynı zamanda bu öğrenme deneyimlerini birbiriyle ilişkilendirme fırsatı sağladığını bildirmiştir. Bu sonuç aileler tarafından dile getirilen e-portfolyonun akıl yürütme becerilerine olan katkısının bir nedeni olarak da ele alınabilir. Wade vd. (2005) e-portfolyonun anlamlı öğrenmenin gelişimine katkı sağladığını belirtmiştir. Bu araştırmada çocukların özellikle kendi fotoğraf ve videoları üzerinden öğrendiklerini hatırladıkları görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasına katılan okul öncesi dönemdeki çocuklar e-portfolyoyu geçmişte yaptıklarını hatırlamalarını sağlayan bir araç olarak tanımlamışlardır. Hooker'ın (2016, 2019) araştırmasında çocukların kendi videolarını izlemeye hevesli oldukları, videoların çocukların öğrendikleri bilgiyi hatırlama, yeniden bağlantı kurma ve yeniden başlatma süreçlerine yardımcı olduğu ve öğrenme süreçlerini gözden geçirmelerine fırsat sağladığı belirlenmiştir.

5.1.2.2. E-Portfolyonun Çocukların Dil Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların "sözcük dağarcığı", "cümle kurma", "ifade" ve "okuma yazmaya hazırlık" becerilerine olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada özellikle konuşma güçlüğü yaşayan çocukların e-portfolyolarının dil gelişimi alanında bulunan video ve ses kayıtlarına oldukça ilgili oldukları, ürünlerini incelerken bu kayıtlardan yola çıkarak sözcük tekrarları yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bununla beraber e-portfolyo aracılığıyla sözcük dağarcığında meydan gelen gelişim yalnızca konuşma güçlüğü yaşayan çocuklarda değil tipik gelişim gösteren çocuklarda da gözlemlenmiştir. Çocukların kendi ve arkadaşlarının e-portfolyolarındaki ürünleri incelerken farklı sözcükler öğrendikleri veya öğrendikleri sözcükleri tekrar ettikleri görülmüştür. Araştırmanın diğer bir sonucu olan e-portfolyonun cümle kurma becerisine katkısı konuşma güçlüğü çeken çocuklarda daha belirgin bir biçimde görülmüştür. Bu çocukların uygulamanın ilk haftalarında kendilerini birkaç kelimeyle ifade etmeye çalıştıkları ancak son haftalara doğru tam cümleler kurabildikleri, kurduğu cümlelerde zaman ve şahıs eklerini daha doğru kullanabildikleri sonucuna ulaşılmıştır. E-portfolyoların konuşma, telaffuz, kelime bilgisi gelişimi gibi dil becerisi üzerine katkıları genellikle daha büyük yaş gruplarında, yabancı dil öğrenen katılımcılarla gerçekleştirilmiştir (Erice & Ertaş, 2011; Yastıbaş, 2013). Bu çalışmalarda e-portfolyonun dil gelişimi becerilerini olumlu yönde desteklediği görülmüştür (Kabilan & Khan, 2012; Yastıbaş, 2013). Ancak e-portfolyonun sözcük dağarcığı ve cümle kurma becerisine katkısı okul öncesi dönem çocukları açısından ele alındığında; e-portfolyonun bilgiyi hatırlama ve tekrar etme süreçlerine olumlu katkısının (Hooker, 2016, 2019; Picher, 2019) dolaylı bir etkisi olduğu düşünülmektedir. Araştırma sürecinde çocukların gerek okulda gerek evde ürünlerini incelemelerinin yanı sıra özellikle konuşma güçlüğü yaşayan çocukların ailelerinin e-portfolyodaki ürünleri çocuklarıyla beraber incelemeleri, ürün açıklamalarında yer alan önerileri uygulamaya çalışmalarının katkısı daha fazla ön plana çıkmaktadır. Nitekim Higgins'in (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında ailelerin e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarına evde de benzer deneyimler kazanmasını sağlamaya çalıştıkları bu durumun ise çocuğun öğrenme süreçlerine olumlu katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gauvreau'nun (2015) özel gereksinimli çocuklar ve aileleri ile yaptığı araştırmasında e-portfolyo uygulamasına benzer

bir mobil teknoloji aracılığıyla ailelere gönderilen kısa açıklamalı fotoğrafların çocukların hatırlama becerilerine ve kelime hazinesine olumlu katkıları olduğunu belirlenmiştir.

İfade becerisi hem tipik gelişim gösteren hem de konuşma güçlüğü çeken çocuklarda e-portfolyo aracılığıyla desteklenen diğer bir beceridir. Araştırma sonucunda çocukların e-portfolyo aracılığıyla kendilerini daha fazla ifade ettikleri, özellikle konuşma güçlüğü olan çocukların kendilerini e-portfolyoları üzerinden daha rahat ifade ederek agresiflik durumlarının azaldığı belirlenmiştir. Araştırmalar e-portfolyonun katılımcılara kendini ifade etme açısından çeşitli fırsatlar sunduğunu göstermektedir (Baki & Birgin, 2004; Gök vd., 2020). Pelliccione, Dixon ve Giddings'in (2005) araştırmasının katılımcıları e-portfolyonun kişiliklerini ve özelliklerini yansıtan bir araç olduğunu bildirmişlerdir. Bu araştırmada çocukların ifade becerisinin gelişimindeki en önemli faktörlerden birinin aileler ve çocukların e-portfolyo üzerinden daha fazla sohbet etme fırsatına sahip olmaları düşünülmektedir. Nitekim okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun aileler ve çocukları arasında bir sohbet aracı olduğunu göstermektedir (Beaumont-Bates, 2017; Habeeb & Ebrahim, 2019; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; McFadden & Thomas, 2016; Picher, 2019; Tsirika vd., 2017).

5.1.2.3. E-Portfolyonun Çocukların Sosyal ve Duygusal Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocukların "özgüven", "motivasyon", "iletişim", "sorumluluk", "okula uyum-devam", "kişilerarası olumlu ilişkiler", "öz düzenleme" ve "prososyal davranışlar" gibi sosyal ve duygusal gelişimlerine olumlu katkıları olduğu görülmüştür.

Araştırma sonucunda e-portfolyo aracılığıyla çocukların ürünlerine değer verilmesinin, öğretmeninin hakkında güzel yorumlar yapmasının ve yakın çevresinden ürünleri hakkında aldıkları olumlu yorumların özgüven arttıran bir unsur olduğu görülmüştür. Özellikle sınıf içerisinde nispeten çekingen davranan çocukların, öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocukların e-portfolyo aracılığıyla sınıfta daha görünür davranışlar sergilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum üzerinde çocukların e-portfolyolarında genellikle ilgi, yetenek ve başarılarının vurgulanmasının ve bunu aile, arkadaş ve öğretmenleriyle kolayca paylaşmalarının etkisi olduğu düşünülmektedir. Yapılan araştırmalar e-portfolyoların bireyin kendi özelliklerinin farkına varmasını (Demirli, 2007) böylece özgüvenlerine katkı

sağladığını (Ayaz, 2021; Gök vd., 2020; Özyenginer, 2006; Stader & Winstead, 2002) göstermiştir. Navin (2018) araştırmasında katılımcıların kendi videolarını izlemelerinin kendi özelliklerini anlamalarına yardımcı olduğu görülmüştür. Şerefli ve Erdoğan'ın (2021) araştırmasında e-portfolyonun bireye kendini değerli hissettirmede etkili olduğu belirlenmiştir. E-portfolyonun okul öncesi dönem çocuklarından da özgüven geliştiren bir araç olduğunu gösteren araştırmalar mevcuttur (Picher, 2019; Tsirika vd., 2017). Picher'in (2019) araştırmasına katılan okul öncesi dönemdeki çocuklar e-portfolyolarındaki ürünlerinin başarılarının bir kanıtı olduğunu ve kendilerini gururlu hissetmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Tsirika vd. (2017) araştırmasında aileler çocuklarının e-portfolyolarındaki ürünleri kendilerine ve yakın çevrelerine gösterirken oldukça mutlu olduklarını ve kendileriyle gurur duyduklarını belirtmişlerdir. Aynı araştırmada özellikle kendini ifade etmekte güçlük çeken çocukların akranlarından aldığı geri bildirimlerin özgüvenlerini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

E-portfolyonun çocukların gelişimine diğer katkısının "motivasyon" olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Farklı öğretim kademelerinde yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun katılımcılarının motivasyonlarını artırdığı görülmüştür (Ayaz, 2021; Blackwell, 2013; Cadd, 2012; Çukurbaşı & Kıyıcı, 2018; Driessen, Muijtjens, Van Tartwijk & Van Der Vleuten, 2007; Erten, 2015; Erten, Özdemir & Kazu, 2019; Händel vd., 2020; Meyer vd., 2010; Meyer vd., 2013; Mobarhan & Abdul, 2015; Temizel, 2015; Thill, 2010; Wakimoto & Lewis, 2014). Yapılan araştırmalarda motivasyon artışının sebebi olarak teknoloji kullanımının, düzenli alınan geri bildirimlerin, kendini değerlendirme imkânının ve kolay erişimin (Ayaz, 2021); kendilerini sürekli değerlendirerek gelişimleri için hedef belirleyebilmenin (Chang & Tseng, 2009; Wang, 2004) ve öğretmenle sürekli etkileşimin (Özyenginer, 2006) etkileri üzerinde durulmuştur. Bu araştırmada çocuklar e-portfolyolarına kolayca ulaşabilmiş, arkadaşlarından, öğretmenlerinden ve ailelerinden düzenli geri bildirim almış, kendilerini değerlendirme ve yeni planlamalar yapma fırsatı bulabilmişlerdir. Bu durum çocukların motivasyonlarının artışının bir nedeni olarak düşünülebilir. Çocukların motivasyonlarındaki artışın diğer bir nedeni olarak e-portfolyolarına seçilen ürünlerin nitelikli olması gerektiğinin farkında olmaları gösterilebilir. Araştırmada çocukların e-portfolyoda kendi ve arkadaşlarının ürünlerini inceledikçe daha iyisini yapmak için uğraştıkları, ilgi alanlarını keşfederek yeni ürün yapımı için planlamalar yaptıkları, arkadaşlarına, öğretmenlerine, ailelerine ürünlerini göstermek için heyecan yaşadıkları belirlenmiştir. Benzer olarak Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyo

aracılığıyla sıklıkla öz değerlendirme yaptıkları ve e-portfolyosuna eklenecek sonraki ürünler için iyi bir sebep olması gerektiğine inandıkları görülmüştür. Lorenzo ve Itelson'un (2005a) araştırmasında e-portfolyonun stratejik planlama yapmaya önemli katkıları olduğu belirlenmiştir. Alan yazında yer alan çeşitli araştırmalarda kullanıcıların e-portfolyoyu heyecan verici, merak uyandırıcı ve eğlenceli olarak değerlendirdikleri belirlenmiştir (Ayaz, 2021; Akdoğan-Yeşilova, 2011; Aktay, 2011; Collins & O'Brien, 2018). Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan çalışma sonuçlarında da benzer bir durum olduğu görülmektedir (Goodman & Cherrington, 2017; Hooker, 2016). Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında okul öncesi dönem çocuklarının e-portfolyo aracılığıyla teknolojiyle ilgilenmelerinin öğrenme sürecini daha heyecan verici, keyifli ve görünür kıldığı belirlenmiştir. Bu araştırmada da çocukların teknolojiye olan genel ilgi ve meraklarının, e-portfolyolarına tablet, akıllı telefon veya bilgisayar gibi teknolojik araçlarla erişmelerinin motivasyonlarını artıran başka bir unsur olduğu düşünülebilir.

Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocukların sorumluluk becerisini artırmada olumlu etkileri olduğu görülmüştür. E-portfolyonun katılımcılara sahiplenme duygusu vererek öğrenme sürecinin sorumluluğunu alma ve öğrenme özerkliği sağlamada önemli etkileri olduğu yapılan araştırmalarda da görülmüştür (Ayan & Seferoğlu, 2011; Ayaz, 2021; Birks vd., 2016; Gámiz-Sánchez, Gallego-Arrufat & Crisol-Moya, 2016; Gömleksiz & Koç, 2010; Karami vd., 2018; Öğmen, 2011; Özyenginer, 2006). Wang'ın (2004) araştırmasında e-portfolyonun katılımcıları aktif ve bağımsız öğrenenler olma yolunda cesaretlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Navin (2018) bireyin e-portfolyo üzerinden kendi videolarını izlemesinin öğrenme davranışlarına yönelik farkındalıklarını artırdığını belirtmiştir. Zeybek (2019) e-portfolyonun sorumluluk duygusunu geliştirme, güçlü ve zayıf yönlerini tanıma ve buna bağlı olarak çalışma alışkanlığı kazandırmada faydalı olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu araştırmada e-portfolyonun her bir çocuğa özgü bilgi ve ürünler içermesinin, çocukların fotoğraf, video kaydı ve çalışma örneği vb. seçiminde aktif rol almalarının e-portfolyolarını sahiplenmelerine; ürünlerine kolayca erişebilmeleri, incelemeleri ve aile, arkadaş ve öğretmenleriyle değerlendirmeleri güçlü ve geliştirilebilir yönlerine yönelik farkındalık kazanmalarına dolayısıyla öğrenme sürecinde daha fazla sorumluluk almalarına katkı sağlamıştır. Hooker'ın (2016) araştırmasında çocukların e-portfolyoya yüklenecek fotoğraf ve videoların seçiminde rol almaları onları karar verme sürecinin bir parçası haline getirdiği belirlenmiştir. Bu araştırmada çocukların sorumluluk becerisi üzerinde etkili olan diğer bir unsurun evde yapılması için verilen görevlerin e-portfolyoya yüklenmesi ve çocukların bu

kanıtları öğretmene gösterme isteğinin olduğu görülmektedir Araştırmada aynı zamanda e-portfolyoda vurgulanan beceriye yönelik çocukların davranışlarını sürdürme eğilimine girdikleri görülmüştür. Habeeb ve Ebrahim (2019) okul öncesi dönemdeki çocukların e-portfolyoda verilen görevleri sürdürme konusunda motivasyonlarının yüksek olduğunu ve program hedefleri doğrultusunda performanslarını geliştirmede başarılı olduklarını belirlemiştir. Aynı araştırmada e-portfolyonun çocuk-öğretmen etkileşimi ile sınırlı kalmayıp, çocuk-aile arasındaki etkileşimi artırarak kendi kendine öğrenme potansiyelini sınıfın ötesine geçirme potansiyelini artırdığı görülmüştür.

Araştırma sonucunda e-portfolyonun "anne-çocuk ilişkisini", "baba-çocuk ilişkisini", "kardeş ilişkisini", "öğretmen-çocuk ilişkisini" ve "akran ilişkisini" geliştirerek kişiler arası olumlu ilişkilere katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. E-portfolyonun anne-çocuk ilişkisine katkısını aileler e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha fazla iletişim kurmaları ve vakit geçirmelerinden, öğretmen ise e-portfolyodaki ürün veya olayların altına yazdığı önerilerin etkisinden kaynaklandığını vurgulamıştır. Alan yazında yer alan birçok araştırma e-portfolyoların aile-çocuk ilişkisini geliştirdiğini göstererek araştırma sonucunu desteklemiştir (Baki & Birgin, 2004; Beaumont-Bates, 2017; Habeeb & Ebrahim, 2019; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016, 2019; McFadden & Thomas, 2016; Lim & Cho, 2019; Liu & Liu, 2019; Picher, 2019; Tsirika vd., 2017). Araştırmada e-portfolyonun baba ve çocuk arasındaki yakınlaşmaya olan katkısının çocukların babalarına ürünlerini gösterme isteği ile iletişim başlatmalarından, e-portfolyoya babalarla beraber hazırlanan ürünlerden ve babaların e-portfolyoda çocuklarının ürünlerini görerek çocuklarını daha fazla tanımalarından kaynaklı olduğu görülmüştür. Ayrıca e-portfolyoya babalar için ayrılan bölümün babaları çocukları ile etkinlik yapmaya teşvik eden bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu alan yazında yapılan ve e-portfolyonun baba-çocuk iletişimini ve katılımını artırdığını gösteren araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Hooker, 2016; Lim & Cho, 2019; Shapero, 2017). Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocukların kardeşleriyle olan ilişkisini geliştiren bir araç olduğu çocuğun kardeşinin e-portfolyoya olan ilgisinden, çocuğun kardeşine ürünlerini gösterme isteğinden veya e-portfolyoya ürün yüklemenin kardeş rehberliğinde yapılmasından kaynaklı olduğu görülmüştür. Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç e-portfolyonun öğretmen ve çocuk arasındaki iletişimi güçlendiren bir araç olduğudur. Çocukların öğretmenleri ile iletişim başlatmada ve sürdürmede e-portfolyolarına sıklıkla atıfta bulundukları, e-portfolyolarında yer alan ürünlerle öğretmenlerinin beğenilerini kazanmaya çalıştıkları, öğretmenlerinden

aldıkları olumlu tepkiler karşısında oldukça mutlu oldukları görülmüştür. Öğretmenin de çocukların e-portfolyosundan hareketle çocuklarla iletişim başlattığı, özellikle evden yüklenen ürünler hakkında çocuklarla sohbet ettiğinde, çocukların bu durumdan oldukça memnun oldukları belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar öğretmen-öğrenci etkileşiminde e-portfolyonun etkili olduğunu göstermiştir (Birgin, 2008; Habeeb & Ebrahim, 2019; Robles & Braathen, 2002; Şerefli & Erdoğan, 2021; Tonbul, 2009; Ülker, Ünlü & Usta, 2021). Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında e-portfolyonun öğretmenler ve çocuklar arasında karşılıklı tartışmaya zemin hazırlaması nedeniyle öğretmen ve çocuk arasındaki etkileşimi artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Akran ilişkileri e-portfolyonun çocukların sosyal ve duygusal becerilerine sağladığı bir diğer katkıdır. Araştırmada çocukların e-portfolyo uygulaması sayesinde akranlarıyla daha fazla iletişim başlattıkları, ürünlerinden hareketle daha fazla sohbet ettikleri, birbirlerinin ürünlerini incelerken arkadaşlarının ev ortamına veya okul dışında yaptıkları etkinlikleri merakla inceledikleri ve birbirlerine soru sordukları belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda e-portfolyonun sosyalleşme ve iletişim becerilerini (Erten, 2015) ve akran etkileşimini artırdığı görülmüştür (Chang & Tseng, 2009; Robles & Braathen, 2002; Şerefli & Erdoğan, 2021; Tonbul, 2009; Tsirika vd., 2017). Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyonun çocuk ve akranları arasında bir sohbet başlatıcı olduğu dolayısıyla akran etkileşimini desteklediği belirlenmiştir.

Araştırmada e-portfolyo uygulamasının çocukların duygu, davranış ve dikkat düzenleme gibi öz düzenleme becerilerine katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalar e-portfolyo kullanımının öz düzenleme üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir (Abrami, Wade, Pillay, Aslan, Bures & Bentley, 2007; Akgün & Şahin-Kölemen, 2020; Alexiou & Paraskeva, 2010; Cheng & Chau, 2013; Meyer vd., 2010; Nguyen & Ikeda, 2015; Şerefli & Erdoğan, 2021). Araştırma sürecinde çocuklar e-portfolyoları aracılığıyla öğrenme süreçlerine aktif olarak katılmış, davranışlarını geliştirmek ve değiştirmek için çaba göstermişlerdir. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan araştırmalarda e-portfolyonun çocukların kendi öğrenme sürecine daha fazla ilgi duymalarına yardımcı olduğu belirlenmiştir (Goodman & Cherrington, 2017; Hooker, 2016, 2019). Bu durumun ise çocukların öz düzenleme becerilerinin gelişimine olumlu yansıdığı görülmüştür. Wade vd.'ye (2005) göre e-portfolyolar bireylerin kendi öğrenmelerini düzenleme, becerilerini geliştirme ve öğrenmeyle oldukça ilişkilidir. Çünkü öz düzenleyici öğrenenler kendi öğrenme süreçlerinde üst bilişsel, motivasyonel ve davranışsal olarak aktif katılanlardır (Zimmerman, 2000).

E-portfolyolar öğrenciler, akranlar ve öğretmenler arasında yansıtma ve işbirliğine dayalı ortamlardır (Ryan & Ryan, 2012). Kullanıcılar e-portfolyo aracılığıyla öğrenme süreçlerini izleme, gözden geçirme, değerlendirme ve hedefine ulaşmak için öğrenme stratejilerinde değişiklik yapma gibi becerileri daha kolay gerçekleştirebilirler. Bu durum e-portfolyonun öğrencilerin kendi kendini düzenleyen öğrenme süreçlerini uygulamalar için önemli bir platform sağlar. Yansıtma ve motivasyon, e-portfolyoları ve öz düzenlemeli öğrenmeyi birbirine bağlayan faktörlerden ikisidir. Bu bakış açıları göz önüne alındığında, e-portfolyo sistemlerinin kullanımının yeterlilik değerlendirmesini, yansıtmayı ve ardından öz düzenlemeli öğrenmeyi teşvik ettiği varsayılmaktadır (Nguyen & Ikeda, 2015). Yansıtma ve değerlendirme, öz düzenlemeli öğrenmede önemli roller oynamaktadır. Çünkü öz düzenleme, öz yansıtma ve öz değerlendirmeye dayanmaktadır (Zimmerman, 2002). Bu araştırmada çocukların öz düzenleme becerilerindeki bu gelişim e-portfolyonun çocukların öğrenme sürecine aktif katılmalarının, yansıtıcı düşünme ve öz değerlendirme becerilerinin gelişiminin bir yansıması olarak düşünülmektedir.

E-portfolyonun çocukların "yardımlaşma", "paylaşma" ve "empati", "rahatlatma" gibi prososyal davranışlarına katkıda bulunduğu araştırmadan elde edilen diğer bir sonuçtur. Çocukların yardımlaşma davranışını özellikle e-portfolyolarına yaptıkları olumlu davranışı kanıt olarak yükleme isteklerinden kaynaklı gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayaz'ın (2021) araştırmasında da e-portfolyonun ilkokul öğrencilerinde yardımlaşma davranışını desteklediği belirlenmiştir. Şerefli ve Erdoğan'ın (2021) araştırmasında e-portfolyonun hoşgörü, eleştiriye açıklık, objektiflik gibi birçok değeri kazandırmada etkili olduğu görülmüştür. E-portfolyonun empati becerisine katkısının ise çocukların birbirlerinin ürünlerini, ev yaşamlarını, ailelerini e-portfolyoda görmelerinden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. Araştırmada çocukların gerekli gördüklerinde arkadaşlarının streslerini azaltmak için e-portfolyoyu bir araç olarak kullanarak arkadaşlarını rahatlatmaya çalışmaları çocukların e-portfolyoları ile etkileşime geçerken kendilerini iyi hissetmelerinin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler kendini iyi hissetmeyen çocukları yatıştırmak için zaman zaman e-portfolyoyu kullandıkları görülmüştür.

5.1.2.4. E-Portfolyonun Çocukların Motor Gelişimleri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun çocukların "kesme", "kalem tutma", "makas tutma" ve "çizgi çizme" gibi becerilere katkıları sıklıkla olmasa da aileler tarafından vurgulanmıştır. Aileler özellikle çocukların e-portfolyolarına eklemeyi planladıkları ürünleri daha özenle hazırladıklarını, bu sebeple bu becerilerini daha fazla geliştirdiklerini vurgulamışlardır. Yapılan araştırmalar e-portfolyoların kullanım alanındaki beceri ve yeteneğe ilişkin performans görevlerini gerçekleştirmede olumlu katkıları olduğunu göstermiştir (Ayaz, 2021; Mason, Pegler & Weller, 2004). Bu katkı e-portfolyoda verilen geri bildirimlerin yanlış ya da eksik bilgi ve becerileri gidermede etkili olduğu ve performans gelişimini sağladığını belirleyen araştırma sonuçlarıyla (Black & Wiliam, 1998; Polat-Demir & Kutlu, 2016) açıklanabilir. Polat-Demir ve Kutlu (2016) e-portfolyoda verilen geri bildirimlerin yanlış ya da eksik bilgi ve becerileri gidermede etkili olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu becerilerin gelişiminde öğretmenlerin ürün açıklamalarında ailelere yönelik verdiği önerilerin de etkili olduğu düşünülmektedir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında aile ve öğretmenlerin birbirlerine mobil uygulama üzerinden gönderdikleri fotoğraf ve açıklamaların çocuğun öğrenme sürecini olumlu etkilediğini, öğretmen, aile ve çocuk arasında artan etkileşim sayesinde çocuğun becerilerine daha fazla vurgu yapıldığı ve çocuğun bu becerileri geliştirmek için daha fazla fırsata sahip olduğunu belirlemiştir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmalarında ailelerin e-portfolyoda yer alan ürünlere benzer deneyimleri evde de çocuklarına sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. Hooker'ın (2016, 2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun sağladığı hızlı müdahale avantajının ve çocuğun öğrendiklerini aile üyeleri ve arkadaşlarıyla paylaşabilmesinin çocukların öğrenme sürecine olumlu etkileri olduğunu bildirmişlerdir.

5.1.2.5. E-Portfolyonun Çocukların Öz Bakım Becerileri Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun çocukların "elbiselerini giyip çıkarma", "tuvalet gereksinimlerini karşılama", "yaşam alanını düzenleme", "yeterli ve dengeli beslenme" gibi öz bakım becerilerine katkısı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu becerilerin çocukların e-portfolyolarına ürün hazırlama çabasıyla veya arkadaşlarının e-portfolyolarındaki yer alan benzer beceriyi model alarak gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır. Demirli (2007) e-portfolyonun öğrenmenin gerçekleşmesinde çabaya teşvik ederek bilgi ve beceri kazanmayı

kolaylaştırdığı belirlenmiştir. Anagün vd.'nin (2018) araştırmasında e-portfolyo oluşturma sürecinin katılımcıların becerilerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Habeeb ve Ebrahim'in (2019) araştırmasında okul öncesi dönemdeki çocukların program hedefleri doğrultusunda performansa dayalı becerileri geliştirmesi ve sürdürmesinde e-portfolyoların etkili olduğu belirlenmiştir.

5.2. E-Portfolyonun Eğitim Ortamı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun eğitim ortamı üzerindeki yansımalarına ilişkin sonuçlar, e-portfolyonun öğretmenin çocuğu tanıması, planlama yapma durumu, değerlendirme yapma durumu, öğretmen-çocuk ilişkisi ve aile katılımı üzerindeki yansımaları bölümleri altında ele alınmıştır

5.2.1. E-Portfolyonun Öğretmenin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmenin e-portfolyo sayesinde çocukların yeteneklerini ve ilgilerini daha rahat keşfettiği, gelişimlerini daha detaylı takip edebildiği ve ihtiyaçlarını belirleyebildiği sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan çalışmalar e-portfolyonun öğretmenin çocuğun ilgilerini, yeteneklerini, gelişim sürecini ve ailesini yakından tanımasını sağlayan bir araç olduğunu göstermiştir (Beaumont-Bates, 2017; Hooker, 2016, 2017; Picher, 2019; White vd., 2021). White vd.'nin (2021) araştırmasında öğretmenler dijital dokümantasyonun her çocuk için kaç hikâye yazıldığını kolayca belirlemeye ve tüm çocukların gelişiminin yeterli düzeyde izlenip izlenmediğinden emin olmaya yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Aynı araştırmada öğretmenler dijital dokümantasyon üzerinden çocuğun geçmiş belgelerini kolayca inceleyerek gelişimini daha somut bir şekilde görebildiklerini belirtmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyo sayesinde çocukların gelişimini daha açık ve net bir şekilde görebildiklerini belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun çocuğun öğrenme ve gelişiminin genel bir resmini verdiğini, çocuğa bütünsel olarak bakabilmeyi, çocuğun bilgi, beceri, güçlü yanlarını ve yeteneklerini belirlemek ve değerlendirmek için kullanışlı bir araç olduğunu belirtmişlerdir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmenler özellikle ailelerin yüklediği ürünler sayesinde çocuğun ev hayatı

hakkında fikir edindiklerini ve çocuğu daha yakından tanıma şansı bulduklarını belirtmişlerdir. Benzer bir sonuca Shapero'nun (2017) araştırmasında da ulaşılmış ailenin e-portfolyo üzerinden paylaştığı fotoğrafların öğretmene çocuk hakkında sahip oldukları bilgilerden daha fazlasını verdiği görülmüştür. Yapılan bu araştırmalarda e-portfolyonun çocuğu tanıma üzerindeki etkisi genel olarak çocuğun gelişim süreci ile ilgili tüm bilgilerin sistematik bir şekilde kolay erişilebilen bir ortamda yer alması, çocukların daha kolay izlenebilmesi, çocuk hakkında daha fazla ürünün yer alması ve ailelerin çocuğun ev yaşamına ilişkin ürün yüklemesi ile ilişkilendirilmiştir. Bu araştırmada da öğretmen benzer olarak çocuğun tüm gelişim alanlarına ilişkin bilgilere tek bir ara yüzden kolayca ulaşabilmiş, ilgi alanlarını, güçlü yönlerini, hangi gelişim alanında daha fazla ürün ortaya koyduğunu izleyebilmiş ve ailelerden aldığı geri bildirimler sayesinde çocuğun ailesi ve evde yaptıklarına ilişkin daha fazla fikir edinebilmiştir.

5.2.2. E-Portfolyonun Öğretmenin Planlama Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyodaki ürünlerin etkinlik planı hazırlamada, hazırlanan etkinlik planında değişiklik yapmada ve çocuklara yönelik bireysel planlama yapmada öğretmene rehber olduğu sonucuna ulaşılmıştır. E-portfolyonun öğretmenin planlama yapması üzerindeki olumlu etkisi hem sınıf hem her bir çocuğa yönelik bireysel olarak uyguladığı programı e-portfolyo üzerinden takip edebilmesi ve yapması gerekenlere ilişkin farkındalık oluşturmasıyla ilişkili olduğu görülmüştür. Benzer olarak Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun farkında olmadan bilinçlenmelerini sağladığı ve çocuklara yönelik hedef belirlemede yardımcı olduğunu bildirmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun çocuklar için hedef belirlemelerine yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun öğrenme sürecini gözden geçirme konusunda sağladığı erişim kolaylığının öğrenme üzerine daha derinlemesine düşünmelerini, çocuğa fayda sağlayacak eğitim ortamı hazırlamayı ve yeni planlamalar yapmalarını kolaylaştırdığını belirtmişlerdir. Araştırma sonucunda öğretmenin e-portfolyonun özellikle öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocukların bütünsel gelişimlerini takip etme ve buna yönelik planlama yapmada sağladığı kolaylığı ve motivasyonu vurguladığı görülmüştür Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmelerin e-portfolyoya ürün ekledikçe, yorum yaptıkça çocuğun

öğrenme ve gelişim sürecini desteklemek için daha fazla çaba gösterme konusunda motive olduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmada e-portfolyodaki ürünlerin uygulanan programın becerileriyle ilişkilendirilebilmesinin planlamayı kolaylaştıran diğer bir unsur olduğu görülmüştür. Araştırmada kullanılan e-portfolyo uygulaması öğretmenin her bir ürüne yönelik beceri seçmesine imkân tanımış ve yapılan uygulamaların MEB (2013) Okul Öncesi Programı'yla ilişkilendirilmesini sağlamıştır. Bu durum her bir çocuğa yönelik bireysel olarak ve tüm sınıf için hangi becerilere vurgu yapıldığını gösterme açısından öğretmene kolaylık sağlamıştır. Öğretmen e-portfolyonun bu özelliğinden yararlanarak çocuklarda az veya daha fazla vurgu yapılan becerileri kolaylıkla inceleyebilmiş ve çocuğa yönelik planlamalar yapabilmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenlerin e-portfolyoyu etkinlik planı yapmak ve öğrenme sürecini programla ilişkilendirmek için kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. White vd. (2021) dijital dokümantasyona eklenen, ürün ile programın öğrenme çıktılarını ilişkilendiren etiketleme özelliğinin öğrenmeyi daha görünür kıldığını belirlemişlerdir. Aynı araştırmada öğretmenler etiketleme özelliğinin çocuk hakkında yaptıkları yorumlara bir dayanak sağladığını ve çocuğun ürününün değeri hakkında fikir edinmede kendilerine yardımcı olduğunu vurgulamışladır. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun uygulanan programla bağlantı kurmayı kolaylaştırdığını belirtmişlerdir.

5.2.3. E-Portfolyonun Öğretmenin Değerlendirme Yapma Durumu Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyodaki ürünlerin veli toplantılarına, gelişim raporlarına ve ailelerle yapılan bireysel görüşmelere kaynaklık ettiği belirlenmiştir. Özellikle ailelerle yapılan bireysel görüşmelerde ve veli toplantılarında çocuğun öğrenme ve gelişim sürecinin e-portfolyodaki ürünler üzerinden değerlendirildiği belirlenmiştir. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında aileler öğretmenlerin kendileriyle bireysel görüşme yaparken e-portfolyoya çok fazla atıf yaptıklarını, Picher'in (2016) araştırmasındaki öğretmenler ise e-portfolyo aracılığıyla ailelerle kanıta dayalı iletişim kurduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmadan elde edilen diğer bir sonuç öğretmenin gelişim raporu hazırlarken e-portfolyodaki belgeleri kullandığıdır. Hatta öğretmen mesleki yaşamı süresince gelişim raporlarını ilk kez nitelikli bir biçimde hazırladığını belirtrmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyo verilerini çocuklar için karne doldururken ve rapor

yazarken kullandıklarını belirtmişlerdir. Öğretmen ve öğretmen adaylarıyla yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun geleneksel yöntemlere göre performans değerlendirmede daha kullanışlı ve faydalı olduğu (Baki & Birgin, 2004; Tung, 2004), öğrenme çıktılarını izlemede kolaylık sağladığı (Ellis & Kelder, 2012) ve e-portfolyonun değerlendirme becerilerini geliştiren bir araç olduğu (Kabilan & Khan, 2012; Meyer vd., 2013) görülmüştür. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan birçok araştırmada da e-portfolyonun çocukları değerlendirmede öğretmene çeşitli katkıları olduğu belirlenmiştir (Hooker, 2016, 2017; Penman, 2014; Picher, 2019; Shapero, 2017). Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler e-portfolyodaki fotoğraf ve videoların öğrenme sürecini yansıtan güçlü kanıtlar olduğunu ve videoların değerlendirmeye yeni bir boyut kattığını belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında e-portfolyoların öğretmenlerin biçimlendirici değerlendirme yapma sayısını, sıklığını ve niteliğini artırdığı belirlenmiştir. Shapero'nun (2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoya eklemek üzere çektikleri fotoğrafların çocukların gelişim sürecine ilişkin kendilerinde bir farkındalık yarattığını belirtmişlerdir.

5.2.4. E-Portfolyonun Öğretmen-Çocuk İlişkisi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyo sayesinde öğretmen ve çocuk arasındaki yakınlaşmanın ve karşılıklı iletişimin arttığı ve e-portfolyonun öğretmeni çocuklarla özel olarak ilgilenmeye teşvik eden bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okul öncesi dönemdeki çocuklarla yapılan birçok araştırmada benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmektedir (Beaumont-Bates, 2017; Goodman & Cherrington, 2017; Picher, 2019). Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun çocuklarla daha fazla işbirliği yapmaya ve ilgi alanlarını desteklemeye yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmeler e-portfolyo sayesinde çocuklarla daha güçlü ilişkiler geliştirdiklerini bildirmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyonun öğretmenle çocukların öğrenme süreçleri hakkında daha fazla ve nitelikli sohbet etme ve çalışmalarını takdir etme fırsatı sunduğunu böylece öğretmen-çocuk iletişimine ve etkileşimine katkıda bulunduğu belirlenmiştir.

5.2.5. E-Portfolyonun Aile Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada e-portfolyonun aile katılımı üzerindeki olumlu yansımaları ailelerin çocuğu tanıması ve çocuğun ihtiyaçlarını karşılaması, ailelerin öz yeterliği, aile-çocuk iletişimi, aile-öğretmen iletişim ve işbirliği ve baba katılımı boyutları üzerinden ele alınarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda tüm bu boyutlar incelendiğinde e-portfolyonun okul öncesi dönemde aile katılımını artıran bir araç olduğu belirlenmiştir. Aile katılımı konusunda yapılan araştırmalar öğretmenin ailelere ulaşma düzeyinin artmasının ailelerin karşılık verme ve çocuklarının eğitimine katılma olasılığının arttığını göstermektedir (Fantuzzo, Tighe & Childs, 2000; Gutman & McLoyd, 2000; Hayakawa, Englund, Warner-Richter & Reynolds, 2013; Sheridan, Knoche, Kupzyk, Edwards & Marvin, 2011). Bu araştırmada öğretmen ve aile e-portfolyo aracılığıyla sıklıkla birbirlerine çocuğun ürünleri göndermiş ve karşılıklı yorum yaparak etkileşimde bulunmuşlardır. Bu durum ise aile katılımını olumlu yönde etkilemiştir. Bu etkinin genel olarak e-portfolyonun çocuğun ürünlerine erişimde sağladığı kolaylık ve içerdiği veri çeşitliliğindeki zenginlikle açıklandığı çeşitli araştırmalarda da görülmektedir (Buchholz & Riley, 2020; DeMarie & Ethridge, 2006; Goodman & Cherrington, 2015, 2017; Hooker, 2016, 2017; Lim & Cho, 2019; Picher, 2019). Lim ve Cho (2019) akıllı telefonlar aracılığıyla dijital olarak gönderilen belgelerin aile katılımını artırdığını belirlemiştir. DeMarie ve Ethridge'in (2006) araştırmasında ailelerin çocuklarının fotoğraf, video veya çocukları hakkındaki açıklamalara teknolojik araçlar yoluyla erişim kolaylığının aile katılımını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. White vd. (2021) araştırmasında öğretmenler dijital dokümantasyon araçlarının aile katılımını artırdığını belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında öğretmenler kâğıt temelli portfolyoya kıyasla e-portfolyonun daha etkileşimli, gerçek zamanlı, video yüklenebilir, kolay erişilebilir ve katkıda bulunulabilir olmasının aile katılımını artırmayı sağladığını belirtmişlerdir.

5.2.5.1. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğu Tanıması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ailelerin e-portfolyo sayesinde çocuklarının yeteneklerini ve ilgilerini keşfettikleri, gelişimlerini takip edebildikleri, duygularını tanıdıkları, ihtiyaçlarını belirleyebildikleri ve çocuklarının okulda yaptıklarından haberdar oldukları belirlenmiştir. Araştırmanın bu sonucunun yapılan benzer araştırmaların sonuçlarıyla uyumlu olduğu

görülmektedir. Gök vd.'nin (2020) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu aileler açısından bilgilendirici bulduklarını belirtmişlerdir. Tung'un (2004) yaptığı çalışmada e-portfolyodaki bilgilerin ailelerin çocuklarını tanımasında faydalı olduğu belirlenmiştir. Aynı araştırmada aileler özellikle çocuklarının arkadaşlarıyla nasıl etkileşime geçtiklerinin, kişilerarası iletişim becerilerinin nasıl olduğunun ve okulda yaptıklarının kapsamlı bir resmini vermesi açısından e-portfolyoyu mükemmel bir araç olarak tanımlamışlardır. Picher'in (2019) araştırmasında ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının gelişimini ve okulda neler öğrendiğini gördükleri ve buna yönelik planlamalar yaptıkları belirlenmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler dijital dokümantasyon sayesinde çocuklarının ilgi alanlarını keşfedebildiklerini ve arkadaşlarıyla etkileşimlerini görebildiklerini belirtmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında e-portfolyoların ailelerin özel gereksinimli çocuklarının güçlü yönlerini tanıma ve ihtiyaçlarını belirlemeye yardımcı bir araç olduğu belirlenmiş, ailelerin çocuklarının sadece yapamadıkları üzerine değil yapabildikleri üzerine de odaklanmalarını sağladığını, çocuklarının güçlü yönlerine yapılan vurgunun aile katılımını artırdığını belirttikleri görülmüştür. Nitekim bu araştırmada da özellikle öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocukların aileleri benzer bir görüş bildirerek çocuklarının yapamayacaklarını düşündükleri becerileri e-portfolyoda görmekten duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Araştırmada tipik gelişim gösteren çocukların aileleri de benzer bir durumu vurgulamış e-portfolyo sayesinde çocuklarına güven ve inanç duyduklarını belirtmişlerdir. Benzer olarak Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında ailelerin çocuklarının yapamayacaklarını düşündükleri becerileri e-portfolyo üzerinden gördüklerini, çocuklarına olan güvenlerinin arttığını ve çocuklarıyla gurur duyduklarını belirtmişlerdir. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasına katılan aileler e-portfolyo üzerinden çocuklarının çalışmalarına bakarken gurur duyduklarını bildirmişlerdir.

5.2.5.2. E-Portfolyonun Ailelerin Çocuğun İhtiyaçlarını Karşılaması Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ailelerin e-portfolyodaki ürünlerden yola çıkarak çocuklarının ihtiyaçlarını; onlarla daha fazla vakit geçirerek, daha dikkatli davranarak, ürünlerine daha fazla değer vererek, yeteneklerini geliştirmeye ve olumsuz davranışlarını değiştirmeye çalışarak karşılamaya çalıştıkları belirlenmiştir. Tung'un (2004) araştırmasında da benzer bir sonuca ulaşılmış, ailelerin çocuklarını daha yakından tanımalarının bir sonucu olarak çocuklarının gelişimlerini daha fazla destekleme gayreti içerisinde bulundukları

belirlenmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan birçok araştırmada da benzer sonuçlara ulaşıldığı görülmüştür (Buchholz & Riley, 2020; Goodman & Cherrington, 2015, 2017; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016, 2017; McFadden & Thomas, 2016; Penman, 2014; Shapero, 2017). Penman'ın (2014) araştırmasında aileler e-portfolyodaki ürünlerin çocuğun öğrenme sürecini nasıl zenginleştirecekleri ve geliştirecekleri konusunda kendilerine fikir verdiğini, hem evde hem de okulda gelişim ve öğrenme süreçleriyle ilgili daha fazla rol ve sorumluluk almalarını sağladığını belirtmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında e-portfolyoların ailelere çocukların gelişim süreci hakkında bilgi verdiği ve dolayısıyla çocukların öğrenme süreciyle daha fazla ilgilenmelerini teşvik ettiğini belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında ailelerin e-portfolyo sayesinde çocuklarının öğrenme sürecine ilişkin daha fazla farkındalık sahibi oldukları sorumluluk hissettikleri belirlenmiştir. Aynı araştırmada ailelerin çocuklarının ilgilerini evde de sürdürmeleri için e-portfolyodaki ürünleri kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında e-portfolyonun ailelerin çocuklarının öğrenme sürecine olan ilgisini artıran, dahil eden bir araç olduğu belirlenmiştir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmalarında ailelerin e-portfolyoda yer alan ürünlere benzer deneyimleri evde de çocuklarına sağlamaya çalıştıkları görülmüştür. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler dijital dokümantasyon aracılığıyla uygulanan programı takip edebildiklerini ve programa uygun olarak çocuklarının öğrendiklerini evde pekiştirebildiklerini belirtmişlerdir. Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında mobil dokümantasyonda yer alan videoların ailelerin çocuklarıyla nasıl etkileşime geçmeleri gerektiği konusunda onlara fikir sağladığı belirlenmiştir. Shapero'nun (2017) araştırmasında ise e-portfolyonun özel gereksinimli çocuklara yönelik öğretmen ve ailenin erken müdahale ve çocuğun güçlü yönleri desteklemede önemli katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada da tipik gelişim gösteren çocukların aileleri de dahil olmak üzere özellikle öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocukların aileleri e-portfolyo üzerinden çocuklarının geliştirilmesi gerekli yönlerini belirleyebildikleri ve buna yönelik evde planlamalar ve uygulamalar yaptıkları belirlenmiştir.

5.2.5.3. E-Portfolyonun Ailelerin Öz Yeterliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ailelerin özellikle e-portfolyoda yer alan ürün açıklamaları sayesinde eksikliklerini fark ettikleri, bilinçlendikleri ve dolayısıyla ebeveynliğe ilişkin öz yeterliklerinin arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Liu ve Liu (2019) e-portfolyo oluşturma sürecine aktif katılan ailelerin etkili ebeveynliğe ilişkin bilgi ve becerilerinin artacağını belirtmiştir. Okul öncesi dönem çocuklarıyla yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun ailelerin bilgi, farkındalık ve sorumluluklarını artırdığı ve çocuğun yaşamına katılmak için teşvik ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında öğretmenin mobil dokümantasyon sayesinde çocuklarına nasıl yaklaşmaları gerektiği konusunda bilgilendikleri görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında e-portfolyoların ailelerin çocukların gelişim ve öğrenme sürecine ilişkin daha fazla farkındalık kazandıkları ve bu sürece nasıl dahil olabileceklerine ilişkin sorumluluk kazanmalarına yardımcı olduğu görülmüştür. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında aileler e-portfolyoya ürün ekledikçe, yorum yaptıkça çocuğun öğrenme ve gelişim sürecini desteklemek için daha fazla çaba gösterme konusunda motive olduklarını belirtmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında aileler e-portfolyo sayesinde çocuğun güçlü yönlerine odaklandıklarını, çocukları için belirlenen hedefler doğrultusunda çaba gösterdiklerini ve çocuklarının yaşamına anlamlı bir şekilde katılabildiklerini bildirmişlerdir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan diğer bir durum ise e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla ilgilenme fırsatı bulan ailelerin psikolojik olarak kendilerini rahat ve yeterli hissetmeleridir. Benzer olarak Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun ailelerin çocuklarının öğrenme sürecine dahil olma duygusuna katkıda bulunduğunu, böylece aileleri ebeveynlik konusunda rahatlattığını ve kendilerine güvenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasında özellikle çalışan anneler e-portfolyo sayesinde kendilerini daha ilgili bir anne olarak hissettiklerini bildirmişlerdir.

5.2.5.4. E-Portfolyonun Aile-Çocuk İletişimi Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha fazla sohbet ettikleri, yakınlaştıkları ve aralarındaki çatışmaların azaldığı sonucuna ulaşılmıştır. Liu ve Liu (2019) ailelerin haftada birkaç kez çocuklarının e-portfolyosunu düzenlemesi ve gözden

geçirmesinin aile-çocuk ilişkisine ve çocukların bütünsel gelişimine katkıda bulunabileceğini belirtmiştir. Baki ve Birgin'in (2004) araştırmasında e-portfolyonun ailelerin çocuklarıyla iletişimini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada aile ve çocuk arasındaki iletişimi geliştiren en önemli unsurun ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuklarıyla daha fazla sohbet etme fırsatına sahip olmalarıdır. Okul öncesi dönemde yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun aileler ve çocuklarının daha fazla sohbet etmelerini sağlayan bir araç olduğu belirlenmiştir. Habeeb ve Ebrahim'in (2019) okul öncesi dönemdeki çocuklarla yaptığı araştırmada e-portfolyonun aile ve çocuk arasındaki iletişimi kolaylaştıran ve etkileşimi artıran bir araç olabileceğini belirtmiştir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında e-portfolyonun aileler ve çocuklar arasında iletişim kurmayı ve sohbet etmeyi teşvik eden bir araç olduğu, özellikle fotoğraflardan yola çıkarak okulda neler olduğu ve arkadaşları hakkında aile ve çocuğun çeşitli konuşmalar gerçekleştirdiği belirlenmiştir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasına katılan tüm aileler çocuklarıyla e-portfolyolarındaki ürünler üzerine sohbet ettiklerini ve çocuklarıyla etkileşime geçtiklerini belirtmişlerdir. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında ailelerin e-portfolyo sayesinde çocuklarıyla nitelikli yollarla daha fazla yakınlaştıklarını, ürünler hakkında yapılan sohbetlerin çocuklarıyla aralarında güçlü bağlar oluşturduğunu dile getirdikleri görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyonun ailelerin çocuklarıyla iletişim başlatmak, sürdürmek ve ortak sohbet konusu bulmada tetikleyici bir araç olduğu ve aile-çocuk iletişiminin niteliğini artırdığı belirlenmiştir. Aynı araştırmada çocuklar e-portfolyonun ailelerini mutlu olmasına yardımcı olduğunu belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2019) araştırmasında e-portfolyonun çocuk ve aile arasında öğrenme süreci ve deneyimler hakkında ayrıntılı sohbet etme fırsatını artırdığı görülmüştür. Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında ailelerin büyük bir çoğunluğunun mobil dokümantasyondaki belgelerden hareketle çocuklarıyla sohbet ettikleri belirlenmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında dijital dokümantasyonun aileler veçocukları arasında diyalog başlatmada katalizör görevi gördüğü sonucuna ulaşılmıştır.

5.2.5.5. E-Portfolyonun Aile-Öğretmen İletişim ve İşbirliği Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyonun aile-öğretmen iletişim ve işbirliği üzerine katkı sağladığı belirlenmiştir. E-portfolyonun aile-öğretmen iletişim ve işbirliğine katkısı ailelerin öğretmene çok fazla soru sormalarına gerek kalmaması bu sebeple yüz yüze iletişim

baskısını ortadan kaldırması, öğretmen ve ailenin yakınlaşması, işbirliği yapması ve karşılıklı güven oluşturmaları açısından ele alınmıştır.

Araştırma sonucunda e-portfolyonun çocuk hakkında sağladığı detaylı bilgi ve karşılıklı yorum yapma imkânı öğretmen ve aile arasındaki yüz yüze iletişim ihtiyacını azaltarak özellikle öğretmenin üzerindeki iletişim baskısını azalttığı görülmüştür. Bu durum çok fazla soru sorarak öğretmeni yorduğunu düşünen ve yüz yüze iletişim kurma imkânı olmayan aileler için iletişimde alternatif bir yol olarak ele alınmıştır. Benzer olarak Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında aileler çeşitli nedenlerle öğretmenle yüz yüze iletişim kurmanın zorluklarından bahsederek e-portfolyonun öğretmenle çocukları hakkında iletişim kurmak için alternatif bir yol olduğunu bildirmiş ve çocuğu okula bırakma ve alma saatlerinde iletişim kurma baskısını hafiflettiğini belirtmişlerdir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington'ın (2017) araştırmasına katılan ailelerin önemli bir bölümün e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının okuldaki deneyimlerinden ve öğrenme süreçlerinden haberdar olduklarını, öğretmenle yüz yüze iletişim için fırsat bulamayan ve zorluk yaşayan aileler için kolaylık sağladığını bildirdikleri görülmüştür. Nitekim yapılan bazı araştırmalarda öğretmenlerin e-portfolyoyu ailelerle iletişim kurmak ve çocuk hakkında bilgi paylaşımında bulunmak için bir araç olarak gördükleri belirlenmiştir (Goodman & Cherrington, 2017; Picher, 2019).

Araştırmada e-portfolyoda yapılan karşılıklı yorumların iletişimi artırdığı ve öğretmenin çocukların ev yaşamlarına tanık olmasının öğretmen ve ailelerin daha sıcak ilişkiler kurmalarını ve yakınlaşmalarını sağladığı belirlenmiştir. Alan yazında yer alan araştırmalar e-portfolyonun öğretmen ve aileler arasındaki iletişimi artırdığını göstermektedir. Beecher ve Buzhardt (2016) mobil uygulamaların öğretmenle aileler arasında günlük iletişimi artırdığını, gün içerisinde fotoğraf çekme sürecinin öğretmenin o gün olanları daha detaylı hatırlamasını ve aileler ile daha uzun ve detaylı konuşmalar yapmasını sağladığını belirlemiştir. Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyo sayesinde ailelerin öğretmenin daha ulaşılabilir ve iletişime açık olduğunu gördükleri, yüz yüze görüşmelerde de sohbet etme şansı bulduklarını vurgulamışlardır. Aynı araştırmada hem aileler hem de öğretmenler e-portfolyonun öğretmen-aile iletişimini artırdığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Hooker'ın (2016, 2017, 2019) araştırmasında ailelerin e-portfolyoyu daha düzenli takip etmelerinin öğretmenle daha fazla ve daha anlamlı sohbet etmelerini sağladığı ve öğretmen-aile iletişimini desteklediği belirlenmiştir. Penman'ın (2014) araştırmasına katılan öğretmenler e-portfolyo aracılığıyla ailelerin ev yaşamları hakkında fikir edindiklerini belirtirken hem

öğretmenler hem aileler aile-öğretmen ilişkilerinin güçlendiğini ve etkileşimlerinin arttığını belirtmişlerdir. Aynı araştırmada aileler öğretmenle e-portfolyodaki ürünler hakkında sohbet ettiklerini bildirmişlerdir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmenler kâğıt temelli portfolyolarda aileleri portfolyoya dahil etmenin zorluğuna vurgu yaparak e-portfolyoların öğretmen ve aile arasındaki etkileşim, iletişim ve işbirliğini artırdığını bildirmişlerdir. Ayrıca araştırmalar öğretmenin e-portfolyo üzerinden yaptığı güncel bilgilendirmelerin, bu bilgilere erişilebilirliğin öğretmenler ve aileler arasındaki yüz yüze görüşmeler için de fırsat sağladığı ve aileleri öğretmenle sohbet başlatmaları için teşvik ettiği belirlenmiştir (Beaumont-Bates, 2017; Goodman & Cherrington, 2015; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017). Bazı araştırmalarda ise e-portfolyo üzerinden karşılıklı yapılan yorumların yüz yüze iletişimi kolaylaştırdığı, e-portfolyonun buz kırıcı bir araç olduğu ve e-portfolyodaki ürün yüklendiğinde bunun genellikle yüz yüze iletişimle sonuçlandığı görülmüştür (Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017). Bu araştırmalardan farklı olarak McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında ailelerin çoğunluğunun dijital dokümantasyonu çocuklarla bir sohbet aracı olarak kullanırken öğretmenle iletişim başlatıcı bir araç olarak kullanmadıkları ve dijital dokümantasyondaki bilgileri öğretmenle tartışmadıkları belirlenmiştir.

Araştırmada e-portfolyonun öğretmen ve aileler arasında çocuğa yönelik işbirliği yapmaya katkı sunduğu belirlenmiştir. Bu sonuç üzerinde öğretmenin ürün açıklamalarında ailelere yönelik yaptığı önerilerin, ailelerin e-portfolyo üzerinden çocuklarının okulda yaptıklarından haberdar olup çocuğun gelişimine katkı sunmaları noktasında daha fazla sorumluluk hissetmelerinin ve e-portfolyonun sağladığı hızlı iletişim sayesinde çocuğa anında müdahale etmenin etkili olduğu görülmüştür. Yapılan birçok araştırmada e-portfolyonun öğretmen ve aile arasındaki işbirliğini güçlendirdiği görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında okul öncesi dönemde e-portfolyo kullanımının ailelerin uygulanan programdan haberdar olmalarını sağlayarak okul-aile iletişimini ve işbirliğini güçlendirdiği ve aile öğretmen etkileşimini artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyo aracılığıyla ailelerin okulda yapılanlar hakkında bilgi sahibi olduklarını bildirmişlerdir. Baki ve Birgin'in (2004) araştırmasında e-portfolyonun ailelerle iletişimi artırdığı, ailelerin değerlendirme sürecine aktif olarak katılmasını sağladığı ve ailelere sorumluluk yüklediği belirlenmiştir. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında e-portfolyonun öğretmen ve aile arasındaki hızlı bir iletişim sağlandığına vurgu yapılarak aile ve öğretmenin işbirliğini artırdığı bildirilmiştir. Powell ve

McCauley (2012) okul öncesi dönemde kullanılan ve çocukların günlük olarak etkinliklerinin ve çalışma fotoğraflarının yüklendiği web günlüklerinin aileler ve öğretmen arasındaki iletişim boşluğunu kapatmaya, daha güçlü işbirliği kurmaya yardımcı olduğu ve çocuk için ortak hareket etmeyi sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Shapero'nun (2017) araştırmasında e-portfolyoların ailelerle öğretmenlerin yaptığı toplantıların kalitesi üzerine olumlu etkileri olduğu, aile ve okulun aynı amaç için çaba harcayan, problem çözmeye çalışan ekibin birer parçası gibi hissettiklerini belirttikleri görülmüştür. Aynı araştırmada e-portfolyoların ailelerin çocuk ve okul hakkında detaylı bilgi almalarını sağladığı belirlenmiştir. Buchholz ve Riley (2020) araştırma sonuçlarına dayalı olarak e-portfolyoların evden okula, okuldan eve bilgi paylaşımı için daha eşitlikçi ve erişilebilir yollar sunduğunu, açıklama, video, fotoğraf ve ses kaydı gibi içeriklerin ailelerin çocuklarının gelişimlerini belgelemeye teşvik ettiğini ve aileleri programın ortakları haline getirdiğini belirtmiştir.

E-portfolyoda yer alan detaylı gözlemlerin ve ailelerin gözündeki öğretmen ilgisinin aileler ve öğretmen arasında karşılıklı bir güven oluşturduğu araştırmanın diğer bir sonucudur. Penman'ın (2014) araştırmasında aileler e-portfolyo sayesinde öğretmenin çocuklarını ne kadar iyi tanıdıklarını gördüklerini belirtmişlerdir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler dijital dokümantasyondaki fotoğrafların eğitim ortamı hakkında kendilerine fikir verdiğini, çocuklarının iyi ve güvenli bir ortamda olması konusunda kendilerini rahatlattığını bildirmişlerdir.

5.2.5.6. E-Portfolyonun Baba Katılımı Üzerindeki Yansımalarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada e-portfolyonun baba katılımını arttıran bir araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Babaların e-portfolyo sayesinde çocuklarının okulda yaptıklarına ilgi duymaya başladıkları, çocuklarıyla daha fazla zaman geçirdikleri, daha fazla iletişim kurdukları ve yakınlaştıkları, çocuklarını daha yakından tanıdıkları, ihtiyaçlarını fark ettikleri, bu ihtiyaca yönelik planlama yaptıkları ve çocuklarına güven ve inanç duymaya başladıkları belirlenmiştir. Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında mobil dokümantasyonu annelerin babalara göre daha etkin kullanmalarına karşın, mobil dokümantasyondaki ürünleri kontrol eden babaların çocuklarıyla anneleri kadar iletişim kurduğu, çocuklarını tanımalarına ve okulda yaptıkları hakkında bilgi sahibi olmalarına yardımcı olduğu ve baba katılımını artırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmaya katılan anneler babaların özellikle çocuklarının fotoğraf ve videolarına karşı oldukça ilgili olduklarını belirtmişlerdir. Benzer olarak Shapero'nun (2017) araştırmasında babaların çocuklarının e-portfolyodaki fotoğraflarına karşı oldukça ilgili oldukları ve e-portfolyonun baba katılımını artırdığı belirlenmiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyodaki videoların babaların ilgisini çeken bir unsur olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Bununla beraber Tung'un (2004) araştırmasında bazı babaların e-portfolyoda çocuklarının ihtiyacını belgeleyen ürünlere yönelik çocuklarının üzerinde akademik bir baskı kurdukları belirlenmiştir. Bu sonuç ise e-portfolyonun çocukların hassasiyetlerini dikkate alacak şekilde kullanılmaları gerektiği yönünde yorumlanmıştır. Nitekim bu araştırmada da bazı anneler çocuğun babasının çocuklarının akademik olarak üzerine daha fazla düşmeleri gerektiğini kendilerine belirttiklerini bildirmişlerdir. Bu durum e-portfolyonun olası akademik baskılara karşı daha dikkatli kullanılması ve çocuğun ihtiyaçlarından ziyade başarılarının vurgulandığı bir araç olması gerektiğini göstermektedir.

5.3. E-Portfolyonun İçeriğine İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun içeriğine ilişkin sonuçlar, öğretmen ve aileler tarafından yüklenen ürünlerin sayısı, türü ve farklı bölümlere göre dağılımı, ürünlere yapılan yorum sayısı, ürün açıklama ve yorumlarındaki gelişimsel vurgular ve ürünlerin farklı gelişim alanlarındaki becerilerle ilişkilendirilme durumu bölümleri altında ele alınmıştır.

5.3.1. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Sayısı, Türü ve Farklı Bölümlere Göre Dağılımına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda 10 haftalık uygulama süresi boyunca e-portfolyo uygulamasına öğretmenin "Ailem" bölümü hariç toplam f=824 ürün yüklediği belirlenmiştir. Bu sonuçlar hem öğretmenin e-portfolyoya oldukça sık ürün yüklediğini ve aktif kullanıldığını göstermektedir. Yapılan araştırmalarda e-portfolyonun kullanım miktarını artırdığını göstermektedir (Beaumont-Bates, 2017; Hooker, 2016; Liu & Liu, 2019; Mobarhan, Rahman & Majidi, 2015; Sanalan & Altun, 2002; White vd., 2021). Picher'ın (2019) araştırmasında 19 öğretmenin 135 günde toplam 3207 öğrenme hikâyesi yüklediği, ortalama olarak ise bir öğretmenin günde 1,25 öğrenme hikâyesi yüklediği belirlenmiştir. Bu iki araştırma arasındaki niceliksel farklılık Picher'ın (2019) araştırmasının deneysel bir araştırmanın sonucu olmaması, araştırmaya katılan öğretmenlerin mesleklerinin bir parçası

olarak e-portfolyo uygulamalarını uzun süredir kullanıyor olmaları ve e-portfolyoya sadece daha detaylı yazılan ve daha fazla emek isteyen öğrenme hikâyelerini yüklemiş olmaları gösterilebilir. Bu araştırmada ise öğretmenin bilişsel, dil ve sosyal ve duygusal gelişim alanlarına daha fazla detay ve açıklama içeren ürünler yüklerken, benim seçtiklerim, favorilerim, motor ve öz bakım becerilerim gibi bölümlere daha kısa açıklamalar içeren sanat çalışmaları veya performans görevine dayanan ürünleri yüklemiş olduğu görülmüştür. Bu durum öğretmenin daha kısa bir zaman diliminde daha fazla ürün yükleyebilmesiyle sonuçlanmıştır. Ayrıca hem öğretmenin hem de ailelerin yenilik etkisinin verdiği motivasyonla da sık ürün yükledikleri düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenin e-portfolyo uygulamasına ürün çeşidi olarak sırasıyla en fazla "Çalışma Örneği-Açıklama", "Fotoğraf-Açıklama", "Fotoğraf-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Çalışma Örneği-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Açıklama", "Video Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama", "Ses Kaydı-Anekdot Kaydı-Açıklama" ve "Kontrol Listesi" olmak üzere toplam f=824 ürün yüklediği belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen "Ailem" bölümü hariç sırasıyla en fazla "Bilişsel Gelişimim", "Benim Seçtiklerim", "Motor Gelişimim", "Öz Bakım Becerilerim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Dil Gelişimim" ve "Favorilerim" bölümüne ürün yüklemiştir. Bu sonuçlar e-portfolyonun öğretmene çocuğa yönelik farklı türde ve farklı gelişim alanlarına yönelik ürün yükleme imkânı sağladığını göstermektedir. Yapılan araştırmalarda benzer şekilde e-portfolyonun yüklenebilecek ürün çeşitliliğini artırdığını göstermiştir (Ayaz, 2021; Higgins 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Lin, 2012; Wakeling, Aldred & Hains-Wesson, 2018). Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin kolay erişim sayesinde kâğıt temelli portfolyoya kıyasla e-portfolyoya daha sık, daha fazla ve daha nitelikli ürün yükledikleri; e-portfolyoyu fotoğraf, video kaydı, öğrenme hikâyeleri gibi farklı veri türleriyle zenginleştirdikleri belirlenmiştir. Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında öğretmenin mobil dokümantasyona fotoğraf-açıklama, fotoğraf-ses kaydı, doğal sınıf videoları, çocukla öğretmenin etkileşimini içeren çocuğa özgü videolar gibi çeşitli ürünler yüklediği belirlenmiştir. Ancak Knauf ve Lepold'un (2021) kâğıt temelli portfolyolarla e-portfolyoları içerik olarak karşılaştırdığı araştırmasında incelediği e-portfolyoların ürün çeşitliliği ve içerik açısından kâğıt temelli portfolyolarla benzer olduğu, video ve ses kaydı gibi dijital ürünler içermediğini belirlenmiştir. Araştırmacılar tarafından bu durum portfolyo oluşturma sürecinde teknolojiden yararlanmanın portfolyoya bir nitelik katmadığı sadece süreci kolaylaştırdığı şeklinde yorumlanmıştır. Knauf ve Lepold'un (2021) araştırma sonuçlarının aksine bu araştırmanın

sonuçları e-portfolyonun çocuğa tanımada, değerlendirmede ve öğrenme sürecini belgelemede kullanılan araçlar açısından zenginlik sağladığını göstermektedir.

Araştırma sonucunda ailelerin ise e-portfolyoya toplam f=456 ürün yüklediği, bu ürünler içerisinden öğretmenin toplam f=372 ürünü seçtiği ve e-portfolyonun "Ailem" bölümünde görünür hale getirdiği belirlenmiştir. Aynı zamanda ailelerin kendilerinin aktif yükleme yapabildikleri bölüme sırasıyla en fazla "Fotoğraf-Açıklama", "Çalışma Örneği-Açıklama", "Çalışma Örneği", "Video Kaydı-Açıklama", "Fotoğraf" ve "Video Kaydı" olmak farklı ürün türleri yükledikleri görülmüştür. Bu sonuçlar ailelerin e-portfolyo uygulamasını aktif olarak kullandıkları, yükledikleri ürünlere çoğunlukla açıklama yazdıkları ancak bazı ürünleri açıklamasız olarak yükleyebildiğini göstermektedir. Driessen vd. (2007) kullanıcıların kâğıt temelli portflyolara göre e-portfolyoya daha fazla vakit ayırdıklarını belirlemiştir. Araştırmacılar bu durumu e-portfolyoların daha kullanıcı dostu olduğunu öne sürerek açıklamışlardır. Nitekim bu araştırmada değişen sıklıklarda olsa da ailelerinin tamamının e-portfolyoya ürün yüklediği belirlenmiştir. Meade, Robinson, Smorti, Stuart ve Williamson'ın (2012) araştırmasında kâğıt temelli portfolyoya ailelerin yalnızca %44'ünün, Goodman ve Cherrington'ın (2017), Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmalarında ise e-portfolyoya tamamına yakınının (%96.5) katkıda bulunduğu ve evden ürünler eklediği görülmüştür. Hooker'ın (2016) araştırmasında ailelerin çoğunun e-portfolyoya ara sıra, haftalık, aylık, iki haftada bir ve altı ayda bir olmak üzere değişen aralıklarda katkı sağladığı görülürken, kâğıt temelli portfolyoya göre e-portfolyoya nerdeyse iki kat daha fazla katkıda bulundukları belirlenmiştir. Bu durum e-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara göre aileleri portfolyo sürecine dâhil etmede daha etkili bir araç olduğu yönünde yorumlanabilir. Bu sonuçların aksine Penman'ın (2014) araştırmasında ailelerin sadece %12.5'inin e-portfolyoya çocuklarının evde veya tatilde yaptıklarına ilişkin ürün ekledikleri görülmüştür.

Araştırma sürecinde kullanılan e-portfolyonun "Ailem" bölümü genel olarak ailelerin okul dışında çocuklarına yönelik yaptıkları gözlemler ve öğretmenin görev olarak verdiği etkinliklerden oluşmaktadır. "Ailem" bölümünün çok yoğun kullanılması ailelerin ve çocukların e-portfolyoya olan yoğun ilgilerini gösteren bir durum olarak değerlendirilebilir. Ancak burada öğretmenin evde görev olarak verdiği etkinlikleri (Örneğin; babayla kitap okuma, resim yapma vb.) hem ailelerin hem de çocukların e-portfolyoya yükleme sorumluluğuyla hareket edilebilmesi durumuna da dikkat çekmek gerekmektedir. Nitekim Habeeb ve Ebrahim (2019) okul öncesi dönemdeki çocuklarla yaptığı araştırmada e-

portfolyodaki görev performansına dayanan çalışmaları sürdürme ve tamamlamada çocukların oldukça başarılı olduğunu belirlemiştir. Aynı araştırmada ailelerin de çocuklarının e-portfolyolarındaki görev performansına dayalı çalışmalara yardımcı olma ve niteliksel çalışmalar ortaya koymada önemli desteklerinin olduğunu göstermiştir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında ise benzer bir durum vurgulanmış, araştırmaya katılan aileler uygulamaya nasıl bir etkinlik fotoğrafı ekleyecekleri konusunda kararsız kaldıklarını, öğretmenin daha görev odaklı etkinlikler vermesinin işlerini kolaylaştıracağını bildirdikleri görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında ailelerin çoğunluğunun zaman bulamama, ne yükleyeceğini bilememe ve yükleyeceği ürünün uygun olup olmadığına karar verememe gibi gerekçelerle e-portfolyoya ürün yüklemediği belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında öğretmenler ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme, öğrenme hikâyesi yazma konusunda daha fazla bilinçlenmeleri gerektiğini vurgulamışlardır. Araştırmalardan elde edilen bu sonuçlar ailelerin çocuklarına yönelik yapılandırılmamış bir gözlem sürecinde zorlanabileceklerini ve öğretmenin yönlendirmesine ihtiyaç duyabileceğini göstermektedir. Bu sebeple araştırma sürecinde öğretmenin zaman zaman aileleri etkinlik ve gözlem yapmaları için yönlendirmesi olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

5.3.2. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlere Yapılan Yorum Sayısına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmenin tüm ürünlere f=460, ailelerin ise f=332 yorum yaptığı belirlenmiştir. Bununla beraber öğretmenin yüklediği ürünlere aileler, ailelerin yüklediği ürünlere ise öğretmen daha fazla yorum yapmıştır. Bu sonuçlar ailelerin ve öğretmenin ürünlere yönelik yorum yapma özelliğini aktif olarak kullandıklarını göstermektedir. Benzer olarak Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında ailelerin düzenli olarak mobil dokümantasyondaki gönderilere yorum yaptıkları görülmüştür. Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında annelerin çoğunluğunun mobil dokümantasyon üzerinden öğretmene soru sorduğu ve mesaj bıraktığı belirlenmiştir. Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler ailelerin e-portfolyodaki ürünlere yazılı olarak geri bildirim verme konusunda istekli olduğunu belirtmişlerdir. Yapılan bazı araştırmalarda da ailelerin çoğunluğunun e-portfolyoya yüklenen ürünlere yorum yaptıklarını göstermiştir (Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017, Penman, 2014). Araştırma sonuçları ile tutarlı olan bu durum Penman'ın da (2014) belirttiği üzere ailelerin ürünlere çevrimiçi ortamda yorum yapıyor olmalarını daha kolay ve onlar için daha az stresli bulmalarından kaynaklanıyor olabilir. Bununla beraber

Picher'in (2019) araştırmasında ailelerin çok az bir kısmının okuldan yüklenen ürünlere her zaman yorum yaptıkları, ailelerin sıklıkla ürünlere bazen yorum yaptıkları belirlenmiştir. Hooker'ın (2016) ürünlere yorum yazma konusunda daha az katılımcı oldukları, bazı öğretmenlerin ürünlere yönelik hiç yorum yapmadıkları görülmüştür.

Araştırmanın diğer bir sonucunda ailelerin sırasıyla en fazla e-portfolyonun "Bilişsel Gelişimim","Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Benim Seçtiklerim", "Dil Gelişim", "Öz Bakım Becerilerim", "Motor Gelişimim", "Favorilerim" ve "Ailem" bölümlerine yorum yaptığı görülmüştür. Aileler ise sırasıyla en fazla "Bilişsel Gelişimim", "Benim Seçtiklerim", "Sosyal ve Duygusal Gelişimim", "Öz Bakım Becerilerim", "Motor Gelişimim", "Dil Gelişimim", "Favorilerim" ve "Ailem" bölümlerine yorum yapmışlardır. Bu durumun belirtilen bölümlere yüklenen ürün sayıları ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim hem aileler hem de öğretmenler tarafından en fazla yorum yapılan "Bilişsel Gelişimim" bölümü en fazla ürün yüklenen bölümdür. Bu araştırma sonuçlarıyla benzer olarak Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında en az yorum yapılan ürünlerin evden yüklenen ürünler olduğu görülmüştür.

5.3.3. E-Portfolyoya Öğretmen ve Aileler Tarafından Yüklenen Ürünlerin Açıklama ve Yorumlarındaki Gelişimsel Vurgulara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlere yönelik yaptığı açıklamaların içeriğinin çeşitli gelişimsel vurgulardan oluştuğu görülmüştür. Öğretmenin yaptığı açıklamaların sırasıyla en fazla "ilgi-yetenek", "betimleme-detaylandırma", "planlama", "kutlama", "gelişimsel ilerleme", "temenni", "ihtiyaç" ve "teşekkür" içeriğinden oluştuğu belirlenmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyoya yüklenen öğrenme hikâyelerinde en fazla çocuğun katıldığı öğrenme süreci veya etkinliğin kısa açıklamalarını içeren "tanımlayıcı" kategorisi altında yer alan ifadeler yer almıştır. Ayrıca araştırmada e-portfolyoya herhangi bir açıklamanın eşlik etmediği fotoğraf veya videoların yüklendiği ve "kendini açıklayıcı" kategorisi altında yer alan ürünlerin olduğu görülmüştür. Bununla beraber ürünlerde daha nitelikli sayılabilecek "yönlendirici" ve "derinlemesine" kategorisi altında ele alınan açıklamalara daha az sıklıkta yer verildiği belirlenmiştir. Bu araştırmada ise öğretmenin tüm ürünlere yönelik açıklama yazdığı, Picher'in (2019) araştırmasında ele alınan "tanımlayıcı" kategorisiyle benzer olan "betimleme-detaylandırma" kategorisinde yer alabilecek açıklamalara sıklıkla yer verdiği ve gelişimsel olan yüzeysel sayılabilecek "temenni" ve "teşekkür" gibi kategorilerde yer alan açıklamalara

daha az yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında mobil uygulama üzerinden öğretmenlerin ve ailelerin birbirlerine gönderdikleri fotoğraf ve açıklamalarının içeriğinin eğitim programı hakkında olduğu görülmüştür. En sık görülen diğer açıklama/mesajlaşma içeriğinin ise öğretmen veya ailenin yükleme için birbirlerine teşekkür ettikleri mesajlar oluşturmuştur. Bunun dışında sınıf planlamaları, çocuğun sınıftaki ve evdeki sosyal, duygusal ve sağlık durumu ise açıklamalarda/mesajlarda vurgulanan diğer içeriklerdir. Ayrıca uygulamada herhangi bir mesaj içermeyen fotoğrafların gönderildiği de belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya yüklediği tüm ürünlere yönelik yaptıkları yorumlara ilişkin gelişimsel vurgular incelendiğinde öğretmenin kendi ve ailelerin yüklediği ürünlere yönelik olarak en fazla "kutlama" alt teması altında yorum yaptığı görülmüştür. Ayrıca öğretmenin sırasıyla en fazla "onaylama", "ilgi-yetenek", "betimleme-detaylandırma", "gelişimsel ilerleme", "planlama", "temenni", "teşekkür" ve "ihtiyaç" alt temaları altında yorum yaptığı belirlenmiştir. Ailelerin ise e-portfolyoya kendi ve öğretmenin yüklediği ürünlere yönelik olarak en fazla "ilgi-yetenek" alt teması altında yorum yaptığı görülmüştür, Ayrıca ailelerin sırasıyla en fazla "betimleme-detaylandırma", "teşekkür", "gelişimsel ilerleme", "kutlama", "temenni", "planlama", "onaylama" ve "ihtiyaç" alt temaları altında yorum yaptıkları bulgusuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar öğretmenin ve ailelerin yaptıkları karşılıklı yorumların "ilgi-yetenek", "gelişimsel ilerleme" ve "ihtiyaç" gibi daha derinlemesine vurgular içerebilirken; "betimleme-detaylandırma", "teşekkür", "kutlama" ve "temenni "gibi daha yüzeysel vurgular içerebildiğini de göstermektedir. Ancak yüzeysel olduğu düşünülen bu yorumların bile öğretmen ve aileleri yakınlaştırması açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Alan yazında yer alan araştırmalarda da öğretmen ve ailelerin e-portfolyo üzerinden yaptıkları karşılıklı yorumların içeriklerinin farklı kategoriler altında toplandığını görmek mümkündür. Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında ailelerin mobil dokümantasyondaki gönderilere yaptıkları yorumların içeriğinin genel olarak gönderiyle ilişkili olduğu görülmüştür. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında e-portfolyoya yüklenen ürünlere yönelik sıklıkla yorum yapıldığını ancak yapılan bu yorumların yüzeysel kalabildiği görülmüştür. Özellikle çocuk hakkında belirli bilgiler paylaşıldığında yapılan yorumların daha anlamlı olduğu belirlenmiştir. Araştırmada en sık yapılan yorum kategorisinin "onaylama" olduğu, daha sonra sırasıyla çocukla ilgili belirli bilgilerin paylaşıldığı "detaylı bilgi verme", karşılıklı teşekkür ifadelerinin olduğu "takdir" en az ise "soru sorma"

kategorisinde yorum yaptıkları belirlenmiştir. Bu durum araştırmacı tarafından çevrimiçi yorumların sosyal medya gibi gayri resmi doğası nedeniyle öğretmen ve aileler arasında yakınlık ve güven oluşturduğu şeklinde yorumlanmıştır. Picher'ın (2019) araştırmasında ailelerin öğretmen tarafından e-portfolyoya yüklenen ürünlere en fazla doğrudan çocuğa hitap ettikleri ve nispeten yüzeysel kabul edilen "onaylama", öğretmenlere teşekkür ettikleri "takdir" ve mizahi ifadelerin bulunduğu "sohbet" kategorisi altında toplanan yorumlar yaptıkları belirlenmiştir. Araştırmada daha nitelikli kabul edilen okul ve arasındaki öğrenme sürecini ilişkilendirdikleri "bağlantı" ve öğrenme sürecini daha iyi anlamak için yaptıkları "soru-öneri" kategorisi altında toplanan yorumların genel olarak daha az yapıldığı belirlenmiştir.

Bu sonuçlar e-portfolyoya yüklenen ürün açıklamalarının ve öğretmenle ailelerin yaptığı karşılıklı yorumların da çocuklar hakkında değerli bilgiler içerdiğini göstermektedir.

5.3.4. E-Portfolyoya Yüklenen Ürünlerin Farklı Gelişim Alanlarındaki Becerilerle İlişkilendirilme Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda e-portfolyoya yüklenen ürünlerin sırasıyla en fazla "motor gelişim becerileri", "bilişsel gelişim becerileri", "sosyal ve duygusal gelişim becerileri", "dil gelişim becerileri" ve "öz bakım becerileri" ile ilişkilendirildiği görülmüştür.

E-portfolyoya yüklenen ürünlerin bilişsel gelişim becerilerinden en fazla "dikkat", "eşleştirme"; en az "nesnelerle çıkarma" ve "sembolleri tanıma" gibi becerilerle; dil gelişim becerilerinden en fazla "sesini uygun kullanma" ve "okuma farkındalığı"; en az "jest ve mimikleri anlama" ve "sesleri ayırt etme", sosyal ve duygusal gelişim becerilerinden en fazla "yaratıcı ifade" ve "sanat"; en az "ailesini tanıma" ve "haklarını koruma"; motor gelişim becerilerinden en fazla "yapıştırma" ve "kesme"; en az "nesneleri taşıma" ve "sıçrama"; öz bakım becerilerinden ise "yaşam alanını düzenleme" ve "eşyalarını toplama"; en az "saçını tarama ve yüzünü yıkama" becerileri ile ilişkilendirildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar öğretmenin e-portfolyodaki ürünleri MEB (2013) Okul Öncesi Eğitim Programı'ndaki birçok beceriyle ilişkilendirebildiğini göstermektedir. E-portfolyodaki ürünlerin ilişkilendirildiği becerilerin farklı sıklıkta vurgulanmasının uygulanan eğitim programının sarmal yapısıyla ilişkili olduğu düşünülmektedir. Nitekim öğretmenin e-portfolyodaki ürünleri en fazla ilişkilendirdiği becerilerin çoğunlukla öğrenme sürecinde tekrar tekrar ele alınan "dikkat", "sesini uygun kullanma", "yaratıcı ifade", "kesme", "yapıştırma", "yaşam

alanını düzenleme" gibi beceriler olduğu görülmüştür. Ayrıca 10 haftalık araştırma süreci eğitim öğretim yılının ilk döneminde yapılmıştır. Bu sebeple basitten karmaşığa ilkesine uygun olarak programda yer alan bazı becerilerin ele alınmaması beklenen bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmanın bu sonuçları öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünleri uyguladığı eğitim programında yer alan gelişim alanları ve becerilerle ilişkilendirebildiğini göstermektedir. Bu durum değerlendirmenin sınıf içi etkinliklerle bütünleştirilebilmesi açısından olumu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında öğretmen ve ailelerin mobil uygulama üzerinden birbirlerine gönderdikleri fotoğraf ve açıklama içeriklerinin uygulanan programın hedefleriyle ilişkili olduğu, bazı öğretmenlerin öz bakım becerilerine daha fazla odaklandıklarının görüldüğü belirlenmiştir. Buchholz ve Riley'in (2020) araştırmasında öğretmenin mobil dokümantasyon aracılığıyla çocukların tüm gelişim alanlarındaki gelişimlerini belgeleyebildiği görülmüştür. White vd. (2021) araştırmasında dijital dokümantasyona eklenen, ürün ile programın öğrenme çıktılarını ilişkilendiren etiketleme özelliğinin öğrenmeyi daha görünür kıldığını belirlemişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyonun programla ilişkilendirebilme özelliği sayesinde hem öğretmenlerin hem de ailelerin uygulanan programı daha iyi anladıkları ve öğrenme sürecini programla ilişkilendirebildikleri görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında ise kullanılan e-portfolyo sistemi, ürünle uygulanan programının hedefleri arasında ilişki kurmaya fırsat vermesine karşın ailelerin çoğunun ürünlerin uygulanan programla ilişkisinin yeterince vurgulanmadığı yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu durum ise araştırmacılar tarafından e-portfolyoda öğrenme süreciyle program hedefleri arasındaki ilişkinin daha fazla vurgulanması gerektiği şeklinde yorumlanmıştır.

5.4. E-Portfolyonun Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun kullanım durumuna ilişkin sonuçlar e-portfolyonun çocuklar tarafından kullanım durumu, öğretmen ve aileler tarafından kullanım durumu bölümleri altında ele alınmıştır.

5.4.1. E-Portfolyonun Çocuklar Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun çocuklar tarafından kullanım durumuna ilişkin sonuçlar çocukların e-portfolyoya yönelik ilgi durumu, e-portfolyo kullanımlarının denetim durumu ve çocukları e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar bölümleri altında ele alınmıştır.

5.4.1.1. Çocukların E-Portfolyoya Yönelik İlgi Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda çocukların okulda ve evde e-portfolyolarına karşı oldukça ilgili oldukları, ürünlerini incelemekten, okulda yaptıkları ürünlerini ailelerine, evde yaptıkları ürünlerini ise öğretmenlerine ve arkadaşlarına göstermek için isteklilik gösterdikleri belirlenmiştir. Tsirika vd.'nin (2017) okul öncesi dönemdeki çocuklarla yaptığı araştırmasında da benzer bir sonuca ulaşılmış çocukların e-portfolyo kullanımına yönelik tutumlarının olumlu olduğu, ürünlerine ilgi gösterdikleri, ürünlerini ailelerine göstermek için sabırsızlandıkları, e-portfolyolarını benimsedikleri ve e-portfolyolarını çalışma süresinin ötesinde de kullanmaya devam etmek istedikleri belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyolarıyla ilgili olduğu ve sınıf içerisinde e-portfolyolarına erişim sağladığı görülürken bazı okullarda çocukların e-portfolyolarıyla daha az etkileşim kurduğu görülmüştür. Çocukların e-portfolyolarıyla etkileşimindeki bu farklılıklar öğretmenlerin e-portfolyoları sınıf içerisinde farklı biçimlerde kullanmalarıyla ilişkilendirilmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında çocukların e-portfolyolarına oldukça ilgili olduğu ve ürün yükleme ve yüklenen ürünler hakkında sohbet etmek için isteklilik gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

5.4.1.2. Çocukların E-Portfolyo Kullanımlarının Denetim Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda çocukların e-portfolyolarını evde çoğunlukla aile denetiminde, bazı çocukların ise bağımsız olarak kullandıkları belirlenmiştir. Ancak ailelerin tamamı e-portfolyonun telefon veya bilgisayara olan ilgiyi ve amacı dışında kullanımı artırmadığını vurgularken, bazı aileler çocuklarının e-portfolyo sayesinde teknolojiyle yakınlaşmalarından, uygulamaya bağımsız olarak girmelerinden ve teknolojik araçları kolaylıkla kullanmalarından dolayı memnuniyetlerini dile getirmişlerdir. Bu durum e-

portfolyonun çocukların teknolojiye olan ilgilerini olumlu yönde kanalize eden pedagojik bir araç olduğunu göstermektedir. Bununla beraber okul öncesi dönemde yapılan bazı araştırmalarda ailelerin çocuklarının teknolojiyle yakınlaşmalarından duydukları endişe çocuklarının e-portfolyolarıyla olan etkileşimlerini sınırlandırdığı görülmektedir. Hooker'ın (2016) araştırmasında ailelerin bir kısmının e-portfolyoyu çocuklarıyla beraber evde incelemediklerini, e-portfolyoyu sadece yetişkinlerin kullanabileceği bir araç olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Aynı araştırmada bazı ailelerin sokakta oynama gibi geleneksel oyun biçimlerinden uzaklaştırabileceği gerekçesiyle çocuklarının e-portfolyolarına erişmesine izin vermedikleri görülmüştür. Penman'ın (2014) araştırmasında ailelerin %92'sinin e-portfolyoyu sadece kendilerinin %58'inin ise çocuklarıyla beraber incelediği ve ailelerin çocukların teknoloji kullanmaları konusunda sahip olduğu endişelerin e-portfolyo kullanımını sınırlayan bir erken olduğu belirlenmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında ise ailelerin çok az bir kısmının e-portfolyoyu çocuklarıyla beraber kullandıkları çoğunluk olarak sadece kendileri veya eşleriyle beraber kullandıkları görülmüştür. Ancak Habeeb ve Ebrahim (2019) okul öncesi dönem çocuklarıyla yaptığı araştırmasında ailelerin e-portfolyonun potansiyel faydalarını görmeye başladıklarında çocuklarının bu tür teknolojik araçlarla etkileşimlerini desteklediklerini belirlemiştir. Bu araştırmada ailelerin çocuklarının e-portfolyoları ile doğrudan etkileşime geçmelerinin sağladığı katkıları somut olarak deneyimlemeleri, uygulamaya başlamadan önce verilen eğitimlerde ve uygulama sürecinde çocukların kendi e-portfolyolarını incelemelerine fırsat verilmesi gerektiği üzerinde durulması ailelerin çocuklarının e-portfolyolarıyla etkileşime geçmelerinin önündeki endişeleri azaltmıştır.

Öğretmen ise sınıfta tablet olması fikrine başta sıcak bakmadığını, ancak uygulama süresince sadece bir kez amacı dışında kullanıma tanık olduğunu belirtmiştir. Bu durumun öğretmenin tableti sadece belirli zaman aralıklarında sınıfta görünür hale getirmesinden, etkinlik zamanlarında kaldırmasından ve uygulama sürecinin başında çocuklara koyduğu kuralı tutarlı bir şekilde uygulamasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Ayaz'ın (2021) araştırmasında küçük yaş gruplarının e-portfolyoya erişim sağlama bahanesiyle farklı ve kabul edilemeyen uygulamalara girebileceği ihtimali üzerinde durulmuştur. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında çocukların sınıf içerisinde e-portfolyolarına daha az düzeyde bağımsız olarak girdiklerini, genel olarak öğretmenleri veya arkadaşlarıyla beraber girmeyi tercih ettikleri görülmüştür. Aynı araştırmada çocuklar e-portfolyolarına eklemek üzere fotoğraf çekerek ve ses kaydı alarak e-portfolyolarına katkıda bulunmuşlardır.

Çocukların e-portfolyolarını sahiplenmeleri için kâğıt temelli portfolyolarda olduğu gibi e-portfolyolarını da belirli zamanlarda incelemelerine fırsat verilmelidir. Nitekim Hooker'ın (2016) araştırmasında bazı öğretmenler çocukların e-portfolyolarını çok fazla sahiplenmediklerini bu durumun ise ekipman eksikliğinden kaynaklanan bağımsız erişimle ilgili olduğunu vurgulamışlardır.

5.4.1.3. Çocukları E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda çocukları e-portfolyoyu kullanmaya teşvik eden teknik ve motivasyonel birçok unsurun olduğu belirlenmiştir. E-portfolyonun etkili bir araç olarak kullanılmasının ön koşulu kullanıcısını motive etmesidir. E-portfolyo kullanımı için gereken motivasyon sağlanmazsa kullanıcılar e-portfolyo için çok az çaba gösterir (Al Kahtani, 1999; Tosh vd., 2005). Barrett'e (2007) göre e-portfolyo sürecinde en önemli zorluklardan biri, öğrenciyi e-portfolyo sürecine isteyerek katılmaya içsel olarak motive etmektir.

Araştırma sonucunda e-portfolyo uygulamasının çocukların kullanabileceği düzeyde tasarlanmasının çocukların uygulamayı kullanmalarını teşvik eden ve kolaylaştıran başlıca teknik unsur olduğu görülmüştür. E-portfolyo sürecinde sistemin kullanıcı dostu olması kullanım sürecini etkileyen önemli bir faktördür. Yapılan birçok araştırma bu sonucu doğrular niteliktedir (Meyer vd., 2011; Tuksinvarajarn & Todd, 2009). Meyer vd. (2011) araştırmasında e-portfolyo sisteminin yazılım yapısının kolaylığının öğrencilerin kullanımını teşvik eden bir unsur olduğunu belirlemiştir. Ayaz'ın (2021) araştırmasında günümüz çocuklarının teknolojiye olan ilgileri, teknolojiyi kullanırken sorun yaşamamaları ve yaşadıkları sorunu rahatlıkla çözebilmeleri e-portfolyonun küçük yaş gruplarında kullanımını kolaylaştırabileceği sonucuna ulaşılmıştır. Hooker'ın (2016) araştırmasında çocukların kısa sürede e-portfolyo kullanımını öğrendikleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda her bir çocuk ayrı bir sayfa tasarlanması ve e-portfolyo uygulamasının çocuklar tarafından günümüzün popüler sosyal medya araçlarına benzetilmesi çocukların ilgisini çeken ve kullanıma teşvik eden bir başka bir teknik unsurdur. Bu durum çocukların e-portfolyolarını sahiplenmesini sağlamıştır. Buchem (2012) e-portfolyoya yönelik sahiplenme duygusunun e-portfolyoda daha fazla zaman, enerji ve çaba harcanmasını sağladığını belirlemiştir. Araştırmada kullanılan e-portfolyo sisteminin çocuklar tarafından rahatlıkla kullanılabildiği görülmüştür. Araştırma sürecinde çocuklar kendi e-portfolyolarına

rahatlıkla girebilmiş ve ürünlerini yardım almadan inceleyebilmişlerdir. Bu durum e-portfolyoları üzerinde kontrol sahibi olmalarını ve dolayısıyla e-portfolyolarını sahiplenmelerini sağlamıştır. Araştırmalar e-portfolyo üzerinde kontrol sahibi olmanın ve e-portfolyoyu sahiplenmenin kullanımı teşvik eden bir unsur olduğunu göstermektedir (Chau & Cheng, 2010; Meyer vd., 2011; Mobarhan vd., 2015). Mobarhan vd.'nin (2015) araştırmasında kullanıcının e-portfolyosu üzerinde mülkiyet ve kontrol sahibi olmasının kullanımı teşvik eden ve kolaylaştıran bir unsur olduğu belirlenmiştir. Meyer vd. (2011) araştırmasında öğrencilerin e-portfolyoyu sahiplenmelerini sağlayan özelleştirebilme özelliğinin kullanımı teşvik eden bir unsur olduğunu belirlemiştir

Araştırma sonucunda çocuklara uygulama sürecinin başında e-portfolyoyu ne amaçla ve nasıl kullanacaklarına yönelik verilen eğitimlerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden ve kolaylaştıran diğer bir unsur olduğu belirlenmiştir. Özellikle küçük yaş gruplarını e-portfolyo sürecine dahil edebilmek için e-portfolyonun ne anlama geldiği, ne tür ürünlerin e-portfolyoya dahil edileceği ve sistemin teknik olarak nasıl kullanılacağı hakkında yapılacak bilgilendirmeler büyük önem taşımaktadır. Benzer olarak Habeeb ve Ebrahim'in (2019) araştırmasında okul öncesi öğretmenlerinin çocuklara e-portfolyo gibi teknolojik araçların kullanımı konusunda eğitim verilmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür.

Çocukların e-portfolyoya olan ilgileri teknik unsurların yanı sıra birçok motivasyonel unsurdan da etkilenmiştir. Özellikle çocukların kendi ürünleri görme isteği, ailelerine, öğretmenlerine ve arkadaşlarına ürünlerini gösterme isteği çocukların e-portfolyoya olan ilgilerine kaynaklık eden başlıca motivasyonel unsurlardır. Yapılan araştırmalar e-portfolyodaki fotoğrafların ve videoların okul öncesi dönemdeki çocukların ilgisini çektiğini ve çocukların özellikle videolarını izlemekten keyif aldıklarını göstermektedir (Goodman & Cherrington, 2017; Higgins, 2015; Hooker, 2016, 2019; Penman, 2014). Bu araştırmada da birçok aile çocuklarının kendi videolarını keyif alarak tekrar tekrar izlediklerini bildirmiştir. Tung'un (2004) araştırmasında benzer bir sonuca ulaşılmış çocukların e-portfolyo için videolarının kaydedilmesinden ve daha sonra kendi videolarını izlemelerinden keyif aldıkları belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyoya yüklenen videoları sevdikleri görülmüştür.

Araştırma sürecinde çocuklar e-portfolyo sayesinde okulda yapıkları ürünleri ailelerine, evde yaptıkları ürünleri ise arkadaşlarına ve öğretmenlerine kolaylıkla göstermişlerdir. Çocuklar öğretmenlerine ve arkadaşlarına evde yaptıkları ürünlerin yanı sıra fotoğraf veya videolarında yer alan olayları, aile bireylerini, eşya veya oyuncaklarını da arkadaşlarına ve

öğretmenlerine e-portfolyo aracılığıyla gösterebilme fırsatı yakalamışlardır. Benzer şekilde merak ettikleri arkadaşlarının evde yaptıklarını, aile bireylerini, evlerini, oyuncaklarını e-portfolyo aracılığıyla kolaylıkla görebilmeleri e-portfolyoya olan ilgiyi artırmıştır. Bu durum çocukların e-portfolyolarını kullanmaya daha fazla teşvik etmiş ve ilgiyi artırmıştır. Yapılan araştırmalar kullanıcıların e-portfolyoyu kullanma motivasyonlarının altında yatan en önemli unsurlardan birinin e-portfolyoyu ürünlerini sergilemek için uygun bir platform olarak görmelerinden kaynaklandığını göstermektedir (Douglas, Peecksen, Rogers & Simmons, 2019; Mobarhan vd., 2015). Araştırma sürecinde çocukların yakın çevrelerine ürünlerini göstermek amacıyla ailelerinden ve öğretmeninden çalışma örneklerini, fotoğraflarını ve videolarını e-portfolyoya yüklemesini talep ettikleri belirlenmiştir. Benzer olarak Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyodaki videolarını arkadaşlarıyla paylaşmaktan keyif aldıkları görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında çocuklar ailelerinin kendilerini e-portfolyodan takip edeceklerini bildikleri için, öğretmenlerinden sıklıkla fotoğraf çekip e-portfolyo üzerinden ailelerine göndermek istedikleri belirlenmiştir.

Araştırma sonucunda bazı çocuklar ailelerinden veya öğretmenlerinden övgü almak, yeteneklerini göstermek ve öğretmenin kendisi hakkında ne düşündüğünü öğrenmek için e-portfolyoya karşı ilgi göstermişlerdir. Araştırmalar e-portfolyonun kullanıcı tarafından benimsenmesinde alınan geri bildirimin önemini ve e-portfolyo kullanımını etkileyen önemli faktör olduğunu göstermiştir (Chau & Cheng, 2010; Mobarhan vd., 2015; Tuksinvarajarn & Todd, 2009). Mobarhan vd. (2015) kullanıcının arkadaşlarından ve öğretmenlerinden aldığı olumlu geri bildirimlerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurlar arasında olduğunu belirlemişlerdir. Habeeb ve Ebrahim'in (2019) araştırmasında ailelerin e-portfolyoya erişimlerinin çocuklarının e-portfolyoya erişimini ve etkileşimini destekleme konusunda eğilimlerini artıran bir unsur olduğu görülmüştür. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyoda kendi ürünlerini görmekten heyecan duydukları, e-portfolyoda kendisi için yapılan yorumları ailelerine okutmak istedikleri belirlenmiştir. Picher'in (2019) araştırmasında çocukların ailelerinden ve öğretmenlerinden övgü alacaklarını bildikleri için e-portfolyoya ürün yükleme konusunda oldukça istekli davrandıkları belirlenmiştir. Aynı araştırmada çocuklar, ailelerinin e-portfolyoda başarılarını görmelerinden mutlu olduklarını dile getirmişlerdir.

Araştırmada e-portfolyo kullanımını teşvik eden diğer bir unsurun ise özellikle konuşma güçlüğü yaşayan çocukların kendilerini e-portfolyoları üzerinden ifade etmeye olan

isteklilikleri olarak belirlenmiştir. Öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocuklar sözel olarak ifade etmekte zorlandıkları durum ve olayları e-portfolyolarındaki fotoğraf ve videoları aracılığıyla öğretmenlerine, arkadaşlarına ve ailelerine gösterebilmişlerdir. Bu durum çocukların e-portfolyolarına olan ilgi ve motivasyonlarını artırmıştır. Yapılan araştırmalar e-portfolyonun kullanıcısına kendisini çeşitli ve zengin yollarla kendini ifade etmesini sağladığını göstermektedir (Baki & Birgin, 2004; Gök vd., 2020; Pelliccione vd., 2005). Pelliccione vd.'nin (2005) araştırmasının katılımcıları e-portfolyonun kişiliklerini ve özelliklerini yansıtan bir araç olduğunu bildirmişlerdir.

Araştırmada çocukların teknolojiye, telefon ve tablete olan genel meraklarının e-portfolyo kullanımını teşvik eden ve e-portfolyoya olan ilgiyi artıran diğer bir unsur olduğu belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında çocukların e-portfolyo aracılığıyla teknolojiyle ilgilenmelerinin onları daha fazla motive ettiği belirlenmiştir. Çocukların teknolojik bir aracı kullanmalarından aldıkları zevk çocukların e-portfolyolarına daha fazla katılmalarını, ürünleri hakkında daha fazla konuşmalarını teşvik etmiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında aileler çocukların teknolojiye olan ilgilerinin e-portfolyoya olan ilgilerini artırdığını belirtmişlerdir.

Araştırmada çocuğa e-portfolyosunu okulda inceleme fırsatı verilmesinin, çocuğun evde de e-portfolyosuna olan ilgisini sürdürmesini sağladığı belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında bir grup öğretmen tarafından çocukların e-portfolyolarına kolayca erişmeleri için sınıfa bir tablet konulmuş ve düzenli olarak incelemeleri sağlanmıştır. Çocuklar e-portfolyolarına yüklenen ürünleri incelemiş ve arkadaşlarıyla ürünlerini paylaşmışlardır. Bu durum çocukların e-portfolyolarını daha fazla sahiplenmelerini sağlamıştır. Aynı araştırmada çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının e-portfolyoya olan ilgisi ve katılımı çocuğun da e-portfolyosuyla daha fazla ilgilenmesini ve etkileşim sağlamasına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Carr'ın (2011) araştırmasında çocuğun öğretmeninin ve arkadaşlarının portfolyoyla olan etkileşim düzeyi arttıkça çocuğun da portfolyosuna katılımını ve sahiplenmesini artırdığı görülmüştür. Bu araştırmada da çocuklar okulda günün belirlenen zamanlarında e-portfolyolarıyla yoğun olarak ilgilenmiş, arkadaşlarının ve öğretmenlerinin ilgilerine tanık olmuştur. Bu durum onların e-portfolyoya olan ilgi ve motivasyonlarını artırmıştır.

5.4.2. E-Portfolyonun Öğretmen ve Aileler Tarafından Kullanım Durumuna İlişkin Sonuç ve Tartışma

E-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından kullanım durumuna ilişkin sonuçlar öğretmen ve aileleri e-portfolyo kullanımına teşvik eden unsurlar, öğretmen ve ailelerin e-portfolyo içeriğini paylaşma durumu, e-portfolyoya erişim durumu, e-portfolyoyla etkileşim durumu, e-portfolyonun olumlu yanlarına, e-portfolyonun zorluklarına ve e-portfolyoya yönelik önerilerine yönelik görüşleri bölümleri altında ele alınmıştır. .

5.4.2.1. Öğretmen ve Aileleri E-Portfolyo Kullanımına Teşvik Eden Unsurlara İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada öğretmeni ve aileleri e-portfolyo kullanımına teşvik eden teknik, motivasyonel, çocuk, öğretmen ve çevreyle ilgili birçok unsurun olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma sonucunda öğretmen ve aileler e-portfolyonun kullanımın kolay olmasını ve sosyal medya araçlarına benzemesini kullanımı teşvik eden bir unsur olarak açıklamıştır. E-portfolyo sisteminin kullanışlı ve kullanımının kolay olmasının kullanımı teşvik eden önemli bir unsur olduğu birçok araştırma sonucunda da görülmüştür (Chen, Chang, Chen, Huang & Chen, 2012; Chang, Lee & Mills, 2017; Collins & O'Brien, 2018; Douglas vd., 2019; Meyer vd., 2011; Mobarhan vd., 2015; Tuksinvarajarn & Todd, 2009; Zainal-Abidin, Uisimbekova & Alias, 2011). Araştırmada öğretmen ve aileler e-portfolyonun kullanım kolaylığını hızlı erişim ve kolay ürün yükleyebilme üzerinden açıklamışlardır. Benzer olarak Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında aileler erişim kolaylığı nedeniyle mobil dokümantasyon uygulamasını kullandıklarını belirtmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasına katılan öğretmenler ve aileler e-portfolyoya ürün yükleme, yorum yapma, yüklenen ürünleri hızlıca görebilmenin kolaylığını vurgulamışlardır. Shapero'nun (2017) araştırmasında e-portfolyoyu akıllı telefon veya tablet üzerinden kullanmanın kolaylığı vurgulanmıştır. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında e-portfolyonun kullanım kolaylığının ailelerin sürece katılımı için önemli bir unsur olduğu belirlenmiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyonun kullanıcı dostu ve kolay erişilebilir olması ailelerin ve öğretmenin e-portfolyoyu daha fazla sahiplenmesini ve daha sık katkıda bulunmasını sağladığı görülmüştür.

Araştırmada öğretmen ve aileler tarafından e-portfolyonun ürün yükleme, yorum yapma, bildirim alma gibi özellikler açısından sosyal medya araçlarına benzetildiği bu sebeple

uygulamayı kullanırken yabancılık hissi yaşamadıkları belirlenmiştir. Araştırmalar kullanıcıların benzer bir sistem kullanımından elde ettikleri deneyimleri e-portfolyo sürecinde kullanmalarının motivasyon artırıcı bir unsur olduğunu göstermiştir (McFadden & Thomas, 2016; Mobarhan vd., 2015). Mobarhan vd.'nin (2015) araştırmasında kullanıcılar Facebook gibi çekici işlevlere sahip bir e-portfolyo sisteminin daha kullanılabilir olabileceğini bildirmişlerdir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında kullanılan dijital dokümantasyon portalına yönelik ailelerin Facebook, Twitter ve Instagram gibi sosyal medya portalında yer alan beğenme, yorum yapma, takip etme gibi işlev beklentisinde oldukları belirlenmiştir. McFadden ve Thomas (2016) bu tür işlevlerin etkileşimi artırdığını vurgulamışlardır.

Araştırmada öğretmen ve ailelerin ürün yüklemelerinde e-mail almanın e-portfolyoya giriş yapılmasını tetikleyen bir unsur olduğu belirtilmiştir. Benzer olarak Penman'ın (2014) araştırmasında ailelerin tamamına yakını e-portfolyoya ürün yüklendiğinde e-mail bildirimi almayı çok yararlı bulmuşlardır. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında aileler yeni bir ürün veya yorum yapıldığında e-mail bildirimi e-portfolyoya girişi tetikleyen bir unsur olduğunu bildirmişler ve katılım açısından önemine vurgu yapmışlardır. Hooker'ın (2016) araştırmasında ailelerin birçoğu e-portfolyoya ürün eklendiğine ilişkin bildirim aldıklarında e-portfolyoya eriştiklerini bildirmişlerdir. Aynı araştırmada öğretmenler ise kâğıt temelli portfolyolarda yeni içeriğe ilişkin bildirim alma imkânının olmamasını önemli bir dezavantaj olarak belirtmişlerdir. E-portfolyo sürecinde ürün yüklemelerinde bildirim almamanın katılım için önemli bir dezavantaj olduğu bazı araştırmalarda görülmüştür. Ayaz'ın (2021) araştırmasında ürün yüklemesinde e-portfolyo sisteminden bildirim almamanın olumsuz bir durum olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Collins ve O'Brien'in (2018) araştırmasında kullanıcılar ürünlere yönelik geri bildirim verildiğine dair bildirim alamamanın zorluklarından bahsetmişlerdir.

Araştırma sonucunda teknolojik araçları kullanma becerisi, süreçte sağlanan teknik destek ve sürecin başında verilen eğitimlerin e-portfolyo kullanımını kolaylaştıran ve teşvik eden bir unsur olduğu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar teknolojiyi sınıfa entegre etmenin zor ve zaman alıcı bir süreç olduğunu göstermekle beraber istekli ve yeterli destek verilen bir öğretmenin e-portfolyoyu sınıfta başarıyla kullanabileceğini göstermiştir (Meyer vd., 2011; Tung, 2004). Aynı zamanda araştırmalar e-portfolyo kullanımında öğretmenin ilgi ve istekliliğinin e-portfolyo kullanımını sürdürmek için önemli bir etken olduğunu göstermektedir (Meyer vd., 2011). Öğretmenlerin e-portfolyoyu kullanma konusunda

isteksizliklerinin en önemli nedenleri teknik ve pedagojik becerilerinden emin olmamalarıdır (Hadjithoma & Karagiorgi, 2009; Oakley vd., 2014). Sınıf içerisinde teknoloji kullanma konusunda gönülsüz olan ve gerektiğinde teknik destek alamayan öğretmenlerin teknolojik araçları kullanımlarını sürdürme olasılıkları düşüktür (Hadjithoma & Karagiorgi, 2009; Mueller, Wood, Willoughby, Ross & Specht, 2008). E-portfolyonun etkili bir araç olarak kullanılması için öğretmenlerin e-portfolyo kullanımına ilişkin yeterli bilgi ve beceriye sahip olması, öğretmene geri bildirim ve destek sağlanması gerekmektedir (Meyer vd., 2010; Ngui, Pang & Hiew, 2020). Bu araştırmada öğretmenin ve ailelerin ilgi ve isteği e-portfolyo sürecinin başarıyla yürütülmesinde önemli bir etken olarak görülmektedir. Öğretmen araştırma sürecine başlamadan önce hem kendinin hem de ailelerin e-portfolyo uygulamasını kullanma konusunda tedirginlik yaşadığını belirtmiştir. Bu tedirginliğin nedenlerinden biri alan yazınla da desteklenen teknolojik bilgi ve becerilerdeki yetersizlik hissi olarak belirlenmiştir. Ancak araştırma öncesinde öğretmene ve ailelere verilen eğitimin ve süreçte sağlanan teknik desteğin e-portfolyoya yönelik ilgi, istek ve motivasyonunu artırdığı görülmektedir. Habeeb ve Ebrahim (2019) öğretmenlerin bu tür araçları kullanmaya istekli olmadıklarında bile araçlar tanıtıldıktan sonra bir tür istekliliğinin oluşmaya başladığını belirtmiştir. Beckers vd. (2016) araştırmalarında sınıf içerisinde kullanılan teknolojilere yönelik başlangıçtaki tutumdan bağımsız olarak paydaşların motive edilmesinin önemini ortaya koymuşlardır. Ayrıca araştırma sürecinde öğretmenin ve ailelerin yaşadıkları teknik sorunlara (Örneğin; fotoğraf-video yükleyememe, yorum ekleyememe vb.) araştırmacı tarafından hızlı bir şekilde müdahale edilmiş ve çözülmeye çalışılmıştır. Bu durum e-portfolyo sürecine katılımı olumlu yönde etkilemiştir. Nitekim Meyer vd. (2011) araştırmasında süreç içerisinde teknik sorunlarla karşılaşan öğretmenlere gerekli desteğin verilmemesinin öğretmenlerin e-portfolyo oluşturma sürecine daha az katılmalarına ve uygulamaya zaman ayırmamalarına sebep olduğunu, tam aksi durumda ise katılımın arttığını belirlemiştir. Mobarhan vd.'nin (2015) araştırmasında kullanıcıların sistemi kullanırken yaşadıkları sistemsel sorunlara teknik ekip tarafından zamanında müdahale edilmemesi önemli bir sorun olarak ele alınmıştır. Penman'ın (2014) araştırmasına katılan öğretmenlerin yarısı e-portfolyo kullanımını kolay bulurken diğer yarısı yardıma ihtiyaçları olduğunu bildirmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoların uygulanmasında daha fazla eğitim ve desteğe ihtiyaçları olduğunu belirtmişlerdir. Araştırmada öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya olan ilgi ve motivasyonlarını sürdürmede diğer bir etkenin araştırma sürecine başlamadan önce verilen eğitimlerin olduğu görülmüştür. Verilen eğitimlerde öğretmene öncelikle kâğıt temelli

portfolyolar ardından ise e-portfolyolar ve e-portfolyonun nasıl kullanılacağı ile ilgili bilgi verilmiştir. Ailelere ise portfolyo ve e-portfolyonun önemi hakkında farkındalık kazandırılmaya çalışılmış ve ailelerin e-portfolyoya nasıl katkıda bulunabilecekleri hakkında eğitim verilmiştir. E-portfolyo sürecinde öğretmenlerin ve ailelerin eğitim ihtiyaçları olduğuna ilişkin birçok çalışma mevcuttur. Hadjithoma ve Karagiorgi (2009) öğretmenlerin e-portfolyoya yönelik motivasyonlarının artırılması için teknoloji kullanımı konusunda eğitilmeleri gerektiğini belirtmiştir. Picher'in (2019) araştırmasına katılan aileler yaşadıkları zorluklara ilişkin olarak e-portfolyo uygulaması ile ilgili sürecin başında daha fazla eğitim verilmesi gerektiğini bildirmişlerdir. Liu ve Liu'nun (2019) araştırmasında anaokullarında e-portfolyolar aracılığıyla değerlendirmenin etkin bir şekilde kullanılması için öğretmenlerin mesleki eğitim verilmesi ve buna yönelik özel fonlar ayrılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin e-portfolyoyu etkin bir şekilde kullanmaları için düzenli bir mesleki eğitime ihtiyaçları olduğu belirlenmiştir. Habeeb ve Ebrahim (2019) ise e-portfolyo kullanımının yararları ve uygulanma biçimleriyle ilgili daha fazla bilgilendirmenin motivasyonel sorunları azaltabileceğini belirtmiştir. Aynı araştırmada e-portfolyonun öğrenmeyi teşvik edecek şekilde kullanımına yönelik ailelere eğitim verilmesi gerektiği sonucu ortaya çıkmıştır. Alan yazınla da desteklenen araştırmanın bu sonuçları e-portfolyo kullanımının kolaylaştırılması ve yaygınlaştırılması noktasında öğretmen ve aile eğitimlerinin ve süreç içerisinde sağlanan teknik desteğin önemini ortaya koymaktadır.

Araştırmada e-portfolyonun okulda verilen eğitimin niteliğini ve mesleki becerileri kanıtlama, mesleki becerileri ve motivasyonu artıma, ayrıcalıklı ve özel hissettirme, aile katılımını daha kolay sağlama gibi işlevleri öğretmenin uygulamayı kullanmasını teşvik eden diğer motivasyonel unsurular arasında olduğu görülmüştür. Araştırmada öğretmen e-portfolyo uygulaması sayesinde sınıftaki nitelikli uygulamalarını ailelere göstermekten duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir. Liu ve Liu (2019) e-portfolyoların öğretmenlerin mesleki yeterliliklerinin gözlenmesi, değerlendirilmesi ve geliştirilmesine ve kurumun kendini değerlendirmesine fırsat sağladığı belirlenmiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin e-portfolyodaki ürünleri mesleki becerilerinin bir kanıtı olarak gördükleri, yükledikleri ürünlerin geniş bir kitle tarafından okunduğunu bilmenin profesyonelliklerini, mesleki güvenlerini ve motivasyonlarını artırdığını bildirdikleri görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu mesleki uygulamalarını yansıtmak amacıyla kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. White vd.'nin (2021) araştırmasında

dijital dokümantasyon platformlarının öğretmenin sınıf içindeki uygulamalarını kurum ve aileler açısından daha görünür kılarak hesap verilebilirliği artırdığı görülmüştür.

Araştırmada öğretmenin e-portfolyo sayesinde sınıf içi uygulamalarına daha eleştirel yaklaştığı ve eksiklikleri fark ederek gerekli düzenlemeleri yaptığı belirlenmiştir. Yapılan araştırmalarda e-portfolyo aracılığıyla desteklenen pedagojik yaklaşımın öğretmenlerin mevcut sınıf uygulamalarını güçlendirdiğini, mesleki becerilerini artırdığı bu durumun ise öğrencilerin öğrenmeleri üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir (Meyer vd., 2010; Meyer vd., 2011). Benzer olarak Gök vd.'nin (2020) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu kendi öğretim yöntemlerini düzenlemeye yarayan bir araç olarak değerlendirmişledir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında e-portfolyo aracılığıyla aile katılımını sağlama planlama yapma ve sınıf içi uygulamaları geliştirme gibi mesleki beceriler açısından öğretmene katkı sağladığı görülmüştür. Pelliccione vd. (2005) öğretmenin öğrencilerden aldığı geri bildirimin öğretmenlerin yansıtıcı uygulayıcılar olma konusunda gelişimlerini kolaylaştırdığını belirlemiştir. Lee ve Pohio (2012) e-portfolyoların öğretmene mesleki uygulamalarını değerlendirme ve eleştirme fırsatı verdiğini, zamanla yeni pedagojik anlayışlar kazandırdığını ve öğrendiklerini geleceğe taşıma fırsatı sunduğunu belirtmişlerdir.

Araştırmada öğretmenin e-portfolyo aracılığıyla özellikle çocuklara yönelik gözlem yapma ve değerlendirme becerisinin arttığını bildirdiği görülmüştür. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında öğretmenler e-portfolyo sayesinde çocuklar hakkında ürün toplama, öğrenme sürecini belgeleme ve çocukları değerlendirme konusunda bilgilerinin ve motivasyonlarının arttığını belirtmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenlerin önemli bir bölümü e-portfolyonun öğrettiklerinin farkında olmalarını sağladıklarını, çocukları adil bir biçimde değerlendirme konusunda daha fazla sorumluluk hissettiklerini, çocukların gelişimini daha net ve detaylı görmek açısından mesleki becerilerine ve uygulamalarına katkı sağladığını belirtmişlerdir. Araştırmada öğretmen e-portfolyo aracılığıyla yaptığı sistematik gözlemlerin çocukları daha kısa sürede yakından tanıyabilmesine, gelişim raporlarını kanıta dayalı ve etkili yazabilmesine fırsat sağladığını belirterek mesleki motivasyonunun arttığını bildirmiştir. Lee ve Pohio (2012) öğretmenlerin e-portfolyoyu kendileri ve çocuklar için anlamlı ve yararlı buldukları noktada uzun vadede sürdürmeleri daha olası olduğunu belirtmiştir. Bu araştırmada da e-portfolyonun özellikle çocuğu tanıma ve gelişim raporlarını yazmada sağladığı yarar öğretmenin mesleki motivasyonunu artırmanın yanı sıra e-portfolyo kullanımını teşvik eden bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Öğretmenin e-portfolyo aracılığıyla aile katılımını daha kolay ve etkin bir biçimde sağlayabilmesi e-portfolyo kullanımını teşvik eden diğer bir unsurudur. Yapılan birçok araştırmada da benzer bir sonuca ulaşılmıştır. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu aile katılımını sağlamak için kullandıklarını belirtmişlerdir. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında öğretmenlerin e-portfolyoyu ailelerle daha kolay iletişim kurma beklentisiyle kullandıklarını bildirdikleri görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında da ailelerin e-portfolyo kullanma amaçlarının sıklıkla ailelerle iletişim olduğu görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında e-portfolyo aracılığıyla aile katılımını sağlama konusunda öğretmene katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında bazı öğretmenlerin e-portfolyoyu öğrenmeye odaklanan bir araçtan ziyade genel bir iletişim aracı olarak gördüklerini belirlemiştir.

Araştırma sonucunda ailelerin ve çocukların e-portfolyoya olan ilgi ve isteklilikleri ve ailelerin düzenli ürün yüklemeleri öğretmenin; çocuğun ve ailedeki diğer bireylerin ilgisi ve öğretmenin düzenli ürün yüklemesi ise ailelerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden unsurlar arasında olduğu görülmüştür. Bu sonuç karşılıklı etkileşim ve verilen geri bildirimlerin e-portfolyo kullanımını teşvik eden bir araç olduğunu göstermiştir. Bu araştırmada hem öğretmen hem de aileler e-portfolyoya yüksek düzeyde katılım göstermişlerdir. Meyer vd. (2011) yüksek düzeyde katılımın, kullanıcıların ilgi ve motivasyonunu, öğretmenlerin ise e-portfolyo kullanımındaki motivasyonunu olumlu yönde etkilediği belirlemiştir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında e-portfolyoya daha fazla ürün yükleyen ailelerin çocuklarına öğretmenlerin de artan bir sorumlulukla daha fazla ürün yükledikleri görülmüştür. Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler ailelerden gelen düzenli geri bildirimin çocuklara yönelik ürün yükleme konusunda önemli bir teşvik unsuru olduğunu bildirmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırması ise e-portfolyoya öğretmen tarafından düzenli ürün yüklenmemesinin ailelerin de düzenli ürün yüklememesine ve e-portfolyoya daha az ilgili olmalarına neden olduğunu göstermiştir. Öğretmenler ürün yükleyerek, yorum yaparak, ürünler hakkında sohbet ederek ailelerin e-portfolyoya olan ilgilerini artırabilir ve katılımlarını teşvik edebilir (Goodman & Cherrington, 2017). Araştırma sonucunda e-portfolyoya yüklenen ürünlere öğretmen ve aileler yoğun bir şekilde karşılıklı yorum yapmışlardır. E-portfolyolarda geri bildirimin diğer bir göstergesi olan karşılıklı yorum yapmanın, kullanım için motivasyonu artıran önemli bir unsur olduğu yapılan birçok araştırmada da görülmüştür (Chau & Cheng, 2010; Collins & O'Brien, 2018; Rahman & Mohamed, 2017; Ryan, 2018; Toner & McDowall, 2018;

Tuksinvarajarn & Todd, 2009). Peter, Nobye ve Rizhaugt (2012) araştırmasında geri bildirimin e-portfolyoyu daha anlamlı hale getireceğini vurgulamıştır. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmenler ailelerden yorum geldiğinde artan bir sorumluluk hissiyle yorumlara yanıt vermek istediklerini belirtmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında aileler çocuklarının ürünleri hakkında yorum yapmak için e-portfolyoya girdiklerini bildirmişlerdir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmalarında öğretmenler ailelerden e-portfolyo üzerinden güzel yorum almanın çocukları için daha fazla ürün yüklemeye yönelik istekliliği artırdığını bildirmişlerdir. Bununla beraber e-portfolyo sürecinde ürünlere yönelik yorum almamanın kullanımı sürdürme konusundaki motivasyonu düşürdüğü ve kullanıcıların uygulamayı zaman kaybı olarak görmelerine sebep olduğu bazı araştırmalarda görülmüştür (Carl & Strydom, 2017; Struyven, Blieck & Roeck, 2014).

Araştırmada aileler özellikle çocuklarının gelişimini, başarı ve yeteneklerini, okulda yaptıklarını, öğretmenin çocuk hakkındaki düşüncelerini merak ettikleri ve aile olarak kendilerini sorumlu hissettikleri için e-portfolyoyu kullandıklarını belirtmişledir. Okul öncesi dönemde çocuğu bulunan aileler için çocuklarının okulda yaptıkları, fotoğraf ve videoları oldukça ilgi çekicidir. Nitekim bu araştırmada da aileler çocuklarının okul yaşamıyla ilgili merak ettiklerini e-portfolyo aracılığıyla kolaylıkla görmelerinden duydukları memnuniyeti dile getirmişlerdir. Okul öncesi dönemde çocuğu bulunan ailelerle yapılan birçok araştırmada da e-portfolyo aracılığıyla çocuğun okulda yaptıklarını fotoğraf ve videolarla görmenin e-portfolyoyu aileler açısından ilgi çekici kıldığı görülmektedir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında ailelerin mobil çekici kılan üzerinden çocuklarının fotoğraflarını ve okulda yaptıklarını görmekten oldukça keyif aldıklarını belirttikleri görülmüştür. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında aileler e-portfolyo üzerinden çocuklarının bir sonraki çalışmasını görmek için sabırsızlandıklarını dile getirmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuklarının ürünlerini görebilmeleri, okulda yaptıkları ve öğrendikleri hakkında fikir sahibi olmalarından oldukça memnun oldukları ve bunları görebilmek için e-portfolyoyu kullandıkları belirlenmiştir. Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında anneler en fazla çocuklarının okulda yaptıklarını merak ettikleri için mobil dokümantasyonu kullandıkları bunun dışında çocuklarının arkadaşlık becerilerini görme ve ilgilerini keşfedebilme gibi nedenlerle de uygulamayı kullandıklarını belirtmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasında aileler e-portfolyoyu okulda yapılanlardan haberdar olmak için kullandıklarını bildirmişlerdir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler çocuklarının okuldaki deneyimlerini ve öğrenme süreçlerini

gördükleri, uygulanan program hakkında bilgi sahibi oldukları, çocuklarının ilgi alanlarını keşfettikleri ve diğer çocuklarla etkileşimlerini görebildikleri için dijital dokümantasyondaki belgeleri önemsediklerini belirtmişlerdir.

Araştırmada öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan bir çocuğun ailesi ise çocuğunun e-portfolyosunu doktoruna kanıt olarak sunacağı için e-portfolyoyu daha istekli kullandığını belirtmiştir. E-portfolyo sürecinde içeriğin kalitesinin ve kullanıcıya sağladığı yararlılığınkullanımı sürdürmek için önemli bir unsur olduğu yapılan araştırmalarda da görülmüştür (Chen vd., 2012; Mobarhan vd., 2015; Zainal-Abidin vd., 2011). Bu araştırmada aile, araştırma sürecine başlamadan önce çocuğun doktorunun benzer bir belgeleme sistemini kendilerinden talep ettiğini bildirmiş, e-portfolyonun doktorun isteğini karşılayabilecek nitelikte olduğunu belirtmiştir. Ailenin e-portfolyodaki ürünleri çocuğun ve kendilerinin yararına kullanabilecek olması ilgi ve motivasyonlarını artırmıştır.

Araştırma sonucunda hem öğretmen hem de aileler e-portfolyo uygulamasının kendilerini özel ve ayrıcalıklı hissettirmesini kullanımlarını artıran motivasyonel bir unsur olarak açıklamışlardır. Araştırma sürecinde kullanılan e-portfolyo uygulamasında her bir aileye özel kullanıcı adı ve şifre tanımlanmış, her bir çocuk için özel bir sayfa tasarlanmış ve çocuğa özgü ürünler yüklenmiştir. Bu durum hem ailelerin hem de çocukların uygulamayı daha fazla sahiplenmesini sağlamıştır. Yapılan araştırmalar kullanıcıların e-portfolyoyu sahiplenmesinin kullanımı teşvik eden bir unsur olduğunu göstermiştir (Buchem; 2012; Mobarhan vd., 2015). Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında aileler çocuklarının e-portfolyosuna bireysel bir hesapla girmeyi ve bağımsız olarak katkı sunabilmeyi oldukça değerli bulduklarını bildirmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında aileler e-portfolyo sayesinde kendilerine değer verildiğinin bir göstergesi olduğunu ve kendilerini ekibin bir parçası gibi hissettiklerini belirttikleri görülmüştür. Aynı zamanda e-portfolyonun farklı veri türlerini yüklemeye imkân tanıması fotoğraf ve videolar aracılığıyla çocuğa özgü portfolyo hazırlamayı kolaylaştırmıştır. Bu durum okul öncesi eğitimde kâğıt temelli portfolyorda karşılaşılan bir durum olan her çocuğa özgü portfolyo hazırlama sorununun ve portfolyoya tüm sınıfın yaptığı (Örneğin, sanat etkinliği vb.) benzer çalışmaları eklemenin (Balcı & Tezel-Şahin, 2021) önüne geçmiştir. Bu durumun ailelerin ilgisini çekmede önemli bir unsur olduğu görülmüştür. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler video, fotoğraf ve ailelerin yüklediği ürünler sayesinde biçimlendirici değerlendirme belgelerinin e-portfolyo sayesinde daha bireysel hale geldiğini

vurgulamışlardır. Nitekim Picher'in (2019) araştırmasında bazı aileler e-portfolyodaki bazı ürünleri kişiselleştirilmiş bulmadığından ilgilerini çekmediğini belirtmişlerdir.

5.4.2.2. Ailelerin E-Portfolyo İçeriğini Paylaşma Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda ailelerin e-portfolyo uygulamasının içeriğini baba, yakın akrabalar, diğer çocukları, yakın çevreleri ve çocuğun doktoruyla paylaştıkları belirlenmiştir. Aileler e-portfolyoyu doğrudan göstererek, WhatsApptanekran görüntüsü alarak ilgili kişiye göndererek veya WhatsApp profilinde durum yaparak paylaşmışlardır. Bu durum e-portfolyonun, çocukla ilgili kişilerin çocuğun ürünleriyle etkileşimde bulunmalarını kolaylaştıran bir araç olduğunu göstermektedir. E-portfolyolar kâğıt temelli portfolyolara göre paylaşımı artıran araçlardır (Aktay, 2011). Geleneksel iletişim biçimlerinden farklı olarak e-portfolyo sürecinde çocukla ilgili fotoğraf ve açıklamalara çocuklar da dahil olmak üzere tüm aile üyeleri tarafından kolayca erişilebilir (Gauvreau, 2015). Çocuğun etkileşim içerisinde olduğu yakın çevresi öğrenme ve gelişim sürecini önemli ölçüde etkiler (Carr & Lee, 2012). E-portfolyoların çocukla ilgili daha fazla kişiye erişim imkânı sağlaması aynı zamanda çocuğa katkı sağlayacak kişi sayısının artmasına fırsat sağlar (Cooper & Love, 2001; Hewett, 2004; Kankaanranta, 2001). Okul öncesi dönemde çocuğu bulunan aileler için çocuklarının ürünlerini, gelişim ve öğrenme süreçlerini yakın çevreleriyle paylaşmak önemli bir durumdur. Öyle ki bazı araştırmalar ailelerin e-portfolyoyu kullanmadaki en önemli nedenlerinden birinin çocuklarının ürünlerini yakın çevre, aile ve arkadaşlarıyla çocuklarının ürünlerini paylaşmak olduğunu göstermiştir (Penman, 2014; Picher, 2019). Nitekim okul öncesi dönemde yapılan birçok araştırmad da ailelerin e-portfolyo aracılığıyla çocuğun ürünlerinin baba, kardeş gibi diğer aile üyeleri, arkadaş, büyükanne, büyükbaba, teyze, hala gibi yakın çevreyle paylaştıkları görülmüştür (Beaumont-Bates, 2017; Beecher & Buzhardt, 2016; Goodman & Cherrington, 2015, 2017; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016, 2019; Lim & Cho, 2019; McFadden & Thomas, 2016; Penman, 2014; Shapero, 2017). Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında e-portfolyoların çocuğun öğrenme ve gelişim sürecine amca, teyze, büyükanne, büyükbaba gibi daha geniş bir aile ağının katılmasını sağladığı, çocuğun fiziksel olarak uzakta bulunan yakın çevresinin bu sürece katılmasına fırsat sağladığı belirlenmiştir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında başka bir şehirde yaşayan büyükanne ve büyükbabalar e-portfolyo üzerinden torunlarının öğrenme ve gelişim sürecinden haberdar olmalarından duydukları

memnuniyeti dile getirmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında e-portfolyoların çevrimiçi özelliğinin çocukların okul ve ev yaşamları, ilgi alanları ve öğrenme süreçleri hakkında özellikle büyükanne, büyükbaba gibi yakın çevresiyle daha fazla iletişim kurulmasını sağladığı ve iletişimi güçlendirdiği belirlenmiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyonun yakınları şehir dışında olan çocuklar için çeşitli iletişim fırsatları yarattığı öğretmenler tarafından dile getirilmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler tarafından dijital dokümantasyonun geniş aile üyelerini bir araya getirmedeki rolü ve bağlantıyı kolaylaştırma potansiyeli olumlu bir deneyim olarak ele alınmış özellikle şehir dışındaki büyükanne ve büyükbabalarla paylaşımın arttığı belirtilmiştir. Penman'ın (2014) araştırmasında e-portfolyoya ve çocuğun öğrenme sürecine katılımın sadece çekirdek aileyle sınırlı kalmayıp çocuğun geniş ailesi hatta yurtdışındaki akrabalarıyla gerçekleştiği, ailelerin %75'inin ürünleri ailenin diğer üyeleriyle, %15'i ise arkadaşlarıyla paylaştıklarını belirtmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında e-portfolyonun bilgi aktarımını ve paylaşımını artıran bir araç olduğu, çocuğun eğitimiyle birinci dereceden sorumlu olmayan aile üyeleriyle paylaşılabilmesine yardımcı olduğu ve çocuğun teyze, büyükanne, büyükbaba gibi akın akrabalarının okulda yaptıkları hakkında bilgi sahibi olmalarını sağladığı belirlenmiştir. Nitekim bu araştırma da aileler e-portfolyo aracılığıyla baba, kardeş, büyükanne, hala, teze vb. yakın çevrelerinden aldıkları olumlu tepkilerin çocuğun duygusal gelişimine katkı sağladığını bildirmişlerdir.

5.4.2.3. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Erişim Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırmada çocuğun e-portfolyosuna erişim çoğunluk olarak anneler tarafından sağlanırken, baba, hala ve yakın çevrenin de uygulamayı telefonlarına indirdikleri belirlenmiştir. Bazı ailelerin ise uygulama şifresini doğrudan çocuğun yakını olduğu kişiye verdikleri görülmüştür. Bu sonuçlar e-portfolyonun çocuğun ürünlerini çeşitli yollarla paylaşmanın yanı sıra ürünlere doğrudan erişimi de artıran bir araç olduğunu göstermiştir. Picher'in (2019) araştırmasında ailelerin yarısı e-portfolyo uygulamasına hem kendilerinin hem de eşlerinin eriştiğini belirtmiş, bazı aileler ise diğer aile fertlerinin de uygulamaya eriştikleri görülmüştür. Hooker'ın (2016) araştırmasında da benzer şekilde ailelerin büyükbaba, büyükanne, amca, teyze, yakın çevre gibi kişilere çocuğun e-portfolyosuna erişim izni verdiği belirlenmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında kullanıcı

ve şifre bilgileriyle büyükanne ve büyükbabaların da çocukların dijital dokümantasyonuna eriştikleri görülmüştür.

Araştırma sonucunda ailelerin büyük bir çoğunluğu e-portfolyo uygulamasına akıllı telefon aracılığıyla erişim sağlamışlardır. Ancak uygulamaya hem telefon hem bilgisayar veya sadece bilgisayarla erişen aileler de olmuştur. Öğretmenin ise e-portfolyoyu bilgisayar, tablet ve telefondan kullandığı ancak özellikle ürün fotoğraflarının telefonda yüklü olması ve telefondan ürünlere yorum yapmanın daha kolay olması gibi nedenlerle telefonu tercih ettiği sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan araştırmalarda öğretmenlerin ve ailelerin e-portfolyoya erişmek için bilgisayar, tablet ve akıllı telefon gibi birden fazla teknolojik aracı kullandıklarını göstermektedir (Hooker, 2016; McFadden & Thomas, 2016). Bazı araştırmalarda ise e-portfolyoya akıllı telefondan da erişim sağlanmasına karşın çok az kullanıldığı, e-portfolyoya erişimde bilgisayarın daha fazla kullanıldığı belirlenmiştir (Goodman & Cherrington, 2017; Penman, 2014; Schönborn & Kuhl, 2020). Bu araştırmada ailelerin e-portfolyoya erişim için bilgisayar ve tablet kullanmayı çok az tercih etmelerinin nedeni evlerinde bilgisayar olmaması ve eğitim düzeylerine bağlı olarak bilgisayar kullanımı konusundaki yetersizlikleri olabilir. Beecher ve Buzhardt (2016) akıllı telefonların her kesimden aileler için benimsenmesinin kolay olduğunu, kırsal kesimlerde dahi birçok kişinin akıllı telefon ve bu telefonlarda yer alan uygulamaları rahatlıkla kullanabileceğini belirtmiştir. Özellikle sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerin teknolojiye ve internete erişmek için sıklıkla akıllı telefon kullandıklarını bu sebeple akıllı telefonların ulaşılması zor olan aileler için bile rahatlıkla kullanılabileceğini bildirmiştir. Nitekim bu araştırmada da ailelerin birçoğunun sosyo-ekonomik düzeyi düşük olmasına karşın akıllı telefonları aracılığıyla uygulamaya rahatlıkla girebildikleri görülmüştür. Ailelerin ve öğretmenin uygulamaya çoğunlukla akıllı telefonlarıyla erişmelerinin nedeni olarak akıllı telefonlara yönelik kullanım aşinalığı, yüklenecek fotoğraf ve videoların genellikle telefonda yüklü olması gösterilebilir.

Araştırma sonucunda öğretmenin e-portfolyo uygulamasına her gün mutlaka giriş yaptığı belirlenmiştir. Bu durum e-portfolyonun öğretmen tarafından kullanılabilirliği açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Picher'in (2019) araştırmasında öğretmenlerin genellikle e-portfolyoyu haftada birkaç kez kullandıkları ancak, her gün, günde birkaç kez kullandığını belirten öğretmenlerin olduğu da görülmüştür. Schönborn ve Kuhl'un (2020) araştırmasında dijital dokümantasyon uygulamalarının öğretmenler tarafından çoğunluk olarak haftada bir veya birkaç kez veya her gün kullanıldığı belirlenmiştir. Araştırmada bu

durum aileler açısından incelendiğinde bazı ailelerin her gün, bazı ailelerin üç dört günde bir bazı ailelerin ise sadece hafta sonu giriş yaptıklarını belirttikleri görülmüştür. Yapılan araştırmalar benzer olarak ailelerin e-portfolyoya değişen sıklıklarda eriştiklerini gösterse de genel olarak çocuklarının ürünlerini incelemek veya ürün yüklemek için e-portfolyolarına eriştiklerini göstermektedir. Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler ailelerin e-portfolyoyu düzenli olarak kontrol ettiklerini belirtmişlerdir. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında ailelerin bir kısmının e-portfolyoyu her 10 günde bir, bazı ailelerin ise ayda bir ziyaret ettiği, ailelerin çoğunluğunun e-portfolyoyu sistematik olarak kullandığı ve takip ettiği belirlenmiştir.

Hooker'ın (2016) araştırmasında ailelerin tamamının çocuklarının e-portfolyosuna düzenli olarak eriştikleri görülmüştür. Ayrıca çoğu ailenin haftalık, bazılarının günlük, iki haftada bir, aylık eriştikleri, bazı ailelerin ise yükleme yapıldığına ilişkin bildirim aldıklarında e-portfolyoya eriştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Lim ve Cho'nun (2019) araştırmasında annelerin çoğunluğunun haftalık olarak çocuklarının mobil dokümantasyonlarındaki belgelerini okudukları belirlenmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında ailelerin çoğunluğunun haftada bir iki kez veya üç dört kez dijital dokümantasyon uygulamasına giriş yaptığı görülmüştür. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında ise haftanın ilk günlerinde öğretmen ve ailelerin mobil uygulama üzerindeki hareketliliklerinin en fazla olduğu, perşembe gününden itibaren bu hareketliliğin azaldığı hafta sonu ise en düşük seviyeye ulaştığı belirlenmiştir. Bu araştırmada ise ailelerin özellikle ürün yüklemek için hafta sonunu oldukça sık tercih ettikleri görülmüştür.

Araştırmada öğretmen e-portfolyo uygulamasını gün içerisinde farklı saatlerde kullandığını belirtmiş özellikle ev işleri ve kendi çocuğuyla ilgilenme saatlerinin dışında olan gece saatlerini, zamandan tasarruf etmek için okul saatlerini ve gözlemlerini unutmamak için okul saatinden hemen sonraki saatleri tercih ettiğini belirtmiştir. Öğretmenin gözlemlerini unutmamak için günün sonunda ürün yüklemesi olumlu bir durum olarak değerlendirilebilir. Gronlund ve Engel (2001) öğretmenin her günün sonunda gözlemelerini not etmeye ayıracağı 5-10 dakikalık sürenin öğretmene sistematiklik kazandıracağını ve portfolyo sürecindeki iş yükünü hafifleteceğini belirtmiştir.

Aileler ise ev işleri, çocuklarla ilgilenme, ailenin bir arada olmasını bekleme vb. çeşitli gerekçelerle e-portfolyoya gece saatleri dahil günün farklı saatlerinde eriştiklerini belirtmişledir. Bazı aileler ise uygulamanın telefonda yüklü olmasından dolayı saat fark etmeksizin uygulamayı kullandıklarını belirtmişledir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016)

araştırmasında ailelerin çoğunun gün içerisinde mobil uygulamayı kullandıklarını fakat bazı ailelerin uygulamayı kullanmak için zaman bulmada zorluk yaşadığını belirtmişlerdir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında ailelerin çoğunluğunun e-portfolyoya orta ile yüksek düzeyde katılım gösterdikleri ancak bazı ailelerin hiç katılım göstermedikleri görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında bazı ailelerin evde düzenli olarak çocuklarının e-portfolyolarını inceledikleri, ancak bazı ailelerin bunu yapmak için zaman bulamadıklarını belirttikleri görülmüştür. Hooker'ın (2016) araştırmasında ailelerin kâğıt temelli portfolyo sürecine benzer şekilde gerek görmeme, zaman bulamama gibi çeşitli gerekçelerle çocuklarının e-portfolyosuna katkıda bulunmadıkları belirlenmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında kullanılan dijital dokümantasyon portalının öğretmenle iletişim kurmada oldukça kullanışlı bir yol sağlamasına karşın birçok ailenin bunu kullanmadığı görülmüştür. Araştırmacılar tarafından bu durum dijital ortamın sağladığı imkânlar ne olursa olsun ailelerin iletişimdeki isteksizliğinin katılımın önünde bir engel oluşturduğu şeklinde yorumlanmıştır.

5.4.2.4. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoyla Etkileşim Durumlarına İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmenin ve ailelerin oldukça yoğun bir biçimde e-portfolyoyla etkileşimde bulundukları e-portfolyo uygulamasının log kayıt verilerine dayalı olarak belirlenmiştir. Bu durum e-portfolyonun öğretmen ve aileler tarafından yüksek bir motivasyonla kullanıldığını göstermesi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin çoğunun e-portfolyoyu düzenli olarak kullandıkları belirlenmiştir. Habeeb ve Ebrahim'in (2019) okul öncesi dönemde yeterince bilgilendirilen öğretmen ve ailelerin e-portfolyo sürecinde birlikte çalışma potansiyellerinin oldukça yüksek olduğunu belirtmiştir. Araştırmanın bu sonucu üzerinde benzer olarak uygulamaya başlamadan önce öğretmen ve ailelerin e-portfolyonun önemi, yararları ve kullanımı hakkında bilgilendirilmiş olmalarının etkili olduğu düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda öğretmenin uygulama sürecinde ilk üç haftaya kadar artan bir şekilde çocuklara ürün yüklediği ve 4. hafta itibariyle ürün yükleme sıklığının sistematikleştiği belirlenmiştir. Bu durum öğretmenin uygulamanın ilk haftalarında çocukları tanımak için daha fazla gözlem yaptığı şeklinde açıklanabilir. Ayrıca öğretmenin uygulama sürecinde yaptığı gözlemlerin sistematikleşmesi olumlu bir durumudur. Nitekim alan yazında

öğretmenlerin portfolyo hazırlarken her bir çocuk için gözlem çizelgesi vb. hazırlayarak portfolyo için ürün toplamayı sistematik şekilde yapması önerilmektedir (Gronlund & Engel, 2001; Shores & Grace, 1998). Araştırmada öğretmen 8. haftadan sonra azalan bir şekilde çocuklara ürün yüklemiş ve portfolyo sunumlarının yapıldığı son hafta ise çocuklara ürün yüklememiştir. Bu durum alan yazınla da desteklenen bir durumdur. Gronlund ve Engel (2001) öğretmenin ailelerle yapacağı portfolyo konferanslarından bir veya iki hafta önce gözleme ara verip çocukların portfolyolarını incelemeleri, gelişim süreçleri, ilgileri ve ihtiyaçlarına yönelik ailelerle ne konuşacağı üzerine notlar almaları gerektiğini bildirmiştir.

Araştırmada ailelerin e-portfolyoya ürün yüklemeleri ilk haftalarda daha sıkken sürecin ortasına doğru azalmış, 7. haftada ve 9. haftada ise artış göstermiştir. Bu durumun sebebinin ilk haftalarda ailelerin motivasyonlarının daha yüksek olması, 7. haftanın ara tatilden sonraki haftaya denk gelmesi sebebiyle ailelerin evde çocuklarıyla daha fazla vakit geçirmeleri, dolayısıyla daha fazla gözlem yapmaları ve evde daha fazla çalışma örneği üretilmesi olduğu düşünülmektedir. 9. haftadaki artışın sebebi ise bu haftanın çocuklar için ürün yüklemesi yapılacak son hafta olmasından kaynaklandığı şeklinde açıklanabilir. Benzer olarak Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında okul öncesi dönemde çocuğu bulunan ailelere yönelik geliştirilen mobil katılım aracına ilk haftalarda daha fazla ürün yüklendiği görülmüş, bu durum araştırmacılar tarafından yenilik etkisi olarak yorumlanmıştır.

Araştırmada öğretmenin ve ailelerin e-portfolyoya ürün yükleme saatleri incelendiğinde günün bazı saatlerinde yoğunluk, ev işleri vb. çeşitli gerekçelerle daha az yükleme yapıldığı görülmekle beraber sabahın erken saatleri veya gece geç saatlerde bile ürün yüklemesi yapıldığı belirlenmiştir. Bu durum e-portfolyonun öğretmeni ve aileleri çocuklarının gelişimiyle zaman ve mekândan bağımsız bir şekilde ilgilenmeye teşvik eden bir araç olduğunu göstermektedir (Beaumont-Bates, 2017; Goodman & Cherrington, 2015; Gök vd., 2020; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016; McFadden & Thomas, 2016).

E-portfolyodaki ürünlere yönelik öğretmenin ve ailelerin yaptığı karşılıklı yorumlar incelendiğinde öğretmenin e-portfolyoya yüklediği ürünlere ailelerin f=251, öğretmenlerin f=99; ailelerin e-portfolyoya yüklediği ürünlere ise öğretmenin f=361, ailelerin 81 yorum yaptığı görülmektedir. Ayrıca e-portfolyoya yüklenen tüm ürünler için toplam olarak ailelerin f=332, öğretmenin ise f=460 yorum yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Picher'in (2019) araştırmasında ise öğretmenlerin yüklediği ürünlere aileler f=1444, öğretmen f=101; ailelerin yüklediği ürünlere öğretmenlerin f=68, ailelerin f=13 yorum yaptığı görülmüştür.

Picher'in (2019) araştırmasının sonuçları bu araştırmanın sonuçlarından farklı olarak ailelerin ürünlere öğretmenlerden daha fazla yorum yaptığını gösterse de ürünü yükleyen tarafa karşı tarafın yorum yapma sıklığının daha fazla olması açısından benzerlik göstermektedir.

Araştırma sonucunda öğretmen tarafından yüklenen ürünlere ailelerin sıklıkla bir gün içerisinde yorum yazdıkları görülmüştür. Öğretmen ise ailelerin yazdıkları bu yorumlara çoğunlukla bir saat içinde cevap vermiştir. Aileler tarafından yüklenen ürünlere öğretmenin 1 hafta veya 1 haftayı aşan sürelerde yorum yaptığı, ailelerin ise yapılan bu yorumlara sıklıkla 1 saat içinde cevap yazdıkları görülmüştür. Bu durum öğretmenin kendi yüklediği ürünlere yönelik yorum yapmak için daha istekli olduğunu göstermektedir. Bu durum kendi yüklediği ürünlerin daha gelişimsel ögeler içerdiğini düşünmesinden veya çocuğa yönelik ailelerle karşılıklı yorum yazabilecek daha zengin veri içermesinden kaynaklı olabilir. Aileler ise öğretmeni yüklediği ürünlere veya yaptığı yorumlara daha kısa sürede cevap vererek öğretmenle karşılıklı yorum yazma konusunda daha istekli olduklarını göstermişledir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında ise hem öğretmenlerin hem de ailelerin mesajlara hızlı yanıt verdiği, tüm gönderilere yapılan yorumların çoğunun aynı gün, bir gün içinde ve bir hafta içerisinde yapıldığı belirlenmiştir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında öğretmenler, e-portfolyoya yükledikleri ürünlere ailelerin sık ve hızlı bir şekilde yorum yaptıklarını belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda ailelerin genel olarak çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini sıklıkla görüntüledikleri ve e-portfolyoya ilgi gösterdikleri görülmüştür. Benzer bir sonuca Picher'in (2019) araştırmasında da ulaşılmış ailelerin çocuklarının e-portfolyolarını oldukça sık görüntüledikleri belirlenmiştir. Ancak bu araştırmada özellikle ilk haftalarda ailelerin çocuklarının profil sayfalarını daha fazla görüntüledikleri, 7. haftada ve son haftada ise genel bir artışın yaşandığı görülmüştür. Bu durum ailelerin ilk haftalarda uygulamayı daha fazla merak etmelerinden ve motivasyonlarının daha yüksek olmasından kaynaklı olabilir. Ara tatilden sonraki haftadaki artışın nedeni bu hafta daha fazla ürün yüklenmesinden, son haftadaki artışın nedeni ise uygulamanın son haftası olmasından kaynaklı olduğu düşünülmektedir. E-portfolyo uygulamasında her bir ailenin çocuklarının profil sayfalarını ve ürünlerini görüntüleme durumlarının ise değişen sıklıklarda olduğu belirlenmiştir. Bu durum e-portfolyoyu aktif olarak kullanan annelerin eğitim seviyeleri açısından incelendiğinde çocuklarının e-portfolyolarını daha fazla görüntüleyen ailelerin eğitim

seviyelerinin daha yüksek olduğu, daha az görüntüleyenlerin ise eğitim seviyelerinin daha düşük veya e-portfolyoya erişimde teknik problemler yaşayan aileler olduğu görülmüştür.

5.4.2.5. Öğretmenin ve Ailelerin E-Portfolyonun Olumlu Yanlarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya yönelik birçok avantaj bildirdikleri belirlenmiştir.

Araştırmada öğretmen ve aileler e-portfolyonun kolay erişilebilir bir araç olmasını özellikle telefon üzerinden giriş yapılabilmesi açısından avantaj olarak görmüşlerdir. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında öğretmenlerin internete bağlı herhangi bir bilgisayardan e-portfolyoya erişebilmeyi özellikle çocukların çalışmalarını evde aileleriyle paylaşabilmeleri açısından avantajlı gördükleri belirlenmiştir. Okul öncesi dönemde yapılan birçok araştırmada benzer olarak hem aileler hem de öğretmenler zamandan ve mekândan bağımsız olarak çocuklarının e-portfolyolarına kolayca erişebilmelerini ve katkıda bulunabilmelerini önemli bir avantaj olarak ele almışlardır (Beaumont-Bates, 2017; Goodman & Cherrington, 2015; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016; McFadden & Thomas, 2016). Beecher ve Buzhardt (2016) ailelerin gün boyunca yoğun olarak kullandıkları akıllı telefonlardan erişebilecekleri bir uygulama tasarlamanın katılımı artıran önemli bir etken olduğunu belirtmiştir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında ise özellikle çalışan ve zaman zaman şehir dışına seyahate çıkan aileler çocuklarının bilgilerine kolayca ve istenilen yerden erişebilmenin yararlarını vurgulamışladır.

Araştırmada e-portfolyonun öğretmene ve ailelere sistematiklik kazandırması ele alınan diğer bir avantajdır. Öğretmen özellikle e-portfolyo sayesinde çocukları daha düzenli gözlemlediğini, hangi çocuğu daha fazla gözlemlemesi gerektiğini e-portfolyo aracılığıyla daha rahat takip edebildiğini belirtmiştir. E-portfolyo içeriğinin gelişim alanlarına göre hazırlanmış olması ise öğretmen ve ailelere sistematiklik kazandıran diğer bir avantaj olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Özgür ve Kaya (2011) e-portfolyonun öğretmene plan ve organizasyon açısından kolaylıklar sağladığını belirlemiştir. Ayaz'ın (2021) araştırmasında e-portfolyonun katılımcılara düzen sağladığı belirlenmiştir. Wetzel ve Strudler'ın (2006) araştırmasında e-portfolyonun öğretmenlere belgelerini daha iyi organize etme imkânı verdiği görülmüştür. White vd.'nin (2021) araştırmasında dijital dokümantasyonların hem aileler hem de kurum tarafından daha görünür olmaları nedeniyle öğretmene daha nitelikli

gözlem yapma ve planlanan gözlemi tamamlama sorumluluğu verdiği belirlenmiştir. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun aileler, çocuklar ve kurum tarafından görülebilir olmasının daha sık ve nitelikli ürün yükleme konusunda kendilerine bir sorumluluk hissi verdiğini belirtmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmen ve aileler e-portfolyonun içerdiği veri zenginliğini, fotoğraf, video, ses kaydı gibi farklı veri türlerini yüklemeye imkân sağlamasını bir avantaj olarak ele almışlardır. E-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara göre sahip olduğu temel avantajlar, ses ve video dosyaları, fotoğraflar ve diğer kaynaklara bağlantılar dahil olmak üzere çeşitli dijital ürünler ekleyebilme özelliğidir (Wakeling vd., 2018). Bu durum çeşitli araştırmalarda da önemli bir avantaj olarak ortaya konmuştur. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmasında hem öğretmenler hem de aileler e-portfolyoya yüklenebilen fotoğraf ve videoların değerine dikkat çekmiş ve e-portfolyoya farklı veri türlerini ekleyebilmenin önemine vurgu yapmışlardır. Lin'in (2012) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoya çocukların öğrenme ve gelişim sürecini daha ayrıntılı kaydetmeye fırsat veren çeşitli belgeleri yükleyebildiklerini belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016) araştırmasında videolar aracılığıyla kanıtlanan değerli öğrenme anlarının kâğıt temelli portfolyoya eklenememesi öğretmenler tarafından bir dezavantaj olarak belirtilirken, e-portfolyonun farklı veri türleriyle desteklenen zengin içeriğinin avantajı vurgulanmıştır.

Araştırmada e-portfolyonun nicelik olarak daha fazla ürün yüklemeyi kolaylaştırması ele alınan diğer bir avantajdır. Mobarhan vd.'nin (2015) araştırmasında kullanıcılar herhangi bir kısıtlama olmaksızın fotoğraf, video kaydı vb. ürünleri e-portfolyoya yükleyebilmelerini bir avantaj olarak değerlendirmişlerdir. White vd. (2021) araştırmasında değerlendirme sürecinde tablet, bilgisayar, akıllı telefon gibi araçlar aracılığıyla dijital ortamların kullanılmasının çok fazla veri üretilmesini sağladığını belirtmişlerdir. Liu ve Liu (2019) e-portfolyoların sınırsız kapasitesinin her türlü belgenin kolayca saklanmasına, hem nitelik hem de nicelik açısından kapasiteli bir depolama ihtiyacını karşıladığını belirlemiştir. Hooker'ın (2016, 2017) kâğıt temelli portfolyolarla e-portfolyoları karşılaştırdığı araştırmalarında e-portfolyolar sayesinde öğretmenlerin belirgin bir şekilde daha fazla ürün yüklediği görülmüştür. Bu durumun nedenlerinden biri olarak ise e-portfolyolardaki hazır şablonların ürün yüklemeyi ve ürüne yönelik açıklama yazmayı kolaylaştırması gösterilmiştir. Benzer bir sonuca Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında da ulaşılmış, öğretmenler e-portfolyo sistemi içerisinde yer alan hazır şablonların kâğıt temelli portfolyoya göre işlerini kolaylaştırdığını, zamandan tasarruf sağladığını ve bu sebeple

çocuk için daha fazla ürün yükleyebildiklerini belirtmişlerdir. Araştırmada e-portfolyonun bu özelliklerinin her bir çocuğa özgü farklı bir portfolyo hazırlamada öğretmene kolaylık sağladığı elde edilen diğer bir sonuçtur. Liu ve Liu'nun (2019) çalışmasında e-portfolyo teknolojisinin her okul için farklı bir portfolyo tasarımını kolaylaştırdığını, farklı düzen ve içerik olanaklarının portfolyonun ihtiyaca göre özelleştirilebilmesini sağladığını belirlemiştir.

Araştırma sonucunda e-portfolyoya ailelerin de çocuklarına yönelik ürün yükleyebilmesi aile katılımını sağlaması açısından bir avantaj olarak görülmüştür. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında öğretmenler ailelerin e-portfolyoda yorum yapabilmelerini olumlu bir durum olarak belirtmişlerdir. Ayaz'ın (2021) araştırmasında da katılımcılar e-portfolyo aracılığıyla hızlı dönüt alınmasını olumlu bir özellik olarak değerlendirmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasına katılan öğretmenler e-portfolyo aracılığıyla ailelerle karşılıklı yorum yapabilmenin, hızlı bir şekilde bilgi ve ürün paylaşabilmenin avantajlarına vurgu yapmışlardır. Ayrıca araştırmada e-portfolyonun anlık bilgi alıp verebilme, karşılıklı yorum yapabilme ve hızlı geri bildirim almaya imkân sağlaması öğretmen ve aileler arasında hızlı bir iletişim ağı oluşmasını ve buna bağlı olarak çocuğa gereken müdahalenin daha hızlı bir şekilde yapılmasını kolaylaştırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Benzer olarak Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler hızlı bilgi paylaşımının çocuğun öğrenme sürecinin evde hızlı bir şekilde desteklenmesini sağladığını bildirmişlerdir.

Araştırmada ailelerin çocuklarının ürünlerini sadece kendilerinin görmesi, başka ailelerin görmemesi çocukların birbirleriyle kıyaslanmaması açısından bir avantaj olarak ele alınmıştır. Bu durum ailelerin uygulamayı güvenli bulmalarını ve çocuklarının ürünlerini e-portfolyoda tereddüt etmeden paylaşmalarını sağlayan bir avantaj olarak görülmüştür. Araştırma sürecine başlamadan önce ailelerle yapılan toplantıda ailelerin sadece kendi çocuklarının fotoğraf, video kaydı, çalışma örneği vb. ürünlerini göreceği; çocuğun fotoğraf veya videosunda yer alabilecek diğer çocukların yüzlerinin saklanacağı konusunda ailelere güvence verilmiş ve buna araştırma sürecinde oldukça dikkat edilmiştir. Bu sebeple aileler e-portfolyo uygulamasını tereddütsüz bir şekilde kullanmışlardır. Yapılan araştırmalar e-portfolyodaki güvenlik endişesinin katılımcıların kullanımını etkileyen bir faktör olduğunu göstermiştir. Gök vd.'nin (2020) araştırmasında katılımcıların e-portfolyodaki bilgi ve ürünlerine başkaları tarafından ulaşılmasından tedirgin olabilecekleri belirlenmiştir. Aynı zamanda araştırmada öğretmenler siber güvenlik sorunları olma ihtimali üzerinde durmuşlardır. Tung (2004) ise araştırmasında çocukların e-portfolyodaki videolarının

çoğaltılma ihtimalini önemli bir sorun olarak ele almıştır. Collins ve O'Brien (2018) araştırmasında e-portfolyonun güvenilir olması kulanım için önemli bir avantaj olarak görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında okulun mahremiyete ilişkin tutumunun ailelerin e-portfolyo kullanımını etkileyen bir unsur olduğu belirlenmiştir.

Araştırmada e-portfolyonun paylaşılabilir bir araç olduğu özellikle kalıcılığı, aile ve yakın çevreye ve bir üst kademeye iletilebilir olmasıyla ilişkilendirilmiştir. Araştırmada e-portfolyodaki ürünlerin diğer aile üyeleri ve yakın çevreyle; ileriki zamanlarda ise çocuğun kendisiyle veya ilkokul öğretmeniyle rahatlıkla paylaşılabilmesi bir avantaj olarak görülmüştür. Alan yazında e-portfolyonun aile üyeleri ve yakın çevreyle paylaşılabilir olmasının avantaj olarak ele alındığı birçok araştırma mevcuttur(Beaumont-Bates, 2017; Beecher & Buzhardt, 2016; Collins & O'Brien, 2018; Goodman & Cherrington, 2015, 2017; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017; Hooker, 2016, 2019; Lim & Cho, 2019; McFadden & Thomas, 2016; Penman, 2014; Shapero, 2017; Wakeling vd., 2018). Ayrıca öğretmen ve aileler e-portfolyonun ilkokul öğretmenine iletilmesinde sistematik ve pratik bir yol sunduğunu belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalarda benzer olarak e-portfolyonun bir üst kademedeki öğretmene kolay iletilebilir olması önemli bir avantaj olarak ele alınmıştır (Gök vd., 2020; Hooker, 2016; Tung, 2004). Sanalan ve Altun'un (2002) araştırmasında e-portfolyo uygulamasında hazırlanan çalışmaların toplanması, saklanması ve ileride yeniden görüşülmek üzere erişilebilmesinin elverişliliği ve etkililiği üzerinde durulmuştur.

Araştırmada e-portfolyonun kalıcı olması; yıpranmaması, taşınabilir ve erişilebilir olması açısında ele alınmıştır. Araştırmada öğretmen ve aileler e-portfolyonun kâğıt temelli portfolyoya göre yıpranmamasını avantaj olarak bildirmişlerdir. Çeşitli araştırmalarda katılımcılar e-portfolyodaki ürünlerin yıpranmadan uzun yıllar saklanabilmesini ve kaybolmamasını önemli bir avantaj olarak değerlendirmişlerdir (Aktay, 2011; Hooker, 2016; Sanalan & Altun, 2002; Şerefli & Erdoğan, 2021). Araştırmada e-portfolyonun taşınabilir bir araç olması ele alınan diğer bir avantajdır. E-portfolyonun taşınabilirlik açısından kullanıcılarına avantaj sağladığına yönelik alan yazında birçok araştırma mevcuttur. Driessen vd.'nin (2007) araştırmasında öğretmenlerin e-portfolyoları değerlendirmek için ev ve okul arasında taşımak zorunda kalmamaları önemli bir kolaylık olarak görülmüştür. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında e-portfolyonun çevrimiçi olma özelliği sayesinde ürün üzerinde evde çalışmaya devam edilebilmesi olumlu bir durum olarak değerlendirilmiştir. Carl ve Strydom'un (2017) araştırmasında kullanıcılar e-portfolyolarına ulaşmak için kullandıkları tabletin her yere taşınabilir olmasını oldukça değerli bulmuşlardır. Ayan ve

Seferoğlu'nun (2011) araştırmasında e-portfolyonun süregelen doğası gereği katılımcıların istedikleri zaman ve yerde e-portfolyo içeriğini gözden geçirme ve geliştirme şansına sahip olmaları bir avantaj olarak ele alınmıştır. Bu durum ise katılımcıların ürünleri üzerinde daha fazla düşünmelerini ve gelişim süreçlerine katılmalarını sağlamıştır. Gök vd.'nin (2020) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu güncellenebilir ve zamandan bağımsız olarak sürekli izlenebilir bir araç olarak değerlendirmişledir. Aktay'ın (2011) araştırmasında e-portfolyoların taşınabilirlik ve ulaşım açısından avantajlı olduğu görülmüştür

E-portfolyonun kâğıt, zaman ve saklama açısından ekonomiklik sağlayan bir araç olduğu araştırma sonucunda ortaya çıkan diğer bir avantajdır. E-portfolyoların fiziksel alandan bağımsız olarak saklanabilmesi (Aktay, 2011; Birks vd., 2016; Garrett vd., 2013; Hooker, 2016; Lin, 2012; Şerefli & Erdoğan, 2021), kâğıt tasarrufu sağlayarak maliyeti azaltması (Gök vd., 2020; Collins & O'Brien, 2018; Hooker, 2016; Shapero, 2017; Şerefli & Erdoğan, 2021) ve zamanı verimli kullanmayı sağlaması (Ayaz, 2021; Hooker, 2016; Şerefli & Erdoğan, 2021) birçok araştırmada avantaj olarak bildirilmiştir. Shapero (2017) son yıllarda akıllı telefon ve tabletlerin yaygın olarak kullanımının, fotoğraf çekmenin kolay ve ücretsiz olması nedeniyle e-portfolyoların çok az maliyetle veya ücretsiz olarak oluşturulabileceğini belirtmiştir. Sanalan ve Altun'un (2002) araştırmasında e-portfolyo içeriğinin doğrudan bilgisayara yazılabiliyor olması, önceden kâğıda yazıp, bilgisayara geçip, sonra çıktı alıp teslim etme sürecini kısaltması gibi nedenlerle elverişli bulunmuştur. Hooker'ın (2016) kâğıt temelli portfolyolarla e-portfolyoları karşılaştırdığı araştırmasında öğretmenlerkâğıt temelli portfolyoda sayfaları sıralamak, ürünleri anlamlı bir şekilde bir araya getirmek ve programla ilişki kurmak açısından zaman kaybı yaşadıklarını belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmalarda e-portfolyonun iletişim ve geri bildirim sürecini kısaltması zaman tasarrufu açısından avantajlı bulunmuştur (Beaumont-Bates, 2017; Sanalan & Altun, 2002).

Araştırma sonucunda öğretmen ve ailelerin tamamının geçmiş tecrübelerine dayalı olarak kâğıt temelli portfolyo yerine e-portfolyoyu tercih edecekleri sonucuna ulaşılmıştır. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin tamamına yakını kâğıt temelli portfolyo yerine e-portfolyoyu tercih edeceklerini belirtmişlerdir. Aktay ve Gültekin'in (2014) araştırmasında katılımcıların e-portfolyoyu birçok avantajından dolayı kâğıt temelli portfolyodan daha üstün gördükleri belirlenmiştir. Collins ve O'Brien'in (2018) araştırmasında e-portfolyoların kâğıt temelli portfolyolara göre daha sürdürülebilir bulunduğu belirlenmiştir. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında öğretmenlerin kâğıt temelli portfolyodan sonra e-portfolyoya geçişi daha kolay ve keyifli buldukları

görülmüştür. Bununla beraber bazı aileler özellikle çocuklarının ürünlerinin somut bir şekilde anı olarak kalmasından dolayı içeriğin aynı olması koşuluyla kâğıt temelli portfolyoya da sıcak baktıklarını belirtmişlerdir. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında aileler e-portfolyonun özgünlüğünü ve yaratıcılığını vurgularken, kâğıt temelli portfolyoların bir hatıra olarak saklanabilmesinin önemine değinmişlerdir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında benzer olarak aileler kâğıt temelli portfolyoya karşı ilgisiz görünmelerine karşın çocuklarının ürünlerini fiziksel olarak görememenin hoşnutsuzluğunu vurgulamışlardır. Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında bazı aileler e-portfolyoyu beğendiklerini ancak kâğıt temelli portfolyoya da değer verdiklerini, çocukları ile beraber kâğıt temelli portfolyodaki ürünleri incelemeyi özlediklerini bildirmişlerdir. Wakeling vd. (2018) ise özellikle teknoloji kullanımında zorluk yaşayan kullanıcıların e-portfolyo yerine kâğıt temelli portfolyoyu tercih edeceklerini bildirdiklerini belirlemiştir.

Araştırma sonucunda hem ailelerin hem de öğretmenin e-portfolyoda yer alan tüm içerik türlerini beğendikleri görülmüştür. Ancak ürün açıklamalarının aileler tarafından çocuğu tanıma ve ihtiyaçlarını fark etme açısından oldukça yararlı görüldüğü belirlenmiştir. Bununla beraber fotoğraf veya video kayıtlarına eşlik eden açıklamaların aileler tarafından oldukça beğenildiği, çocuklar hakkında daha detaylı bilgi verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Benzer olarak Gauvreau ve Sandall'ın (2019) araştırmasında ailelerin mobil uygulama üzerinden aldıkları fotoğraf ve fotoğrafa ilişkin açıklamaların hem kendileri hem de çocukları için oldukça keyifli olduğunu bildirdikleri görülmüştür. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında ailelerin büyük bir çoğunluğu dijital dokümantasyon uygulamasına girdiklerinde ağırlıklı olarak çocuklarının fotoğraflarını görmek istediklerini belirtmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında e-portfolyo üzerinden paylaşılan fotoğrafların aileler ve okul arasındaki iletişim ve işbirliğini artırdığı belirlenmiştir. Araştırmada bazı aileler fotoğrafların tek başına dahi çok fazla anlam ifade ettiğini belirtmişlerdir. Nitekim Picher'in (2019) araştırmasında e-portfolyoya öğretmen tarafından yüklenen fotoğrafların açıklayıcı ve anlaşılır olması gerektiği ortaya çıkmıştır. Bu araştırmada ailelerin fotoğrafları anlamlı ve açıklayıcı bulması olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir.

Araştırmada video kayıtları ve açıklamaları aileler tarafından en fazla beğenilen içerik türlerinden biridir. Penman'ın (2014) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun öğrenme hikâyelerine video ekleyebilme özelliğini oldukça beğendiklerini, ailelerin ve çocukların bundan keyif aldıklarını bildirmişlerdir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017)

araştırmasında ise hem öğretmenler hem de aileler fotoğraf ve videolara vurgu yapmış, özellikle videoların oldukça bilgilendirici olduğunu belirtmişlerdir. White vd.'nin (2021) araştırmasında öğretmenler fotoğraf ve videoların öğrenme hikâyesi yazarken kendilerine ilham verdiğini belirterek görsel bir kanıt olduğunu vurgulamışlardır. Hooker'ın (2016, 2017) araştırmasında aileler özellikle kâğıt temelli portfolyoda mümkün olmayan video ekleme özelliğinin e-portfolyoyu daha beğenilir kıldığını, öğretmenler ise videoların çocukların öğrenme süreçlerine ekstra bir derinlik ve zenginlik kazandırdığı belirtmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasındaöğretmenler videoların çocuğun öğrenme sürecini paylaşmaya yeni bir boyut kazandırdığını bildirmişlerdir. Beecher ve Buzhardt'ın (2016) araştırmasında geliştirilen ve sadece fotoğraf yüklenebilen mobil uygulamaya ilişkin ailelerin video eklenebilmesi yönünde öneri geliştirdikleri belirlenmiştir. Benzer bir sonuca Shapero'nun (2017) araştırmasında da ulaşılmış geliştirdikleri fotoğraf tabanlı e-portfolyoda video kaydı kullanımının gerekliliğini vurgulamışlardır.

Yorumlar bölümü özellikle karşılıklı etkileşimi sağlaması, öğretmen görüş ve önerileri çocuğun gelişimini özetlemesi nedeniyle beğenilmiştir. Benzer olarak Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyodaki ürünlere yorum yapabilme özelliğinin kullanıcılar tarafından oldukça beğenildiği görülmüştür.

Kontrol listesi ise özellikle öğrenme ve konuşma güçlüğü ve sınıf içerisinde davranış problemi yaşayan çocukların aileleri tarafından oldukça yararlı görülmüştür. Bu durumun sebebi kontrol listesi aracılığıyla ailelerin çocuklarının gelişimlerini anlık olarak takip edebilmeleri, öğretmenle işbirliği yapabilmeleri ve çocuklarının davranışlarını değiştirmede işe yarar olarak görmeleri olarak ele alınabilir. Benzer bir sonuca Shapero'nun (2017) araştırmasında da ulaşılmış, okul öncesi dönemde, özel gereksinimli çocuklar için kullanılan e-portfolyonun öğretmen, aile ve çocuk arasında iletişimi desteklediği, işbirliğini güçlendirdiği, aileleri çocuğa yönelik müdahale sürecinin bir parçası haline getirdiği görülmüştür. Ayrıca araştırmada ailelerin çocuğun gelişimini ve eğitimini daha iyi anlamasını, çocuklarının güçlü yönlerine ilişkin anlayışlarını değiştirmesi, çocuk için belirlenen hedefe odaklanmayı ve anlamlı bir aile katılımı sağladığı görülmüştür. Beecher ve Buzhardt (2016) ise özellikle özel gereksinimli çocukların gelişimini desteklemede ailelere yönelik tek yönlü bilgi mesajlarının etkisiz kaldığını, ailelerin aktif olarak katılacağı ve öğretmenle etkileşime geçebileceği mobil uygulamaları kullanmaları gerektiğini belirtmiştir. Araştırmalar genel olarak özel gereksinimli çocukların ailelerinin çocukları hakkında öğretmenlerden özel bilgi almadıklarını (Gauvreau, 2015) ancak bilişsel, dil vb.

gelişimleri açısından aile ve çocuk diyaloglarının önemi göstermektedir (Fivush, Haden & Reese, 2006; Larkina & Bauer, 2014). E-portfolyo gibi mobil teknolojiler aracılığıyla ailelere gönderilen fotoğraf, video kaydı vb. ürünler özel gereksinimli çocuklar ile aileleri arasında iletişime geçme ve diyalog kurma fırsatı sağlar (Gauvreau, 2015). Nitekim bu araştırmada da öğrenme ve konuşma güçlüğü yaşayan çocukların aileleri e-portfolyodaki ürünlerin çocuklarıyla iletişime geçme ve sohbet etmeye fırsat sağladığını bildirmişledir.

5.4.2.6. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyonun Zorluklarına ve Bu Zorlukları Çözüm Yollarına Yönelik Görüşlerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmenin ve ailelerin e-portfolyo sürecinde yaşadığı teknik ve kullanıma yönelik farklı zorluklar yaşandığı belirlenmiştir. E-portfolyoya ürün yükleme aileler tarafından en sık dile getirilen teknik zorluklardan biridir. Aileler çoğunlukla video yüklemenin uzun sürmesini ve bazen uzun videoları yükleyememelerini bir sorun olarak ifade etmişlerdir. Bu durumun e-portfolyo uygulamasının belirli uzunlukta videoları kabul etmesinden ve ailelerin internet hızında yaşadıkları problemden kaynaklı olduğu düşünülmektedir. E-portfolyo sürecinde yaşanan sistemsel ve teknik alt yapı sorunları birçok araştırmada olumsuz bir durum olarak değerlendirilmiştir (Birks vd., 2016; Douglas vd., 2019; Erten, 2015; Gök vd., 2020; Mobarhan vd., 2015; Zainal-Abidin vd., 2011). Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun bazen yavaş olduğunu ve yükleme yapmanın biraz zaman aldığını belirtmiş bu durumun internetle ilgili olabileceği vurgulanmıştır. Collins ve O'Brien'in (2018) araştırmasında kullanıcılar ürünlere yönelik uzun yükleme sürelerini bir sorun olarak dile getirmişlerdir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında benzer durum bir öğretmenler tarafından dile getirilmiş ve e-portfolyolara fotoğraf yüklemenin zaman almasından ve bilgisayarların donmasından şikâyet etmişlerdir.

Araştırmada internete erişim ve internet hızı e-portfolyo kullanımında yaşanan diğer teknik sorundur. Bazı aileler binalarındaki internet alt yapısı sorunlarının e-portfolyo kullanımını zorlaştırdığını bildirmişledir. Yapılan araştırmalar internet erişiminin e-portfolyo kullanımını zorlaştırabilen bir sorun olduğunu ortaya koymuştur (Ayaz, 2021; Hooker, 2016; Meyer vd., 2011; Mobarhan vd., 2015; Şerefli & Erdoğan, 2021; Tonbul, 2009). White vd.'nin (2021) araştırmasında hem öğretmenlerin hem de ailelerin dijital dokümantasyon sürecinde internet erişimiyle ilgili zorluk yaşadıklarını, internetin bazı durumlarda ağır ve yavaş olmasını özelikle video kaydı gibi büyük boyutlu dosyaların kullanımında zorluk yaşattığını bildirdikleri görülmüştür. Picher'in (2019) araştırmasında da okulun alt yapı

sorunundan dolayı Wİ-Fİ bağlantısında problemler olduğu bu durumun öğretmenlerin ailelerle ürün paylaşma hızı ve verimliliğini kısıtladığı görülmüştür. Meyer vd. (2011) e-portfolyo teknolojisinin okullarda kullanılabilmesi için kesintisiz ve hızlı bir internet erişiminin, aynı anda birden fazla kullanıcının yükünü kaldırabilecek bir sunucu desteğinin, erişim sağlanacak teknolojik cihazın (Örneğin, bilgisayar vb) erişilebilir ve düzenli bakımlarının teknik personel tarafından sürekli yapılıyor olması gerektiği vurgusunu yapmıştır.

Araştırma sürecinde telefonun arızalandığını ve bir süreliğine e-portfolyo uygulamasına giremediğini bildiren aileler de olmuştur. Teknolojiye erişim bazı araştırmalarda dezavantaj olarak bildirilmiştir (Abrami vd., 2007; Gök vd., 2020; Meyer vd., 2011; Şerefli & Erdoğan, 2021). Meyer vd. (2011) araştırmasında e-portfolyo sürecinde en düşük katılımcıların genellikle en fazla teknik engelle karşılaşan kişiler olduğunu belirlemiş, bilgisayara erişimin e-portfolyo kullanımının önündeki engellerden biri olduğunu belirlemiştir. Abrami vd. (2007) teknolojiye erişimin e-portfolyo kullanım sıklığını destekleyen bir unsur olduğunu belirlemiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyoya erişmek için teknolojik araç yetersizliği önemli bir dezavantaj olarak bildirilmiş, her an çevrimiçi bir araca erişememenin e-portfolyo kullanımını engellediğigörülmüştür. White vd. (2021) ailelerin dijital dokümantasyona katılımının önündeki en önemli engellerden birinin teknolojiye erişim sorunu olduğunu belirlemiştir. Nitekim bu araştırmada da e-portfolyo sürecine en az katılan ailelerin çoğunlukla internete erişim, telefonun arızalanması gibi teknik sorun yaşayan aileler olduğu görülmüştür.

Araştırma sürecinde kullanıcı adı ve şifre girişinde yaşanan zorluk özellikle ailelerin ilk haftalarda kullanıcı adı ve şifre girerken küçük-büyük harf ve noktalama işaretlerine dikkat etmemeleri veya telefonun kaydettiği yanlış şifreyle uygulamaya girmeye çalışmalarından kaynaklı olarak meydana gelmiştir. McFadden ve Thomas (2016) araştırmasında sık güncellenen şifrenin, yenilenen şifrenin unutulmasının aileler için dijital dokümantasyon sürecinde yaşanan zorluklardan biri olduğunu belirlemiştir. Tsirika vd.'nin (2017) araştırmasında da benzer bir sorunla karşılaşılmış bazı ailelerin oturum açma sürecinde zorluk yaşadığı zorluk öğretmen ve araştırmacılar tarafından çözülmeye çalışılmıştır. Bu araştırmada da ailelerin yaşadığı bu zorluk öğretmen ve araştırmacı tarafından çözülmeye çalışılmıştır.

Araştırmada bazı aileler özellikle uygulamanın ilk haftalarında gülücük, çiçek gibi uygulamanın kabul etmediği simge ve emojileri açıklama ve yorum sonlarına

eklemelerinden kaynaklı sorun yaşadıklarını belirtmişledir. Bu durum ailelerin yaygın kullanılan sosyal medya araçları ve anlık yazışma uygulamalarında edindikleri alışkanlıkları e-portfolyo uygulamasında da sürdürmeye çalıştıklarını göstermektedir. Ailelerin yaşadığı bu sorundan hareketle gelecekte tasarlanabilecek farklı e-portfolyo uygulamaları için emoji ve simgeler eklenebilecek bir özellik olarak ele alınabilir.

Araştırmada e-portfolyo sürecinde teknik zorlukların yanı sıra öğretmen ve ailelerin yaşadıkları bireysel zorlukların da olduğu görülmüştür. Araştırmaya katılan aileler çoğunlukla ev işleriyle meşgul olma, diğer çocuklarla ilgilenme, sağlık sorunları vb. nedenlerle zaman zaman e-portfolyoyu kullanmada zorluk yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Çalışan aileler ise iş yaşamının yoğunluğunu e-portfolyo kullanımının önünde bir engel olarak belirtmişledir. Benzer olarak Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında da bazı aileler çocuklarının e-portfolyolarını görüntüleyemeyecek kadar yoğun olduklarını bildirmişlerdir. White vd.'nin (2021) araştırmasında dijital dokümantasyon sürecine çok az katılan ailelerin genellikle işlerinin yoğunluğu sebebiyle yüz yüze görüşmelere de gelemeyen aileler olduğu belirlenmiştir. Bu durum teknolojinin sağladığı birçok erişim kolaylığına rağmen aileleri çocuğun yaşamına katmadaki zorluğun bir göstergesi olarak kabul edilebilir.

Araştırma sonucunda bazı aileler özellikle ürünlerin altına yorum veya açıklama yazarken ne yazacaklarını bilememe, özgüven eksikliği veya çekinmelerinden kaynaklı olarak zorluk yaşadıklarını bildirmişlerdir. Benzer sonuçlara yapılan bazı araştırmalarda da ulaşılmıştır (Goodman & Cherrington, 2017; Higgins, 2015; Higgins & Cherrington, 2017). Goodman ve Cherrington'ın (2017) araştırmasında aileler e-portfolyoya ilişkin deneyim kazandıkça çocukları hakkında yorum yazma, ürün paylaşma gibi konularda kendilerine daha fazla güvendikleri belirlenmiştir. Higgins (2015) ve Higgins ve Cherrington (2017) araştırmalarında ise bazı aileler yanlış anlaşılma endişesiyle e-portfolyodaki ürünlere daha az yorum yaptıklarını belirtmişlerdir. Bu durum araştırmaya katılan ailelerin eğitim düzeyleri ile ilişkilendirilebilir. Nitekim araştırma sonucunda bazı aileler okuma yazma becerisindeki zayıflığın, bazı aileler ise teknoloji kullanabilme konusundaki yetersizliğin e-portfolyo kullanımını zorlaştırdığını belirtmişlerdir. Benzer bir sonuç Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında da görülmüş aileler okuma yazma becerilerindeki zayıflığı e-portfolyo kullanımının önündeki engellerden biri olarak belirtmişlerdir. Teknoloji kullanım yetersizliğinin e-portfolyo kullanımını zorlaştıran bir unsur olduğunu gösteren birçok araştırma mevcuttur (Aygün & Aydın, 2016; Barış & Tosun, 2013; Chau & Cheng,

2010; Mobarhan vd., 2015; Şerefli & Erdoğan, 2021). Ailelerin yaşadığı bu zorluklar eğitim düzeyinin e-portfolyo kullanımını etkileyen önemli bir unsur olduğunu göstermektedir. Nitekim araştırma sonucunda e-portfolyoyu en az kullanan ailelerin eğitim düzeylerinin çoğunlukla ilkokul, en fazla kullanan ailelerin ise lise veya üniversite olduğunu göstermiştir. Bununla beraber araştırmada ailelerin çoğunluk olarak eğitim düzeylerinin ilkokul ve ortaokul olmasına rağmen uygulamanın yoğun bir şekilde kullanılmış olduğu, ilkokul mezunu ailelerin uygulamayı kullanabilmede teknik bir sorun yaşamadıkları, eğitim düzeyi ortaokul olduğu halde e-portfolyoyu aktif olarak kullanan birçok ailenin de olduğu görülmüştür. Bu durum ailelerin eğitim durumunun e-portfolyo kullanımının önünde çok fazla engel teşkil etmediğini, e-portfolyonun her eğitim düzeyinden aileler ile rahatlıkla kullanılabileceğini göstermektedir. Bu sonuçlar ailelerin eğitim düzeyinin e-portfolyonun teknik olarak kullanımının önünde bir engel oluşturmadığı şeklinde yorumlanabilir. Bu sebeple ailelerin eğitim düzeyi e-portfolyonun aktif kullanımını zorlaştıran doğrudan bir unsur olarak değil, çocuğunun gelişim ve eğitimine olan ilgisini belirleyen dolaylı bir unsur olarak değerlendirilebilir. Benzer şekilde White vd. (2021) dijital dokümantasyon uygulamasına en az katılan ailelerin genellikle eğitim düzeyi düşük aileler olduğunu belirlemiştir.

Araştırmada öğretmenin süreç içerisinde yaşadığı zorlukların çoğunlukla zaman kullanımıyla ilgili olduğu söylenebilir. Öğretmen özellikle diğer çocukların olduğu fotoğraf ve videolarda çocukların gizliliğini sağlamak için zaman harcadığını ve gizliliği sağlamak için ayrı bir program indirmek zorunda kaldığını belirtmiştir. Öğretmenin belirttiği diğer zorluk, ailelerin yazdığı yorumlara cevap verme olarak belirlenmiştir. Öğretmen ailelerin yaptığı yorumlara bazen bakamadığını ve cevap yazmak için zaman bulamadığını belirtmiştir. Nitekim araştırmanın diğer bir sonucunda ailelerin öğretmene göre karşılıklı yorum yazmada daha ilgili olduğu görülmüştür. Öğretmenin belirttiği diğer zorluğun da benzer şekilde zamanla ilgili olduğu, sürecin başında gözleme çok fazla zaman ayırdığından etkinliklerini yetiştirmede zorlandığını ancak bu durumun süreç ilerledikçe sistematikleştiğini belirttiği görülmüştür. Nitelikli bir e-portfolyo hazırlamanın çok zaman aldığı ve iş yükünü artırdığı yapılan araştırmalarda da ortaya konmuştur (Barış & Tosun, 2013; Douglas vd., 2019; Erten, 2015; Tonbul, 2009; White vd., 2021). Gök vd.'nin (2020) araştırmasında her öğrenci için e-portfolyo oluşturmanın zaman alabileceği belirlenmiştir. Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında öğretmenler e-portfolyonun zaman alıcı olmasını kullanımlarının önünde bir engel olarak belirtmişlerdir. Penman'ın (2014) araştırmasına

katılan öğretmenlerin %67'si e-portfolyolarla birlikte iş yüklerinde bir miktar artış olduğunu bildirmişlerdir. E-portfolyodaki sorumlulukları üstlenen, uygulayan ve destekleyen öğretim kadrosunun artan bir iş yükü bulunduğu belirtilmiştir (Hains-Wesson, Wakeling & Aldred, 2014; Lambert & Corrin, 2007). Collins ve O'Brien (2018) ise araştırma sonucunda e-portfolyo sürecinde artan iş yükünün yeni bir sistem öğrenmekten mi, yoksa uygulamanın verimsizliğinden mi kaynaklandığını belirlemek gerektiğini belirtmiştir. Ancak bu çalışmada öğretmenin iş yükünün zamanla azaldığını belirtmesi sistemin verimsizliğinden ziyade yeni öğrendiği bir sistem üzerinde başlarda daha az pratiğinin olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Abrami vd. (2007) araştırmalarında e-portfolyoyu daha yoğun olarak kullanan öğretmenlerin daha pratik ve yaratıcı şekilde kullandıklarını belirlemiştir. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenler e-portfolyoyu kullandıkça yazma becerilerinin geliştiğini, daha detaylı açıklamalar yazabildiklerini, pratikleştiklerini ve kendilerine güvendiklerini bildirmişlerdir.

Araştırma sonucunda öğretmen ve ailelerin süreç içinde yaşadıkları teknik ve kullanıma yönelik zorlukların birçoğunu çeşitli yöntemlerle aştıklarını belirttikleri görülmüştür. Aileler e-portfolyoya ürün yükleme konusunda yaşadıkları zorlukları çoğunlukla öğretmenden, babadan, diğer ailelerden veya yaşça büyük diğer çocuklarından yardım alarak çözmeye çalışmışlardır. Bununla beraber bazı ailelerin sürecin başında ürün yükleme konusunda yaşadıkları sorunları araştırmaya katılan çocuklarıyla çözdükleri hatta e-portfolyoyu çocuklarının kendilerinden daha ustalıkla kullandıklarını belirttikleri görülmüştür. Bu durum e-portfolyo uygulamasının çocuklar tarafından da rahatlıkla kullanıldığını göstermesi açısından olumlu bir durum olarak değerlendirilmektedir. Öğretmen ise özellikle yaşadığı zaman sorununu aşmak için okulda boş kaldığı vakitleri kullanmaya çalıştığını belirttiği görülmüştür. Nitekim öğretmenin çocukların kahvaltı saati olan 10:00-12:00 saatleri arasını ve kendisinin de belirttiği üzere kendi çocuğunu sınıfta beklediği 13:00-14:00 saatleri arasında ürün yüklemesi yaptığı e-portfolyo uygulamasının log kayıtlarında da elde edilen bir sonuçtur.

Bu sonuçlar e-portfolyo uygulamasının birçok avantajının yanı sıra olumsuz olarak değerlendirilebilecek bazı yönlerinin olduğunu da göstermektedir. Ancak e-portfolyo uygulamasının avantajlarının dezavantajlarında daha fazla olduğu görülmektedir. Yapılan birçok araştırmada da e-portfolyo uygulamasının birçok zorluğu olmasına karşın avantaj ve faydalarının daha fazla olduğu belirlenmiştir (Aktay & Gültekin, 2014; Çukurbaşı & Kıyıcı, 2018; Garrett vd., 2013; Gök vd., 2020; Polat & Köse, 2013).

5.4.2.7. Öğretmen ve Ailelerin E-Portfolyoya Yönelik Önerilerine İlişkin Sonuç ve Tartışma

Araştırma sonucunda öğretmen ve ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik teknik ve kullanıma yönelik birçok öneri geliştirdiği görülmüştür. Uygulamanın hızının artırılması hem öğretmen hem de aileler tarafından önerilmiştir. Araştırma sürecinde zaman zaman sunucudan kaynaklı sistemsel yavaşlamalar olduğu görülmüştür. Sunucudan kaynaklı yaşanan sistemsel yavaşlamaların e-portfolyo kullanımını zorlaştırdığı ve öğretmenlere vakit kaybı yaşattığı Meyer vd.'nin (2011) araştırmasında da görülmüştür. Ancak bu araştırmada ailelerin birçoğu uygulamanın yavaşlığıyla ilgili bir sorun belirtmemişlerdir. Bu sebeple busorunun büyük ölçüde uygulamanın yavaşlığından ziyade kullanılan internetin alt yapısıyla ilgili olduğu düşünülmektedir. Ayrıca e-portfolyo uygulamasını kırsal bölgede deneyimleyen bir ailenin telefonundan uygulamaya ürün yükleme konusunda zorluk yaşadığını bildirmesi e-portfolyo uygulamasının özellikle internet alt yapısı yetersiz olan kırsal bölgelerde kullanılmasının önünde engel oluşturabileceğini düşündürmektedir. Beaumont-Bates (2017) araştırmasında teknolojik alt yapının yetersizliğinin ve teknolojiye erişim kısıtlığının e-portfolyo kullanımını sınırlandıran ve katılımı azaltan bir unsur olduğu belirlemiştir. Bu duruma çözüm olarak Habeeb ve Ebrahim (2019) e-portfolyo kullanımı için anaokuluna devam eden her çocuğa bir tablet ve hızlı bir internet erişiminin sağlanması gerektiğini vurgulamıştır.

Araştırma sonucunda bazı aileler daha uzun videolar yüklenebilmesi konusunda öneri getirmişlerdir. E-portfolyo uygulaması tasarlanırken hem sistemin yavaşlamaması hem de özellikle ailelerin çok uzun video yükleme eğilimlerinin önüne geçmek için video boyutu sınırlandırılmıştır. E-portfolyo uygulamasına tek seferde HD kalitesinde olmayan yaklaşık 40-50 saniyelik videolar yüklenebilmektedir. Video kaydının HD kalitesinde olması video kaydı uzunluğunu düşürse de gelişimsel bir vurgu için 40 saniyenin yeterli olduğu, çok uzun videolarda kanıtlanmak istenen gelişimsel vurgunun gözden kaçabileceği düşünülmektedir. Nitekim öğretmen de video kaydı uzunluklarının yeterli olduğunu bildirerek bazı ailelerin getirdiği bu önerinin aksine bir görüş bildirmiştir. Buna karşın Hooker'ın (2016) araştırmasında e-portfolyo hizmet sağlayıcısının öğretmenlere boyutu büyük videolar yükleme konusunda sağladığı destek öğretmenler önemli bir durum olarak görülmüştür.

Araştırmada bazı aileler ürün yükleme adımlarının daha kısa olmasını bildirmişlerdir. Aileler özellikle fotoğraf ve video yükleme kolaylığı açısından sosyal medyayı örnek göstermişlerdir. E-portfolyo uygulamasına ailenin ürün yüklemesi için ortalama 4-5 adım

gerekmektedir. Bu adımların bazı ailelere uzun ve yorucu geldiği görülmektedir. Ailelerin e-portfolyo uygulamasına daha kolay ürün yüklemesi yapabilmeleri aileleri uygulamada aktif kılmak için önemli bir öneri olarak görülmektedir. Nitekim yapılan birçok araştırmada e-portfolyo kullanımını teşvik etmek için kolay ve kullanışlı platformları tercih edilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Chen vd., 2012; Chang vd., 2017; Collins & O'Brien, 2018; Douglas vd., 2019; Meyer vd., 2011; Mobarhan vd., 2015; Tuksinvarajarn & Todd, 2009; Zainal-Abidin vd., 2011).

Araştırma sonucunda kullanıcı adı ve şifre girme konusunda zorluk yaşayan aile uygulamanın şifresiz kullanılabilmesi önerisini getirmiştir. Ancak uygulamaya şifresiz girme güvenlik açısından sakıncalı bir durum olarak görülmektedir. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında bazı ailelerin e-portfolyo uygulamasına yönelik güvenlik endişesi gibi nedenleri kullanımın önündeki bir engel olarak belirtmişlerdir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler dijital dokümantasyondaki olası güvenlik sorununu bir endişe kaynağı olarak dile getirmiş, çocuklarının fotoğraflarının dijital ortamda yer almasından çekindiklerini bildirmişlerdir. Bu sebeple e-portfolyo gibi çevrim içi ortamlara yönelik ailelerin güvenlik endişelerini artıracak girişimlerin ailelerin uygulamaya katılım oranlarını azaltacak bir etken olduğu düşünülmektedir. Nitekim araştırma sonucunda ailelerin tamamına yakınının telefon veya bilgisayarlarındaki kayıtlı şifre ile uygulamaya kolaylıkla girebildikleri belirlenmiştir.

Araştırmada e-portfolyo uygulamasına fotoğraf ve video düzenleyicisi ekleme önerisi öğretmenden gelen bir öneridir. Öğretmen özellikle fotoğraf ve video kayıtlarında diğer çocukları saklamak ve bazı fotoğrafları birleştirmek için zaman harcadığını bu sebeple telefonuna farklı bir uygulama indirmek zorunda kaldığını belirtmiştir. Eğitim ortamlarında e-portfolyo uygulamasının kullanımının bir amacı da zaman kaybının önüne geçmektir. Bu sebeple e-portfolyo uygulamasının içeriğine öğretmenin kullanabileceği bazı düzenleme araçlarının eklenmesi zaman kaybının önüne geçmek için önemli bir durum olarak görülmektedir.

Araştırma sonucunda e-portfolyonun ilkokul öğretmenine aktarılması aileler tarafından en sık dile getirilen kullanıma yönelik bir öneri olarak belirlenmiştir. Aileler ilkokul öğretmeninin çocuğu tanıyarak eğitime başlamasını önemli bir durum olarak görmüşlerdir. Özellikle çocuğunda var olduğunu düşündüğü olumsuz davranışların ilkokul öğretmeninde önyargı oluşturabileceğini düşünen aileler çocuğun e-portfolyosundaki ilerleme ve başarılarının öğretmendeki önyargıyı azaltabileceğini geçmiş deneyimlerine dayalı olarak

vurgulamışlardır. Bazı aileler ise e-portfolyonun aktarılmasını daha geniş bir perspektiften ele alarak çocuğun tüm eğitim yaşamı boyunca kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Hooker'ın (2016) araştırmasında öğretmenlerin çoğunluğu e-portfolyonun ilkokul öğretmenlerine aktarılmasının çocuğun okula geçiş sürecini kolaylaştıracağını belirtmişlerdir. Shapero'nun (2017) araştırmasında okul öncesi dönem çocukları için e-portfolyo sürecine katılan öğretmenler e-portfolyonun bir sonraki sınıf için oldukça yol gösterici ve bilgilendirici olacağını belirtmişlerdir. Araştırmada özellikle özel ihtiyaçları olan çocukların bir üst sınıftaki öğretmenle bilgi paylaşılmasını kolaylaştıracağı vurgulanmıştır. Nitekim Gök vd.'nin (2020) sınıf öğretmenleriyle yaptığı araştırmada öğretmenler e-portfolyoyu bir sonraki eğitim kurumuna geçerken yordayıcı bir araç olarak değerlendirdikleri görülmüştür. Öğretmenler e-portfolyonun e-okul sistemine yüklenerek zengin bir veri kaynağı oluşturulabileceğini belirtmişledir. Bu araştırmada da özellikle öğrenme ve konuşma güçlüğü olan çocukların aileleri bir üst sınıf öğretmeniyle e-portfolyo verilerini paylaşmanın yararlı olabileceğini belirtmişlerdir. E-portfolyoların bir sonraki öğretmene aktarılabilir olması önemli bir durumdur. Ancak aktarılan e-portfolyonun geçerliğini ve güvenirliğini sağlamak için, e-portfolyonun okuldaki en az iki öğretmen veya bir değerlendirme komitesi tarafından (Örneğin; okul müdürü, kıdemli öğretmenler ve diğer eğitim danışmanları) ortak olarak değerlendirilmesi Tung'un (2004) araştırmasında da vurgulanmıştır.

Araştırma sonucunda aileler e-portfolyo uygulamasına yönelik beğenilerini vurgulayarak uygulamanın okul öncesi eğitim kurumlarında yaygınlaştırılması gerektiğini belirtmişlerdir. Meyer vd. (2010) e-portfolyonun bir veya iki sınıfta haftada birkaç gün kullanımının etkisinin sınırlı olacağı, e-portfolyo kullanımının okul veya bölge temelli kullanılması gerektiğini belirtmişlerdir. Aynı araştırmada e-portfolyo kullanımı deneyimine erken dönemlerde başlanması gerektiği vurgulanmıştır. Penman'ın (2014) araştırmasına katılan öğretmenlerin tamamı anaokullarında e-portfolyo kullanımının gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Habeeb ve Ebrahim (2019) araştırmasında kurum yöneticilerinin ve diğer paydaşların anaokullarında e-portfolyo kullanımını teşvik etmeleri gerektiği bildirilmiştir. Bununla beraber Schönborn ve Kuhl (2020) inceledikleri okul öncesi eğitim kurumlarının dijital dokümantasyonu etkili bir biçimde kullanılmadığını belirlemiştir. Bu duruma neden olarak ise kurumların kâğıt temelli uygulama odaklı olması gösterilmiştir. Bu sebeple e-portfolyonun okul öncesi eğitim kurumlarında yaygınlaştırılabilmesi için birçok teknik alt

yapının güçlendirilmesiyle beraber kurum, öğretmen ve ailelerin e-portfolyoya yönelik farkındalıklarının da artırılması gerektiği düşünülmektedir.

Araştırmada bazı aileler öğretmenin daha sık veya her gün ürün yüklemesi gerektiği önerisinde bulunmuşlardır. Benzer bir sonuca Tung'un (2004) araştırmasında da ulaşılmış, ailelerin özellikle çocuklarının sosyal ve duygusal becerilerini yansıtan drama, hikâye anlatma, başkalarının önünde konuşma gibi etkinlik örneklerinden daha fazla yüklenmesi gerektiğini belirttikleri görülmüştür. Goodman ve Cherrington'ın (2015) araştırmasında ise bazı aileler e-portfolyoda çocuklarıyla ilgili daha fazla fotoğraf ve belge görmek istediklerini belirtmişlerdir. Picher'in (2019) araştırmasında aileler e-portfolyoda daha fazla ürün görmeleri durumunda çocukları hakkında daha fazla fikir edinebileceklerini ve e-portfolyonun daha sık güncellenmesi gerektiğini belirtmişlerdir. McFadden ve Thomas'ın (2016) araştırmasında aileler için dijital dokümantasyona yüklenen ürünün niteliğiyle beraber ürün yükleme sıklığının da önemli olduğu görülmüştür. Aynı araştırmada aileler öğretmenin iş yüküne ilişkin endişelerini dile getirerek çocuklarla vakit geçirme ve ürün yükleme arasında bir denge kurulması gerektiğini de belirtmişlerdir. Ancak e-portfolyo içeriği incelendiğinde öğretmenin uygulamayı her bir çocuk için oldukça aktif kullandığı görülmüştür. Çocukların sınıf içerisinde her gün kanıtlanabilir bir gelişimsel ilerleme göstermeleri mümkün değildir. Ailelerin bu beklentisi çocuklarının gelişimsel ilerlemelerinden ziyade okulda günlük olarak neler yaptığını görme isteğinden kaynaklanıyor olabilir. Araştırma sürecinde kullanılan e-portfolyo uygulaması ailelerin bu beklentisini bir ölçüde karşılayacak şekilde tasarlanmış olsa da doğrudan böyle bir amacı bulunmamaktadır. Bazı durumlarda öğretmenlerin bile bu tür dijital araçları gelişimsel işlevi dışında ailelerle iletişim aracı olarak kullandıkları görülebilmektedir (White vd., 2021). Kâğıt temelli portfolyoda olduğu gibi e-portfolyoların da çocuğun gelişimine yönelik nitelik kanıtlar içermesi gerekmektedir.

Araştırma sonucunda ailelerin e-portfolyo kullanımına yönelik geliştirdikleri en önemli önerilerden biri uygulamayı babaların da yüklemesidir. Araştırma ailelerin isteği üzerine anneler ve bir hala ile gerçekleştirilmiş ve babalar araştırmaya katılmamışlardır. Bazı babalar ilgilerinden dolayı e-portfolyo uygulamasını telefonlarına indirip kullansa da telefonunda uygulama yüklü olmayan bazı babaların bile uygulama ilgisini çekmiş ve eşlerinin telefonundan takip etmişlerdir. Bu sebeple uygulamayı doğrudan babaların telefonlarına yüklemesi babaların çocukların gelişimlerine olan ilgiyi ve baba katılımını artırma açısından önemli bir öneri olarak ele alınabilir. Nitekim yapılan araştırmalarda e-portfolyo sürecine

katılan babaların çocuklarının öğrenme ve gelişim sürecine karşı daha ilgili oldukları, çocuklarıyla iletişimlerinin arttığı görülmüştür (Hooker, 2016; Lim & Cho, 2019; Shapero, 2017). Lim ve Cho (2019) bu tür uygulamaların özellikle babalar için çocuklarının okuldaki yaşamları hakkındaki farkındalığını artırma potansiyeline sahip olduğunu belirtmiştir. Babalar, çocuklarının okul yaşamlarını anneler aracılığıyla duymak yerine, uygulama üzerinden kendileri kontrol ederek, çocukları hakkında fikir edinebilir ve çocuklarıyla uygulama aracılığıyla sohbet edebilirler (Lim & Cho, 2019).

Araştırma sonucunda öğretmen e-portfolyo uygulamasının kullanımına yönelik olarak ailelerin yüklediği ürünlere haftanın belirli günlerinde yorum yapma önerisinde bulunmuştur. E-portfolyo uygulamasında aileler zamandan bağımsız bir şekilde ürün yüklemiş ve ürünlere yönelik yorum yazabilmişlerdir. Bu durum genel olarak e-portfolyonun bir avantajı olarak ele alınsa da araştırma sonucu, öğretmenden kısa sürede cevap alma beklentisinin öğretmenin özel yaşamı içerisinde de sürekli işiyle meşgul olmasına ve bir süre sonra zorlanmasına sebep olabileceği yönünde değerlendirilmektedir. Araştırmanın diğer bir sonucunda, yapılan bu yorumların çocuğu tanıma, planlama yapma gibi gelişimsel açıdan birçok vurgu içerdiği, öğretmen ve ailenin yakınlaşması açısından önemli işlevleri olduğu, öğretmen ve ailelerin görüşüyle desteklenmiştir. Aileler açısından bu durum heyecan verici olarak görülse de öğretmenin her bir ailenin yorumlarına ayrı ayrı cevap vermesi öğretmen açısından zaman alıcı birdurum olarak değerlendirilmiştir. Dijital ortamlara tüm gün erişebilme imkânı zaman ve mekân açısından çeşitli fırsatlar sunmasına karşın öğretmenlerin iş yükünü büyük ölçüde artırır (White vd., 2021). White vd.'nin (2021) araştırmasında dijital dokümantasyonun öğretmenin evde veya izinli olduğu dönemlerde bile dokümantasyon faaliyetleriyle meşgul olmalarına sebep olduğu belirlenmiştir. Beaumont-Bates'in (2017) araştırmasında da benzer bir sonuca ulaşılmış, öğretmenler e-portfolyonun iş ve özel yaşam sınırını ortadan kaldırdığı ve özel yaşamlarında işle ilgilenmek zorunda kaldıklarını belirtmişlerdir. Wakeling vd. (2018) e-portfolyo sürecinde temel zorluğun hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin iş yükünü dengelemek olduğunu bildirmiştir. Collins ve O'Brien'in (2018) araştırmasında e-portfolyo sürecinde ürünlere yönelik geri bildirim vermenin eğiticiler açısından zaman alan bir süreç olduğu ve bu durumu çözmeye yönelik çeşitli öneriler getirdikleri görülmüştür. Strivens (2006) iş yüklerini dengelemek için değerlendirmeyi zamana yayma ve belirli ürünlere geri bildirim verme gibi stratejilerin kullanılabileceğini belirtmiştir. Lim ve Cho (2019) ise öğretmenin iş yükü göz önüne alınarak mobil dokümantasyon üzerinden ailelerle iletişim kurma, sorulan sorulara yanıt

verme konusunda karşılıklı anlayışın oluşturulması gerektiğini belirtmiştir. Bu araştırma 10 haftalık bir süreçte gerçekleştirilmiştir. Bu sebeple öğretmenin kısa sürede yenilik etkisiyle kendisini rahatsız edebilecek durumları daha kolay tolere edebileceği göz ardı edilmemelidir. E-portfolyonun yaygınlaştırılması ve uzun süreli kullanımında uygulamanın sadece öğretmenler açısından değil aileler ve çocuklar açısından da var olan avantajlarının dezavantaja dönüşmemesi için gerekli önlemlerin alınması gerektiği düşünülmektedir.

Sonuç olarak, okul öncesi eğitimde kullanılmak üzere geliştirilen e-portfolyonun çocukların yansıtıcı düşünme becerilerinin yanısıra, bilişsel, dil sosyal ve duygusal, motor gelişimleri ve öz bakım becerileri üzerinde olumlu yansımaları olduğu görülmektedir. Ayrıca araştırma sonuçları e-portfolyonun çocuğu tanıma, planlama ve değerlendirme yapma, öğretmen-çocuk ilişkisi, aile katılımı gibi çeşitli boyutlarla okul öncesi eğitim ortamına çeşitli katkılar sunduğunu göstermektedir. Araştırmada e-portfolyonun okul öncesi dönemde çocuklar, aileler ve öğretmen tarafından ilgiyle karşılandığı, sıklıkla kullanıldığı; kullanışlı, erişilebilir, ekonomik, paylaşılabilir, çağa uygun bir araç olarak değerlendirildiği görülmekle beraber okul öncesi eğitim kurumlarında yaygın olarak kullanımının sağlanmasında öğretmen ve aile eğitimi, teknolojik ve fiziki alt yapı, teknolojiye erişim imkânı gibi birçok alanda iyileştirmeler gerektirdiği düşünülmektedir.

5.5. Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlara dayalı olarak;

- E-portfolyonun okul öncesi eğitim kurumlarında kullanımı ve yaygınlaştırılmasına yönelik MEB tarafından alan uzmanlarının katılımıyla planlama, uygulama ve değerlendirme çalışmalarının yapılması ve e-portfolyonun okul öncesi kurumlarında kullanımının hayata geçirilmesi,
- Okul öncesi eğitimde kullanılmak üzere öğretmen, aileler ve çocuklar açısından daha kullanıcı dostu ve kapsamlı bir e-portfolyo uygulamasının disiplinlerarası çalışmalarla geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasının sağlanması, bunun için özel fonlar ayrılması,
- Okul öncesi eğitim kurumlarınının fiziki ve teknolojik alt yapısının e-portfolyoyu sürdürülebilir bir biçimde kullanım için gerekli olan internet alt yapısı, tablet, bilgisayar, projeksiyon cihazı, akıllı tahta gibi donanımlar açısından uygun hale getirilmesi,

- E-portfolyo kullanımının okul öncesi eğitim kurumunlarında yaygınlaştırılabilmesi için özellikle yazılım geliştirme, kaynak aktarımı, fiziki ve teknolojik alt yapı gibi konularda yerel yönetimlerle, ulusal ve uluslarası projeleri destekleyen kurumlarla işbirliği yapılması,
- E-portfolyo uygulamalarının yeni teknolojilere uygun olarak sürekli geliştirilmesi, çocuğun, ailelerin, öğretmenlerin ve programın ihtiyaçlarına dönük güncellenmesi,
- E-portfolyoların, içeriğindeki verilerin merkezi bir sistem üzerinde depolanabildiği ve bir sonraki öğretmene aktarılabildiği geçiş portfolyosu niteliğine sahip bir teknolojiyle geliştirilmesi,
- Okul öncesi öğretmenlerine kâğıt temelli portfolyo ve e-portfolyo hazırlama konusunda teknik ve mesleki eğitimler verilmesi,
- Bu araştırmanın eğitim öğretim yılının bir döneminde yapıldığı göz önünde bulundurularak okul öncesi eğitimde e-portfolyo kullanımın en az bir yıl gibi daha uzun süreçlerde çocuk, öğretmen ve aileler tarafından kullanımının ve sürdürülebilirliğinin araştırılması,
- E-portfolyoların okul öncesi dönemdeki çocukların farklı gelişimleri üzerindeki etkisini incelemek amacıyla deneysel araştırmaların yapılması,
- E-portfolyolarla kâğıt temelli portfolyoların çocuklar, aileler, öğretmen ve eğitim ortamı üzerindeki yansımalarının ve kullanım durumlarının karşılaştırmalı olarak incelendiği araştırmalar yapılması,
- Bu araştırmanın ebeveyn olarak katılımcılarının anneler olduğu göz önünde bulundurularak babaların da dahil olduğu benzer araştırmaların yapılması,
- E-portfolyoların ve içeriğindeki verilerin ilkokul öğretmenine aktarıldığı geçiş portfolyoları hazırlanarak boylamsal araştırmalar yapılması,
- Benzer araştırmaların farklı sosyo-ekonomik ve sosyo-kültürel çevredeki okullar ve ailelerle yapılması,
- Bu araştırmadaki katılımcı sayısının sınırlılığı göz önünde bulundurularak daha geniş kapsamlı araştırmaların yapılması ve sonuçlarının değerlendirilmesi önerilebilir.

KAYNAKLAR

Abd-Wahab, S. R. H., Che-Ani, A. I., Johar, S., Ismail, K., & Abd-Razak, M. Z. (2016). ePortfolio: A descriptive survey for contents and challenges. *International Journal of Emerging Technologies in Learning*, *11*(1), 4–10.

Abrami, P. C., Savage, R., Wade, C. A., Hipps, G., & Lopez, M. (2008). Using technology to assist children learning to read and write. In T. Willoughby, & E. Wood (Eds.), *Children's learning in a digital world* (pp. 130-172). Oxford, UK: Blackwell.

Abrami, P. C., Wade, A., Pillay, V., Aslan, O., Bures, E. M., & Bentley, C. (2007). *Encouraging self-regulated learning through electronic portfolios.* https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1073852.pdf sayfasından erişilmiştir.

Abrami, P., & Barrett, H. (2005). Directions for research and development on electronic portfolios. *Canadian Journal of Learning and Technology*, *31*(3), 1-15.

Abu Awwad, F. M., Nofal, M. B., & Salti, N. S. (2013). The impact of electronic portfolio on developing reflective thinking and self-directed learning readiness. *Cypriot Journal of Educational Sciences*, *8*(1), 78-104.

Ahn, J. (2004). Electronic portfolios: Blending technology, accountability & assessment. *The Journal*, *31*(9), 12-18.

Akdoğan-Yeşilova, E. P. (2011). *İlköğretim 7. sınıf öğrencilerinin öğrenme stillerine göre elektronik portfolyo hazırlama süreçlerine ilişkin görüşleri.* Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Akgün, E., & Şahin-Kölemen, C. (2020). E-portfolyo oluşturmanın öğrencinin akademik öz düzenleme becerisine etkisi. *Milli Eğitim Dergisi*, *49*(227), 117-140.

Aktay, S. (2011). *İlköğretimde web tabanlı portfolyo (webfolyo) uygulaması*. Doktora Tezi, Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.

Aktay, S., & Gültekin, M. (2014). İlköğretimde webfolyo uygulaması: Öğretmen ve öğrenci görüşleri. *İlköğretim Online, 13*(3), 806-819.

Al Kahtani, S. (1999). Electronic portfolios in ESL writing: An alternative approach. *Computer Assisted Language Learning*, *12*(3), 261-268.

Alaçam, N., & Olgan, R. (2016). Portfolio assessment: Does it really give the benefits that it purports to offer? Views of early childhood and first-grade teachers. *Early Child Development and Care*, *186*(9), 1505-1519.

Alan, S. (2014). *İlköğretim 4. ve 5. sınıflarda e-portfolyo kullanımının değerlendirilmesi*. Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Eğitim Bilimler Enstitüsü, Konya.

Alexiou, A., & Paraskeva, F. (2010). Enhancing self-regulated learning skills through the implementation of an e-portfolio tool. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, *2*(2), 3048-3054.

Anagün, Ş. S., Atalay, N., & Kandemir, C. M. (2018). E-Portfolio implementation experiences of prospective primary school teachers. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, *9*(2), 102-124.

Appl, D. J., Leavitt, J. E., & Ryan, M. A. (2014). Parent-child portfolios: "Look—This book is all about us!". *Early Childhood Education Journal*, *42*(3), 191-202.

Arter, J. A., & Spandel, V. (1992). Using portfolios of student work in instruction and assessment. *Educational Measurement: Issues and Practice*, *11*(1), 36-44.

Attinello, J. R., Lare, D., & Waters, F. (2006). The value of teacher portfolios for evaluation and professional growth. *NASSP Bulletin*, *90*(2), 132-152.

Ayan, D. (2010). *Promotıng efl pre-service teachers' self-directed learning through electronic portfolios: A case study.* Doktora Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Ayan, D., & Seferoğlu, G. (2011). Using electronic portfolios to promote reflective thinking in language teacher education. *Educational Studies*, *37*(5), 513-521.

Ayaz, M. (2021). *E-portfolyo uygulamasının sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen yeterliklerine, motivasyonlarına ve yansıtıcı düşüncelerine etkisi.* Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Aygün, S., & Aydın, S. (2016). The use of e-portfolios in EFL writing: A review of literature. *ELT Research Journal, 5*(3), 205-217.

Bahar, M., Nartgün, Z., Durmuş, S., & Bıçak, B. (2012). *Geleneksel-tamamlayıcı ölçme ve değerlendirme teknikleri öğretmen el kitabı.* Ankara: Pegem.

Baki, A., & Birgin, O. (2004). Alternatif değerlendirme aracı olarak bilgisayar destekli bireysel gelişim dosyası uygulamasından yansımalar: Bir özel durum çalışması. *TOJET: The Turkish Online Journal Of Educational Technology, 3*(3), 79-99.

Balcı, A., & Tezel-Şahin, F. (2021). Okul öncesi öğretmenlerinin portfolyoya ilişkin görüşlerinin incelenmesi. *e-Kafkas Journal of Educational Research, 8*(1), 21-44.

Barış, M. F., & Tosun, N. (2013). Sosyal ağ ve e-portfolyo entegrasyonu: Facebook örneği. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 2*(2), 122-129.

Baronak, W. M. (2011). *Teacher candidate perceptions of electronic portfolios*. Doctoral Dissertation, West Virginia University, Morgantown.

Barrett, H. C. (2000a). Create your own electronic portfolio using off-the-shelf software to showcase your own or student work. *Learning and Leading With Technology, 27*(7), 14–21. http://electronicportfolios.com/portfolios/iste2k.html sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C. (2000b). *Electronic portfolios = Multimedia development + Portfolio development The electronic portfolio development process. http://electronicportfolios.com/portfolios/EPDevProcess.html#epdev* sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C. (2004). *Electronic portfolios as digital stories of deep learning: Emerging digital tools to support reflection in learner-centered portfolios.* http://electronicportfolios.org/digistory/epstory.html sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C. (2007). Researching electronic portfolios and learner engagement: The REFLECT initiative. *Journal of Adolescent & Adult Literacy, 50*(6), 436-449.

Barrett, H. C. (2008). *The REFLECT initiative: A research project to assess the impact of electronic portfolios on student learning, motivation and engagement in secondary schools.* Paper presented at the National Educational Computing Conference, July 2008. https://electronicportfolios.org/reflect/NECC08.pdf sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C. (2010). *Balancing the two faces of e-portfolios. Educação, Formação & Tecnologia, 3*(1), 6-14.

Barrett, H. C. (2011). *Real ePortfolio academy for K-12 teachers*. https://electronicportfolios.com/academy/index.html sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C., & Garrett, N. (2009). Online personal learning environments: Structuring electronic portfolios for lifelong and life-wide learning. *On the Horizon*, *17*(2), 142-152.

Barrett, H. C., & Knezec, D. (2003*). e-Portfolios: Issues in assessment, accountability and preservice teacher preparation*. http://electronicportfolios.org/portfolios/AERA2003.pdf sayfasından erişilmiştir.

Barrett, H. C., & Wilkerson, J. (2004). *Conflicting paradigms in electronic portfolio approaches: Choosing an electronic portfolio strategy that matches your conceptual framework*. https://electronicportfolios.org/systems/paradigms.html sayfasından erişilmiştir.

Barrot, J. S. (2016). Using Facebook-based e-portfolio in ESL writing classrooms: Impact and challenges. *Language, Culture and Curriculum*, *29*(3), 286-301.

Barrot, J. S. (2021). Effects of Facebook-based e-portfolio on ESL learners' writing performance. *Language, Culture and Curriculum*, *34*(1), 95-111.

Bashook, P., Gelula, M., Joshi, M., & Sandlow, L. (2008). Impact of student reflective e-portfolio on medical student advisors. *Teaching and Learning in Medicine*, *20*(1), 26-30.

Basken, P. (2008). Electronic portfolios may answer calls for more accountability. *Chronicle of Higher Education, 54*(32), A30-A31.

Bates, C. C. (2014). Profile: Digital portfolios: Using technology to involve families. *YC Young Children*, *69*(4), 56-57.

Bauer, W. I., & Dunn, R. E. (2003). Digital reflection: The electronic portfolio in music teacher education. *Journal of Music Teacher Education, 13*(1), 7-20.

Bayhan, P. (2019). *Erken çocukluk döneminde değerlendirme*. Ankara: Hedef.

Beaumont-Bates, J. R. (2017). E-Portfolios: Supporting collaborative partnerships in an early childhood centre in Aotearoa/New Zealand. *New Zealand Journal of Educational Studies*, *52*(2), 347-362.

Beck, R. J., Livne, N. L., & Bear, S. L. (2005). Teachers' self- assessment of the effects of formative and summative electronic portfolios on professional development. *European Journal of Teacher Education*, *28*(3), 221-244.

Beckers, J., Dolmans, D., & Van Merriënboer, J. (2016). e-Portfolios enhancing students' self-directed learning: A systematic review of influencing factors. *Australasian Journal of Educational Technology*, *32*(2), 1-15.

Beecher, C., & Buzhardt, J. (2016). Mobile technology to increase parent engagement. *Interaction Design and Architecture(s) Journal*, *28*, 49–68.

Birgin, O. (2008). Alternatif bir değerlendirme yöntemi olarak portfolyo değerlendirme uygulamasına ilişkin öğrenci görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi, 6*(1), 1-24.

Birks, M., Hartin, P., Woods, C., Emmanuel, E., & Hitchins, M. (2016). Students' perceptions of the use of eportfolios in nursing and midwifery education. *Nurse Education in Practice*, *18*, 46-51.

Black, P., & Wiliam, D. (1998). Assessment and classroom learning. *Assessment in Education*, *5*(1), 7-74.

Blackwell, J. P. (2013). *Teacher perceptions of electronic portfolios as a technology integration tool*. Doctoral Dissertation, Walden University, Minneapolis.

Boardman, M. (2007). 'I know how much this child has learned. I have proof!' Employing digital technologies for documentation processes in kindergarten. *Australasian Journal of Early Childhood*, *32*(3), 59-66.

Boulton, H. (2014). ePortfolios beyond pre-service teacher education: A new dawn? *European Journal of Teacher Education*, *37*(3), 374-389.

Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative research in psychology*, *3*(2), 77-101.

Braun, V. & Clarke, V. (2012). Thematic analysis. In H. Cooper, P. M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf & K. J. Sher (Eds), *APA handbook of research methods in psychology, Vol. 2: Research designs: Quantitative, qualitative,*

neuropsychological, and biological (pp. 57-71). Washington, DC: American Psychological Association.

Brown, G., Irving, E., & Keegan, P. (2008). *An introduction to educational assessment, measurement, and evaluation.* New Zealand: Pearson.

Brown, J. O. (2002). Know thyself: The impact of portfolio development on adult learning. *Adult Education Quarterly*, *52*(3), 228-245.

Bryant, L. H., & Chittum, J. R. (2013). ePortfolio effectiveness: A (n Ill-Fated) search for empirical support. *International Journal of ePortfolio*, *3*(2), 189-198.

Buchem, I. (2012). *Psychological ownership and personal learning environments: Do sense of ownership and control really matter?* Paper presented at the Ple Conference, Portugal and Melbourne, Australia, July 2012. https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.994.311&rep=rep1&type=pdf#page=106 sayfasından erişilmiştir.

Buchholz, B. A., & Riley, S. (2020). Mobile documentation: Making the learning process visible to families. *The Reading Teacher*, *74*(1), 59-69.

Butler, P. (2010). E-portfolios, pedagogy and implementation in higher education: Considerations from the literature. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 109-139). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Buzzetto-More, N. (2010a). Understanding e-portfolios and their applications. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 1-17). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Buzzetto-More, N. (2010b). Applications of e-portfolios for value added assessment. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 225-246). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Buzzetto-More, N. A., & Alade, A. J. (2006). Best practices in e-assessment. *Journal of Information Technology Education*, *5*(1), 251-269.

Cadd, M. (2012). The electronic portfolio as assessment tool and more: The Drake University model. *IALLT Journal of Language Learning Technologies*, *42*(1), 96-126.

Campbell, J. (1996). Electronic portfolios: A five-year history. *Computers and Composition, 13*(2), 185-194.

Carl, A., & Strydom, S. (2017). e-Portfolio as reflection tool during teaching practice: The interplay between contextual and dispositional variables. *South African Journal of Education, 37*(1), 1-10.

Carliner, S. (2005). Commentary: Assessing the current status of electronic portfolios. *Canadian Journal of Learning and Technology, 31*(3).

Carr, M. (2011). Young children reflecting on their learning: Teachers' conversation strategies. *Early Years, 31*(3), 257-270.

Carr, M., & Lee, W. (2012). *Learning stories: Constructing learner identities in early education*. London: Sage.

Challis, D. (2005). Towards the mature ePortfolio: Some implications for higher education. *Canadian Journal of Learning and Technology, 31*(3).

Chang, C. C. (2001). Construction and evaluation of a web-based learning portfolio system: An electronic assessment tool. *Innovations in Education and Teaching International, 38*(2), 144-155.

Chang, C. C., & Tseng, K. H. (2009). Use and performances of webbased portfolio assessment. *British Journal of Educational Technology, 40*(2), 358-370.

Chang, C. C., Liang, C., Tseng, K. H., & Tseng, J. S. (2014). Using e-portfolios to elevate knowledge amassment among university students. *Computers & education, 72*, 187-195.

Chang, C. P., Lee, T. T., & Mills, M. E. (2017). Clinical nurse preceptors' perception of e-portfolio use for undergraduate students. *Journal of Professional Nursing, 33*(4), 276-281.

Chanpet, P., & Chomsuwan, K. (2013). Development and design: E-Portfolio on project-based learning with assessment system. *International Proceedings of Economics Development and Research, 60*(34), 168-172.

Chau, J., & Cheng, G. (2010). Towards understanding the potential of e-portfolios for independent learning: A qualitative study. *Australasian Journal of Educational Technology, 26*(7), 932-950.

Chen, M. Y., Chang, F. M. T., Chen, C. C., Huang, M. J., & Chen, J. W. (2012). Why do individuals use e-portfolios? *Journal of Educational Technology & Society*, *15*(4), 114-125.

Cheng, G. (2008). Implementation challenges of the English language ePortfolio system from various stakeholder perspectives. *Journal of Educational Technology Systems*, *37*(1), 97-118.

Cheng, G., & Chau, J. (2013). Exploring the relationship between students' self-regulated learning ability and their ePortfolio achievement. *The Internet and Higher Education*, *17*, 9-15.

Chye, S. Y., Liau, A. K., & Liu, W. C. (2013). Student teachers' motivation and perceptions of e-portfolio in the context of problem-based learning. *The Asia-Pacific Education Researcher*, *22*(4), 367-375.

Chye, S., Zhou, M., Koh, C., & Liu, W. C. (2021). Levels of reflection in student teacher digital portfolios: A matter of sociocultural context? *Reflective Practice*, *22*(5), 577-599.

Collins, E., & O'Brien, R. (2018). Highly structured ePortfolio platform for bachelor of nursing students: Lessons learned in ımplementation. *International Journal of ePortfolio*, *8*(1), 43-55.

Conrad, D. (2008). Building knowledge through portfolio learning in prior learning assessment and recognition. *Quarterly Review of Distance Education*, *9*(2), 139-150.

Cooper, T., & Love, T. (2001). *Online portfolios: Issues of assessment and pedagogy*. Paper presented at the International Education Research Conference (AARE 2001). https://www.aare.edu.au/data/publications/2001/coo01346.pdf sayfasından erişilmiştir.

Cowan, K., & Flewitt, R. (2021). Moving from paper-based to digital documentation in early childhood education: Democratic potentials and challenges. *International Journal of Early Years Education*, 1-19.

Creswell, J. W. (2014). *Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Creswell, J. W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri: Beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni.* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). İstanbul: Siyasal.

Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: Nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi* (H. Ekşi, Çev.). İstanbul: Edam.

Cummings, R., & Maddux, C. D. (2010). The use of e-portfolios as a component of assessment and accreditation in higher education. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp.207-223). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Çayırcı, Ç. (2007). *İlköğretim 7. sınıfta web tabanlı portfolyo uygulaması: Fen bilgisi ve sosyal bilgiler örnekleri.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Çukurbaşı, B., & Kıyıcı, M. (2018). Öğretmen adaylarının elektronik portfolyoya yönelik görüşlerinin incelenmesi: Weebly örneği. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 19*(1), 1-14.

Darling, L. F. (2008). Portfolio as practice: The narratives of emerging teachers. In L. F. Darling, G. Erickson, & A. Clarke (Eds.), *Collective ımprovisation in a teacher education community* (pp. 185-205). Dordrecht: Springer.

De Jager, T. (2019). Impact of ePortfolios on Science student-teachers' reflective metacognitive learning and the development of higher-order thinking skills. *Journal of University Teaching & Learning Practice*, *16*(3), 3.

De Swardt, M., Jenkins, L. S., Von Pressentin, K. B., & Mash, R. (2019). Implementing and evaluating an e-portfolio for postgraduate family medicine training in the Western Cape, South Africa. *BMC Medical Education*, *19*(1), 1-13.

Delmont, G. (2003). Using electronic portfolios to document learning. *International Journal of Athletic Therapy and Training*, *8*(4), 22-23.

DeMarie, D., & Ethridge, E. A. (2006). Children's images of preschool: The power of photography. *YC Young Children*, *61*(1), 101-104.

Demirli, C. (2007). *Elektronik portfolyo öğretim sürecinin öğrenen tutumlarına ve öğrenme algılarına etkisi.* Doktora Tezi. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Diffily, D., & Fleege, P. O. (1993). *Sociodramatic play: Assessment through portfolio.* https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED354079.pdf sayfasından erişilmiştir.

Dooley, C. M., Flint, A. S., Holbrook, T., May, L., & Albers, P. (2011). The digital frontier in early childhood education. *Language Arts*, *89*(2), 83-85.

Douglas, M. E., Peecksen, S., Rogers, J., & Simmons, M. (2019). College students' motivation and confidence for eportfolio Use. *International Journal of ePortfolio*, *9*(1), 1-16.

Driessen, E. W., Muijtjens, A. M., Van Tartwijk, J., & Van Der Vleuten, C. P. (2007). Web- or paper- based portfolios: Is there a difference? *Medical Education*, *41*(11), 1067-1073.

Educa. (2022). *Share the magic of early learning. Heart-led documentation using learning stories reporting, program cycle & family engagement* http://www.geteduca.com sayfasından erişilmiştir.

Ellis, L., & Kelder, J. A. (2012). Individualised marks for group work: Embedding an eportfolio criterion in a criterion referenced assessment (CRA) rubric for group-work assessment. *Education for Information*, *29*(3-4), 219-227.

Erdemci, H. (2015). *Mobil portfolyo(m-portfolyo) destekli tam öğrenme modelinin öğrenci başarısı ve internet kullanımına yönelik tutumlarına etkisi***.** Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Eren, T. (2007). *"A brıdge between home and school" portfolıo assessment ın early chıldhood educatıon.* Yüksek Lisans Tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Erice, D., & Ertaş, A. (2011). Elektronik portfolyonun yabancı dilde yazma becerileri üzerindeki etkisi. *Journal of Faculty of Educational Sciences*, *44*(2), 73-94.

Erten, P. (2015). *Çevrimiçi işbirlikli öğrenme ortamında e-portfolyo uygulamasının akademik başarıya, tutumlara, motivasyona ve kalıcılığa etkisi.* Doktora Tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.

Erten, P., Özdemir, O., & Kazu, İ. Y. (2019). Çevrimiçi işbirlikli öğrenme ortamında e-portfolyo uygulamasının motivasyona etkisi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 20*(3), 963-975.

Eynon, B., Gambino, L. M., & Török, J. (2014). *Reflection, integration, and ePortfolio pedagogy.*

https://academicworks.cuny.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1026&context=nc_pubs sayfasından erişilmiştir.

Falls, J. A. (2001). *Using a reflective process to implement electronic portfolios*. Doctoral Dissertation, Virginia Polytechnic Institute and State University), Blacksburg.

Fantuzzo, J., Tighe, E., & Childs, S. (2000). Family ınvolvement questionnaire: A multivariate assessment of family participation in early childhood education. *Journal of Educational Psychology*, *92*(2), 367-376.

Fielke, J. M., & Quinn, D. (2009). *Supporting self-assessment using e-portfolios*. Paper presented at the 20th Australasian Association for Engineering Education Conference (AAEE 2009) University of Adelaide, Australia, December 2009. https://www.researchgate.net/profile/John-Fielke/publication/229043592_Supporting_self-assessment_using_e-portfolios/links/0a85e532a5c0e772c2000000/Supporting-self-assessment-using-e-portfolios.pdf sayfasından erişilmiştir.

FitzPatrick, M. A., & Spiller, D. (2010). The teaching portfolio: Institutional imperative or teacher's personal journey? *Higher Education Research & Development*, *29*(2), 167-178.

Fivush, R., Haden, C. A., & Reese, E. (2006). Elaborating on elaborations: Role of maternal reminiscing style in cognitive and socioemotional development. *Child Development*, *77*(6), 1568-1588.

Fox, I. (2003). *Learning to learn in the 21st century*. https://www.foxedu.co.nz/wp-content/uploads/2009/10/Ian_Fox-Learning_to_Learn_in_the_21st_Century-2003.pdf sayfasından erişilmiştir.

Gallagher, A. (2018). E-portfolios and relational space in the early education environment. *Journal of Pedagogy*, *9*(1), 23-44.

Gámiz-Sánchez, V. M., Gallego-Arrufat, M. J., & Crisol-Moya, E. (2016). Impact of electronic portfolios on prospective teachers' participation, motivation, and autonomous learning. *Journal of Information Technology Education: Research*, *15*, 517-533.

Garnett, A. L. (1993). *Portfolio assessment: An authentic method of student evaluation*. Theses Digitization Project. 825.

https://scholarworks.lib.csusb.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1825&context=etd-project sayfasından erişilmiştir.

Garrett, B. M., MacPhee, M., & Jackson, C. (2013). Evaluation of an eportfolio for the assessment of clinical competence in a baccalaureate nursing program. *Nurse Education Today*, *33*(10), 1207-1213.

Gauvreau, A. N. (2015). *How was your day in preschool? Teaching accurate recall to young children with autism using mobile technologies and visual supports*. Doctoral Dissertation, University of Washington, Washington.

Gauvreau, A. N., & Sandall, S. R. (2019). Using mobile technologies to communicate with parents and caregivers. *Young Exceptional Children*, *22*(3), 115-126.

Gelfer, J. I. (1991). Teacher-parent partnerships: Enhancing communications. *Childhood Education*, *67*(3), 164-167.

Gelfer, J. I., & Perkins, P. G. (1992). Constructing student portfolios: A process and product that fosters communication with families. *Day Care and Early Education*, *20*(2), 9-13.

Gelfer, J. I., & Perkins, P. G. (1996). A model for portfolio assessment in early childhood education programs. *Early Childhood Education Journal*, *24*(1), 5-10.

Gezer, A. (2012). *Portfolyo değerlendirme yönteminin ilköğretim I. basamak II. devrede kullanma düzeyinin öğretmen, veli, öğrenci görüşlerine bağlı olarak belirlenmesi.* Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Çanakkale.

Ghallab, E. (2017). Exploring the pedagogical value and challenges of using e-portfolios as a learning tool for nursing students: A single longitudinal qualitative case study with activity theory as an analytical framework. Doctoral Dissertation, University of Nottingham, Nottingham.

Gilkerson, D., & Hanson, M. F. (2000). Family portfolios: Involving families in portfolio documentation. *Early Childhood Education Journal*, *27*(3), 197-201.

Gillham, B. (2000). *Case study research methods*. London: Continuum.

Glesne, C. (2013). *Nitel araştırmaya giriş*. (A. Ersoy & P. Yalçınoğlu, Çev.). Ankara: Anı.

Goldsmith, D. J. (2007). Enhancing learning and assessment through e-portfolios: A collaborative effort in Connecticut. *New Directions for Student Services, 119,* 31-42.

Goodall, J. S. (2016). Technology and school–home communication. *International Journal of pedagogies and learning*, *11*(2), 118-131.

Goodman, N. (2015). *Children's engagement with their learning using E-portfolios.* Master's Thesis, Victoria University of Wellington, Wellington.

Goodman, N., & Cherrington, S. (2015). Parent, whānau and teacher engagement through online portfolios in early childhood education. *Early Childhood Folio, 19*(1), 10-16.

Goodman, N., & Cherrington (2017). Children's engagement with their learning using e-portfolios. *Asıa-Pacıfıc Journal of Research The Pacıfıc In Early Chıldhood Educatıon, 11*(3), 17-38.

Gök, B., Baş, Ö., & Ayaz, M. (2020). Sınıf öğretmenlerinin e-portfolyo hakkındaki görüşleri. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 21*(2), 1085-1104.

Gömleksiz, M., N., & Koç, A. (2010). Bilgisayar okuryazarliği becerisi ediniminde eportfolyo sürecinin öğrenen performansina ve tutumlarina etkisi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi, 12*(2), 75-96.

Grace, C. (1992). *The portfolio and its use: Developmentally appropriate assessment of young children. Eric digest*. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED351150.pdf sayfasından erişilmiştir.

Grey, A. (2011). Cybersafety in early childhood education. *Australasian Journal of Early Childhood*, *36*(2), 77-81.

Gronlund, G. (1998). Portfolios as an assessment tool: Is collection of work enough? *Young Children*, *53*(3), 4-10.

Gronlund, G., & Engel, B. (2001). *Focused portfolios: A complete assessment for the young child*. St. Paul, MN: Redleaf.

Gullo, D. F. (2005). *Understanding assessment and evaluation in early childhood education*. NY: Teachers College.

Gutman, L. M., & McLoyd, V. C. (2000). Parents' management of their children's education within the home, at school, and in the community: An examination of African-American families living in poverty. *The Urban Review*, *32*(1), 1-24.

Gülbahar, Y., & Köse, F. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirme için elektronik portfolyo kullanımına ilişkin görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 39*(2), 75-93.

Habeeb, K. M., & Ebrahim, A. H. (2019). Impact of e-portfolios on teacher assessment and student performance on learning science concepts in kindergarten. *Education and Information Technologies, 24*(2), 1661-1679.

Hadjithoma, C., & Karagiorgi, Y. (2009). The use of ICT in primary schools within emerging communities of implementation. *Computers & Education, 52*(1), 83-91.

Hains-Wesson, R., Wakeling, L., & Aldred, P. (2014). A university-wide eportfolio ınitiative at federation university australia: Software analysis, test-to-production, and evaluation phases. *International Journal of ePortfolio, 4*(2), 143-156.

Haladyn, T. M. (l997). *Writing test ıtems to evaluate higher order thinking.* New Jersey: Prentice Hall.

Hancock, R. D. & Algozzine, B. (2006). *Doing case study research.* New York: Teachers College Press.

Händel, M., Wimmer, B., & Ziegler, A. (2020). E-portfolio use and its effects on exam performance-a field study. *Studies in Higher Education, 45*(2), 258-270.

Hanson, M. F., & Gilkerson, D. (1999). Portfolio assessment: More than ABCs and 123s. *Early Childhood Education Journal, 27*(2), 81-86.

Harris, M. E. (2009). Implementing portfolio assessment. *YC Young Children, 64*(3), 82-85.

Hartnell-Young, E., & Morriss, M. (2006). *Digital portfolios: Powerful tools for promoting professional growth and reflection*. Thousand Oaks, CA: Corwin.

Hartnell-Young, E., Harrison, C., Crook, C., Pemberton, R., Joyes, G., Fisher, T., & Davies, L. (2007). *Impact study of e-portfolios on learning*. https://dera.ioe.ac.uk/1469/7/becta_2007_eportfolios_report_Redacted.pdf sayfasından erişilmiştir.

Hayakawa, M., Englund, M. M., Warner-Richter, M. N., & Reynolds, A. J. (2013). The longitudinal process of early parent involvement on student achievement: A path analysis. *NHSA Dialog, 16*(1), 103-126.

Heath, M. (2005). Are you ready to go digital? The pros and cons of electronic portfolio development. *Library Media Connection*, *23*(7), 66-70.

Hewett, S. M. (2004). Electronic portfolios: Improving instructional practices. *TechTrends*, *48*(5), 24-28.

Higgins, A. (2015). *Electronic portfolios in early childhood education: Parent-teacher communication*. Master's Thesis, Victoria University of Wellington, Wellington.

Higgins, A., & Cherrington, S. (2017). What's the story? Exploring parent–teacher communication through ePortfolios. *Australasian Journal of Early Childhood*, *42*(4), 13-21.

Himpsl, K., & Baumgartner, P. (2010). Evaluation of e-portfolio systems. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp.19-33). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Hooker, T. A. (2016). *Adults and children engaging with ePortfolios in an early childhood education setting.* Doctoral Dissertation, University of Waikato, Hamilton.

Hooker, T. A. (2017). Transforming teachers' formative assessment practices through ePortfolios. *Teaching and Teacher Education*, *67*, 440-453.

Hooker, T. A. (2019). Using ePortfolios in early childhood education: Recalling, reconnecting, restarting and learning. *Journal of Early Childhood Research*, *17*(4), 376-391.

Huang, J. J., Yang, S. J., Chiang, P. Y., & Tzeng, L. S. (2012). Building an e-portfolio learning model: Goal orientation and metacognitive strategies. *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, *4*(1), 16-36.

Hughes, K., & Gullo, D. (2010). Joyful learning and assessment in kindergarten. *YC Young Children*, *65*(3), 57-59.

Işık, N., E. (2015). *Öğretmenlerin MEB 2013 okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri ve programı kullanma durumları.* Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

İmir, H. M. (2018). *Reggio Emilia temelli dokümantasyon uygulamasının okul öncesi çocuklarının düşünme becerileri üzerindeki etkisi.* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

James, K., & Cane, C. (2009). Giving children a voice by using ICT. In H. Price (Ed.), *The really usefull book of ICT in the early years* (pp.53-68). Milton Park: Routledge.

Jenson, J. D., & Treuer, P. (2014). Defining the E-Portfolio: What it is and why it matters. *Change: The Magazine of Higher Learning*, *46*(2), 50-57.

Johnson, G., & Rayman, J. R. (2007). e- Portfolios: A collaboration between student affairs and faculty. *New Directions for Student Services*, *2007*(119), 17-30.

Kabilan, M. K., & Khan, M. A. (2012). Assessing pre-service English language teachers' learning using e-portfolios: Benefits, challenges and competencies gained. *Computers & Education*, *58*(4), 1007-1020.

Kahn, S. (2014). E-portfolios: A look at where we've been, where we are now, and where we're (possibly) going. *Peer Review*, *16*(1), 4-7.

Kankaanranta, M. (2001). Constructing digital portfolios: Teachers evolving capabilities in the use of information and communications technology. *Teacher Development*, *5*(2), 259-275.

Kankaanranta, M. (2002). *Developing digital portfolios for childhood education. research reports*. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED464708.pdf sayfasından erişilmiştir.

Karademir, T., Öztürk, T., Karaoğlan Yılmaz, F. G., & Yılmaz, R. (2016). *Contribution of using e-portfolio system with peer and individual enhancing computer skills of students*. Paper presented at the Society for Information Technology and Teacher Education (SITE 2016) Savannah, GA, United States, March 2016. https://acikerisim.bartin.edu.tr/bitstream/handle/11772/2378/e-portfolyo.pdf?sequence=1&isAllowed=y sayfasından erişilmiştir.

Karami, S., Sadighi, F., Bagheri, M. S., & Riasati, M. J. (2018). The potential impact of the application of electronic portfolio on Iranian EFL learners' writing performance seeking their gender role. *Cogent Social Sciences*, *4*(1), 1-17.

Karaoglan, B., & Ertaul, L. (2010). A Practice in using e-portfolio in a higher education course taught at distance. Electronics and Electrical Engineering, *6*(102), 115-118.

Kaya, İ. (2018). Examination of preschool teachers' opinion on alternative assessment. *Universal Journal of Educational Research*, *6*(10), 2294-2299.

Kayri, M. (2008). Elektronik portfolyo değerlendirmeleri için veri madenciliği yaklaşımı. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5*(1), 98-110.

Kazan-Navarro, Z. (2006). *Elektronik gelişim dosyasının eğitim amaçlı tasarlanması ve öğretmenlik uygulaması dersinde kullanımının değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Kehoe, A., & Goudzwaard, M. (2015). ePortfolios, badges, and the whole digital self: How evidence-based learning pedagogies and technologies can support integrative learning and identity development. *Theory Into Practice*, *54*(4), 343-351.

Kidwai, K., Johnson, G., Hsieh, P., & Hu, R., (2010). Promoting reflective thinking through e-portfolios. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 247-266). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Kim, Y., & Yazdian, L. S. (2014). Portfolio assessment and quality teaching. *Theory Into Practice*, *53*(3), 220-227.

Kirkham, T., Winfield, S., Smallwood, A., Coolin, K., Wood, S., & Searchwell, L. (2009). Introducing live ePortfolios to support self organised learning. *Journal of Educational Technology & Society*, *12*(3), 107-114.

Klenowski, V., Askew, S., & Carnell, E. (2006). Portfolios for learning, assessment and professional development in higher education. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, *31*(3), 267-286.

Knauf, H. (2015). Styles of documentation in German early childhood education. *Early Years*, *35*(3), 232-248.

Knauf, H. (2017a). Making an impression: Portfolios as instruments of impression management for teachers in early childhood education and care centres. *Early Childhood Education Journal*, *45*(4), 481-491.

Knauf, H. (2017b). Documentation as a tool for participation in German early childhood education and care. *European Early Childhood Education Research Journal*, *25*(1), 19-35.

Knauf, H. (2019). Partizipation von kindern bei der bildungsdokumentation. *Frühe Bildung*, *8*(1), 37–43.

Knauf, H. (2020). Digitalisierung in Kindertageseinrichtungen. Das beispiel bildungsdokumentation aus der perspektive pädagogischer fachkräfte in Deutschland und Neuseeland. *Zeitschrift für Pädagogik*, *66*(2), 233–250.

Knauf, H., & Lepold, M. (2021). The children's voice–how do children participate in analog and digital portfolios? *European Early Childhood Education Research Journal*, *29*(5), 669-682.

Koç, A. (2010). *Bilgisayar okuryazarlığı becerisi ediniminde e-portfolyo sürecinin öğrenen performansına ve tutumlarına etkisi.* Yüksek Lisans Tezi, Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Elazığ.

Körkkö, M., Kyrö-Ämmälä, O., & Turunen, T. (2016). Professional development through reflection in teacher education. *Teaching and Teacher Education*, *55*, 198-206.

Krnjaja, Ž., & Pavlović-Breneselović, D. (2016). Preschool teachers' perspectives on the purpose of a child portfolio in the preschool curriculum: The case of Serbia. *Journal of Contemporary Educational Studies/Sodobna Pedagogika*, *67*(4), 148-167.

Kroeger, J., & Cardy, T. (2006). Documentation: A hard to reach place. *Early Childhood Education Journal*, *33*(6), 389-398.

Lambe, J., & Clarke, L. (2003). Initial teacher education online: Factors influencing the nature of interaction in computer conferencing. *European Journal of Teacher Education*, *26*(3), 351-363.

Lambe, J., McNair, V., & Smith, R. (2013). Special educational needs, e-learning and the reflective e-portfolio: Implications for developing and assessing competence in pre-service education. *Journal of Education for Teaching*, *39*(2), 181-196.

Lambert, S., & Corrin, L. (2007). Moving towards a university wide implementation of an ePortfolio tool. *Australasian Journal of Educational Technology*, *23*(1), 1-16.

Larkina, M., & Bauer, P. J. (2010). The role of maternal verbal, affective, and behavioral support in preschool children's independent and collaborative autobiographical memory reports. *Cognitive Development*, *25*(4), 309-324.

Lattuca, L. R., & Domagal-Goldman, J. M. (2007). Using Qualitative Methods to Assess Teaching Effectiveness. *New Directions for Institutional Research*, *136*, 81-93.

Lee, M., & Pohio, L. (2012). *An e-portfolio theoretical approach for provisionally registered teachers.* Paper presented at the Australian Society for Computers in Learning in Tertiary Education Annual Conference-Future Challenges, Sustained Futures (ASCILITE, 2012), Wellington, New Zealand. https://www.ascilite.org/conferences/Wellington12/2012/images/custom/asclite2012_proceedings.pdf sayfasından erişilmiştir.

Leung, D. Y., & Kember, D. (2003). The relationship between approaches to learning and reflection upon practice. *Educational Psychology*, *23*(1), 61-71.

Lien, C. L., Huang, C. Y., Wang, C. Y., & Chen, G. D. (2012). *Using kinect to track learning behavior of students in the classroom as video portfolio to enhance reflection learning*. Paper presented at 20th International Conference on Computers in Education (ICCE 2012), NIE, Singapore, November 2012. https://scholars.ncu.edu.tw/zh/publications/using-kinect-to-track-learning-behavior-of-students-in-the-classr sayfasından erişilmiştir.

Lim, C. P., Lee, J. C. K., & Jia, N. (2016) E-portfolios in pre-service teacher education: Sustainability and lifelong learning. In J. Chi-Kin Lee & C. Day (Eds.), *Quality and change in teacher education: Professional learning and development in schools and higher education 13* (pp. 163-174). Cham: Springer.

Lim, S., & Cho, M. H. (2019). Parents' use of mobile documentation in a Reggio Emilia-inspired school. *Early Childhood Education Journal*, *47*(4), 367-379.

Lin, C. H. (2012). Application of a model for the integration of technology in kindergarten: An empirical investigation in Taiwan. *Early Childhood Education Journal*, *40*(1), 5-17.

Lin, Q. (2008). Preservice teachers' learning experiences of constructing e-portfolios online. *The Internet and Higher Education*, *11*(3-4), 194-200.

Liu, J., & Liu, M. (2019). *Construction and application of an online child portfolio assessment system.* https://iopscience.iop.org/article/10.1088/1742-6596/1284/1/012034/pdf sayfasından erişilmiştir.

López-Crespo, G., Blanco-Gandía, M. C., Valdivia-Salas, S., Fidalgo, C., & Sánchez-Pérez, N. (2022). The educational e-portfolio: Preliminary evidence of its relationship with

student's self-efficacy and engagement. *Education and Information Technologies*, *27*(4), 5233-5248.

Lorenzo, G., & Ittelson, J. (2005a). Demonstrating and assessing student learning with e portfolios. *Educause Learning Initiative, ELI Paper 3,* 1-19. https://library.educause.edu/-/media/files/library/2005/1/eli3003-pdf.pdf sayfasından erişilmiştir.

Lorenzo, G., & Ittelson, J. (2005b). An overview of e-portfolios. *Educause Learning Initiative, ELI Paper 1*, 1–27. https://library.educause.edu/-/media/files/library/2005/1/eli3001-pdf.pdf sayfasından erişilmiştir.

Lyles-Folkman, K. (2013). *Perceptions of preservice teachers communicating with visual imagery in e-portfolios*. Doctoral Dissertation, Drexel University, Philadelphia.

Lynch, E. M., & Struewing, N. A. (2001). Children in context: Portfolio assessement in the ınclusive early childhood classroom. *Young Exceptional Children*, *5*(1), 2-10.

Maclsaac, D., & Jackson, L. (1994). Assessment processes and outcomes: Portfolio construction. *New Directions for Adult and Continuing Education*, *1994*(62), 63-72.

Mamur, N. (2009). *Anadolu güzel sanatlar lisesi resim bölümü öğrencilerinin sanatsal yeterliliğini ölçme ve değerlendirmede eğitsel gelişim dosyasının (portfolyo) rolü.* Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Mason, R. (2006). Learning technologies for adult continuing education. *Studies in Continuing Education*, *28*(2), 121-133.

Mason, R., Pegler, C., & Weller, M. (2004). E- portfolios: An assessment tool for online courses. *British Journal of Educational Technology*, *35*(6), 717-727.

Mathews, I., Simpson, D., Saunders, H., Hunt, R., & Beeken, A. (2016). *From potential to reality: The development and use of an e-portfolio in social work learning and assessment.* Paper presented at the 11th international conference on practice learning and field education, Belfast, Northern Ireland, April, 2016. https://sure.sunderland.ac.uk/id/eprint/12587/ sayfasından erişilmiştir.

McAfee, O., & Leong, D. (2001). *Assessing and guiding young children's development and learning*. New York: Allyn & Bacon.

Mcalpine, L., & Weston, C. (2002). Reflection: Issues related to improving professors‘ teaching and students‘ learning. In N. Hativa, & P. Goodyear (Eds.), *Teacher thinking, beliefs and knowledge in higher education* (pp. 59-78). Dordrecht: Springer.

McFadden, A., & Thomas, K. (2016). Parent perspectives on the implementation of a digital documentation portal in an early learning centre. *Australasian Journal of Early Childhood*, *41*(4), 86-94.

McMillan, J. H., & Schumacher, S. (2010). *Research in education: Evidence-based inquiry.* Upper Saddle River, NJ: Pearson.

Meade, A., Robinson, L., Smorti, S., Stuart, M., & Williamson, J. (2012). *Early childhood teachers' work in education and care centres: Profiles, patterns and purposes.* https://ecnz.ac.nz/common/Uploaded%20files/Website%20files/About%20us/Publications/early-childhood-teachers-work-in-education-and-carecentres-web-090812.pdf sayfasından erişilmiştir.

Meisels, S. J. (1993). Remaking classroom assessment with the work sampling system. *Young Children*, *48*(5), 34-40.

Meisels, S. J. (1996). Using work sampling in authentic assessments. *Educational Leadership*, *54*(4), 60-65.

Meisels, S. J., Liaw, F. R., Dorfman, A., & Nelson, R. F. (1995). The work sampling system: Reliability and validity of a performance assessment for young children. *Early Childhood Research Quarterly*, *10*(3), 277-296.

Merlec, M. M., Islam, M. M., Lee, Y. K., & In, H. P. (2022). A consortium blockchain-based secure and trusted electronic portfolio management scheme. *Sensors*, *22*(3), 1271.

Merriam, S. B. (2013). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber* (S. Turan, Çev.). Ankara: Nobel.

Meyer, E. J., Abrami, P. C., Wade, A., & Scherzer, R. (2011). Electronic portfolios in the classroom: Factors impacting teachers' integration of new technologies and new pedagogies. *Technology, Pedagogy and Education*, *20*(2), 191-207.

Meyer, E. J., Wade, A., & Abrami, P. C. (2013). Teaching with electronic portfolios to develop 21st century literacies. *Learning Landscapes*, *6*(2), 265-282.

Meyer, E., Abrami, P. C., Wade, C. A., Aslan, O., & Deault, L. (2010). Improving literacy and metacognition with electronic portfolios: Teaching and learning with ePEARL. *Computers & Education, 55*(1), 84-91.

Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded source book.* Thousand Oaks: Sage.

Milli Eğitim Bakanlığı (2013). *Okul öncesi eğitim programı.* https://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2018). *Güçlü yarınlar için 2023 eğitim vizyonu.* https://www.gmka.gov.tr/dokumanlar/yayinlar/2023_E%C4%9Fitim%20Vizyonu.pdf sayfasından erişilmiştir.

Milli Eğitim Bakanlığı (2019). *T.C. Milli Eğitim Bakanlığı 2019-2023 stratejik planı.* https://www.meb.gov.tr/stratejik_plan/ sayfasından erişilmiştir.

Mills, L. (1996). Educating undergraduate education majors in the use of portfolio assessment for preschoolers. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, *17*(2), 32-38.

Mindes, G., Ireton, H., & Mardell-Czudnowski, C. (1996). *Assessing young children.* New York: Delmar.

Minott, M. A. (2008). Valli's typology of reflection and the analysis of pre-service teachers' reflective journals. *Australian Journal of Teacher Education*, *33*(5), 55-65.

Mishra, P. K., & Joseph, A. (2012). Early childhood care & education: An ICT perspective. *Information Technologies and Learning Tools*, *27*(1).

Mobarhan, R., Rahman, A. A., & Majidi, M. (2015). Electronic portfolio motivational factors from students' perspective: A qualitative study. *Knowledge Management & E-Learning: An International Journal*, *7*(2), 265-279.

Modise, M. E. P., & Mudau, P. K. (2022). Using e-portfolios for meaningful teaching and learning in distance education in developing countries: A systematic review. *The Journal of Continuing Higher Education*, 1-13.

Mokhtaria, L. (2015). The use of portfolio as an assessment tool. *International Journal of Scientific & Technology Research*, *4*(07), 170-172.

Morrison, G. S. (2006). *Fundamentels of early childhood education*. New Jersey: Merrill Prentice Hall.

Mueller, J., Wood, E., Willoughby, T., Ross, C., & Specht, J. (2008). Identifying discriminating variables between teachers who fully integrate computers and teachers with limited integration. *Computers & Education*, *51*(4), 1523-1537.

Murphy, S. (1999). Assessing portfolios. In C. R. Cooper & L. Odell (Eds.), *Evaluating writing: The role of teachers' knowledge about text, learning and culture* (pp. 114-135). Illinois: National Council of Teachers of English. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED423540.pdf sayfasından erişilmiştir.

Murphy, S., & Smith, M. A. (1990). Talking about portfolios. *Quarterly of the National Writing Project and the Center for the Study of Writing and Literacy*, *12*(2), 1-27.

Murphy, S., & Smith, M. A. (2013). Assessment challenges in the common core era. *English Journal*, *103*(1), 104-110.

National Association for the Education of Young Children (2009). Developmentally appropriate practice in early childhood programs serving children from birth through age 8. https://www.naeyc.org/sites/default/files/globally-shared/downloads/PDFs/resources/position-statements/PSDAP.pdf sayfasından erişilmiştir.

Ngui, W., Pang, V., & Hiew, W. (2020). Designing and developing an e-portfolio for second language learners in higher education. *International Journal of Information and Education Technology*, *10*(5), 362-366.

Nguyen, L. T., & Ikeda, M. (2015). The effects of ePortfolio-based learning model on student self-regulated learning. *Active Learning in Higher Education*, *16*(3), 197-209.

Nicolaidou, I. (2013). E-portfolios supporting primary students' writing performance and peer feedback. *Computers & Education*, *68*, 404-415.

Nilsen, B. (1997). *Week by week plans for observing and recording young children.* New York: Delmar.

Norton, A., Sonnemann, J., & McGannon, C. (2013). *The online evolution: When technology meets tradition in higher education*. Melbourne, Australia: Grattan Institute.

https://grattan.edu.au/wp-content/uploads/2014/04/186_online_higher_education.pdf sayfasından erişilmiştir.

Oakley, G., Pegrum, M., & Johnston, S. (2014). Introducing e-portfolios to pre-service teachers as tools for reflection and growth: Lessons learnt. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education, 42*(1), 36-50.

Ocak, G., & Ulu, M. (2009). The views of students, teachers and parents and the use of portfolio at the primary level. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 1*(1), 28-36.

Oner, D., & Adadan, E. (2016). Are integrated portfolio systems the answer? An evaluation of a web-based portfolio system to improve preservice teachers' reflective thinking skills. *Journal of Computing in Higher Education, 28*(2), 236-260.

Opitz, M. F., & Ford, M. P. (2006). Assessment can be friendly! *The Reading Teacher, 59*(8), 814-816.

Öğmen, K. (2011). *Learning vocabular through e-portfolios and ıts effects on 9th grade anatolian high school students' strategy development and learner autonomy.* Yüksek Lisans Tezi, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Denizli.

Özgür, A. Z., & Kaya, S. (2011). The Management aspect of e-portfolio as an assesment tool: Sample of Anadolu University. *TOJET: The Turkish Online Journal of Educational Technology, 10*(3), 296-303.

Özsırkıntı, D., Akay, C. & Bolat, E. Y. (2014). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşleri (Adana ili örneği). *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 15*(1), 313-331.

Özyenginer, E. (2006). *Bilgisayar dersinde elektronik portfolyo yöntemi kullanımı üzerine bir çalışma.* Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Page, D. (2012). Using electronic portfolios. *Performance Improvement, 51*(8), 34-36.

Palmer, S., Holt, D., Hall, W., & Ferguson, C. (2011). An evaluation of an online student portfolio for the development of engineering graduate attributes. *Computer applications in engineering education, 19*(3), 447-456.

Parnell, W., & Bartlett, J. (2012). iDocument: How smartphones and tablets are changing documentation in preschool and primary classrooms. *Young Children, 67*(3), 50–59.

Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (M. Bütün & S. B. Demir, Çev.). Ankara: Pegem.

Paulson, F. L, Paulsun, P. R., & Meyer, C. A. (1991). What makes a portfolio? *Educational Leadership*, *48*(5), 60-63.

Paulson, F. L., & Paulson, P. R. (1990). *How do portfolios measure up? A cognitive model of assessing portfolios.* https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED324329.pdf sayfasından erişilmiştir.

Paulson, F. L., & Paulson, P. R. (1994). *Assessing portfolios using the constructivist paradigm.* https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED376209.pdf sayfasından erişilmiştir.

Pelliccione, L., Dixon, K., & Giddings, G. (2005). *A pre-service teacher education initiative to enhance reflection through the development of e-portfolios*. Paper presented at Balance, fidelity, mobility: Maintaining the momentum in proceedings of the 22nd Annual Conference of the Australasian. https://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.546.4392&rep=rep1&type=pdf sayfasından erişilmiştir.

Penman, R. (2014). E-portfolios: Connecting parents, whanau and teachers in kindergarten communities. *Early Education, 56*, 10-13.

Pennington, R. E. (2010). *Measuring the effects of an instructional scaffolding intervention on reflective thinking in elementary preservice teacher developmental portfolios*. Doctoral Dissertation, The University of Tennessee at Chattanooga, Chattanooga.

Picher, M. E. (2019). *A cognitive work analysis of a pedagogical documentation technology in ontario's kindergarten program*. Doctoral Dissertation, University of Toronto Psychology and Human Development Ontario, Toronto.

Pickens, A. R. (2018). *Pre-kindergarten and kindergarten teachers' perceptions of the student growth portfolio model in Tennessee*. Doctoral Dissertation, East Tennessee State University, Tennessee.

Piper, A., D'Angelo, S., & Hollan, J. (2013). *Going digital: Understanding paper and photo documentation practices in early childhood education*. Proceedings of the ACM Conference on Computer Supported Cooperative Work, CSCW, February, 2013, San Antonio, Texas.

Plowman, L., McPake, J., & Stephen, C. (2010). The technologisation of childhood? Young children and technology in the home. *Children & Society, 24*, 63-74.

Polat, M., & Köse, Y. (2013). Okullarda bir performans değerlendirme aracı olarak e portfolyo kullanımına yönelik ilköğretim öğretmenlerinin görüşleri. *Bilgisayar ve Eğitim Araştırmaları Dergisi, 1*(1), 57-82.

Polat-Demir, B., & Kutlu, Ö. (2016). Elektronik portfolyo uygulamalarının ortaokul 6. sınıf öğrencilerinin araştırma becerilerine etkisi. *Eğitim ve Bilim, 41*(188), 227-253.

Powell, G., & McCauley, A. W. (2012). Blogging as a way to promote family–professional partnerships. *Young Exceptional Children, 15*(2), 20-31.

Punch, K. F. (2013). *Introduction to social research: Quantitative & qualitative approaches*. London: Sage.

Qi, J. & Vandersall, K. (2007). *Facilitating reflective practice for pre-service teachers through electronic portfolio development*. Paper presented at Society for Information Technology & Teacher Education International Conference (SITE 2007), San Antonio, TX. https://www.learntechlib.org/primary/p/24989/ sayfasından erişilmiştir.

Rahman, A. A. R. A., & Mohamed, A. H. (2017). Evaluating nursing students' perception toward use of e-portfolio as an innovative learning strategy for student assessment. *American Journal of Nursing Research, 5*(3), 86-95.

Ratcliff, N. J. (2001). Using authentic assessment to document the emerging literacy skills of young children. *Childhood Education, 78*(2), 66-69.

Reardon, R. C., Lumsden, J. A., & Meyer, K. E. (2005). Developing an e-portfolio program: Providing a comprehensive tool for student development, reflection, and integration. *NASPA Journal, 42*(3), 368-380.

Rhodes, T. L. (2010). Making learning visible and meaningful through electronic portfolios. *Change: The Magazine of Higher Learning, 43*(1), 6-13.

Richter, A., Velten, J., & Cloos, P. (2012). *Prozessorientierte Verfahren der Bildungsdokumentation in inklusiven Settings-Potenziale zur Gestaltung des U¨ bergangs vom Kindergarten in die Grundschule*. Soziale Passagen, *4*(2), 303–307.

Riedinger, B. (2006). Mining for meaning: Teaching students how to reflect. In A. Jafari, & C. Kaufman (Eds.), *Handbook of research on eportfolios* (pp. 90-101). Hershey PA: IGI Global.

Ritchie, J., & Ormston, R. (2014). The applications of qualitative methods to social research. In (J. Ritchie, J. Lewis, C. M. Nicholls & R. Ormston (Eds.), *Qualitative research practice* (pp. 27-46). Thousand Oaks, CA: Sage.

Roberts, P., Maor, D., & Herrington, J. (2016). ePortfolio-based learning environments: Recommendations for effective scaffolding of reflective thinking in higher education. *Educational Technology & Society, 19*(4), 22-33.

Robles, M., & Braathen, S. (2002). Online assessment techniques. *Delta Pi Epsilon Journal*, *44*(1), 39-49.

Robles, R., & Alanson, E. (2016). ePortfolio implementation for career education. *The Journal for Research and Practice in College Teaching*, *1*(2), 1-12.

Ryan, J. A. (2018). Which resources are most helpful to support development of an ePortfolio? *British Journal of Nursing*, *27*(5), 266-271.

Ryan, M., & Ryan, M. (2012). *A model for embedding reflective learning in ePortfolios in higher education.* Paper presented at the 10th ePortfolio and Identity Conference, ePIC July 2012, London http://www.epforum.eu/2012 sayfasından erişilmiştir.

Samuel, D., & Haque, S. (2010). Using electronic portfolios for professional development and promotion. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 91-108). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Sanalan, A., & Altun, A. (2002). Bir veri tabanı uygulaması olarak elektronik portfolyo kullanımı. *Erzincan Egitim Fakültesi Dergisi*, *4*(1), 11-21.

Saric, M., & Steh, B. (2017). Critical reflection in the professional development of teachers: Challenges and possibilities. *CEPS Journal*, *7*(3), 67-85.

Schallhart, E., & Wieden-Bischof, D. (2010). Working with e-portfolios in Kindergarten institutions. In N. Buzzetto-More (Ed.), *The eportfolio paradigm: Informing, educating, assessing, and managing with eportfolios* (pp. 141-159). Santa Rosa, CA: Informing Science.

Schönborn, H., & Kuhl, P. (2020). Dokumentation in kindertagesstätten: Eine bestandsaufnahme unter besonderer berücksichtigung von digitalen medien und dokumentations-apps. *MedienPädagogik: Zeitschrift für Theorie und Praxis der Medienbildung*, 168-189.

Seitz, H., & Bartholomew, C. (2008). Powerful portfolios for young children. *Early Childhood Education Journal, 36*(1), 63–68.

Sewell, M., Marczak, M., & Horn, M. (2003). *The use of portfolio assessment in evaluation*. https://ag.arizona.edu/sfcs/cyfernet/cyfar/Portfo~3.htm sayfasından erişilmiştir.

Sezer, C. (2010). *Okul öncesi öğretmenlerinin ölçme değerlendirmeyi kullanma düzeylerinin belirlenmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çanakkale.

Shapero, C. D. (2017). *A study of the use of an electronic photo-based portfolio to guide the ıep meeting for preschool children with severe multiple ımpairments*. Doctoral Dissertation, Oakland University, Michigan.

Shepard, L., Kagan, S.L. & Wurtz, L. (1998). *Principles and recommendations for early childhood assessments*. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED416033.pdf sayfasından erişilmiştir.

Sheridan, S. M., Knoche, L. L., Kupzyk, K. A., Edwards, C. P., & Marvin, C. A. (2011). A randomized trial examining the effects of parent engagement on early language and literacy: The getting ready intervention. *Journal of School Psychology, 49*(3), 361-383.

Sherry, A. C., & Bartlett, A. (2005). Worth of electronic portfolios to education majors: A "two by four" perspective. *Journal of Educational Technology Systems, 33*(4), 399-419.

Shores, E., & Grace, C. (1998). *The portfolio book: A step-by-step guide for teachers.* Beltsville, MD: Gryphon House.

Siddiqui, Z. S., Fisher, M. B., Slade, C., Downer, T., Kirby, M. M., McAllister, L., Isbel, S. T., & Wilson, C. B. (2022). Twelve tips for introducing E-Portfolios in health professions education. *Medical Teacher*, 1-6.

Smith, J., Brewer, D. M., & Heffner, T. (2003). Using portfolio assessments with young children who are at risk for school failure. *Preventing School Failure: Alternative Education for Children and Youth*, *48*(1), 38-40.

Smith, K., & Tillema, H. (2003). Clarifying different types of portfolio use. *Assessment & Evaluation in Higher Education*, *28*(6), 625-648.

Smith, M. A., & Murphy, S. (1992). Could you please come and do portfolio assessment for us?. *Quarterly of the National Writing Project and the Center for the Study of Writing and Literacy*, *14*(1), 14-17.

Stader, D. L., & Hill-Winstead, F. (2002). Portfolios, Performance Assessments, and Standards Based Learning in Educational Leadership. https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED480133.pdf sayfasından erişilmiştir.

Stake, R. E. (2010). *Qualitative research: Studying how things work.* New York, NY: The Guilford.

Steele, L. (2007). *Accessible portfolios: Making it happen in my centre: An action research study.* Master's Thesis, Victoria University of Wellington, Wellington.

Stefani, L., Mason, R., & Pegler, C. (2007). *The educational potential of e-portfolios: Supporting personal development and reflective learning*. London: Routledge.

Stoddart, S. K. (2006). *A study of electronic portfolio development in the school of education at marian college*. Doctoral Dissertation, Capella University, Minneapolis.

Storypark. (2022). *The leading family communication and engagement app.* https://www.storypark.com sayfasından erişilmiştir.

Stratigos, T., & Fenech, M. (2021). Early childhood education and care in the app generation: Digital documentation, assessment for learning and parent communication. *Australasian Journal of Early Childhood*, *46*(1), 19-31.

Strivens, J. (2006). *Efficient assessment of portfolios*. The Centre for Recording Achievement. https://s3.eu-west-2.amazonaws.com/assets.creode.advancehe-document-manager/documents/hea/private/460d167687b15_1568036706.pdf sayfasından erişilmiştir.

Strudler, N., & Wetzel, K. (2005). The diffusion of electronic portfolios in teacher education: Issues of initiation and implementation. *Journal of Research on Technology in Education*, *37*(4), 411-433.

Struyven, K., Blieck, Y., & De Roeck, V. (2014). The electronic portfolio as a tool to develop and assess pre-service student teaching competences: Challenges for quality. *Studies in Educational Evaluation, 43*, 40-54.

Sutherland, S., & Powell, A. (2007). *CETIS SIG mailing list discussions*. https://www.jiscmail.ac.uk/cgi-bin/webadmin?A1=ind0707&L=CETIS-PORTFOLIO#3 sayfasından erişilmiştir.

Swicegood, P. (1994). Portfolio-based assessment practices. *Intervention in School and Clinic*, *30*(1), 6-15.

Syverson, A. N., & Losardo, A. (2004). What assessment means to early childhood educators. *Exchange*, 72-75.

Şerefli, B., & Erdoğan, E. (2021). Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının e-portfolyo kullanımları: Bir durum çalışması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 666-691.

Tang, E., & Lam, C. (2014). Building an effective online learning community (OLC) in blog-based teaching portfolios. *The Internet and Higher Education*, *20*, 79-85.

TeachOnline. (2014). *Documenting learning: Using e-portfolios in visual arts and the built environment at the University of Windsor*. https://teachonline.ca/pockets-innovation/documentinglearning-using-e-portfolios-visual-arts-and-built-environment sayfasından erişilmiştir.

Temizel, A. (2015). *Portfolio speaking tasks accommodated by video - recordings as an alternative way of assessment in an English preparatory school.* Yüksek Lisans Tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Theodosiadou, D., & Konstantinidis, A. (2015). Introducing e-portfolio use to primary school pupils: Response, benefits and challenges. *Journal of Information Technology Education. Innovations in Practice*, *14*, 17-38.

Thill, J. (2010). *Electronic portfolios in the foreign language classroom: Motivation, self-efficacy, autonomy and goal setting, and beliefs.* Doctoral Dissertation, George Mason University, Washington DC.

Thompson, D. (1991). *Portfolios as developmentally appropriate assessment in early childhood education*. Master's Thesis, Portland State University, Portland.

Tonbul, E. B. (2009). *A suggested e-portfolio model for elt students at Gazi University*. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Toner, A., & McDowall, K. J. (2018). ePortfolio for mental health students: Evaluation of a paper exercise. *British Journal of Mental Health Nursing*, *7*(1), 33-37.

Torre, E. M. (2019). Training university teachers on the use of the eportfolio in teaching and assessment. *International Journal of ePortfolio, 9*(2), 97-110.

Tosh, D., Light, T. P, Fleming, K., & Haywood, J. (2005). Engagement with electronic portfolios: Challenges from the student perspective. *Canadian Journal of Learning and Technology, 31*(3), 89-110.

Tsirika, M., Kakana, D., & Michalopoulou, A. (2017). The e-portfolio in a kindergarten classroom: Adopting alternative assessment methods through action research. *American Journal of Educational Research, 5*(2), 114–123.

Tung, I. P. (2004). *Documenting the use of digital portfolios in an elementary school classroom*. Master's Thesis, McGill University, Montreal.

Tur, G., & Marín, V. I. (2014). Student teachers' attitudes toward collaboration in eportfolios built with web 2.0 tools. *UAE Journal of Educational Technology and eLearning, 5,* 58-65.

Tükel, A. (2017). *2013 okul öncesi eğitim programı ile ilgili öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi*. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Ülker, F. T., Ünlü, S., & Usta, E. (2021). Fen Bilgisi öğretmen adaylarının e-portfolyo kullanımına yönelik görüşlerinin incelenmesi: Bir eylem araştırması. *Turkish Journal of Primary Education, 6*(1), 1-17.

Valencia, S. (1990). Assessment: A portfolio approach to classroom reading assessment: The whys, whats, and hows. *The Reading Teacher*, *43*(4), 338-340.

Venville, A., Cleak, H., & Bould, E. (2017). Exploring the potential of a collaborative web-based E-portfolio in social work field education. *Australian Social Work, 70*(2), 185-196.

Wade, A., Abrami, P. C., & Sclater, J. (2005). An electronic portfolio for learning. Canadian Journal of Learning and Technology, *31*(3), 33-50.

Wade, R. C., & Yarbrough, D. B. (1996). Portfolios: A tool for reflective thinking in teacher education? *Teaching and Teacher Education*, *12*(1), 63-79.

Wakeling, L., Aldred, P., & Hains-Wesson, R. (2018). ePortfolios and reflective practice for food science students. *Journal of food science education*, *17*(2), 52-59.

Wakimoto, D. K., & Lewis, R. E. (2014). Graduate student perceptions of eportfolios: Uses for reflection, development, and assessment. *The Internet and Higher Education*, *21*, 53-58.

Wall, K., Higgins, S., Miller, J., & Packard, N. (2006). Developing digital portfolios: Investigating how digital portfolios can facilitate pupil talk about learning. *Technology, Pedagogy and Education*, *15*(3), 261-273.

Wang, S. (2004). *Learning experiences in developing electronic portfolios in a master's educational technology program: A case study*. Doctoral Dissertation, Ohio University, Ohio.

Warschauer, M. (2005). Sociocultural perspectives on CALL. In J. L. Egbert & G. M. Petrie (Eds.), CALL research perspectives (pp. 41-51). Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum.

Wetzel, K., & Strudler, N. (2006). Costs and benefits of electronic portfolios in teacher education: Student voices. *Journal of Computing in Teacher Education*, *22*(3), 99-108.

White, E. J., Rooney, T., Gunn, A. C., & Nuttall, J. (2021). Understanding how early childhood educators 'see'learning through digitally cast eyes: Some preliminary concepts concerning the use of digital documentation platforms. *Australasian Journal of Early Childhood*, *46*(1), 6-18.

Wilson, C. B., Slade, C., Kirby, M. M., Downer, T., Fisher, M. B., & Nuessler, S. (2018). Digital ethics and the use of eportfolio: A scoping review of the literature. *International Journal of ePortfolio*, *8*(2), 115-125.

Winter, F. (2006). *Portfolios in der Fru¨hpa¨dagogik: Ein geeignetes Instrument zur Begleitung und Entwicklung der Kinder?* Paper presented at the 2nd International Congress ''Bildungs- und Lernprozesse in fru¨her Kindheit: Beobachten-

dokumentieren-evaluieren'' Brixen/Bressanone, Italy, June 2016. https://www.friedrich-verlag.de/fileadmin/redaktion/user_upload/Special/Portfolio_Schule/Material/Portfolios_in_der_Fruehpaedagogik.pdf sayfasından erişilmiştir.

Woodward, H., & Nanlohy, P. (2004). Digital portfolios: Fact or fashion? *Assessment & Evaluation in Higher Education*, *29*(2), 227-238.

Wortham, S. C. (2014). *Assessment in early childhood education.* USA: Pearson.

Wortham, S. C., Barbour, A., & Desjean-Perrotta, B. (1998). *Portfolio assesment: A handbook for preschool and elementary educators.* https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED442584.pdf sayfasından erişilmiştir.

Yao, Y., Aldrich, J., Foster, K., & Pecina, U. (2009). Preservice teachers' perceptions of an electronic portfolio as a tool for reflection and teacher certification. *Journal of Educational Research & Policy Studies*, *9*(1), 25-43.

Yastıbaş, A. E. (2013). *The application of e-portfolio ın speaking assessment and ıts contributions to students' attitudes towards speaking.* Yüksek Lisans Tezi, Çağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.

Yastibas, A. E., & Cepik, S. (2015). Teachers' attitudes toward the use of e-portfolios in speaking classes in English language teaching and learning. *Procedia-Social and Behavioral Sciences, 176*, 514-525.

Yılmaz-Topuz, G., & Erbil-Kaya, Ö. M. (2016). Okulöncesi eğitim öğretmenlerinin çocukları tanıma ve değerlendirme amaçlı yapılan çalışmalara ilişkin görüşleri. *Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, *6*(1), 27-62.

Yin. R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods*. Thousand Oaks, CA: Sage.

Yost, H., & Fan, S. (2014). Social media technologies for collaboration and communication: Perceptions of childcare professionals and families. *Australasian Journal of Early Childhood*, *39*(2), 36-41.

Zainal-Abidin, W., Uisimbekova, A., & Alias, R. A. (2011). *Post-implementation strategy for the adoption of e portfolio among students in a Malaysian public university.* https://ieeexplore.ieee.org/stamp/stamp.jsp?arnumber=6125670 sayfasından erişilmiştir.

Zeybek, G. (2019). Veritabanı organizasyonu dersinde elektronik portfolyo uygulamalarının akademik başarıya etkisi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *21*(4), 1045-1058.

Zimmerman, B. J. (2000). Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. In M. Boekaerts & P. R. Pintrich (Eds.), *Handbook of self-regulation* (pp. 13–39). San Diego, CA: Academic.

Zimmerman, B. J. (2002). Becoming a self-regulated learner: An overview. *Theory into Practice*, *41*(2), 64-70.

EKLER

EK 1. Ailelere Yönelik Kişisel Bilgi Formu

1. Çocuğunuzun yaşı ( ) 4 ( ) 5 ( ) 6
2. Çocuğunuzun cinsiyeti ( ) Kız ( ) Erkek
3. Sahip olunan çocuk sayısı ( ) Bir ( ) İki ( ) Üç ve daha fazla
4. Çocuğunuzun doğum sırası ( ) İlk çocuk ( ) Ortancalardan biri ( ) Sonuncu
5. Varsa çocuğunuzun özel durumu……..(Lütfen Yazınız)
6. Anne yaşı……..(Lütfen Yazınız)
7. Annenin öğrenim durumu ( ) Okuryazar ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü
8. Annenin çalışma durumu ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor
9. Annenin mesleği……(Lütfen Yazınız)
10. Baba yaşı……..(Lütfen Yazınız)
11. Babanın öğrenim durumu ( ) Okuryazar ( ) İlkokul ( ) Ortaokul ( ) Lise ( ) Üniversite ( ) Lisansüstü
12. Babanın çalışma durumu ( ) Çalışıyor ( ) Çalışmıyor
13. Babanın mesleği……..(Lütfen Yazınız)
14. Şahsi olarak kullandığınız teknolojik araçlar ve sayısı. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz) ***Var*** ***Sayısı*** ( ) Android Telefon (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb) …….. ( ) Iphone…….. ( ) Android Tablet (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Apple Tablet (İPad)…….. ( ) Diz Üstü Bilgisayar…….. ( ) Masa Üstü Bilgisayar…….. ( ) Diğer (Yazınız) ……
15. Evde bulunan teknolojik araçlar ve sayısı. Lütfen tüm aile bireylerini düşünerek cevaplayınız (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz) ***Var*** ***Sayısı*** ( ) Android Telefon (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Iphone…….. ( ) Android Tablet (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Apple Tablet (İPad)…….. ( ) Diz Üstü Bilgisayar…….. ( ) Masa Üstü Bilgisayar…….. ( ) Diğer (Yazınız)……

EK 2. Öğretmene Yönelik Kişisel Bilgi Formu

1. Yaşınız……(Lütfen Yazınız)
2. Medeni durumunuz ( ) Evli ( ) Bekar ( ) Diğer……(Lütfen Yazınız)
3. Sahip olunan çocuk sayısı ( ) Çocuğum yok ( ) Bir ( ) İki ( ) Üç ve daha fazla
4. Çocuğunuzun/çocuklarınızın cinsiyeti ( ) Kız ( ) Erkek
5. Mezun olduğunuz üniversite/fakülte veya yüksekokul……(Lütfen Yazınız)
6. Mezuniyet tarihiniz……(Lütfen Yazınız)
7. Mesleki hizmet süreniz……(Lütfen Yazınız)
8. Şahsi olarak kullandığınız teknolojik araçlar ve sayısı. (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz) ***Var*** ***Sayısı*** ( ) Android Telefon (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb) …….. ( ) Iphone…….. …… ( ) Android Tablet (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Apple Tablet (İPad)…….. ( ) Diz Üstü Bilgisayar…….. ( ) Masa Üstü Bilgisayar…… ( ) Diğer (Yazınız) ……
9. Evde bulunan teknolojik araçlar ve sayısı. Lütfen tüm aile bireylerini düşünerek cevaplayınız (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz) ***Var*** ***Sayısı*** ( ) Android Telefon (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Iphone…… ( ) Android Tablet (Samsung/Huawei/ Xiaomi/Oppo vb)…….. ( ) Apple Tablet (İPad)…….. ( ) Diz Üstü Bilgisayar…….. ( ) Masa Üstü Bilgisayar…….. ( ) Diğer (Yazınız)……

EK 3. Yansıtıcı Düşünme Becerileri Çocuk Gözlem Formu

Gözlemlenen Çocuk:
Gözlem Tarihi:

DAVRANIŞLAR	**f**	**Açıklama**
Alışkanlık Düzeyi		
M5. Öğretmenin e-portfolyosuna ürün seçmesi için verdiği yönergeleri üzerinde çok düşünmeden ve görüş bildirmeden yerine getirir.		
Anlama Düzeyi		
M10. E-portfolyosundaki ürünler hakkında açıklamada bulunur.		
Yansıtma Düzeyi		
M15. E-portfolyosundaki ürünleri arkadaşlarının ürünleriyle karşılaştırır.		
Eleştirel Yansıtma Düzeyi		
M25. E-portfolyosundaki ürünleri sorgulayarak yaptığı ürünleri geliştirir.		

Diğer Açıklamalar:

EK 4. Sınıf İçi Çocuk Gözlem Formu

Gözlemlenen Çocuk:
Gözlem Tarihi:

BOYUTLAR	ALANLAR	f	Açıklama
Gelişim	Bilişsel Gelişim		
	Dil Gelişimi		
	Sosyal ve Duygusal Gelişim		
	Motor Gelişim		
	Öz Bakım Becerileri		
Kullanım	İlgi		
	Kullanım Durumu		
Diğer Açıklamalar:			

EK 5. Aile Görüşme Formu

Görüşme Tarihi:
Görüşme Saati:
Görüşme Yeri:

Merhaba, Okul öncesi dönem çocukları için geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocuklara ve eğitim ortamına yansımalarının araştırıldığı bu çalışmada uygulamada yer alan bir aile olarak görüşleriniz araştırma açısından büyük bir öneme sahiptir. Zaman ayırdığınız ve katkı sağladığınız için teşekkür ederim.

1. E-portfolyo uygulaması hakkında genel düşünceleriniz neler? Düşüncelerinizi paylaşır mısınız?
2. E-portfolyo uygulaması sağladığı katkıları
    - Çocuğunuzun gelişimi açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Aile olarak kendiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Çocuğunuzla olan ilişkiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Öğretmenle olan ilişkiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Çocuğunuzu tanıma ve değerlendirebilme açısından değerlendirebilir misiniz?
3. Çocuğunuzun e-portfolyoyu kullanım durumunun nasıl olduğundan bahseder misiniz?
    - Çocuğunuzun e-portfolyosuna ilgisi nasıldı?
    - Çocuğunuzun en çok hangi ürünler ilgisini çekti?
    - Çocuğunuzu e-portfolyo kullanmaya neler teşvik etti?
    - Çocuğunuz e-portfolyosunu kullanırken denetimi nasıl sağladınız?
4. Aile olarak e-portfolyoyu kullanım durumunuzun nasıl olduğundan bahseder misiniz?
    - E-portfolyoda en çok hangi ürünler ilginizi çekti?
    - Sizi e-portfolyo kullanmaya neler teşvik etti?
    - E-portfolyoyu ne sıklıkta kullandınız?
    - E-portfolyoyu genellikle hangi günler kullandınız?
    - E-portfolyoyu genellikle hangi saatler kullandınız?
    - E-portfolyoya erişmek için hangi teknolojik araçları kullandınız?
    - E-portfolyoyu başkalarıyla paylaşma durumunuz nasıldı?
    - E-portfolyoya kimler hangi yolla erişti?
5. E-portfolyonun olumlu yanlarının neler olduğundan bahseder misiniz?
6. E-portfolyo uygulamasını kullanırken süreç içerisinde varsa yaşanan zorlukları ve bu zorlukların aşılması için ürettiğiniz çözüm yollarını
    - Çocuğunuz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Çocuğunuzu değerlendirebilme açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Aile olarak kendiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Uygulamayı kullanabilme açısından değerlendirebilir misiniz?
7. E-portfolyoyu kâğıt temelli portfolyoyla kıyasladığınızda hangi portfolyo türünü tercih edersiniz? Nedenleriyle açıklar mısınız?
8. E-portfolyo uygulamasının okul öncesi sınıflarında etkili bir biçimde kullanılabilmesi için önerileriniz var mı? Varsa bunlardan bahseder misiniz?

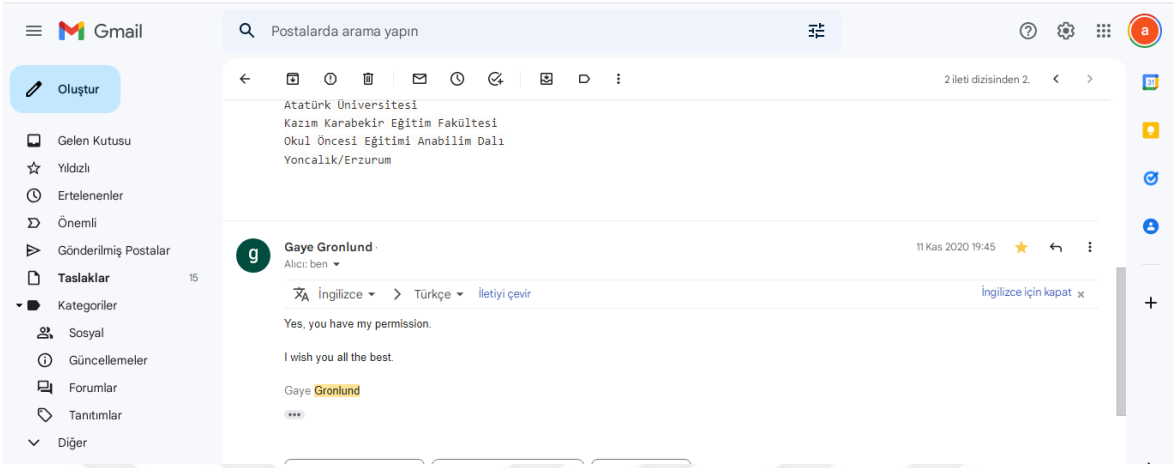
EK 6. Öğretmen Görüşme Formu

Görüşme Tarihi:
Görüşme Saati:
Görüşme Yeri:

Merhaba, Okul öncesi dönem çocukları için geliştirilen e-portfolyo uygulamasının çocuklara ve eğitim ortamına yansımalarının araştırıldığı bu çalışmada uygulamada yer alan bir öğretmen olarak görüşleriniz araştırma açısından büyük bir öneme sahiptir. Zaman ayırdığınız ve katkı sağladığınız için teşekkür ederim.

1. E-portfolyo uygulaması hakkında genel düşünceleriniz neler? Düşüncelerinizi paylaşır mısınız?
2. E-portfolyo uygulaması sağladığı katkıları
    - Çocukların gelişimi açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Öğretmen olarak kendiniz açısıdan değerlendirebilir misiniz?
    - Çocuklarla olan ilişkiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Ailelerle olan ilişkiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Eğitim ortamı açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Çocukları tanıma ve değerlendirebilmeniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Aile açısından değerlendirebilir misiniz?
3. Çocukların e-portfolyoyu kullanım durumunun nasıl olduğundan bahseder misiniz?
    - Çocukların e-portfolyolarına olan ilgisi nasıldı?
    - Çocukların en çok hangi ürünler ilgisini çekti?
    - Çocukları e-portfolyo kullanmaya neler teşvik etti?
    - Çocuklar e-portfolyosunu kullanırken denetimi nasıl sağladınız?
4. Öğretmen olarak e-portfolyoyu kullanım durumunuzun nasıl olduğundan bahseder misiniz?
    - E-portfolyoda en çok hangi ürünler ilginizi çekti?
    - Sizi e-portfolyo kullanmaya neler teşvik etti?
    - E-portfolyoyu ne sıklıkta kullandınız?
    - E-portfolyoyu genellikle hangi günler kullandınız?
    - E-portfolyoyu genellikle hangi saatler kullandınız?
    - E-portfolyoya erişmek için hangi teknolojik araçları kullandınız?
5. E-portfolyonun olumlu yanlarının neler olduğundan bahseder misiniz?
6. E-portfolyo uygulamasını kullanırken süreç içerisinde varsa yaşanan zorlukları ve bu zorlukların aşılması için ürettiğiniz çözüm yollarını
    - Çocuklar açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Kendiniz açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Eğitim ortamı açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Çocuğu değerlendirebilme açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Aileler açısından değerlendirebilir misiniz?
    - Uygulamayı kullanabilme açısından değerlendirebilir misiniz?
7. E-portfolyoyu kâğıt temelli portfolyoyla kıyasladığınızda hangi portfolyo türünü tercih edersiniz? Nedenleriyle açıklar mısınız?
8. E-portfolyo uygulamasının okul öncesi sınıflarında etkili bir biçimde kullanılabilmesi için önerileriniz var mı? Varsa bunlardan bahseder misiniz?

EK 7. Gaye Gronlund'tan Alınan İzne İlişkin E-Mail Yazışması

EK 8. Etik Kurul İzni

Evrak Tarih ve Sayısı: 26.01.2021-E.13988

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
Etik Komisyonu

Sayı : E-77082166-302.08.01-13988
Konu : Bilimsel ve Eğitim Amaçlı

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : 13.11.2020 tarihli ve E.121830 sayılı yazı.

İlgi yazınız ile göndermiş olduğunuz, Enstitünüz Temel Eğitim Anabilim Dalı, Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı **Doktora Öğrencisi Aslı BALCI'nın, Prof.Dr.Fatma TEZEL ŞAHİN'in** danışmanlığında yürüttüğü ***"Okul Öncesi Eğitimde Kullanılmak Üzere Geliştirilen E-Portfolyo Uygulamasının Çocuklar ve Eğitim Ortamı Üzerindeki Etkileri*** adlı tez çalışması ile ilgili konu Kurulumuzun **01.12.2020** tarih ve **12** sayılı toplantısında görüşülmüş olup,

İlgilinin çalışmasının, yapılması planlanan yerlerden izin alınması koşuluyla yapılmasında etik açıdan bir sakınca bulunmadığına oybirliği ile karar verilmiş ve karara ilişkin imza listesi ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Araştırma Kod No: 2021-56

Prof. Dr. İsmail KARAKAYA
Komisyon Başkanı

Ek:1 Liste

EK 9. MEB İzni

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

T.C.
ERZURUM VALİLİĞİ

Sayı : E-36648235-605.01-21978463
Konu : Uygulama ve Anket İzni
(Aslı BALCI)

09/03/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi: Gazi Üniversitesinin 25.02.2021 tarihli ve E.36733 sayılı yazısı.

İlgi yazı gereği; Gazi Üniversitesi Eğitim Aslı BALCI'nın Prof. Dr. Fatma TEZEL ŞAHİN'nin danışmanlığında; *"Okul Öncesi Eğitimde Kullanılmak Üzere Geliştirilen E-Portfolyo Uygulamasının Çocuklar ve Eğitim Ortamı Üzerindeki Etkileri"* konulu uygulama çalışması için izin talebinde bulunulmuştur.

İlgi yazı ve ekleri, Bakanlığımızın 21.01.2020 tarihli ve E.1563890 (2020/2) sayılı genelgesi çerçevesinde Komisyonumuzca incelenmiş olup, *"Araştırmaların, Eğitim Öğretim Faaliyetlerini Aksatmayacak Şekilde, gönüllülük esasıyla ve varsa veli onay belgesinin onaylanması "* ve komisyon kararlarında belirtilen veri toplama araçlarının kullanılarak anket yapılması, yapılan çalışmaların sonuçlarının birer örneğinin Müdürlüğümüz, Strateji Geliştirme Şube Müdürlüğü (AR-GE Birimi)'ne gönderilmesi ve çalışmaların bir eğitim öğretim yılını kapsayacak şekilde yapılması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Salih KAYGUSUZ
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
Uğur KÖROĞLU
Vali a.
Vali Yardımcısı

Ek: İlgi Yazı (1 adet dosya)

GAZİLİ OLMAK AYRICALIKTIR…